BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE ROMA
8
18 — E
67

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

Digitized by Google

Digitized by Google

Reverendi Patris ac D.

D. IGNATII HVART

RELIGIOSI ALNENSIS,

Sacræ Theologiæ Profeſſoris,

BERNARDVS ABBAS,

SIVE

SANCTVS PRÆLATVS.

HOC EST

Flores Paſtorales ex Selectiſsimis quibuſque D. BERNARDI Operibus collecti, atque in gratiam Prælatorum omnium, tam Sæcularium quam Regularium, eligentium item & nominantium ad Prælaturas, ac denique Concionatorum ſingularem utilitatem, in tractationis modum & formulam digeſti.

AD REV.MVM AC ILL.MVM DOMINVM D. Archiepiſcopum Mechlinienſem Belgij totius Primatem. &c.

LOVANII,

Apud HIERONYMVM NEMPÆVM.

M. DC. LI.

Digitized by Google

REV.MO AC ILL.MO DOMINO

D. IACOBO BOONEN

ARCHIEPISCOPO MECHLINIENSI

BELGIJ PRIMATI &c.

Rev.me ac Ill.me Domine

NOTA eſt D. Guilielmi Abbatis Hiſtoria, quo loco de BERNARDI ordinatione, ejuſdem ab Epiſcopo Cathalaunenſi ſuſceptione, ac ſubſecuta amborum amicitiâ hæc loquitur: *Cum miſſus noviter Claram-vallem BERNARDVS ordinandus eſſet in miniſterium, ad quod aſſumptus erat, & ſedes Lingonenſis vacaret, ad quam ordinatio ipſa reſpiciebat; quærentibus fratribus, quò eum ducerent ad ordinandum, cito de proximo ſe obtulit fama Venerabilis Cathalaunenſium Epiſcopi, opinatiſſimi illius Magiſtri de Campellis, illucque eum tranſmittendum eſſe definitum eſt. Sicque factum eſt. Abijt autem Cathalumnum, aſſumpto ſecum Elbodone Monacho quodam Ciſtercienſe. Intravit ergo prædicti Epiſcopi domum juvenis exeſi corporis & moribundi, habitu quoque deſpicabilis, ſubſequente Monacho ſeniore & magnitudine & robore corporis eleganti, alijs ridentibus, alijs irridentibus, alijs rem, ſicut erat, interpretando venerantibus. Cum autem quæreretur, quis eorum eſſet Abbas, Epiſcopus primus oculos in eum apertos habens, agnovit ſervum Dei, & ſuſcepit eum ſicut ſervus Dei. Cum enim primò in privato colloquio, omni melius loquutione prudentiam juvenis magis magiſque proderet verecundia loquendi, intellexit Vir Sapiens divinam viſitationem in adventu hoſpitis ſui, nec defuit hoſpitalitatis pia inſtantia, donec uſq; ad familiarem fiduciam & libertatem loquendi producto* Guilielmi Abbas in vita S Bernard. lib. I. c. 7.

colloquio ad alterutrum, jam melius eum commendaret conſcientia ſua quam verba. Quid multa? Ex illa die & ex illa hora facti ſunt cor unum & anima una in Domino, in tantum ut ſæpe alter alterum hoſpitē deinceps haberet, & propria eſſet domus Epiſcopi Claravallis; Claravallenſium vero efficeretur non ſola domus Epiſcopi, ſed & per ipſum tota Civitas Cathalaunenſis. Quin etiam & Rhemenſis Provincia, & Gallia tota per eum in devotionem excitata eſt ad Reverentiam Viri Dei. Ab illo ſiquidem tanto Epiſcopo cæteri didicerunt, ſuſcipere eum & revereri tanquam Angelum Dei, ita ut hujus temporis præſenſiſſe in eo gratiam videatur homo tantæ authoritatis, ſic affectus erga ignotum Monachum, & Monachum tantæ humilitatis.

Mihi nihil & Elbodoni commune, neque in magnitudine, neque id robore, ſive virtutis ſive molis Venio tamen etiam ego ad pedes Tuos, eundem utique BERNARDVM ſubſequens, ſed ſenem juvenis, elegantem deſpicabilis, diſcipulus Magiſtrum, Sanctum peccator, Doctorem idiota. Vnde ridebunt alij, alij inſuper irridebunt, quod tamen mea non intereſt; Tantum, non, ut antè, Ducem, ſed Ducis pediſſequum rideant atque irrideant. Mihi namque pro minimo eſt, ut ab homine ridear, vel ab humano die, qui diem hominis non deſideravi unquam, nec porro adhuc deſidero. Quanquam tamen non deſperem fore, qui conferentes ſecum in corde ſuo, & rem ſicut eſt, interpretantes, ſibi à riſu temperandum putabunt, & debitâ illam potius veneratione proſequentur, non ſecus atque jam olim accidiſſe meminimus. Quamvis enim hodie, cujus nomini multum ubique defertur, quaſi hoc ſolum, & præterea nihil, DE TAM MAGNO RESTET ACHILLE, converſationi & doctrinæ, tanquam quæ ab hominum memoria procul exularint, nihilo magis tribui, & nulla, niſi à paucis, à Te ſcilicet, Tuique ſimilibus, ſanctitatis ejus affectari veſtigia cernimus: Non eouſque tamen adhuc mortalium prorupit inſania,

1. Cor. 4.
Hier. 17.
Ovid. Metam. 12.

inſania, ut ſi quando vel levis ejus incidat mentio, non continuò neſcio qua ejus nominis authoritate permotos, in admirationem & reverentiam abripi videamus auditores. Quæ quidem reverentia ut accreſcat amplius indies, atque in hujus Sancti Viri majorem devotionem totus mundus cum noſtro præſertim Belgio (ſum enim etiam ego Belga) per Te excitetur, & à tanto Epiſcopo ſuſcipere eum ac ſuſpicere tanquam Angelum Dei diſcant cæteri, quotquot hactenus etiam & ſignanter de Ordine & familia ſua, ſaniſsimam illius doctrinam, & ſaluberrima monita aut neglexiſſe noſcuntur aut ignoraſſe, pauculis horis, quibus interdum ſive à divinis officijs, ſive à Scholaſticis exercitijs feriari tantiſper licuit, redivivam hanc illius imaginem Nomini Tuo dicandam expreſsi, non dubius quin eum in futurum ſuſpicient etiam præmemorati, quem agnoverit alarum Tuarum protectione probari: Moxque ex diligenti & attenta, ſæpiuſque repetitâ ejuſdem, Tui, & demque ſui ipſorum ex diametro inſpectione, apponentes ſcientiam, appoſituri ſint, & non riſum, ſed dolorem. Tui, dixi, tanquam minus ambigam, quin ubi hæc quiſque legerit, vel levem Gratiæ Tuæ notitiam habens, incontinenter arbitretur mihi compendio iſto propoſitum hoc unum fuiſſe, non Claræ vallenſem Abbatem, ſed Archiepiſcopum Mechlinienſem, Sacerdotum totius Belgij Principem, Prælatorum fælicis hujus noſtræ ætatis florem, exponere univerſis in exemplum: Meque proinde ſtudio id egiſſe, ut Doctoris Melliflui ſtylo & verbis pingerem integerrimam converſationem, prudentiſsimamque adminiſtrationem tuam: ea namq; cernitur utrorumque concors relatio, ſcriptorum ſuorum & factorum Tuorum, doctrinæ ſuæ & vitæ Tuæ, quaſi quorum jam inde ab initio fuerit cor unum & anima una. Ita, inquam, arbitrabuntur, & hoc ſapient indubiè, etiam quotquot in ampliſsima iſta tua Diœceſi Sacerdotes & Prælati, qui hactenus ad humili-

Digitized by Google

litatis, prudentiæ, modeſtiæ, cæterarumque virtutum monſtratum ſibi in apice Primatûs Tui exemplar vitam inſtituere, & mores ſuos efformare didicerunt. E quibus in primis in Alma illa, & hodie toto Orbe florentiſsima Vniverſitate Lovanienſi præcellere noſcuntur graviſsimi quique Doctores & Magiſtri, domibus & Collegijs ſuis bene præpoſiti, in Scholis fideli conſtantique ſapientiâ ſublimes, in Eccleſiæ devotione præcipui, circumferentes per plateas mortificationem Ieſu Chriſti in corde & corpore ſuo, tam, non dicam, à malo, ſed ab omni etiam ſpecie mala abſtemij, ut ubi in eis figat dentem, hodieque non inveniat, ſive per ſe, ſive per miniſtros ſuos, is cujus *eſca electa*, quantumvis circumeat quærens quem devoret: Vanitatum atque dignitatum hujus ſæculi contemptores ſtrenui, *Non cujuſquam hominis in contemplatione Chriſti aut repræhenſionem verentes, aut exhorreſcentes poteſtatem*, in omni ſuo ſive ſermone ſive motu ad obedientiam, ad humilitatem, ad modeſtiam, ad gravitatem, ad diſciplinam & religionem non modo compoſiti, ſed & ipſos diſcipulos ſuos ſollicitè nihilominus componentes, à quibus per Orbem variè diſperſis, probè ſapienterque inſtituta, & ad honeſtatem omnem inſtructa viſitur, & verò exultat Eccleſia. Scio, univerſa hæc ad Te reduci patienter omnino non feres. Sed & ego, quamvis ſcrupuloſè admodum, atque etiam invitus, cujuſquam laudes aggredior, pendente adhuc vitâ: in præſenti tamen, fateor, fluminum in mare recurſum ſiſtere non prævaleo, nec porrò decere arbitror. Siquidem *fluminis aqua ſi ſtare cœperit, & ipſa putreſcet, & inundatione factâ ſuperveniens repelletur*, ait Doctor Mellifluus. *An fortaſſe*, inquit idem, *non eſt quidem laudandus homo in vita ſua, quæ tentatio eſt ſuper terram, nec ideò tamen laudandus non eſt, cum mortuus peccato, vivit Deo? Vana quidem laus & ſeductoria, qua laudatur peccator in deſiderijs animæ ſuæ, in quo qui me beatificat, in errorem inducit.*

Aug. ep. 203. ad Maximin.

Ber. ſer. 1. in capite jejunij.

Idem ep. 83.

ducit. Sed non idcirco prædicanda & multum commendanda non erit illius vita, qui dicere poteſt: Vivo autem, jam non ego, vivit verò in me Chriſtus. Cum ergo laudatur homo in quo jam vivit, non ipſe, ſed Chriſtus, non in ſua laudatur, ſed in Chriſti vita, ac per hoc non laudatur contra ſententiam quæ prohibet hominem laudari in vita ſua. Sanè Hipponenſis Magiſter & Coëpiſcopus Tuus, etſi improborum laudes non ſolum non probaret, ſed multum etiam deteſtaretur: Piorum tamen & religioſè viventium ſicut non plenè affectabat, ſic nec plenè renuebat. *Ipſe novit*, ajebat, *ſub cujus oculis loquor, imò ſub cujus oculis* Aug. lib. *cogito, non me tam delectari laudibus popularibus, quam ſimulari* 50. hom. *& angi quomodò vivant qui me laudant. Laudari enim à male* 24. & ep. *viventibus nolo, abhorreo, deteſtor: dolori mihi eſt, non volupta-* 264. ad *ti. Laudari autem*, ſubdit, *à bene viventibus, ſi dicam, volo*, Darium Comitem. *timeo ne ſim vanitatis appetentior, quam ſoliditatis. Ergo quid dicam? Nec plenè volo, nec plenè nolo. Non plenè volo, ne in laude humana pericliter: non plenè nolo, ne ingrati ſint quibus prædico.* Nimirum ut ejus diſcipulus: *Peremptoria res eſt in-* Ber. ſer. 2. *gratitudo, hoſtis gratiæ, inimica ſalutis*, &, *perditum reputatur* dom. 6. poſt *quod ingrato donatum eſt*, &, *dediſſe pœnitet, quod periiſſe videtur.* Pentecoſt.

Vt igitur vitio huic peſſimo ad corda auditorum vias occluderet, malebat Præſul humilis propter vitam Chriſti in ſe tantillam hanc confuſionem perpeti, ne ſi noluiſſet, non quidem jam ipſe, ſed Chriſtus in ipſo, vivere deſiiſſet. Nec ergo te offendat, Antiſtes Ill.me quin horum Magiſtrorum meorum authoritate potius excuſetur, inveniatque gratiam in oculis tuis ſimplicitas mea, quæ ſicut brevi iſtâ Epiſtolâ intentum ſuum aperire ſine aliqua laudum Tuarum admixtione non potuit, ſic nec Vitam Tuam, ſed Chriſti in Te, laudare præſumpſerit. Nonne fallor, nonne mentior, nonne blandior? Dicit Chriſtus: *In hoc natus ſum, & ad hoc* Ioan 18. *veni, ut teſtimonium perhibeam veritati.* Hoc dicit Chriſtus,

& hæc

Aug. ep. 14 ad Maximam.

Idem prolog in lib. de div. hæreſib ad quodvult Deum.

Idem lib. de geſt. cum Emerito.

& hæc vita fuit Chriſti, non alia. Quiſquis dicit: *Multum laboravimus, & laboramus, quantum Dominus donat, contra diverſos errores arguendos.* Quiſquis dicit: *Volo facere, ſi & Deus velit, unde poſsit omnis hæreſis, & quæ nota eſt, & quæ ignota, vitari: & unde rectè poſsit, quæcumque innotuerit, judicari:* Quiſquis dicit: *Qua fronte in futuro ſæculo promiſſum à Chriſto ſperabimus honorem, ſi Chriſtianam in hoc ſæculo noſter honos impedit veritatem:* Quiſquis hæc dicit, conſtat quia in ejus, *qui in hoc natus eſt, & ad hoc venit,* vita laudatur, id eſt, Chriſti, non in alia. Cum ergo hæc validiſsimâ voce (voce autem, non tam oris quam operis) clamitat in plateis ſapientia Tua; Profectò, velis nolis, manifeſtum omnibus evadit, quam S. Coëpiſcopi Tui, ſicut in alijs, ita etiam in hoc, veſtigijs inhærens, bonorum & ſanas Sapientium laudes ex toto non renuas. Quemadmodum contra, ubi voce non diſsimili tum eodem hodieque clamare pergis: *Qui laudari vult ab hominibus vituperante te, non defenditur ab hominibus judicante te, nec eripitur damnante te. Non uſque adeo duci me putes laudibus meis, ut injuriam faciam præcedentibus ſanctis:* quam ſis *appetentior ſoliditatis, quam vanitatis,* quam non ſit tibi *voluptati, ſed dolori,* quam pro nihilo ducas, quam *nolis, adhorreas, deteſteris,* à maleviventibus, & ſecus, quam ſapuere ſancti, dogmatizantibus, attolli, inviti vident, etiam voluntariè cæci. Itaq; quandoquidem talis ſis ac tantus, punctualis adeo conſtanſq; proberis ſanctiſsimi ſectator Antiſtitis, dubitare fas mihi non fuit, hos ſcriptorum diſcipuli ejuſdẽ, ac Tuos, hoc eſt, operum tuorum, converſationis & doctrinæ Tuæ, flores qualeſcumque, & induſtriâ meâ qualicumque ordinatos, fore acceptos Ill.^mæ Dominationi Tuæ, perq; & propter illam omnibus probis viris quorũ vel approbatio ſola mihi murus erit & ante-murale adverſus quoſvis illorum riſus & rictus, qui fortè horũ odore offendentur, quod depræhendi ſe, repræhendi vel inſtrui non libenter habeant; propter quos tamen

Aug. lib. 10 Confeſſ. c. 36.

Idem lib. cont. Felician. c. 2.

abſit

abſit ut excludi nõ debuiſſe vel excudi crediderim. Ita enim ferè fit ut unus eidemq; odor, aliàs bonus in ſe, qui alij ſapit, deſipiat alij: & *qui alijs vita in vitam* eſt, ſit *alijs mortis in mortẽ*, 2.Cor.2.
ut de ſe quoque ſuique ſimilibus fatetur Apoſtolus; & qui *columbam vegetat, ſcarabæum enecet*, ut Oecumenius. Sic etiam, eodem Apoſtolo teſte, Chriſtus Crucifixus, *Iudæis ſcandalum, gentibus ſtultitia* cum ſit, *his* tamen, *qui ſalui fiunt, id eſt, nobis, virtus Dei eſt*. Et nonne quia ad fabæ florentis odorem, qui vitiato ſunt cerebro, amplius inſanire compertum eſt; ideo vel non plantandam illam, vel inutilem aut noxiam, vel denique non excludendos illius certo tempore flores cenſebimus? Omnium judicio, ſola floris imaginatione ſtulteſceret, quiſquis ita ſentiret. Concludam igitur, & BOONEN in HOFF Illuſtriſsimi Domini Matthiæ plantatis dicam magis cum Eccleſiaſtico: *Florete flores, date odorem, frondete in gratiam*. Flores hi *fructus honoris & honeſtatis*, & ſenſus bene compoſitos mirificè recreant, non infatuant. Abſit autem ut odoris hujus ſuavitatem exterminaturæ aliquando putentur muſcæ morituræ. Porro gratia iſta, pro quanto liberabit mentem, pro tanto proderit ad ſalutem, quam Venerabilibus canis Tuis poſt fœlicem hujus vitæ decurſum votis omnibus exopto Ill.^mæ Dominationi Tuæ, cujus ſum ex animo,

Oecumenius. 1. Cor. 1. Eccl. 39. Eccl. 24. Eccl. 10.

REV.^MÆ AC ILL.^MÆ DOMINE,

Humilis Servus

F. IGNATIVS HVART.

)( )(PRÆ-

PRÆFATIO

QVASI in quandam ſpiritualis vitæ formulam
recollecturus, quæ à Mellifluo Doctore & Patre
Bernardo ſparſim pro Varijs occaſionibus opor-
tunè tradita legimus, ideo à Prælatis auſpicandum
duxi, quod ſequuturum opus & mole & morâ
hoc ipſum longe ſuperabit, & à recta ſuperiorum
Eccl. 10. inſtitutione recta nihilominus ſubditorum com-
Eccl. 49. poſitio pro potiſſima ſui parte, ſi non ex toto, de-
pendeat. *Secundum enim Iudicem populi, ſic & miniſtri eius.* Et *qualis Re-*
ctor eſt civitatis, tales & inhabitantes in ea. Quin & *Princeps fratrum fir-*
Lib. De *mamentum gentis*, & *Rector fratrum ſtabilimentum populi.* Etenim hoc fe-
Paſtorib. in re ovi cuilibet, etiam forti, innatum cernitur, ut intendens in Paſtorem
append. ad ſuum benè aut ſecus verſantem, *incipiat dicere in corde ſuo: ſi præpoſitus*
tom 9 Aug. *meus ſic vivit. Ego quis ſum, qui non faciam quod facit?* atque ita plerum-
que accidit, ut vel fortis ſubditus enecetur & pereat vitâ Paſtoris im-
Bern. lib. 4. probâ: vel infirmus probe inſtitutâ vivificetur & convaleſcat. Vnde
de conſid. patet quanti interſit, primo quidem totâ vigilantiâ curare & providere,
c. 7. ut *formam iuſtitiæ, ſanctimoniæ ſpeculum, pietatis exemplum*, ſeſe in omni-
Greg. lib. 24 bus exhibeat, quod præſenti opere intenditur; Deinde etiam ſollicitè
moral. c. 14 advigilare, *ne impietatis Dux per officium pietatis exiſtat*, ſciens quia *ſi*
Greg. in *perverſa unquam perpetrat, tot mortibus dignus eſt, quot ad ſubditos ſuos per-*
Paſtoral. *ditionis exempla tranſmittit, & quod ſicut in Throno hominum primus conſti-*
p. 3. admo- *tutus eſt, ſic & in pœnis, ſi iuſtitiam non fecerit, primatum habiturus. Omnes*
nit 5. *namque quoſcumque peccatores in præſenti ſæculo ſub ſe habuerit, ſupra ſe in*
Lib. de 12. *gehennali pœnâ futurâ habebit.* In altero labor, periculum in altero. Imò
abuſ. in ap- utrobique melius, & in labore periculum & labor in periculo. Audi de
pend. ad tom. 9. Aug. labore. *Si quis*, ait Apoſtolus, *Epiſcopatum* (& de qualibet alia Prælatura
1. Tim. 3. idem eſto judicium) *deſiderat, bonum*, inquit, *opus deſiderat. Oportet ergo*,
Greg. in ſubdit, *Epiſcopum irrepræhenſibilem eſſe &c. Domui ſuæ bene præpoſitum &c.*
paſt. p. 1. c. 9. *Non Neophytum, ne in ſuperbiam elatus* &c. En unde periculum. *Qui*
Idem ibid. *Epiſcopatum*, ait, *deſiderat, bonum opus* deſiderat. Sed opus utique, non
c. 8. quietem, non tranquillitatem, ſed tempeſtatem. *Quid* enim *eſt poteſtas*
Aug lib. 19 *culminis, niſi tempeſtas mentis?* Porro, teſte Gregorio, hoc eſt unum *in-*
Civit. c. 19. *ſtrumentum Apoſtolici ſermonis*, quod, *qui præeſſe concupiſcunt ad uſum*
Greg. ſup. *ſuæ libidinis arripiunt*, non attendentes, quod, ut ait Aug. ibi *exponere*
c. 8. *valuit Apoſtolus quid ſit Epiſcopatus, quia nomen eſt operis, non honoris:*
neque quod Idem *laudans deſiderium, in pavorem vertit protinus quod*
lauda-

Digitized by Google

laudavit, cum repente ſubiungit: oportet autem Epiſcopum irreprahenſibilem eſſe. Cumque virtutum neceſſaria ſubſequenter enumerat, quæ ſit irreprahenſibilitas ipſa manifeſtat. Et ſavet ergo ex deſiderio, & terret ex præcepto, ac ſi aperte dicat: Laudo quod quæritis, ſed prius diſcite quid quæratis: ne dum voſmetipſos metiri negligitis, tantò ſædior veſtra reprahenſibilitas appareat, quantò & à cunctis conſpici in honoris arce feſtinatis. Magnus enim regendi artifex favoribus impellit, terroribus retrahit; ut auditores ſuos, & deſcripto irreprahenſibilitatis culmine reſtringat à ſuperbia, & officium laudando, quod quæritur, componat ad vitam. Sed quid opus pluribus? Cum verbis allegatis *Epiſcopatus officium boni operis expreſſione definiatur, ipſi ſibi teſtes ſunt,* quotquot inſtrumentum hoc arripiunt, quia *Epiſcopatum non appetunt,* utpote qui *non per hunc boni operis miniſterium ſed honoris gloriam quærunt. Sacrum quippe officium non ſolum non diligit omnino, ſed neſcit, qui ad culmen regiminis anhelans, in occultâ meditatione cogitationis, cæterorum ſubiectione paſcitur, laude propria lætatur, ad honorem cor elevat.* Vnde Chryſoſtomus, *aliud eſt,* inquit, *opus bonum, aliud eſt primatus honoris. Et opus quidem bonum deſiderare, bonum eſt; primatum autem honoris concupiſcere, vanitas eſt, nam deſiderium primatus ex iactantia naſcitur cordis: qui autem humilis eſt corde, & indigniorem ſe aliis arbitratur, ſecundum illud præceptum apoſtolicum, quod ait:* alter alterum æſtimans ſuperiorem, *ſe nunquam deſiderat ſuperiorē apparere. Primatus enim fugientem ſe deſiderat, deſiderantem ſe odit.* Ita ille, qui & in ſequentibus docens honores & prælaturas, honores quidem apparere, revera autem honores diverſos non eſſe, ſed, ut dixit Apoſtolus, opera ſeu miniſteria, ſic proſequitur, fusè quidem, ſed tamen pulchrè, ideoque digna cenſui, quæ hic attexta, lectoris animo altius imprimantur. *Denique* inquit, *ipſi honores in Chriſto in prima quidem facie videntur honores, revera autem non ſunt honores diverſi, ſed ſunt diverſa miniſteria: Vtputa honor oculi videtur, quia illuminat corpus; ſed ipſe honor illuminandi non eſt ei honor, ſed miniſterium eius. Et pedum humilitas eſſe videtur, quia baiulant corpus: Sed ipſa humilitas baiulationis non eſt eorum contemptio, ſed miniſterium eorum. Propterea Dominus corporis, ſcilicet homo, nec oculum ſuum amplius honorat quam pedem, nec pedem magis contemnit quam oculum: quia nec oculus pro aliquo ſuo merito honoratus eſt, ut oculus ſit, ſed ad hoc miniſterium creatus eſt: nec pes pro ſua culpa contemptus eſt, ut ſit pes, ſed ad hoc miniſterium eſt creatus. Propterea unumquodque membrum nil minus ſe habere intelligens, ſecundum miniſterium ad quod eſt creatum, nec amplius: nec invidet alteri membro quaſi plus habenti; nec ſpernit alterum membrum, quaſi minus habens. Sic eſt & inter*

Chryſoſtomus hom. 35.

Phil. 2. & Rom. 12.

Chryſoſt. ſup.

inter ſanctos. Vniuſcuiuſque ſancti honor, non eſt honor eius, ſed actus ipſius: ut puta Apoſtoli, Apoſtolatus putatur à nobis honor eſſe ipſius Apoſtoli, verè autem non eſt honor eius, ſed miniſterium eius. Vnde Paulus de Apoſtolatu 1. Cor. 9. *ſuo dicebat*: Nam ſi evangelizem, non eſt mihi gloria: neceſſitas enim mihi incumbit. Væ enim mihi, ſi non evangelizavero. Si enim volens hoc ago, mercedem habeo: ſi autem invitus, diſpenſatio mihi credita eſt. *Similiter & diaconatus, diaconi contemptibilitas videtur à nobis; verè autem non eſt contemptibilitas eius, ſed actus ipſius. Propter quod Deus nec Apoſtolum amplius diligit, quam diaconum, quia Apoſtolus eſt: nec diaconum minus quam Apoſtolum, quia diaconus eſt; quia nec Apoſtolus pro merito ſuo antecedenti honoratus eſt ut eſſet Apoſtolus: Sed ad hoc miniſterium aptus eſt iudicatus ſecundum motum animæ ſuæ: nec diaconus pro merito ſuo antecedenti contemptus eſt, ut eſſet diaconus, ſed ad miniſterium aptus eſt iudicatus ſecundum motum animæ ſuæ. Propter quod neque Apoſtolus laudem habebit apud Deum, quia Apoſtolus fuit, ſed ſi opus Apoſtolatus ſui bene implevit: neque diaconus exprobrandus eſt, quia diaconus fuit, ſed ſi opus ſuum neglexit: In nullo ergo hominis eſt honor, niſi in quo bene implevit opus ſuum: & nulla contemptio eius eſt, niſi in quo neglexit proprium opus. Vnde ſicut pes libenter ſervit oculo, quaſi ſibi ſervienti, ſciens quia niſi oculus ſuo miniſterio fuerit uſus, nec ipſe ſuo poterit uti: & oculus libenter ſervit pedi, quaſi ſibi ſervienti, ſciens quia niſi pes ſuo officio fuerit uſus, nec ipſe ſuo poterit uti: Sic & ſancti invicem ſibi debent eſſe ſubiecti, ut minor maiori non invideat, quaſi maiori; ſed libenter ei obſequatur, quaſi ſibi ſervienti in eo ipſo quod maior eſt; & maior non contemnat minorem, quia maior eſt, ſed libenter ei obſequatur, quaſi ſibi ſervienti.* Ex his apparet primatus & prælaturas pura puta onera eſſe, miniſteria, ſervitutes, non honores, niſi in quantum bene quis opus ſuum implet, creditum ſibi miniſterium obit, in quo ſolo, non in alio, honoris univerſa ratio conſiſtit. Porro ſi ad hoc citè obeundum recolimus quanta requirit Apoſtolus, ſi labores, ſi dolores, ſi reddendas rationes, ſi pericula penſamus; horum appetitum, non dicam, jactantiæ Chriſoſt. hom. cit. cum Chryſoſtomo, ſed profundæ prorſus cæcitati, inſaniæ, ſtupori cordis, adſcribimus. *Quis enim ſapiens ultro ſe ſubijcere feſtinat ſervituti, labori, dolori, & quod maius eſt, periculo tali, ut det rationem pro omni Eccleſia* Bern. ſer. 3. de adventu *apud iuſtum Iudicem, niſi fortè, qui nec credit iudicium Dei, nec timet, uti abutens primatu ſuo Eccleſiaſtico ſæculariter, convertat eum in ſæcularem? Longe graviori & periculoſiori debito, tenentur aſtricti*, inquit Bernardus, *qui pro multis animabus redditiuri ſunt rationem. Quid ego infelix, quo me vertam, ſi tantum theſaurum, ſi pretioſum depoſitum iſtud, quod ſibi Chriſtus ſanguine proprio pretioſius iudicavit, contigerit negligentius cuſtodire? Si*

ſtillantem

Digitized by Google

ſtillantem in cruce Domini ſanguinem collegiſſem, eſsetq́; repoſitus penes me in vaſe vitreo, quod & portari ſæpius oporteret, quid animi habiturus eſſem in diſcrimine tanto? Et certè id ſervandum accepi, pro quo mercator non inſipiens (ipſa utique ſapientia) ſanguinem illum dedit. Sed & habeo theſaurum iſtum in vaſis fictilibus & quibus multò plura quam vitreis imminere pericula videantur. Accedit ſanè ad ſollicitudinis cumulum, & pondus timoris, quod cum & meam & proximi conſcientiam ſervare neceſſe ſit, neutra mihi ſatis eſt nota. Vtraque abyſſus eſt imperſcrutabilis, utraque mihi nox eſt, & nihilominus exigitur à me utriuſque cuſtodia, & clamatur: Cuſtos qui de noćte, Cuſtos qui de nocte *Non eſt mihi dicere cum Cain.* Nunquid cuſtos patris mei ſum ego? *Sed eſt fateri humiliter cum Propheta, quia* niſi Dominus cuſtodierit *civitatem: fruſtra vigilat qui cuſtodit eam. O Vertigo morum peſſima ad quod olim conſueverant, & deberent cogi homines, inde nunc retrahi non poſſunt.* Inde illæ pro Epiſcopatibus, Abbatijs, alijſque Eccleſiæ dignitatibus pugnæ, hodierni Religioſorum & Clericorum ad Curias Aulaſque concurſus, Principum ac Magnatum ſollicitationes importunæ, & expetitæ familiaritates, Orbis ſcandala, religionum & Cleri vilipendia, ubi imperfectiones quælibet, quibus vacat nullibi vitæ iſtius fragilitas, ſed quæ tamen latere, atque intra murus contineri optimè poſſent, & vero debent, ex mutuis concurrentium denigrationibus, impudentiſſimiſque juxta ac crudeliſſimis dilacerationibus, prodeunt in publicum, ſæcularium aures feriunt, politicorum animos paſcunt, non ſine quotidiano ordinum Eccleſiaſticorum opprobrio, præjudicio & contemptu. Inde denique in clauſtris, conventibus, & Capitulis complacentiæ. Vanæ, adulationum ac diſſimulationum virulentæ peſtes, Hypochyſeon venenata pocula, factionum ac iniquorum cœtuum conſpirationes fraudulentæ, obſervantiæ regularis neglectus & incuria, bonorum perſecutio, æqualium depreſſio, totius enervatio diſciplinæ. *Quæ iſta inſania eſt? Vbi timor Dei, ubi mortis memoria? Vbi gehennæ metus, & terribilis expectatio illa iudicij*, quod jam olim Diabolus ſubijt, qui ab initio inter mortales non modo eum primatus ac ſuperioritatis appetitum; ſed & ipſas quoque prælaturas invexit? Non enim naturâ, ſed peccato primatûs introducti ſunt; neque ut hominibus, ſed ut piſcibus & animantibus præſit, conſtitutum à principio hominē, conſtans certaque eſt Scripturæ Sacræ, & fidelium ejus Interpretum fides eſt ſententia. *Faciamus,* inquit, *hominem ad imaginem & ſimilitudinem noſtram, ut præſit piſcibus maris, & volatilibus cœli, & beſtijs, univerſæque terræ, omnique reptili, quod movetur in terra.* Et paulo poſt: *replete terram, & ſubijcite eam, & dominamini piſcibus maris, & volatilibus cœli, & univerſis animantibus, quæ moventur ſuper terram.* Et alibi rurſum: *Terror veſter*

Iſa. 20. Geneſ. 4. Pſalm. 126 Petrarcha, de remedio utriuſque fortunæ, lib. I. Dialog. 107. Bernard. ep. 24. Geneſ. 1. Geneſ. 9.

veſter ac remor ſit ſuper omnes volucres cœli, cum univerſis quæ moventur ſuper terram. Omnes piſces maris manui veſtræ traditi ſunt. Piſces ergo, & animantia cætera, non homines: & ſi hodie homines, ſed ex ſuggeſtione Diaboli & occaſione culpæ non ex primitivo jure naturæ. Audiamus & de hoc colloquentes Patres. *Quod autem in hoc ſæculo differentia dignitatis facta eſt inter ſanctos (dignitatis, dico, non ſanctitatis) ut alter quidem ſit Apoſtolus, alter autem Epiſcopus, vel miniſter, vel laicus, contumacia carnis coëgit; ut perverſitas mundi, & occulta operatio inimici coërceatur: quoniam Diabolus imperans carni & mundo, in multam indiſciplinationem excitat homines, quamdiu ſunt in carne, & in mundo ſubdito ei, alios in laſciviam, alios in delicias, alios in invidiam, alios in avaritiam, alios in iram & ſuperbiam. Niſi ergo ſint quos timeant, ſolvitur diſciplina.* Quibus ſuccinens ipſe quoque Auguſtinus: *Ita Deus hominem condidit, ut dominetur*, inquit, *piſcium maris, & volatilium cœli, & omnium repentium, quæ repunt per terram. Rationalem factum ad imaginem ſuam noluit, niſi irrationalibus, dominari: non hominem homini, ſed hominem pecori. Inde primi iuſti paſtores pecorum magis, quam reges hominum conſtituti ſunt: Vt etiam ſic inſinuaret Deus quid poſtularet Ordo creaturarum, & quid exigat meritum peccatorum. Conditio quippe ſervitutis iure intelligitur impoſita pecori. Nomen iſtud culpa meruit, non natura.* Auguſtino ſubſcribit Gregorius non uno loco. *Omnes*, ait, *homines natura æquales genuit. Sed variante meritorum ordine, alios aliis culpa* (in moralibus, *diſpenſatio occulta*) *poſtponit. Ipſa autem diverſitas quæ acceſſit ex Vitio, divino iudicio diſpenſatur, ut quia omnis homo æquè ſtare non valet* (alibi ſup. *iter vitæ æquè non graditur*) *alter regatur ab altero.* Et paucis interpoſitis: *Homo quippe animalibus irrationabilibus, non autem cæteris hominibus, natura prælatus eſt, & idcirco ei dicitur, ut ab animalibus, & non ab homine, timeatur.* Denique horum diſcipulus Bernardus ſuper illud Cantici: *introduxit me rex in cellaria ſua*, mellifluè, more ſuo, diſſerens, & tres ab invicem cellas ſecernens, *vinariam, aromaticam, unguentariam*, ſive, *diſciplina, naturâ, gratiæ* id eſt, in quibus diſcit quis, primò *ſubeſſe*, ſecundò *coëſſe*, tertiò *præeſſe*; primò fieri *inferior*, ſecundò *par*, tertiò *ſuperior*; primò eſſe *diſcipulus*, ſecundò *ſocius*, tertio *magiſter*: hæc, inquam diſtinguens ab invicem, ſolamque æqualitatem, paritatem, ſocietatem in naturam referens; extrema alia, ideſt, ſubjectio & ſuperioritas, diſcipulatus & magiſterium, unde repetenda ſint, ita cum præmemoratis proſequitur: *Equidem omne homines natura æquales genuit. At quoniam bono naturæ in moribus ſuperbiâ depravato, facti ſunt homines æqualitatis impatientes, contendentes invicem ſuperiores conſtitui, atque alterutrum ſupergredi cupientes, & inanis gloriæ*

Chriſoſt. hom. 35.

Aug. lib. 19. de Civit. c. 15.

Greg. in Paſtor. p. 2. c. 6. & lib. 21 moral. c. 10.

Cant. 1.

Bern. ſer. 23 in cant.

Digitized by Google

gloria cupidi invicem invidentes, invicem provocantes: Primo omnium in cella priori iugo diſciplinæ inſolentia morum domanda eſt, quouſque duris ac diutinus ſeniorum attrita legibus, humilietur & ſanetur ceruicoſa voluntas, bonumque in ſe natura, quod ſuperbiendo amiſerat, obediendo recipiat. Ita ille, ex cujus, ſacræ paginæ, & citatorum Patrum conſentiente doctrina, conſtat quod dixi primò, ex peccato nimirum ambitionis & ſuperbiæ, quo corrupta eſt & depravata natura, poteſtatum eſſe repetendam originem, ad quas hodieque cum tanto nihilominus ambitionis ardore ab omni conditione & Ordine, à doctis & indoctis pariter feſtinatur. Conſtat inſuper & ſecundò poteſtatem omnem à Deo nihilominus providè & benignè fuiſſe ordinatam, *quia niſi ſint quos homines timeant, ſolvitur diſciplina*, ut ſupra Chryſoſtomus: quia *iugo diſciplinæ inſolentia morum domanda eſt, & ſuperiorum atterenda, humilianda, ſananda legibus cervicoſa voluntas*, ut item ſup. Bernardus. Sed ad hæc quis idoneus? qualiter alios atterere, humiliare, ſanare; *qualiter*, inquam, *alios corrigere poterit, qui proprios mores, ne iniqui ſint, ipſe non corrigit?* Nam *cum curam populi electus præſul ſuſcipit, quaſi ad ægrum medicus accedit. Si ergo adhuc in eius corpore paſſiones vivunt, quâ præſumptione percuſſum mederi properat, qui in facie vulnus portat?* Eam ob rem, ut initio monui, cepto operi caput poſui qui caput eſt populi, ut attentè conſideret quicumque eſt ille, quale onus ſuſcipit, quanto in periculo verſetur, quibus dotibus qualificatum & præditum eum eſſe oporteat, qualem exhibere ſe ſubditis, cui locus regiminis regendus offertur. *Prædicare, arguere, corripere, pro unoquoque ſatagere*, inquit Auguſtinus, *magnum onus, magnum pondus, magnus labor*, ſive, ut idem alibi, *magnum opus, gravis ſarcina, clivus arduus*. De cujus etiam clivi periculo alio loco diſſerens, *quanto*, inquit, *loco ſuperiore, tanto in periculo maiore verſamur*. Et item de eodem trepidè loquens ipſe quoque Bernardus, *Longe*, ait, *graviori & periculoſiori debito tenentur ad ſtricti* &c. ſupra, require & huc affer). Vnde rurſum meus & ejus Magiſter Auguſtinus: *De iſto alto loco periculoſa*, inquit, *redditur ratio, niſi eo corde ſtemus hic, ut humilitate ſub pedibus veſtris ſimus*, quod ſane & difficile, & perarduum quam ſit, docet non uno loco Gregorius, ſive cum ait, *mirum valde eſſe cum in cordibus ſublimium regnat humilitas morum*, ſive ubi *ſubtiliſſimam artem vivendi* vocat, *culmen tenere, & gloriam premere, eſſe in potentia, & potentem ſe eſſe neſcire*. Subtile, inquam, hoc, atque à paucis quod dolendum eſt, vix intelligitur, Vbi a *multi* potius non attendentes quod *locus iſte altior ſpecula unitioris eſt, non faſtigium ſuperbientis*, dum b *regiminis iura ſuſcipiunt*, non ad dirigendos, non ad corrigendos, ſed *ad lacerandos ſubditos inardeſcunt, terrorem*

Chryſ. ſup.
Bern. ſup.
Lib. de 12. abuſ. apud Aug. ſup. c. 9.
Greg. in paſt. p. 1. c. 9.
Aug. lib. 50 hom. hom. 25.
Idem ſer. 19. de verb Apoſt. c. 1.
Idem in Regula ad ſerv. Dei.
Aug. in Pſalm. 126.
Greg. lib. 26 mor. c. 19.
Vide etiam Bern. n. 75.
a Aug. lib de geſt. cũ emerito. c. 11.
b Greg. hom. 17.

rorem poteſtatis exhibent, & humilitatis locum in elationem dominationis
Greg. in — *immutant,* atque ita *dum loco delectantur gloria, fiunt ſubditis authores rui-*
paſt.p.1.c.11 — *næ.* Difficilè ſiquidem cervicoſam ſubditorum voluntatem ad ſ.mitam
Aug. lib. 4. — reducet humilitatis, hujuſque magiſterium profitebitur ſuperbiæ ſervus,
de doctr. — quando non deerunt *qui vitæ ſuæ defenſionem ex eo quærentes, corde ſuo*
Chriſt.c.27. — *aut etiam, ſi adhuc erumpant, ore ſuo, reſpondeant aut dicant; quid mihi præcipis,* quid à me quæris, quid ſuadere tentas, *quod ipſe non facis?* itaque fiet ut *obedienter non audietur, qui ſe ipſe non audit, ſed Dei verbum, quod*
Bern. infra num. 74. — *alijs prædicat, ſimul cum ipſo contemnetur,* in quo *magnam perditionem ſubditi, plurimam Prælati damnationem* agnoſci à Bernardo videbimus infra.
Idem infra num. 65. — Quod de humilitate dico, *præcipuè deſiderata in Prælato gemma,* hoc de obedientia, hoc de manſuetudine, hoc de miſericordia, hoc de caſtitate, hoc de charitate, hoc de juſtitia, hoc de clementia, hoc de temperantia, hoc de cæteris virtutibus, reliqua converſatione & moribus.
1. Tim. 4. — Non de facili aliud quidvis obtinebit vel evincet à ſubditis, quam quo-
Tit. 2. — rum in ſe, & à ſe, exempla præmiſerit. Propter quod monetur ab Apo-
Chryſt. ibi — ſtolo *exemplum eſſe fidelium in verbo, in converſatione, in charitate, in fide, in caſtitate,* itemque *in omnibus ſeipſum præbere exemplum bonorum ope-*
Hieronym. ad Heliod. — *rum, in doctrina, in integritate, in gravitate* tanquam ſcilicet, *cuius doctrina*
Epiſc. in — *& exemplar virtutis eſſe debeat ſpeculum vitæ, quod omnibus proponitur ad*
Epitaphio — *imitandum, veluti archetypus & primitiva quædam imago, omnia in ſe ha-*
Nepotiani. — *bens, quæ bona & honeſta ſunt:* Tanquam *in quem omnium oculi dirigun-*
Greg. lib. 5. — *tur, & cuius converſatio quaſi in ſpecula conſtituta, magiſtra eſt publicæ diſ-*
in 1. Rreg. c. 14. — *ciplinæ; qui quidquid fecerit, id ſibi omnes faciendum putant. Cui cavendum proinde ne committat, quod aut qui reprehendere voluerint, digne laceraſſe vi-*
Lib. de David & Gol. — *deantur; aut qui imitari, cogantur delinquere.* Nihil ergo, ut dixi, præla-
apud. Aug. — tus evincet, ſi *ad certamen quidem provocat, ſed non ipſe idem certamen*
in append. — *prior tentat,* ſi *bella quæ inſinuat, ſuſcipere ipſe nequaquam curat,* ſi non
ad tom. 9. — *prior curet bonum oſtendere, quod alios contendit docere.* Factorem *quærit*
Aug. ſer. 3. — *Deus mandatorum ſuorum, non pictorem.* Fruſtra frequentes gemitus, fru-
de verb. Dom. — ſtra crebro repetita ſuſpiria, fruſtra verba & voces, ſi *non iungantur factis, qui ſeparantur officijs; ſi non copulentur opere, qui diverſi ſunt nomine:*
Aug. lib. 4. — ſi non *factorum in ambobus conſpiret aſſenſus, quibus diverſus eſt in vocabu-*
de doctrin. Chryſt. c. 27 — *lis ſonus.* Verbo, *habet ut obedienter audiatur quantâcumque granditate dictionis maius pondus vita docentis.* Quæ cum ita ſint, & quis modo *non*
Chryſ. ſup. — *iactantiæ cordis primatus appetitum* deputet cum S. Chryſoſtomo? Quis,
Greg. in paſt.p.1.c 9. — etiam *virtutibus pollens, ad regimen niſi coactus veniat?* Quis *virtutibus va-*
Idem ibid. — *cuus vel coactus accedat?* Quis prudens *ex ante acta vita non ſe prius inveniat, ne in appetitu ſe culminis imago cogitationis illudat?* Quis ſapiens non
Idē lib. 24. mor. c. ult. — *priùs diſcutiat ſi loco vita congruit, ſi ab honore actio non diſſentit* Non hæc
ſcribo

Digitized by Google

ſcribo quaſi *invideam prælaturas habentibus*, ſed ut oſtendam *non eſſe à non habentibus appetendas*: non quòd omnino ſuſcipiendæ non ſint, ſed quod *locus ſuperior, ſine quo populus regi non poteſt, etſi ita teneatur atque adminiſtretur, ut decet, tamen indecenter appetitur. Otium ſanctum,* ait Aug. *quærit charitas veritatis. Negotium iuſtum quærit neceſſitas charitatis. Quam ſarcinam ſi nullus imponit, percipiendæ atque intuendæ vacandum eſt veritati: ſi autem imponitur, ſuſcipienda eſt propter charitatis neceſſitatem.* Prælatura ergo non quidem *elatione avidâ ſuſcipienda*, non tamen etiam *blandiente deſidiâ reſpuenda.* Quin potius *quiſquis virtutibus pollens gregem Dei paſcere renuit, paſtorem ſummum convincitur non amare.* Non renuatur primatus, ſi fructuosè adminiſtrari poteſt, tantummodo non quæratur: *honor quærere te debet, non ipſum tu:* tantummodo per Chriſtum pateat ingreſſus. *Per Chriſtum ingreditur, qui culmen regiminis ad officium portandi oneris ſuſcipit, non ad appetitum gloriæ tranſitorij honoris.* Ne locum *regiminis aſſumere audeat, in quo adhuc vitium damnabiliter regnat,* ſicut faciunt utique multi, *qui ut honoris onus ſuſcipiant, anhelant; & qui ad cauſſam valde urgentur ex proprijs, humerum libenter opprimendum ponderibus ſubmittunt alienis: Quæ egerunt, ferre non valent, & augent quæ portent,* tanquam ſcilicet *Epiſcopatus* & prælaturæ *non ſint* niſi pura puta *artificia tranſigendæ vitæ fallacis*; nec attendunt quia *melius eſſet ſalvari in humili gradu fidelis populi, quam in primatûs ſublimitate, & deterius vivere, & diſtrictius iudicari,* & quia *multi chriſtiani & non præpoſiti, perveniunt ad Deum faciliori itinere, quantò minorem ſarcinam portantes, tantò expeditius ambulantes.* Sed nimirum nulla vel in paucis de onere, de ſarcina, de ſalute, de reddenda ratione, de futuro, cura; de ambitione, de gloria, de honore, de pecunia, de quæſtu, de marſupio, de præſenti, prima, ſola, & plurima cogitatio eſt. *Veruntamen vani filij hominum, mendaces filij hominum in ſtateris, ut decipiant ipſi,* & deſipiant, *de vanitate in idipſum,* non conſiderantes *primas cathedras, velut groſſos ficuum, velociter caſuras, quos tenuis aura deijcit & diſperdit.* Quibus proinde libello iſto id unicè conſultum ac commendatũ velim, ad Bernardum Abbatem reflectant mentis oculum, ab illo plenius inſtruendi, quod & quale ſint onus hæ cathedræ, quanto in diſcrimine periclitentur Præpoſiti, quibus ornatum moribus, qualem ſe Deo, ſibi, ſubditis, exhibere neceſſe ſit omnem, qui gubernaculis rerum admotus, curam aliorum gerit & adminiſtrat. Quod tamen ipſum non ſolis promotis aut promovendis ſedulò ſerioque perpendendum reor, ſed & ipſis quoque vel ſubditis, qui alium eligunt ex jure vel officio, vel Regibus & Principibus, qui ex Pontificis indulto nominant ad Eccleſiaſticas prælaturas.

Chryſ. hom. 35.
Aug. lib. 19 de civ. c. 19.
Aug. ep. 85.
Greg. in paſt. p. 1. c. 5.
Aug. lib. 50 hom. hom. 13.
Greg. ep. 48 lib. 7. ind. 2
Idem in paſt. p. 1. c. 10
Idem ibi c. 7.
Aug. ep. 216
Bern. infra num. 44.
Lib. de paſt. apud Aug. ſup. c. 9.
Pſalm. 61.
Vide Bernard. infra num. 8

Digitized by Google

Ferè enim accidere natum eſt, ut ex amore ſui, atque ex certis reſpectibus, ex ignorantia quoque aut deceptione, ferat quis ſuffragium, quod ſibi utique utile judicaverit, non quod multis, quæritans, ex quo plerumque contingit præfici & regnare hypocritas, Deo diſponente, ob populi peccata (ita ſcilicet *iuxta meritum plebium ſolent ſupremo iudicio perſonæ provideri paſtorum*) à quibus paulò poſt eàdem negotiante providentiâ, non ſolum dicti electores è primis ut plurimum affliguntur, aut etiam perſecutionem patiuntur, juſtiſſimam, quamvis ſequiorem quam prætenderant, recipientes iniquitatis ſuæ mercedem: ſed & evacuantur marſupia, diſſipantur bona, media in carnem & ſanguinem, parentes, nepotulos, effunduntur, inhonoratur familia, diſſimulantur vitia, ſolvitur diſciplina, religio clerusve confunditur. De Regibus, de Principibus, quid dicam? Majeſtas quidem incutit, ſed tamen etiam *charitas foras mittit timorem*. Putas quam hi delinquant graviter, Religioni quantam irrogent injuriam, quas clades invehant in Eccleſiam, quot exiſtant cauſſa malorum, ſi fortè abſque delectu, nullo prævio examine, nullâ præhabitâ meritorum ratione, ſolâ Curialium commendatione, quos ad prælaturarum adminiſtrationem admoveant, & temporalia prophanaque miniſtrorum ſuorum ſervitia, ſacris his dignitatibus & officijs remuneranda atque compenſanda cenſuerint? Si legionarius, ſi Tribunus, ſi Centurio fortè creandus adfuerit, quæ non diligentia præmittitur, quæ non meritorum militarium ſcrutinia inſtituuntur, quæ non fortiter perpeſſa pericula, peracta fœliciter ſtratagemata reproducuntur, quæ non concurrentium ſpes, induſtria, fortitudo, valor, fidelitas, continuò in diſtrictum examen adducuntur, ne quam ex hac promotione, Reſpublica ruinam damnumve patiatur, ne cui bene inſtituta militia diſcrimini exponatur? Ergone ſoli Epiſcopatus, ſolæ Abbatiæ, ſolæ dignitates eccleſiaſticæ quibuſque indifferenter commendabuntur? ad has ſolas liber erit cuique concurſus? ad has ſolas nulla perſonarum dignitas, ſpes nulla, merita nulla, nulla fides exquirentur? ad has ſolas pertinget, quē non ſcientia vel vita, ſed ambitio, ſed intercesſio, ſed Amicorum potentia laudaverit; & nullam inde Eccleſia ruinam, nullum præjudicium, vel nullâ ſaltem conſideratione dignum, reportabit? Vtinam magis attenderent, ſi qui ſūnt tales, quòd qui *indignum atque carnalem præpoſitum conſtituit, tot incurrit pœnarum merita, quot ille fidelibus ſubditis præbet pravitatis exempla*. Vtinam magis clerici quique & Religioſi in humilitatis continerentur officio! Vtinam magis impudentiæ & ambitioni occluderentur januæ! Vtinam magis confuſioni Religionum, & ſcandalis populorum ſubtraheretur occaſio, conſcientiæ ſtuderetur

Greg. ep. 29 & lib. 25. moral. c. 14

1. Ioan. 4.

Greg lib. 5. in 1. Reg. c. 12.

ſtuderetur, ſerviretur ædificationi, denique publicæ utilitati conſuleretur, dum non indiſcriminatim quiſque aſſumeretur, ſed quem Religioſa converſatio, excellentia morum bonorum, de congregationibus & capitulis indubitata commendarent teſtimonia. Et unde bella, unde peſtilentiæ, unde fames, unde regnorum vel everſiones vel ſciſſuræ, unde hæreſes, unde quas enumerare nequaquam ſufficimus, totâ Chriſtianitate clades & plagæ? Si fortè fortunâ hæc evenire ducimus, & inter caſuales eventus referenda naturæ? Æſtimet ita politicus. Ego magis ad ſecreta irritatæ providentiæ judicia abditaſque diſpoſitiones deputanda cenſuerim. Fruſtra conetur, perperam pugnet, inutiliter annitatur, inſipienter ſperet Ioſue, ſi non Moyſes providebuntur qui levent puras manus ad Deum, quorum à bene compoſitis & regulariter inſtitutis viris brachia ſuſtententur, erigantur in cælum. Denique nequitiâ Ophni, petulantiâ Phinees, negligentiâ Heli, cæſa ſunt caſtra, fugatus populus, arca abducta. Fallimur, & ſupra quam dici poteſt, fallimur, ſi non à recta cleri inſtitutione, ſi non ab ordinato Religionum regimine præcipuam ſtatûs laicalis proſperitatem pendêre credimus, ſi in hæc Regum atque Imperatorum coronas, victorias Ducum ac triumphos, plebis univerſæ gloriam, referre differimus: ut, quaſi Religioſi Ordines, ſtatuſque Eccleſiaſticus univerſus merè pro & ex materiâ, ut vvlgo cum Machiavello ajunt, ſtaticâ, inventi ſint horum probè inſtituendorum, nulla, vel non prima eſſe debeat cura & ſollicitudo. *Equus paratur ad diem belli*, idque à Regibus, non tamen hi ſalutem tribuunt, ſed *Domini eſt ſalus. Hi in curribus, & hi in equis*, ſed & hoc fruſtra, quamdiu non erunt, qui nocte ac die vigilantes in oratione, in cuſtodia & diſtrictione diſciplinæ, mortificationem Chriſti circumferentes in corde & corpore ſuo, dicere veraciter habeant: *Nos autem in nomine Dei noſtri invocabimus*, quod propriè clericorum eſt, & Religioſè viventium. Quæ cum ita ſint, neque pluribus in præſenti actum agere libeat, certè liquet quanti interſit Regum & Principum Præpoſitos aſſumere ad Eccleſiam non minori ſaltem curâ, non impari ſtudio, non leviori conſilio, non inferiori ſollicitudine vel examine, quam aſſumi ſoleant ad bene inſtitutam militiam. *Non qui ſeipſum commendat ille probatus eſt, ſed quem Deus commendat*, inquit Apoſtolus. Qui ſe commendat, *qui pro ſe rogat, iam iudicatus eſt; qui pro alio, ſuſpectus*, inquit Bernardus. *Non currentes*, ait idem, *aſſumantur, ſed renuentes*; non impudentes, ſed *verecundi*; non præſumptuoſi vel audaces, ſed *timorati*; non præfidentes de virtute ſua, & in multitudine divitiarum ſuarum gloriantes, ſed *timentes Deum, inque illo ſolo ſperantes*, hoc eſt, non ambitioſi aut ſuperbi, ſed humiles. Nota ſatis eſt præclara illa Leonis Imperatoris

Exod. 17. 1. Reg. 2. & 4. Prov. 21. Pſalm. 3. & 19. Pſalm. 19. 2. Cor. 10. Vide Bern. infra n 95. Vide eandem num. 96.

)( )( )(2 jam

Leo Imp'

jam inde ab anno 469. conſtitutio, in qua ſub finem proclamat *indignum eſſe ſacerdotio* omnem illum *qui non fuerit ordinatus invitus.* Extat etiam noſtri ſæculi ac ætatis Alberti Pij Belgarum Principis æternitate juxtà atque æmulatione longe digniſſimum exemplum, qui, cum è tribus notæ cujuſdam Abbatiæ Religioſis ſibi ex more propoſitis, duo ſoli concurrerent avidè, & interpoſitis Aulæ primoribus nullum non moverent lapidem, vocatum ipſe tertium, ejus ſcilicet loci priorem, quidni cum alijs ſimiliter ſollicitaret, interrogans, ubi reſponſum ab eo aliud extorquere non prævaleret, niſi hoc ſolum; *non habere ſe notitiam in curia, unde commendari poſſet, nec porrò expetijſſe eam aliquando*, mox intellectâ viri religione & modeſtiâ, *etſi*, inquit, *nemo te alius commendet, ſed ego te commendabo.* O dignam naſo Auſtriaco prudentiam! O dignum integritate ac pietate tanti Principis factum! Quod repetitum à ſucceſſoribus, quis ambigat quam Religioſos arceret ab Aula, contineret in cella, multorum occurreret ambitioni, ſcandala præverteret & ſedaret? Sed ſiſtamus hic, neque ſive electoribus, ſive nominatoribus leges alias præfigat ſimplicitas noſtra, quam ponit Bernardus præſenti libello, quem velim ſollicitè perlegant & conſiderent ambo, adque illum, ſeu accuratiſſimum aſſumendorum examen, conſcientias ſuas efforment & quæ aut quanta ſit eis divini honoris cura, promovendæ Religionis ſtudium, publicæ utilitatis providentia, ſalutis propriæ deſiderium, futuri ſæculi exiſtimatio, teſtatum omnibus velint, in iſto præſertim, & tantæ conſiderationis, negotio.

Albertus Pius in exemplum adducitur.

Porro Doctoris hujus Melliflui textum, ſeu præfulgidum, maximè obvium, & nullis obnubilatum difficultatibus, non putavi pro more meo commentarijs ullis illuſtrandum. Auſim dicere, neminem ex varijs qui ſuper præſenti materia noſcuntur diſſerviſſe hactenus, videri adhuc Bernardi melleum, ſive ſtylum ſive ſenſum potuiſſe vel à longè ſequi. Quamquam tamen inter cætera, Diui Bonaventuræ, vel ut alij non uſque adeo improbabiliter malunt, Alani noſtri *opuſculum de ſex alis Seraphim*, præclarum omnino fuit, & præclarè nihilominus in idioma Gallicum de Latino nuper redditum, ingenti induſtriâ R. P. Clementis Renè Recollectæ Lotharingi, & hodie concionatoris toto Belgio famoſiſſimi. Vale, Lector, & hos qualeſcumque labores meos, in tuam adhuc & aliorum, ſi licet utilitatem converte. Amen.

D. Bonavent. vel Alanus,

Clem. Renè.

AD

Digitized by Google

AD AVCTOREM.

ERgone Melliflui Doctoris dextra reuixit?
Anne iterum rudibus monſtrat ad aſtra viam?
Ergone BERNARDI *rurſum ſermone fruemur*
Guttura nectareo plus recreante fauo?
Fallor, adhuc Sanctâ BERNARDVS *pace quieſcit,*
Non redit auriflui mellea dextra Patris.
Spiritus at rediÿt, quo te BERNARDVS *ab alto*
Induit, IGNATI, *fecit & eſſe parem.*
Suſcipit exultans tam ſuauia dogmata Patris
Eccleſia, hæc celebrat Chriſtiadumque chorus:
Sed tua cum paſſim fuerint vulgata per orbem,
Et pia Chriſtiadum legerit iſta cohors;
Non minus exultans celebrabit mellea dicta,
Namque probant Te non degenerare patre.
Inque iſtas pariter ſua laudes ora reſoluet,
Dignus erit tanto filius iſte Patre.
Dignus BERNARDO *fœtus!* BERNARDVS *in omni eſt,*
BERNARDVM *ſcriptis, moribus, ore refert.*
Quam bene mellitum lac ſuxit ab ubere patris!
Scilicet hoc produnt mellea ſcripta viri.
Quam bene dicta ſui ſibi mutuat aurea Patris!
Quid mirum? hunc Patris ſpiritus intus agit.
Et verè IGNATI: *teſtes hi pondus habebunt;*
Scripta tamen melior, ſed tua teſtis erunt.

Emittit eloquium ſuum terræ. *Pſalmo* 147.

Poſuit I. B. *Grudius.*

Digitized by Google

APPROBATIO SVPERIORIS.

EGO EDMVNDVS IOVVENT Monaſterij B. Mariæ de Alna, Ciſtercienſis Ordinis, Patriæ ac Diœceſis Leodienſis, Abbas, necnon per dictam Patriam Sacri Ordinis præfati Vicarius Generalis, &c. Facultatem concedo, ut liber cui Titulus BERNARDVS ABBAS, SIVE SANCTVS PRÆLATVS &c. A dilecto & Venerabili filio noſtro P. IGNATIO HVART S. Theologiæ Profeſſore, ex ſelectiſſimis quibuſque D. BERNARDI Operibus concinnatus, ac Theologorum judicio publicæ ædificationi plurimum utilis repertus, typis evulgetur. In cujus rei fidem has litteras manu noſtrâ ſubſcriptas dedimus. Alnæ, Anno Domini M. DC. LI. XX. Iulij.

EDMVNDVS IOVVENT
Abbas Alnen. Vicar.

Digitized by Google

SVMMARIVM TOTIVS OPERIS

CXXXIX. numeris comprehenſi.

I.

Ineſt unicuique ſuperioritatis naturale deſiderium.

Poteſtatis ambitio Angelum fælicitate privavit angelicâ.

Supplantans hominem Diabolus ſuadere ei aſcenſum montis potentiæ auſus non eſt, in quo tam immane ipſe præcipitium fuerat expertus.

Nihilominus nemo fere hodie, qui non ejus fæda ſequatur, infæliciaque veſtigia.

Incommodis & difficultatibus quam plurimis obnoxius fit, quiſquis ad hunc montem conatur, nec paucioribus, ubi tandem pervenerit.

II.

Perſequitur paucis miſerias & difficultates quæ ad gloriam & honores conſequuntur.

Dux conſtituitur quis? facultas ei datur ut miſer ſit, & amplius non quieſcat.

Nemo in honore ſine dolore, in prælatione ſine turbatione, in ſublimitate ſine vanitate.

Digitized by Google

Miſeri miſerias execramur, & miſeriarum mercedem amamus.

Qui quærit gloriam, invidiæ ſemina omnibus præbet.

Semper attendit quot ſe præcedant, non quot ſequantur.

Ad detrahendum omnes conglomerantur eique maledicendum.

Vnde glorioſus eſſe vult, inglorius eſſe convincitur.

Nullum inexorabilius perſequitur multitudo, quam illum qui ſibi multitudinis arrogat Principatum.

III.

Ambitio cordium excæcatrix, ſubtile malum, ſecretum virus, peſtis occulta, doli artifex, mater Hypochriſis, tinea ſanctitatis &c.

Multos nequiter ſupplantatos turpiter deijcit.

Eam fovent mentis alienatio & oblivio veritatis.

Hanc prodit & negotium tenebrarum arguit veritas, ſedulâ ſuggeſtione reducens in mentem quam ſit inhabitu frivola conſolatio, grave judicium, uſus brevis, finis ignotus.

IV.

Ambitio crux eſt Ambientis: Nihil torquet aut cruciat acerbius.

Nihil

Digitized by Google

Nihil apud homines celebrius negotijs ejus.

Ambitio honorum & dignitatum, canticum Diaboli.

V.

Ambitio, mater hypochriſis, latebras amat, lucis impatiens.

Ambitio, ſpurcum vitium, in imo jacet.

Omne ſublime videt, & videri ipſa refugit, ut quæ careat optato, niſi caveat arbitros.

Quò gloria plus affectatur, eo minus apprehenditur, ubi depræhenditur affectari.

Nihil tam inglorium, quam gloriæ cupidum depræhendi.

Inclitus erit ambitioſus, ſed quamdiu in nocte verſabitur.

Non adeo perijt pudor à mortalibus, ut nuda impudensque vel ab ipſis honoretur ambitio.

In facie benedicitur ambitioſus ab adulatoribus, à tergo ſubſannatur ab omnibus.

Eſt ſobria quædam, & quaſi oculata ambitio, moliens ſaltem cautè, etſi non caſtè. Si valet proficere, clam negotia ſua curat, ſin minus, pudoris umbram non deſerit.

V I.

Ambitioſos circumveniri neceſſe eſt ab hypochriſi, cujus habitatio in tenebris.

Digitized by Google

Abſcondit quod eſt, mentitur quod non eſt.
Negotiatur omni tempore.
Præ abundantia latere non valet, & præ impudentia non quærit.
Serpit per omne corpus Eccleſiæ, quò latius, eò deſperatius, eò periculoſius quò interius.
Miniſtri Chriſti ſerviunt Anti-Chriſto.
Incedunt honorati de bonis Domini, & Domino honorem non deferunt.
Plus calcaria quam altaria fulgent.
Pax Eccleſiæ à paganis, & non à filijs, qui eam maculant à turpi vita, à turpi quæſtu, à turpi commercio, à negotio perambulante in tenebris.

VII.

Per humilitatem aſcenditur ad ſublimitatem.
Hæc eſt via, & non eſt alia præter ipſam.
Magna eſt abuſio hominum, quibus cum aſcendere difficillimum ſit, deſcendere faciliſimum; ipſi & leviter aſcendunt, & difficulter deſcendunt, parati, ad honores Eccleſiaſticorum graduum ipſis etiam angelicis humeris formidandos.
Ad ſequendum Chriſtum vix invenias qui vel trahi ſe patiantur.
Eccleſiaſticæ dignitatis officia in turpem quæſtum tranſivêre
Ferè omnes quærunt quæ ſua ſunt, non Chriſti.

Pro

Pro Epiſcopatibus & Abbatijs impudenter decertatur.

In his luxus quæritur divitiarum, non ſalus animarum.

Eccleſiarum reditus in ſuperfluitatis & vanitatis uſus diſſipantur.

Propter hos tondentur clerici, frequentantur Eccleſiæ, celebrantur miſſæ, pſalmi decantantur.

VIII.

Infelix ambitio quę ambire magna non novit, querens de modico creſcere, & de maximo minui.

Primæ Cathedræ, velut groſſi ficuûm, velociter ſunt caſuræ, quos tenuis aura deijcit & diſperdit.

Caveant qui primas cathedras amant, ne ſecundis careant.

Primas non nulli cathedras amant, glorioſi, honorati, & magni in oculis hominum, intus autem pleni avaritiâ, invidiâ, ambitione, ſuperbiâ, luxuriâ.

IX.

Homini contemplationi dedito & ſibi, vacanti ſuadentes prælaturam, ſimiles ſunt his, qui, inungente capiti Chriſti Magdalenâ, querebantur dicentes: ut quid perditio hæc?

Quid humilis & modeſtus reſpondere habeat iſtius modi ſuaſoribus.

Reverendi prælati, ſed labores eorum verendi.

Si labores penſarentur, honores non affectarentur.

X.

Honores affectantur, quia onera non penſantur.

Onera penſantibus tædio ſunt atque formidini.

Quia ſola attenditur gloria & non pœna, purum eſſe clericum erubeſcitur in Eccleſia.

Inglorium ſe æſtimat, quiſquis non fuerit ſuperiori aliquo ioco ſublimatus.

Scholares pueri de ſub ferula transferuntur ad principandum Præsbiteris, lætiores quod virgas evaſerint, quam quod meruerint principatum.

In brevi tamen inſoleſcentes, & utentes magiſtris ambitione & avaritiâ, docti ſunt vendicare altaria, ſubditorum vacuare marſupia.

Non tamen negandum utiliter quandoque Iuniores præfici, cum multos videre ſit ſuperſenes intelligere, moribus antiquare dies, prævenire tempora meritis, & quod ætati deeſt, compenſare virtutibus.

Verumtamen ubi hujuſmodi puerſenex promotus invenitur, opus Dei eſt, his, qui tales non ſunt, mirandum, non imitandum.

XI.

Infinita ſemper ambitio, & inſatiabilis avaritia.

Curri-

Curritur ab omni ætate, à doctis & indoctis, ad Eccleſiaſticas Dignitates, tanquam ſine curis quiſque victurus ſit, cum ad curas venerit.

Hoc exemplum dant qui jam prælati fiunt, dum cernuntur non ſolum non gemere, tanquam ſub onere, ſed inſuper appetere amplius onerari.

Adeptâ unâ dignitate non quieſcitur, ſed alia in ſuper quæritur, & poſt hanc alia, & ita in infinitum.

Nonnulli cum vocarentur & traherentur ad cathedram, flent, queruntur vim, tantis ſe curis impares clamitant, qui tamen poſtea, verecundâ depulsâ formidine, ſponte ambiunt ad ampliora, & proprijs non contenti, invadunt aliena.

XII.

Quamvis ambienda prælatura non ſit, non eſt tamen etiam ex timore, ſegnitie, vel indiſcretâ humilitate, reſpuenda, ſtudeat prodeſſe quibus præficitur præeſſe non refugiat, ſi prodeſſe poteſt.

Fælices res humanas, ſi ſoli ſapientes regnarent, aut Reges philoſopharentur.

Cum ſapientes ſapienter fugiunt regnare ſuper inſipientes, hi inſipienter illis ſubeſſe, confunduntur & deſipiunt omnia, ſapientes latent, pueri principantur & regnant.

Digitized by Google

XIII.

Prælati prodeſſe magis ſtudeant quam præeſſe.

Sancti in ſcripturis ſingulariter appellantur.

Optimam partem elegit Maria, licet forte, non minoris apud Deum meriti ſit humilis converſatio Marthæ.

De electione tamen Maria laudatur, quia illa quidem omninò, quod ad homines ſpectat, eligenda; pars Marthæ, ſi imponitur, patienter eſt toleranda.

Prælatorum adminiſtratio periculoſior, qui tamen, ſi bene miniſtraverint, bonum ſibi gradum acquirunt.

XIV.

Admonitus ſit, qui theſauros ſapientiæ & ſcientiæ habet, ne ſolus habere velit, quæ poſſunt ſufficere pluribus.

XV.

Prælatus debet eſſe Doctus & prudens.

Non excuſat ignorantia illum, qui ſe Doctorem profitetur inſipientium, & magiſtrum.

Quid periculi ſit, ubi non invenit paſtor paſcua, Dux itineris viam, quotidie multipliciter ac miſerabiliter experitur Eccleſia.

Præ-

Digitized by Google

Prælati deſignantur per baſes templi Salomonis, per cherub, quæ plenitudo ſcientiæ dicitur.

XVI.

Prælatus debet eſſe bonus.

Bono prælato nihil optabilius, nihil pręcioſius.

Rara avis.

Boni argumentum duplex: ſi bonis placeat, ſi malis diſpliceat.

Habeat ſal in ſemetipſo.

Sermo ſale conditus quantum placet ad gratiam, tantum prodeſt ad ſalutem.

Fortis ſit, ad propulſandas injurias.

Spiritualis, ad depræhendendas inſidias.

Fidelis, qui non quærat quæ ſua ſunt.

Sit Doctus & bonus, ne ſi doctus ſolum Fuerit, non tam nutriat doctrinâ Vberi, quàm ſterili vitâ noceat.

Temere prælatura ſuſcipitur absque Scientia pariter Vitaque laudabili.

Indocti malique Prælati, maximæ peſtes in Eccleſia.

Et tamen per totum orbem peſtilentialis morbus excrevit, Vt præficiantur, quos nec Vita nec ſcientia commendat.

XVII.

Conſcio malè actæ Vitæ, metuendum à ſuſceptione prælaturæ.

Eidem nihilominus metuendum, ſi ob malum conſcientiæ, de commiſſo ſcientiæ talento non facit lucrum.

Rectus ordo requirit, ut prius propriam, deinde alienas quis curare ſtudeat conſcientias.

Aliquando Deus accelerat gratiam, & multiplicat miſericordiam, & eſt ad reſtituendam innocentiam efficacior Velox clementia, quam diuturna pœnitentia.

Hæc mutatio dexteræ excelſi, non tam exemplum, quam miraculum afferre debet, Vt miraculoſis quibuſdam exemplis oſtenditur ibidem.

XVIII.

Prælatura hominem multorum expetit meritorum.

Si quis ad hanc aſſumitur, cuius facta & ſtudia præterita huic officio non conveniant, ſaltem bonas deinceps faciat Vias ſuas, & delicta juventutis deleat Veſpertina correctio.

Poteſt de lapide Deus ſuſcitare filium Abrahæ & ut quæ præire debuerant bona, Vel ſubſequantur.

Nonnunquam plus placet ſubita mutatio dexteræ excelſi, quam ſi Vitæ prioris merita ſuffragarentur.

Prælaturam maximè nobilitant & ornant; gravitas

Digitized by Google

vitas morum, maturitas conſiliorum, actuum honeſtas.

XIX.

Suſceptioni Prælaturæ quænam premittenda?

Præmitti primo debet compunctio.

Ad hanc ſequi debet devotio.

Ad hanc pœnitentiæ labor.

Ad hunc pietatis opus.

Ad hoc orationis ſtudium.

Ad hoc contemplationis otium.

Ad hoc plenitudo dilectionis.

Non eſt quo ſe immiſceat Vanitas, ubi totum occupat charitas.

Hanc nondum adeptus periculoſiſſimè promovetur. quantiſlibet alijs Videatur pollere virtutibus.

XX.

Arguuntur qui contra ſuperiorem doctrinam ſuſcipere præſumunt Prælaturam.

Qui Vento Vanitatis inflati, prius effundere attentant, quam infundantur.

Non ſint Prælati canales, qui pœne ſimul recipiunt & infundunt; ſed conchæ, quæ donec impleantur, expectant.

Plurimi hodie canales in Eccleſia, conchæ perpaucæ.

Digitized by Google

Alijs præeſſe geſtiunt, qui ſeipſos regere neſciunt.

XXI.

Conſiderandum his qui alium ad Prælaturam eligunt aut promovent propriamne cuſtodierit Vineam.

Plurimi vident ſe de Vinea ſua nonniſi ſpinas & tribulos colligere, qui tamen Vineis Dominicis ſeſe non Verentur ingerere.

Fures ſunt & latrones, non cuſtodes aut cultores.

Præſens locus quotidie memoretur à bonis Prælatis, Vnde exemplo humilis BERNARDI diſcant de ſe quid ſentire Veraciter debeant.

XXII.

Qualis eligendus in Prælatum? is ſcilicet qui non quærit quæ ſua ſunt, ſed quod Vtile multis.

Dignus qui præſit, quem cura vineæ propriæ à Vinearum ſibi commiſſarum ſollicitudine non retardat.

Qui exemplo Petri & Pauli, non facit animam ſuam pretioſiorem quam ſe.

Qui corporis voluptatibus perfecte renuntiat, carnem cum concupiſcentijs crucifigit, & mortificat membra ſua ſuper terram.

Pro-

Digitized by Google

XXIII.

Proſequitur adverſus ciborum obſervatores Hyppocratis & Galeni, atque etiam Epicuri diſcipulos multos habemus, paucos Pauli.

Scandaloza in cibo & potu ſuperſtitio.

Scriptura Pauli ad Timotheum, modico Vino Vtere, quam multi abutantur, quibus nec modicum ſufficit, nec commune placet, niſi ſepius repetitum, & longius exquiſitum ſit, non ſine magno ſubditorum ſcandalo, & ædificatione peſſima.

Doctrina Chriſti quam differens à doctrina medicorum.

XXIV.

Eligendus in Prælatum ſimilis Cedro & Cypreſſo conſtans, imputribilis, boni odoris & teſtimonij, etiam apud eos qui foris ſunt.

Contingit talem haberi Prælatum non poſſe ex demerito ſubditorum.

Præficiendus eſt talis, non qualem volunt qui, niſi quod ſuæ carnalitati blanditur, non volunt.

Præficiendus qui ſciat diſponere negotia rerum externarum, ſed tamen per omnia præponere curam animarum.

XXV.

Electus ad Prælaturam, gratiæ Dei, non ſuis aſcribat meritis, ne ſit ejus exaltatio in ruinam.

Si altiorem quam meliorem eſſe delectat, non

præmium, ſed præcipitium exſpectandum.

Prælati plures quod adepti ſunt nummis vel alijs artibus & corruptelis, ſuis attribuunt meritis

Tales ſe putant quales creduntur ab hominibus.

Applaudunt ſibi ſanctitatem mutatione veſtium, non mentium.

Subitò intumeſcunt & cum ut plurimum ſint de face populi priſtinæ objectionis obliti, genus ſuum erubeſcunt, infimos dedignantur quoſque parentes.

Magna & rara virtus, humilitas honorata.

XXVI.

Prælati dormientibus ſubditis pervigilare habent quaſi rationem reddituri pro animabus eorum.

Per noctantes in orationibus, hoſtium inſidias ſagaciter explorare, machinamenta omnia fruſtrari.

Abſque ſtudio Prælati ſive Paſtoris non poteſt eſſe ſecura civitas, non ſponſa, non oves.

Amiciſſimi ſint ſponſi oportet, qui tantæ privilegio ſanctitatis donantur.

Niſi perhibeat eis ſua conſcientia quod Chriſtum ament, & perfectè ament, hoc eſt, plus quam ſuos, pluſquam ſe, non debent ſe intromittere de

ovibus

Digitized by Google

ovibus, vel earum curam ſuſcipere.

Amor, is trinâ Petri interrogatione ſignatur.

Civitas eis commiſſa eſt, Vigilent ad cuſtodiam, ſponſa, ſtudeant ornatui, oves intendant paſtui.

Cuſtodia civitatis trifaria, à vi Tyrannorum, à fraude hæreticorum, à tentationibus Dæmonum.

Trifarius item ſponſæ ornatus, in bonis operibus, moribus, ordinibus.

Paſtus ovium, in divinarum paſcuis ſcripturarum, quæ continent vel mandata pro duris, ex lege vitæ & diſciplinę vel olera diſpenſationum pro infirmis de reſpectu miſericordię, vel conſiliorum ſolida fortiaque pro ſanis & exercitatis, ex intimis ſapientiæ.

Prælatorum eſt impinguare ſubditos bonis exemplis, ſuis, non alienis: ſi tantum alienis & non ſuis impinguare ſtudeant, ignominioſum erit illis. neque inde proficient ſubditi, vel avidè capient, ſed minus ſapidè evenient.

XXVII.

Electus in Prælatum curet fidelis ſervus & prudens inveniri.

Non ſe excuſet quaſi de ſui novitate vel imperitia.

Totum impendat quod habet.

Det

Det Voci ſuæ vocem Virtutis,opera concinant verbis, & hæc operibus.

Portet prior onus quod alijs imponit.

Sermo vivus & efficax exemplum eſt operis, facile faciens ſuadibile quod dicitur, dum monſtrat factibile quod ſuadetur.

A verbo & exemplo ſummam ſui officij & conſcientiȩ ſuȩ ſecuritatem pendere intelligat.

Addat orationis ſtudium ad complementum trinæ repetitionis in Evangelio de paſcendis ovibus.

XXVIII.

Eſto Prlȩatus turturi ſimilis & gemendo doceat.

Exemplum verbo efficacius operis quam oris vox validior.

Facilius emendat & docentem probro liberat, vbi ei obijci non poteſt: Tu qui alium doces, teipſum non doces?

Cito perſuadetur quod dicitur, dum quod ſtupetur oſtenditur.

Illius Doctoris vox libentius auditur qui non ſibi plauſum ſed auditori planctum mouet.

Si perſuadere vult, gemendo id magis, quam declamando ſtudeat, oportebit.

XXIX.

Aſſumptus in Prælatum, ſit uti jumentum, patienter

Digitized by Google

tienter ſuſtinens onus, ſed honorem intelligens:

Cogitet tam ipſius oneris qualitatem, quàm propriam utilitatem.

XXX.

Non ſit ingratus Deo, nec mittat ſe deorſum, in magno pietatis Sacramento quæſtum æſtimans pietatem.

Infidelitati deputabitur, ſi in miniſterio, quod Chriſtus proprio Sanguine conſecravit; quærat gloriam ſuam, quærat quæ ſua ſunt, non quæ Chriſti, cui reddet pro gratia contumeliam.

XXXI.

Habeat Prælatus cum dulci voce decoram faciem.

Puritas mentis abſque prædicationis voce in multis placuit; vox abſque puritate in nemine.

Impuris non ſe oſtendit veritas non ſe credit ſapientia.

Impurus ille eſt qui laudes requirit humanas.

Qui non ponit ſine ſumptu Evangelium.

Qui Evangelizat ut manducet.

Qui quæſtum æſtimat pietatem.

Qui quærit quæ ſua ſunt.

Hi tales cum non habeant unde videant veritatem propter imupritatem, habent tamen unde illam loquantur.

Digitized by Google

Multi puritate neglectâ, ante loqui quam videre conati ſunt, & aut graviter erraverunt, aut turpiter viluerunt.

XXXII.

Cogitet quanto periculo teneatur adſtrictus qui pro multis animabus eſt rationem redditurus

Quam infælix, ſi depoſitum, quod Chriſtus ſanguine proprio pretioſius judicavit, contigerit negligentius cuſtodire.

Quod illi incumbit ſuam & ſubditorum conſcientiam ſervare, quarum utramque abiſſus imperſcrutabilis, utraque nox, neutra ſatis nota: Vnde ſollicitudinis cumulus, pondus timoris.

Excuſabilis tamen erit ſi debitam exhibeat cuſtodiam & diſciplinam.

XXXIII.

Itaque prædicationis incumbat officio, induatque perſonam Elizei, qui ſalus domini interpretatur, per quem ſignificantur prælati, quorum ſalubri perſuaſione ſalus domini populis annuntiatur.

Curet afferri farinam, hortetur habere charitatem:

Poteſt prædicator monita ſalutis auribus circumſtantium inſonare ſed nemo, niſi ſolus Deus

valet

Digitized by Google

valet ſaporem charitatis palato cordis infundere.

XXXIV.

Maria portans Ieſum in utero deſignat Prælatos ſubditis Evangelizantes, ut Ieſum eis, vel Ieſu eos pariant.

Prælatos item deſignavere, qui in die palmarum cedebant ramos de arboribus.

Prælatorum eſt facere homines diſcumbere.

Admovere item ne quis ſubditorum inveniatur angulos ſectari.

Ne quis circumferatur omni vento doctrinæ.

Ne quis obſtinationi det locum, quæ eſt nequiſſima & pernicioſiſſima peſtis, diſcordiæ fomes, materia ſcandalorum.

XXXV.

Sollicite moneat Prælatus nihil operi Dei, hoc eſt, laudum divinarum ſolemnijs in oratorio ſeu templo perſolvi ſolitis, præponi, ſecundum quod à Sancto Benedicto præſcribitur in regula.

Moneat purè ac ſtrenuè dictis laudibus intereſſe.

Strenuè, ut ſicut reverenter, ita & alacriter domino aſſiſtatur.

Purè, ut nihil aliud, dum pſallitur, quam quod pſallitur, cogitetur.

Digitized by Google

Vitandæ ſunt cogitationes, non ſolum vanæ & otioſæ, ſed & illæ, quas pro neceſſiſate communi fratres officiales quaſi neceſſariò admittere frequenter compelluntur.

Sed neque cogitanda tunc, quæ forte ante in codicibus lecta in clauſtro, vel à viva voce accepta in auditorio fuerint.

Spiritus Sanctus illa hora gratum non recipit, quidquid aliud quam debes, neglecto quod debes obtuleris.

XXXVI.

Prælati eſt ſollicitè providere etiam animæ ſuis ſubditis.

Veri Paſtores quamvis habeant corpora ſua in & de terra, non tamen de terra, ſed de cæleſtibus paſcuis paſcunt ſubditos ſuos.

Non ſuam in eis, ſed Domini prædicant voluntatem.

XXXVII.

Dictum eſt quales eſſe debeant, non quales ſint Prælati.

Non omnes amici ſponſæ, qui ei aſſiſtere cernuntur.

Intuentes eorum pompam, ſponſam eos putemus eſſe, non ſponſæ cuſtodes.

Sponſam ſpoliant & perdunt, non ornant aut cuſtodiunt.

Devo-

Digitized by Google

Devorant & mactant gregem, non paſcunt.
Vacuandis ſubditorum marſupijs, non extirpandis vitijs invigilant.

Venditores ſunt ſponſæ, non inventores.

Alacres ad cathedram, non ſic vigiles ad curam.

Non parcunt ſuis vel ſibi, pereuntes pariter & perimentes.

XXXVIII.

Graviorem perſecutionem patitur hodie Chriſtus à Prælatis, quam olim à crucifixoribus ſuis.

Ipſi ſunt in Chriſti perſecutione primi, qui videntur in Eccleſia primatum diligere: gerere principatum.

Miſera eorum converſatio, plebis Chriſtianæ miſerabilis eſt ſubverſio.

Copioſiſſimę pietatis ſunt in accipienda animarum cura, ſed hæc apud eos cura minor, & de animarum ſalute noviſſima cogitatio.

Gravior cenſetur perſequutio, quam à proprijs miniſtris Chriſtus patitur eâ quam ab alijs inimicis

Grave judicium his qui præſunt, etſi libenter hoc ipſum non audiant.

XXXIX.

Ad Prælatos ſpectat procurare pacem & concordiam inter ſubitos.

Digitized by Google

Si bene miniſtraverint bonum gradum ſibi acquirunt, filij ſcilicet, quo melior alius non eſt in domo patris.

Poſt ſuam reconciliationem, ſuos reconcilient patri.

XL.

Prælati plures pacidici, non pacifici.

Imo ne pacidici quidem, mercenarijs quibuſque deteriores.

Non ſolum fugiunt veniente lupo, ſed etiam ipſi ſunt lupi, turbant gregem, avertunt à paſcuis juſtitiæ & veritatis.

In tantum non patiuntur perſecutionem propter juſtitiam, vt malint potius perſecutionem quam juſtitiam ſuſtinere.

Perſecutio veros Paſtores à mercenarijs ſegregat ac diſcenit.

XLI.

Habet Paſtor bonus unde gaudeat, mercenarius unde timeat, fur unde ingemiſcat.

Bonus Paſtor animam ponit pro ovibus.

Non quæ ſua ſunt, non ſuam voluntatem, ſed domini ſui quærit utilitatem.

Mercenarius fugit veniente lupo, gregem raptoribus exponit.

In proſperitate multi mercenarij vix leviter à paſtoribus bonis diſcerni poſſunt, quia dum pacis arridet ſecuritas, intentionis eorum palliatur infirmitas. Fures

Digitized by Google

Fures ſunt hæretici.

Multi Catholici prædicando, qui hæretici in operando.

Quod hæretici per prava dogmata, hoc multi Catholici præſtant per prava exempla, tanto graviores hæreticis, quantò prævalent opera verbis.

Soli non poſſunt perire, qui præire debent docendo & operando.

Nemo laicorum avidius clericis quærit temporalia, nemo ineptius utitur acquiſitis.

Talis viſitur modo Eccleſiæ perſecutio qualis ab initio non fuit.

Pax eſt Eccleſiæ ab extraneis, in illam deſeviunt filij ſcelerati propriam matrem eviſcerantes ut ſe pariant in honorem.

Inſuper alia complura fusè & pulchrè uſque in finem.

XLII.

Prælati tollunt clavem ſcientiæ & Authoritatis, nec ſolum non intrant ipſi, ſed intrare volentes inſuper impediunt.

De ardore Prælationis, ambitionis impudentia, veſanea præſumptionis humanæ.

Necdum reconciliati, quaſi qui juſtitiam fecerint reconciliationis alienæ negotia apprehendunt.

Digitized by Google

Vt peccata populi comedant, fideles ſe pacis mediatores mentiuntur.

Placere Deo non poſſunt, & Velle placare præſumunt.

Ve miniſtris infidelibus filijs iræ, ambulantibus in carne, quærentibus quæ ſua ſunt.

Multi veniunt, verum conſiderandum quis vocetur.

XLIII.

Impudenter pacifici gradum, & filij Dei vices occupat, qui nec primam adhuc vocem Domini ad cor revocantis audivit, vel etiam audivit, ſed ſe abſcondit.

Qui pecuniam, non juſtitiam concupiſcit.

Cujus oculi omne ſublime vident, qui eſurit dignitates, gloriam ſitit humanam.

Qui ſævire quam miſereri lætatur.

Qui corde mundus non eſt, imo nec ea ſaltem quæ corporalis eſt, immaculata tunica invenitur.

XLIV.

Digreſſio contra incontinentiam clericorum.

Curritur paſſim ad ſacros ordines, & reverenda ipſis angelis miniſteria apprehenduntur ab hominibus ſine conſideratione & reverentia.

Non timent imperij cæleſtis geſtare coronam, in quibus luxuria principatur.

Turrim

Digitized by Google

Turrim inchoaturi, non computant ſi ſumptus habeant ad perficiendum.

Melius eſſet ſalvari in humili gradu fidelis populi, quam in cleri ſublimitate & deterius vivere & diſtrictius judicari.

XLV.

Potentes dotarunt Eccleſias ut facerent ſibi amicos de mammona iniquitatis, à quibus in æterna tabernacula reciperentur:

Qui claves habere videntur, totam providentiam ſuam dederunt in occaſionem carnis.

Indigent pariter amicis, à quibus recipiantur in aliena tabernacula, propria non habentes.

Clericus partem habens in terra, partem in cœlo non habebit.

In labore hominum non ſunt, & cum hominibus non flagellabuntur.

Reſurgentibus hominibus, quibuſque in ordine ſuo, vix dici poteſt ubi generatio iſta locabitur.

Plura de clericorum exceſſibus, qui totum, quod delectat, eligunt, quod moleſtum, declinant in quovis rerum & hominum genere.

Verendum, ne quos omnis ordo repellet & accuſabit, eum ſortiantur locum, quem nullus ordo, ſed ſempiternus horror inhabitat.

XLVI.

Tertio dictum eſt Petro: paſce oves meas, nec mulge ſeu tonde, vel ſemel additum legitur

Non omnium eſt paſcere,ſed eorum qui ad miniſterium vocantur à Deo.

Paſcere autem tripliciter : exemplo converſationis, verbo prædicationis, fructu orationis.

Audent miniſtri Chriſti intingere in eius ſanguine manus nefarias, quibus paulò ante carnes meretricias attrectaverunt.

Vendunt Sacramenta, non ſecus habentes ſeſe ac ſi cum Iuda dicerent: quid vultis mihi dare, & ego vobis eum tradam?

XLVII.

De diverſis vijs & intentionibus quibus ad gradus & honores Eccleſiaſticos perversè tenditur.

Pauci veniunt eâ intentione ut ſuam & proximorum ſalutem operentur ſtudio orationis, & verbo prædicationis.

Nihil non moliuntur vel attentant homines ut vel ſe vel filios ſuos beneficijs Eccleſiaſticis admoveant.

Sola hodie bona Crucifixi expoſita viſuntur.

Qui quærunt quæ ſua ſunt, non à charitate,

Digitized by Google

quæ Deus eſt, ſed à radice malorum omnium cupiditate, introducuntur.

Facto aliquo Epiſcopo vel Abbate, tota domus & progenies Epiſcopatur vel abbatizatur.

Quæri oportet ad honorem, non honorem quærere.

XLVIII.

Sunt qui vocati venerunt, qui Spiritu ceperunt, quibus timendum ne carne conſummentur.

Iudas fuerat vocatus, cui tamen legitur dictum: unus ex vobis Diabolus eſt.

Solum unus ex duodecim à Chriſto electis diabolus fuit, & vix hodie ex duodecim vel unus invenitur Petrus, qui omnia reliquerit.

Avari idololatræ ſunt in domo Dei, diligunt munera, ſerviunt ventri, non Deo.

XLIX.

Prælati complures nudum Chriſtum nudi ſecuti, inviti etiam pertracti ad Prælaturas, everſa propoſiti boni rectitudine, prælaturis poſtea libenter inhærent, & præeſſe quam prodeſſe cupiunt, voluptatibus indulgent, omnia in parentes & nepotulos effundunt.

L

Indignus lacte & lanâ qui oves non paſcit.

Digitized by Google

Iudicium ſibi manducat & veſtit, qui non vigilant in cuſtodia gregis,

Iuvectivæ in delitias Paſtorum & clericorum

Queretur populus de eis in judicio, tanquam de ducibus cæcis, & mediatoribus fraudulentis

De altario Vivendum, non ſuperbiendum, non luxuriandum.

Eis cantando provenire bona videntur. ſed bonum erat magis fodere aut etiam mendicare.

Non extollant de facultatibus Eccleſiæ ſuos conſanguineos, aut neptes (ne dicam filias) nuptui tradant.

Patrimonia pauperum facultates ſunt Eccleſiarum, & ſacrilegâ eis crudelitate ſurripitur, quidquid ſibi miniſtri & diſpenſatores, non utique Domini vel poſſeſſores, ultra victum accipiunt & veſtitum,

Funiculus triplex malum miniſtrum in perniciem trahit, qui impurè intrat, indignè miniſtrat, ipſo fructu abutitur temporali.

LI.

Ad tempus florent & proſperantur clerici.

Parcitur virgæ, in labore hominum non ſunt, ſed ut cum hominibus non flagellentur, ut inveniatur eorum iniquitas ad odium, non ad iram.

Ad quid portet Paſtor virgam & baculum,

De

De frontoſa temeritate & impudentia exe cranda clericorum, diligentium mundum, ſacris miniſterijs ſeſe ingerentium, dicentium in corde ſuo: non requiret, quorum Deus miſeretur, ut non diſcant facere juſtitiam.

LII.

Proſequitur eandem materiam.

De eo quod ſcriptum eſt, in terra ſanctorum iniqua geſſit, non videbit gloriam Domini.

Declinant laborem clerici, perinde ac ſi eos non attingeret quod Adæ dictum eſt; & quaſi in eo laboris ſententiam non acceperint, in quo omnes ſine exceptione peccaverunt.

In labore hominum non ſunt, cum hominibus non flagellabuntur.

Mutant, non effugiunt pœnitentiam.

Non puniuntur hic propriâ voluntate, punientur alibi ſine fine.

Declinant humanum laborem, eligunt dæmonum ſtridorem.

LIII.

Item de Eccleſiæ miniſtris, qui in terra ſanctorum iniquè agunt

Qui in labore hominum non ſunt, in labore dæmonum erunt.

LIV.

Exhortatio prædictorum ad humilitatem & pœnitentiam,

Periclitatur caſtitas in delitijs, humilitas in divitijs, pietas in negotijs, veritas in multiloquio, charitas in ſæculo.

Impoſſibile ut ex amara radice ambitionis, ſuavis fructus prodeat charitatis.

LV.

Attendat Prælatus quis ſit, & de quo factus talis.

Ea conſideratio facit honoris contemptorem etiam in honore ipſo.

Qui elevavit, deijcere poteſt. Sera querela: quoniam elevans alliſiſti me.

Non eſt quod blandiatur celſitudo ubi ſollicitudo major. Illa diſcrimen intendit, hæc amicum probat.

LVI.

Meminiſſe amplius debet electus ad Prælaturam, eſſe ſe hominem quam prælatum.

Egreſſum item utero, non micantem gemmis, aut floridum ſericis, ſed nudum, pauperem, miſerum, miſerabilem.

Prælaturæ, gemmæ, infulæ, nubes ſunt matutinales,

Digitized by Google

nales, citò tranſeuntes, velociter pertranſituræ.

Altus ſedens, non alta ſapiens ſit, ſed humilia de ſe ſentiens, humilibuſque conſentiens, quod quidem & rarum, & Deo charum exiſtit.

LVII.

Conſideret Prælatus qualis ſit.

Non dijciatur infra, non attollatur ſupra, non evadat in longius, non extendatur in latius.

Teneat medium, ſi non vult perdere modum.

Immoderata extenſio extenuationem, nimia extenuatio ſciſſionem faciet.

Alta præſumptio ruinoſa præcipitatio eſt, dejectio puſillanimitatis deſperata abſorptio.

LVIII.

Itaque Prælato neceſſariæ in primis ſunt quatuor virtutes cardineæ, alioquin fruſtra ſibi blanditur tanquam per Chriſtum introierit.

Ignorantia non excuſat hominem, qui ſe magiſtrum infantium, Doctorem inſipientium profitetur.

Ignorans talis ignorabitur, quin & multos ignorare faciet & ignorari.

Quid periculi ſit ubi Paſtor non invenit paſcua, ignorat dux itineris viam, vicarius neſcit Domini ſui voluntatem, Eccleſia quotidie multipliciter & miſerabiliter experitur. Defuit

Digitized by Google

Deſuit Euæ prudentia, Adæ temperantia, Cain juſtitia, Petro fortitudo.

LIX.

Attendat aſſumptus ad Prælaturam, non omnes eligi ad regnum, qui vocantur ad miniſterium

Curet in alto poſitus non altum ſapere.

Iudicium durum his qui præſunt, timeat poteſtas.

Sciens voluntatem Domini & non faciens, vapulabit multis, timeat litteratus.

Iudex omnium non eſt acceptor perſonarum, timeat nobilis.

Timeant hi omnes in & à Prælatura. Iſte neceſſarij timoris funiculus triplex difficilè rumpitur.

LX.

Sollicitè provideat Prælatus quomodo eum oporteat ambulare in domo Dei, & ſorte miniſterij ſui.

Declinet magis ac magis à malo & faciat bonum.

Grave judicium his qui præſunt, ſi non & prodeſſe laborant.

Non inveniatur in Chriſti hæreditate quærens quæ ſua ſunt, memor illius Apoſtolici: Nihil attulimus

limus in hunc mundum, haud dubium quia nec quidquam auferemus.

LXI.

Factâ mutatione ſubditi in Prælatum, neceſſe eſt etiam commiſſam ſibi Domũ in melius commutari.

Conſiderandus gradus; caſus verendus.

Conſiderandum faſtigium honoris, facies abyſſi deorſum jacentis intuenda, reformidandum periculum.

Aſcendit Prælatus in altum, non altum ſapiat, ſed timeat.

Altiorem locum ſortitus eſt, non tutiorem; ſublimiorem, non ſecuriorem.

Prædeceſſores ſui eum citiſſimæ & certiſſimæ ſuæ deceſſionis admoneant.

Non abſorbeat honor intellectum.

Modicum tempus dominationis ſuorum prædeceſſorum, dierum ſuorum nuntiet paucitatem.

Inter blandimenta tranſeuntis gloriæ jugiter memoret noviſſima ſua, certus quia quibus ſucceſſit in ſedem, ipſos ſequetur ad mortem.

LXII.

Si cujuſlibet hominis, ſed multò magis Prælati tentatio eſt vita ſuper terram, utpute cujus eſt omnium ferre tentationes. e Ita.

Digitized by Google

Itaque multis moleſtijs angitur, multis laceſſitur injurijs, cui etiam, etſi, propria ceſſent, nunquam tamen de alienis deſunt, foris pugnæ, intus timores.

LXIII.

Prælatus à Deo judicandus, ab hominibus ſpectandus, ab omnibus lacerandus.

Si in honore es vel gloria, vix ſine dolore, tribulatione, vanitate.

Omnes adverſum te inflammantur, tuâ felicitate torquentur, tuâ uruntur gloriâ.

Vnde glorioſus, inde odioſus, unde ſublimis inde humilis, unde ſollicitus inde ſecurus.

LXIV.

Prælatorum delitiæ, ſapientia, ſcientia, timor Domini.

In his delitijs neceſſe eſt Prælatum, exemplo Pauli, inniti ſuper dilectum.

Debet elationem eliminare Prælatio.

Vbi magnitudo gratiarum, ibi magnitudo diſcriminis eſt.

De tribus Prælatorum emiſſionibus, pœnitentia, juſtitia, doctrina.

LXV.

Aſſumptus in Prælatum noverit ſibi impoſitum

tum

Digitized by Google

tum miniſterium, non dominium datum.

Præſidet non ad imperitandum, ſed ad factitandum quod tempus requirit.

Sarculo ei opus eſt, non ſceptro.

Prædeceſſores ſui laborem ei reliquerunt, & nec ipſe totum elaborabit, ſed ſuis ſucceſſoribus aliquid ulterius elaborandum ſimiliter relinquet.

Curam hæreditat, non gloriam.

Non libet gloriari ubi non licet otiari, nec locus eſt otio, ubi urget ſollicitudo.

Auro & argento, ſi quod fortè habet, utatur pro tempore, non pro libitu.

Vſus horum bonus, abuſio mala, ſollicitudo peior, quæſtus turpior.

Prælato indicitur miniſtratio, dominatio interdicitur.

Domet lupos, non dominetur ovibus, quas paſcendas, non premendas, ſuſcepit.

Probis moribus & virtutibus polleat, atque in primis humilitate.

Nulla virtutum æquè debellat dæmonum ſuperbiam, & tyrannidem hominum, ſicut humilitas.

Ea omni indifferenter perſonę convenit, vis tamen ejus major in majoribus, & in clarioribus clarior comprobatur.

Nulla ſplendidior gemma in omni præcipuè ornatu cujuſque Prælati. e 2 Primus

LXVI.

Primus deſcenſionis gradus, quo Prælatus Chriſtum imitatur, eſt, nolle dominari.

De cœlocecidit Angelus irreparabiliter, quia omnino intolerabilis ſuperbia eſt, velle dominari.

Peccantes in paradiſo primi parentes meruerunt reparari, quia cæteris ſuæ ſortis non præſumpſerunt dominari.

Quiſquis dominari non appetit, fructuosè preeſt cæteris inſtituendis.

Ad hoc doctores Prælati providentur, ut ſubditorum corda mundentur.

LXVII.

Prælato non negatur preeſſe, ſed vetatur dominari.

Præſit ut proſit; diſpenſet, non imperet.

Nullum venenum, nullus gladius in Prælato plus formidandus quàm libido dominandi.

Prælatus ſapientibus & inſipientibus eſt debitor, non dominator.

Præſit ut provideat, ut conſulat, ut procuret, vt ſervet, ut proſit.

Nedominari affectet hominum homo.

Debitoris moleſtum nomen ſervienti potius quàm dominanti congruit.

Curandum ſummoperè Prælato & diligenter

conſide-

conſiderandum, quomodò & qui non ſapiunt, ſapiant, & qui ſapiunt non deſipiant, & qui deſipuère, reſipiſcant.

LXVIII.

Prælatus quis non fit ut de ſubditis creſcat, verùm ut ipſi de illo.

Dejecti animi eſt de ſubditis non profectum quærere ſubditorum, ſed quæſtum proprium.

Princeps à ſubditis conſtituitur, non ſibi ſed illis.

Intendat præeſſe beneficus, non beneficis.

Ad hoc in ſublimitate ponitur à Deo, ut quantò eminentiori authoritate præeſt, tantò majori utilitati Eccleſiæ vivat, non propriæ.

LXIX.

Feruere debent charitate qui alijs præſunt in regimine.

Difficile eſt quemvis ad aliorum regimen utiliter tranferri

Non dominetur Prælatus in clero, & fidei ſubditorum, ſed forma fiat gregis, & coadjutor gaudij eorum.

De tribus cellis, quibus continentur & formantur omnium hominum mores.

LXX.

Item de dictis cellis, diſciplinæ, naturæ, gratiæ,

 ſive

LXVI.

Primus deſcenſionis gradus, quo Prælatus Chriſtum imitatur, eſt, nolle dominari.

De cœlocecidit Angelus irreparabiliter, quia omnino intolerabilis ſuperbia eſt, velle dominari.

Peccantes in paradiſo primi parentes meruerunt reparari, quia cæteris ſuæ ſortis non præſumpſerunt dominari.

Quiſquis dominari non appetit, fructuosè præeſt cæteris inſtituendis.

Ad hoc doctores Prælati providentur, ut ſubditorum corda mundentur.

LXVII.

Prælato non negatur præeſſe, ſed vetatur dominari.

Præſit ut proſit; diſpenſet, non imperet.

Nullum venenum, nullus gladius in Prælato plus formidandus quàm libido dominandi.

Prælatus ſapientibus & inſipientibus eſt debitor, non dominator.

Præſit ut provideat, ut conſulat, ut procuret, vt ſervet, ut proſit.

Nedominari affectet hominum homo.

Debitoris moleſtum nomen ſervienti potius quàm dominanti congruit.

Curandum ſummoperè Prælato & diligenter

conſide-

conſiderandum, quomodò & qui non ſapiunt, ſapiant, & qui ſapiunt non deſipiant, & qui deſipuère, reſipiſcant.

LXVIII.

Prælatus quis non fit ut de ſubditis creſcat, verùm ut ipſi de illo.

Dejecti animi eſt de ſubditis non profectum quærere ſubditorum, ſed quæſtum propriùm.

Princeps à ſubditis conſtituitur, non ſibi ſed illis.

Intendat præeſſe beneficus, non beneficis.

Ad hoc in ſublimitate ponitur à Deo, ut quantò eminentiori authoritate præeſt, tantò majori utilitati Eccleſiæ vivat, non propriæ.

LXIX.

Feruere debent charitate qui alijs præſunt in regimine.

Difficile eſt quemvis ad aliorum regimen utiliter tranferri

Non dominetur Prælatus in clero, & fidei ſubditorum, ſed forma fiat gregis, & coadjutor gaudij eorum.

De tribus cellis, quibus continentur & formantur omnium hominum mores.

LXX.

Item de dictis cellis, diſciplinæ, naturæ, gratiæ,

Digitized by Google

ſive in quibus diſcitur ſubeſſe, coëſſe, præeſſe

Præeſſe non debet, qui in cellam gratię necdum meruit introduci.

Optimus ille prælatus qui totas tres cellas abſque offendiculo percurrerit.

Improbè pręeſſe affectat, qui prodeſſe non curat.

Ambitiosè ſibi vindicat ſubiectionem, quorum non zelat ſalutem.

Multi diſciplinatè vivunt in ſubjectione, qui in prælatione, non modo inutiliter, ſed & inſipienter & nequiter.

Pauci qui utiliter, pauciores qui humiliter prę-ſint.

Opus eſt magnâ diſcretione, quæ ſicut abſque feruore charitatis jacet, ſic abſque hac feruor vehemens præcipitat.

Itaque laudabilis cui neutrum deeſt, quatenus & feruor diſcretionem erigat, & diſcretio feruorem regat.

LXXI.

Prælatus honorificet miniſterium ſuum, non dominium.

Honorificatur autem miniſterium, non cultu veſtium, equorum faſtu, amplis ædificijs; ſed ornatis moribus, ſtudijs ſpiritualibus, bonis operibus.

Multi

Digitized by Google

Multi ipſas etiam mulierculas vincunt veſtium cultu, nec erubeſcunt in ſe deprehendi, quod ab Apoſtolo vident in illo ſexu damnari.

Reclamant pauperes contra faſtum & exceſſus Prælatorum.

Vix eſt hodie diſcernere paſtores ab ovibus.

Ipſe etiam paſtor incurvus graditur, more pecorum ſenſibus incubat corporeis, hæret infimis, inhiat terrenis, vultum gerens deorſum & terram ſemper reſpiciens, ſoli ventri, mente jejunus, pabula quæritans.

Meritò clamant oves videntes paſtorem ipſum à lupis devorari, conſiderantes, quòd & in ipſas multò amplius deſævient.

Reclamantibus ovibus os occludunt paſtores, ſed fruſtra, quamdiu non etiam claudent oculos, ne videant quæ contra loqui non permittuntur.

Plura & pulchra de vanitate ſacerdotum, honorificatione miniſterij, ornatu miniſtri.

LXXII.

Prælatus caſtitate honorificat miniſteriū ſuum.

Caſtitatis inſigne præconium.

Ornat ſacerdotium, reddit dilectum Deo & hominibus prælatum,

Reddit ſimilem in gloria ſanctorum, licet adhuc in hac regione diſsimilitudinis conſtitutum.

Diſſe-

Digitized by Google

Differunt homo pudicus & Angelus, ſed fælicitate, non virtute.

Caſtitas Angeli fælicior, hominis fortior: ſola caſtitas in hoc loco mortalitatis ſtatum quemdam immortalis gloriæ repræſentat

LXXIII.

Caſtitas ſine charitate lampas ſine oleo, nec pretium habens nec meritum.

Charitas autem intelligitur,

Primò, Charitas de corde puro,

Secundò, de conſcientia bona.

Tertiò, de fide non ficta.

Cordis puritas in duobus ſita, in quærenda gloria Dei, & utilitate proximi.

Non valet purè Dei vel proximi quęrere lucra, qui propria non contempſerit.

Duo ſunt præcipuè quæ bonam reddunt conſcientiã, commiſſa flere, flenda non committere.

Vtriuſque virtutis ſibi conſcius, ſecurè ſeipſum deſerat & perdat, ut alios lucrifaciat.

Quid & unde dicatur fides ficta.

Confutatur hæreſis ſentientium charitatem, à quo ſemel accipitur, nequaquam ultra recedere.

LXXIV.

Item neceſſaria Prælato charitas de corde puro conſcien-

Digitized by Google

conſcientia bona, fide non fictâ, quæ trinâ Petri interrogatione, amas me, amas me, amas me, ſignificatâ intelligitur.

Cordis puritas in hoc conſiſtit, ut prodeſſe deſideret, non præeſſe, nec aliud quærat, niſi tantùm ſalutem animarum.

Conſcientia bona in eo, ut dicere liberè poſſit: quis ex vobis arguet me de peccato? neque ei poſſit à ſubditis obijci: medice, cura teipſum, quæ eſt plurima Prælati damnatio, & ſubditorũ perditio.

Fides non ficta in eo, ut non ſit foris humilis, intus elatus.

Ea quæ arguit in diſcipulis oportet ſummopere vitare magiſtrum.

Noë regens arcam, diluvio ne interiret, forma fuit prælatorum.

LXXV.

In Prælatis prærequiritur humilitas, quæ meretur ut caſtitas & charitas donentur.

De hac ſola gloriandum ſibi, duxit Maria.

Hujus magiſterium non per alios, ſed ipſe per ſe profiteri voluit Chriſtus.

De ſuperbia, cujus duę ſunt ſpecies, cęca & vana.

His opponuntur totidem humilitatis, cæcæ, ut de ſe ſentiat quis humiliter: vanæ ut nec conſentiat aliter ſentientibus.

Verus humilis oculos campi & ſylvarum aures ſolet habere ſuſpectas.

Humilitati familiarius ſolet propinquare divinitas.

Tantò magis neceſſaria humilitas, quantò major ſuppetit ſuperbiendi materia.

In altum poſito non altum ſapere difficile & inuſitatum, verum quantò inuſitatius, tantò glorioſius.

Timor de adepta altitudine, tędere magis quàm placere facit altiora

Non fælix prælatus quia præeſt, ſed ſi non prodeſt, infælix.

De ſuperbia & humilitate fusè & pulcherrimè

LXXVI.

Subſit etiam Prælatus quibus debet.

Dedignatio ſubjectionis, prælationis reddit indignum.

Imitetur humilitatem centurionis, qui non prius dixit habere ſe ſub ſe milites, quam præmitteret eſſe ſe hominem, & hominem ſub poteſtate

Propriæ ſubiectionis experimento melius diſcitur propria moderari imperia.

Non acquieſcat adulatorum conſilijs ſubjectionem hujuſmodi quovis prætextu diſſuadentium.

LXXVII.

Invectivæ in Prælatos nonnullos hanc humilitatis.

Digitized by Google

litatis infringentes regulam, & ſub humili habitu ac tonſura ſuperbè ſapientes.

Ne unum verbulum de ſuis imperijs patiuntur ſubditos prætergredi, cum ipſi proprijs Epiſcopis & ſuperioribus obedire contemnant.

Spoliant Eccleſias ut emancipentur, redimunt ſe ne obediant, & ut obedientiâ careant, totum ſuum & ſuorum victum expendunt.

Non quia Abbates Prælati ſunt monachis, ideo non ſunt ipſi monachi.

Monachū facit profeſſio, Prælatum neceſſitas.

Non debet neceſſitas hæc præjudicare profeſſioni, nec ſuccedere, ſed accedere Prælatio monachatui.

Debent Prælati tam eſſe parati exhibere, quam exigere, obedientiam; tam obtemperare præpoſitis, quàm ſubjectis imperare.

Contrà ſimiles ſunt nonnulli Phariſæis, alijs imponentes onera importabilia, quæ ipſi nolunt digito tangere.

Contrà Sancti Benedicti regulam, indicant in factis ſuis agenda eſſe, quæ docent diſcipulis eſſe contraria.

Convincuntur maximum Chriſti mandatum & docere & ſolvere, ideo minimi vocandi in regno cælorum.

Quiſquis Abbas tentat excutere proprij jugum

Digitized by Google

Epiſcopi ſubijcit certò ſeipſum ſatanę tyrannidi.

Nec eum juvat ſi prætexat ſe quærere Eccleſiæ ſuæ libertatem, quia libertas hæc omni ſervitute ſervilior comprobatur, quæ tentem peſſimè addicens ſuperbiæ ſervituti.

Plura de ſubjectionis hujus utilitate, atque exemptionis Vanitate.

Contra item Abbates inordinatè affectantes Epiſcopalia paramenta, pulchrè.

Monachorum inſignia labor ſunt & latebræ, & voluntaria paupertas.

His nobilitatur vita monaſtica, item fuſè ſatis & ornatè.

LXXVIII.

Præmiſſis monachorum armis parum congruit, quod complures poſt ſpretam ſæculi pompam, in ſchola humilitatis ſuperbiam magis addiſcant.

Quod impatientes amplius fiant in monaſterio quàm fuiſſent in ſæculo.

Quod in domo Dei non patiantur haberi contemptui, qui in ſua nonniſi contemptibiles eſſe potuerunt.

Quod poſt aggreſſam Chriſti militiam rurſus ſæcularibus implicentur negotijs, & terrenis cupiditatibus immergantur.

Quod erigant muros, negligant mores.

Quod concupiſcant aliena, cum lite repetant ſua.

Quod

Digitized by Google

Quod qui anteà vix cogniti in vico ſuo vel oppido, modo circumeant Provincias, frequentent curias, Regum notitias Principumque familiaritates aſſequi delectentur.

Quòd cultui veſtium quàm virtutum amplius inſiſtant, vincentes hoc ſtudio etiam ipſas muliérculas.

Quòd neglecto paupertatis inſigni, quod adverſus aërias poteſtates prætendere debuerant in veſtimentorum molitie pacis potiùs indicium præferentes, ultro ſe hoſtibus ſine ſanguine tradant inermes.

LXXIX.

Quo animo eſſet BERNARDVS, ſi quando eum à ſuis avelleret neceſſitas.

Grave Admodum Prælato eſſe debet vel ad tempus abeſſe à ſubditis, ſine quibus & regnare, miſeram ſibi reputare debet ſervitutem.

Quantis curis, quâ contriti: ne afficiatur bonus Prælatus in abſentia, quoadusque ſuis reddatur viſceribus.

LXXX.

Triſtatur bonus Prælatus, ſi quando ſuos ad tempus vel modicum deſerere compellitur.

Quocumque euntem ſequitur dulcis memoria ſubditorum, quantò dulcior tantò moleſtior.

Digitized by Google

Semper metuit abſens mori, & non inter fratres, domeſticos, chariſſimos, quod dulcius, humanius, tutiuſque eſſe conſtat.

Optat oculos ſibi claudi manibus ſubditorum, filiorum, qui extrema videant, exitum conſolentur, ſpiritum levent ad conſortium beatorum, corpus pauperis cum pauperū corporibus ſepeliant.

LXXXI.

Si quando abeſſe atque in publicum prodire cogebatur BERNARDVS, inſignium monaſticorum hoc eſt, latebrarum ut erat amantiſſimus, implumem ſe aviculam querebatur, pené omni tempore nidulo exulantem, Vento expoſitam & turbini.

Quot periculis & incommodis oves exponat abſentia Paſtoris, dum non eſt qui incurſantibus lupis occurrat, conſoletur in tribulationibus, provideat in tentationibus.

LXXXII.

Invehitur contra dormitantes à ſpirituali ſtudio.

Qui toti intenti ſiniſtro lateri, dant oblivioni dexteram ſuam.

Qui avidè lucra captant præſentia, tranſitorijs gaudent ſæculariter utilitatibus, ad terrenarum damna facultatū puſillanimiter turbantur carnaliter

Digitized by Google

liter ſuper his decertant, impudenter diſcurrunt, irreligiosè ſæcularibus implicant ſe negotijs, ac ſi hæc forent tota eorum portio & ſubſtantia.

Revocat eos ad contemptum ſæcularis militiæ & terrenorum bonorum.

Ad cuſtodiendum horreum ſuum, qui tam prudenter ſervant paleas ſuas.

Ad invigilandum pretioſo theſauro ſuo qui ſic incubant ſterquilinio ſuo:

Providendum ei, qui eſt lateris dextri negligens, cultor ſiniſtri, ne tandem cum hædis locum accipiat in ſiniſtra, quàm elegit.

Quamdiu hic ſumus, latus utrumque tegendum, ſed erit, quando neutri metuendum.

LXXXIII.

Non ſe det Prælatus totum occupationibus nihil ſui ſibi relinquens.

Multo prudentius interdum ſe illis ſubtrahet, quàm patiatur trahi ab ipſis, & duci paulatim quo non vult.

In his ſtulto labore tempus teritur, quæ non ſunt aliud, quàm afflictio ſpiritus, eviſceratio mentis, evacuatio gratiæ.

Fructus horum non aliud quàm aranearũ telæ.

Occupationes ducunt ad cor durum.

Duri cordis pulcherrima deſcriptio.

Memine-

LXXXIV.

Meminerit ergo Prælatus interdum ſe reddere ſibi.

Non tanta ſit ei cura aliorum, ut obliviſcatur ſui.

Si quod vivit & ſapit, totum dat actioni, conſiderationi nihil, non in hoc laudandus.

LXXXV.

Vt nec totum actioni, ſic nec totum contemplationi dandum à Prælato.

Comparantur Dominus Ieſus in templo inventus à Maria & Ioſeph, & Prælatus contemplationi vacans, & pluſquam ſubditis expedit, indulgens.

Prælati nutricius Spiritus Sanctus, Mater charitas.

Ab his caſtigatus reducitur in Nazareth, id eſt, ad ſollicitudinem ſuis exhibendam.

LXXXVI.

Locus Prælatorum altus & ſecretus, ſed minimè quietus.

Poſitum in contemplatione quieſcere non ſinit ſollicitudo ſubditorum.

Inteutum ſubditis rurſum inquietat deſiderium contemplationis.

Aſſiduè

Aſſiduè Beati Iobi exemplo ait: ſi dormiero, dico, quando conſurgam? & rurſus, exſpectabo veſperam.

LXXXVII.

Prælato ut plurimum intermittenda dulcia oſcula propter lactantia ubera.

Deſiderans contemplationem, ad actionem reducitur.

Non ſibi debet vivere, ſed ei qui pro omnibus mortuus eſt.

LXXXVIII.

Interim contemplanti Prælato non ſint moleſti ſubditi, quin gaudeant potius, certi quia illi nihilominus erit cura de eis, omne, quod contemplationis ſtudio conquiſierit, in eos refundendo plenis uberibus.

De illo ſicut de matre præſumant, ejus lucra & gaudia ſua reputent, propriæ repulſæ injuriam illius introductione ſolentur, ſi qui fortè ad eaſdem contemplationis delitias necdum admittuntur.

LXXXIX.

Non facile vel leviter ſubditi excitent aut evigilare faciant dilectum, ſeu Prælatum contemplationi intentum.

Capreorum cervorumque in campis deſignata

converſatio, liberos atque expeditos ſignat in contemplatione diſcurſus.

Attendant ſubditi quos offendant pariter cum Prælatum inquirant.

Non ita de materna charitate confidant, ut in cæleſtem conventum ſine magna neceſſitate irruere vereantur.

Cogitent quanta præpoſitis reverentia debeatur, quos temerè inquietando, cœli quoque civibus ſe reddunt infeſtos.

Nihilominus quamvis hæc ita ſint, ſi tamen inquietatur Prælatus, non ęgre vel impatienter ferat, ſed ſatisfacere magis ſtudeat unicuique, paratum exhibens omni horâ miniſterium ſuum.

XC.

Qui alijs præeſt in ſollicitudine, vix unquam ſecurè vacat ſibi.

Semper metuit ſui penuriam facere ſubditis, & non placere Deo, ſi contemplationis ſuæ dulcedinem communi ſuorum præferat utilitati.

Quod ſua Deo contemplatio placeat utcumque colligit Prælatus ex hoc, quod æquo animo ſuſtineatur à ſubditis, dum Patris grata non audent otia temere perturbare.

XCI.

Vix invenias, qui, non dicam continuè, ſed vel aliquam-

Digitized by Google

aliquamdiu, dum in hoc corpore manet, lumine contemplationis fruatur.

Mens aſſueta quieti, quoties ſibi contemplationis lux ſubtrahitur, ex bonis operibus recipit conſolationem.

Neque enim dum à contemplatione cadit, in peccati tenebras vel otij ignaviam recidit, ſed in activam ſe recipit, & in luce bonæ operationis ſe retinet.

Non pænitet Prælatum intermiſſæ quietis, aut gravè illi eſt avelli à Rachelis amplexibus, quin gaudet potius & conſolatur, ſi exinde proficere ſubditos perſpexerit.

XCII.

Actualis charitas inferiora præfert, affectualis ſuperiora.

In bene affecta mente dilectioni hominis dilectio Dei præponitur, atque inter homines, qui perfectiores ſunt, infirmioribus præferuntur. Sed in bene ordinatâ actione ſæpè aut ſemper ordo oppoſitus invenitur.

Circa proximi curam ampliùs occupamur, infirmioribus diligentius aſſiſtimus, temporalium inquietudine curarum vix aliquid ſentire de æternis permittimur.

Orare cùm Deo loqui eſt, & tamen charitate

Digitized by Google

jubente non rarò ut cum hominibus loquamur, loquutio cum Deo omittitur

Sæpius negotiorum tumultibus piè cedit pia quies; bonâ conſcientiâ ponitur codex, ut operi manuum inſudetur: pro adminiſtrandis terrenis juſtiſſimè ſuperſedetur à celebrandis miſſarum ſolemnijs.

XCIII.

Prælatus, ut meliùs conſiderationi intendat, & nihilominus Domui ſuæ providè diſponat, quærat prudentem & fidelem, quem conſtituat ſuper familiam ſuam, cùm eâ quidem authoritate, ut & timori ſit cæteris & utilitati.

Non recipiat adverſus eum clandeſtinas delationes, magis detractiones cenſeat.

Hæc ſit ei generalis regula, ut ſuſpectum habeat omnem, qui quòd in aure locutus eſt, palam dīcere veretur; delatoremque, non accuſatorem judicet, ſi dicere coram ille renuerit.

Si quo minùs aut prudens aut fidelis œconomus inveniatur, fidelem præferat, quia id ſecurius.

Quòd ſi tandem idoneus non reperitur, etſi minùs fidelem potiùs ſuſtineat, quàm per ſe ipſe omnia curanda ſuſcipiat; memor quòd & ſalvator Iudam habuit œconomum.

Indignum Prælato incumbere ſupellectili, de minutijs & quadrantibus quotidie rationem expoſcere.

Pharaone

Digitized by Google

Pharaone deteriores ſunt Prælati tales, qui, Chriſtiani cum ſint, Chriſtiano ſua vix credunt, ubi contrà ignorabat ille quid haberet in domo ſua, Ioſepho creditis omnibus, & ſine fide fidem habens ſervo alienigenæ.

Prælati plures & ultrò ad manum habent quibus committant animas; cui tutò committant facultates ſuas, non inveniunt.

Magnam de minimis, nullam de maximis curam gerunt, patientius ferentes Chriſti jacturam quàm propriam, & rerum vilium.

Tranſitoria ergo faciat Prælatus, ut à ſe tranſeant, non per ſe,

Diſcurſus temporalium conſcientiam rodit.

Multa neſciat, plurima diſſimulet, nonnulla obliviſcatur:

Vacuum eſſe oportet animum à ſollicitudine rerum minorum & vilium, tam magnis intentum rebus.

Oportet & liberum, & ingenuum, & rectum, & cautum, & vigilem, & firmum, & invictum & amplum. Quid hæc omnia, perpulchrè & profusè.

XCIV.

De eo quòd dictum eſt, oportere Prælatum eſſe invictum & amplum.

Non frangatur adverſis, non extollatur proſperis.

Magnus qui incidens in adverſa, non vel parum excidit à ſapientia.

Nec minor, cui præſens fælicitas, ſi arriſit, non irriſit.

Rarus qui in proſperis vel modicè non relaxaverit animum à ſui cuſtodia & diſciplina.

Quando hoc incautis non fuit ad diſciplinam, quòd ignis ad ceram?

Prælatus conſtans eſſe debet in adverſitatibus ſuis condolens in alienis, hoc enim recti cordis eſt, ſicut è contrà perverſiſſimi, ſi in proprijs impatiens, in alienis non compatiens fuerit.

XCV.

Habeat Prælatus, non ſolum œconomum qualem ſupra, ſed & bonos alios officiales, qui ipſum adjuvent, ſintque illi familiares.

Non putet ſe ſanum, qui dolet latera.

Non eſt Prælato tuta bonitas ſua, obſeſſa malis.

Sive gravent, ſive levent, Prælato eſt imputandum, qui tales elegit.

Advocet ſibi ſenes, moribus tamen, non ætate.

Rogans non admoveatur officijs.

Qui pro ſe rogat, jam judicatus eſt; qui pro alio, ſuſpectus.

Non intereſt, roget quis per ſe, an per alium.

Adulantes rogantibus annumeret.

Verbo-

Verborum adoleſcentem, juſtitiæ hoſtem re-putet.

XCVI.

Noviter converſi non admoveantur officijs rerum exteriorum, alioquin concutientur & areſcent ad modum arboris necdum præfixâ radice.

Tales inducat Prælatus, quos induxiſſe non pæniteat.

Non currentes aſſumat, ſed renuentes, verecundos, timoratos, timentes ſolum Deum, inque illo ſolo ſperantes.

Nemini citò manus imponat.

Turpe eſt Prælato ſæpius retractare quòd ſemel conſtituerit.

Non decet ejus ſæpius periclitari judicium.

Poſt factum ſera retractatio eſt.

Probatos diligat, non probandos.

XCVII.

Prælatus ejuſque officiales per Martham intelliguntur.

Prælato aliarum Martharum ſeu officialium incumbit cura & ſollicitudo.

Martha debet eſſe fidelis, ut ejus actio ordinata ſit, & pura intentio.

His ſollicitis circa frequens miniſterium, videat

Maria

Digitized by Google

Maria quemadmodum vacet, videat quoniam ſuavis eſt Dominus.

XCVIII.

Ne murmuret adverſus Martham Maria, nec aſpiret ad tumultuoſam officialium vitam.

Non mirandum ſi quis frater officialis, laborans ſeu operans, adverſus fratrem vacantē murmuret, etſi fortè hodie id rarò accidat; quia & hoc legitur in Evangelio Martha feciſſe contra Mariam.

Quòd autem Maria aliquando adverſus Martham murmuraverit, nuſquam eò quòd ejus actionibus implicari vellet, reperitur. Eſt tamen id in præſenti perquàm familiare.

Beata congregatio ubi, ſicut tunc, de Maria Martha conqueritur.

Obſervanda tamen in hoc murmure modeſtia Marthæ; quæ auſa non eſt præſente Domino evocare Mariam, neque tamen etiam ad illam, ſed ad Dominum querelam direxit.

Optima pars Mariæ, & prærogativa ſingularis, quæ in omni cauſa Chriſtum habet advocatum.

Quibus nulla eſt credita diſpenſatio, adminiſtratio nulla commiſſa, ſedendum ſecus aut pedes Ieſu cùm Maria, aut cùm Lazaro intra ſepta ſepulchri: eſſe item eundem oportet, aut virum deſide-

deſideriorum, ut Daniel erat, aut ut Iob, virum dolorum, & ſcientem infirmitatem.

XCIX.

Prælatus honorificet miniſterium ſuum maturitate conſiliorum.

Omnia faciat cùm conſilio, non omnium, ſed bonorum.

Bonos in conſilio, bonos in obſequio, bonos habeat contubernales, qui vitæ & honeſtatis ſuæ & cuſtodes ſint & teſtes.

Bonus probabitur ſi à bonis teſtimoninm habuerit.

Prælato talibus utendum conſiliarijs qui famã ejus ſervent & conſcientiam.

Non decet eum agi puerilibus ſæcularibuſue conſilijs.

Omnes inimici diligendi. Soli in conſilium eligendi, qui prudentes ſint & benevoli.

Sine prudentia & benevolentia non ſunt perfecta conſilia.

Pauci in utroque conſummati, ſine numero utriuſqne expertes.

Sine conſilio non poteſt cura paſtoralis dignè adminiſtrari.

Cùm bonorum conſilio honorificabit Paſtor miniſterium ſuum; ſed miniſterium, non dominium.

C.

Prælato obediendum à ſubditis.

Qui Prælato obedit, obedit Deo: contrà, qui Prælatum deſpicit & inhonorat, Deum deſpicit & inhonorat.

Obedientia ſola virtus eſt quæ virtutes cęteras menti inſerit, inſertaſque cuſtodit.

Inobedientia primi parentis generavit mortem, obedientia Chriſti vitam.

Ita tamen obediendum homini, ut non offendatur voluntas Dei.

Non obediendū mala imperanti, eſto pœna compellat, ſupplicia immineant, tormenta occurrant.

CI.

Regularis traditio pro magna parte ſubeſt directioni Prælati, non voluntati.

Supra regulam Abbas non eſt, cui ſemel & ipſe ſpontaneâ ſe profeſſione ſubmiſit.

Super fratrum tranſgreſſiones, non ſuper Patrum traditioues, Abbas conſtituitur, mandatorum cultor, ultor vitiorum.

Sanctæ obſeruantiæ creditæ ſunt Abbatis prudentiæ & fidei, non ſubditæ voluntati.

Omnes magiſtram ſequantur regulam, nec ab ea devietur à quoquam, ergo nec ab Abbate.

Omnes magiſtram ſequantur regulam, nemo ergo ſuam voluntatem.

Oportet eum qui præeſt, non fræna ſuæ laxar e voluntati ſuper ſubditos, ſed præfixam ex regula ſibi ſcire menſuram, & ſic demum imperia ſua moderari.

Non poteſt omne rectum imperare, ſed id ſolum quòd legiſlator inſtituit, aut quòd eſt ſecundu n quòd inſtituit

Promittit profitens obedire ſecundum regulam Sancti BENEDICTI, non ergo ſecundum voluntatem præpoſiti

Solum idà profeſſo poteſt exigi, quòd promiſit.

Prælatus, ſi diſpenſat, rationis debet ſequi judicium, non ſuæ placitum voluntatis.

CII.

A Prælatis ponenda meta obedientiæ ſubditorum ex votis labiorum ipſorum, non ſuorum deſideriorum.

Prælati juſſio vel prohibitio non prætereat terminos profeſſionis.

Subditorum vota non augeat ſine ipſorum voluntate, nec minuat ſine certa neceſſitate.

Monendi ſubditi, non cogendi, ad celſiora, eiſque ubi neceſſe fuerit, condeſcendendum ad remiſſiora.

CIII

Nihilominus conſiderent ſubditi prædictam obe-

dientiam,quæ voti finibus continetur,admodum eſſe imperfectam.

Perfecta obedientia legem neſcit,terminis non arctatur, in infinitam extenditur libertatem.

Illa obedientia votorum terminis arctata, iners eſt & ſervilis, nec charitati prompta, ſed obnoxia neceſſitati.

Eſt obedientiæ limes ſecundum tempus ipſa temporis extremitas, ut is ſit terminus obedientiæ, qui & vitæ.

Nulla obedientia parui ducenda, non tamen omnis pari æſtimanda periculo.

Perfecta obedientia nobis commendatur etiam in regula.

CIV.

Prælatus non prohibetur diſpenſare, ſed diſſipare.

Poſitus eſt diſpenſator in ædificationem,non in deſtructionem.

Ibi tantum uſurpet diſpenſationem, unde bonam habere poſſit recompenſationem.

Eadem fidelitas exigitur à ſubditis in obtemperando, quæ à præpoſitis in diſpenſando.

Vbi neceſſitas urget, excuſabilis diſpenſatio eſt.

Vbi utilitas provocat, laudabilis.

Vbi nihil horum, crudelis diſſipatio eſt.

Sicut

Digitized by Google

C V.

Sicut ſupra habitum eſt, invitandi ſunt ſubditi ad celſiora & vitam arctiorem, non cogendi.

Prælato volenti aliquid ordinare ſeu reformare, ſi reſiſtunt ſubditi, præſtat nonnunquam cedere, bona ſua deſideria non perfici, rigorem temperari, quàm quòd infirmorum ſalus negligatur.

Qui altius vivere volunt, aut imbecillioribus condeſcendant quantum ſine peccato licet, aut vivant quomodo volunt, ſi ſine partis utriuſque ſcandalo fieri poteſt: Aut certè de congregatione dimittantur liberi, & fratribus alijs ſecundum eorum propoſitum viventibus ſocientur.

C VI.

Non debet Prælatus litigare cùm ſubditis.

Debet eſſe patiens & pacificus, etiam cùm his qui oderunt pacem.

Patiens, qui nolit vinci à malo; pacificus, qui vincat in bono malum.

Alterum, ut malos portet: alterum ut quos portat, ſanet.

Habeat charitas zelum, ſed pro tempore adhibeat ſeveritas modum.

Cenſura nunquam remiſſa, intermiſſa tamen plerumque plus proficit.

Vigor juſtitiæ ſemper fervidus, ſed nunquam præceps

Non omne quod licet, cõntinuo expedit.

CVII.

Non conſtriſtetur Prælatus, ſi imperfectis ſe præeſſe deprehenderit.

Talium ſe paſtorem, talium ſe noverit Abbatẽ.

Solus omnibus datus eſt in ſolatiũ, tamquam omnibus ſanior & fortior, quibus ſufficiat ſolatiari & ipſe à nemine egeat confortari.

Quantum gravatur, tantum lucratur; quantum juvatur, tantum ejus meritum minuitur.

Miſſus eſt juvare, non juvari, miniſtrare non miniſtrari.

CVIII.

Pulcherrima, & digniſſima quæ ab omnibus legatur, dentium ſponſæ & Monachorum comparatio.

Dentes candidi ſunt, & Vitæ monaſticæ profeſſores, de toto Eccleſiæ corpore, quòd candidum eſt, candidiores eſſe videntur.

Dentes fortes ſunt: ſed nihil fractius his quibus tribulatio pro ſolatio, contumelia pro gloria, inopia pro abundantia ducitur.

Dentes carnem non habent: at nec eam habent qui audiunt ab Apoſtolo: vos autem in carne non eſtis, ſed in ſpiritu

Dentes

Dentes corio carent; carent & monachi, qui nitorem & diſtentionem mundanarum ſollicitudinum non habentes, in pace in idipſum dormiunt & requieſcunt.

Dentes nihil amari intra ſe patiuntur: neç monachi modicum quidem offendiculum tolerabile reputant, aut intra ſe, aut in conſcientijs ſingulorum.

Non eſt dolor ſicut dolor dentium: ſed nec tam horrendum & horribile eſt aliquid quàm murmur & diſſenſio in congregatione monachorum.

Dentes clauſi ſunt labijs ne videantur: & monachi materialibus vallis circumcinguntur ne ſecularium oculis pateant vel acceſſui.

Indecens eſt ſi appareant dentes, niſi interdum fortè ad riſum: Ita nihil turpius monacho diſcurrente per urbes & caſtella, niſi cogat charitas, quæ ipſa riſus eſt, quia hilaris, læta quidem, non tamen diſſoluta.

Dentes toti corpori maſticant cibum; & monachi pro toto Eccleſiæ corpore, vivis & defunctis orare ſunt conſtituti.

Dentes ex hujuſmodi maſticatione nullum ſaporem habent: nec monachi aliquam ſibi ex oratione gloriam aſſignant, ſed dicunt cùm Propheta: non nobis, Domine, non nobis, ſed nomini tuo da gloriam.

Dentes

Dentes non facile conſumuntur; & monachi quanto annoſiores, tanto ferventiores.

Dentes per ordinem poſiti ſunt: ſed ubi quæſo ordinatum aliquid eſt, ſi in Monachis non eſt; ubi cibus & potus quies & vigiliæ, & cætera omnia in numero, pondere, menſura conſtituuntur?

Dentes alij ſuperiores, alij inferiores; & monachi Prælati alij, alij ſubditi.

Dentes ſuperiores ſic junguntur inferiobus, ut inferiores à ſuperioribus non diſcordent.

Cum autem inferiores moveantur, non ſimiliter moventur ſuperiores; ſed & inter monachos, quamvis ſubditi interdum turbentur, Prælatorũ tamen eſt non turbari, ſed in mente compoſita perdurare.

Dentes ſponſæ ſimiles introducuntur gregibus tonſarum, & monachi tonſi ſunt, ut pote quibus nec corda, nec corpora, nec mundanum aliquid in proprietate eſt relictum.

Tonſæ iſtæ feruntur aſcendiſſe de lavacro; & monachi de baptiſmo ad vitæ perfectioris celſitudinem intenderunt.

Tonſæ gemellis fœtibus: & monachi verbo pariunt & exemplo.

Sterilis non eſt in eis: nullus verè monachus infœcundus.

Quamvis

CIX.

Quamvis Inter lupos & ſubuerſores verſari ſe intelligat Prælatus, talium tamen eſt Paſtor.

Vulneret quos poteſt ad ſalutem, inſiſtat reſiſtentibus, clamet ad ſceleratos.

Si indomiti ſunt, fortè tamen non indomabiles

Si durâ fronte ſunt, duret & ſuam:

Demum abſolvendus, ubi fecerit quod potuit.

CX.

Inſolentiæ ſubditorum mater eſt, negligentia Prælatorem.

A ſubditis poſteà Prælati conculcantur, atque hæc juſtiſſima merces, ut quales fovent, tales & ſuſtineant.

Omni curâ ſatagat Prælatus cavere incuriam atque impunitatem, matrem omnium malorum, radicem impudentiæ, tranſgreſſionum nutricem.

Ad illum reſpicit quidquid à ſubditis delinquitur.

Mirum eſt tot exceſſus à Prælatis diſſimulari, niſi quod nemo fidenter repræhendit in quo ſe irrepræhenſibilem eſſe non confidit.

Humanitatis eſt omnium, in quo ſibi quiſque indulget, alijs non vehementer iraſci.

Quorum nobis vita, via vitæ, debet eſſe, cæci

 ſunt,

ſunt, & duces cæcorum, præbentes exemplum ſuperbiæ.

Verum de his tacendum, ne non tam repræhenſioni quàm repræhenſori indignentur eique de præſumptione calumnientur.

CXI.

Prælatis incumbit incutere metum, & timorem Domini, à quo initiandi ſunt ſubditi, ut ad charitatem perveniant.

Triplex eſt timor iſte; alter ne cruciemur in gehenna, alter ne privemur gloriâ, tertius ne deferamur à gratia.

Et quamvis hi omnes extinguant concupiſcentiam, hoc tamen tertio ſignanter impleri hydriæ jubentur.

De hydria ſexta, hoc eſt, diſciplina.

CXII.

Item de eodem argumento, hoc eſt, de timore incutiendo à Prælatis, & tribus ejuſdem ſpeciebus ſuprà memoratis.

Per illa verba Mariæ, quodcumque dixerit vobis, facite, innuitur officium prędicationis aut Pręlaturæ uſurpari non debere, niſi ab his quos Maria id eſt, mater gratiæ prius inſtruxerit.

Solent

Digitized by Google

Solent ſæculares, qui honoris alicujus adipiſcendi deſiderio tenentur, cæteros per amorem priùs acquirere, ac deinde eo adepto, eoſdem ſibi per timorem ſubijcere; quibus priùs non terrorem, ſed amorem exhibuerant.

Contra Chriſtus, primò vinum ponit quòd deterius eſt, deinde quòd melius, ideſt, timorem primò proponit & propinat; deinde quos terruerat, per amorem acquirit & fovet.

CXIII.

Prælatis eſt moleſtum increpare atque corrigere ſubditos, plerumque tamen neceſſarium.

Non deterreatur ab increpatione per hoc quod inde aliqui amplius indurentur.

Increpatio aſſimilatur ſtercori quo ager impinguatur.

Suſcipienda non tanquam verbum hominum, ſed ſicut, quod vere eſt, verbum Dei, benigno animo, mente devotâ.

CXIV.

Prælatus, cujus eſt increpare & lavare ſubditos deque oculis illorum feſtucam educere, ipſe inquinatus aut, non dicò trabem, ſed vel exiguum pulverem in oculis ſuis, curet non inveniri.

Alioquin caput impium non proficit, ſed ſub-

 jectos

Digitized by Google

jectos potius ſuæ conformat impietati, & Civitas in qua regnat Herodes, herodianæ particeps erit malitiæ.

Error Prælati tantis obeſt, quantis præeſt.

CXV.

Vita Prælati reſpondeat dignitati.

Monſtroſa res, gradus ſummus & animus infimus: ſedes prima, vita ima.

Semper in corde frequenter in ore, reductis ad Memoriam Beatorum BENEDICTI, BERNARDI & talium multiplicibus meritis & virtutibus, verſet illud mellifluì Patris: Abbas fuit, & ego.

O Abbas & Abbas! Nomen unum, ſed in altero ſola magni Nominis umbra.

CXVI.

Putet Prælatus non licere ſibi quidquid eſt male coloratum.

Curam habeat tum conſcientiæ, tum opinionis & famæ.

Decorem induat, induat & fortitudinem.

Non decet niſi quòd licet: non expedit niſi quòd decet & licet; nec tamen omne quòd licet, aut decet continuò, aut expedit.

Non decet Prælatum voluntate pro lege uti.

Nil tam beſtiale, quàm non pro ratione ſed pro

Digitized by Google

pro libitu agere; non agi judicio, ſed appetitu.

Prælato fugienda otioſitas mater nugarum, noverca virtutum.

Lex requiritur ex ore Prælati, non nugæ vel fabulæ.

Verba faceta non ſolum non proferenda ab illo, ſed nec audienda.

Damnabile nihilominus illi eſt, ſive detrahere ſive audire detrahentem.

CXVII.

Prælati à Deo poſiti ſunt in ſalutem ſubditorum, ut eos à malis perpetrandis cuſtodiant totâ vigilantiâ & ſollicitudine.

Deſignantur per ſexaginta fortes, ambientes lectulum Salomonis, ex fortiſſimis Iſraël.

Omnes tenentes gladios.

Omnes ad bella Doctiſſimi.

Vniuscujuſque enſis ſuper femur ſuum propter timores nocturnos.

CXVIII.

Diligenter examinet ſeſe quotidie Prælatus ſuper incremento aut decremento virtutum & profectuum ſuorum.

Non arroget ſibi quòd non habet, vel aſcribat quòd habet.

Innoteſcat ſibi ſuus Zelus, ſua clementia, ſua lenique diſcretio earu ndem virtutum moderatrix.

Diſcretionis oculo caligante, alterutrum ſibi illæ loca præripiunt, terminos occupant.

Caliginis hujus duæ ſunt cauſſæ, ira & mollior affectus.

Non erit innocens, ſi vel puniat cui fuerat parcendum, vel è contrà parcat ei, qui fuerat puniendus.

CXIX.

Zelus abſque' diſcretione importabilis, qui quo major eſt, eo etiam majore ſcientiâ opus eſt.

Diſcretio omni virtuti ordinem ponit.

Attamen ipſa non tam eſt virtus, quàm moderatrix & auriga virtutum, affectuum ordinatrix, doctrix morum.

Eâ ſublatâ, virtus vitium erit, & affectio naturalis in perturbationem exterminiumque naturæ convertetur.

Charitas ordinanda eſt, aliàs non unitas, ſed confuſio expectanda.

Plura de iſta ordinatione charitatis ſuper qua paucorum eſt perfectè cùm ſponſa gloriari.

CXX.

Poſſideat, nihilominus Prælatus unguentum pietatis

Digitized by Google

pietatis, ſitque miſericordiæ rore imbutus.

Fælix erit, ſi pietatis viſceribus affluens, factus ſibi vas perditum, cæteris præſto ubique ſemper occurrat & ſuccurrat, mortuus ſibi, vivens omnibus.

Sit ignoſcere facilis, iraſci difficilis, ulciſci penitus non acquieſcens, per omnia ſubditorum æquè ut proprias reſpiciens neceſſitates.

CXXI.

Optandum Prælato non foret neceſſe quemquam objurgare.

Quomodo angatur & torqueatur, ſi non proficere videat correctionem ſuam, ſi contemptus accedat, ſi impatientia, ſi peccati defenſio, ſi impudentia

Si ei dicas quia quod debuit fecit, quia animam ſuam liberavit; minimè iſta conſolabuntur mortem filij intuentem: ſicut neque ſolatium mater admittit, moriente filio, cui, ne moreretur, curam omnem adhibuit.

Quantis Prælatum malis liberet, qui ejus correptioni humiliter acquieſcit.

Hinc ſe Prælatus fatetur in omnibus debitorẽ, ſervum, & miniſtrum.

CXXII.

Videns Prælatus male verſantem ſubditum ejus

Digitized by Google

ejus miſereatur, & doleat, ſi neque oratione neque diſciplinâ emendetur.

Non ſoletur ex toto eum quòd oratio ſua in ſinu ſuo revertetur, quòd quæ debuit, egerit; non inquam, ex his recipiat conſolationem, videns fratris deſolationem.

Tentandæ ſunt viæ omnes, ſi quo modo tandem reduci poſſit, etiamſi non aliter, quàm cùm aliqua Prælati humiliatione.

CXXIII.

Non deſideret Prælatus occaſiones puniendi ſubditos ſuos.

Vbi culpa tam eſt aperta & inexcuſabilis ut nulla miſericordiæ relinqui videatur occaſio, etiã tunc tremens & dolens, vindicem ſe exhibeat, magis ſcilicet officij neceſſitate coactus, quam libidine vindicandi.

Vbi objectum crimen minus certum videtur, aut excuſandum ſuſcipitur, non ſolum non renuat, ſed & libenter amplectatur, lætus quòd ſalvâ juſtitiâ miſericordia ſua locum inveniat.

Sicut cupit Deum ſui miſereri, ſic & aliorum miſereatur.

Non accingatur ad corrigendum ſine magna triſtitia.

Hujus triſtitiæ non recordabitur videns Chriſtũ formatum in ſobole. Prælato

Prælato tenerius aſtricti tenentur, qui per increpatoria convaluerint, quàm qui non eguerint hujuſcemodi medicamento.

CXXIV.

Prælatus ſit ita clemens in alienis delictis, ſicut in ſuis, non diſtrictius alios quàm ſe judicans.

Neminem antè judicium, & non probatum reum, condemnet.

Non qui accuſatur, ſed qui convincitur, reus eſt.

De ſuſpicione quemque judicare, periculoſum:

Non eligat cui miſereatur, ne prætereat qui meretur accipere.

Caveat ab acceptione perſonarum.

Eſt vitium, quòd vix ulli cavent Prælati, facilitas credulitatis.

Fatetur BERNARDVS vidiſſe ſe Magnorum neminem, qui hujus callidiſſimę vulpeculæ ſat cavęrit verſutias.

Hinc eis pro nihilo iræ multæ, præjudicia in abſentes, innocentium addictiones.

Vbi forte quis ad Prælatum defertur, ſedulò priùs examinet & inquirat, quàm puniat aut ſententiam ferat, exemplo Domini, qui diffamatum apud ſe villicum, quaſi bona ipſius diſſipaſſet, priùs illum conveniſſe legitur in hæc verba: Quid

hoc audio de te? Redde rationẽ villicationis tuæ.

CXXV.

Eſto Prælatus lilium inter ſpinas, id eſt, mitis & tractabilis inter ſuos.

Arguat, obſecret, increpet, in omni patientia & manſuetudine.

Ita foris exerceat zelum diſciplinę, ut lenitatem non perdat in mente.

Vitia quandoque arguenda, quandoque tacitè ſufferenda, prout expedire videbitur.

Non omnes ægri eâdem medicinâ curantur:

Conſiderandum quo vitio quiſque laboret, ut ſecundum laboris magnitudinem & qualitatem verbi medicina provideatur.

Alij leviter caſtigandi, alij ſeverius, alij verbis, alij flagellis, alij palam, alij ſecreto.

Portari debent qui corriguntur, corrigi qui portantur.

CXXVI.

Prælato neceſſaria ſunt tria mentis aromata.

Affectus compaſſionis.

Zelus rectitudinis.

Spiritus diſcretionis.

Porro tria iſta emenda ſunt nummo propriæ voluntatis.

Prælato ungere incumbit, non ſuſci tare.

Prælato

CXXVII.

Prælato neceſſaria nihilominus tria linguæ aromata.

Modeſtia in increpando.

Copia in exhortando.

Efficacia in perſuadendo.

Verbum mordacius exaſperat, magis & exulcerat.

Emuntur hæc aromata nummo confeſſionis.

CXXVIII.

Prælato inſuper neceſſaria æquè tria manus aromata.

Continentia in carne.

Miſericordia in fratre.

Patientia in pietate.

Emuntur hæc tria nummo ſubjectionis.

Cum prædictis omnibus aromatibus ſecurè ad eum, in quo fides mortua eſt, acceditur, ut ſuſcitetur.

CXXIX.

Eadem quæ ante repetuntur brevius.

Dum pigritia nimia vel triſtitia, vel duritia, cordis aditum obſtruit, fruſtra ad ungendum mortuum mens vel manus vel lingua cum quibuſlibet aromatibus venit.

Digitized by Google

CXXX.

Traditur optimorum forma Prælatorum; in corrigendis ſubditis.

Correctio fieri habet in ſuavitate.

Prælatus det operam ſaluti ſubditorum, non propriæ ultioni.

Medicum ſe exhibeat, non Dominum.

Malevolos favorabili demulceat vocabulo, nec amplius irritet ſat alioqui per ſe commotos.

Paret medicinam, non vindictam.

CXXXI.

Diſcant Prælati, qui ſubditis ſuis ſemper volunt eſſe formidini, utilitati rarò; diſcant ſe matres eſſe, non dominos.

Studeant magis amari quam metui.

Si interdum ſeveritate opus eſt, paterna ſit, non tyrannica.

Non eorum aggravent jugum, quorum onera portare debent.

Suſpendant verbera, producant ubera.

Pectora lacte pingueſcant, non typho turgeant.

Non effugent infirmos, ſed inſtruant in ſpiritu lenitatis.

Charitas cum arguit mitis eſt, cum blanditur ſimplex eſt. Piè ſævit, ſine dolo mulcet, patienter iraſcitur, humiliter indignatur.

Quædam

Digitized by Google

Quædam tamen eſt impatientia probabilior quàm patientia.

Patientia & manſuetudo Corinthiorum ſuggillatur ab Apoſtolo.

Sic puniendum peccatum ut cæteri metum habeant & compeſcantur.

C XXXII.

Prælati tales ſi qui illuminati ſpiritu ſapientiæ, & proprio experimento edocti, dicere veraciter poſſint: non ignoramus aſtutias Diaboli, & cogitationes ejus.

Ejus eſt habere ſpiritum manſuetudinis, in quo parvulorum in Chriſto teneritudinem blandè foveat, & dolores pœnitentium conſoletur.

Spirituali medico neceſſarium eſt etiam vinum fervidi zeli cum oleo manſuetudinis, tanquam cui conveniat, non modo conſolari puſillanimes, ſed & corripere inquietos.

Qui lenibus blandimentis non emendatur, ſed Prælati manſuetudine abutitur, ejuſdem patientiâ fit negligentior, obdormit in peccato, curari debet mordacioribus medicamentis, vino compunctionis infundi, increpationibus atque invectionibus tentari, finaliter quoque ſi non emollitur, Eccleſiaſticę cenſurę baculo contemptor percelli.

Quòd prælatus, vel quivis alius, manſuetus ſit ad omnes, provenit ex conſideratione ſuiipſius, & de ipſo, quem geſtat, homine, materiam ſumit & formam hominibus aliis miſerendi.

Hanc tamen manſuetudinem exterminavit amor ſuiipſius, & carnales concupiſcentiæ quæ tamen à gratia reſtituitur, etiam copioſiori, quam ante à natura traheretur:

Vinum zeli trahimus ex perfecto amore Chriſti, quo ejus injurias contemptumve prorſus æquanimiter ferre non poſſumus.

Habens itaque ex fraterno oleum manſuetudinis, & ex divino amore. Vinum æmulationis, ſecurus accedat ad ſanandum eum qui incidit in latrones.

CXXXIII.

Nemo à Prælato ex invidia corripiendus.

Mala eſt invidia omnis, ea tamen peſſima quę ſub ſpecie ſanctitatis ſuas exercet injurias.

De malis quàm plurimis, quæ ſuggerit & ad quæ inſtigat invidia.

CXXXIV.

Multa neſciat Prælatus, plurima diſſimulet, nonnulla obliviſcatur.

Non

Digitized by Google

Non ſit auſterus, ſed gravis.

Auſteritas infirmiores fugat, gravitas reprimit leviores.

Illa, ſi adſit, odibilem; hæc ſi deſit, contemptilem reddit.

Sit affabilis, actu, ſeverus vultu ſerenus, verbo ſerius.

Sciat eſſe ſe debere juſtitiæ formam, ſpeculum ſanctimoniæ, pietatis exemplar.

Vultus ejus ſuper facientes mala.

Timeat ſpiritum iræ ejus, qui hominem non veretur.

Cui iraſcitur, Deum ſibi iratum, non hominem putet.

Qui eum non audierit, auditurum contra ſe Deum timeat.

CXXXV.

Prælato neceſſaria duo ubera, compaſſionis & congratulationis.

Qui abſque his regimen animarum ſuſcipit ſibi non prodeſt, & alijs plurimum obeſt.

Qui verò ſe etiam ingerit, ſummè impudens eſt.

De ubere congratulationis fluit lac exhortationis.

De

Digitized by Google

De ubere compaſſionis funditur lac conſolationis

Quam multi hodie ubera hæc non habentes, quibus nec caſus animarum reputatur nec ſalus acquiſitioni turpis quæſtus intenti, omnia in fornace avaritiæ conflantes, Iudam Iſchariotem non modò æquantes, ſed & ſuperantes.

CXXXVI.

Imitetur Prælatus Chriſti humilitatem & manſuetudinem in lavandis pedibus ſubditorum.

Alioqui ſi id non preſtet, ſatius ei eſſet appensâ ad collum molâ aſinariâ mitti in profundum maris, quàm portare nomen Abbatis.

Melius illi eſſet, ſi foret cuſtos porcorum, quàm quòd eſſet Abbas Monachorum.

Nihilominus tamen rari ſunt admodum & pauci hodie tales.

Si qui peccavit, lavari nolit, dicat ei: ſi non lavero te non habebis partem mecum.

Si finaliter acquieſcit, lavetur humiliter, manſuetè, miſericorditer.

CXXXVII.

Correctiones Benignæ ſunt ſuſcipiendæ.

Diligendi inſuper Prælati qui eas adhibent.

Ideo

Digitized by Google

Ideo à Prælatis in hac Vita corripimur, ut non cum hoc mundo damnemur.

Melius eſt de manu Prælati ſuſtinere flagella, quàm plecti pœnis æternis in gehenna.

CXXXVIII.

Si quis forte innocens corripitur, non continuò murmuret, quin potius pro oblatæ mortificationis occaſione Deo gratias agens gaudeat, æſtimetque, vel ad probationem ſui fieri, quemadmodum olim Abrahæ patientia tentata fuit, vel in finem alium Prælato notum.

Rara avis in terris, aut ſanctitatem non perdere, aut humilitatem ſanctimoniâ non excludi.

CXXXIX.

Quanto acrius inſiſtit Diabolus quomodo à grege infirmam ſeparet oviculam, tantò enixius debet Prælatus inſiſtere, ne de manu ſua poſſit eam eruere.

Aggrediendus itaque eſt turbans aut turbatus frater omni charitatis officio, beneficijs, monitis, ſecretis increpationibus, publicis exhortationibus, duris ſive verborum ſive verberum correptionibus, denique Prælati, & fratrum orationibus ad Deum.

Digitized by Google

Si neque his emendetur, proijciatur malus ne malos generet. Abſcindatur velut ovis morbida à grege, habeatur tanquam ethnicus & publicanus.

Non eſt contrà charitatem, Vnius ejectio ne ſcandalum multorum pace compenſare,

Melius eſt ut pereat unus, quàm unitas:

F I N I S.

REVEREN-

Digitized by Google

REVERENDI PATRIS AC DOMINI

D. IGNATII HVART,

Monaſterij Alnenſis Ord. Ciſterc. Religioſi,

S. THEOL. PROFESSORIS

BERNARDVS

Sive

SANCTVS PRÆLATVS.

I.

I*Neſt unicuique ſuperioritatis naturale deſiderium.*

Poteſtatis ambitio Angelum fælicitate privavit angelicâ. Vide Greg.

Supplantans hominem Diabolus ſuadere ei aſcenſum montis po- lib. 32.
tentiæ auſus non eſt, in quo tam immane ipſe præcipitium fuerat ex- mor c. 18.
pertus.

Nihilominus nemo ferè hodie qui non ejus fœda ſequatur infeli- Item lib.
ciaque veſtigia. 13. mor.
c. 38.

Incommodis, & difficultatibus quàm plurimis obnoxius ſit quiſ-
quis ad hunc montem conatur, nec paucioribus ubi tandem perve- Item Epiſt.
nerit. lib. 1. ep. 5.
& lib. 7. ep.
27.

Serm. 4. in aſc. Dom.

CVPIDI ſumus aſcenſionis, exaltationem concupiſcimus omnes. Nobiles enim creaturæ ſumus, & magni cujuſdam animi; ideoque altitudinem naturali appetimus deſiderio. Sed væ nobis ſi voluerimus eum ſequi, qui ait: *Sedebo in monte teſtamenti in lateribus Aquilonis.* Heu miſer! in lateribus aquilonis? frigidus eſt mons ille, non te ſequimur.

Iſaiæ 14.

Poteſtates habes concupiſcentiam, altitudinem, præſumus potentiæ. Quanti tamen uſque hodie fœda ſequuntur, infœliciaque veſtigia? Imò verò quàm pauci evadunt, quibus non dominandi libido dominetur? Hinc eſt quòd *benefici vocantur, qui poteſtatem habent*; hinc quòd *laudatur peccator in deſiderijs animæ ſuæ.* Potentibus ſiquidem omnes adulantur, invident omnes. Quem ſequimini, miſeri homines, quem ſequimini? An non videris *Sathanam tanquam fulgur de cælo cadentem*? Nonne ipſe eſt mons in quem aſcendit Angelus, & Diabolus factus eſt? Vel illud advertite, quòd poſt caſum ſuum invidiâ cruciante malè ſollicitus de ſupplantando homine, illius tamen montis aſcenſum nullatenus auſus eſt ſuadere ei, in quo nimirum pro inani aſcenſu tam immane præcipitium cognoſceretur expertus ..... Quænam miſeris tam dira libido? *filij hominum uſquequo gravi corde? ut quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium?* ..... Quid vobis, & montibus iſtis, in quorum aſcenſu tanta difficultas eſt, & tam grande periculum? ..... poteſtatis ambitio angelum fœlicitate privavit angelicâ. ..... conetur quis aſcendere in monten poteſtatis, quantos, putas, contradictores habebit, quantos inveniet repulſores, obſtacula quanta, quam difficilem viam? Quid ſi tandem eum adipiſci contigerit, quòd optabat? *Potentes* ait Scriptura *potenter tormenta patientur.* Vt præſentes ſollicitudines & anxietates, quas poteſtas ipſa parit, omittam.

Pſalm. 4.

Sap. 6.

Perſequitur

Digitized by Google

II.

Perſequitur paucis miſerias & difficultates quæ ad gloriam & honores conſequuntur.

Dux conſtituitur quis? facultas ei datur ut miſer ſit, & amplius non quieſcat. VideGreg ſup. & ep. lib 1.ep.41 & 25 & lib 6.ep &cure pall. p.1.c.9

Nemo in honore ſine dolore, in Prælatione ſine turbatione, in ſublimitate ſine vanitate.

Miſeri miſerias execramur, & miſerarium mercedem amamus.

Qui quærit gloriam, invidiæ ſemina omnibus præbet.

Semper attendit quot ſe præcedant, non quot ſequantur.

Ad detrahendum omnes conglomerantur, eique maledicendum.

Vnde glorioſus eſſe vult, inglorius eſſe convincitur.

Nullum inexorabilius perſequitur multitudo, quam illum, qui ſibi multitudinis arrogat principatum.

BERNARDVS.

AVDI & breviter de honoribus. Ducem te conſtitue, & data eſt tibi facultas ut miſer ſis, & amplius non quieſcas. Ser.in feſt. S. Nic.

Cumulatur materia ſollicitudinum & inter ærumnas cor ipſum excedentes, neceſſe eſt vultum inducere gaudiorum. Nunquid in honore ſine dolore, in Prælatione ſine turbatione, in ſublimitate ſine vanitate quis eſſe poteſt? Miſeri juxta Philoſophum mercedem miſeriarum amamus,& ipſas execramur. Audi & de gloria. Si quæris gloriam, omnibus invidiæ ſemina præbuiſti. Inflatus es,& in ventilatorio plenius diſrumperis nec attendis quot te ſequantur, ſed quot te præcedant. Conglomerantur omnes ad detrahendum tibi, ad male dicendum linguas acuunt & argutiſsimus es ſi vel manum, vel linguam invidorum poſsis evadere. Ecce unde glorioſus eſſe volebas, inglorius eſſe convinceris.

Nullum enim inexorabilius perſequitur multitudo, quam illum, qui ſibi multitudinis arrogat principatum.

Digitized by Google

Ambitio cordium excæcatrix, ſubtile malum, ſecretum virus, peſtis occulta, doli artifex, mater Hypocriſis, tinea ſanctitatis eſt.

Multos nequiter ſupplantatos turpiter deijcit.

Eam fovent mentis alienatio & oblivio veritatis.

Hanc prodit & negotium tenebrarum arguit veritas, ſedulâ ſuggeſtione reducens in mentem, quam ſit in habitu frivola conſolatio, grave judicium, uſus brevis, finis ignotus.

BERNARDVS.

Serm. 6. in Pſal. 90.

EADEM veritas eis nihilominus opponenda eſt tentationibus, quæ ſequuntur. Neque enim vel ſic deſiſtit hoſtis antiquus, ſed ad callidiora fortè convertitur argumenta. Firmam probavit utroque latere turrim. Non eſt quod vel à ſiniſtris puſillanimitate timoris, vel à dextris eam humanis concutere laudibus, in utraque jam molitione fruſtratus, attentet. Sed ſi viribus, inquit, deijcere nequeo, fortè decipere poſſum alicujus ingenio proditoris. Quis, putas, erit hic proditor? Planè cupiditas, radix iniquitatis: Ambitio, ſubtile malum, ſecretum virus, peſtis occulta, doli artifex, mater hypocriſis, livoris parens, vitiorum origo, criminum fomes, virtutum erugo, tinea ſanctitatis, cordium excæcatrix ex remedijs morbos creans, generans ex Medicinâ laborem. Contempſit vanam gloriam, ait, quoniam vana eſt. Fortè ſolidius aliquid affectaret, fortè honores, forte divitias. Quantos hoc negotium perambulans in tenebris trudi fecit in tenebras exteriores, veſte ſpolians nuptiali, & virtutum exercitia fructu pietatis evacuans Quantos ergo peſtis hæc nequiter ſupplantatos, turpiter quoque dejecit, ut cæteri quique quis latuit occultus effoſſor, ſubitam expaveſcerent ad ruinam? Quid verò hunc fovet vermem aliud quàm

quam mentis alienatio, & oblivio veritatis? Aut quid, niſi veritas, hunc prodendum veſtigat proditorem, & negotium arguit tenebrarum? Nimirum hæc eſt quæ dicit: *Quid prodeſt homini ſi univerſum mundum lucretur, ſe autem perdat, & detrimentum ſui faciat?* & item: *potentes, ait, potenter tormenta patientur.* Hæc eſt quæ ſedulâ ſuggeſtione reducit in mentem quàm ſit in habitu frivola conſolatio, grave judicium, uſus brevis, finis ignotus. Math. 16. Sap. 6.

IV.

Ambitio crux eſt Ambientis.
Nihil torquet, aut cruciat acerbius.
Nihil apud homines celebrius negotijs ejus.
Ambitio honorum & dignitatum, canticum Diaboli.

BERNARDVS.

O Ambitio ambientium crux! quomodo omnes torquens, omnibus places? Nihil acerbius cruciat, nihil moleſtius inquietat, nihil tamen apud miſeros mortales celebrius negotijs ejus. Lib. 1. de Conſid. c. 1.

Vivit adhuc ille malignus ſerpens, & ſub virgineâ facie, id eſt, ſub ſpecie bonæ collocutionis, ſuæ malignitatis venena diſtillat. Cantat adhuc in cordibus auditorum ſuorum canticum ſuperbiæ, cum illis latenter ſuggerit, ut ad honores & dignitates & Prælaturas aſpirent, vel propter nobilitatem, vel propter ſcientiam, ſive etiam propter bonitatem ſuam. Cum & his deceptus fuit ipſe, qui ſe Prælatum in nobilitate pulchritudinis, & ſapientiâ & viribus, alijs vidit choris Angelorum, & prorupit in canticum ſuperbiæ, per quam cecidit, & alios cadere facit, quotquot ſecum idem canticum cantare præſumunt. Tractat. de paſſ. Dom. c. 25.

Ambitio

Digitized by Google

Ambitio cordium excæcatrix, ſubtile malum, ſecretum virus, peſtis occulta, doli artifex, mater Hypocriſis, tinea ſanctitatis eſt.

Multos nequiter ſupplantatos turpiter deijcit.

Eam fovent mentis alienatio & oblivio veritatis.

Hanc prodit & negotium tenebrarum arguit veritas, ſedulâ ſuggeſtione reducens in mentem, quam ſit in habitu frivola conſolatio, grave judicium, uſus brevis, finis ignotus.

BERNARDVS.

Serm. 6. in Pſal. 90.

EADEM veritas eis nihilominus opponenda eſt tentationibus, quæ ſequuntur. Neque enim vel ſic deſiſtit hoſtis antiquus, ſed ad callidiora fortè convertitur argumenta. Firmam probavit utroque latere turrim. Non eſt quod vel à ſiniſtris puſillanimitate timoris, vel à dextris eam humanis concutere laudibus, in utraque jam molitione fruſtratus, attentet. Sed ſi viribus, inquit, deijcere nequeo, fortè decipere poſſum alicujus ingenio proditoris. Quis, putas, erit hic proditor? Planè cupiditas, radix iniquitatis: Ambitio, ſubtile malum, ſecretum virus, peſtis occulta, doli artifex, mater hypocriſis, livoris parens, vitiorum origo, criminum fomes, virtutum ærugo, tinea ſanctitatis, cordium excæcatrix ex remedijs morbos creans, generans ex Medicinâ laborem. Contempſit vanam gloriam, ait, quoniam vana eſt. Fortè ſolidius aliquid affectaret, fortè honores, forte divitias. Quantos hoc negotium perambulans in tenebris trudi fecit in tenebras exteriores, veſte ſpolians nuptiali, & virtutum exercitia fructu pietatis evacuans. Quantos ergo peſtis hæc nequiter ſupplantatos, turpiter quoque dejecit, ut cæteri quique quis latuit occultus effoſſor, ſubitam expaveſcerent ad ruinam? Quid verò hunc fovet vermem aliud

quàm

quam mentis alienatio, & oblivio veritatis? Aut quid, niſi veritas, hunc prodendum veſtigat proditorem, & negotium arguit tenebrarum? Nimirum hæc eſt quæ dicit: *Quid prodeſt homini ſi univerſum mundum lucretur, ſe autem perdat, & detrimentum ſui faciat?* & item: *potentes, ait, potenter tormenta patientur.* Hæc eſt quæ ſedulâ ſuggeſtione reducit in mentem quàm ſit in habitu frivola conſolatio, grave judicium, uſus brevis, finis ignotus. Math. 16. Sap. 6.

IV.

Ambitio crux eſt Ambientis.
Nihil torquet, aut cruciat acerbius.
Nihil apud homines celebrius negotijs ejus.
Ambitio honorum & dignitatum, canticum Diaboli.

BERNARDVS.

O AMBITIO ambientium crux! quomodo omnes torquens, omnibus places? Nihil acerbius cruciat, nihil moleſtius inquietat, nihil tamen apud miſeros mortales celebrius negotijs ejus. Lib. 1. de Conſid. c. 1.

Vivit adhuc ille malignus ſerpens, & ſub virgineâ facie, id eſt, ſub ſpecie bonæ collocutionis, ſuæ malignitatis venena diſtillat. Cantat adhuc in cordibus auditorum ſuorum canticum ſuperbiæ, cum illis latenter ſuggerit, ut ad honores & dignitates & Prælaturas aſpirent, vel propter nobilitatem, vel propter ſcientiam, ſive etiam propter bonitatem ſuam. Cum & his deceptus fuit ipſe, qui ſe Prælatum in nobilitate pulchritudinis, & ſapientiâ & viribus, alijs vidit choris Angelorum, & prorupit in canticum ſuperbiæ, per quam cecidit, & alios cadere facit, quotquot ſecum idem canticum cantare præſumunt. Tractat. de paſſ. Dom. c. 25.

Ambitio

Vide Greg lib.2 mor. cap. 14. *Ambitio, mater hypocriſis, latebras amat, lucis impatiens.*

Ambitio, ſpurcum vitium, in imo jacet.

Omne ſublime videt, & videri ipſa refugit, ut quæ careat optato niſi caveat arbitros.

Quò gloria plus affectatur, eo minus appræhenditur, ubi depræhenditur affectari.

Nihil tam inglorium quàm gloriæ cupidum depræhendi.

Inclitus erit ambitioſus, ſed quamdiu in nocte verſabitur.

Item lib 8. mor.c.27. *Non adeo perijt pudor à mortalibus, ut nuda impudenſque, vel ab ipſis honoretur ambitio.*

Itē 13 lib. mor. c. 5. *In facie benedicitur ambitioſus ab Adulatoribus, à tergo ſubſannatur ab omnibus.*

Eſt ſobria quædam & quaſi oculata ambitio, moliens ſaltem caute etſi non caſtè, ſi valet proficere, clam negotia ſua curat, ſin minus, pudoris umbram non deſerit.

BERNARDVS.

Epiſt.126. AMBITIO mater hypocriſis, latebras amat & tenebras, lucis impatiens eſt. Ambitio, ſpurcum vitium, in imo jacet. Nec mirum optato namque neceſſe eſt careat, niſi caveat arbitros. Quo enim gloria plus affectatur, eò minus appræhenditur, ubi depræhenditur affectari. Quid denique tam inglorium, quam gloriæ cupidum depræhendi? Nec ſimplicem ſane Chriſtianum gloriari oportet, niſi in Cruce Domini Noſtri Ieſu Chriſti. Inclitus erit ambitioſus quamdiu in nocte verſabitur; & donec turpis lucri negotium perambulabit in tenebris, poterit Hypocrita juſtus, ſanctuſque videri, ſed oculo qui videt in facie. At ubi fortè foras mittit, impudenti, vel imprudenti quod latet in conſcientiâ: nonne intemperans appetitus apparet ad confuſionem procacior, quam promptior ad gloriā? ſic revera

ſic revera, ſic probatur quod legitur: *gloria in confuſione eorum qui terrena ſapiunt.* & illud: *Si ego gloriam meam quæro, gloria mea nihil eſt.* impleturque in illo. qui ejuſmodi eſt, quòd Propheta ſanctus imprecatur (niſi fallor) Hypocritis, *fiat*, inquiens, *ſicut fœnum tectorum, quod priuſquam evellatur, exaruit*: non adeo perijt pudor à mortalibus, ut nuda impudenſque vel abipſis honoretur ambitio . . . . . etſi in facie benedicitur ab adulante, ſed à tergo ſubſannatur ab omnibus. Philip. 3. Ioan. 8. Pſal 1. 28.

Eſt ſobria quædam & quodammodo oculata ambitio, molens ſaltem cautè, & ſi non caſte, ſi valet proficere, clam negotia ſua curat; ſin verò, manet in ſe, & pudoris umbram non deſerit. Equidem talis, etſi Deum nondum metuit ad ſalutem, pro ingenita tamen verecundia honeſtatem interim retinet, quod homines reveretur, & publicum erubeſcit.

VI.

Ambitioſos circumveniri neceſſe eſt ab Hypocriſi, cujus habitatio in tenebris.

Abſcondit quod eſt, mentitur quod non eſt. Vide Greg. lib. 25 mor. c. 4. & lib. 5. in 1 reg. c. 15. Item lib. 2 mor. c. 4.

Negotiatur omni tempore.

Præ abundantiâ latêre non valet, & præ impudentiâ non quærit.

Serpit per omne corpus Eccleſiæ, quo latius, eò deſperatius, eò periculoſius, quo interius,

Miniſtri Chriſti ſerviunt Anti-Chriſto.

Incedunt honorati de bonis Domini, & Domino honorem non deferunt. Item lib. 25 mor. c. 14 Item lib. 15 mor. c. 2.

Plus calcaria quam altaria fulgent.

Pax Eccleſiæ à paganis, & non à filijs qui eam maculant à turpi vitâ, à turpi quæſtu, à turpi commercio, à negotio perambulante in tenebris.

Digitized by Google

Serm. 33. in Cantica

SI hæc (inanis gloria) exſufflatur tanquam inanis aura, reſtat ut ſolidius aliquid afferatur de divitijs & honoribus ſæculi, ſi fortè qui non curat laudes, appetat dignitates.

Et vide ſi non hic ordo tentandi ſervatus eſt in Domino Noſtro, cui poſt ſuggeſtum ad ſolam vanitatem præcipitium, oſtenſa ſunt omnia regna mundi, atque oblata. Tu ergo exemplo Domini, & iſta renue. Aliter neceſſe eſt circumveniri te à negotio perambulante in tenebris, quod eſt hypochriſis, etenim iſta de ambitione deſcendit, & in tenebris habitatio ejus: Quippe abſcondit quod eſt, & quod non eſt mentitur. Negotiatur autem omni tempore formam retinens pietatis ad ſeſe occultandum, virtutem ejus abnegans, & emens honores ..... Væ generationi huic à fermento Phariſæorum, quod eſt hyprocriſis, ſi tamen hyprocriſis dici debet, quæ jam latere præ abundantiâ non valet, & præimpudentia non quærit. Serpit hodie putida rabies per omne corpus Eccleſiæ, & quò latius, eò deſperatius; eoque periculoſius, quò interius. Nam ſi inſurgeret apertus inimicus, hæreticus mitteretur foras, & areſceret ſi violentus inimicus abſconderet ſe forſan ab eo. Nunc verò quem eijciet, aut à quo abſcondet ſe? Omnes amici, & omnes inimici, omnes neceſſarij, & omnes adverſarij: omnes domeſtici, & nulli pacifici; omnes proximi, & omnes, quæ ſua ſunt, quærunt. Miniſtri Chriſti ſunt, & ſerviunt Anti-Chriſto.

Honorati incedunt de bonis Domini, qui domino honorem non deferunt. Inde is, quem quotidiè vides meretricius nitor, hiſtrionicus habitus, regius apparatus. Inde aurum in frænis, & ſellis & calcaribus, & plus calcaria, quam altaria fulgent. Indè ſplendidæ menſæ in cibis, ſcyphis; Inde commeſſationes, & ebrietates. Inde cythara & lyra & tibia. Indè redundantia torcularia & promptuaria plena, eructantia ex

hoc in-

Digitized by Google

hoc in illud. Inde dolia pigmentaria: Inde referta marſupia; pro hujuſmodi volunt eſſe, & ſunt Eccleſiarum præpoſiti, Decani, Archidiaconi, Epiſcopi, Archiepiſcopi. Nec enim hæc merito cedunt ſed negotio illi, quod perambulat in tenebris. Olim prædictum eſt, & nunc tempus impletionis advenit. *Ecce in pace amaritudo mea amariſſima.* Amara prius in nece Martyrum, amarior poſt in conflictu hæreticorum, amariſsima nunc in moribus domeſticorum. Non fugare, non fugere eos poteſt, ita invaluerunt & multiplicati ſunt ſuper numerum. Inteſtina & inſanabilis eſt plaga Eccleſiæ, & ideò in pace amaritudo ejus amariſsima. Sed in qua pace? Et pax eſt, & non eſt pax. Pax à paganis, & pax ab hæreticis, ſed non profectà à filijs. Vox plangentis in tempore iſto: *filios enutrivi & exaltavi, ipſi autem ſpreverunt me*; ſpreverunt & maculaverunt me à turpi vitâ, à turpi quæſtu, à turpi commercio, à negotio denique perambulante in tenebris. Iſa 38. Iſa. 1.

VII.

Per humilitatem aſcenditur ad ſublimitatem.

Hæc eſt via, & non eſt alia præter ipſam.

Magna eſt abuſio hominum, quibus cum aſcendere difficillimum ſit, deſcendere facillimum, ipſi & leviter aſcendunt, & difficulter deſcendunt, parati ad honores Eccleſiaſticorum graduum ipſis etiam Angelicis humeris formidandos.

Ad ſequendum Chriſtum vix invenias qui vel trahi ſe patiantur.

Eccleſiaſticæ dignitatis officia in turpem quæſtum tranſivere.

Ferè omnes quærunt quæ ſua ſunt, non Chriſti.

Pro Epiſcopatibus & Abbatijs impudenter decertatur. Vide Greg. lib. 4. ep. 50.

In his luxus quæritur divitiarum, non ſalus animarum.

Eccleſiarum reditus in ſuperfluitatis & vanitatis uſus diſſipantur.

Propter hos tondentur Clerici, frequentantur Eccleſiæ, celebrantur Miſſæ, pſalmi decantantur.

Digitized by Google

Serm. 2. in Aſcenſ.

DILECTISSIMI, perſeverate in diſciplinâ quam ſuſcepiſtis, ut per humilitatem, ad ſublimitatem aſcendatis, quia hæc via, & non eſt alia præter ipſam. Qui aliter vadit, cadit potius quam aſcendit, quia ſola eſt humilitas quæ exaltat, quæ ducit ad vitam ..... O perverſitas ô abuſio filiorum Adam! quia cum aſcendere difficillimum ſit, deſcendere autem facillimum. Ipſi & leviter aſcendunt & difficilius deſcendunt, parati ad honores & celſitudines graduum Eccleſiaſticorum, ipſis etiam Angelicis humeris formidandos. Ad ſequendum autem te, Domine Ieſu, vix inveniuntur, qui vel trahi patiuntur, qui velint duci per viam mandatorum tuorum.

Serm 6. in pſal. 90.

Nunc quidem pax à paganis, pax ab hæreticis, ſed non eſt pax à falſis filijs. Multiplicaſti gentem, Domine Ieſu, ſed non magnificaſti lætitiam, quoniam multi ſunt vocati, pauci verò electi; omnes Chriſtiani, & omnes ferè quærunt, quæ ſua ſunt, non quæ Ieſu Chriſti. Ipſa quoque Eccleſiaſticæ dignitatis officia in turpem quæſtum, & tenebrarum negotium tranſiere, nec in his ſalus animarum, ſed luxus quæritur divitiarum.

Propter hoc tondentur, propter hoc frequentant Eccleſias, Miſſas celebrant, pſalmos decantant. Pro Epiſcopatibus impudenter hodie decertatur, ut Eccleſiarum reditus in ſuperfluitatis, & vanitatis uſus diſsipentur.

VIII.

Infœlix ambitio, quæ ambire magna non novit, quærens de modico creſcere, & de maximo minui.

Vide Greg. lib. 2. in I. reg. c. I.

Primæ Cathedræ, velut groſſi ficuum, velociter ſunt caſuræ, quos tenuis aura deijcit & diſperdit.

Caveant qui primus Cathedras amant, ne ſecundis careant.

Primas

Primus nonnulli Cathedras amant, glorioſi, honorati, & magni in oculis hominum, intus autem pleni avaritiâ, invidiâ, ambitione, ſuperbi, â luxuria. Item in lib. I in I. reg. c. 13. & curæ paſt. p. I. c. 2.

BERNARDVS.

INfœlix prorſus ambitio, quæ ambire magna novit, quærens de modico creſcere & de maximo minui. Amant enim Cathedras primas, quæ velut groſsi ficuum velociter ſunt caſuræ. Sunt enim groſsi, primæ quædam ficûs prorſus inutiles, ſolam habentes ſpeciem ficuum, non ſaporem, nec tam fructus, quam futurorum quædam præſagia fructuum, quas & decidere neceſſe eſt, ut eis aliæ humano uſui, & eſui aptæ ſuccedant. Vnde ſponſa in Cantico Canticorum: *Hyems tranſijt, imber abijt & receſsit*, & poſt pauca, *ficus*, inquit, *protulit groſſos ſuos*, quod videlicet, perſecutione ceſſante, inclita facta ſit Eccleſia, poſita in ſuperbiam ſæculorum. Quam ſane ſublimitatem & excellentiam dignitatum ſatis congruè groſſos vocat, ut futura in his moneat, quam præſentia, cogitare. *Quæ enim videntur, temporalia ſunt; quæ non videntur, æterna.* Caveant igitur qui primas Cathedras amant, ne contingat carere ſecundis: & qui primos accubitus eligunt, incipiant cum rubore locum tenere noviſsimũ. *Sedebitis*, inquit, *ſuper ſedes duodecim, judicantes duodecim tribus Iſraël.* Hæ jam ficus erunt, non utique groſsi. Has nimirum ſedes præviderat, qui de ſupernâ Civitate dicebat: *Illic ſederunt ſedes in judicio, ſedes ſuper domum David* Illic plane, non hic. Quomodo enim ſedent, quas hic videmus, ſedes, quæ toties nutant, toties titubant, toties ſubvertuntur? Nimirum ergo groſsi ficuum ſunt, quos tenuis aura deijcit & diſperdit ..... Alios dealbatis veritas comparat monumentis, foris quippe ſplendidos & nitentes, intus ſordidos & fœtentes. Ambulant enim in ſtolis, & primas, ut dictum eſt, Cathedras amant, glorioſi, honorati, & magni in

In declam. Col. 1010. 1011. 1013

Cant. 2.

Pſal. 121.

Mat. 23.

Digitized by Google

oculis hominum: intus autem, ubi deus videt, pleni avaritiâ, invidiâ, ambitione, ſuperbia, luxuriâ, fortaſſe nonnulli. Quando enim talibus detur pretioſum illud continentiæ munus, niſi forte ad judicium & condemnationem, ne quando paveant, & reſipiſcant, & convertantur à ſtudijs ſuis: ſed obdormiſcant in peccatis, & deterius pereant ex ipſâ ſuâ irreverentiâ & ſecuritate?

IX.

Homini contemplationi dedito, & ſibi vacanti ſuadentes Prælaturam, ſimiles ſunt his, qui inungente caput Chriſti Magdalenâ querebantur dicentes: ut quid perditio hæc?

Quid humilis & modeſtus reſpondere habeat iſtiusmodi ſuaſoribus.

Vide Greg. lib.4 in 1. reg. c.10. *Reverendi Prælati, ſed labores eorum verendi.*

Si labores penſarentur, honores non affectarentur.

Idem ibid.

BERNARDVS:

Serm. 12. in Cant.

NOnnunquam ego (ut modicum faciam exceſſum) cum ſederem mihi ad pedes Ieſu mærens, & offerens ſacrificium ſpiritus contribulati in recordatione peccatorum meorum: aut certè ad caput ſi quando, vel raro ſtarem, & exultarem in recordatione beneficiorum ejus, audivi dicentes: *Ad quid perditio hæc?* cauſantes videlicet quod ſoli viverem mihi, qui ut putabant, multis prodeſſe poſſem, & dicebant: *potuit enim venundari multo, & dari pauperibus.* Sed non bonum mercatum mihi eſt, etiamſi univerſum mundum lucrer, meipſum perdere, & detrimentum mei facere. Vnde intelligens verba hæc inter illas eſſe, quas ſcriptura loquitur muſcas morituras, quæ perdunt ſuavitatem unguenti, recordatus ſum divinæ illius ſententiæ: *populę mi, qui te beatificant, in errorem inducunt.* Verum audiant excuſantem

Iſa. 3.

cuſantem dominum & reſpondentem pro me, qui me quaſi de otio incuſant. *Quid*, inquit, *moleſti eſtis huic mulieri?* Quod eſt, vos videtis in facie, & ideò ſecundum faciem judicatis. Non eſt vir, ut putatis, qui poſſit mittere manum ad fortia, ſed mulier. Quid tentatis ei imponere jugũ, ad quod ego eũ minus ſufficientem intueor? Bonum opus operatur in me, ſtet in bono quamdiu non convaleſcit ad melius. Si quando de muliere in virum, & virum perfectum, profecerit, poterit & in opus perfectionis aſſumi. Fratres, revereamur Epiſcopos, ſed vereamur labores eorum. Si labores penſamus, non affectamus honores. Agnoſcamus impares vires noſtras, nec delectet molles & femineos humeros virorum ſupponere ſarcinis, nec obſervemus eos, ſed honoremus. Mat. 26.

X.

Honores affectantur, quia onera non penſantur. Vide Greg ſup.

Onera penſantibus tædio ſunt, atque formidini.

Quia ſola attenditur gloria, & non pœna, purum eſſe Clericum erubeſcitur in Eccleſia. Item ep. lib. 7. ep. 127 & Aug lib 50. hom hom. 25.

Inglorium ſe æſtimat, quiſquis non fuerit ſuperiori aliquo loco ſublimatus.

Scholares pueri de ſub ferulâ transferuntur ad principandum Preſbiteris, lætiores quod virgas evaſerint, quàm quod meruerint principatum.

In brevi tamen inſoleſcentes, & utentes magiſtris ambitione & avaritiâ, docti ſunt vindicare altaria, ſubditorum vacuare marſupia.

Non tamen negandum, utiliter quandoque juniores præfici, cum multos videre ſit ſuper ſenes intelligere, moribus antiquare dies, prævenire tempora meritis, & quod ætati deeſt, compenſare virtutibus.

Verumtamen ubi hujuſmodi puer ſenex promotus invenitur, opus Dei eſt, his, qui tales non ſunt, mirandum, non imitandum.

Bernar-

BERNARDVS.

Epiſt. 42. MEditantibus quidem honores, blandiuntur, ſed onera penſantibus tædio ſunt atque formidini. Non autem omnes capiunt hoc verbum. Multi enim non tantâ fiduciâ, & alacritate currerent ad honores, ſi eſſe ſentirent & onera. Gravari profectò metuerent, nec cum tanto labore, & periculo quarumlibet affectarent infulas dignitatum. Nunc verò quia ſola attenditur gloria, & non pœna, purum eſſe clericum erubeſcitur in Eccleſia, ſeque viles æſtimant & inglorios qui quocumque eminentiori in loco non fuerint ſublimati. Scholares pueri & impuberes adoleſcentuli ob ſanguiuis dignitatem promoventur ad Eccleſiaſticas dignitates, & de ſub ferula transferruntur ad principandum Presbyteris, lætiores interim quod virgas evaſerint, quam quod meruerint principatũ. Nec tamen illis blanditur adeptũ magiſterium. Et hoc quidem in initio. Proceſſu vero temporis paulatim inſoleſcentes, docti ſunt in brevi vindicare altaria, ſubditorum marſupia vacuare, magiſtris nimirum in hâc diſciplinâ utentes idoneis ambitione, & avaritiâ. Verum quantâvis induſtriâ tuâ tibi lucra conquirere cautulus videaris, quantâlibet vigilantiâ, rem poſsis ſervare tuam, quantocumq; ſtudio regum tibi, ac principũ gratiam captare
Eccl. 10. cures, dicimus tamen: *Væ terræ, cujus Rex puer eſt, & cujus principes mane comedunt.* Nec dicimus quamcumque ætatem Dei gratiæ præmaturam, ſicut nec ſeram; cum multos videamus juniorum ſuper ſenes intelligere, moribus antiquare dies; præuenire tempora meritis & quod ætati deeſt, compenſare virtutibus. Boni pueri, qui quod ætate videntur eſſe, ſtudent
1. ad. tim. 4. & malitiâ. Malitiâ, inquam, ſed non ſenſu. Quorum juxta admonitionem Apoſtoli. *Nemo contemnat adoleſcentiam.* Me-
1. Reg. 3. liores bonæ indolis adoleſcentes inveteratis dierum malo-
Sap. 15. rum. Puer centum annornm maledictus eſt & eſt è regione. *Sene[illegible] non diuturna neque numero annorũ computata*

Bonus

Bonus puer Samuel, qui loquenti Deo promptus aderat auditor, dicens: *loquere Domine, quia audit ſervus tuus*: ac ſi diceret: *paratus ſum, & non ſum turbatus, ut cuſtodiam mandata tua*. Bonus Hieremias, qui ante ſanctificatus, quàm natus, cum ſe excuſaret de pueritiâ, nihilominus conſtitutus eſt ſuper gentes & regna. Bonus quoque Daniel, cujus ſpiritum ſuſcitavit Deus, ut convinceret iniqua judicia, & ſanguinẽ innoxium liberaret. *Denique cani ſunt ſenſus hominis, & ætas ſenectutis vita immaculata*. Sicubi hujuſmodi puer ſenex promotus invenitur, opus Dei eſt, his, qui tales non ſunt mirandum, non imitandum.

1. Reg. 3.

Hier. 1.

Daniel. 13.

XI.

Infinita ſemper ambitio, & inſatiabilis avaritia.

Vid. Greg hom. 17.

Curritur ab omni ætate, à doctis & indoctis ad Eccleſiaſticas dignitates, tanquam ſine curis quiſque victurus ſit, cum ad curas venerit.

Hoc exemplum dant, qui jam prælati ſunt, dum cernuntur non ſolum non gemere, tanquam ſub onere, ſed inſuper appetere amplius onerari.

Adeptâ unâ dignitate non quieſcitur, ſed aliâ inſuper quæritur, & poſt hanc alia, & ita in infinitum.

Nonnulli cum vocarentur, & traherentur ad Cathedram, flent, queruntur vim, tantis ſe curis impares clamitant, qui tamen poſtea, verecundâ depulsâ formidine ſponte ambiunt ad ampliora, & proprijs non contenti, invadunt aliena.

BERNARDVS.

CVrritur in clero paſsim ab omni ætate & ordine, à doctis pariter & indoctis, ad Eccleſiaſticas curas tanquam ſine curis jam quiſque victurus ſit, cum ad cu-

Epiſt. 42.

ras pervenerit. Nec mirum de his, qui necdum in ſemetipſis experti ſunt. Videntes quippe illos, qui jam proprios humeros cupitæ ſarcinæ ſubmiſerunt, non ſolum non gemere tanquam ſub onere, ſed inſuper appetere plus onerari, non deterrentur periculis, quæ cupiditate cæcati non vident, ſed favoribus amplius, quos illis invident, provocantur. O infinita ſemper ambitio, & inſatiabilis avaritia. Cum primos honorum gradus meruerint in Eccleſia (meruerint autẽ vel vitæ merito, vel pecuniæ, ſive etiam carnis & ſanguinis, quæ regnum Dei non poſsidebunt, prærogativâ) non ideò corda quieſcunt duplici ſemper æſtuantia deſiderio, quo utique magis ac magis dilatentur in plura, & ad celſiora ſublimentur. Verbi gratia; cum factus quis fuerit in quâcumque Eccleſiâ Decanus, Præpoſitus, Archidiaconus, aut aliquid hujuſmodi, non contentus uno in una, plures ſibi, imò quotquot valet conquirere honores, ſatagit, tam in unâ, quam in pluribus. Quibus tamen omnibus, ſi locus evenerit, libenter unius præferet Epiſcopi dignitatem. Sed nunquid ſic ſatiabitur? Factus Epiſcopus, Archiepiſcopus eſſe deſiderat. Quo forte adepto, rurſum neſcio quid altius ſomnians, laborioſis itineribus, & ſumptuoſis Facultatibus Romanum ſtatuit frequentare palatium, quæſtuoſas ſibi quaſdam exinde comparans amicitias. Si lucri ſpiritualis gratiâ hæc faciunt, laudandus eſt zelus, ſed præſumptio corrigenda.

Nonnulli cùm iſta non poſsint, vertunt ſe ad aliud ambiendi genus, in quo nihilominus aperiunt eam, quam habent, dominandi libidinem. Nam cum præſideant urbibus valdè populoſis, & totas, ut ita dicam, patrias propriæ Diœceſis ambitu circumcludant, in occaſione inventâ ex quocumque privilegio ſatagunt, ut vicinas ſibi ſubijciant civitates, quatenus duo vix præſules ſufficiant, ſub uno redigantur Antiſtite. Rogo, quæ eſt hæc tam otioſa præſumptio, quis hic tantus ardor dominandi, quæ principandi tam effrenis cupiditas

piditas? Certè cum primum tractus es ad Cathedram, flebas, refugiebas, vim querebaris; multum à te omninò ſupra te eſſe dicens, miſerum clamitans & indignum, qui non eſſes idoneus tam ſancto miniſterio, tantis non ſufficeres curis. Quid igitur nunc verecundâ depulsâ formidine, ſponte ambis ad ampliora, imo irreverenti audaciâ, proprijs non contentus, invadis aliena? cur hoc? fortè ut plures populos ſalves? ſed in alienâ meſſē tuam mittere falcem, injurioſū eſt. Vt tuæ præſtes Eccleſiæ? Sed Eccleſiarum ſponſo non placet tale unius incrementum, quod ſit detrimentum alterius. Crudelis ambitio & incredibilis, ſi fidem oculi non aſtuerent. Vix tenent manus, quin illud ad litteram impleant, quod legitur in Propheta: *Secuerunt prægnantes in Galaad, ad dilatandum terminos ſuos.* Vbi eſt illa terrifica comminatio: *Væ qui conjungitis domum ad domum, & agrum agro copulatis?* Nunquid in his dumtaxat exiguis væ iſtud metuendum eſt, non autem cum urbes urbibus aut Provinciæ Provincijs continuantur? Imò etiam reſpondeant, ſi volunt, ſe imitari Dominum Chriſtum, facientes & ipſi utraque unum adducentes & ipſi ex diverſis paſcuis greges, ut fiat unus Paſtor, & unum ovile. Hujus rei gratiâ non pigritantur crebrò terere limina Apoſtolorum, inventuri & ibi (quod magis dolendum eſt) qui ſuæ faveant improbæ voluntati. Non quod Romani valde curent, quo fine res terminentur, ſed quia valdè diligunt munera, ſequuntur retributiones. Nude nuda loquor, nec retego verecunda, ſed inverecunda confuto. Vtinam privatim & in cameris hæc fierent. Vtinam ſoli viderimus, & audierimus. Vtinam nec nobis loquentibus crederetur. Vtinam nobis reliquerint moderari Noe, unde à nobis poſſet aliquatenus operiri: Nunc verò cernente orbe mundi fabulam, ſoli tacebimus? Caput meum undique conquaſſatum eſt, & ego ſanguine circumquáque ebulliente putaverim eſſe tegendum? Quidquid appoſuero, cruentabitur, & major

Amoſ. 1.

Iſa. 5.

erit confuſio voluiſſe cælare, cum cælari nequiverit.

XII.

Vid.Greg. curæ paſt. p. 1.c.5.6. 7.& p. 3. admon.26. & lib.4. in 1.reg.c.10. Aug.ep 81 & lib. 19. Civit.c.19.

Quamvis ambienda Prælatura non ſit, non eſt tamen etiam ex timore, ſegnitie, vel indiſcretâ humilitate reſpuenda.

Studeat prodeſſe quibus præficitur.

Præeſſe non refugiat, ſi prodeſſe poteſt.

Fælices res humanas, ſi ſoli ſapientes regnarent aut Reges Philoſopharentur.

Cum ſapientes ſapienter fugiunt regnare ſuper inſipientes, & hi inſipienter illis ſubeſſe confunduntur, & deſipiunt omnia.

Sapientes latent, pueri principantur & regnant.

BERNARDVS

Serm. 18. in Cant.

Cant. 1.

QVicumque munere gratiæ exterioris perfuſum ſe ſentit, quo & ipſe alijs refundere poſsit, etiam huic dicere eſt, *Oleum effuſum nomen tuum,* ſed ſanè cavendum in his, aut dare, quod nobis accepimus, aut quod erogandum accepimus, retinere. Rem profectò proximi retines tibi, ſi verbi cauſsâ plenus virtutibus cum ſis, foriſque nihilominus donis ſcientiæ & eloquentiæ adornatus, metu fortè & ſegnitie, aut minus diſcretâ humilitate, verbum tuum, quod poſſet prodeſſe multis, inutili, imò & damnabili ligas ſilentio, certò maledictus quod frumenta abſcondis populis.

Epiſt.86.

Stude prodeſſe quibus præes, nec præeſſe refuge, dum prodeſſe potes. Quia væ quidem tibi, ſi præes & non prodes. Sed væ gravius, ſi quia præeſſe metuis, prodeſſe refugis.

De nat.& dignit.div. amor.c.14.

Multitudo ſapientium ſanitas eſt orbis terrarum. ô fœlices res humanas, ſi ubique ſapientibus ſervirent inſipientes. Sed & fœlices res humanas, dicit quidam Philoſophus, ſi aut ſoli ſapientes regnarent, aut Reges Philoſopharentur. Sed cum

ſapienter

Digitized by Google

ſapienter fugiunt ſapientes ſuper inſipientes regnare, etiam inſipientes fugiunt inſipienter ſub ſapientibus eſſe, omnia deſipiunt, & confunduntur, & conturbantur. Sapientes latent & deliteſcunt, pueri regnant & principantur, & ſunt Principes, qui mane comedunt, & væ terræ illi.

XIII.

Prælati prodeſſe magis ſtudeant quam præeſſe.

Sancti in Scripturis ſingulariter appellantur.

Optimam partem elegit Maria, licet forte non minoris apud Deum meriti ſit humilis converſatio Marthæ.

De electione tamen Maria laudatur, quia illa quidem omninò, quod ad homines ſpectat, eligenda; pars Marthæ, ſi imponitur, patienter eſt toleranda.

Prælatorum adminiſtratio periculoſior, qui tamen ſi bene miniſtraverint, bonum ſibi gradum acquirunt. Vid. Greg. ep. lib. 4. ep. 8.

BERNARDVS.

PRælati prodeſſe magis ſtudeant, quam præeſſe, quoniã ipſos maximè decet ſanctitudo, unde & in pſalmo ſancti ſpecialiter appellantur .... Imò verò & in nobis ipſis (quoniam inde eſt nobis amplior ſollicitudo) tres iſtos ordines aſsignare ſolemus, plebem quidem intelligentes officiales fratres, qui exterioribus, & quaſi popularibus negotijs occupantur. At verò qui convertuntur ad cor, ipſi ſunt clauſtrales, quos nulla impedit occupatio, ſed liberè vacant ut videant, quoniam ſuavis eſt Dominus. Super utrumque parietem Deus loquitur pacem, quoniam idem eſt ad quod tendunt, licet non eâdem viâ. Eſt pſalterium jucundũ cum citharâ, nec minus jucundus eſt ſonus citharæ quam pſalterij, licet hæc ab inferioribus reddat ſonum, illud à Superioribus. Serm. de verb. pſal. 84. Audiã quid loquatur in me Dom. Deus.

perioribus. Verumtamen optimam partem elegit Maria, licet non minoris fortaſſe meriti ſit apud Deum humilis converſatio Marthæ: ſed de electione Maria laudatur, quoniam illa quidem omninò, (quod ad nos ſpectat) eligenda, hæc verò, ſi injungitur, patienter eſt toleranda. Iam quod interponitur *ſuper ſanctos ſuos*, ad Prælatos pertinet, quibus nimirum utraque vita neceſſaria eſt, & ipſorum eſt vtriſque providere, & copulare ſibi parietes è diverſo venientes, quoniam angularis lapidis, qui eſt Chriſtus Ieſus, vicarij conſtituti ſunt. Nec dubium quin longe periculoſior cæteris eorũ ſit adminiſtratio; Tamen ſi bene adminiſtraverint, gradum bonum ſibi acquirent, majorem abundantiam & ſupereffluentem menſuram accipient pacis, ut de eis merito dicatur. *Quoniam ſuper ſanctos loquitur Deus.* An verò dubites quis quos dixerit ſanctos? Audiat Iſaiam, *Vos*, inquit, *Sancti Domini vocabimini miniſtri Dei noſtri.*

Iſa. 60.

XIV.

Vide Greg. ep. lib 6. ep. 4. & curæ paſt p. 3. admonit. 26.

Admonitus ſit, qui theſauros ſapientiæ, & ſcientiæ habet, ne ſolus habere velit, quæ poſſunt ſufficere pluribus.

BERNARDVS.

Serm. 32. in Cant.

ISTiuſmodi magnis ſpiritibus magnus occurrit ſponſus & magnificabit facere cum eis: emittens lucem ſuam, & veritatem ſuam, eoſque deducens, & adducens in montem ſanctum ſuum, & in tabernacula ſua, ita ut dicat qui ejuſmodi eſt: *quia fecit mihi magna qui potens eſt. Regem in decore ſuo videbunt oculi ejus.* Præeuntem ſe ad ſpecioſa deſerti, ad flores roſarum, & lilia convallium, ad amœna hortorum, & irrigua fontium, ad delitias cellariorum, & odoramenta aromatum: Poſtremò ad ipſa ſecreta cubiculi. Hi ſunt theſauri

Luc. 1.

Iſa. 33.

ſapientiæ

ſapientiæ & ſcientiæ pœnes Sponſum abſconditi, hæc vitæ paſcua præparata in refectionem animarũ ſanctarum. *Beatus vir qui implevit deſiderium ſuum ex ipſis.* Hoc ſolum admonitus ſit, nè ſolus habere velit quæ poſſunt ſufficere pluribus. Propterea enim fortaſsis poſt illa omnia ſponſus tanquam Paſtor apparere deſcribitur; ut proinde admoneatur aſſecutor tantorum munerum paſcendi gregis ſimpliciorum, qui ſcilicet non tam valent per ſemetipſos apprehendere iſta, quàm non audent ſine Paſtore oves exire in paſcua. Denique hoc ipſum ſponſa prudenter advertens, poſtulat ſibi indicari, ubi ipſe paſcat & cubet ſub meridiano fervore, parata (ut quidem ex hoc intelligi datur) paſci & paſcere cum illo, & ſub illo. Nec enim tutum arbitratur longè agere gregem à ſummo paſtore, nimirum ob incurſiones luporum, eorum maximè qui veniunt ad nos in veſtimentis ovium; & propterea ſatagit in eiſdem cum ipſo paſcere paſcuis & cubare umbris. Et cauſam ponit: *Ne incipiam*, inquiens, *vagari poſt greges ſodalium tuorum.* Ipſi ſunt qui ſe volunt videri amicos ſponſi, & non ſunt; & cum ſuos, non illius, greges paſcere, cura ſit eis, hinc indè tamen inſidiantes dicunt: *Ecce hic eſt Chriſtus, ecce illic eſt*: videlicet ut multos ſeducant, abducant à Chriſti gregibus, & ſocient ſuis.

Pſalm. 126.

XV.

Prælatus debet eſſe doctus & prudens.

Non excuſat ignorantia illum, qui ſe Doctorem profitetur inſipientium, & magiſtrum.

Quid periculi ſit, ubi non invenit Paſtor paſcua, Dux itineris viam, quotidie multipliciter, ac miſerabiliter experitur Eccleſia.

Prælati deſignantur per baſes templi Salomonis, per Cherub, quæ plenitudo ſcientiæ dicitur.

Vid. Greg. proLin 1 p. curæ paſt. & c. 1. & 2. Aug. ep 59.

Vide Greg. hom. 11 in Ezechiel. lib. 1. & lib. 2. hom. 21.

Bernardus

Digitized by Google

BERNARDVS.

In declam. QVis, putas, eſt fidelis ſervus & prudens, quem conſtituit Dominus ſuper familiam ſuam, ut det illis eſcam in tempore? Quæris fortè, quã eſcam? *Meus*, inquit, *cibus eſt, ut faciam voluntatem patris mei.* Nimirum, *vita in voluntate ejus*: quia quidem nec paſci ipſe, nec alios paſcere poterit, niſi fidelis ſit & prudens, ut eam & intelligat & diligat. Diligat autem fortiter, diligat & ferventer. Quando enim excuſare ignorantia poſſit hominem, qui ſe magiſtrum infantium, Doctorem inſipientium profitetur. *Ignorans* utique *ignorabitur*, imò & multos ignorare faciet & ignorari. Quid enim periculi ſit ubi non invenit Paſtor paſcua, ignorat Dux itineris viam, Vicarius neſcit Domini voluntatem, Eccleſia quotidie multipliciter ac miſerabiliter experitur. Eſt enim ut ſanctiſsima, ſic & ſecretiſsima res, voluntas Dei, & occultum omnino conſilium, de quo & Apoſtolus
1.Cor.7 gloriatur: *Puto*, inquiens, *quod & ego conſilium Dei habeam.*
1.Cor.2. Vnde & ipſa veritas: *Nemo ſcit, quæ ſunt in homine, niſi ſpiritus*
1.Ioan.2. *hominis, qui eſt in ipſo, ſic & quæ Dei ſunt, nemo novit niſi ſpiritus*
Rom.12. *Dei.* Vtilis proinde lectio, utilis eruditio eſt. Dicitur igno-
Mat.15. ranti: *Si cæcus cæco ducatum præſtet, nonne ambo in foveam cadunt?*
Hier.2. & item: Sacerdotes non dixerunt, *ubi eſt Dominus? & tenentes legem neſciverunt me: Ipſi Prophetæ & Paſtores abierunt in terram, quam ignoraverunt.*

Tract. de modo bene vivendi c. 18. Quid aliud deſignant baſes in templo, niſi Prælatos in Eccleſia? Quicumque ſollicitudinem regiminis ſuſcipiunt, tanquam baſes portant onus ſuperimpoſitum. Cherubin plenitudo ſcientiæ interpretatur. In baſibus Cherubin monſtrantur, quia Prælati Eccleſiæ pleni debent eſſe cœleſtis ſcientiæ.

XVI.

Prælatus debet eſſe bonus. Vide Aug. lib. 4. de doctrin. Criſt. c. 27.

Bono Prælato nihil optabilius, nihil pretioſius, Rara avis.

Boni argumentum duplex: ſi bonis placeat, ſi malis diſpliceat. Vid. Greg. ep. 4. ep. 8.

Habeat ſal in ſemetipſo.

Sermo ſale conditus, quantum placet ad gratiam, tantum prodeſt ad ſalutem. Item ep. lib. 1. ep. 24

Fortis ſit ad propulſandas injurias. Item in Ezech. ſup.

Spiritualis, ad deprehendendas inſidias, fidelis, qui non quærat quæ ſua ſunt. Aug. ep. 209.

Sit doctus & bonus, ne ſi doctus ſolum fuerit, non tam nutriat doctrinâ uberi, quàm ſterili vitâ noceat. Greg. ep. lib. 4. ep. 8.

Temerè Prælatura ſuſcipitur abſque ſcientiâ, pariter vitaque laudabili. Item curæ paſt. p. 1. c. 1

Indocti malique Prælati maximæ peſtes in Eccleſiâ.

Et tamen per totum orbem peſtilentialis morbus excrevit, ut præficiantur, quos nec vita, nec ſcientia commendat.

BERNARDVS.

SI in rebus raritas pretium facit, nihil in Eccleſiâ pretioſius, nihil optabilius bono utilique Paſtore. Nempe rara avis eſt iſta. Proinde ſicubi talis interdum reperiatur, & occaſio detur, confeſtim injiciendæ ſunt manus, & totis niſibus ſatagendum, ne quâ vi, ne quâ arte malitiæ fructuoſa promotio valeat præpediri. Audivimus in Eccleſiâ Valentinâ pari voto Cleri, & populi electum eſſe Priorem Caſæ Dei. Mirum ſi bonus non fuerit ad opus ad quod aſſumitur. Scire vultis, undè id ſperem? Boni hoc volunt, nec poteſt bonus non eſſe, qui bonis placet. Nec minus validum argumentum mihi videtur quod bonus ſit, ſi malis è regione diſpliceat, Epiſt. 248

O Bonus

Serm. 76. in Cant. Bonus Paſtor hoc curabit; ut ſecundum Evangelium inveniatur habere ſal in ſemetipſo, ſciens quia ſermo ſale conditus quantum placuerit ad gratiam, tantum proderit ad ſalutem. Hæc interim de cuſtodia Civitatis, atque ornatu ſponſæ, nec non & paſtu ovium dicta ſint. Volo tamen adhuc eadē paulò expreſsius deſignare propter eos, qui dum avidè nimis honoribus inhiant, minus providè gravibus ſe ſupponunt oneribus, exponunt periculis: ut ſciant ad quid venerint, ſicut ſcriptum eſt: *Amice ad quid veniſti?* Niſi fallor ad

Math. 26. ſolam Civitatis cuſtodiam, ut quantum ſatis eſt, procuretur, opus eſt viro forti ſpirituali, fideli: forti ad propulſandas injurias: ſpirituali ad depræhendendas inſidias; fideli qui non quæ ſua ſunt quærat. Porrò autem ad mores honeſtandos vel corrigendos (quod utique ad decorem pertinet ſponſæ) quis non liquidò agnoſcat perneceſſariam fore, cum multa quidem diligentiâ, diſciplinæ cenſuram? Eapropter omnis, cui hoc opus incumbit, oportet ferveat zelo illo, quo accenſus præcipuus ille æmulator ſponſæ Domini ajebat: *Æmulor enim vos Dei æmulatione, deſpondi enim vos uni*

2. Cor. 11. *viro virginem caſtam exhibere Chriſto.* Iam quomodo in paſcua divinorum educet eloquiorum greges dominicos Paſtor idiota? ſed etſi doctus quidem fuerit, non ſit autem bonus, verendum ne non tam nutriat doctrinâ uberi quam ſterili vitâ noceat. Temere itaque & in hâc parte & in hoc onus ſubitur abſque ſcientiâ pariter, vitaque laudabili.

Lib. de ordine vitæ. Poſt indoctos, maloſque Prælatos in ſanctâ Eccleſia, nulla peſtis ad nocendum infirmis valentior invenitur, *Scilicet inverecundo adoleſcente de quo ibi.*

Ser. 3. de S. Andrea. Audite breviter quem oporteat ordinari ad diſpenſationem miniſterij hujus. oportet eum eſſe non minus litteratum, quam religioſum ut zelum Dei habeat, & ſecundum ſcientiam, cùm indiſcreta religio magis obeſſe ſoleat, quam prodeſſe. Litteratum ideò, ut ſciat quid injungat, cui parcat,

parcat, quando parcere debeat quam conſolationem profe-rat ex ſcripturis. Religioſum verò idcircò, ut puras manus levet ad Deum, & pro peccatoribus fiducialiter intercedat .... ſed proh dolor! temporibus noſtris per univerſum mundum peſtilentia morbus excrevit, ut præficiantur Eccleſijs, quos nec ſcientia, nec vita commendet, cæci duces cæcorum, & præcipitati ad præcipitium perducentes ......: facti hoſtes in capite, qui docere debuerant viam vitæ. Hom. de duob. diſcipul. euntib. in Emaus.

XVII.

Conſcio malè actæ vitæ metuendum à ſuſceptione Prælaturæ. Vide Greg. curæ paſt. p. 1. c. 9. & 11.

Eidem nihilominus metuendum, ſi ob malum conſcientiæ, de commiſſo ſcientiæ talento non facit lucrum.

Rectus ordo requirit vt prius propriam, deinde alienas quis curare ſtudeat conſcientias. Itē lib. 24. mor. c. 15. & ep. 4. ep. 53.

Aliquando Deus accelerat gratiam & multiplicat miſericordiam & eſt ad reſtituendam Innocentiam efficacior, velox clementia, quam diuturna pœnitentia.

Hæc mutatio dexteræ excelſi, non tam exemplum, quam miraculum afferre debet, ut miraculoſis quibuſdam exemplis oſtenditur ibidem.

BERNARDVS.

QVæris à me conſilium, Vir Illuſtris Bruno, an volentibus te promovere ad Epiſcopatum acquieſcere debeas. Quis hoc mortalium definire præſumat? Deus forſitan vocat, quis audeat diſſuadere? fortè non vocat, quis appropinquare ut conſulat? Vtrū vocatio Dei ſit, an non ſit, quis ſcire poſsit, excepto Spiritu, qui ſcrutatur etiam alta Dei, vel ſi cui fortè revelaverit ipſe? magis quoque dubium reddit conſilium illa in litteris tuis humilis, ſed ter- Epiſt. 8.

ribilis confeſsio, quâ vitam tuam tam graviter, &, ut credo, non niſi veraciter accuſas. Nec enim negandum eſt hujuſcemodi vitam eſſe indignam tam ſacri dignitate Myſterij. Sed rurſum non immeritò è regione times (nam & nosidipſum metuimus) ſi ob malum conſcientiæ de commiſſo ſcientiæ talento non facis lucrum. Niſi quod alio fortè negotiandi genere, etſi minus copioſè, minus tamen periculosè fructificare valeres. Horreo, fateor, ſic enim tibi, ut mihi, loqui debeo quod ſentio. Horreo, inquam, conſiderans, undè, quò vocaris: præſertim cum nullum intercurrerit pœnitentiæ tempus, per quod utcumque hujuſcemodi periculoſiſsimus tranſitus fiat. Et quidem rectus ordo requirit, ut prius propriam, deinde alienas curare ſtudeas conſcientias. Primus
Eccl. 30. quippe pietatis gradus eſt, de quo ſcriptum eſt: *Miſerere animæ tuæ placens Deo.* Ex hoc autem ad miſerandum proximum recto jam tramite charitas ordinata procedit: quippe quem ad ſui quiſque menſuram amare præcipitur. Quod ſi in hunc modum, quo te hactenus amaſti, & tibi committendos amaturus es, malo ego quidem tibi non committi, quam ſic diligi. Si autem prius te diligere didiciſſes, & me forſitan ſcires amare. Sed quid ſi ſuam Deus acceleret tibi gratiam, & multiplicet miſericordiam, & ſit ad reſtituendam innocentiam efficacior velox clementia, quam diuturna pœnitentia?
Pſal. 31. *Beatus* ſiquidem *cui non imputabit Dominus peccatum. Nam quis accuſabit adverſus electum Dei? Si Deus qui juſtificat, quis*
Luc. 23. *eſt qui condemnet?* Hoc ſalutis compendium ſanctus ille latro conſequutus eſt, uno, eodemque die ſimul & confeſſus latrocinia, & introductus in gloriam brevi quodam contentus ponte crucis ad tranſeundum de regione multitudinis in terram viventium, & de luto fæcis in paradiſum voluptatis. Hoc ſubitum pietatis remedium percepit fælix illa pecca-
Luc. 7. trix, cum repentè ubi ſuperabundaverant delicta, abundare

cœpit

Digitized by Google

cœpit & gratia. Abſque multo pœnitentiæ labore dimiſſa ſunt ei peccata multa, quoniam dilexit multum: & in brevi meruit charitas accipere latitudinem quæ ut ſcriptum eſt, *cooperit multitudinem peccatorum*. Hoc & ille paralyticus in Evangelio duplex, atque celerrimum potentiſſimæ bonitatis perſenſit beneficium, prius mente, quam carne, curatus. Sed aliud eſt celerem adipiſci veniam peccatorum, & aliud de ipſis ſceleribus ad infulas mox provehi dignitatum. 1. Pet. 4. Mat. 9.

Video tamen Matthæum de telonio ad Apoſtolatus culmen aſſumptum, ſed hoc me rurſum conturbat, quod non prius audierit cum cæteris Coapoſtolis ſuis: *Ite in orbem univerſum, prædicate Evangelium omni creaturæ*. Quam egerit pœnitentiam, multo tempore ac labore ſequendo Dominum quocumque iret, permanens cum eo in tentationibus ſuis. Sed & ſi occurrat de Ambroſio, quod de tribunalibus ad ſacerdotium raptus fuerit non me valde confortat, cum à puero mundam in mundo duxerit vitam, & ſic etiam fuga & latebris multiſque diſsimulationum modis declinare conatus ſit. Si de Saulo quoque factus repente Paulus, repente Doctor gentium, in exemplum adducitur; hoc exempli vacuat ſimilitudinem, quod ille ideò *miſericordiam conſequutus ſit quia ignorans*, ipſo teſte *peccavit manens in incredulitate*. Quamquam ſi tale quippiam quandoque bene, & utiliter factum fuiſſe agnoſcitur, de quo dici veraciter poſsit: *hæc eſt mutatio dexteræ excelſi*, non tam exemplum, quam miraculum afferre debeat. Marc. 2. Marc. 16. 1. Tim. 1. Pſalm. 76.

XVIII.

Prælatura hominem multorum expetit meritorum.

Si quis ad hanc aſſumitur, cujus facta, & ſtudia præterita huic officio non conveniunt, ſaltem bonas deinceps faciat vias ſuas, & delicta juventutis deleat veſpertina correctio.

Poteſt de lapide Deus ſuſcitare filium Abrahæ, & ut quæ præire debuerant bona, vel ſubſequantur.

Nonnunquam plus placet ſubita mutatio dexteræ excelſi, quam ſi vitæ prioris merita ſuffragarentur.

Prælaturam maximè nobilitant, & ornant gravitas morum, maturitas conſiliorum actuum honeſtas.

BERNARDVS.

Epiſt. 28. CAthedra, quam ſortitus es, hominem multorum expetit meritorum, quæ in te, aut nulla, aut non quantum ſatis eſt, præceſsiſſe dolemus. Siquidem & facta tua, & ſtudia tua præterita, in nullo prorſus viſa ſunt Epiſcopali convenire officio. Quid tamen? non poteſt Deus de lapide hoc ſuſcitare filium Abrahæ? non poteſt facere Deus, ut quæ præire debuerant bona, vel ſubſequantur? Quod utique & libentius accipimus, ſi contingat. Neſcio enim quo pacto, plus placebit ſubita hæc mutatio dexteræ excelſi, quàm ſi vitæ prioris merita ſuffragarentur. Dicemus nempe, quia *à Domino factum eſt iſtud, & eſt mirabile in oculis noſtris.* Sic Paulus ex perſecutione Doctor gentium factus eſt: ſic Mathæus de telonio vocatus; ſic Ambroſius de Palatio aſſumptus eſt: iſte ad Epiſcopatum, ille ad Apoſtolatum. Sic alios quam plures novimus de vita & habitu ſæculari utiliter extitiſſe promotos. Denique nonnè multoties ubi ſuperabundaverunt delicta, videtur ſuperabundare & gratia? Et tu igitur, Chariſsime, his atque hujuſmodi animatus exemplis, præcinge ſicut vir lumbos tuos, bonas facito deinceps vias tuas, & ſtudia tua, quatenus noviſsima tua antiqua ſapiant, & delicta juventutis tuæ deleat veſpertina correctio. Paulum imitari curato in honorificando miniſterium tuum. Honorificabis autem gravitate morum, maturitate conſiliorum, actuum honeſtate. Hæc ſunt quæ officium Epiſcopale maximè nobilitant & ornant.

Suſcep-

XIX.

Suſceptioni Prælaturæ quænam præmittenda?
Præmitti primo debet compunctio.
Ad hanc ſequi debet devotio.
Ad hanc pœnitentiæ labor.
Ad hunc pietatis opus.
Ad hoc orationis ſtudium.
Ad hoc contemplationis otium. Vide Greg. lib. 2. in 1. Reg. c. 4.
Ad hoc plenitudo dilectionis.
Non eſt quo ſe immiſceat vanitas, ubi totum occupat Charitas.
Hanc nondum adeptus periculoſiſſimè promovetur, quantislibet alijs videatur pollere virtutibus. Ité ep. lib. 6. ep. 63.

BERNARDVS.

AVdite quæ & quanta ſaluti propriæ neceſſaria ſint, quæ & quanta infundi oporteat, priuſquam effundere præſumamus, quæ tamen inpræſentiarum breviter colligere potero. Hora ſiquidem jam multum aſcendit, & ſermonis urget ad finem. Accedit medicus ad vulneratum, ſpiritus ad animam. Quam enim non reperiat gladio Diaboli vulneratam, etiam poſt ſanatum vulnus antiqui delicti medicamento baptiſmatis? Ergo ad illam animam quæ dicit: *Putruerunt, & corruptæ ſunt cicatrices meæ à facie inſipientiæ meæ*, cum accedit ſpiritus, quid primo opus eſt? Vt timor vel ulcus, quod fortè ſupercrevit in vulnere, & poteſt impedire ſanitatem, ante omnia amputetur. Abſcindatur itaque ferro acutæ compunctionis ulcus inveteratæ conſuetudinis. Sed eſt acerbus dolor: Leniatur proindè ungento devotionis quod non eſt aliud, niſi concepta de ſpe indulgentiæ exultatio. Hanc incontinenti parit facultas, & victoria de- Serm. 18. in Cant. Pſal. 37.

ctoria de-

Pſal. 115. lectoria de peccato. Iam gratias agit & dicit: *Dirupiſti vincu-ca mea, tibi ſacrificabo hoſtiam laudis.* Deinde opponitur medi-oamentum pœnitentiæ, malagma jejuniorum, vigiliarum, erati onum, & ſi qua ſunt alia pœnitentium exercitia. In la-boruscibandus eſt, cibo boni operis nè deficiat. Quod opus ſit
Ioan. 4. cibo, inde doceris: *Meus cibus eſt*, inquit, *ut faciam volunta-tem Patris mei.* Itaque comitentur pœnitentiæ labores, piet-
Tob. 4. tatis opera, quæ confortent. *Magnam*, ait, *fiduciam præſte. apud Altiſſimum eleemoſyna.* Cibus ſitim excitat, potandus eſt Accedat cibo boni operis orationis potus, componens in Sto-macho conſcientiæ quod benè geſtum eſt & commendans Deo. Orando bibitur vinum lætificans cor hominis, vinum ſpiritus, quod inebriat, & carnalium voluptatum infundit oblivionē Humectat interiora arentis conſcientiæ, eſcas bo-norum actuū digerit, & deducit per quædam animæ mem-bra, fidem roborans, ſpem confortans, vegetaſq; ordinanſq; charitatem, & impinguans mores. Sumpto cibo potuque, quid jam reſtat; niſi ut penſet ægrotus, & quieti contempla-tionis, poſt ſudores actionis incumbat? Dormiens in contem-platione Deum ſomniat. Per ſpeculum ſiquidem, & in ænig-mate, non autem facie ad faciem, intuetur. Tamen ſic, non tam ſpectati, quam conjectati, idque raptim, & quaſi ſub quodam coruſcamine ſcintillæ tranſeuntis tenuiter vix at-
Iſa. 26. tracti inardeſcit amore, & ait: *Anima mea deſiderat te in nocte, ſed & ſpiritus meus in præcordiis meis* Talis amor zelat, hic decet amicum ſponſi, hoc neceſſe eſt ardeat fidelis ſervus & prudens, quem conſtituit Dominus ſuper familiam ſuam. Hic replet, hic fervet, hic ebullit, hic jam ſecurus effundit, exundans & erumpens, ac dicens: *Quis infirmatur, & ego non infirmor? quis ſcandalizatur, & ego non uror?* Prædicet, fru-ctificet, innovet ſigna, immutet mirabilia: non eſt quo ſe immiſceat vanitas, ubi totum occupat charitas. Siquidem plenitudo legis, & cordis eſt charitas, ſi tamen plena. Deu

deniq;ue

Digitized by Google

denique charitas eſt,& nihil eſt in rebus,quod poſsit replere creaturam factam ad imaginem Dei, niſi charitas Deus, qui ſolus major eſt illâ. Eam nondum adeptus, periculoſiſsimè promovetur quantiſlibet aliјs videatur pollere virtutibus. Si habuerit omnem ſcientiam, ſi dederit omnem ſubſtantiam ſuam pauperibus, ſi tradiderit corpus ſuum ita ut ardeat,abſq;ea vacuus eſt. En quanta prius infundenda ſunt, ut effundere audeamus, de plenitudine, non de penuria largientes. Primò quidem compunctio, deinde devotio tertiò pœnitentiæ labor, quartò pietatis opus, quintò orationis ſtudium,ſextò contemplationis otium, ſeptimò plenitudo dilectionis. Hæc omnia operatur unus, atque idem ſpiritus ſecundum operationem, quæ infuſio appellatur: quatenus illa, quæ effuſio dicta eſt, pure,& ob hoc, tute, jam adminiſtretur ad laudem & gloriam Domini Noſtri Ieſu Chriſti.

XX.

Arguuntur qui contra ſuperiorem doctrinam ſuſcipere præſumunt Prælaturam.

Qui vento vanitatis inflati prius effundere attentant, quam infundantur.

Non ſint Prælati canales, qui penè ſimul recipiunt & infundunt, ſed conchæ, quæ donec impleantur, expectant.

Plurimi hodie canales in Eccleſiâ, Conchæ perpaucæ.

Aliјs præeſſe geſtiunt, qui ſeipſos regere neſciunt.

BERNARDVS.

QVod tuum eſt ſpargis & perdis,ſi priuſquam infundaris tu totus,ſemiplenus feſtines effundere,contra legem arans in primogenito bovis, & ovis primogenitum tondens. Nimirum vitâ & ſalute, quam alteri das, Serm. 18. in Cant. Deuter. 15

 tefraudas

te fraudas, dum ſanâ vacuus intentione, gloriæ inanis vento inflaris, aut terrenæ cupiditatis veneno inficeris, & lethali apoſtemate turgens interis. Quamobrem ſi ſapis, concham te exhibebis, non canalem Hic ſiquidem pænè ſimul & recipit, & refundit: illa verò, donec impleatur, expectat, & ſic quod ſuperabundat ſine ſuo damno communicat, ſciens maledictum qui partem ſuam facit deteriorem. Et nè meum conſilium contemptibile ducas, audi ſapientiorem me: *ſtultus*

Prov. 29. ait Salomon, *profert totum ſpiritum ſuum ſimul, ſapiens reſervat impoſterum.* Verum canales multos hodie habemus in Eccleſiâ, conchas perpaucas. Tantæ charitatis ſunt, per quos nobis fluenta cœleſtia emanant, ut ante effundere quam infundi velint, loqui, quam audire, paratiores, & prompti docere quod non didicerunt, & alijs præeſſe geſtientes, qui ſeipſos regere neſciunt. Egò nullum ad ſalutem pietatis gradum illi gradui anteponendum exiſtimo, quem ſapiens poſuit, dicens:

Eccl. 30. *Miſerere animæ tuæ placens Deo.* Quod ſi non habeo niſi parumper olei, quo ungar, putas tibi debeo dare, & remanere inanis? ſeruo illud mihi, & omnino, niſi ad Prophetæ juſſionem, non profero. Si inſtiterint rogitantes aliqui ex his, qui fortè exiſtimant de me ſupra id quod vident in me, audiunt aliquid ex me, reſpondebitur eis: *Ne forte non ſufficiat*

Matt. 25. *nobis & vobis, ite potius ad vendentes, & emite vobis.* Sed *Charitas*, inquis, *non quærit quæ ſua ſunt.* Et tu ſcis quamobrem? non quærit quæ ſua ſunt, profectò quia non deſunt. Quiſnam quærat quod habet? Charitas, quæ ſua ſunt, id eſt, propriæ ſaluti neceſſaria, nunquam non habet. Nec modo habet, ſed etiam abundat. Vult abundare ſibi, ut poſsit & omnibus. Servat ſibi quantum ſufficiat, ut nulli deficiat. Alioquin ſi plena non eſt, perfecta non eſt. Cæterum tu, frater, cui forma ſatis propria ſalus nondum eſt, cui charitas adhuc aut nulla eſt, aut adeò tenera atque arundinea quatenus omni flatui cedat, omni credat ſpiritui, omni circumferatur vento doctrinæ;

doctrinæ; Imò cui charitas tanta eſt, ut ultra mandatum quidem diligas proximum tuum pluſquam te ipſum & rurſum tantilla; ut contra mandatum favore liqueſcat, pavore deficiat, perturbetur triſtitiâ, avaritiâ contrahatur, protrahatur ambitione, ſuſpicionibus inquinetur, convicijs exagitetur, curis eviſceretur, honoribus tumeat, livore tabeſcat. Tu, inquam, ita in proprijs ſentiens, quânam dementiâ, quæſo, aliena curare, aut ambis, aut acquieſcis? Sed enim audi quid conſulat cauta vigilque charitas. *Non quod alijs*, inquit, *ſit remiſſio, vobis autem tribulatio, ſed ex æqualitate noli nimium eſſe juſtus*. Sufficit ut diligas proximum tuum tanquam te ipſum: hoc quippe eſt *ex æqualitate*. Dicit enim David: *ſicut adipe & pinguedine repleatur anima mea & labijs exultationis laudabit os meum*, infundi nimirum prius volens, & ſic effundere, nec ſolum infundi prius, ſed & impleri, quatenus de plenitudine eructaret, non oſcitaret de inanitate. Caute quidem: ne quòd alijs remiſſio, ſibi eſſet tribulatio. Et nihilominus caſtè, imitans illum, de cujus plenitudine omnes accepimus. Diſce & tu non niſi de pleno effundere, nec Deo largior eſſe velis. Concha imitetur fontem: Non manat ille in rivum, nec in lacum extenditur, donec ſuis ſatietur aquis. Non pudeat concham non eſſe ſuo fonte profuſiorem. Denique ipſe fons vitæ, plenus in ſeipſo, & plenus ſeipſo, nonne primum quidem ebulliens & ſaliens in proxima ſecreta cælorum, omnia implevit bonitate, & tunc demum impletis ſecretioribus, ſuperioribuſque partibus, erupit ad terras, & de ſuperfluo homines & jumenta ſalvavit, quemadmodum multiplicavit miſericordiam ſuam Deus? Prius interna replevit, & ſic exundans in multis miſerationibus ſuis viſitavit terram, & inebriavit eam, multiplicavit locupletare eam. Ergo & tu fac ſimiliter. Implere prius, & ſic curato effundere. Benigna, prudenſque Charitas affluere

2.Corint.8

Pſal. 62.

 conſuevit,

conſuevit, non effluere. *fili mi, nè perefluas*, ait Salomon, & Apoſtolus: *Propterea*, inquit, *debemus intendere his quæ dicuntur, nè fortè pereffluamus*. Quid enim? Tu nè Paulo ſanctior ſapientior Salomone? Alioquin, nec mihi cedet ditari ex te exinanito. Si enim tibi nequam, cui bonus? ſi cumulo, ſi vales, adjuva me, ſin autem, parcito tibi.

Hæbr. 2.

XXI.

Vide Greg. lib. 6 in 1. Reg. c. 16.

Conſiderandum his qui alium ad Prælaturam eligunt, aut promovent, propriamne cuſtodierit vineam.

Plurimi vident ſe de Vineâ ſuâ nonniſi ſpinas & tribulos colligere qui tamen vineis dominicis ſeſe non verentur ingerere.

Fures ſunt & latrones, non cuſtodes, aut cultores.

Præſens locus quotidie memoretur à bonis Prælatis, unde exemplo humilis BERNARDI diſcant de ſe quid ſentire veraciter debeant.

BERNARDVS.

Serm. 30. in Cant.

EGo loci hujus (*poſuerunt me cuſtodem in vineis*) occaſione, me ipſum reprehendere ſoleo, quod animarum ſuſceperim curam, qui meam non ſufficerem cuſtodire, vineas animas interpretans. Quod ſi probas, & tu hanc noſtram interpretationē, vide etiam conſequenter an rectè dicamus fidem vitem, virtutes palmites, botrum opus, devotionem vinum. ſiquidem, nec palmites abſque vite, nec virtus ſine fide aliquid eſt: *ſine fide enim impoſſibile eſt placere Deo*. Forſitan & diſplicere neceſſe erit. Deniq; *omne quod non eſt ex fide, peccatum eſt*. Hoc ergo conſiderare oportuit illos, qui me poſuerunt cuſtodem in vineis, ſi videlicet propriam cuſtodiſſem. At quanto tempore inculta jacuit & deſerta, redacta in ſolitudinem? Prorſus defecerat vinum ex eâ, arefactis præ ſterilitate fidei virtutum palmitibus. Erat fides,

ſed

Digitized by Google

ſed mortua. Quomodo enim non mortua ſine operibus? & id quidem in ſæculari vitâ. Cæterum converſus ad dominum meliuſculè cepi, fateor, cuſtodire. Non tamen prout oportuit. Et quis nempe ad hæc idoneus? Nec ſanctus Propheta, qui ait: *Niſi Dominus cuſtodierit civitatem, fruſtra vigilat, qui cuſtodit eam.* Quantis etiam tunc memini mè patere inſidijs illius, qui ſagittat in occultis immaculatum? Quantum nobis, ô Vinea mea, furtivis ſubreptum eſt machinamentis eo ipſo tempore, quo vigilantius intendere cœpimus curæ & cuſtodiæ noſtri? Quot & quales piorum botros operum aut præfocavit ira, aut tulit jactantia, aut fœdavit inanis gloria? Quanta ab illecebra gulæ, quanta ab accediæ ſpiritû, quantâ à puſillanimitate ſpiritûs & tempeſtate ſuſtinuimus? Sic eram: & nihilominus tamen poſuerunt me cuſtodem in vineis, non conſiderantes quid de mea ego facerē, vel feciſſem, nec audientes arguentem Magiſtrum, ac dicentem, *Si quis Domui ſuæ præeſſe neſcit, quomodo Eccleſiæ Dei diligentiam habebit?* Miror audaciam plurimorum quos videmus de vineis ſuis non colligere niſi ſpinas & tribulos; vineis tamen Dominicis etiam ſe ingerere non vereri. Fures ſunt & latrones non cuſtodes, neque cultores. Hoc illis. Væ autem mihi etiam nunc à periculo vineæ meæ. imò magis nunc, quando pluribus intentus, minus circa unam diligens, minuſque ſollicitus fieri cogor. Nec ſepem circumdare, nec torcular fodere in ea licet. Heu deſtructa eſt materia ejus, & vindemiant eam omnes qui prætergrediuntur viam. Patet expoſita triſtitiæ, iracundiæ, atque impatientiæ pervia. Demoliuntur eam ſedulæ quædam vulpeculæ inſtantium neceſsitatum. Irrumpunt undique anxietates, ſuſpiciones, ſollicitudines, turbæ diſcordantium, cauſſarum moleſtiæ rarâ horâ deſunt, non eſt prohibendi facultas, non copia declinandi, ſed nec orandi ſpatium. Quo imbre lachrymarum perfun-

Pſal. 126.

1. Tim. 3.

Digitized by Google

dere ſufficiam ſterilitatem animæ meæ? Vineæ meæ, volui dicere, ſed de pſalmo ſic incidit propter uſum, & ſenſus, idem eſt, nec piget erroris, qui admonet ſimilitudinis, quia non de vinea ſermo eſt, ſed de anima. Ergo anima cogitetur, cum vinea legitur, ſiquidem ſub hujus ſpecie & nomine illius ſterilitas deploratur. Quibus ergo lachrymis rigabo ſterilitatem vineæ meæ? Omnes palmites ejus aruerunt præ inopiâ. Iacent ſine fructu, eò quod non habeant humorem. Ieſu bone, quos faſcieulos ſarmentorum ex eis in tuo quotidie ſacrificio, uſtio contriti cordis mei, te teſte, abſumit? Sit, obſecro, ſacrificium tibi ſpiritus contribulatus; cor contritum & humiliatum, Deus, nè deſpicias. Et ego quidem ſic pro imperfecto meo traho ad me capitulum præſens.

XXII.

Vide Aug. ep. 109. Greg. curæ paſt p. 1. c. 10.

Qualis eligendus in Prælatum? Is ſcilicet, qui non quærit quæ ſua ſunt, ſed quod utile multis.

Dignus qui præſit, quem cura vineæ propriæ à vinearum ſibi commiſſarum ſollicitudine non retardat.

Qui exemplo Petri & Pauli non facit animam ſuam pretioſiorem quam ſe.

Qui corporis voluptatibus perfectè renuntiat, carnem cum concupiſcentijs crucifigit & mortificat membra ſua ſuper terram.

BERNARDVS.

Serm. 30. in Cant.

Matt. 10.

PErfectus omnis erit, qui alias dicere poterit, *Vineam meam non cuſtodivi*; illo videlicet ſenſu, quo Sal vator loquitur: *qui perdiderit animam ſuam propter me, inveniet eam.* Idoneus plane, & dignus qui ponatur cuſtos in vineis, quem propriæ cura vineæ à commiſſarum diligentia & ſollicitudine non impedit, aut retardat, dum non quærit, quæ

quæ ſua ſunt, neque quod ſibi utile eſt, ſed quod multis. Proptèrea ſane Petro cura iſta credita eſt in tam multis vineis, quæ erant de circumciſione, quia homo paratus erat, & in carcerem, & mortem ire: uſque adeò ſuæ vineæ, id eſt, ſuæ animæ, non detinebatur amore, quo minus curæ intenderet creditarum. Meritò & Paulo inter gentes tam ingens ſylva credita eſt vinearum, quod & ipſe in ſuæ custodia vineæ minimè curioſus inventus ſit, itaut non ſolum alligari, ſed & mori in Hieruſalem paratus fuerit propter Nomen Domini Noſtri Ieſu Chriſti. Deniqne nihil horum vereor, inquit, *Nec facio animam meam pretioſiorem quam me.* Act. 20. Optimus æſtimator rerum, qui nihil ſuorum ſibi præferendum exiſtimet. Quam multi ſaluti propriæ modicam, viliſſimamque pecuniam prætulerunt? Paulus nec animam. *Non* inquit, *facio eam pretioſiorem quam me* Ergo differentiam facis inter te, & animam tuam? Prudenter quidem tu tibi pluris es, quam quidvis tuum. Sed quomodo non tua anima Tu? Arbitror quod quia Paulus jam tunc in ſpiritu ambularet, & mente conſentiret legi Dei, quoniam bona eſt: idcircò hanc ipſam mentem ſuam, tanquā principale, ac ſupremum quoddam ſui, dignum duxerit ſuimet potius, quam ſuæ cujuſpiam rei nomine deſignare: reliquum verò quod conſtat naturæ eſſe inferioris, & inferiori proinde, vilioríque eſſentiæ (quod eſt corpus) inhærere, non modo officio vivificandi, ac ſenſificandi, ſed & fovendi, nutriendique deſiderio: hoc, inquam, ſenſuale, atqne carnale appellatione ſui homo ſpiritualis indignum judicans, inter ſua magis cenſuit deputandum, quam ſe perſonaliter exprimendum per illud. Cum me dico, inquit, excellentius quod in me eſt, in quo & ſto per gratiam Dei, ideſt, mentem, rationemque intellige. Cum loquor animam meam, hoc inferius accipe, quod carni animandæ vides accomodatum, etiam &

junctum

junctum in concupiſcentiâ. Id me fuiſſe quidem, ſed jam
Rom. 8. non eſſe cognoſco, quia non ſecundum ſpiritum. *Vivo ego jam non ego, vivit vero in me Chriſtus.* Secundũ mentem ego, ſecundũ carnem non ego. Quid enim ſi carnaliter etiam nunc anima concupiſcit? *Iam non ego operor illud, ſed quod habitat in me peccatum* & ideò non me quidem ſed tamen meum dixerim quod in me carnaliter ſapit, idque non aliud quam ipſam animam. Revera enim animæ portio eſt carnalis affectio ejus, & vita quam adminiſtrat corpori. Hanc ergo animam ſuam Paulus ſpernebat præ ſe, paratus pro Domino non ſolum alligari, ſed & mori in Hieruſalem, & ſic perdere animam ſuam juxta conſilium Domini. Tu quoque ſi propriam deſeras voluntatem, ſi corporis voluptatibus perfectè renunties, ſi carnem tuam crucifigas cum vitijs & concupiſcentijs, ſed & mortifices membra tua, quæ ſunt ſuper terrã, probabis te Pauli imitatorem, qui non facies animam tuam pretioſiorem te ipſo: Probabis & Chriſti diſcipulum, etiam illam perdendo ſalubriter, & quidem prudentius eam perdis ut cuſtodias, quam cuſtodis ut perdas. Nam *qui voluerit animam ſuam ſalvam facere, perdet eam.*

XXIII.

Proſequitur adverſus ciborum obſervatores.

Hyppocratis & Galeni, atque etiam Epicuri diſcipulos multos habemus, paucos Pauli.

Scandaloſa in cibo & potu ſuperſtitio.

Scripturâ Pauli ad Timotheũ, modico vino utere *quam multi abutantur, quibus nec modicum ſufficit, nec commune placet, niſi ſæpius repetitum, & longius exquiſitum ſit, non ſine magno ſubditorum ſcandalo, & ædificatione peſſimâ.*

Doctrina Chriſti quam differens à doctrinâ medicorum.

Bernar-

Digitized by Google

BERNARDVS.

QVid hic vos dicitis, obſervatores ciborum, morum neglectores? Hyppocrates, & ſequaces ejus docent animas ſalvas facere in hoc Mundo: Chriſtus & ejus diſcipuli perdere. Quemnam vos è duobus ſequi Magiſtrum eligitis? At manifeſtum ſe facit, qui ſic diſputat: hoc oculis, hoc capiti, & illud pectori vel ſtomacho nocet. Profectò unuſquiſque, quod à ſuo Magiſtro didicit, hoc in medium profert. Num in Evangelio legiſti has differentias, aut in prophetis, aut in litteris Apoſtolorum? Caro, & ſanguis pro certo revelavit tibi hanc ſapientiam, non ſpiritus patris. Eſt enim carnis hæc ſapientia. Sed audi quid de ipſa noſtri medici ſentiant. *Sapientia*, inquiunt, *carnis mors eſt.* Item: *Sapientia carnis, inimica eſt Deo.* Num hyppocratis, ſeu Galeni ſententiam, aut certè de ſchola Epicuri, debui proponere vobis? Chriſti ſum diſcipulus, Chriſti diſcipulus loquor. Ego ſi peregrinum dogma induxero, ipſe peccavi. Epicurus, atque Hypocrates, corporis alter voluptatem, alter bonam habitudinem præfert: meus Magiſter utriuſque rei contemptum prædicat. Animæ in corpore vitam, quam ſummo ſtudio iſte unde ſuſtentet, ille unde & delectet, inquirit, atque inquirere docet; Salvator monet & perdere. Quid enim tibi aliud de Chriſti auditorio ſonuit, cum paulò ante clamatum eſt: *qui amat animam ſuam, perdet eam?* Perdat eam, dixit, ſive ponendo & martyr, ſive affligendo, vt pœnitens. Quamquam genus martyrij eſt, ſpiritu facta carnis mortificare, illo nimirum, quo membra cæduntur ferro; horrore quidem mitius, ſed diuturnitate moleſtius. Videſne hâc ſententiâ magiſtri mei carnis ſapientiam condemnari, per quam utique aut in luxum voluptatis diffluitur, aut ipſa quoque bona valetudo corporis, ultra quam oporteat, appetitur? Serm. 30. in Cant.

Denique quod vera ſapientia in voluptates non effluat, audiſti profectò à ſapiente *ne inveniri* quidem hanc *in terrâ ſuaviter viventium*. Qui autem invenit, dicit, *ſuper ſalutem & omnem pulchritudinem dilexi ſapientiam*. Si ſuper ſalutem, & pulchritudinem, quantò magis ſuper voluptatem & turpitudinem? Quid vero prodeſt temperare à voluptatibus; & inveſtigandis diverſitatibus complexionum, ciborumque varietatibus exquirendis quotidianam expendere curam? legumina, inquit, ventoſa ſunt, caſeus ſtomachum gravat, lac capiti nocet, potum aquæ non ſuſtinet pectus, caules nutriunt melancholiam, choleram porri accendunt, piſces de ſtagno, aut de lutoſa aqua meæ penitus complexioni non congruunt. Quale eſt hoc, ut in totis fluvijs, agris, hortis, cellarijs reperiri vix poſsit quod comedas? Puta te, quæſo, Monachum eſſe, non medicum; nec de complexione judicandum, ſed de profeſsione. Parce, obſecro, primum quidam quieti tuæ, parce deinde labori miniſtrantinm, parce gravamini domus, parce conſcientiæ. Conſcientiæ, dico, non tuæ, ſed alterius; illius videlicet, qui prope ſedens, & edens quod ſibi apponitur, de tuo ſingulari jejunio murmurat. Scandalo quippe eſt ei, aut tua odioſa ſuperſtitio, aut duritia, quam forte putat illius, qui tibi habet providere. Scandalizatur, inquam, in tuâ ſingularitate frater, judicans te ſuperſtitioſum, tanquam ſuperflua quæritantem; aut certè me durum cauſſans, qui non perquiram victui neceſſaria.

Iob. 28. Sap. 7.

1. Tim. 5. Fruſtra ſibi quidam blandiuntur de exemplo Pauli hortantis diſcipulum bibere aquam, ſed modico uti vino propter ſtomachum, & frequentes ſuas infirmitates. Qui attendere debent, primum quidem Apoſtolum minimè ſibi-ipſi rem iſtiuſmodi ſuadere, ſed nec diſcipulum æque expoſcere ſibi: deinde non monacho hoc intimari, ſed Epiſcopo, cujus vita teneræ adhuc & naſcenti Eccleſiæ perneceſſaria eſſet. Timotheus hic erat. Da mihi alterum Timotheum, &

ego cibo illum, ſi vis, etiam auro, & poto balſamo. Cæterum tu tibimet ipſi diſpenſas, miſertus tui. Suſpecta eſt mihi, fateor, tua ipſius in te diſpenſatio, & vereor tibi illud ſub tegmine, & nomine diſcretionis, à carnis prudentia. Id te ſaltem volo admonitum eſſe, ut ſi tibi ita authoritas Apoſtoli placet de bibendo vino; *modico*, quod ille adjunxit, non prætermittas. Et de hoc ſatis. Sed revertamur ad ſponſam & diſcamus ab eâ vineas proprias utiliter nos cuſtodire; præſertim nos, qui videmur deputati cuſtodes in vineis ſponſi, Eccleſiæ Ieſu Chriſti Domini noſtri.

a vide Greg curæ paſt. p. 2. c. VIt.

b Item ep. lib. 2. ep. 29. l. 4. in 1. reg. c 6 lib. 25. moral. c. 14.

c Item lib. 5. in 1 reg. c. 12. quam graviter peccet qui carnalem præpoſitũ conſtituit.

d Item lib. 25. mor. c. ult. & curæ paſt. p. 2. c. 7. Aug. ep. 113

XXIV.

a *Eligendus in prælatum ſimilis Cedro & Cypreſſo conſtans, imputribilis, boni odoris, & teſtimonij, etiam apud eos qui foris ſunt.*

b *Contingit talem haberi Prælatum non poſſe ex demerito ſubditorum.*

c *Præficiendus eſt talis, non qualem volunt, qui, niſi quod ſuæ carnalitati blanditur, non volunt.*

d *Præficiendus qui ſciat diſponere negotia rerum externarum, ſed tamen per omnia præponere curam animarum.*

BERNARDVS.

Serm. 46. in Cant.

CEdrus, quoniam imputribile eſt, necnon odoriferum altæque proceritatis lignum, ſatis indicat quales oporteat aſſumi viros in vices tignorum. Ergo validos & conſtantes neceſſe eſt eſſe eos, qui ſuper alios ordinantur, nec-non & longanimes in ſpe, atque ad ſuperna mentis verticem attollentes, qui etiam bonum fidei ſuæ, & converſationis ubique odorem ſpargentes, dicere cum Apoſtolo poſsint: *Chriſti enim bonus odor ſumus in omni loco.* Cypreſſus item boni æque odoris, & imputribile ſimiliter lignum, incorruptæ vitæ & fidei etiam quemvis de Clero debere eſſe demon- 2. Cor. 2.

te fraudas, dum ſanâ vacuus intentione, gloriæ inanis vento inflaris, aut terrenæ cupiditatis veneno inficeris, & lethali apoſtemate turgens interis. Quamobrem ſi ſapis, concham te exhibebis, non canalem Hic ſiquidem pænè ſimul & recipit, & refundit: illa verò, donec impleatur, expectat, & ſic quod ſuperabundat ſine ſuo damno communicat, ſciens maledictum qui partem ſuam facit deteriorem. Et nè meum conſilium contemptibile ducas, audi ſapientiorem me: *ſtultus*
Prov. 29. ait Salomon, *profert totum ſpiritum ſuum ſimul, ſapiens reſervat in poſterum.* Verum canales multos hodie habemus in Eccleſiâ; conchas perpaucas. Tantæ charitatis ſunt, per quos nobis fluenta cœleſtia emanant, ut ante effundere quam infundi velint, loqui, quam audire, paratiores, & prompti docere quod non didicerunt, & alijs præeſſe geſtientes, qui ſeipſos regere neſciunt. Ego nullum ad ſalutem pietatis gradum illi gradui anteponendum exiſtimo, quem ſapiens poſuit, dicens:
Eccl. 30. *Miſerere animæ tuæ placens Deo.* Quod ſi non habeo niſi parumper olei, quo ungar, putas tibi debeo dare, & remanere inanis? ſeruo illud mihi, & omnino, niſi ad Prophetæ juſſionem, non profero. Si inſtiterint rogitantes aliqui ex his, qui fortè exiſtimant de me ſupra id quod vident in me, audiunt aliquid ex me, reſpondebitur eis: *Ne forte non ſufficiat*
Matt. 25. *nobis & vobis, ite potius ad vendentes, & emite vobis.* Sed *Charitas*, inquis, *non quærit quæ ſua ſunt.* Et tu ſcis quamobrem? non quærit quæ ſua ſunt, profectò quia non deſunt. Quiſnam quærat quod habet? Charitas, quæ ſua ſunt, id eſt, propriæ ſaluti neceſſaria, nunquam non habet. Nec modo habet, ſed etiam abundat. Vult abundare ſibi, ut poſsit & omnibus. Servat ſibi quantum ſufficiat, ut nulli deficiat. Alioquin ſi plena non eſt, perfecta non eſt. Cæterum tu, frater, cui forma ſatis propria ſalus nondum eſt, cui charitas adhuc aut nulla eſt, aut adeò tenera atque arundinea quatenus omni flatui cedat, omni credat ſpiritui, omni circumferatur vento
doctrinæ;

doctrinæ; Imò cui charitas tanta eſt, ut ultra mandatum quidem diligas proximum tuum pluſquam te ipſum & rurſum tantilla; ut contra mandatum favore liqueſcat, pavore deficiat, perturbetur triſtitiâ, avaritiâ contrahatur, protrahatur ambitione, ſuſpicionibus inquinetur, convicijs exagitetur, curis eviſceretur, honoribus tumeat, livore tabeſcat. Tu, inquam, ita in proprijs ſentiens, quânam dementiâ, quæſo, aliena curare, aut ambis, aut acquieſcis? Sed enim audi quid conſulat cauta vigilque charitas. *Non quod alijs*, inquit, *ſit remiſſio, vobis autem tribulatio, ſed ex æqualitate noli nimium eſſe juſtus*. Sufficit ut diligas proximum tuum tanquam te ipſum: hoc quippe eſt *ex æqualitate*. Dicit enim David: *ſicut adipe & pinguedine repleatur anima mea & labijs exultationis laudabit os meum*, infundi nimirum prius volens, & ſic effundere, nec ſolum infundi prius, ſed & impleri, quatenus de plenitudine eructaret, non oſcitaret de inanitate. Caute quidem: ne quòd alijs remiſſio, ſibi eſſet tribulatio. Et nihilominus caſtè, imitans illum, de cujus plenitudine omnes accepimus. Diſce & tu non niſi de pleno effundere, nec Deo largior eſſe velis. Concha imitetur fontem: Non manat ille in rivum, nec in lacum extenditur, donec ſuis ſatietur aquis. Non pudeat concham non eſſe ſuo fonte profuſiorem. Denique ipſe fons vitæ, plenus in ſeipſo, & plenus ſeipſo, nonne primum quidem ebulliens & ſaliens in proxima ſecreta cælorum, omnia implevit bonitate, & tunc demum impletis ſecretioribus, ſuperioribuſque partibus, erupit ad terras, & de ſuperfluo homines & jumenta ſalvavit, quemadmodum multiplicavit miſericordiam ſuam Deus? Prius interna replevit, & ſic exundans in multis miſerationibus ſuis viſitavit terram, & inebriavit eam, multiplicavit locupletare eam. Ergo & tu fac ſimiliter. Implere prius, & ſic curato effundere. Benigna, prudenſque Charitas affluere

2.Corint.8

Pſal. 62.

conſuevit, non effluere. *fili mi, nè perefluas*, ait Salomon, & Apoſtolus: *Propterea*, inquit, *debemus intendere his quæ dicuntur*, nè fortè perefluamus. Quid enim? Tu nè Paulo ſanctior ſapientior Salomone? Alioquin, nec mihi cedet ditari ex te exinanito. Si enim tibi nequam, cui bonus? ſi cumulo, ſi vales, adjuva me, ſin autem, parcito tibi.

Hæbr. 2.

XXI.

Conſiderandum his qui alium ad Prælaturam eligunt, aut promovent, propriamne cuſtodierit vineam.

Vide Greg. lib. 6 in 1. Reg. c. 16.

Plurimi vident ſe de Vineâ ſuâ nonniſi ſpinas & tribulos colligere qui tamen vineis dominicis ſeſe non verentur ingerere.

Fures ſunt & latrones, non cuſtodes, aut cultores.

Præſens locus quotidie memoretur à bonis Prælatis, unde exemplo humilis BERNARDI diſcant de ſe quid ſentire veraciter debeant.

BERNARDVS.

Serm. 30. in Cant.

EGo loci hujus (*poſuerunt me cuſtodem in vineis*) occaſione, me ipſum reprehendere ſoleo, quod animarum ſuſceperim curam, qui meam non ſufficerem cuſtodire, vineas animas interpretans. Quod ſi probas, & tu hanc noſtram interpretationē, vide etiam conſequenter an rectè dicamus fidem vitem, virtutes palmites, botrum opus, devotionem vinum. ſiquidem, nec palmites abſque vite, nec virtus ſine fide aliquid eſt: *ſine fide enim impoſſibile eſt placere Deo*. Forſitan & diſplicere neceſſe erit. Deniq; *omne quod non eſt ex fide, peccatum eſt*. Hoc ergo conſiderare oportuit illos, qui me poſuerunt cuſtodem in vineis, ſi videlicet propriam cuſtodiſſem. At quanto tempore inculta jacuit & deſerta, redacta in ſolitudinem? Prorſus defecerat vinum ex eâ, areſactis præ ſterilitate fidei virtutum palmitibus. Erat fides,

ſed

Digitized by Google

ſed mortua. Quomodo enim non mortua ſine operibus?& id quidem in ſæculari vitâ. Cæterum converſus ad dominum meliuſculè cepi, fateor, cuſtodire. Non tamen prout oportuit. Et quis nempe ad hæc idoneus? Nec ſanctus Propheta, qui ait: *Niſi Dominus cuſtodierit civitatem, fruſtra vigilat, qui cuſtodit eam.* Pal. 126. Quantis etiam tunc memini mè patere inſidijs illius, qui ſagittat in occultis immaculatum? Quantum nobis, ô Vinea mea, furtivis ſubreptum eſt machinamentis eo ipſo tempore, quo vigilantius intendere cœpimus curæ & cuſtodiæ noſtri? Quot & quales piorum botros operum aut præfocavit ira, aut tulit jactantia, aut fœdavit inanis gloria? Quanta ab illecebra gulæ, quanta ab accediæ ſpiritû, quantâ à puſillanimitate ſpiritûs & tempeſtate ſuſtinuimus? Sic eram: & nihilominus tamen poſuerunt me cuſtodem in vineis, non conſiderantes quid de mea ego facerē, vel feciſſem, nec audientes arguentem Magiſtrum, ac dicentem, *Si quis Domui ſuæ præeſſe neſcit, quomodo Eccleſiæ Dei diligentiam habebit?* 1. Tim. 3. Miror audaciam plurimorum quos videmus de vineis ſuis non colligere niſi ſpinas & tribulos; vineis tamen Dominicis etiam ſe ingerere non vereri. Fures ſunt & latrones non cuſtodes, neque cultores. Hoc illis. Væ autem mihi etiam nunc à periculo vineæ meæ. imò magis nunc, quando pluribus intentus, minus circa unam diligens, minuſque ſollicitus fieri cogor. Nec ſepem circumdare, nec torcular fodere in ea licet. Heu deſtructa eſt materia ejus, & vindemiant eam omnes qui prætergrediuntur viam. Patet expoſita triſtitiæ, iracundiæ, atque impatientiæ pervia. Demoliuntur eam ſedulæ quædam vulpeculæ inſtantium neceſsitatum. Irrumpunt undique anxietates, ſuſpiciones, ſollicitudines, turbæ diſcordantium, cauſſarum moleſtiæ rarâ horâ deſunt, non eſt prohibendi facultas, non copia declinandi, ſed nec orandi ſpatium. Quo imbre lachrymarum perfun-

dere ſufficiam ſterilitatem animæ meæ? Vineæ meæ, volui dicere, ſed de pſalmo ſic incidit propter uſum, & ſenſus, idem eſt, nec piget erroris, qui admonet ſimilitudinis, quia non de vinea ſermo eſt, ſed de anima. Ergo anima cogitetur, cum vinea legitur, ſiquidem ſub hujus ſpecie & nomine illius ſterilitas deploratur. Quibus ergo lachrymis rigabo ſterilitatem vineæ meæ? Omnes palmites ejus aruerunt præ inopiâ. Iacent ſine fructu, eò quod non habeant humorem. Ieſu bone, quos faſciculos ſarmentorum ex eis in tuo quotidie ſacrificio, uſtio contriti cordis mei, te teſte, abſumit? Sit, obſecro, ſacrificium tibi ſpiritus contribulatus; cor contritum & humiliatum, Deus, nè deſpicias. Et ego quidem ſic pro imperfecto meo traho ad me capitulum præſens.

XXII.

Vide Aug. ep. 109. Greg. curæ paſt p. 1. c. 10.

Qualis eligendus in Prælatum? Is ſcilicet, qui non quærit quæ ſua ſunt, ſed quod utile multis.

Dignus qui præſit, quem cura vineæ propriæ à vinearum ſibi commiſſarum ſollicitudine non retardat.

Qui exemplo Petri & Pauli non facit animam ſuam pretioſiorem quam ſe.

Qui corporis voluptatibus perfectè renuntiat, carnem cum concupiſcentiis crucifigit & mortificat membra ſua ſuper terram.

BERNARDVS.

Serm. 30. in Cant.

Matt. 10.

PErfectus omnis erit, qui alias dicere poterit, *Vineam meam non cuſtodivi*; illo videlicet ſenſu, quo Salvator loquitur: *qui perdiderit animam ſuam propter me, inveniet eam.* Idoneus planè, & dignus qui ponatur cuſtos in vineis, quem propriæ cura vineæ à commiſſarum diligentia & ſollicitudine non impedit, aut retardat, dum non quærit, quæ

quæ ſua ſunt, neque quod ſibi utile eſt, ſed quod multis. Proptèrea ſane Petro cura iſta credita eſt in tam multis vineis, quæ erant de circumciſione, quia homo paratus erat, & in carcerem, & mortem ire: uſque adeò ſuæ vineæ, id eſt, ſuæ animæ, non detinebatur amore, quo minus curæ intenderet creditarum. Meritò & Paulo inter gentes tam ingens ſylva credita eſt vinearum, quod & ipſe in ſuæ cuſtodia vineæ minimè curioſus inventus ſit, itaut non ſolum alligari, ſed & mori in Hieruſalem paratus fuerit propter Nomen Domini Noſtri Ieſu Chriſti. Deniqne nihil horum vereor, inquit, *Nec facio animam meam pretioſiorem quam me*. Act. 20. Optimus æſtimator rerum, qui nihil ſuorum ſibi præferendum exiſtimet. Quam multi ſaluti propriæ modicam, viliſſimamque pecuniam prætulerunt? Paulus nec animam. *Non* inquit, *facio eam pretioſiorem quam me* Ergo differentiam facis inter te, & animam tuam? Prudenter quidem tu tibi pluris es, quam quidvis tuum. Sed quomodo non tua anima Tu? Arbitror quod quia Paulus jam tunc in ſpiritu ambularet, & mente conſentiret legi Dei, quoniam bona eſt: idcircò hanc ipſam mentem ſuam, tanquã principale, ac ſupremum quoddam ſui, dignum duxerit ſuimet potius, quam ſuæ cujuſpiam rei nomine deſignare: reliquum verò quod conſtat naturæ eſſe inferioris, & inferiori proinde, viliorique eſſentiæ (quod eſt corpus) inhærere, non modo officio vivificandi, ac ſenſificandi, ſed & fovendi, nutriendique deſiderio: hoc, inquam, ſenſuale, atqne carnale appellatione ſui homo ſpiritualis indignum judicans, inter ſua magis cenſuit deputandum, quam ſe perſonaliter exprimendum per illud. Cum me dico, inquit, excellentius quod in me eſt, in quo & ſto per gratiam Dei, ideſt, mentem, rationemque intellige. Cum loquor animam meam, hoc inferius accipe, quod carni animandæ vides accomodatum, etiam &

junctum

junctum in concupiſcentiâ. Id me fuiſſe quidem, ſed jam
Rom. 8. non eſſe cognoſco, quia non ſecundum ſpiritum. *Vivo ego jam non ego, vivit vero in me Chriſtus*. Secundũ mentem ego, ſecundũ carnem non ego. Quid enim ſi carnaliter etiam nunc anima concupiſcit? *Iam non ego operor illud, ſed quod habitat in me peccatum* & ideò non me quidem ſed tamen meum dixerim quod in me carnaliter ſapit, idque non aliud quam ipſam animam. Revera enim animæ portio eſt carnalis affectio ejus, & vita quam adminiſtrat corpori. Hanc ergo animam ſuam Paulus ſpernebat præ ſe, paratus pro Domino non ſolum alligari, ſed & mori in Hieruſalem, & ſic perdere animam ſuam juxta conſilium Domini. Tu quoque ſi propriam deſeras voluntatem, ſi corporis voluptatibus perfectè renunties, ſi carnem tuam crucifigas cum vitijs & concupiſcentijs, ſed & mortifices membra tua, quæ ſunt ſuper terrã, probabis te Pauli imitatorem, qui non facies animam tuam pretioſiorem te ipſo: Probabis & Chriſti diſcipulum, etiam illam perdendo ſalubriter, & quidem prudentius eam perdis ut cuſtodias, quam cuſtodis ut perdas. Nam *qui voluerit animam ſuam ſalvam facere, perdet eam*.

XXIII.

Proſequitur adverſus ciborum obſervatores.

Hyppocratis & Galeni, atque etiam Epicuri diſcipulos multos habemus, paucos Pauli.

Scandaloza in cibo & potu ſuperſtitio.

Scripturâ Pauli ad Timotheũ, modico vino utere *quam multi abutantur, quibus nec modicum ſufficit, nec commune placet, niſi ſæpius repetitum, & longius exquiſitum ſit, non ſine magno ſubditorum ſcandalo, & ædificatione peſſimâ.*

Doctrina Chriſti quam differens à doctrinâ medicorum.

Bernar-

BERNARDVS.

QVid hic vos dicitis, obſervatores ciborum, morum neglectores? Hyppocrates, & ſequaces ejus docent animas ſalvas facere in hoc Mundo: Chriſtus & ejus diſcipuli perdere. Quemnam vos è duobus ſequi Magiſtrum eligitis? At manifeſtum ſe facit, qui ſic diſputat: hoc oculis, hoc capiti, & illud pectori vel ſtomacho nocet. Profectò unuſquiſque, quod à ſuo Magiſtro didicit, hoc in medium profert. Num in Evangelio legiſti has differentias, aut in prophetis, aut in litteris Apoſtolorum? Caro, & ſanguis pro certo revelavit tibi hanc ſapientiam, non ſpiritus patris. Eſt enim carnis hæc ſapientia. Sed audi quid de ipſa noſtri medici ſentiant. *Sapientia*, inquiunt, *carnis mors eſt*. Item: *Sapientia carnis, inimica eſt Deo*. Num hyppocratis, ſeu Galeni ſententiam, aut certè de ſchola Epicuri, debui proponere vobis? Chriſti ſum diſcipulus, Chriſti diſcipulus loquor. Ego ſi peregrinum dogma induxero, ipſe peccavi. Epicurus, atque Hypocrates, corporis alter voluptatem, alter bonam habitudinem præfert: meus Magiſter utriuſque rei contemptum prædicat. Animæ in corpore vitam, quam ſummo ſtudio iſte unde ſuſtentet, ille unde & delectet, inquirit, atque inquirere docet; Salvator monet & perdere. Quid enim tibi aliud de Chriſti auditorio ſonuit, cum paulò ante clamatum eſt: *qui amat animam ſuam, perdet eam*? Perdat eam, dixit, ſive ponendo & martyr, ſive affligendo, vt pœnitens. Quamquam genus martyrij eſt, ſpiritu facta carnis mortificare, illo nimirum, quo membra cæduntur ferro; horrore quidem mitius, ſed diuturnitate moleſtius. Videſne hâc ſententiâ magiſtri mei carnis ſapientiam condemnari, per quam utique aut in luxum voluptatis diffluitur, aut ipſa quoque bona valetudo corporis, ultra quam oporteat, appetitur? Serm. 30. in Cant.

Digitized by Google

Denique quod vera ſapientia in voluptates non effluat, au-
Iob. 28. diſti profectò à ſapiente *ne inveniri* quidem hanc *in terrâ ſua-
viter viventium.* Qui autem invenit, dicit, *ſuper ſalutem &*
Sap. 7. *omnem pulchritudinem dilexi ſapientiam.* Si ſuper ſalutem, & pulchritudinem, quantò magis ſuper voluptatem & turpitudinem? Quid vero prodeſt temperare à voluptatibus; & inveſtigandis diverſitatibus complexionum, ciborumque varietatibus exquirendis quotidianam expendere curam? legumina, inquit, ventoſa ſunt, caſeus ſtomachum gravat, lac capiti nocet, potum aquæ non ſuſtinet pectus, caules nutriunt melancholiam, choleram porri accendunt, piſces de ſtagno, aut de lutoſa aqua meæ penitus complexioni non congruunt. Quale eſt hoc, ut in totis fluvijs, agris, hortis, cellarijs reperiri vix poſsit quod comedas? Puta te, quæſo, Monachum eſſe, non medicum; nec de complexione judicandum, ſed de profeſsione. Parce, obſecro, primum quidam quieti tuæ, parce deinde labori miniſtrantinm, parce gravamini domus, parce conſcientiæ. Conſcientiæ, dico, non tuæ, ſed alterius; illius videlicet, qui prope ſedens, & edens quod ſibi apponitur, de tuo ſingulari jejunio murmurat. Scandalo quippe eſt ei, aut tua odioſa ſuperſtitio, aut duritia, quam forte putat illius, qui tibi habet providere. Scandalizatur, inquam, in tuâ ſingularitate frater, judicans te ſuperſtitioſum, tanquam ſuperflua quæritantem; aut certè me durum cauſſans, qui non perquiram victui neceſſaria.

1. Tim. 5. Fruſtra ſibi quidam blandiuntur de exemplo Pauli hortantis diſcipulum bibere aquam, ſed modico uti vino propter ſtomachum, & frequentes ſuas infirmitates. Qui attendere debent, primum quidem Apoſtolum minimè ſibi-ipſi rem iſtiuſmodi ſuadere, ſed nec diſcipulum æque expoſcere ſibi: deinde non monacho hoc intimari, ſed Epiſcopo, cujus vita teneræ adhuc & naſcenti Eccleſiæ perneceſſaria eſſet. Timotheus hic erat. Da mihi alterum Timotheum, &

ego

Digitized by Google

ego cibo illum, ſi vis, etiam auro, & poto balſamo. Cæterum tu tibimet ipſi diſpenſas, miſertus tui. Suſpecta eſt mihi, fateor, tua ipſius in te diſpenſatio, & vereor tibi illud ſub tegmine, & nomine diſcretionis, à carnis prudentia. Id te ſaltem volo admonitum eſſe, ut ſi tibi ita authoritas Apoſtoli placet de bibendo vino; *modico*, quod ille adjunxit, non prætermittas. Et de hoc ſatis. Sed revertamur ad ſponſam & diſcamus ab eá vineas proprias utiliter nos cuſtodire; præſertim nos, qui videmur deputati cuſtodes in vineis ſponſi, Eccleſiæ Ieſu Chriſti Domini noſtri.

a vide Greg curæ paſt. p. 2. c. Vlt.

XXIV.

a *Eligendus in prælatum ſimilis Cedro & Cypreſſo conſtans, imputribilis, boni odoris, & teſtimonij, etiam apud eos qui foris ſunt.*

b *Contingit talem haberi Prælatum non poſſe ex demerito ſubditorum.*

c *Præficiendus eſt talis, non qualem volunt, qui, niſi quod ſuæ carnalitati blanditur, non volunt.*

d *Præficiendus qui ſciat diſponere negotia rerum externarum, ſed tamen per omnia præponere curam animarum.*

b Item ep. lib. 2. ep. 29. l. 4. in 1. reg. c 6 lib. 25. moral. c. 14.

c Item lib. 5. in 1 reg. c. 12. quam graviter peccet qui carnalem præpoſitũ conſtituit.

d Item lib. 25. mor. c. ult. & curæ paſt. p. 2. c. 7. Aug. ep. 113

BERNARDVS.

CEdrus, quoniam imputribile eſt, necnon odoriferum altæque proceritatis lignum, ſatis indicat quales oporteat aſſumi viros in vices tignorum. Ergo validos & conſtantes neceſſe eſt eſſe eos, qui ſuper alios ordinantur, nec non & longanimes in ſpe, atque ad ſuperna mentis verticem attollentes, qui etiam bonum fidei ſuæ, & converſationis ubique odorem ſpargentes, dicere cum Apoſtolo poſsint: *Chriſti enim bonus odor ſumus in omni loco.* Cypreſſus item boni æque odoris, & imputribile ſimiliter lignum, incorruptæ vitæ & fidei etiam quemvis de Clero debere eſſe

Serm. 46. in Cant.

2. Cor. 2.

demonſtrat, ut meritò decori domus ac laqueariumornatui
Pſal. 92. deputetur. Scriptum eſt enim: *Domum tuam decet ſanctitudo, Domine, in longitudinem dierum.* Vbi ſanè & ſanctimoniæ decus, & indeficientis gratiæ expreſſa perſeverantia eſt. Oportet ergo virum, qui ad ornamentum, & decorem aſſumitur domus, bonis ornatum moribus eſſe: & quamvis ſemper ipſe ſit intus, bonum tamen teſtimonium habere ab his, qui foris ſunt.

Epiſt. 58. Satagendum eſt vobis, ut is qui boni teſtimonij, eſt Eccleſiæ deſolatæ quantocius perquiratur, quoniam ſi talis eſt, qualis prædicatur, Deus proculdubio cum ipſo erit, qui ſuam ei gratiam miniſtrabit, placentem omnibus efficacem in omnibus. Quod ſi hunc iſtis non merentibus, fortaſſe nullo modo haberi poſſe contigerit? Alius de aliâ quâlicumque domo religioſâ, qui videatur idoneus, provideatur: Non qualem iſti volunt, qui, niſi quod ſuæ carnalitati blanditur, nolunt, ſed qui ſic ſciat negotia diſponere rerum exteriorum, ut norit per omnia præponere Curam animarum.

XXV.

Vide Greg. curæ paſt. p. 1. c. 9. *Electus ad Prælaturam, Gratiæ Dei, non ſuis aſcribat meritis; nè ſit ejus exaltatio in ruinam.*

Si altiorem quam meliorem eſſe delectat, non proemium, ſed præcipitium exſpectandum.

Prælati plures, quod adepti ſunt nummis, vel alijs artibus, & corruptelis, ſuis attribuunt meritis.

Item curæ paſt. p. 2. c. 6 & lib. 8. mor. c. 27. *Tales ſe putant, quales creduntur ab hominibus.*

Applaudunt ſibi ſanctitatem mutatione veſtium, non mentium.

Subito intumeſcunt, & cum ut plurimum ſint de face populi, priſtinæ abjectionis obliti, genus ſuum erubeſcunt, infimos dedignantur quoſque parentes.

Item lib. 24. mor. c. 14. *Magna & rara virtus, humilitas honorata.*

Bernardus.

Digitized by Google

BERNARDVS.

CRedimus electionem tuam eſſe à Deo, quam tanto cleri populique conſenſu fuiſſe celebratam accepimus. Gratulamur gratiæ ejus, nè dicam meritis tuis: quoniam nè tibi pluſquam oportet blandiamur, non ex operibus Iuſtitiæ, quæ feciſti, ſed ſecundum ſuam miſericordiam hoc fecit tibi. Si ſecus tu, quod abſit, ſapis, erit exaltatio in ruinam. Si autem cognoſcis gratiam, vide nè in vacuum acceperis. Bonas fac de cætero vias tuas, & ſtudia tua, & miniſterium ſanctum. Si vitæ ſanctitas non præceſsit, ſequatur ſaltem. Tunc verè fatebimur te præventum in benedictionibus dulcedinis, tibi de bonis meliora ſperantes. Exultabimus, & lætabimur, quòd fidelis ſervus & prudens conſtitutus ſit ſuper familiam Domini. Alioquin, ſi altiorem quam meliorem eſſe delectat, non proemium ſed præcipitium expectamus. Epiſt. 7.

Non mediocris humilitatis inſigne, nec oblatâ gloriâ oblivíſci humilitatem. Non magnum eſt eſſe humilem in abjectione; magna prorſus & rara virtus, humilitas honorata. Si me miſerum homuncionem, meis decepta ſimulationibus ad aliquem, vel mediocrem honorem provexerit Eccleſia, Deo nimirum hoc, vel propter mea, vel propter ſubditotorum peccata, permittente: nonnè ſtatim oblitus qui fuerim, talem me puto, qualis ab hominibus, qui cor non vident, putatus ſum? Credo ſanè. Conſcientiam meam non attendo, & reputans, non honorem virtutibus, ſed virtutes honori, eo ſanctiorem, quo ſuperiorem, me æſtimo. Videas pleroſque in Eccleſia de ignobilibus nobiles, & de pauperibus divites factos, ſubito intumeſcere, præſtinæ oblivíſci abjectionis, genus quoque ſuum erubeſcere, & infimos dedignari parentes. Videas & homines pernicioſos ad honores Hom. 4. ſuper miſſus.

quoſque Eccleſiaſticos pervolare, moxque ſibi applaudere ſanctitatem, veſtium dumtaxat mutatione, non mentium, & dignos ſe exiſtimare dignitate ad quam ambiendo pervenerunt, quodque, (ſi audeo dicere) adepti ſunt nummis, attribuere meritis.

XXVI.

Vide Greg. ep. lib. 1. ep. 24.

Prælati, dormientibus ſubditis, pervigilare habent, quaſi rationem reddituri pro animabus eorum.

Pernoctantes in orationibus, hoſtium inſidias ſagaciter explorare, machinamenta omnia fruſtrari.

Abſque ſtudio Prælati ſive Paſtoris non poteſt eſſe ſecura Civitas, non ſponſa, non oves.

Amiciſſimi ſint ſponſi oportet, qui tantæ privilegio ſanctitatis donantur.

Niſi perhibeat eis ſua conſcientia, quod Chriſtum ament, & perfecte ament, hoc eſt, pluſquam ſua, pluſquam ſuos, pluſquam ſe, non debent ſe intromittere de ovibus, vel earum curam ſuſcipere.

Amor is trinâ Petri interrogatione ſignatur.

Item ep. lib. 7. ep. 48

Civitas eis commiſſa eſt, vigilent ad cuſtodiam: Sponſa, ſtudeant ornatui; oves, intendant paſtui.

Cuſtodia Civitatis trifaria, à vi Tyrannorum, à fraude hæreticorum, à tentationibus dæmonum.

Trifarius item ſponſæ ornatus, in bonis operibus, moribus, ordinibus.

Vide Aug. lib. 2. cont. ep. parmen. c. 7.

Paſtus ovium in divinarum paſcuis ſcripturarum, quæ continent vel mandata pro duris, ex lege vitæ & diſciplinæ, vel olera diſpenſationum pro infirmis de reſpectu miſericordiæ, vel conſiliorum ſolida, fortiaque profanis & exercitatis, ex intimis ſapientiæ.

Greg. in Cant. c. 4.

Prælatorũ eſt impinguare ſubditos bonis exemplis ſuis, non alienis; ſi tantum alienis, & non ſuis impinguare ſtudeant, ignominioſum erit illis, neque indè proficient ſubditi; vel avide capient, ſed minus ſapidè evenient.

Bernardus

BERNARDVS.

I*Nvenerunt me Vigiles, qui cuſtodiunt civitatem*. Qui enim Vigiles hi? nempe illi, quos Salvator in Evangelio beatos pronunciat, *ſi cum venerit invenerit vigilantes*. Quam boni vigiles, qui, nobis dormientibus, ipſi pervigilant quaſi rationem reddituri pro animabus noſtris. Quam boni cuſtodes, qui vigilantes animo, atque in orationibus pernoctantes, hoſtium inſidias ſagaciter explorant, anticipant conſilia malignantium, deprehendunt laqueos, eludunt tendiculas, reticula diſsipant, machinamenta fruſtrantur. Hi ſunt fratrum amatores, & populi Chriſtiani, qui multum orant pro populo & univerſâ ſanctâ civitate. Hi ſunt qui multum ſolliciti pro ſibi commiſsis Dominicis ovibus, cor ſuum tradunt ad vigilandum diluculò ad Dominum, qui fecit illos, & in conſpectu Altiſsimi deprecantur. Et vigilant, & deprecantur, ſcientes ſuam inſufficientiam in cuſtodiendâ civitate, & quia *niſi Dominus cuſtodierit civitatem, fruſtra vigilat qui cuſtodit eam*. Porro cum Dominus ita præcipiat: *Vigilate; & orate, nè intretis in tentationem*, liquet quod abſque duplici hoc exercitio fidelium, ſtudioque cuſtodum, non poteſt eſſe ſecura Civitas, non ſponſa; non oves. Horum differentiam quæris? unum ſunt. Civitas propter collectionem, ſponſa propter dilectionem, oves propter manſuetudinem. Vis ſcire hoc ſponſam quod Civitatem eſſe? *Vidi*, inquit, *Civitatem ſanctam Ieruſalem novam deſcendentem de cælo, à Deo paratam tamquam ſponſam ornatam viro ſuo*. Identidem tibi hoc & de ovibus liquidò apparebit, ſi recorderis, primus ille cuſtos (Petrum loquor) cum ſibi primo oves committerentur, quàm attentè ſimul de amore commonitus ſit. Quod utique tantâ curâ ſapiens creditor non feciſſet, niſi ſe ſentiret ſponſum, id ſibi utique ex intimo reſpondente conſcientiâ.

Cant. 3.
Serm. 76. in cant.
Luc. 12.
Pſam. 26.
Luc. 12.
Apoc. 2.

Audito

Audite hæc, Amici ſponſi, ſi tamen Amici. At parum dixi, Amici Amicisſimi ſint oportet, qui privilegio tantæ familiaritatis donantur. Non otioſè toties repetitum eſt. *Petre amas me*, in commiſsione ovium. Et ego quidem id ſignificatum perinde puto, ac ſi illi dixiſſet Ieſus: Niſi teſtimonium tibi perhibente conſcientiâ quod me ames, & valde, perfectèque ames, hoc eſt, pluſquam tua, pluſquam tuos, pluſquam & te, ut hujus repetitionis meæ numerus impleatur, nequaquam ſuſcipias curam hanc, nec te intromittas de ovibus meis, pro quibus ſanguis utique meus effuſus eſt. Terribilis ſermo, & qui poſsit etiam impavida quantumvis Tyrannorum corda concutere. Propterea attendite vobis, quicumque opus miniſterij hujus ſortiti eſtis; attendite, inquam, vobis, & pretioſo depoſito, quod vobis creditum eſt. Civitas eſt, vigilate ad cuſtodiam, concordiamque. Sponſa eſt, ſtudete ornatui, Oves ſunt, intendite paſtui. Et hæc tria ad illam Domini trinam ſciſcitationem fortè non incongrue pertinere dicentur. Porrò cuſtodia Civitatis, ut ſit ſufficiens, trifaria erit; à vi Tyrannorum, à fraude hæreticorum, à tentationibus dæmonum. Sponſæ vero ornatus in bonis operibus, & moribus, & ordinibus. At paſtus ovium communiter quidem in paſcuis ſcripturarum, tanquam in hæreditate Domini. Sed eſt diſtinctio in illis. Nam ſunt mandata, quæ duris & carnalibus animis imponuntur ex lege vitæ & diſciplinæ. Et ſunt olera diſpenſationum, quæ infirmis & puſillis corde de reſpectu miſericordiæ apponuntur. Et ſunt conſiliorum ſolida, fortiaque, quæ ex intimis ſapientiæ proponuntur ſanis & qui exercitatos habent ſenſus ad diſcretionẽ boni & mali. Parvulis nempe, tamquam anniculis, adhortationis lac potus datur, non eſca. Ad hæc boni ſollicitique Paſtores impinguare pecus non ceſſant bonis, lætiſque exemplis, & ſuis magis quam alienis. Nam ſi alienis & non ſuis, ignominia eſt illis, & pecus ita non proficit. Si enim,

verbi

verbi cauſsâ, ego qui videor inter vos Paſtoris gerere curam, vobis appoſuero Moyſi manſuetudinem, patientiam Iob, miſericordiam Samuelis, David ſanctitatem, & ſi qua ſunt ejuſmodi exempla bonorum, immitis ipſe & impatiens, atque immiſericors, & minimè ſanctus; ſermo, ut vereor, minus ſapidè eveniet, & vos minus avidè capietis. Verum hoc ſupernæ pietati relinquo, ut quod minus vobis ex nobis eſt, ipſa ſuppleat: & quod perperam, ipſa corrigat.

XXVII.

Electus in Prælatum curet fidelis ſervus & prudens inveniri.

Non ſe excuſet quaſi de ſui novitate, vel imperitiâ.

Totum impendat quod habet. Vide Greg l.1 in Ezech hom.11. & apud Aug. ſerm. 42. in append. ad t.10. & ſer. de David & Goliat & ſerm. 3. de verb Dom. Greg. lib. 2. hom. 12. in Ezechiel. item lib. 30 c. 10. lib. 31 c. 11.

Det voci ſuæ vocem virtutis, opera concinant verbis, & hæc operibus.

Portet prior onus, quod alijs imponit.

Sermo vivus & efficax exemplum eſt operis, facile faciens ſuadibile quod ſuadetur.

A verbo & exemplo ſummam ſui officij, & conſcientiæ ſuæ ſecuritatem pendere intelligat.

Addat orationis ſtudium ad complementum trinæ repetionis in Evangelio de paſcendis ovibus.

BERNARDVS.

CVra inveniri fidelis ſervus & prudens, conſervis tuis cæleſte triticum communicare abſque invidiâ, & abſque deſidiâ erogare: & noli fruſtra aſſumere excuſationem quaſi de tui novitate, aut de imperitiâ, quod putas forte, vel ſimulas. Nam nec ſterilis verecundia grata eſt, nec humilitas præter veritatem laudabilis. Officium ergò tuum attende. Pelle pudorem conſideratione officij, age ut magiſter. Novus es, ſed debitor. Et ex tunc te noveris debitorem, Epiſt. 201.

Digitized by Google

ex quo te alligaſti. Nunquid novitas excuſabit apud creditorem damna lucrorum? Nunquid prima tempora vacua præterire patitur fœnerator? Sed non ſum, inquies, ad iſta ſufficiens. Quaſi verò devotio tua accepta non ſit ex eo quod habes, non ex eo quod non habes. De ſolo tibi credito talento reſpondere para, ſecurus de reliquo. Si multum accepiſti, da multum. Quod ſi modicum eſt, & id tribue. Etenim qui in modico fidelis non eſt, nec in maximo. Totum da, quia totum repetendus es uſque ad noviſsimum quadrantem: ſed ſanè quod habes, non quod non habes. Memento etiam voci tuæ dare vocem virtutis. Quid illud; inquis? ut opera tua verbis concinant, imò verba operibus, ut cures videlicet prius facere quam docere. Pulcherrimus ordo eſt, & ſaluberrimus, ut onus, quod portandum imponis, tu portes prior; & ex te diſcas qualiter oporteat alijs moderari. Alioquin ſubſannabit te ſapiens, utpote pigrum illum, cui *labor ſit manum porrigere ad os.* Arguet te & Apoſtolus dicens: *Tu qui alios doces, teipſum non doces?* ſed & notaberis vitio Phariſæorum, qui *alligant onera gravia & importabilia, & imponunt in humeros hominum, digito autem ſuo nolunt ea movere?* Sermo equidem vivus & efficax exemplum eſt operis, facile faciens ſuadibile quod dicitur, dum monſtrat factibile quod ſuadetur. Ergo in his duobus mandatis, verbi ſcilicet atque exempli, ſummam tui officij, ac conſcientiæ ſecuritatem pendere intellige. Tu tamen, ſi ſapis, junges & tertium: ſtudium videlicet orationis, ad complementum utique trinæ illius repetitionis in Evangelio de paſcendis ovibus. In hoc noveris illius Trinitatis Sacramentum in nullo fruſtratum à te, ſi paſcas verbo, paſcas exemplo, paſcas & ſanctarum fructu orationum. Manent itaque tria hæc, verbum, exemplum, oratio: major autem his eſt oratio.

Proverb. 23
Rom. 2.
Matt. 20.
Ioan. 21.

Digitized by Google

XXVIII.

a *Eſto Prælatus turturi ſimilis, & gemendo doceat exemplum verbo efficacius.*

Operis quam oris vox validior.

Facilius emendat, & docentem probro liberat, ubi ei obijci non poteſt; tu qui alium doces, te ipſum non doces?

b *Cito perſuadetur quod dicitur, dum quod ſtupetur, oſtenditur.*

Illius Doctoris vox libentius auditur, qui non ſibi plauſum, ſed auditori planctum movet.

Si perſuadere vult, gemendo id magis, quàm declamando ſtudeat, oportebit.

a Vide Greg. ep. lib. 1. ep. 24. & curæ paſt. p. 1. c. 1. & p. 3. c. 6. lib. 5. in 1. Reg. c. 9. Aug. regul. ad ſerv. Dei & lib. 4. de doct. Chriſt. c. 27.

b Itē apud eund. lib. 2. qq. Vet. & nov. Teſt. q: 49. & lib. 2. cont. ep. parmen. c. 7

BERNARDVS.

TVrturis vox non dulce admodum ſonat, ſed ſignat dulcia. Ipſa avicula, ſi emis, non magni: ſi diſcutis, non parvi pretij eſt. Et vox quidem gementi quam canenti ſimilior, peregrinationis noſtræ nos admonet. Illius Doctoris libenter audio vocem, qui non ſibi plauſum, ſed mihi planctum moveat. Verè turturem exhibes, ſi gemere doceas. Et ſi perſuadere vis gemendo, id magis, quàm declamando ſtudeas, oportebit. Exemplum ſanè, tum in alijs multis, tum vel maximè in hoc negotio, verbo efficacius eſt. Dabis voci tuæ vocem virtutis, ſi quod ſuades, prius tibi illud cognoſceris perſuaſiſſe. Validior operis, quam oris vox. Fac ut loqueris, & non ſolum me facilius emendas, ſed te quoque non levi liberas probro. Non jam pertinebit ad te, ſi quis dicat: *alligant onera gravia, & importabilia, & imponunt ea in humeros hominum, digito autem ſuo nolunt ea movere.* Sed neque illud verearis oportet. *Tu qui alios doces, te ipſum non doces.* Cito perſuadetur quod dicitur, dum quod ſtupetur oſtenditur.

Serm. 59. in cant.

Matt. 23.

Rom. 2.

Digitized by Google

XXIX.

a Vide Greg hom. 36. & Aug. ſer. 19. de Verb. Apoſt. c. 1. & ep. 203.

a *Aſſumptus in Prælatum, ſit ut jumentum patienter ſuſtinens onus, ſed honorem intelligens.*

Cogitet tam ipſius oneris qualitatem, quam propriam utilitatem.

BERNARDVS.

Pſalm. 48. Serm. 7. in pſalm. 90.

ESto ut jumentum. *Homo*, inquit, *cum in honore eſſet, non intellexit, comparatus eſt jumentis inſipientibus, & ſimilis factus eſt illis.* Quid tantopere vel plangit Propheta, vel arguit in homine ſimilitudinem jumentorum, præſertim qui alio quodam loco de ſe loqui, & dicere Deo non ſine quâdam congratulatione videtur: *Vt jumentum factus ſum apud te, & ego ſemper tecum?* Puto, imo non puto, ſed ſcio ſimilitudinem aliquam jumentorum homini commendari, ſed planè non eam, quæ in non intelligendo, & inſipientiæ, ſed patientiæ imitatione conſiſtat. Neque enim ſuccenſentis ſimiliter, ſed ne plangentis quidem videretur vox, ſi dixiſſet: homo cum ſub onere Dei eſſet, non recalcitravit, ut jumentum factus eſt apud eum. Quis enim non illi jumento plurimum invideret, cujus in humili tergo ad commendationem ineffabilis ſuæ manſuetudinis dignatus eſt ſedere Salvator: ſi cum illius tam pretioſi oneris geſtatione intelligentiam quoque tam ſingularis habuiſſet honoris, ut jumentum igitur eſto, patienter quidem ſuſtinens onus, ſed honorem intelligens: ſapienter & delectabiliter cogitans tam ipſius oneris qualitatem, quam propriam utilitatem.

Pſalm. 72.

XXX.

XXX.

Non ſit ingratus Deo, nec mittat ſe deorſum, in magno pietatis ſacramento quæſtum æſtimans pietatem. Vide Greg lib. 1. in Ezech. hom. 11

Infidelitati deputabitur, ſi in miniſterio, quod Chriſtus proprio ſanguine conſecravit quærat gloriam ſuam, quærat quæ ſua ſunt non quæ Chriſti, cui reddet pro gratiâ contumeliam. Item curæ paſt. p. 4. & Aug. ſerm. 123 in Io.

BERNARDVS.

IN hoc quod ait: *mitte te deorſum.* Cave tibi, quicumque es, qui templi pinnaculum conſcendiſti. Cave tibi ſpeculator domus Domini. Cave tibi, qui in Eccleſiâ Chriſti locum cerneris tenere ſublimem. Quam ingratus enim imò quam injurioſus es illi magno Sacramento pietatis ſi in illo quæſtum æſtimes pietatem? Quam infidelis ei, qui miniſterium hoc ſuo ſanguine conſecravit ſi eo quæras gloriam tuam, quæ nihil eſt; quæras quæ tua ſunt non quæ Ieſu Chriſti? Quam indignè reſpondes ejus dignationi, qui in diſpenſatione humilitatis ſuæ ſublimem eſſe te fecit, cæleſtia tibi Sacramenta commiſit, cæleſtem fortè, & ampliorem quam ipſis ſpiritibus cœleſtibus tradidit poteſtatē, ſi deorſum ipſe te mittas, ſapies non quæ ſurſum ſunt, ſed quæ ſuper terram? ſed & omnis, qui de virtutum eminentia ad inanis gloriæ ſeſe dimittit, & dejicit appetitum, haud dubium quin Domino virtutum qui tanta inter nos toleravit, ut nobis formam hujus imprimeret ſanctitatis, pro gratiâ contumeliam reddat. Serm 14 in pſam 90

XXXI.

Vide Greg. curæ paſt. p. 1. c. 1.

Habeat Prælatus cum dulci voce decoram faciem.

Puritas mentis abſque prædicationis voce in multis placuit; vox abſque puritate in nemine.

Item lib. 17. moral. c. 7.

Impuris non ſe oſtendit veritas, non ſe credit ſapientia.

Impurus ille eſt, qui laudes requirit humanas.

Item in pſal. 37. v. 10

Qui non ponit ſine ſumptu Evangelium.

Qui Evangelizat, ut manducet.

Qui quæſtum æſtimat pietatem.

Qui quærit quæ ſua ſunt.

Hi tales cum non habeant, unde videant veritatem, propter impuritatem, habent tamen unde illam loquantur.

Multi puritate neglectâ, ante loqui quam videre conati ſunt, & aut graviter erraverunt, aut turpiter viluerunt.

BERNARDVS.

Serm. 62. in Cant.

QVantum illi placeat cum puritate quidem mentis prædicatio veritatis, oſtendit cum ſubinde infert: *vox tua dulcis.* Quia enim non placeat vox, ſi diſpliceat facies, demonſtrat, cum ilicò ſubdit: *& facies tua decora.* (Cant. 2.) Quid internæ decor faciei, niſi puritas? In pluribus hæc abſque prædicationis voce complacuit; illa abſque iſto in nemine. Impuris non ſe oſtendit veritas, non ſe credit ſapientia. Quid ergo loquuntur quam non viderunt? *Quod ſcimus,* inquit, *loquimur, & quæ vidimus teſtamur.* (Ioan. 3.) Id ergo tu audes teſtari, quod non vidiſti, & loqui quod ignoras? Quæris quem dicam impurum? Qui laudes requirit humanas, qui non ponit ſine ſumptu Evangelium, qui Evangelizat ut manducet, qui quæſtum æſtimat pietatem, qui non requirit fructum, ſed datum. Impuri ſunt tales, & cum non habeant

Digitized by Google

habeant unde videant veritatem propter impuritatem, habent tamen unde illam loquantur. Quid præpropere agitis? Cur lucem non expectatis? cur opus lucis ante lucem præſumitis? *Vanum eſt vobis ante lucem ſurgere.* Lux eſt puritas, lux charitas, quæ *non quærit quæ ſua ſunt.* Hæc præcedat, & pes linguæ in incerto non ponitur. Superbo oculo veritas non videtur, ſincero patet. Non eſt quod ſe veritas deneget intuendam puro cordi, ac per hoc nec eloquendam: Peccatori autem dicit Deus: *Quare tu enarras juſtitias meas, & aſſumis teſtamentum meum per os tuum?* Multi puritate neglectâ, ante loqui, quam videre conati ſunt, & aut graviter erraverunt neſcientes de quibus loquerentur, neque de quibus affirmarent, aut turpiter viluerunt, dum qui alios docerent, ſeipſos non docuiſſent.

Pſalm. 126.
1. Corint. 13
Pſalm. 49.

XXXII.

Cogitet quanto periculo teneatur aſtrictus, qui pro multis animabus eſt rationem redditurus.

Quam infœlix, ſi depoſitum, quod Chriſtus ſanguine proprio pretioſius judicavit, contigerit negligentius cuſtodire.

Quod illi incumbit ſuam & ſubditorum conſcientiam ſervare, quarum utraque abyſſus imperſcrutabilis, utraque nox, neutra ſatis nota: Vnde ſollicitudinis cumulus, *pondus timoris.*

Excuſabilis tamen erit ſi debitam exhibeat cuſtodiam & diſciplinam.

Vide Greg. lib. 5. in 1. Reg. c. 12.
Item hom. 26. in c. 20. Ioan. Aug. lib. 50. hom. 25. & apud eundem lib de paſtorib. c. 1.

BERNARDVS.

LOnge graviori, & periculoſiori debito tenentur aſtricti, qui pro multis animabus reddituri ſunt rationem. Quid ergo infœlix, quo me vertam, ſi tantum theſaurum, ſi pretioſum depoſitum iſtud, quod ſibi Chriſtus

Serm. 3. de Adv. Dom.

Digitized by Google

Chriſtus Sanguine proprio precioſius judicavit, contigerit negligentius cuſtodire? Si ſtillantem in cruce Domini Sanguinem collegiſſem, eſſetque repoſitus pœnes me in vaſe vitreo, quod & portari ſæpius oporteret, quid animi habiturus eſſem in diſcrimine tanto? Et certe id ſervandum accepi, pro quo mercator non inſipiens (ipſa utique ſapientia) ſanguinem illum dedit. Sed & habeo theſaurum iſtum in vaſis fictilibus, & quibus multò plura, quam vitreis, imminere pericula videantur. Accedit ſane ad ſollicitudinis cumulum, & pondus timoris, quod cum & meam, & proximi conſcientiam ſervare neceſſe ſit, neutra mihi ſatis eſt nota. Vtraque abyſſus eſt imperſcrutabilis, utraque mihi nox eſt, & nihilominus exigitur à me utriuſque cuſtodia, &
Iſa. 20. clamatur. *Cuſtos qui de nocte, cuſtos qui de nocte.* Non eſt mihi
Gen. 4. dicere cum Cain: *Nunquid cuſtos fratris mei ſum ego?* Sed & fateri humiliter cum Propheta, quia, *Niſi Dominus cuſtodierit*
pſalm. 126. *Civitatem, fruſtra vigilat qui cuſtodit eam.* In eo tamen excuſabilis ego videor, ſi ut prædixi, debitam exhibeo cuſtodiam, pariter & diſciplinam.

XXXIII.

Vide Greg. ep. lib. 1. ep. 24. lib. 6. in 1. Reg. c. 16. & curæ paſt. p. 2. c. 4. & p. 3. adm. 26.

Itaque prædicationis incumbat officio, induatque perſonam Elizei, qui ſalus Domini interpretatur, per quem ſignificantur Prælati, quorum ſalubri perſuaſione ſalus Domini populis annunciatur.

Curet afferri farinam, hortetur habere charitatem.

Item lib. 29, mor. c. 13. & hom. 30.

Poteſt prædicator monita ſalutis auribus circumſtantium inſonare; ſed nemo, niſi ſolus Deus valet ſaporem charitatis palato cordis infundere.

BERNARDVS.

ERat fames in terrâ, & filij Prophetarum habitabant coram Helizeo, quibus fecit apponi pulmentum. Cumque guſtaſſent de coctione, exclamaverunt. Mors in olla, vir Dei: & non potuerunt comedere. At ille, afferte, inquit farinam. Et miſit in ollam, & ait: Infunde turbæ & comedit, & non fuit quidquam amplius amaritudinis in olla. Fames in terra, penuria verbi Dei in mente humanâ: filij Prophetarum, filij Prædicatorum. Propheta interpretatur videns, & Sancti Prædicatores non abs re Prophetæ appellantur: qui & arcana myſteriorum Dei contemplantur, & prout vident mores hominum, adhibent modos curationum. Helizeus ſalus Domini interpretatur, quo nomine quivis Prælatus & Doctor Eccleſiæ decenter cenſetur, cujus ſalubri perſuaſione Domini ſalus populis annuntiatur, & annuntiando impertitur. Hic talis ex debito ſui officij apponit ſubjectis ollam grandem herbas agreſtes continentem, id eſt, admonitionem de gravibus diſſerentem, acerbitate refertam, ſed tamen igne Sancti Spiritus ſuccenſam. Subditi ergo perhorreſcentes Sermonum auſteritatem, clamant: Mors in olla, & non poſſunt guſtare. Sapiens igitur diſpenſator non affert, imò afferri jubet farinam, quoniam non præbet, ſed hortatur habere charitatem, cujus condimento redduntur dulcia, quæ prius videbantur amara. Poteſt namque prædicator monita ſalutis auribus circumſtantium inſonare, ſed nemo, niſi ſolus Deus, valet ſaporem charitatis palato cordis infundere. Vnde Gregorius: *Niſi ſit intus ſpiritus, qui doceat, Doctoris lingua exterius in vacuum laborat.* Alius eſt ſapor cæli, alius eſt ſapor terræ. Haudquaquam nobis placere poteſt ſapor cæli dum ſaporem quærimus coci noſtri. In deſerto dantur coturnices, & manna; id eſt, in loco diſciplinæ majora & Ser 66. inter parvos 4. Reg. 4.

Digitized by Google

minora mandata. Cum vidiſſent filij Iſraël manna, dixerunt ad invicem: Manhû? quid eſt hoc? Ignorabant enim quid eſſet. Quibus ait Moyſes: *Iſte eſt panis quem dedit Dominus vobis ad veſcendum* Hujus facti Myſterium in Evangelio Ioannis convenienter aperitur, ubi Dominus ait: *Amen, Amen dico vobis, niſi manducaveritis carnem filij hominis &c.* Multi ergo ex diſcipulis audientes dixerunt: *Durus eſt hic ſermo. Quis poteſt enim audire?* Ex hoc multi abierunt retrò. Ad hunc itaque modum, cum aliqui ſimplices ad converſionem veniunt, ſeveritatem regulæ expaveſcunt: ſi fiat eis ſermo de mundi contemptu, de virtutum, vitiorumque conflictu, ſi anxietas vigilandi, aſsiduitas orandi, parcimonia jejunandi ab ipſis requiritur, dicunt conquerendo inter ſe: Quid eſt hoc? quis tot, & tanta implere ſufficiat? Neſciunt enim quanta ſit virtus aſſumpti ordinis. Sed Paſtor eis conſolatoriè habet reſpondere, & de afferenda eos ſollicitare farina.

Exod. 16.
Ioan. 6.

XXXIV.

Maria portans Ieſum in utero deſignat Prælatos ſubditis Evangelizantes, ut Ieſum eis, vel Ieſu eos pariant.

Prælatos item deſignavêre, qui in die palmarum cædebant ramos de arboribus.

Prælatorum eſt facere homines diſcumbere.

Admonere item, nè quis ſubditorum inveniatur angulos ſectari,

Ne quis circumferatur omni vento doctrinæ.

Ne quis obſtinationi det locum, quæ eſt nequiſſima & perniciosiſſima peſtis, diſcordiæ fomes, materia ſcandalorum.

Bernar-

Digitized by Google

BERNARDVS.

QVid eſt quod Maria portat Ieſum in utero, Ioſeph in humero, in Ægyptum ſcilicet iens, & inde rediens; Simeon portat in brachijs. Significant iſti tres, tres electorum ordines. Maria Prædicatores, Ioſeph pœnitentes, Simeon bonos operatores. Qui enim alijs Evangelizat, quaſi Ieſum in utero portat, ut enim alijs, vel potius alios ei pariat; de talibus erat Beatus Paulus, qui dicebat: *Filioli, quos iterum parturio, donec Chriſtus formetur in vobis.* Prælati ramos cædunt de arboribus, verbi cauſa, cum de fide, & obedientia Abrahæ, de caſtitate Ioſeph, de manſuetudine Moyſi, cæterorumque Sanctorum virtutibus Evangelizant. Serm. 8. in parvis. Gal. 4. Serm. 1. in ramis.

Tertia dies eſt rationis, in quâ veritas innoteſcit, ut tamquam ea debito quodam naturæ ſine aliqua contradictione Creatori ſubjecta ſit cratura, ſervus ſerviat Redemptori, jubemur jam diſcumbere, ut charitas ordinetur in nobis. Ex hinc aperit Dominus manum ſuam, & implet omne animal Benedictione. Verum quoniam Apoſtolis dicitur: *Facite homines diſcumbere.* Quorum nos (licet ad confuſionem noſtram) habetis vicarios qualeſcumque; diſcumbere vos admonemus, Fratres Chariſsimi, ut refecti pane Benedictionis, ſubſiſtere poſsitis in viâ, nè fortè miſerâ neceſsitate compulſi, deſcendatis & vos in Ægyptum, & incipiant vobis illudere, qui necdum vobiſcum in deſerto ſequuti ſunt Salvatorem. Miſeri ſane & ipſi, qui non exire cum exeuntibus, ſed plane miſerabiliores omnibus hominibus, qui profecti quidem cum alijs, ſed non cum alijs ſunt refecti. Porro ſi fuêre qui, diſcumbentibus alijs, poſt drumeta, ſeu diverſoria quævis abſconditi latuere, homines ejuſmodi jejunos, vacuoſque remanſiſſe quis neſciat? Sic eos nihilominus qui Serm. 1. Dominic. 1 poſt Pent.

Digitized by Google

levitate & curioſitate ducti, circumquaque vagantes, minimè reſederunt, aut reſederunt quidem, ſed non in ordine, nec in numero cæterorum. Hortamur proinde charitatem veſtram, & paſtorali ſollicitudine admonemus, ne quis ex vobis inveniatur angulos amare, ſectari latebras, quærere diverticula: quoniam qui malè agit, odit lucem, & non venit ad lucem. Vt non arguantur opera ejus, ſed nec inveniantur in nobis, qui circumferantur omni vento doctrinæ, inſtabiles, inquieti, nihil in ſe ſoliditatis, nihil gravitatis habentes, tamquam pulvis, quem proijcit ventus à facie terræ. Nam de his quid dicam, quorum manus contra omnes, & manus omnium contra ipſos? Hi ſunt qui ſeparant ſemetipſos, animales, ſpiritum non habentes, quoniam nemo in ſpiritu Dei loquens dicit Anathema Ieſu. Nequiſsima planè & perniciociſsima peſtis, quoniam univerſos unius obſtinatio turbat, & ſit omnibus diſcordiæ fomes, materia ſcandalorum. Denique Prophetam audi, qui de vinea Domini loquens, *Singularis*, inquit, *ferus depaſtus eſt eam.* Pro hujuſmodi rogo & obſecro vos fratres mei, fugite ſimulationem omnem, & angulos propriæ voluntatis: fugite inquietudinem, & ſpiritum leuitatis: fugite obſtinationem & nequiſsimum vitium ſingularitatis, niſi forte, quod abſit, fraudare vultis animas veſtras panis edulio benedicti.

1. Corint. 2.

Pſalm. 79.

XXXV.

Sollicitè moneat Prælatus nihil operi Dei, hoc eſt, laudum divinarum ſolemnijs in Oratorio, ſeu templo perſolvi ſolitis, præponi ſecundum quod à Sancto BENEDICTO præſcribitur in regulâ.

Moneat pure, ſemper, ac ſtrenuè dictis laudibus intereſſe.

Strenuè, ut ſicut reverenter, ita & alacriter Domino aſſiſtatur.

Purè, ut nihil aliud, dum pſallitur, quam quod pſallitur cogitetur.

Vitanda

Vitandæ ſunt cogitationes, non ſolum vanæ, & otioſæ, ſed & illæ, quas pro neceſsitate communi fratres officiales, quaſi neceſſario admittere frequenter compelluntur.

Sed neque cogitanda tunc, quæ forte ante in codicibus lecta in Clauſtro, vel à vivâ voce acceptâ in auditorio fuerint.

Spiritus ſanctus illâ horâ gratum non recipit, quidquid aliud quam debes, neglecto eo quod debes, obtuleris.

BERNARDVS.

EX regulâ noſtrâ nihil operi Dei præponere licet. Quo quidem nomine laudum ſolemnia, quæ Deo in oratorio quotidie perſolvuntur, Pater ideò BENEDICTVS voluit appellari, ut ex hoc clarius aperiret quam nos operi illi vellet eſſe intentos. Vnde vos moneo, dilectiſſimi, purè, ſemper, ac ſtrenuè divinis intereſſe laudibus. Strenuè quidem, ut ſicut reverenter, ita & alacriter Domino aſsiſtatis, non pigri, non ſomnolenti, non oſcitantes, non parcentes vocibus, non præcidentes verba dimidia, non integra tranſilientes, non fractis & remiſsis vocibus muliebre quiddam balbâ de nare ſonantes, ſed virili, ut dignum eſt, & ſonitu, & affectu, voces Sancti ſpiritus depromentes. Pure verò, ut nihil aliud, dum pſallitis, quam quod pſallitis, cogitetis. Nec ſolas dico vitandas cogitationes vanas & otioſas: vitandæ ſunt & illæ, & illâ dumtaxat horâ, & illo loco, quas officiales fratres pro communi neceſsitate quaſi neceſſariò frequenter admittere compelluntur. Sed nè illa quidem profectò recipere tunc conſuluerim, quæ fortè paulò ante in clauſtro ſedentes in codicibus legeratis, qualia ex nunc vivâ voce diſſerente ex hoc auditorio Spiritus ſancti recentia reportatis. Salubria ſunt ſed minimè illa ſalubriter inter pſallendum revolvitis. Spiritus enim ſanctus illâ horâ gratum non recipit quidquid aliud quam debes, neglecto eo, quod debes, obtuleris. Serm. 47. in Cant.

Digitized by Google

XXXVI.

Vide Greg. lib. 21. mor. c. 16.

Prælati eſt, ſollicitè providere eſcam animæ ſuis ſubditis.

Veri Paſtores quamvis habeant corpora ſua in & de terrâ, non tamen de terrâ, ſed de cœleſtibus paſcuis paſcunt ſubditos ſuos.

Non ſuam in eis, ſed Domini prædicant voluntatem.

BERNARDVS.

Serm. 2. de Nativitat. Dom. in Append.

SI pium eſt præbere eſcam corpori, multò miſericordius eſcam animæ impartiri, quod eſt propriè Magiſtrorum qui mentes diſciplinatas ſub diſciplinæ rigore coërcent.

Serm. 35. in Cant.

Paſtores, qui veri Paſtores ſunt, licet tabernacula habeant de terrâ & in terrâ, corpora videlicet ſua, his diebus, quibus nunc militant, non tamen de terrâ, ſed de cœleſtibus paſcuis greges dominicos paſcere conſueverunt, neque enim ſuam in eis, ſed Domini prædicant voluntatem.

XXXVII.

Vide Greg. lib. 24 mor. c. 24.

Dictum eſt quales eſſe debeant, non quales ſint Prælati.

Non omnes Amici Sponſæ, qui ei aſſiſtere cernuntur.

a Item hō. 17. pro his quæ ſequuntur de vita improba & exceſſibus ſacerdotum & Prælatorū. Item lib. 5. in 1. Reg. c. 14.

Intuentes eorum pompam, ſponſam eos putemus eſſe, non ſponſæ cuſtodes.

a *Sponſam ſpoliant & perdunt, non ornant aut cuſtodiunt.*

Devorant & mactant gregem, non paſcunt.

Vacuandis ſubditorum marſupijs, non extirpandis vitijs invigilant.

Venditores ſunt ſponſæ, non inventores.

Alacres ad Cathedram, non ſic vigiles ad curam.

Non parcunt ſuis, vel ſibi, pereuntes pariter & perimentes.

Bernar-

Digitized by Google

BERNARDVS.

Diximus quales in hâc viâ, quâ ambulamus, vellemus habere duces, non quales habemus. Longe diſſimiles experimur. Non omnes ſunt amici Sponſæ, quos hodie Sponſæ hinc inde aſſiſtere cernis, & qui, ut vulgò ajunt, eum quaſi addextrare videntur. Pauci admodum ſunt, qui non quæ ſua ſunt, quærant, ex omnibus charis ejus. Diligunt munera, nec poſſunt pariter diligere Chriſtum, quia manus dederunt mammonæ. Intuere quomodo incedunt nitidi, & ornati, circumamicti varietatibus, tamquam Sponſa procedens de thalamo ſuo. Nonnè ſi quempiam talium repente eminus procedentem aſpexeris, Sponſam potius putabis quam ſponſæ cuſtodem? Vnde verò hanc illis exuberare æſtimas rerum affluentiam, veſtium ſplendorem, menſarum luxuriem, congeriem vaſorum argenteorum, & aureorum, niſi de bonis Sponſæ? Inde eſt quod illa pauper & inops, & nuda relinquitur, facie miſerandâ, incultâ, hiſpidâ, exangui, propter hoc non eſt hoc tempore ornare Sponſam, ſed ſpoliare Non cuſtodire, ſed perdere. Non eſt defendere, ſed exponere, non eſt inſtituere, ſed proſtituere, non eſt paſcere gregem, ſed mactare & devorare, dicente de illis Domino: *Qui devorant plebem meam, ut cibum panis*, & *quia comederunt Iacob, & locum ejus deſolaverunt*. Et in alio Propheta. *Peccata populi mei comedunt*. Quaſi dicat: peccatorum pretia exigunt, & peccantibus debitam ſollicitudinem non impendunt. Quem dabis mihi de numero præpoſitorum, qui non plus invigilet ſubditorũ vacuandis marſupijs quam, vitijs extirpandis? Vbi qui orando flectat iram, qui prædicet annum placabilem Domino? Leviora loquimur: graviora gravius manet judicium. Sine cauſſa tamen vel his vel illis immoramur, quia non audiunt nos. Sed etſi litteris

forſitan

Serm. 77. in Cant.

Digitized by Google

forſitan mandentur iſta, quæ dicimus, dedignabuntur legere,aut ſi fortè legerint,nobis indignabuntur,quamvis rectius ſibi hoc facerent. Propterea relinquamus iſtos.non inventores.Sponſæ, ſed venditores; & inquiramus potius illos, à quibus Sponſa ſè inventam loquitur, & quidem illorum iſti ſortiti ſunt miniſterij locum, ſed non zelum. Succeſſores omnes cupiunt eſſe, imitatores pauci. ô utinam tam vigiles reperirentur ad curam, quàm alacres currunt ad Cathedram. Vigilarent utique ſollicitè ſervantes ab illis inventam, ſibi creditam. Imò verò evigilarent pro ſemetipſis, nec ſinerent de ſe dici: *Amici mei & proximi mei adverſum me appropinquaverunt & ſteterunt.* Iuſta omnino quærimonia nec ad ullam juſtius, quam ad noſtram referenda ætatem Parum eſt noſtris vigilibus, quod non ſervant nos, niſi & perdant, alto quippe demerſi oblivionis ſomno, ad nullum dominicæ comminationis tonitruum expergiſcuntur, ut vel ſuum ipſorum periculum expaveſcant. Inde eſt, ut non parcant ſuis, qui non parcunt ſibi, perimentes pariter, & pereuntes.

XXXVIII.

Vide Grog. lib. 24. mor. c. 15.

Graviorem perſecutionem patitur hodie Chriſtus à Prælatis, quam olim à Crucifixoribus ſuis.

Item hom. 17.

Ipſi ſunt in perſecutione Chriſti primi, qui videntur in Eccleſiâ primatum diligere, gerere principatum.

Item ibid.

Miſera eorum converſatio, plebis Chriſtianæ miſerabilis eſt ſubverſio.

Copioſiſſimæ pietatis ſunt in accipiendâ animarum curâ, ſed hæc apud eos cura minor, & de animarum ſalute noviſſima cogitatio.

Gravior cenſetur perſequutio quam à proprijs miniſtris Chriſtus patitur, ea quam ab alijs inimicis.

Grave iudicium his qui præſunt, etſi libenter hoc ipſum non audiant.

Bernar-

BERNARDVS.

SI proprium ſanguinem (*Chriſtus*) in pretium redemptionis animarum, non tibi videtur graviorem ab eo ſuſtinere perſecutionem, qui ſuggeſtione malignâ, exemplo pernicioſo, ſcandali occaſione, avertit ab eo animas, quas redemit, quam à Iudæo qui ſanguinem illum fudit? Agnoſcite, dilectiſsimi, & expaveſcite conſortia eorum, qui ſalutem impediunt animarum. Horrendùm penitus ſacrilegium, quod & ipſorum videtur excedere facinus, qui Domino Majeſtatis manus ſacrilegas injecerunt. Videbatur jam ceſſaſſe perſecutionis tempus, ſed ut palam factum eſt, nunquam deeſt perſecutio Chriſtiano, ſed neque Chriſto. Et nunc, quod gravius eſt, ipſi Chriſtum perſequuntur, qui ab eo utique Chriſtiani dicuntur. Amici tui, Deus, & proximi adverſum te appropinquaverunt & ſteterunt. Conjuraſſe videtur contra te univerſitas populi chriſtiani à minimo uſque ad maximum. A planta pedis uſq; ad verticem non eſt ſanitas ulla. Egreſſa eſt iniquitas à ſenioribus judicibus vicarijs tuis, qui videntur regere populum tuum. Non eſt jam dicere: *Vt populus ſic ſacerdos*, quia nec ſic populus ut ſacerdos. Heu Heu Domine Deus, quia ipſi ſunt in perſecutione tuâ primi, qui videntur in Eccleſiâ tuâ primatū diligere, regere principatum. Arcem Sion occupaverunt, appræhenderunt munitiones, & univerſā deinceps liberè, & poteſtativè tradunt incendio Civitatem. Miſera eorum converſatio, plebis tuæ miſerabilis ſubverſio eſt. Atque utinam ſolâ hâc parte nocerent, eſſet forte qui dominicâ præmonitus & præmunitus exhortatione, daret operam ipſorum non exempla imitari, ſed obſervare præcepta, juxta illud: *Quæ dicunt, facite, ad opera eorum* nolite reſpicere. Nunc autem dati ſunt ſacri gradus in occaſionem turpis lucri, & quæſtum æſtimat

Serm. 1. in Converſ. S. Pauli

Math. 24.

pietatem. Copioſiſsimæ ſiquidem pietatis inveniuntur in ſuſcipienda, imò accipienda magis animarum cura, ſed hæc apud eos cura minor, & de animarum ſalute noviſsima cogitatio eſt. An vero Salvatori gravior ulla eſſe poterat perſecutio? Iniquè agunt, & cæteri contra Chriſtum, multique ſunt noſtris temporibus Anti-Chriſti. Meritò tamen & crudeliorem eam cenſet perſecutionem pro acceptis beneficijs, & graviorem ſentit pro poteſtate, quam proprijs ſuſtinet à miniſtris: Licet alij quoque multi contra proximorum ſalutem multifariè, multiſque modis, & varijs occaſionibus agere videantur. Hæc videt Chriſtus, & ſilet; hæc Salvator patitur, & diſsimulat. Propterea diſsimulemus nos quoque neceſſe eſt, & ſileamus interim, maximèque de Prælatis noſtris, magiſtris Eccleſiarum. Sic nimirum, ſic placet & ipſis, ut evadant nunc humana judicia; veniatque ſemel judicium grave his qui præſunt, & potentes patiantur tormenta potenter.

XXXIX.

Ad Prælatos ſpectat procurare pacem, & concordiam inter ſubditos.

Si benè miniſtraverint, bonum gradum ſibi acquirunt, filij ſcilicet, quo melior alius non eſt in domo Patris.

Poſt ſuam reconciliationem, ſuos reconcilient Patri.

BERNARDVS.

Serm. de Converſ. ad Clericos c. 26.

BEati pacifici quoniam filij Dei vocabuntur. Eſt homo pacatus, qui bona pro bonis reddens, quantum in ſe eſt, nemini vult nocere. Eſt alius patiens, qui non reddens mala pro malis, etiam potens eſt ſuſtinere nocentem. Eſt & pacificus, qui bona pro malis reddens, in promptu habet, & prodeſſe nocenti. Primus quidem parvulus eſt, & facile

facile ſcandalizatur: nec facile qui hujuſmodi eſt, in hoc ſæculo nequam & pleno ſcandalis poterit obtinere ſalutem. Secundus, ut ſcriptum eſt, in patientiâ ſuâ poſsidet animam ſuam. Nam tertius quidem non modò ſuam poſsidet, ſed & multorum animas lucrifacit. Primus quantum in ipſo eſt, pacem habet, Secundus pacem tenet. Tertius pacem facit. Meritò proinde beatificatur nomine filij, quod opus filij impleverit, ut poſt ſuam non ingratus reconciliationem, etiam alios reconciliet Patri ſuo. Siquidem qui benè miniſtraverit, gradus melior credendus eſt quam filij: ſi enim filij, & hæredes: hæredes quidem Dei, cohæredes autem Chriſti, ut quemadmodum dicit; ubi ipſe eſt, ibi ſit & miniſter ejus.

X L.

a *Prælati plures pacidici, non pacifici.* (a Vide Greg. lib. 5. in 1. Reg. c. 12.)

Imò nè pacidici quidem, mercenarijs quibuſque deteriores.

b *Non ſolum fugiunt veniente lupo, ſed etiam ipſi ſunt lupi, turbant gregem, avertunt à paſcuis Iuſtitiæ & Veritatis.* (b Item hō. 17. ſup.)

In tantum non patiuntur perſecutionem propter Iuſtitiam, ut malint potius perſecutionem, quam juſtitiam ſuſtinere.

Perſecutio veros Paſtores à mercenarijs ſegregat & diſcernit.

BERNARDVS.

B*Eati pacifici quoniam filij Dei vocabuntur.* Conſidera diligenter non pacidicos, ſed pacificos commendari. Sunt enim qui dicunt & non faciunt. Sane quemadmodum non auditores legis juſti ſunt, ſed factores. Sic non annuntiatores pacis ſunt beati, ſed actores. Vtinam tamen noſtri quicunque videntur hodie Phariſæi (forte enim aliqui ſunt) etſi non facerent, ſaltem dicerent quod oportet. Vtinam qui ſine ſumptu Evangelium ponere nolunt, pone- (Serm. de Converſ. ad Cler. c. 31.)

 rent vel

rent vel pro ſumptu. Vtinam vel Evangelizarent, ut manducarent. *Mercenarius*, inquit, *videt lupum venientem, & fugit.* Vtinam hodie quicumque Paſtores non ſunt, mercenarios gregi vellent ſe exhibere, non lupos. Vtinam ipſi non læderent, utinam non fugerent nemine perſequente, utinam non exponerent gregem, donec lupus veniens videretur. Nimirum ſuſtinendi fuerant, ſi invenirentur, præſertim tempore pacis, recipientes mercedem ſuam, & pro mercede ſuâ ſaltem in cuſtodiâ gregis laborantes, dummodò non ipſi turbarent gregem, & gratis averterent à paſcuis juſtitiæ & veritatis. Nam perſecutio quidem indubitanter mercenarios à Paſtoribus ſegregat, & diſcernit. Quando enim tranſitoria damna non timeat, qui temporalia lucra ſectatur? Quando terrenam ſuſtineat perſecutionem propter juſtitiam, qui terrenam mercedem pluſquam juſtitiam quærit. *Beati*, inquit, *qui perſecutionem patiuntur propter juſtitiam* Paſtorum hæc beatitudo, non mercenariorum. Multominus latronum eſt vel luporum. Vſque adeo ſiquidem perſecutionem non ſuſtinent propter juſtitiam, ut perſecutionem malint quam juſtitiam ſuſtinere. Nempe contraria eſt operibus eorum. Gravis eſt etiam eis ad audiendum. Cæterum propter avaritiam, propter ambitionem, paratos eos videas univerſa pericula ſubire, ſuſcitare ſcandala, ſuſtinere odia, diſsimulare opprobria, negligere maledicta; ut non minus pernicioſa ſit animoſitas talium, quam puſillanimitas mercenariorum.

Ioan. 10. Matth. 5.

XLI.

a Vide Greg. l. 29. moral. c. 6. & hom. 14. in c. 10. Ioan.

a *Habet Paſtor bonus undè gaudeat, mercenarius undè timeat, fur unde ingemiſcat,*

Bonus Paſtor animam ponit pro ovibus

b Item lib. 22 mor. c. 16.

b *Non quæ ſua ſunt, non ſuam voluntatem, ſed Domini ſui quærit utilitatem.*

Merce-

Digitized by Google

c *Mercenarius fugit veniente lupo, gregem raptoribus exponit.* [c Itẽ hom. 17. ſup.]

d *In proſperitate multi mercenarij, vix leviter à Paſtoribus bonis diſcerni poſſunt; quia dum pacis arridet ſecuritas, intentionis eorum palliatur infirmitas.* [d Item lib. 29. moral. c. 5.]

e *Fures ſunt hæretici.*

Multi Catholici in prædicando, qui hæretici in operando. [e Auguſt. ſerm. 49. de Verb. Dom. c. 10. Vbi de copia luporum & latronum, Paſtore bono, mercenario, fure.]

Quod hæretici per prava dogmata, hoc multi Catholici præſtant per prava exempla; tanto graviores hæreticis, quanto prævalent opera verbis.

f *Soli non poſſunt perire, qui praire debent docendo & operando.* [f Itẽ hom. 17. Item lib. 4. in 1. Reg. c. 9.]

Nemo Laicorum avidius Clericis quærit temporalia, nemo ineptius utitur acquiſitis.

Talis viſitur modo Eccleſiæ perſecutio, qualis ab initio non fuit.

Pax eſt Eccleſiæ ab extraneis. in illam deſæviunt filij ſcelerati, propriam matrem eviſcerantes, ut ſe pariant in honorem.

Inſuper alia complura fusè & pulchrè uſque in finem.

BERNARDVS.

SAcrum Evangelium ſub numero trium perſonarum includit multitudinem univerſam Prælatorum. Propoſuit enim nobis bonum Paſtorem, mercenarium, & furem. Si boni paſtores eſtis, gaudete, quia merces veſtra copioſa eſt in cœlis. Si mercenarij eſtis, timete: quia periculum veſtrum grande eſt in terris. Si fures eſtis ingemiſcite, locus veſter magnus eſt in pœnis .... Tres perſonas, imò ut planius dicam, tria genera Doctorum Sanctum deſcribit Evangelium. Primum genus aliquam quidem partem, ſed unumquodque duorum ſequentium copioſam & pernicioſam includit multitudinem Prælatorum, ſed illos defendit numerus. In primo ſolo genere abundat charitas, in alijs duobus omninò refriguit, ubi nimirum abundat iniquitas. Audiſtis proprietates ſingulorum. Bonus Paſtor [Serm. ad Paſtores in Synodo Congregatos.]

 eſt, qui

Ioan. 10. eſt, qui ponit animam ſuam pro ovibus ſuis. Mercenarius eſt, qui videt lupum venientem & fugit: Fur eſt qui mactat & occidit. Bonus Paſtor non ſuam voluntatem facere, ſed Domini ſui quærit utilitatem. Ipſi ſoli ſervat fidem, ipſi laborat, ipſū honorat. Ipſi quærit gloriam, non ſibi. Regi enim ſæculorum immortali, inviſibili, ſoli Deo honor & gloria, in ſæcula ſæculorum, Amen. Non nobis, Domine, non nobis, ſed nomini tuo da gloriam. Nobis miſeris da veniam, da gratiam, tibi ſerva gloriam, utpotè à quo eſt venia peccatorum, & gratia meritorum. Bonus Paſtor in omni labore villicationis ſuæ quærit, non quæ ſua ſunt, ſed Ieſu Chriſti, quod proprium habet charitas. Vnde ſi quandoque exceſſerit, charitas operit multitudinem peccatorum. Sed & ipſe Advocatum habet in cœlis Ieſum Chriſtum Dominum Noſtrum; & ipſe propitiatio pro peccatis noſtris. Mercenarius eſt, ut diximus, qui videns lupum venientem fugit. Quærit ergo quæ ſua ſunt, non Ieſu Chriſti. Alioquin utique non fugeret, ſed ſua, imò, & ſeipſum ſuperimpenderet potius, quam gregem ſuum raptoribus exponeret. Multi ſunt mercenarij qui in proſperitate leviter diſcerni non poſſunt à bonis Paſtoribus. Habent enim multa cum ipſis communia. Habuerunt namque ſanam electionem in ingreſſu, habent nihilominus mundam converſationem in progreſſu. Pacem Eccleſiæ amant, & quærunt, utiliter ac viriliter Eccleſiaſticis implicantur negotijs, non recuſant gravedines oneris,

Matth. 23. ſed hoc ideò, quia ambiunt gloriam honoris. Amant enim primos recubitus in cœnis, ſalutationes in foro, & vocari ab hominibus Rabbi. Multoties etiam cibantur pane lachrimarum, & vino compunctionis potantur ex recordatione peccatorum, ſicut teſtatur junior filius, qui in regione longinquâ conſumpſit omnem ſubſtantiam ſuam vivendo luxurioſè: unde & dixit: *Quanti mercenarij in domo patris mei abundant*

Luc. 15. *panibus*. Si panibus abundant mercenarij, nunquid fame peribunt

peribunt operarij? Operarios dico, qui quantò rariores in terris, tantò chariores in cælis habentur. De paucitate eorũ conqueritur veritas dicens: *meſſis quidem multa, operarij autem pauci.* Meſsis utique multa & Sacerdotes multi, & mercenarii multi, ſed operarij, & admodum rari inconfuſibiles, qui aſpicientes in Authorem fidei, Conſummatorem Ieſum, quos inſtruunt verbo ſanctæ prædicationis, non deſtruunt exemplo pravæ operationis, efficacius opere, quam verbo prædicantes. Notandum verò quod filius non dicit: Fac me unum de mercenarijs tuis, ſed fac me ſicut unum de mercenarijs tuis, ut videlicet ea ſibi offerat beneficia, quibus illi communicant in præſenti. Inquit Pſalmiſta: *cibavit eos ex adipe frumenti.* Quos eos? Audi quod præmittitur: *Inimici Domini mentiti ſunt ei.* Hi ſunt quos cibat ex adipe frumenti & melle ſatiat. Qui ſunt illi? Mercenarij, qui licet ad horam credant, in tempore tamen tentationis recedunt. Vnde patet quod amici ſunt mundi. *Amicus autem hujus mundi inimicus Dei conſtituitur.* Iterum, quærunt quæ ſua ſunt, non quæ Ieſu Chriſti: & ſi non quærunt quæ illius ſunt, cum eo non ſunt. Et qui cum eo non ſunt, contra eum ſunt, quia ipſe ait: *Qui non eſt mecum, contra me eſt.* Et qui contra eum ſunt, inimici ejus ſunt. Hi per exteriora mentiuntur Deo de interioribus. Cum enim ſanè prædicent, & mundè vivant, ſanitatem loquuntur intentionis, ut videlicet Deum habeant in cauſſa, & omnia interiora eorum benedicant nomini Sancto ejus. Cum autem non Deum, ſed mundum, non Dominum ſed ſeipſos habeant in cauſſa, mentiuntur potius Deo quam hominibus, ad cujus contumeliam ſpectat tanta collatio gratiarum, quibus non honorem Dei, ſed honorem hominis conſtt acquiri, nec charitati, ſed cupiditati deſerviri. Vnde operarius inconfuſibilis poſtulat, non duo tantum, ſed tria, quia funiculus triplex difficile rumpitur. Non enim poſtulat diſciplinam & ſcientiam quas poſſunt habere & mercenarij, ſed dicit:

Luc. 10. Pſalm. 80. Luc. 8. Iac. 4. Luc. 11.

Digitized by Google

Pſalm. 118. dicit: *Bonitatem & diſciplinam & ſcientiam doce me.* Quæ tria in filijs requiruntur. Quid enim prodeſt & diſciplinam habere in converſatione, ſcientiam in prædicatione, niſi adſit bonitas in intentione? Nuſquam ſcriptum eſt, aut carnis obſequium, aut rationis ſcientiam ſufficere, ſed bona voluntas ſufficit. Sanatâ ergo voluntate, utilis erit & præmioſa, tã caſtigatio carnis per diſciplinam, quam illuminatio rationis per ſcientiam. Propter ſupradictas ergo rationes & alias hujuſmodi diximus, quia in proſperitate mercenarius leviter diſcerni non poteſt à bono Paſtore: quia dum pacis arridet ſecu-
Matth. 10. ritas, intentionis ejus palliatur infirmitas. *Nihil occultum quod*
Eccl. 27. *non reveletur. Vaſa ſinguli probat fornax.* Flante vento adverſitatis, ſtatim, quod infirmum eſt intentionis oſtendit effectus
Joan. 10. operationis. *Videt* enim *lupum venientem & fugit.* Qui ſunt iſti lupi? Tyranni & raptores ſæculi, qui propriâ tentati concupiſcentiâ, vel ingenitâ compulſi malevolentiâ, incendunt Eccleſias, vaſtant ovilia Chriſti, ſpoliant pupillos & viduas, proſcriptionem inducunt pauperibus, Deum blaſphemant in ſuis operibus. Hi factis rapinis, fractiſque Eccleſijs, cum gladius ultionis in eos exeritur, veniunt vel blandiendo vel comminando; fugitque mercenarius, vel amore blandientis, vel timore perſequentis. Vnde fugit? à rectitudine juſtitiæ, à defenſione Eccleſiæ, à liberatione patriæ, ab ultione pupillorum & viduarum. Quo? ad cuſtodienda quæ poſsidet, vel potius à quibus poſsidetur, videlicet & marſupia, horrea, cellaria, non utique pauperibus reſervanda, evacuanda furibus, aut ignibus conſumenda. Habet enim aliquis intra Provinciam Tyrannorum poſitos parentes ſuos, & blanditur proinde multoties raptoribus, ut parentibus conſulat, qui ut pacem habeant & inter Tyrannos floreant, affligi ſancta permittitur Eccleſia, & juſtitia conculcatur.

Et quid dicam de furibus? fures ſunt hæretici. Hi ſunt

ſures & latrones, qui veniunt in veſtimentis ovium, intrinſecus autem ſunt lupi rapaces: quotquot autem venerunt, fures ſunt & latrones. Fures latenter nocendo, latrones apertè ſæviendo. Hæretici prava dogmata diſſeminabant in populo, & perverſitate doctrinæ ſuæ fidem Catholicam obnubilabant, & inducebant ſimplices in errorem. Neminem veſtrum credo eſſe hæreticum: omnes creditis in Deum trinum & unum, quia ſit paſſus & ſepultus, quia deſcendit & aſcendit. Facit tamen fides hæc Catholicum? Hac fide utique dæmones eſſent Catholici, quia, ut dicit Iacobus, *credunt & contremiſcunt*. Verum utique Catholicũ facit, non fides communis dæmonibus & hominibus, ſed ea tantum, quę communis eſt hominibus & angelicis ſpiritibus. Quæ eſt illa? quæ per dilectionem operatur, de qua Apoſtolus dicit: *Neque circumciſio aliquid valet, neque præputium, ſed fides quæ per dilectionem operatur*. Hac fide ipſe præditus erat, cum diceret: *Dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes, maximè autem ad domeſticos fidei*, non ſæculi. Habetis hanc fidem? Vtinam. Sed hæc eſt fides quæ vincit mundum, quia *Hæc eſt victoria quæ vincit mundum, fides noſtra*. Dixerim vos vincere mundum, an vinci à mundo? Video Eccleſias veſtras male tractatas: video quaſdam ſemirutas, quaſdam omnino obrutas. Video in villis ſolitudinem, in agris ſilentium, & ubique exterminium. Video in militibus inſolentiam, in hominibus inobedientiam, & in omnibus inſipientiam. Libenter tamen ſuffertis hujuſmodi inſipientes, cum ſitis ipſi forſitan ſapientes: ſuſtinetis enim quod vos in ſervitutem redigant, quod devorent, quod accipiant, quod ſuper vos extollantur, quod etiam in faciem quandoque vos cedant, aut etiam recluſos in carcere emungant argento. An hæc patimini ut in patientia veſtra poſsideatis animas veſtras? Patientia enim nobis neceſſaria eſt, ut voluntatem Dei facientes, fructum cum gaudio reportemus. Toleratis hæc ut voluntatem Dei

Iacob. 2.

Gal. 5.

Gal. 6.

faciatis? Non utique, ſed ut veſtram voluntatem propriam impleatis, ut carnis veſtræ licentius curam geratis, ut pueris veſtris & parentibus commodius provideatis, & villas Tyrannorum in pace eorum inhabitetis, utentes nemoribus, & agros colentes. Propter hoc palpatis principes & poteſtates tenebrarum harum, tam homines quam dæmones. Ipſi ſunt Semi-Epiſcopi, Semi Archidiaconi, imò, ut verum fatear ſalvâ pace omnium, ipſi ſunt ſupra Epiſcopos,
Luc 22. ſupra Archidiaconos, ſupra Præsbyteros, & verè *qui poteſtatem habent, hodie benefici vocantur.* Palpatis dæmones, quia
Iſa, 14. facitis eos in vobis ſimiles altiſsimo. *Ponam*, inquit, *ſedem meam ad aquilonem, & ſimilis ero altiſſimo.* Et ipſe, qui eſt ſuper omnes filios ſuperbiæ, frigore iniquitatis ſuæ congelavit interiora veſtra; & ut fortis armatus cuſtodiens atrium ſuum in pace obtinet cathedram voluntatis veſtræ, in qua
Luc. 2. deberet altiſsimus reſidere. *In terra,* inquit, *pax hominibus.* Quibus? magnæ ſcientiæ, magnæ nobilitatis? non, ſed *bonæ*
Pſalm. 73. *voluntatis.* Et ubi pax, ibi Deus, quia *in pace factus eſt locus ejus.* Vnde patet quod ſedes ejus bona-voluntas eſt. Qui ergo non Deum ſed Diabolum habet in habitantem interius, & Tyrannis atque raptoribus deſervit exterius, vincitne mundum? Imò victus eſt à Mundo, victus eſt à Diabolo, victus eſt à Carne ſua. Infixus eſt in limo profundi, & non eſt ei ſubſtantia vel potentia reſurgendi. Domine Deus virtutum excita potentiam tuam, & veni, & educas nos de lacu miſeriæ & de luto fecis, operi manuum tuarum porrige dexteram. Educ de carcere animas noſtras, ut jam non obediant mundo, ſed confiteantur nomini tuo. Placabilis eſto ſuper officialibus tuis, qui tibi rationem reddituri ſunt de ovibus tuis. Veni, Domine, & noli tardare; Inſanit Diabolus, inſanit hoſtis humani generis, ſciens quod modicum tempus habet. Fidem habemus, ſed ſine operibus mortua eſt, & nos mortui cum ipſa. Auge nobis fidem, ut in vicarijs tuis per

dilectio-

Digitized by Google

dilectionem operetur, quatenus ad imperium eorum montes transferantur, & de obſeſsis animabus dæmones efferantur, ut de ipſis prius eijciantur, quam cum ipſis proijciantur in ignem æternum. Auge, inquam, nobis fidem, quia hæc eſt victoria quæ vincit mundum, fides noſtra. Hac fide *Sancti vicerunt regna, operati ſunt juſtitiam, extinxerunt impetum ignis, effugarunt aciem gladij, convaluerunt de infirmitatibus ſuis.* In partibus noſtris ubique ignis, undique gladius. Quare non operamini juſtitiam? Quare non extinguitis ignes? Quare non effugatis aciem gladij? Quare? ratio in promptu eſt, quia non Deo, ſed hominibus quæritis placere. Vnde Paulus: *Si adhuc hominibus placerem, Chriſti ſervus non eſſem.* Vos non convaletis de infirmitatibus veſtris, ſed torpetis de ignavia veſtra, nec de malefactoribus poteſtis facere juſtitiam. Quare? Quia nulla eſt virtus fortitudinis veſtræ, *quoniam diſsipat Dominus oſſa eorum qui hominibus placent.* Caro infirma, ſed oſſa ſunt fortia. Diſsipavit ergo oſſa, ideſt, fortitudinem eorum qui quærunt hominibus placere. *Confuſi ſunt, quoniam Deus ſprevit eos.* Et vos confuſi eſtis in actibus veſtris; non honorati ſed onerati, dignitatibus veſtris, quoniam Deus ſprevit vos. *Sprevit enim Deus omnes diſcedentes à judicijs ſuis.* Pſalm. 118. Fidem habetis, ſed ad opera vos invito: Vos maxime, qui eſtis vicarij Chriſti, qui eſtis Paſtores animarum, qui alios debetis inſtruere, non deſtruere. Vos, inquam, maximè, quia ſoli non poteſtis perire, qui præire debetis docendo & operando. Multi ſunt Catholici prædicando, qui hæretici ſunt operando. Quod hæretici faciebant per prava dogmata, hoc faciunt plures hodie per mala exempla. Seducunt ſcilicet populum, & inducunt in errorem, & tanto graviores ſunt hæreticis, quantò prævalent opera verbis. Vnigenitus qui eſt in ſinu Patris, nonne de ſecreto ſuo prodijt ad publicum veſtrum? Nonne de cœlo deſcendit ad terras, ut prædicatione & converſatione ſuâ perſuaderet hominibus contemptum

ptum mundi? Nonne vos eſtis vicarij ejus? Nonne, quod prædicavit, & vos debetis prædicare, quod diſſuaſit diſſuadere, quod perſuaſit perſuadere? A Chriſto dictis eſtis Chriſtiani; nonne eâ viâ, quâ Chriſtus ambulavit & vos debetis ambulare? Nonne ſicut converſatus eſt, & vos vicarij ejus debetis converſari? Ita plane, niſi forte doctiores eo fueritis vel ſanctiores. Dicite ergo Archidiaconi, dicite Præsbyteri, dicant etiam Pontifices, in frænis, in ſellis quid facit aurum? In veſtimentis tantus ornatus? In cibis tam
1.Corint.6. ſuperfluus apparatus? *Eſca ventri, & venter eſcis: Deus autem & hunc & has deſtruet.* Multus erat nitor veſtium, & delica-
Luc. 16. tus ciborum apparatus apud illum divitem Evangelicum, *qui induebatur purpura & byſſo, & epulabatur quotidie ſplendidè*, mortuus tamen eſt, & ſepultus in inferno. O dirum, ô execrabile & horrendum ſepulchrum, ubi eſt fletus & ſtridor dentium, ubi ſunt aquæ nivium, ubi vermis qui non mori-
Pſal. 105. tur, ubi ignis qui non extinguitur. Hoc ſepulchrum divitem,
91. ſed ſinus Abrahæ pauperem Lazarum excepit. *Quis ſapiens, & cuſtodiet hæc. Vir inſipiens non cognoſcet, & ſtultus non intelliget hæc.* Quis, obſecro, Laicorum avidius Clericis quærit temporalia, & ineptius utitur acquiſitis? Cum tantum faſtum videant Laici in ſupellectili Clericorum, nonne per eos potius invitantur ad diligendum mundum, quam negligen-
Luc. 4. dum? *Medice cura teipſum.* Si mundum prædicas contemnendum, contemne tu prius, & ad hoc ipſum efficacius invitabis. Da voci tuæ vocem virtutis, conſonet vita verbis, & ſtatim erit in ore tuo vivus & efficax ſermo Dei, & penetrabilior omni gladio ancipiti. Non ſic profecto eſt, ſed ſicut populus, ſic & ſacerdos; ſicut Laicus, ſic & Clericus. Vterque cupit, uterque diligit mundum, & ea quæ in mundo ſunt. Laicus tamen cum labore, ſed Clerici ſine labore volunt poſsidere totum mundum. Communicare volunt cupiditati & ſuperfluitati hominum, ſed non labori. Peccare volunt,

Digitized by Google

volunt, ſed non flagellari cum hominibus. Vnde timendum eſt quod flagellentur cum dæmonibus. Quomodo ſæculares non expenderent ſubſtantiam ſuam vivendo luxurioſè, & jam in præſentia ſacerdotum quomodo non intenderent vanitatibus & lænocinijs hujus ſæculi, quomodo non eſſent inſolentes & elati, cum tantum faſtum, tantam inſolentiam videant Clericorum? Nonne in præſentia eorum irreverenter abutimini eleemoſynis pauperum? De patrimonio crucis Chriſti non facitis codices in Eccleſijs, ſed paſcitis pellices in thalamis veſtris, impinguatis canes, adornatis equos phalerantes pectora & capita deaurando. Et verè in capitibus omnium platearum diſperſi ſunt lapides ſanctuarij. Plateæ latæ ſunt, & lata eſt via quæ ducit ad mortem. Lapides ſanctuarij, id eſt, ſacerdotes, ſunt in capitibus, id eſt, in introitu latarum viarum, Docent enim populos per prava exempla ingredi vias latas, quæ ducunt ad mortem, & demergunt in profundum inferni. Dolor capitis in membra redundat. Capita populi ſunt ſacerdotes. *Omne caput languidum, & omne cor mærens.* Languent Prælati Eccleſiæ in cupiditatibus ſuis. Quia ergo languor eſt in capitibus, mæror oboritur in cordibus. Corda ſunt Eccleſiæ viri religioſi, qui honorem ſuum intelligentes, non reſpiciunt in vanitates & inſanias falſas, nec comparantur jumentis inſipientibus, nec ſimiles fiunt illis: qui plorantes plorant in nocte adverſitatis hujus, ubi apud Prælatos Eccleſiæ invaleſcit cupiditas, & charitas refrigeſcit. Et merito clamat Eccleſia ſancta hodie: *Ecce in pace amaritudo mea amariſſima.* Multa eſt hodie, & longe gravior quam credi poſsit, perſecutio ſanctæ Eccleſiæ, & talis incumbit, qualis à principio non fuit. Multis modis perſecutus eſt eam Diabolus, ſed nunquam gravius quam hodie, quia nunquam fuit major perditio Chriſtianorum, nec liberior aut ſecurior tranſgreſsio divinorum præceptorum. Eccleſiam incipientem perſecutus eſt per Tyrannos, proficientem

Isai. 1.

Isa. 38.

Digitized by Google

cientem perſecutus eſt per hæreticos, jam lætam & florentem perſequitur per motus illicitos. Tria ſunt in anima, ratio, voluntas, ſenſualitas. Rationis eſt judicium, voluntatis deſiderium, caro debet obſequium. Carnem ergo cruciavit in Martyribus, rationem perturbavit in ſimplicibus, ſed voluntatem hodie depravat generaliter in omnibus. Fuit ergo amaritudo Eccleſiæ, amara quidem in perſecutione Tyrannorum, ſed amarior in verſutia hæreticorum, ſed amariſsima hodie per pravitatem deſideriorum. *Væ qui dicunt pax, & non eſt pax.* Pacem habet Eccleſia apud extraneos, ſed filij nequam, filij ſcelerati ſæviunt in eam, propriam Matrem eviſcerant, ut ſe pariant in honorem. Pacem ubique habet exteriorem, ſed interiorem in paucis habet, quia ubique aut ferè ubique judicio rationis non conſentit voluntas, ſed captivam eam ducit in lege peccati: quia etſi ratio ſana ſit in judicio, voluntas tamen prava eſt in deſiderio, in qua nimirum reſidet Diabolus ſimilis altiſsimo, ut ſupra diximus .... Statuit vos populus mediatores inter ſe & Deum, ut vobis loquatur Deus, & vos ad illum. Sed eum quem vobis redditis offenſum, qualiter alijs reddetis placatum? Non eſt munda coram Deo oratio veſtra .... Quærite eos qui voluntatem Dei ex corde faciunt, qui contempſerunt vitam mundi, qui caſtigant corpus ſuum, & in ſervitutem redigunt, non ut hominibus, ſed ut Deo placeant. Non ſolum recipere, ſed & dividere ſciatis Eleemoſynam. Facite & vos vobis amicos de mammona iniquitatis. Non ſolum loquimini, ſed & operamini bonum ad omnes, & ut dicit Apoſtolus, *Beneficentiæ & communionis nolite oblíviſci, quia talibus hoſtijs promeretur Deus ... Diligite juſtitiam, qui judicatis terram.* Veſtrum eſt facere judicium, quia ſenatores eſtis orbis terrarum. Diligite ergo juſtitiam, & *recte judicate filij hominum.* Quid dubitatis? *apprehendite diſciplinam,* & contineatis vos à pravis operibus veſtris, juſtitiam habendo & faciendo,

Hierem. 6.

Ibid infra.

Hebr. 13.

Pſalm. 57.

faciendo, quia *qui continens eſt juſtitiæ apprahendet illam, & obviabit illi quaſi mater honorificata*. Sine juſtitia, non ſolum Reſpublica, ſed nec parva domus ſubſiſtere poteſt. Quare timetis Principes & poteſtates tenebrarum harum? Quare vos illis ſubijcitis? vultis exaltari in terra, vultis exaltari in gentibus? Appræhendite & facite juſtitiam. Appræhendite, continendo voſmet ipſos; facite, humiles & pauperes juſtificando, & profectò in juſtitia exaltabimini. Dicit enim Pſalmiſta: *& in juſtitia tua exaltabuntur*. Qui? *Beatus* ſcilicet *populus, qui ſcit iubilationem* In jubilo diverſæ voces conſonant. Sciunt ergo jubilationem, qui ſciunt pacem gentibus dare, & liberare populum Dei, & unitatem populorum ſervare in vinculo pacis. Hi tales, Domine, non in tenebris hujus mundi aberrabunt, ſed in *lumine vultus tui* ambulabunt: non in ſua facie, ſed *in nomine tuo exultabunt*: Non in Tyrannorum amicitia, ſed *in tua juſtitia exaltabuntur*. Timetis conculcari à leonibus, ſi juſtitiam feceritis? Daniel in lacu leonum clamat: *& non nocuerunt mihi*. Quare? *quia juſtitia coram eo inventa eſt in me. Iuſtitiâ plena eſt dextera tua*. Per dexteram ſpiritualia, per ſiniſtram accipiuntur temporalia. *Longitudo dierum in dextera ejus: in ſiniſtra autem divitiæ & gloria*. In judicio ad ſiniſtram ejus erunt hædi, quibus dat in hoc ſæculo gloriam & divitias: ad dexteram autem agni, quibus præparata eſt longitudo dierum. Nolite ſitire munera in ſiniſtra ejus, quia qui deſiderant ejus ſiniſtram in hoc ſæculo, collocabuntur ad ſiniſtram ejus in judicio. Adhærete dexteræ ejus, ut in judicio ad dexteram ejus ſedeatis ſuper ſedes judicantium, & in præſenti non propriâ virtute ſed virtute dexteræ ejus, ſuperborum & ſublimium colla prematis; quia *Dextera Dei fecit virtutem*. Vultis tamen de manu ejus accipere duplicia, id eſt, ſpiritualia & temporalia? *Primum quærite regnum Dei & juſtitiam ejus*, quod eſt dexteræ, *& hæc omnia adijcientur vobis*, quæ ſunt ſiniſtræ.

Ecclef. 15. — Pſal. 88. — Dan. 6. — Prov. 3. — Pſalm. 117 — Matth. 6.

Primum

Primum quærite regnum Dei, ut in interioribus veſtris habitet & regnet Deus: deinde *juſtitiam ejus*, ut legem ex ore veſtro requirat & aſſumat populus; & ex tanta gratia meri-
Pſalm. 111. torum retribuetur vobis gloria præmiorum, *quam nec oculus vidit &c.* Et præter hæc adjicientur vobis hæc temporalia, quia *gloria & divitiæ in domo ejus*. Cujus ejus? Haud dubium quin juſtæ generationi de qua præmiſſum eſt: *generatio rectorum benedicetur*. Benedicta in prædeſtinatione benedicetur in juſtificatione, benedicetur in glorificatione. *Benedictio Domini ſuper caput juſti*, quia miſericordia Domini ab æterno per prædeſtinationem, & in æternum per glorificationem. Facite ergo juſtitiam non tamen pro veſtro arbitrio, ſed dictante judicio, quia *Iuſtitia & judicium correctio ſedis ejus*. Si tantum faceretis judicium, nec aliquod haberetis Dominuim, judices tantum eſſetis, non juſtificatores, & ideo juſtitiam facere non poſſetis. Propter hoc qui dedit vobis
Sap. 3. judicium, dedit & dominium, ut prædixit Propheta: *Iudicabunt nationes, & dominabuntur populis*. Duplex eſt dominium Prælatorum. Habent enim claves Eccleſiæ, quibus claudunt; & nemo aperit; aperiunt, & nemo claudit. Habent & regalia, quia Domini ſunt Vrbium & oppidorum. Nec ſolum Epiſcopatus, ſed & conſulatus habent, ut merito eis dicatur: quid ultra debui facere, & non feci? Sed quod datum eſt illis in adjutorium, factum eſt illis in ſcandalum.

a Vide Greg. lib. 14 moral. c. 14 & 15.

XLII.

a *Prælati tollunt clavem ſcientiæ & authoritatis, nec ſolum non intrant ipſi, ſed intrare volentes inſuper impediunt.*

b Item cur. paſt. p. 1 c. 9 & 11.

b *De ambitionis impudentia, & veſania præſumptionis humanæ.*

c *Necdum reconciliati, reconciliationis aliena negotia appræhendunt.*

c Greg. lib. 4 ep. 53.

Vt peccata populi comedant, fideles ſe pacis mediatores mentiuntur.

Placere

Placere Deo non poſſunt, & velle placare præſumunt.

Væ miniſtris infidelibus, filijs iræ, ambulantibus in carne, quærentibus quæ ſua ſunt.

d *Multi veniunt, ſed conſiderandum quis vocetur.* d Vide Greg. lib. 1 in 1 Reg. c. 1.

BERNARDVS.

Filioli mei, quis demonſtravit vobis fugere à ventura irâ? Nemo enim magis iram meretur quam amicum ſimulans inimicus. *Iuda, oſculo tradis filium hominis, homo unanimis, qui ſimul mecum dulces capiebas cibos*, qui in *paropſide manum pariter intinxiſti?* Non eſt tibi pars in oratione, qua orat ad Patrem, & dicit: *Pater ignoſce illis, quia neſciunt quid faciunt.* Væ vobis, qui clavem tollitis, non ſcientiæ ſolum, ſed authoritatis: nec ipſi introitis, & multipliciter impeditis, quos introducere debuiſtis. Tollitis enim, & non accipitis claves. De quibus Dominus quæritur per Prophetam: *Ipſi regnaverunt, & non ex me: principes extiterunt, & ego non vocavi eos.* Vnde tantus Prælationis ardor, unde veſania tanta præſumptionis humanæ? Audeatne aliquis veſtrum terreni cujuſlibet reguli, non præripiente, aut etiam prohibente eo, occupare miniſteria, præripere beneficia, negotia diſpenſare? Nec tu Deum putes, quæ in magna domo ſua à vaſis iræ aptatis in interitum ſuſtinet, approbare. Multi quidem veniunt, ſed conſidera quis vocetur. Ordinem ipſum dominici Sermonis attende. *Beati*, inquit, *mundo corde, quoniam ipſi Deum videbunt.* Ac deinde: *Beati pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur.* Mundicordes utique vocat Pater cæleſtis, qui non quærunt quæ ſua ſunt, ſed quæ Ieſu Chriſti, nec quod ſibi utile, ſed quod multis. *Petre*, inquit, *amas me? Domine tu ſcis quia amo te. Paſce oves meas.* Quando enim ſic amatas oves committeret non amanti? nimirum *Hoc quæritur inter diſpenſatores, ut fidelis quis inveniatur.* Væ miniſtris infi-

Serm de Converſ. ad Cleric. c. 27.

Luc. 24.

Oſe 8.

Mat. 5.

Ioan. 21.

Digitized by Google

delibus, qui necdum reconciliati, reconciliationis alienæ negotia, quaſi homines qui juſtitiam fecerint, appræhendunt. Væ filijs iræ, qui ſe miniſtros gratiæ profitentur. Væ filijs iræ, qui pacificorum ſibi uſurpare gradus & nomina non verentur. Væ filijs iræ, qui fideles ſe mediatores pacis, ut peccata populi comedant, mentiuntur. Væ qui ambulantes in carne, Deo placere non poſſunt, & placare velle præſumunt.

XLIII.

Greg hom. 17. ſup.

Impudenter pacifici gradum, & filij Dei vices occupat, qui nec primam adhuc vocem Domini ad cor revocantis audivit, vel etiam audivit, ſed ſe abſcondit.

Qui pecuniam, non juſtitiam, concupiſcit.

Cujus oculi omne ſublime vident, eſurit dignitates, gloriam ſitit humanam.

Qui ſævire, quam miſereri lætatur.

BERNARDVS.

Serm. de Converſ. ad Cleric. c. 28.

NOn miramur, fratres, quicumque præſentem ſtatum Eccleſiæ miſeramur; non miramur de radice colubri Regulum orientem. Non miramur ſi vindemiat vineam Domini, qui inſtitutam à Domino prætergreditur viam. Impudenter enim pacifici gradum, & filij Dei vices occupat homo, qui nec primam quidem adhuc vocem Domini ad cor revocantis audivit: aut ſi quando forſitan cœperit audire, reſiliens fugit ad folia: ut abſconderetur in eis. Propterea necdum peccare quievit, ſed longam adhuc trahit reſtem. Necdum factus eſt vir videns paupertatem ſuam, ſed dicit: *Quia dives ſum, & nullius egeo*, *cum ſit pauper & nudus, & miſer & miſerabilis.* Nihil illi de ſpiritu manſuetudinis,

quo

quo præoccupatos in delicto poſsit inſtruere, conſiderans ſeipſum, ne & ipſe tentetur. Compunctionis lachrymas neſciens, lætatur magis cum malefecerit, & in rebus peſsimis exultat. Nimirum unus eorum eſt, quibus Dominus ait: *Væ vobis qui ridetis nunc, quia flebitis.* Luc. 6. Pecuniam, non juſtitiam, concupiſcunt oculi ejus, & omne ſublime videt, miſerabiliter eſurit dignitates, gloriam ſitit humanam. Procul ab eo miſericordiæ viſcera, ſævire potius, & Tyrannum exhibere lætatur, quæſtum æſtimat pietatem. Quid de munditia cordis loquar? Vtinam non illud oblivioni dediſſet, tanquam mortuus à corde. Vtinam non eſſet columba ſeducta, non habens cor. Vtinam eſſet, quod vel deforis eſt, mundum, nec ea, quæ corporalis eſt, maculata tunica inveniretur, ut obediret vel in hac parte dicenti: *Mundamini qui fertis vaſa Domini.* Iſa. 52.

XLIV.

Digreſsio contra incontinentiam Clericorum.

Curritur paſsim ad Sacros Ordines, & Reverenda ipſis Angelis miniſteria apprehenduntur ab hominibus ſine conſideratione & reverentia.

Non timent imperij cæleſtis geſtare coronam, in quibus luxuria principatur.

Turrim inchoaturi, non computant ſi ſumptus habeant ad perficiendum.

a *Melius eſſet ſalvari in humili gradu fidelis populi, quam in Cleri ſublimitate & deterius vivere, & diſtrictius judicari.*

a Vide lib. de Paſtor. c. 1. apud Aug.

BERNARDVS.

NOn accuſamus univerſitatem, ſed nec univerſitatem poſſumus excuſare. Reliquit ſibi Dominus multa millia, alioqui niſi eorum nos excuſaret juſtitia, & illud nobis ſemen Sanctum Dominus Sabaoth reliquiſſet, Serm. de Converſ. ad Cleric. c. 19.

jam olim ſicut Sodoma ſubverſi eſſemus, & ſicut Gomorrha ſimiliter perijſſemus Dilatata ſiquidem videtur Eccleſia: ipſe etiam cleri ſacratiſsimus ordo, fratrū numerus ſuper numerū multiplicatus eſt. Verum etſi multiplicaſti gentem, Domine, non magnificaſti lætitiā, dum nihil minus apparet deceſsiſſe meriti quam numeri accepiſſe. Curritur paſsim ad Sacros Ordines, & reverenda ipſis quoque ſpiritibus Angelicis miniſteria homines appræhendunt ſine reverentia, ſine conſideratione. Neque enim ſignum regni occupare cęleſtis, aut illius timent imperij geſtare coronam, in quibus avaritia regnat, ambitio imperat, dominatur ſuperbia, ſed & iniquitas & luxuria etiam principatur. In quibus & peſsima forte appareat intra parietes abominatio, ſi juxta Ezechielis Prophetiam, parietem fodiamus, ut in domo Dei videamus horrendum. Siquidem poſt fornicationes poſt adulteria, poſt incæſtus, nec ipſæ quidem apud aliquos ignominiæ paſsiones & turpitudinis opera deſunt. Vtinam non fierent, quæ uſque adeo non conveniunt, ut nec Apoſtolum hæc ſcribere, nec nos dicere oporteret, ut nec dicentibus crederetur, quod humanam aliquando occupaverit animam tam abominanda cupido. Nunquid non olim civitates illæ, ſpurcitiæ hujus matres, divino prædamnatæ judicio, & incendio ſunt deletæ? Nunquid non gehennalis flamma moram non ſuſtinens, execrabilem illam prævenit tollere nationem, quod ipſius ſpecialiter eſſent peccata manifeſta præcedentia ad judicium? Nunquid non & ipſam, utpote conſciam tantæ confuſionis, tellurem abſumſit ignis, ſulphur & ſpiritus procellarum? Nunquid non in lacum horribilem ſolum omne redactum eſt? Amputata ſunt hydræ capita quinque, ſed heu, innumera ſurrexerunt. Quis reædificavit urbes flagitij, quis turpitudinis mœnia dilatavit, quis extendit propagines virulentas? Væ, Væ, inimicus hominum ſulphure illius incendij reliquias infælices circumquaque diſperſit, execrabili

Digitized by Google

illo pulvere Eccleſiæ corpus aſperſit, & ipſorum quoque miniſtrorum ejus nonnullos ſanie fœdiſſimâ ſpurciſſimâque reſperſit. Heu genus electum, regale ſacerdotium, gens ſancta, populus acquiſitionis, quis inter tua illa primordia tum divina, & ſpiritualibus affluentem chariſmatibus chriſtianæ religionis ortum, credere poſſet, poſſe talia aliquando in te reperiri? Ingrediuntur cum hac macula tabernaculum Dei viventis, inhabitant cum macula templum ſanctum Domini polluentes, judicium multiplex accepturi, quod & tam graviſſimas conſcientias gerunt, & nihilominus ſeſe ingerunt in ſanctuarum Dei. Tales enim non modò non placant Deũ, ſed magis irritant, dum videntur in cordibus ſuis dicere: *non requiret*. Irritant plane, & infenſum reddunt ſibi, vereor ne in his, quibus eum repropitiare debuerant. Vtinam magis turrim inchoaturi, ſedentes computarent ne forte ſumptus non habeant ad perficiendum. Vtinam qui continere non valent, perfectionem temerariè profiteri, aut cælibatui dare nomina vererentur. Sumptuoſa ſiquidem turris eſt & verbum grande, quod non omnes capere poſſunt. Eſſet autem ſine dubio melius nubere quam uri, & ſalvari in humili gradu fidelis populi, quam in cleri ſublimitate & deterius vivere, & diſtrictius judicari. Multi enim, non quidem omnes, ſed tamen multi, certum eſt, nec latere queunt præ multitudine, nec præ impudentia quærunt; multi utique libertatem in qua vocati ſunt, in occaſionem carnis dediſſe videntur, abſtinentes remedio nuptiali, & in omne deinceps flagitium effluentes.

XLV.

Potentes dotarunt Eccleſias, ut facerent ſibi amicos de Mammona iniquitatis, à quibus in æterna tabernacula reciperentur.

Qui claves habere videntur, totam providentiam ſuam dederunt in occaſionem carnis.

Indigent pariter Amicis, ut in aliena tabernacula recipiantur, propria non habentes.

Clericus partem habens in terra partem non habebit in cælo.

In labore hominum non ſunt, & cum hominibus non flagellabuntur.

Reſurgentibus hominibus quibuſque in Ordine ſuo, vix dici poteſt, ubi generatio iſta locabitur.

Plura de Clericorum exceſſibus, qui totum quod delectat eligunt, quod moleſtum, declinant in quovis rerum & hominum genere.

BERNARDVS.

De cõtemptu mundi ad Clericos ſive in declamat. ad illa verba: ecce nos reliquimus omnia.

DOtatas & ditatas videmus Eccleſias à potentibus & divitibus hujus ſæculi, qui in operibus bonis divites juxta Evangelij admonitionem amicos ſibi facere ſtuduerunt de mammona iniquitatis, à quibus in æterna tabernacula recipiantur. Quidni ſperarent ab his recipi, qui claves videntur habere? Sed heu, data eſt ipſa providentia eorum in occaſionem carnis, & qui ſibi pariter atque alijs in cœlo tabernacula æterna parare debuerant, in terra conjungunt domum ad domum, & agrum copulant agro. Quis rapuit ab ore Apoſtolorum temporis hujus verbum gratiæ, fiduciæ verbum: *Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te?* Ecce enim, *ut populus, ſic ſacerdos.* Similiter volunt in hoc ſæculo fieri divites; ſimiliter, imò abundantius, ſuam hic præripiunt conſolationem: ſimiliter amicis egent & ipſi, ut in aliena ſaltem tabernacula ſuſcipiantur, utpote propria non habentes. *Beati* enim *pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt regnum cælorum.* Cæterum hominibus, qui perfectionis obtinent locum, dignitate pollent, authoritate præeminent, funguntur officio, an inter hæc, infirmitatis & imperfectionis, quam uſque adeo diffitentur, liceat ſaltem ſperare remedium, ipſi hinc quoque ſint judices. Nam quod minimè deceat, mani-

Mat. 19.
Iſa. 24.
Mat. 25.

feſtum

feſtum eſt. Nobis ſane liceat vel audire dicentem: *Si ſal infatuatum fuerit, in quo ſalietur?* Ad nihilum valet ultrà, niſi ut mittatur foras, & conculcetur. Sed & Præsbytero, cui forſitan derogare timebunt, quoniam ſanctus eſt, uti liceat ſolitâ ſpiritus libertate, nulli blandiri, palpare neminem, ſed nudè nudum promere veritatem. *Clericus*, inquit, *qui partem habet in terra, non habebit partem in cælo*. Itemq; *Clericus, ſi quidpiam habuerit præter Dominum, pars ejus non erit Dominus; verbi gratiâ, ſi aurum, ſi argentum, ſi poſſeſsiones, ſi variam ſupellectilem: cum iſtis Dominus pars ejus fieri non dignatur.* Videtur & Sanctus David cauterio gravi inurere quoſdam, ipſi viderint quos hæc parabola tangat. *In labore*, inquit, *hominum non ſunt, & cum hominibus non flagellabuntur, ideo tenuit eos ſuperbia.* Habent enim ſingula quæque genera hominum laboris aliquid, aliquid voluptatis. Sed advertere eſt prudentiam aliquorum, & mirari quemadmodum novo inter hæc artificio diſcernentes, & ab invicem ſequeſtrantes ea, totum, quod delectat, eligunt & amplectuntur; quod moleſtum eſt, fugiunt & declinant. Cum militibus nempe ſuperbiæ faſtus, amplam familiam, & nobiles apparatus, equorum phaleras, accipitres, aleas, & ſimilia quæque frequentant. Aliqui forte & dependentes à collo rubricatas murium pelles, ornatos thalamos, balnea, & mollitiem omnem atque gloriam veſtium à mulierculis mutuantur. Cautè omnino loricæ pondus, & inſomnes in caſtris noctes, incertaque diſcrimina præliorum: muliebrem quoque verecundiam & diſciplinam, aut ſi quid aliud ſexus ille laboris habere cernitur, declinantes. Sudant agricolæ, putant & fodiunt vinitores; & qui inter hæc torpent otio, accedente fructuum tempore innovari ſibi horrei jubent, & promptuaria eorum plena, utinam non præ illis, utinam vel cum illis, vivunt tritico, bibunt uvæ ſanguinem meraciſsimum: parum eſt, impinguantur & dilatantur adipe frumenti. Herbarum viribus peregrinum

Mat. 25.

mutuan-

Digitized by Google

mutuantur vina ſaporem, & additur oleum camino. Sed conſidera & negotiatores. Circumeunt mare & Aridam, in labore corporis & periculo vitæ perituras ſibi divitias congregantes. Dura ſunt hæc: caveant prudentes noſtri, dulces interea capiant ſomnos, ne dicam, in ſtratis laſciviant ſuis. Erit tamen invenire in die feſto graves vaſis aureis & argenteis miniſtrorum dextras, refertas varijs opibus manticas perticas oneratas, & in ſcrinijs tam multiplices loculos, ut ſi menſas adhibueris, nummularios putes. Quid fabros aut cæmentarios, cæteroſq; ejuſmodi operarios neceſſe eſt numerare? victum ſibi multo labore quærunt: illi madent delitijs, copijs affluunt otioſi. An non merito tales Poëta ſubſannet:

Horat. lib. 1. Epiſt. 3.

Ne cum forte ſuas repetitum venerit olim
Grex avium plumas, moveat cornicula riſum
Furtivis nudata coloribus?

Luc. 3.

Magis autem magnus ille Propheta, & pluſquam Propheta terribiliter increpat, dicens: *Genimina viperarum, quis demonſtravit vobis fugere à ventura ira?* Vbi enim ſunt pœnitentiæ fructus? Cum cœperint reſurgere homines unuſquiſque in ordine ſuo, ubi putas generatio iſta locabitur? Si ad milites forte diverterint, exſufflabunt eos, quod minimè ſecum laborem aut pericula tolerarint. Sic agricolæ, ſic negotiatores & ſinguli quique ordines hominum à ſuis eos ſimiliter arcebunt finibus, utpote qui in hominum labore non fuerint. Quid igitur reſtat, niſi ut quos omnis ordo repellit pariter & accuſat, eum ſortiantur locum, ubi nullus ordo, ſed ſempiternus horror inhabitat?

XLVI.

a Greg. lib. 22. moral. c. 16.

a *Tertiò dictum eſt Petro, paſce oves meas, nec mulge ſeu tonde ſemel additum legitur.*

Non

b *Non omnium eſt paſcere, ſed eorum qui ad miniſterium vocantur à Deo.* b Greg. lib. 2. in 1. Reg. c. 2.

Paſcere autem tripliciter, exemplo converſationis, verbo prædicationis, fructu orationis.

Audent miniſtri Chriſti intingere in ejus ſanguine manus nefarias, quibus paulò antè carnes meretricias attrectaverunt.

c *Vendunt Sacramenta, non ſecus habentes ſeſe, ac ſi cum Iuda dicerent: quid vultis mihi dare, & vobis eum tradam.* c Vide Greg lib. 4. Ep. 50.

BERNARDVS.

In De hamationib.

AN forte ad electionem Cleri audeant aſpirare? magnus enim verè eorum locus eſt in regno Dei, & bonum ſibi, ſed qui bene miniſtraverint, gradum acquirunt. Cæterum ſuis & ipſis, nec modicus labor eſſe videtur, & dicebat qui plus omnibus laboravit, *qui non laborat, non manducet*, & Petro dictum eſt: *Symon Ioannis amas me? paſce oves meas*, idemque tertiò repetitum. Tertiò dictum, *paſce*, nec *mulge* ſeu *tonde*, vel ſemel additum eſt. Speret ergo diſcipuli locum, gradum miniſtri, qui Dominicum *paſcere* gregem ſatagit, quam *tondere*. Paſcere verò tripliciter, exemplo converſationis, verbo prædicationis, fructu orationis. Et paſcere ad mandatum Chriſti, ut nemo ſibi hunc ſumat honorem, ſed qui vocatus fuerit à Deo tanquam Aaron. Per eum nempe ſi quis introierit ſalvabitur & inveniet paſcua. Si verò aſcenderit aliunde, plane fur eſt & latro. Atque utinam vel quæratur jam inter diſpenſatores, ut fidelis quis inveniatur. Nemo tamen indignetur nobis aut moleſtè accipiat quæ dicuntur. Si ſanctus eſt, & minime ſibi conſcius horum, congratulamur ei: doleat & ipſe nobiſcum in pluribus hæc inveniri. Nec enim revelamus nunc occulta dedecoris, nec parietem fodimus, ut abominatio major appareat. Nullum adhuc de fornicatione faci-

Digitized by Google

mus verbum, quamvis & hæc in multis etiam & multipliciter regnet, qui puritatis Authori impuro corde & corpore miniſtrantes, non verentur ſtare Angelum Domini, qui ſecet medios & diſperdat, ſed omnino audent agni immaculati ſacras contingere carnes, & intingere in Sanguine Salvatoris manus nefarias, quibus paulò ante carnes, Proh Dolor! meretricias attractarunt: ſic altaria circuire, ſic frequentare Pſalmos; cum & ejuſmodi laus execrabilis, & oratio ſit in peccatum. Sed nec eorum ſacrilegia recenſemus, qui diligunt munera, ſequuntur retributiones, vendunt Sacramenta, juſtitiam produnt, quorum guttur necdum traxit ad laqueum, necdum præſecavit fauces, verbum blaſphemiæ, vox ſacrilega, ſermo nequam: *Quid vultis mihi dare, & ego*
Mat. 16. *vobis eum tradam?* Videmus hæc omnia, ſed quodammodo non videntes, quippe quibus nec flagellum eſt, nec ille comedens zelus. Manifeſta loquimur, & quæ vix aliqui erubeſcant.

XLVII.

De diverſis vijs & intentionibus quibus ad gradus & honores Eccleſiaſticos perverſè tenditur.

Pauci veniunt eâ intentione, ut ſuam & proximorum ſalutem operentur ſtudio orationis & verbo prædicationis.

Nihil non moliuntur vel attentant homines, ut vel ſe vel filios ſuos beneficijs Eccleſiaſticis admoveant.

Sola hodie bona crucifixi expoſita viſuntur.

a *Qui quærunt quæ ſua ſunt, non à charitate, quæ Deus eſt, ſed à radice malorum omnium cupiditate introducuntur.*

Facto aliquo Epiſcopo vel Abbate, tota domus & progenies Epiſcopatur vel Abbatizatur.

b *Quæri oportet ad honorem, non honorem quærere.*

a Vide Greg lib. 2. in 1. Reg. c. 2. & Aug. ſerm. 123. in Ioan.

b Greg. lib. 6. ep. 4. Vide item lib. 4. in 1. Reg. c. 10. Aug. lib. 50. hom. hom. 23.

BERNARDVS.

POſtremò & nos in Clero fuimus, liceat vel noſtra ſcrutari. *Videte vocationem veſtram*, ait vocatus Apoſtolus. Conſideremus & nos, an vocati venerimus, & vocati à Deo, cujus nimirum hæc vocatio eſt. Nec communem modò vocationem dixerim, qua ſane juxta eundem Apoſtolum, *quos prædeſtinavit, hos & vocavit*. Si quis vocaverit nos in honorem Cleri, convenire velim conſcientias ſingulorum, ut ſecundum præceptum Domini, ad cor Hieruſalem loquar. Huic enim parvulo adhuc, aut forſitan necdum nato, Eccleſiaſtica jam beneficia provida ſane parentum ſollicitudo parabit. Hunc nos, inquiens, illi vel illi trudamus Epiſcopo, apud quem habemus gratiam, aut cui forte ſervivimus, ut ditetur de bonis Domini, nec in tot liberos noſtra dividatur hæreditas. Illum Præpoſitus aut Decanus, ut ſibi ſuccederet, pluſquam materno educavit affectu, in delitijs enutriens & delictis. Ille dignus Archidiaconatu, utpote filius Principis, magis autem h fit Epiſcopi conſobrinus, in quo nimirum tota eſt Epiſcopata progenies. Alius undique circuit ſedulus explorator, blanditur, obſequitur, ſimulat, & diſsimulat, miſeraque ſibi ſuffragia mendicare non erubeſcit, manibus & pedibus repens, ſi quo modo tandem aliquando ſeſe ingerere queat in patrimoniū Crucifixi: & bona Domini, quæ ſola ex omnibus hodie inveniuntur expoſita. Nimirum peregrè profectus eſt, ſed in plenilunio forte, ut ſua diſtrictè repetat, rediturus. Quis eâ intentione gradus Eccleſiaſticos & miniſteria ſanctuarij quærit, imò quæritur (quæri nempe, quam quærere ipſe debuerat) ut ſine curis ſæculi in ſanctimonia cordis & corporis, illuminandus accedat ad Dominum, & ſuam pariter ac proximorum operetur ſalutem, orationis ſtudio deditus & verbo prædicatio-

In Declamationibus

dicationis? Nam ſi eos eo quærit aut tenet animo, eoque intuitu, ut hujus vitæ habeat neceſſaria, Evangelizat ut manducet, & perverſo nimis ordine cæleſtibus terrena mercatur. Quam certè dignius ampliuſque conſentaneum rationi, ut pro carnali victu carnalia magis opera & negotia exercerêt, nec fieret inverſor rerum, aut inhonoraret miniſteriū ſpirituale. Sed modico eſt natura contenta, nec multi ſola in his neceſſaria quærunt, quippe minori facile ſatis obtinenda periculo. Honorati incedere volunt, placere ſtudent hominibus, delectari & ſuperbire, & huic ſæculo per omnia conformari. Audi querelas Domini, quid ſuper hac tanta hominum temeritate loquatur patiens redditor, pœnitentiam cupiens quam vindictam: *Ipſi*, inquit, *regnaverunt, & non ex me: Principes extiterunt, & ego non vocavi eos.* Vniverſos ſiquidem in ordinibus Eccleſiaſticis cæteriſque ad ſanctuarium pertinentibus, honorem quærentes proprium, aut divitias, ſeu corporis voluptatem, poſtremò quæ ſua ſunt, non quæ Ieſu Chriſti, manifeſtè prorſus & indubitanter, non ea, quæ Deus eſt, charitas; ſed aliena à Deo, & quæ omnium radix malorum, cupiditas introducit. Quid iſtud temeritatis, imò quid inſaniæ eſt? Vbi timor Dei, ubi mortis memoria, ubi gehennæ metus, & terribilis expectatio illa judicij? Sponſa nec cubiculum nec cellam ingredi, niſi rege introducente, præſumit: Tu irreverenter irruis, nec vocatus nec introductus? *Trahe me poſt te*, ait illa, *in odorem unguentorum tuorum curremus*. Nunc autem trahit ſua quemque voluptas, & odorem turpis lucri ſectantes, quæſtum æſtimat pietatem, quorum certa eſt damnatio.

Oſe. 8.

Cant. 1.

XLVIII.

XLVIII.

Sunt qui vocati venerunt, qui ſpiritu cœperunt, quibus timendum ne carne conſummentur.

Iudas fuerat vocatus, cui tamen legitur dictum: unus ex vobis Diabolus eſt.

Solum Vnus ex Duodecim à Chriſto electis Diabolus fuit, & vix hodie ex Duodecim vel Vnus invenitur Petrus, qui omnia reliquerit.

Avari idololatræ ſunt in domo Dei, diligunt munera, ſerviunt ventri, non Deo.

BERNARDVS.

Verum etſi irreprehenſibilis videatur ingreſſus, & intentio caſta, nihilne ul ra timendum eſt? Timendum quidem, & maximè. Neque enim quicumque ſpiritu cœperint, etiam ſpiritu conſummantur, ſed carne nonnulli. Denique & Saül Princeps conſtitutus à Domino, & Iudas non ab alio electus in Apoſtolatum memoratur. *Nonne ego*, inquit, *vos duodecim elegi, & unus ex vobis Diabolus eſt?* Vtinam in duodecim unus hodie Petrus, unus qui reliquerit omnia, unus qui loculis careat, inveniatur. *Vnus*, inquit, *ex vobis Diabolus eſt.* A duobus utique bolis Diabolus dicitur, & Iudas non loculum, ſed loculos habet. Vtinam ſaperes, miſer, & intelligeres cum theſauro pecuniæ theſaurum iræ pariter cumulari. Vtinam noviſsima providens animadverteres facile per foramen acus tranſituros, non divitiarum cumulos, ſed delictorum. Nihil enim intulimus in hunc mundum, haud dubium quia nec auferre quid poſſumus. Sanè argentum & aurum non nihil eſt, ſibi utrumque retinet mundus: inexorabilem conſtituit janitorem: foramen anguſtum eſt, nihil ex omnibus aſportare licebit. Nam In Declamat.

peccatum, quoniam nihil eſt, nullâ poteſt foraminis anguſtiâ retineri. Solum hoc te ſequitur quocumque ieris, quacumque intraveris pellem hanc non depones. Quæ autem paraſti inſipiens, cujus erunt? Væ Væ in domo Dei horrendum videmus: Quidni idololatras miniſtrantes? Mentior, ſi non idolorum ſervitus avaritia eſt, ſi non quibuſdam etiam venter ſuus factus eſt Deus ſuus. Quod enim quiſque præ cæteris colit, id ſibi Deum conſtituiſſe probatur. Quantos ſane vidimus, qui diligunt munera, ſequuntur retributionem? Quantos qui Chriſto Domino non ſerviunt, ſed ſuo ventri? Quis, putas, eſt fidelis ſervus & prudens, quem conſtituit Dominus ſuper familiam ſuam?

XLIX.

Prælati complures nudum Chriſtum nudi ſecuti inviti etiam pertracti ad Prælaturas, everſâ propoſiti boni rectitudine, Prælaturis poſteâ libenter inhærent, & præeſſe quam prodeſſe cupiunt, voluptatibus indulgent, omnia in parentes & nepotulos effundunt.

BERNARDVS.

Tractatu de Paſſione Dom. c. 21.

NEceſſaria eſt trunco boni propoſiti rectitudo, id eſt, ut recta intentione proponamus bonum facere pro illo, non terrenas divitias, non humanos favores, nec honoris tranſitorij excellentiam requirentes. Aſtutus enim ille Serpens, id eſt, Satanas, cum principio bonæ cogitationis non poteſt reſiſtere, ponit inſidias in via, quibus intentionem boni propoſiti poſsit evertere, & per truncum perverſum iſtam quoque radicem bonæ cogitationis amareſcere faciat. De his inſidijs conqueritur Pſalmus: *In via hac qua ambulabã, abſconderunt laqueum mihi*: quanti iſtis laqueis capti & decepti ſunt, qui bona quidem bene initiantes, tandem

exterio-

Digitized by Google

exterioribus cogitationibus accedentibus, propoſiti ſui rectitudinem deſerverunt....... Heu, Heu, Domine Deus quis evade laqueos iſtos? Ecce, ut taceas ſæculares, quot, quantos videmus ordinum diverſorum Prælatos, quos bonâ ſine dubio ſcimus intentione nudos nudum Chriſtum fuiſſe ſecutos:& tamen inviti ad Prælaturas licet attrahantur, non poſt longum tempus, ſed ſtatim corrumpunt intentionem, truncum vitiant, commutant propoſitum; ut Prælaturis, ad quas inviti venerant, libenter inhæreant, præeſſe cupientes potius quam prodeſſe, lautioribus ferculis & exquiſitis, voluptati ventris, potius quam utilitati vel divinæ voluntati, deſerviunt: nonnunquam etiam pecunias congregare dicuntur, non ut ſpiritualibus filijs neceſſaria, ſed ut carnalibus nepotulis, & amicis ſuperfluè aliquid largiantur. O utinam mentiar, Domine Ieſu, utinam mentiar: ut me ſolo mentiente, omnes in rectitudine & veritate perſiſtant. Ibid. infra.

L.

Indignus lacte & lanâ qui oves non paſcit. Vide Greg. hom. 17. in c. 10. Luc.

Iudicium ſibi manducat & veſtit, qui non vigilat in cuſtodia gregis.

Invectivæ in delitias Paſtorum & Clericorum.

Queretur populus de eis in juditio, tanquam de ducibus cæcis, & mediatoribus fraudulentis.

De altari vivendum, non ſuperbiendum, non luxuriandum.

Eis cantando provenire bona videntur, ſed bonum erat magis fodere aut etiam mendicare.

Non extollant de facultatibus Eccleſiæ ſuos conſanguineos, aut neptes (ne dicam filias) nuptui tradant.

Patrimonia pauperum facultates ſunt Eccleſiarum, & ſacrilegâ eis crudelitate ſurripitur, quidquid ſibi miniſtri & diſpenſatores, non utique Domini vel poſſeſſores, ultra victum accipiunt & veſtitum.

Funiculus

Digitized by Google

Funiculus triplex malum miniſtrum in perniciem trahit, qui impurè intrat, indignè miniſtrat, ipſo fructu abutitur temporali.

BERNARDVS.

In Declamat. IAm qui per Chriſtum ſibi in ſortem miniſterij hujus introiſſe videntur, de cætero quemadmodum ei ſerviat, quemadmodum miniſtret, quemadmodum paſcat tripliciter, ut prædiximus, gregem Domini, ſollicitâ ſecum examinatione diſcutiat. Indignus enim lacte & lanâ convincitur, ſi non paſcit oves. Si non vigilat in cuſtodia gregis, judicium ſibi manducat & veſtit. Væ, væ tibi, Clerice, mors in olla, mors in ollis carnium. Mors in hujuſmodi delicijs eſt. Non modo quia ſecus introitum delectationis poſita eſſe cognoſcitur: ſed ob id maximè, quia populi conſtat eſſe peccata, quæ comedis. Sumptus Eccleſiaſticos gratis habere te putas? Cantando, ut ajunt, tibi provenire videntur, ſed bonum erat magis fodere, aut etiam mendicare. Peccata enim populi comedis, ac ſi propria tibi minus ſufficere viderentur. Sollicitus eſto, tanquam redditurus rationem pro eis, gemitus fundere, dignos agere pœnitentiæ fructus. Alioquin tibi ea noveris imputanda, quæ modò inter delicias comedis & parvipendis & diſſimulas, tanquam nihil attinentiâ tibi. O judiciorum Dei abyſſus multa! *O terribilis Deus in conſilijs ſuper filios hominum!* Fruſtra tunc incipient miſeri *Dicere montibus, cadite ſuper nos, & collibus, operite nos.* Venient, venient ante tribunal Chriſti. Audietur populorum querela gravis, accuſatio dura, quorum vixere ſtipendijs, nec diluêre peccata: quibus facti ſunt Duces cæci, fraudulenti mediatores. Quid tibi, inſipiens, delitiæ ſapiunt? Quid divitiæ illæ cæcos delectant oculos, quibus mercaris tam grave judicium, tam duræ temetipſum obligas rationi? Vniverſa ſiquidem uſque ad quadrantem noviſſimum

Pſalm. 65.

Luc. 23.

ſimum exigêris. Sed eſto ſtudiosè quis & fructuosè laboret. *Dignus* plane *eſt operarius mercede ſua*, ut *qui altari ſervit, de altari vivat*. Vivat, inquam, de altari, ut juxta eundem Apoſtolum alimenta, & quibus tegatur habens, his contentus ſit. Tertium ei hoc periculum eſt. De altari, inquam, vivat, non ſuperbiat, non luxurietur, denique non ditetur, nec contra Sancti ejuſdam plane dignam omni acceptione ſententiam, ex Clericatu ditior fiat. Non ſibi de bonis Eccleſiæ ampla palatia fabricet, mutans quadrata rotundis: nec loculos inde congreget, nec in vanitate, aut in ſuperfluitate diſpergat; non extollat de facultatibus Eccleſiæ conſanguineos ſuos, aut neptes (ne filias dixerim) nuptui tradat. Res pauperum non pauperibus dare, par ſacrilegij crimen eſſe dignoſcitur. Sane patrimonia pauperum facultates Eccleſiarum, & ſacrilega eis crudelitate ſurripitur, quidquid ſibi miniſtri & diſpenſatores, non utique Domini vel poſſeſſores, ultra victum accipiunt & veſtitum. Nec enim ordinavit Deus his qui Evangelio ſerviunt, de Evangelio quærere aut habere delitias, ſed vivere, ait Paulus, ex eo: ut videlicet ſint contenti, alimenta corporis, & quibus tegantur, non quibus ornentur, accipere. Sane qui non fideliter introivit, neque per Chriſtum; quidni infideliter agat, & contra Chriſtum? Manifeſtam ſine dubio faciet arborem fructus, radicem palmes, opus intentionem. Faciet ad quod venit, ut mactet utique & diſperdat. Quando utique altari ſerviat qui ejuſmodi eſt, ſerviat autem in ſpiritu & veritate? Tales nimirum Pater adoratores quærit. Alioquin miniſtratio mortis eſt in judicium & condemnationem. Aut quando poterit neceſſarijs eſſe contentus, qui eo animo introivit, ut ſtipendia Cleri in uſus voluptatis, curioſitatis, & vanitatis congreget, ſervet, expendat? Triplex ergo funiculus, qui difficile rumpitur, hominem miſerum in perniciem trahit, qui impurè intrat, indignè miniſtrat, ſed & ipſo fructu abutitur temporali.

1. Corint. 9.
1. Tim. 6.
Ioan. 4.

Digitized by Google

L I.

Aug. hom. 46.

Ad tempus florent & proſperantur Clerici.

Parcitur virga, in labore hominum non ſunt, ſed ut cùm hominibus non flagellentur, ut inveniatur eorum iniquitas ad odium, non ad iram.

Vide Bartol. jur. eccl. univ. lib. 1. c. 9 n. 61. Paul. Bott. t. 4. prax. Crimin. l. tit. 4. c. 10. n. 66. pulchrè.

Ad quid portet Paſtor virgam & baculum.

De frontoſa temeritate & impudentia execranda Clericorum, diligentium mundum, ſacris miniſterijs ſeſe ingerentium, dicentium in corde ſuo: non requiret; quorum Deus miſeretur, ut non diſcant facere juſtitiam.

B E R N A R D V S.

In Declamat.

QVid enim ſi in hoc mundo floret, & proſperatur in via ſua? Areſcet velociter, cito decidet flos fœni, & vapor ad modicum parens. Parcitur virgæ, quoniam invenitur, iniquitas ejus ad odium utique non ad iram. *Virga*, inquit, *tua, & baculus tuus, ipſa me conſolata ſunt.* Habet enim virgam, ſed habet etiam baculum. Et hæc conſolatio eſt, quod is, qui virga cæditur, baculo ſuſtentetur. Aut certè portat Paſtor virgam& baculum, illam ovibus, illum lupo: omnia autem propter electos. Siquidem & virga eos conſolatur à ſtimulis conſcientiæ, dum hoc modo ſentiunt ſibi peccâta dimitti, dicente Domino: *Ego ſum, ego ſum ipſe, qui deleo iniquitates tuas.* Et baculus juvat ad tolerantiam virgæ, dum illius comparatione fit levior. E contrà vero dicitur induratis: *Frons mulieris meretricis facta eſt tibi, erubeſcere noluiſti.* Et addit: *receſſit zelus meus à te, & ultra non iraſcar tibi. Quem enim diligit, arguit, & flagellat omnem filium quem recipit.* Liquet proinde eos, qui *in labore hominum non ſunt, & cum filijs non flagellantur*, nec diligi à Deo, nec recipi. An tu forte,

Pſalm. 22. Iſa. 43. Hierem. 3. Ezech. 16. Hebr. 12. Pſalm. 72.

Digitized by Google

quos in mundo florere conſpicis, ab Authore mundi diligi putas? Audi quid ſuper hoc ſcriptura loquatur: *Omnis qui voluerit amicus eſſe hujus mundi, inimicus Dei conſtituitur.* Et alio loco: *Chariſſimi, nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo ſunt. Si quis diligit mundum, non eſt charitas Patris in eo.* Verba ſunt Apoſtolorum; primum quidem verbum Iacobi, ſecundum ejus diſcipuli, quem diligebat Ieſus, qui & ipſius ignorare non poſſet animum. Sed vis noſce quis ſit, qui diligat mundum? neque enim creaturas Dei juberis odiſſe, ſed quæ à Deo non ſunt, diligere prohiberis. Quæ vero ſint hæc, Ioannes loquitur, adijciens: *Nolite*, ait, *diligere mundum neque ea quæ in mundo ſunt. Omnia enim quæ in mundo ſunt, concupiſcentia carnis eſt, & concupiſcentia oculorum, & ambitio ſæculi, quæ non ſunt*, inquit, *ex Patre, ſed ex mundo.* Videritt hic quiſque, cujus ſit ſpiritus, quid diligat, quid cupiat, quid ſectetur. Ecce enim ſpeculum veritatis: tantum ne quis conſiderato vultu conſcientiæ ſuæ prætereat, & qualis fuerit, obliviſcatur. Ambitio, curioſitas, voluptas, non ex Patre ſunt, ſed ex mundo. Aut certe, quia multi codices habent, non ambitionem ſæculi, ſed ſuperbiam vitæ, concupiſcentiam carnis, univerſam accipe corporalium ſenſuum delectationem, qua quidem ne ipſa curioſitas caret. Ac deinceps concupiſcentiam oculorum, quæcumque ad humanum diem (quem Propheta minimè concupivit) & ſæcularem gloriam, & extrinſecam pertinent vanitatem. Porro in ſuperbia vitæ elationem cordis intellige. Hæc enim tria qui diligit, mundum diligit, & Dei conſtitutus eſt inimicus. Suſcipiat autem qui ejuſmodi eſt, reconciliatoris officium, non mediatoris: qui etiam proditoris ſcelere inimicitias cumulavit: ut merito jam non ut hoſtis, ſed ut traditor judicetur, ut Iudas utique, non ut Saulus. Nam impudentia & frontoſitas cum obduruerit ut non paveat, non horreat, non contremiſcat, ea jam demum deſperatio eſt. Quid enim? horum ſibi conſcius homo,

Iacob. 4.
1. Ioan. 2.

Digitized by Google

homo, tamquam qui juſtitiam fecerit, divino ſeſe vultui ſiſtere non veretur, tamquam domeſticus intrat & exit, magiſtrum ſalutat, genua flectit, oſculatur ore ſacrilego, doloſè
Pſalm. 35. agit, ſed in conſpectu Dei, *ut inveniatur ejus iniquitas ad odium*. Odibilis planè Deo frontoſa temeritas, & impudentia
Pſalm. 9. execranda. *Propter quid enim irritavit impius Deum; exacerbavit Dominum peccator, ut ſecundum multitudinem iræ ſuæ non quærat?* Num propter fornicationes, incæſtus, aut ſacrilegia? Nihil horum Propheta memorat, ſed quod in corde ſuo dixerit: *Non requiret*. Sermo cordis affectio eſt. Corde enim dicere, non requiret, eſt non expaveſcere requiſiturum. Hæc impietas, cui ſecundum multitudinem iræ ſuæ non miſeretur Deus, nec quærit, nec arguit, nec flagellat, nec ulciſcitur in adinventiones eorum, ſicut de Moyſe & Aaron & Samuele legimus, quibus nimirum propitius fuit. Sed expreſſè &
Eſa. 26. ſignanter, cujus ſit hæc impietas, audiamus: *Miſereamur impio*, ait Dominus, velut in Concilio Angelorum & Congregatione deliberans. Nec eos latuit crudeliorem omni indignatione miſericordiam judicem meditari, qua non diſcat
Pſalm. 9. homo juſtitiam facere, ſed obliviſcens miſer & dicens: *Oblitus eſt Deus, avertit faciem ſuam*, dies ſuos ducat in bonis in puncto ad inferos deſcenſurus. Et cum dixerit, pax & ſecuritas, tunc ſubitaneus ei ſuperveniat interitus, nec effugiat: *Et non diſcet*, inquiunt, *facere juſtitiam. In terra ſanctorum iniqua geſſit*, ait Dominus. Ac ſi diceret, nolo diſcat juſtitiam facere, *inventa eſt iniquitas* ejus ad odium.

LII.

Proſequitur eandem materiam.

De eo quod ſcriptum eſt, In terra Sanctorum iniqua geſſit, non videbit gloriam Domini.

Declinant laborem Clerici perinde ac ſi eos non attingeret quod

Ada

Digitized by Google

Adæ dictum eſt; & quaſi in eo laboris ſententiam non acceperint, in quo omnes ſine exceptione peccaverunt.

In labore hominum non ſunt, cum hominibus non flagellabuntur. Greg. lib. 2. in 1. Reg. c. 2. & l. 21. mor. c. 4.

Mutant, non effugiunt pœnitentiam.

Non puniuntur hic propriâ voluntate, punientur alibi ſine fine.

Declinant humanum laborem, eligunt dæmonum ſtridorem.

BERNARDVS.

ADhuc quærendum eſt, quis ſit iſte impius? *In terra,* inquit, *Sanctorum iniqua geſſit,* in Eccleſiaſticis poſſeſsionibus, quæ ſanctorum fuerant uſibus aſsignatæ: in domo Dei, quam decet ſanctitudo, de qua Paulus diſcipulum ſtudioſe ſollicitans: *Vt ſcias,* inquit, *quomodo te oporteat converſari in domo Dei, quæ eſt Eccleſia Dei vivi, columna & firmamentum veritatis.* In clero quippe tanquam in cœlo gerens iniqua, quid niſi de miniſterio judicetur? Cæleſte tenet officium, Angelus Domini exercituum factus eſt, tanquam Angelus aut eligitur aut reprobatur. Inventa quippe in Angelis pravitas, & diſtrictius judicetur neceſſe eſt, & inexorabilius, quam humana. Age ergo quoniam *judicium grave his qui præſunt, & potentes potenter tormenta patientur.* Aſcendat ſuperbia tua ſemper, ſequere regem tuum omne ſublime videant oculi tui: feſtina multiplicare præbendas, inde ad Archidiaconatus evola, demum aſpira ad Epiſcopatum, ne ibi quidem requiem habiturus, quoniam ſic itur ad aſtra. Quò progrederis miſer? An ut ab altiori gradu ſit caſus gravior? Neque enim ſic paulatim decides, ſed tanquam fulgur in impetu vehementi, quaſi alter ſatanas ſubitò deijcieris: *In labore hominum non ſunt,* inquit, *& cum hominibus non flagellabuntur.* Ideo tenuit eos ſuperbia, peccatum Diaboli; quo ceciderunt, qui operantur iniquitatem. Hæc eſt quæ

In Declamat. | 1. Tim. 3. | Sap. 6. | Pſalm. 72.

non recipit diſciplinam. Curari renuit, medelam non ſuſtinet. Vlcus peſsimum, quod nec ſummis ſaltem digitis patitur attrectari. Hujus & ipſe indignationem vereor ſuper his, & grave judicium. Quidni timeam morſus feralem inſaniam & animarum phreneſim non ignorans? ſed Domini ſunt verba quæ replico, & eadem ipſi quoque legunt

Iſa. 26. & intelligunt pariter, legem quippe ſcientes. *In terra*, inquit, *Sanctorum iniqua geſsit & non videbit gloriam Domini* Durus eſt hic ſermo, & comminatio valde terribilis, *non videbit gloriam Domini*. Quid igitur cætera vidiſſe præſtat? Hiccine totus miſericordiæ finis? Hanc ego miſericordiam nolo, procul fiat miſeratio tam crudelis, ne veniat in eorum conſortium anima mea. Quis enim vobis, miſeri, demonſtravit fugere à ventura ira? Quid præſentem tantopere fugitis iram, flagellum timetis, declinatis virgam? Et quidem in hac die veſtra, quæ ad pacem vobis! Sed ſi cognoviſſetis, & vos. Mutatis, non effugitis, pœnitentiam. Nam malum impunitum eſſe non poteſt. Non punitur hic propriâ voluntate: punietur alibi ſine fine. Miſera ſane, & extremæ plena dementiæ commutatio, humanum declinare laborem, & paratum Diabolo ſtridorem eligere ſempiternum. Animadvertite ſiquidem & videte, non hominibus, ſed Diabolo & Angelis ejus, ignem illum eſſe paratum. Ille enim hoſtis & lupus, nos autem populus ejus, & oves paſcuæ ejus: Illi ſecuris & malleus, nobis flagellum & virga debetur. Illius iniquitas inventa ad odium ſuum habeat carcerem, ubi nulla redemptio, unde nemini liceat reſpirare. Mihi ſane & labore tolerabilior carcer, & tempore brevior aſsignatur, ubi cum iratus fuerit Dominus, miſericordiæ recordetur, redemptionem ſuo mittens populo copioſam. Denique mihi tempus conſtituit; mihi dicit, *Donec*; illi parat, æternum. *In ſudore*, inquit, *vultus tui comedes panem tuum, donec in terram, de qua ſumptus es, revertaris*. Peſsimus ille Angelus de

terra

terra ſumptus non eſt, nec in terram aliquando rediturus: Propterea non habet, *Donec*, ſed ignis ei paratur æternus. Minimè igitur expedit, ut in ſapientia hujus ſæculi, Authoris ſæculi non vereamur fruſtrari judicium, & deludere velle ſententiam: declinando videlicet laborem hominum, & ſudorem, ac ſi nullo modo nos contingere videatur, quod Adæ dictum eſt; aut non in eo ſententiam laboris exceperimus, in quo ſine exceptione peccavimus omnes; aut non communis culpæ nihilominus eſſe debeat pœna communis.

LIII.

Item de Eccleſiæ miniſtris, qui in terra Sanctorum inique agunt. Qui in labore hominum non ſunt, in labore dæmonum erunt. Greg. lib. 2. in 1. Reg. c. 2.

BERNARDVS.

Eſt locus de quo ſuper rationalem, reprobam quidem, creaturam immobilis vigilat ſecretiſſima & ſeveriſſima animadverſio juſti Iudicis Dei, terribilis in conſilijs ſuper filios hominum. Cernitur, inquam, à timorato contemplatore hoc loco Deus juſto, ſed occulto judicio ſuo, reproborum nec diluens mala, nec acceptans bona, inſuper & corda indurans, ne forte doleant, & reſipiſcant, & convertantur, & ſanet eos. Et hoc non abſque certa & æterna ratione, quod tanto formidoloſius conſtat eſſe, quanto immobilius fixum extat in æternitate. Pavendum valde quod in Propheta de hujuſmodi legimus, ubi loquens ad Angelos ſuos Deus ſic ait: *Miſereamur impio.* Quibus paventibus atque quærentibus: *Non ergo diſcet facere juſtitiam?* Non inquit; ſubdenſque cauſſam, *In terra*, ait, *Sanctorum iniqua geſſit, & non videbit gloriam Domini.* Timeant Clerici, timeant miniſtri Eccleſiæ, qui in terris Sanctorum, quas poſſident, tam iniqua

Serm. 23. in Cantica.

Iſa. 26.

iniqua gerunt, ut ſtipendijs, quæ ſufficere debeant, minimè contenti, ſuperflua, quibus egeni ſuſtentandi forent, impiè ſacrilegeque ſibi retineant: & in uſus ſuæ ſuperbiæ atque luxuriæ victum pauperum conſumere non vereantur, duplici profectò iniquitate peccantes, & quod aliena diripipiunt, & ſacris in ſuis vanitatibus & turpidinibus abutuntur. Talibus ergo cum impra ſentiarum parcere ac miſereri, ne in æternum parcat, cujus judicia abyſſus multa, advertitur, quis hoc loco requiem quærat? Habet hæc viſio tremorem judicij, non ſecuritatem cubiculi. Terribilis eſt locus iſte, & totius expers quietis. Totus inhorrui, ſi quando in eum raptus ſum, illam apud me replicans cum tremore ſententiam:

Iob 13. *Quis ſcit ſi eſt dignus amore, an odio?* Nec mirum, ſi titubo ego ibi (folium utique quod à vento rapitur, & ſtipula ſicca) ubi & maximus ille contemplator ſuos quoque fatetur pœnè

Pſalm. 72. motos fuiſſe pedes, pænè effuſos greſſus, & dicit: *Zelavi ſuper iniquos, pacem peccatorum videns.* Quare? *In labore,* inquit, *hominum non ſunt, & cum hominibus non flagellabuntur, ideoque tenuit eos ſuperbia,* ne humilientur ad pœnitentiam, ſed damnentur propter ſuperbiam cum ſuperbo Diabolo & Angelis ejus. Nam qui in labore hominum non ſunt, in labore dæmonum profectò erunt, dicente judice: Ite maledicti in ignem æternum qui paratus eſt Diabolo & Angelis ejus.

L I V.

Greg. hom. 17. *Exhortatio prædictorum ad humilitatem & pænitentiam.*

Periclitatur caſtitas in delitijs, humilitas in divitijs, pietas in negotijs, veritas in multiloquio, charitas in ſæculo.

Greg. lib. 14. moral. c. 6. *Impoſſibile ut ex amara radice ambitionis ſuavis fructus prodeat charitatis.*

Bernar-

Digitized by Google

BERNARDVS.

Parcite, obſecro, fratres, parcite animabus veſtris; parcite ſanguini, qui pro vobis effuſus eſt. Horrendum cavete periculum, ignem, qui paratus eſt, declinate. Inveniatur tandem non irriſoria perfectionis profeſsio, exhibeatur etiã virtus in ſpecie pietatis, non ſit inanis cælibis vitæ forma, & vacua veritatis. Quidni periclitetur caſtitas in delicijs, humilitas in divitijs, pietas in negotijs, veritas in multiloquio, charitas in hoc ſæculo nequã? Fugite de medio Babylonis, fugite & ſalvate animas veſtras. Convolate ad urbes refugij, ubi poſsitis & de præteritis agere pœnitentiam, & in præſenti obtinere gratiam & futuram gloriam fiducialiter præſtolari. Non vos retardet conſcientia peccatorum, quia ubi illa ſuperabundaverunt, ſuperabundare gratia conſuevit. Non pœnitentiæ auſteritas vos deterreat; neque enim condignæ ſunt paſsiones hujus temporis ad præteritam culpam quæ remittitur; non ad præſentem conſolationis gratiam quæ immittitur; non ad futuram gloriam quæ promittitur nobis. Denique nulla eſt tanta amaritudo, quam non Prophetica farina dulcoret, quam non ſapidam reddat ſapientia, lignum vitæ. Si verbis non creditis, operibus credite, exemplis acquieſcite plurimorum. Currunt undique peccatores ad pœnitentiam, & naturâ pariter & conſuetudine delicati exteriorem omnino aſperitatem non reputant, ut exaſperatæ conſcientiæ leniantur. Nil credentibus impoſsibile, nil amantibus difficile, nil aſperum mitibus, nil humilibus arduum reperitur; quibus & gratia fert auxilium, & obediendi devotio lenit imperium. Quamdiu ambulatis in magnis & mirabilibus ſuper vos? Magnum prorſus & mirabile eſt Miniſtrum eſſe Chriſti, & Myſteriorum Dei eſſe diſpenſatorem. Longe ſuper vos eſt ordo paci-

Serm. de Converſ. ad Cleric. c. 30.

ficorum, niſi forte omiſsis gradibus præoſtenſis ſaltare magis quam aſcendere libet. Vtinam tamen quiſquis ſic intrat, ſi fieri poſſet, tam fideliter miniſtraret, quam fiducialiter ſe ingeſsit. At difficile fortaſsis & impoſsibile eſt, ut ex amara radice ambitionis, ſuavis fructus prodeat charitatis. Dico

Luc. 14. ego, ſi vultis audire, imo non ego, ſed Dominus: *Cum vocatus fueris ad nuptias, recumbe in noviſsimo loco, quia omnis qui ſe exaltat humiliabitur, & qui ſe humiliat, exaltabitur.*

LV.

Attendat Prælatus quis ſit, & de quo factus talis.

Ea conſideratio facit honoris contemptorem, etiam in honore ipſo.

Greg. lib. 1. ep. 5. *Qui elevavit, deijcere poteſt. Sera querela:* quoniam elevans alliſti me.

Idem lib. 4. ep. 30. *Non eſt quod blandiatur celſitudo, ubi ſollicitudo major. Illa diſcrimen intendit, hæc amicum probat.*

BERNARDVS.

Lib. 2. de Conſid. ad Eugen. c. 5.

NVnc quis ſis, & de quo ſis factus, advertendum. Quanquam quod dixi, de quo, id mihi prætereundum putem, tuæ potius relinquendum agnitioni. Illud dico, indignum tibi citra perfectum agere, de tantâ abſumpto perfectione. Quidni erubeſcas minimus inveniri in magnis, qui te recordaris magnum in minimis extitiſſe? Non es oblitus primæ profeſsionis. Non excidit menti, quæ ſubducta eſt manui, ſed ne affectui quidem. Ipſam ad ſingula tua imperia, judicia, inſtituta, habere præ oculis non erit inutile. Hæc te conſideratio facit honoris contemptorem, in honore etiam ipſo Atque id magnum. Non recedat à pectore. Clipeus eſt tibi vel à ſagitta illa: *Homo, cum in honore*

Pſalm. 48. *eſſet, non intellexit.* Loquere ergo tibi: abjectus eram in domo

Dei

Dei mei. Quale eſt hoc, de paupere & abjecto levari ſuper gentes & regna? Quis ego, aut quæ domus patris mei, ut ſedeam excelſis ſublimior? Sane qui dixit mihi: *Amice aſcende ſuperius*, amicum fore fidit, ſi minus inveniar, non expedit quidem. Qui elevavit, & deijcere poteſt. Sera querela: *Quoniam elevans alliſiſti me.* Non eſt quod blandiatur celſitudo, ubi ſollicitudo major. Illa diſcrimen intendit, hæc amicum probat. Huic accingamur, ſi nolimus tandem cum rubore noviſsimum locum tenere. Luc. 14. Pſalm. 10.

LVI.

a *Meminiſſe amplius debet electus ad Prælaturam, eſſe ſe hominem quam Prælatum.* a Vide Greg. lib. 26. moral. c. 19.

Egreſſum item utero, non micantem gemmis aut floridum ſericis, ſed nudum, pauperem, miſerum, miſerabilem.

b *Prælaturæ, gemmæ, inſulæ, nubes ſunt matutinales, cito tranſeuntes, velociter pertranſitura.* b Vide Greg. lib. 2. in 1. Reg. c. 2.

c *Altus ſedens, non alta ſapiens ſit, ſed humilia de ſe ſentiens, humilibuſque conſentiens, quod quidem & rarum, & Deo charum exiſtit.* c Greg. lib. 26. mor. c. 19. ſup.

BERNARDVS.

EN quis es: ſed noli oblivíſci etiam quid. Nam & non ſum oblitus id me promiſiſſe repetiturum in opportunitate. Quam oportunè cum eo, quis es, etiam quod ante eras, conſideras. Quid dico, eras? & nunc es. Quid deſinas intueri quod non deſiiſti eſſe? Vna ſane conſideratio eſt, quid fueris, & quid ſis; nam quis ſis factus, altera. Non oportet, ut iſta ex undat illam in ſcrutinio tui. Es enim, ut dixi, adhuc, quod eras; & non minus hoc es quam quod factus es poſt, forte & magis. Denique illud natus es mutatus hoc, Lib. 2. de Conſid. c. 9.

hoc, non in hoc mutatus. Non rejectum illud, ſed iſtud adjectum. Tractemus utrumque ſimul, nam, ut præfatum memini, collatæ invicem ambæ res, utiliores fient. Dixi ſupra conſideranti quis ſis, naturam occurrere qua es homo, nam homo natus es. Porro percunctanti quis, perſonæ reſpondebitur nomen, quod eſt, Epiſcopus, quod quidē factus, nō natus es. Quid tibi horum videtur ad purum eſſe tui, & ad te principalius pertinere; quod factus, an quod natus? Nonne quod natus? Hoc ergo conſulo conſideres maximè, quod maximè es, hominem videlicet, quod & natus es. Nec modò quid natus, ſed & qualis natus, oportet attendas, ſi non vis tuæ conſiderationis fructu & utilitate fraudari. Tolle proinde nunc hæreditaria hæc perizomata ab initio maledicta. Dirumpe velamen foliorum cælantium ignominiam, non plagam curantium. Dele fucum fugacis honoris hujus, & malè coloratæ nitorem gloriæ, ut nudè nudum conſideres, quia nudus egreſſus es de utero matris tuæ. Nunquid infulatus? nunquid micans gemmis, aut floridus ſericis, aut coronatus pennis, aut ſuffarcinatus metallis? Si cuncta hæc veluti nubes quaſdā matitunales velociter tranſeuntes, & citò pertranſituras diſsipes & exuffles à facie conſiderationis tuæ, occurret tibi homo nudus & pauper, & miſer, & miſerabilis: Homo dolens quod homo ſit, erubeſcens quod nudus ſit, plorans quod natus ſit, murmurans quod ſit: homo natus ad laborem, non ad honorem; homo natus de muliere, & ob hoc cum reatu: brevi vivens tempore, ideoque cum metu: multis repletus miſerijs, & propterea cum fletu. Et verè multis, quia corporis & animæ ſimul. Quid enim calamitate vacat naſcenti in peccato, fragili corpore & mente ſterili? Verè ergo repletus, cui infirmitas corporis & fatuitas cordis cumulatur traduce ſordis, mortis addictione. Salubris copula; ut cogitans te Summum Pontificem, attendas pariter viliſsimum cinerem, non fuiſſe, ſed eſſe. Imitetur cogitatio naturam, imitetur

imitetur &, quod dignius eſt, Authorem naturæ, ſumma imaque conſocians. Nonne natura in perſona hominis viliſſimo vitæ ſpiraculum colligavit? Nonne Author naturæ in ſui perſona verbum limumque contemperavit? Ita tibi ſume formam tam de noſtræ concretione originis, quam de Sacramento redemptionis, ut altus ſedens, non alta ſapiens ſis, ſed humilia de te ſentiens, humilibuſque conſentiens.

In alto poſitum non altum ſapere, ſed humilibus conſentire, nihil Deo charius, nihil rarius apud homines. Bernard. ep. 123.

LVII.

Conſideret Prælatus qualis ſit.

Non deijciatur infra, non attollatur ſupra, non evadat in longius, non extendatur in latius.

Teneat medium, ſi non vult perdere modum.

Immoderata extenſio extenuationem, nimia extenuatio ſciſſionem faciet.

Alta præſumptio ruinoſa præcipitatio eſt, dejectio puſillanimitatis deſperata abſorptio.

BERNARDVS.

SI conſideras quantus es, cogita etiam qualis, & maxime. Hæc te ſane conſideratio tenet in te, nec à te evolare ſinit, nec ambulare in magnis, neque in mirabilibus ſuper te. In te conſiſtito. Non infra deijci, non attolli ſupra, non evadere in longius, non extendi in latius. Tene medium ſi non vis perdere modum. Locus medius tutus eſt. Medium ſedes modi, & modus virtus. Omnem extra modum habitationem ſapiens exilium reputat. Propterea non eſt illi habitare in longo, quod ultra modum ſit; nec in lato quidem, quod extra ſit, Porro nec in alto vel imo, quod Lib. 2. de Conſider. c. 10.

alterum ſupra, alterum infra ſit. Denique & longitudo exterminium habere ſolet, & dilatatio ſciſſuram, & altitudo ruinam, & profundum abſorptionem. Dico hæc planius, nec me putes ea loqui. quæ Apoſtolus compræhendere hortatur cum omnibus Sanctis, longitudinem, latitudinem, ſublimitatem, & profundum quod alterius erit & diſputationis & temporis. Nunc autem longũ dico, cum ſibi homo longiorẽ promittit vitam. Latum, cum in ſuperfluas animus diſtenditur curas. Altum, cum de ſe plus præſumit. Profundum, cum ſe plus deijcit. Qui ergo longa ſibi metitur tempora, nonne verè ingreditur iter exterminij, tranſiens vitæ terminos productiori ſollicitudine? Inde eſt quod homines in præſentia ſeſe exules per oblivionem, in alia per inanem ſollicitudinem migrant ſæcula, non profi tura, imò nec futura. Similiter animus diſtentus in multa, multis laceretur curis neceſſe eſt: nempe immoderata extenſio extenuationem, & extenuatio nimia ſciſsionem facit. Iam vero alta præſumptio, quid, niſi ruinoſa præcipitatio eſt? Legiſti namque,
Prov. 16. *ante ruinam exaltatur cor*. Quid è regione nimiæ puſillanimitatis dejectio, niſi deſperata quædam abſorptio eſt? In hanc fortis non deijcietur. Prudens longioris vitæ non abducetur incerto. Modeſtus moderabitur curas, temperabit à ſuperfluis, non deerit neceſſarijs. Porro juſtus altiora ſe non præſumet, ſed loquetur cum juſto; *Si juſtus fuero, non levabo caput.*

LVIII.

Itaque Prælato neceſſariæ in primis ſunt quatuor virtutes cardineæ, alioquin fruſtra ſibi blanditur tanquam per Chriſtum introjerit.

Vide Greg. curæ paſt. p. 1. inprob. c. 1. 2. *Ignorancia non excuſat hominem, qui ſe magiſtrum infantium, Doctorem inſipientium profitetur.*

Ignorans

Ignorans talis ignorabitur, quin & multos ignorare faciet & ignorari.

Quid periculi ſit, ubi Paſtor non invenit paſcua, ignorat dux itineris viam, vicarius neſcit Domini ſui voluntatem, Eccleſia quotidie multipliciter & miſerabiliter experitur.

Defuit Euæ prudentia, Adæ temperantia, Cain juſtitia, Petro fortitudo.

BERNARDVS.

MAnum veſtram miſiſtis ad fortia, opus eſt fortitudine. Speculator Domui Iſraël factus eſtis, opus eſt prudentiâ. Sapientibus & inſipientibus debitor eſtis, opus eſt juſtitiâ. Poſtremò maximè temperantiâ opus eſt, ne qui alijs prædicat, ipſe (quod abſit) reprobus fiat. Epiſt. 26.

Quis putas eſt fidelis ſervus & prudens, quem conſtituit Dominus ſuper familiam ſuam ut det illis eſcam in tempore? Quæris forte, quam eſcam? *Meus*, inquit, *cibus eſt, ut faciam voluntatem patris mei.* Nimirum *vita in voluntate ejus*, qua quidem nec paſci ipſe, nec alios paſcere poterit, niſi fidelis ſit & prudens, ut eam & intelligat & diligat: diligat autem fortiter, diligat & ferventer. Quando enim excuſare ignorantia poſſit hominem, qui ſe magiſtrũ infantium, Doctorem inſipientium profitetur? *Ignorans* utique *ignorabitur*, imo & multos ignorare faciet, & ignorari. Quid enim periculi ſit, ubi non invenit Paſtor paſcua, ignorat dux itineris viam, vicarius neſcit Domini voluntatem, Eccleſia quotidie multipliciter & miſerabiliter experitur. Eſt enim, ut ſanctiſsima, ſic & ſecretiſsima res, voluntas Dei, & occultum omnino conſilium, De quo & Apoſtolus gloriatur, *puto*, inquiens, *quod & ego conſilium Dei habeam*: Vnde & ipſa veritas: *Nemo ſcit quæ ſunt in homine, niſi ſpiritus hominis qui eſt in ipſo: ſic & quæ Dei ſunt, nemo novit, niſi ſpiritus Dei qui in ipſo eſt.* Vtilis proinde lectio,

Idem in Declamationib. Ioan 4. Pſalm. 29. 1. Cor. 14. 1. Cor. 2. 1. Ioan. 2.

lectio, utilis eruditio eſt, ſed multo magis unctio neceſſaria, quippe quæ ſola docet de omnibus. Vnde autem ſcire videbitur, quæ *ſit voluntas Dei bona & beneplacens & perfecta*, qui nec pulſare, nec quærere, nec petere conſuevi; qui donec alienarum curam ſuſciperet animarum, nunquam ſuæ geſſiſſe curam, ſed in vano eam viſus eſt accepiſſe? Atque utinam vel tunc curaret ſuam, ut meam quoque poſteâ curaturum ſperare liceret, & de ſuo prius oculo feſtucam eijceret, ut de meo videret eijcere trabem. Nam de his quidem, qui & ubi forte intelligunt Domini voluntatem, negligunt tamen, & quantum prævalent, adverſantur ei, qui dederunt manus morti, & cum inferno inière fædus, ut odientes bonum, adhærentes malo, parati ſint gratis conſentire peccato, fovere malitiam, favere iniquitati, quoniam odibiles Deo, & mundo execrabiles eſſe conſtat, melius eſt ſilere quam loqui. Sanè nemo repente fit turpiſsimus, & vix aliquis in hunc affectum nequitiæ, niſi pravâ conſuetudine, pertranſivit. Sunt enim infirmi & tepidi amatores juſtitiæ, quibus aut vigor aut feruor deeſt, aut fortaſsis uterque, cum uterq; ſit ſumopere neceſſarius, inter proſpera quippe & adverſa verſanti. Etenim vigoris eſſe dignoſcitur, nequaquã cædere tribulationi, ſed pro juſtitia perſecutionem viriliter ſuſtinere. Sic feruori videtur attribuendum, nullis capi voluptatibus, nullis illecebris enervari. Quæ quidem tum omni populo, tum maximè & ſpecialiter ducibus populi, ſunt neceſſaria, ne forte in perniciem omnium errare contingat. Quid enim refert, qua occaſione viam deſerant veritatis, ſeducantur ignari, ſequantur ſpontanei, compellantur inviti, ſeu attrahantur illecti? quid intereſt, dummodo eant in perditionem? Sic enim Evæ prudentia, Adæ temperantia, Cain omninò juſtitia, Petro defuit fortitudo. Quam quidem virtutis quadrifariæ perfectionem, & cathedram Sanctitatis omnimodo exigit miniſterium hoc de quo loquimur, ut hâc dote

Rom. 12

Mat. 7.

dote carens, fruſtra ſibi, tanquam per Chriſtum introierit, blandiatur. Siquidem dicitur ignoranti: *Si cæcus cæco ducatum præſtet, nonne ambo in foveam cadunt?* Et item: *Sacerdotes non dixerunt, ubi eſt Dominus? Et tenentes legem neſcierunt me. Ipſi Prophetæ & Paſtores abierunt in terram quam ignoraverunt.* Dicitur & iniquo: *Fur non venit, niſi ut mactet & perdat.* Et illud: *Dilexiſti malitiam ſuper benignitatem.* Dicitur Puſillanimi: *Mercenarius & qui non eſt Paſtor, videt lupum venientem & fugit.* Dicitur & ei qui poſt concupiſcentias ſuas vadit: *Mors eſt poſita ſecus introitum delectationis.* Dicitur item: *Omnes quæ ſua ſunt quærunt, non quæ Ieſu Chriſti.*

Mat. 15. Hier. 2. Ioan. 10. Pſalm. 51. Ioan. 10. Philip. 2.

LIX.

a *Attendat aſſumptus ad Prælaturam, non omnes eligi ad regnum, qui vocantur ad miniſterium.*

b *Curet in alto poſitus non altum ſapere.*

Iudicium durum his qui præſunt, timeat poteſtas.

Sciens voluntatem Domini & non faciens, vapulabit multis, timeat litteratus.

Iudex hominum non eſt acceptor perſonarum, timeat nobilis.

Timeant hi omnes in & à Prælatura. Iſte neceſſarij timoris funiculus triplex difficile rumpitur.

a Vide Greg. lib. 4. in 1. Reg. c. 6. & lib. 4. in 1. Reg. cap. 9.

b Vide Aug. lib. de geſt. cur. Emerito. c. 11.

BERNARDVS.

SI cunctos qui vocantur ad miniſterium, conſtat eligi & ad regnum, profectò ſecurus eſt Colonienſis Archiepiſcopus. Quod ſi etiam & Saulem in regno & Iudam in ſacerdotio legitur elegiſſe non alius quam ipſe Deus, & non poteſt ſolui Scriptura quæ hoc aſſerit; timeat neceſſe eſt & Colonienſis archiepiſcopus. Si verò (quod verum eſt) & illa Sententia hodie quoque viget, *quia non multos nobiles, non*

Epiſt. 9. 1. Cor. 1.

multos potentes, non multos ſapientes elegit Deus, nunquid non triplicem habet timendi cauſſam Colonienſis Archiepiſcopus? Curemus ergo in alto poſiti non altum ſapere, ſed timere, ſed humilibus conſentire, *Principem*, inquit, *te conſtituerunt: eſto in illis tanquam unus ex illis*. Et iterum: *Quantò major es, tantò humilia te in omnibus*. Sapiens eſt qui hoc conſulit, quippe haud ſecus ſentiens ab ipſa ſapientia; quæ ait: *Qui major eſt veſtrum, fiat ſicut minor*. Alioquin *Iudicium durum his qui præſunt*, timeat poteſtas. *Servus* quoque *ſciens voluntatem Domini ſui, & non faciens digna; vapulabit multis*. Timeat qui cognovit litteraturam. Timeat nobilis, quia judex omnium non eſt acceptor perſonarum. Iſte præfectò neceſſarij timoris funiculus triplex difficile rumpitur. Duruſne videor quia non blandior, quod metum incutio, quod Amico cupio initium ſapientiæ? Sic mihi contingat ſemper beare amicos, terrendo ſalubriter, non adulando fallaciter. Ad illud me provocat, qui dicit: *Beatus homo qui ſemper eſt pavidus*. Ab hoc revocat qui ait: *Populo meus, qui te beatificant, in errorem inducunt.*

Eccl. 32. Eccl. 3. Luc. 22. Prov. 28. Iſa. 3.

L X.

Sollicitè provideat Prælatus quomodo eum oporteat ambulare in domo Dei, & ſorte miniſterij ſui.

Declinet magis ac magis à malo & faciat bonum.

Grave judicium his qui præſunt, ſi non & prodeſſe laborat.

Non inveniatur in Chriſti hæreditate quærens quæ ſua ſunt, memor illius Apoſtolici: nihil attulimus in hunc mundum, haud dubium quia nec quidquam auferemus.

Vide lib. de Paſtor apud Auguſt.

Bernar-

BERNARDVS.

FAciat te Deus in magna domo ſua vas in honorem ut de te quoque nos chariſsimi tui operum teſtimonio, quod deſideramus, mereamur audire: *quoniam vas electionis mihi eſt iſte.* Teſtis enim nobis eſt ſpiritus veritatis, per quem & diffunditur charitas in cordibus noſtris, quomodo te cupiamus in viſceribus Ieſu Chriſti. Quia ergo æmulamur te Dei æmulatione, non modò eſt ad eum pro te deprecatio noſtra, ſed etiam ad teipſum, ut ſollicitè provideas quomodo te oporteat converſari in domo Dei, & in ſorte miniſterij hujus. Dico enim, non de præſumptione (Deus ſcit) ſed de charitate, quoniam *Iudicium grave eſt his qui præſunt*, ſi non etiam prodeſſe laborant, & è contra, *qui bene miniſtraverit, gradum bonum acquiret.* Tu ergo, dilectiſsime & deſideratiſsime Domine, declina, obſecro, magis ac magis à malo, & fac bonum, nec inveniaris in Chriſti hæreditate quærens quæ tua ſunt, ſed memor eſto ſemper Apoſtolici illius: *Nihil intulimus in hunc mundum, ſed* haud dubium quia *nec quicquam auferemus.* Quamobrem eam, quæ immortalis eſt, animam tuam ſerva, Chariſsime, ne qua occaſione avelli aut eradicari queat ab affectu cordis tui, quod Dominus loquitur in Evangelio: *Quid prodeſt*, inquit, *homini ſi univerſum mundum lucretur, ſe autem ipſum perdat, & detrimentum ſui faciat?* Miſeri prorſus, miſeri, *qui in bonis ducunt dies ſuos, & in puncto ad inferna deſcendunt. Cum enim interierint, non ſument omnia, nec deſcendet cum eis gloria eorum*, quoniam *vapor eſt ad modicum parens.* Hæc cogita, dilectiſsime, & meditare jugiter, & in corde tuo deſcribe ea, nec à memoria tua ullatenus recedant.

Epiſt. 315. Act. 9. Sap. 6. 1. Tim. 3. 1. Tim. 6 Mat. 16. Iob. 21. Pſalm 48. Iacob. 4.

LXI.

Vide Aug. lib. de geſtis cur. emerit. c. 11.

Factâ mutatione ſubditi in Prælatum, neceſſe eſt etiam commiſſam ſibi domum in melius commutari.

Conſiderandus gradus, caſus verendus.

Conſiderandum faſtigium honoris, facies abyſsi deorſum jacentis intuenda, reformidandum periculum.

Aſcendit Prælatus in altum, non altum ſapiat ſed timeat.

Lib. de 12. Abuſion. apud apud Aug. & idē in pſalm. 126.

Altiorem locum ſortitus eſt, non tutiorem, ſublimiorem, non ſeruriorem.

Prædeceſſores ſui eum citiſsimæ & certiſsimæ ſuæ deceſsionis admoneant.

Non abſorbeat honor intellectum.

Greg. lib. 2. in 1. Reg. c. 2.

Modicum tempus dominationis ſuorum prædeceſſorum, dierum ſuorum nuntiet paucitatem.

Inter blandimenta tranſeuntis gloriæ jugiter memoret noviſsima ſua, certus quia quibus ſucceſsit in ſedem, ipſos ſequetur ad mortem.

BERNARDVS.

Epiſt. 137.

HAc mutatione tui, ipſa quoque, quæ tibi commiſſa eſt, Domini tui Sponſa mutetur in melius. Conſidero gradum, & caſum vereor. Conſidero faſtigium dignitatis, & intueor faciem abyſsi jacentis deorſum. Attendo celſitudinem honoris, & è vicino periculum reformido, pro eo quod ſcriptum eſt: *Homo, cum in honore eſſet, non intellexit.* Quod quidem ad cauſſam magis, quam ad tempus, arbitror eſſe referendum, ut ſic intelligatur dictum: *Cum in honore eſſet, non intellexit*, ac ſi diceretur, honor abſorbuit intellectum. Et quidem elegeras abjectus eſſe in domo Dei tui, & recumbere in noviſsimo loco in convivio ejus, ſed placuit

Pſalm. 48.

placuit dicere ei, qui te invitavit: *Amice aſcende ſuperius.* Luc. 14
Itaque aſcendiſti in altum, noli altum ſapere, ſed time, ne forte contingat ſerò miſerabilem illam emittere vocem: *A* Pſalm. 101
facie iræ & indignationis tuæ, elevans alliſiſti me. Altiorem quippe locum ſortitus es, ſed non tutiorem: ſublimiorem, non ſecuriorem. Terribilis prorſus, terribilis eſt locus iſte..... Ibid. infra.
Confortare & eſto robuſtus.... Vindica tibi animi con- Ibid. infra.
ſtantiâ & vigore ſpiritûs partem, quam dedit extra fratres tuos tibi omnipotens pater.... In omnibus tamen operi- Ibid. infra.
bus tuis memento te eſſe hominem, & timor ejus, qui aufert ſpiritum Principum, ſemper ſit ante oculos tuos .... Ipſi Ibid. infra.
tui prędeceſſores tuę certiſsimę & citiſsimæ deceſsionis admoneant, & modicum tempus dominationis eorum paucitatem dierum tuorum nunciet tibi. Iugi proinde meditatione inter hujus tranſeuntis gloriæ blandimenta memorare noviſsima tua, quia quibus ſucceſsiſti in ſedem, ipſos ſine dubio ſequeris ad mortem.

LXII.

Si cujuſlibet hominis, ſed multò magis Prælati, tentatio eſt vita ſuper terram, ut puta cujus eſt omnium ferre tentationes. Greg. lib. 13 ep. cp. 5.

Itaque multis moleſtis angitur, multis laceſſitur injurijs, cui etiam, etſi propria ceſſent, nunquam tamen de alienis deſunt; foris pugnæ, intus timores.

BERNARDVS.

EX quo regni cælorum claves, Deo Authore, vobis traditas ſuſcepiſtis, ac juxta ritum fortis illius mulieris manum mittere cœpiſtis ad fortia, ſi qua vos, aut ęgiſſe, quæ non deberetis, aut pertuliſse, quæ nolletis, audivimus; & illa agentem doluimus, & condoluimus hæc Epiſt. 42.

 patientiæ

patienti. Inter hæc autem ego recordabar illorum verſiculorum: *Qui deſcendunt mare in navibus, facientes operationem in aquis multis, aſcendunt uſque ad cælos, & deſcendunt uſq; ad abyſſos, anima eorum in malis tabeſcebat. Turbati ſunt & moti ſunt ſicut ebrius, & omnis ſapientia eorum devorata eſt.* Et ideo non judicabam ut aſſolet, magis quippe ad compaſsionem me provocabat hujuſmodi cogitatio. Si, inquam, tentatio eſt cujuſcumque hominis vita ſuper terram; quantis, putatis, periculis patet vita Pontificis cui omnium neceſſe eſt ferre tentationes? Si ego latens in caverna, & quaſi ſub modio, non quidem lucens, ſed fumigans, ventorum tamen impetus nec ſic declinare ſufficio, ſed continuis tentationum varijſque fatigatus impulſibus, inſtar vento agitatæ arundinis, hac illacque circumferor. Quid poſitus ſupra montem, poſitus ſupra candelabrum? ſolus mihi ſervandus, ſolus tamen ipſe mihi ſum ſcandalo, ſolus tædio, ſolus oneri atque periculo, ita ut propriæ gulæ & ventri & oculo ſcandalizanti frequenter iraſci oporteat. Quibus ergo moleſtijs angitur, quibus laceſcitur injurijs, cui etiam, etſi propria ceſſent, nunquam tamen de alienis deſunt, foris pugnæ, intus timores?

Pſalm. 106.

LXIII.

Prælatus à Deo judicandus, ab hominibus ſpectandus, ab omnibus lacerandus.

Si in honore es vel gloria, vix ſine dolore, tribulatione, vanitate.

Omnes adverſum te inflammantur, tua fælicitate torquentur, tua uruntur gloria.

Vnde glorioſus, inde odioſus, unde ſublimis, inde humilis, unde ſollicitus, inde ſecurus.

Digitized by Google

BERNARDVS.

IN ſublimi loco poſitus es, ducem te conſtituerunt? Vide ſi non à Deo judicandus es, ab hominibus ſpectandus, ab omnibus lacerandus. Si miles es, excubas ante limina Principis, ut principatum acquiras: & ferrato veſtitus amictu, proprior es vulneri quam honori, morti quam vitæ, periculo quam præmio. Si de ſorte Domini; nonne Epiſcopus Romanum Pontificem, Archidiaconus vel Diaconus Epiſcopum, pertimeſcit? Vide etiam utrum excuſſeris manus tuas ab omni munere, ne cum Simone audias: *Non eſt tibi pars neque ſors in ſermone iſto, quia voluiſti Donum ſpiritus Sancti pecuniâ poſſidere.* Nihil ad nos de Rectoribus Eccleſiæ judicare: Videant ipſi Amici Sponſi, cùm de Sponſa cœperit exigere rationem, qui judicat orbem terræ in æquitate. Nunquid in honore ſine dolore, in prælatione ſine tribulatione, in ſublimitate ſine vanitate eſſe quis poteſt? Ecce quales honores. Quid autem de gloria? Gloria tibi unde, fætide pulvis, limus terræ, vas in contumeliam? Non tibi, non tibi, ſed nomini Domini da gloriam. Illi permitte gloriam ſuam, qui glorioſus eſt in Sanctis ſuis. Illum lauda, quem laudant Angeli in cælis. Nunquid & ipſa inanis gloria, quæ nihil aliud eſt, quam aurium inflatio vana, quæ haberi vix poteſt ſine invidia? Reſpice quos antecedis, & cogita quia omnibus invidiæ ſemina præbuiſti. Omnes ergo adverſum te toruis luminibus inflammantur, tua fælicitate torquentur, tuâ uruntur gloriâ. Ecce unde glorioſus inde odioſus: unde ſublimis, inde humilis: unde ſollicitus, inde ſecurus. Vides ergo quam vane conturbatur omnis homo. Hæc ſunt mercimonia quæ inveniuntur in regione diſsimilitudinis. Prudens ergo negociator, qui videt in divitijs laborem, in hono-

De quinq; Negociationibus & quinque Regionibus.

Actor. 8.

in honoribus pœnam, invidiam in gloria, facit ſarcinam ſuam mundi contemptum, & fugit.

LXIV.

Prælatorum delitiæ, ſapientia, ſcientia, timor Domini.

In his delitijs neceſſe eſt Prælatos, exemplo Pauli, inniti ſuper dilectum.

Debet elationem eliminare Prælatio.

Aug. in regul. ad ſervos Dei. *Vbi magnitudo gratiarum, ibi magnitudo diſcriminis eſt.*

De tribus Prælatorum emiſsionibus, pœnitentia, juſtitia, doctrina.

BERNARDVS.

Cant. 4. Serm. 59. in parvis. EMiſsiones tuæ paradiſus. Sunt tres emiſsiones.

Prima conjugatorum pœnitentium in mundo.

Secunda converſorum continentium in clauſtro.

Tertia Prælatorum prædicantium & orantium pro Dei populo.

Idem Ser. 61. in parvis. Tertia emiſsio convenit ſanctis prædicatoribus de quorum vita & doctrina etiam vox illa ſub admiratione profertur: *Quæ eſt iſta, quæ aſcendit de deſerto delitijs affluens, innixa ſuper dilectum ſuum?* In prima emiſsione dictum fuerat: *Quæ eſt iſta quæ aſcendit per deſertum:* In hac autem: *Quæ aſcendit de deſerto*, quia nimirum ibi pœnitentes compungunt ſpinæ, per quas incedunt; hic verò Doctores quidquid de ſæculo ſubripere potuerunt, ſublimi mente calcauerunt: ideo dictum eſt, *De deſerto delitijs affluens.* Sed quærendum eſt quæ ſint illæ delitiæ, quibus affluere dicuntur, & quis ille dilectus, aut cur ſuper eum inniti dicantur. Neque enim parvæ æſtimandæ ſunt quæ à ſupernis civibus deliciæ nominantur. Siquidem hujuſcemodi delitiæ mentis ſunt, non

ventris,

Digitized by Google

ventris, animi non corporis, ſpiritus non carnis, rationis non ſenſualitatis, interioris non exterioris hominis. Quas ut breviter aliquomodo deſcribam, ipſæ ſunt abundans infuſio gratiæ ſpiritualis. Beata illa anima, cui talis gratia infunditur, quæ in benedictionibus ſupernæ dulcedinis prævenitur, ut templum Dei, & oraculum ſpiritus Sacti efficiatur. Tali quippe animæ deeſſe non poſſunt divitiæ ſalutis ſapientia & ſcientia, & ejuſdem ſalutis optimus theſaurus, timor Domini. Quibus delicijs cum abundaverit, & repleta fuerit, exaltet jam in Eccleſijs Dominum, & in Cathedra ſeniorum laudet eum. Quod in aure audivit in cubiculis, prædicet jam ſuper tecta, & ſic affluet delicijs. Affluere enim dictum eſt verbo doctrinæ inſiſtere, exemplo vitæ lucere, opus ſpirituale inſtanter exercere. Sed neceſſe eſt ut in his omnibus non ſuam, ſed Authoris ſui quærat gloriam. Ipſe eſt enim dilectus ejus, de quo ſcriptum eſt: *Ego dilecto meo, & dilectus meus mihi*: & de quo Pater: *Hic eſt filius meus dilectus, ipſum audite*. Super quem innitendum eſt, ut videlicet illius gratiæ auxilio aſcribatur opus ejus, à quo omnia, per quem omnia, & ad quem omnia referuntur. Cur autem ſuper eum inniti debeat, ipſe dilectus qui docet hominem ſcientiam, plenius nos doceat. Ait ille Diſcipulis ſuis, quos hujuſmodi delicijs implebat: *Ego ſum vitis, vos palmites. Sicut palmes non poteſt ferre fructum niſi manſerit in vite, ſic & vos, niſi in me manſeritis*. Et iterũ: *Sine me*, inquit, *nihil poteſtis facere*. Ac ſi aperte diceret: ſi delicijs vultis affluere, innitimini ſuper me. Sed jam videamus quomodo illi affluant & innitantur. Veniat in medium unus pro omnibus ille prædicator egregius. Eia Beatiſsime Paule, affluc delicijs tuis. Certe cum Evangelium ab Hieruſalem per circuitum ad Illyricum prædicaſſes, cum ſine ſumptu ipſum Evangelium poſuiſſes, cum cæleſtes theſuaros fideiq; Sacramentũ græcis ac barbaris, ſapientibus inſipientibus, ut prudens ac fidelis diſpenſator erogaſſes,

Luc. 9.

Ioan. 15.

Digitized by Google

cum mortificationem Ieſu in tuo mortali corpore circumtuliſſes, & inter admirandas multas virtutes tuas, quas tu potuiſti facere, nos vix poſſumus enarrare, etiam illud cum omni authoritate, ſine omni arrogantia; cum eſſes Apoſtolorum tuo judicio minimus, tamen auſus es dicere: *Gratia Dei in me vacua non fuit, ſed abundantius omnibus illis laboravi.* Magnæ, & ut ita dicam, delitioſæ delitiæ. Sed ne illas amittas, innitere ſuper dilectum tuum. *Non autem ego*, inquit, *ſed gratia Dei mecum.* Rurſum affluе, quoniam, ut verum fatear, delectant valde tales delitiæ. *Omnia poſſum*, ait. Iterum innitere. *In eo*, inquit, *qui me confortat.* Item dicit Apoſtolus: *Qui gloriatur, in Domino glorietur*, hoc eſt, qui delitijs affluit, ſuper dilectum ſuum innitatur. Hæc de tribus emiſsionibus in ſignificatione trium generum hominum, quos in hac vita continet Sancta Eccleſia: quos etiam apud Ezechielem deſignant Noë, Daniel, & Iob, adjuvante Domino diximus: quamvis in ſingulis quibuſque perfectis poſsint non inconvenienter aſsignari. Et in his quoque. Prima emiſsio eſt pœnitentia, Secunda juſtitia, Tertia doctrina Primò enim pœnitendo convertuntur, Secundò bene vivendo juſtitiam exercent, Tertiò ſi bene profecerint, ipſam juſtitiam, quam vitâ tenent, verbo docent. Sed quoniam virtutibus inſidiantur vitia, & ita juxta ſunt poſita, ut qui ab illis deviaverit, iſtorum laqueos incurrat; oportet ut ſit pœnitentia ſine pudore, ne ſcilicet erubeſcat confiteri commiſſa peccata: caveat juſtitia ſimulationem, eliminet Prælatio elationem: ubi enim magnitudo gratiarum eſt, ibi etiam magnitudo diſcriminis eſt.

1. Cor. 15.
Philip. 4.
2. Cor. 10.

LXV.

Aſſumptus in Prælatum noverit ſibi impoſitum miniſterium, non dominium datum. Vide Greg. lib. 24. moral. c 14. & 15.

Præſidet non ad imperitandum, ſed ad factitandum, quod tempus requirit.

Sarculo ei opus eſt, non ſceptro.

Prædeceſſores ſui laborem ei reliquerunt, & nec ipſe totum elaborabit, ſed ſuis ſucceſſoribus aliquid ulterius elaborandum ſimiliter relinquet.

Curam hæreditat, non gloriam.

Non libet gloriari, ubi non licet otiari, nec locus eſt otio, ubi urget ſollicitudo.

Auro & argento, ſi quod fortè habet, utatur pro tempore, non pro libitu.

Vſus horum bonus, abuſio mala, ſollicitudo peior, quæſtus turpior.

Prælato indicitur miniſtratio, dominatio interdicitur.

Domet lupos, non dominetur ovibus, quas paſcendas, non premendas, ſuſcepit. Greg. lib. 24 mor. c. 14. & 15.

Probis moribus & virtutibus polleat, atque in primis humilitate. Greg. curæ paſt. p. 2. c. 6

Nulla virtutum æquè debellat dæmonum ſuperbiam, & Tyrannidem hominum, ſicut humilitas.

Ea omni indifferenter perſonæ convenit, vis tamen ejus major in majoribus, & in clarioribus clarior comprobatur. Vide Aug. in pſal. 18.

Nulla ſplendidior gemma in omni præcipuè ornatu cujuſque Prælati.

BERNARDVS.

Lib. 2. De conſid. c. 6. FAſtum ſuperiorem diſsimulare nequimus, ſed enim ad quid, omnimodis attendendum. Non enim ad dominandum opinor. Nam & Propheta, cum ſimiliter levaretur, audivit: *ut evellas, & deſtruas, & diſperdas & diſsipes, & ædifices & plantes.* (Hier. 1.) Quid horum faſtum ſonat? Ruſticani magis ſudoris ſchemate quodam labor ſpiritualis expreſsus eſt. Et nos igitur, ut multum ſentiamus de nobis, vel nobis impoſitum ſenſerimus miniſterium, non dominium datum. Non ſum ego major Propheta; etſi forte par poteſtate, ſed meritorum non eſt comparatio. Hæc loquere tibi, & doce teipſum, qui alios doces. Puta te velut unum aliquem de Prophetis. An non ſatis ad te? Et nimium. Sed gratia Dei es id quod es. Quid? eſto quod Propheta. Nunquid plus quam Propheta? Si ſapis, eris contentus menſurâ quàm tibi menſus eſt Deus. Nam quod amplius eſt, à malo eſt. Diſce exemplo Prophetico præſidere, non tam ad imperitandum, quam ad factitandum quod tempus requirit. Diſce ſarculo tibi opus eſſe, non ſceptro, ut opus facias Prophetæ. Et quidem ille non regnaturus aſcendit, ſed extirpaturus. Putaſne & tu invenias aliquid elaborandum in agro Domini tui? Et plurimum. Non plane totum, qui vere emundare Prophetæ: aliquid filijs ſuis Apoſtolis, quod agerent, reliquerunt; aliquid ipſi parentes tui tibi. Sed nec tu ad omne ſufficies: Aliquid profecto tuo relicturus es ſucceſſori, & ille alijs, & alij alijs, uſque in finem. Circa undecimam denique horam operarij otij arguuntur, & mittuntur in vineam. Anteceſſores tui Apoſtoli audierunt, quia *Meſsis quidem multa, operarij verò pauci.* (Luc. 10.) Paternam tibi vendicato hæreditatem. Nam *Si filius, & hæres.* (Galat. 4.) Vt probes hæredem, evigila ad curam, & non otio torpeas, ne & tibi dicatur: *Quid hic ſtatis totâ die otioſi?* (Mat. 20.) multo

minus

minus inveniri oportet aut delitijs reſolutum, aut reſupinum pompis. Nihil horum tibi tabulæ teſtatoris aſsignant. Sed quid? Si illarum tenore contentus ſis, curam potius hæreditabis & operam, quam gloriam & divitias. Blanditur cathedra? Specula eſt. Inde denique ſuperintendis, ſonans tibi Epiſcopi nomine, non dominium, ſed officium. Quidni loceris in eminenti, unde proſpectes omnia, qui ſpeculator ſuper omnia conſtitueris? Enimvero proſpectus iſte procinctum parit, non otium. Quando libet gloriari, ubi otiari non licet? Nec locus eſt otio, ubi ſedula urget ſollicitudo omnium Eccleſiarũ. Nam quid tibi aliud diviſit Sanctus Apoſtolus? *Quod habeo*, inquit, *hoc tibi do*. Vnum ſcio, non eſt aurum neque argentum, cum ipſe dicat: *Argentum & aurum non eſt mihi*: Si habere contingat, utere, non pro libitu ſed pro tempore. Sic eris utens illis quaſi non utens: Ipſa quidem quod ad animi bonum ſpectat, nec bona ſunt, nec mala: uſus tamen horum bonus, abuſio mala, ſollicitudo peior, quæſtus turpior. Eſto ut aliâ quâcumque ratione hæc tibi vindices, ſed non Apoſtolico jure. Nec enim tibi ille dare, quod non habuit, potuit. Quod habuit, hoc dedit, ſollicitudinem, ut dixi, ſuper Eccleſias. Nunquid dominationem? Audi ipſum: *Non dominantes*, ait, *in clero, ſed forma facti gregis*. Et ne dictum ſolâ humilitate putes, non etiam veritate, vox Domini eſt in Evangelio: *Reges gentium dominantur eorum, & qui poteſtatem habent ſuper eos benefici vocantur*. Et infert: *vos autem non ſic*. Planum eſt, Apoſtolis interdicitur dominatus. I ergo tu, & tibi uſurpare aude, aut dominans Apoſtolatum, aut Apoſtolicus dominatum. Plane ab alterutro prohiberis. Si utrumque ſimiliter habere voles, perdes utrumque. Alioquin non te exceptum illorum numero putes, de quibus queritur Deus ſic: *Ipſi regnaverunt, & non ex me, Principes extiterunt, & non cognovi eos*. Iam ſi regnare ſine Deo juvat, habes gloriam, ſed non apud Deum. At ſi interdictum tene-

Act. 3.
1. Pet. 5.
Luc. 22.
Oſe. 8.

Digitized by Google

Luc. 22. mius; audiamus edictum: *Qui major eſt veſtrum*, ait, *fiat ſicut junior, & qui præceptor eſt, ſicut qui miniſtrat.* Forma Apoſtolica hæc eſt; dominatio interdicitur, indicitur miniſtratio: quæ & commendatur ipſius exemplo legiſlatoris, qui ſecutus
Ibid. adjunxit: *Ego autem in medio veſtrum ſum, tanquam qui miniſtrat.* Quis ſe jam titulo hoc inglorium putet, quo ſe prior Dominus gloriæ præſignivit? Meritò Paulus gloriatur in eo
2. Cor. 11 dicens: *Miniſtri Chriſti ſunt? & ego.* Et addit: *Vt minus ſapiens dico, plus ego In laboribus plurimis, in carceribus abundantius, in plagis ſupra modum, in mortibus frequenter.* O præclarum miniſterium! quo non id glorioſius principatu? Si gloriari oportet, forma tibi Sanctorum præfigitur Apoſtolorum, proponitur gloria. Parva-ne tibi illa videtur? Quis mihi tribuat ſimilem fieri in gloria Sanctorum? Clamat Propheta:
Pſal. 138 *Mihi autem nimis honorificati ſunt Amici tui, Deus, nimis confor-*
Galat. 6. *tatus eſt principatus eorum.* Clamat Apoſtolus: *Mihi autem abſit gloriari, niſi in Cruce Domini noſtri Ieſu Chriſti.* Hoc glorieris opto ſemper optimo genere gloriæ, quod Apoſtoli, quod Prophetæ delegêre ſibi, reliquêre tibi. Agnoſce hæreditatem tuam in Chriſti Cruce, in laboribus plurimis. Fælix, qui
1. Cor. 10. dicere potuit, *plus omnibus laboravi.* Gloria eſt, ſed nil in ea inane, nil molle, nil reſupinum. Si labor terret, merces in-
1. Cor. 3. vitet. *Vnuſquiſque enim ſecundum ſuum laborem mercedem recipiet.* Et ſi ille plus omnibus laboravit, non tamen totum elaboravit, & adhuc locus eſt. Exi in agrum Domini tui, & conſidera diligenter quantis hodieque de veteri maledicto ſilveſcat ſpinis ac tribulis. Exi, inquam, in mundum, ager enim eſt mundus, iſque creditus tibi. Exi in illum, non tanquam Dominus, ſed tanquam villicus, videre & procurare, unde exigendus es rationem. Exi, dixerim, quibuſdam tuæ paſsibus intentæ ſollicitudinis, & ſollicitæ intentionis. Neq; enim ipſi, qui juſſi ſunt ire in orbem univerſum, orbem circuierunt præſentiâ corporis, ſed mentis providentiâ. Et tu

leva

leva oculos quoſdam conſiderationis tuæ, & vide regiones, ſi non ſunt magis ſiccæ ad ignem, quam albæ ad meſſem. Quam multæ, quas putaveras, fruges, diligenter inſpectæ, vepres potius apparebunt? Imò ne vepres quidem: annoſæ & veternoſæ arbores ſunt, ſed non profecto fructiferæ, niſi forte glandium aut ſiliquarum, quas porci manducant. Quouſque occupant terram? Nonne ſi exis & cernis iſta, pudebit otioſam jacere ſecurim? pudebit ſine cauſa falcem Apoſtolicam accepiſſe? In hunc quondam agrum Iſaac Patriarcha exierat, cum primò Rebecca occurrit ei, & ut ſcriptura habet, exierat ad meditandum. Ille ad meditandum, tu ad extirpandum egrediaris neceſſe eſt. Tibi jam præceſſiſſe meditatio debet, tempus faciendi præ manibus. Si nunc hæſitare incipis, id quidem ſerò. Ante juxta conſilium Salvatoris ſediſſe debueras, ante æſtimaſſe opus, metiri vires, ponderaſſe ſapientiam, merita comparaſſe, ſumptus computaſſe virtutum. Age ergo, puta tempus putationis adeſſe, ſi tamen meditationis præivit. Si cor moviſti, movenda jam lingua, movenda eſt & manus. Accingere gladio tuo. Gladio ſpiritûs, quod eſt verbum Dei. Glorifica manum, & brachium dextrum in faciendo vindictam in nationibus, increpationes in populis, alligando reges eorum in compedibus, & nobiles eorum in manicis ferreis. Si hæc facis, honorificas miniſterium tuum, & miniſtrum te. Non mediocris iſte principatus. Exturbare eſt hoc malas beſtias à terminis tuis, quo greges tui ſecuri in paſcua educantur. Domabis lupos, ſed ovibus non dominaberis: paſcendas utique non premendas ſuſcepiſti. Si bene conſideraſti quis ſis, hæc te oportere facere non ignoras. Porro ſcienti & non facienti, peccatum eſt tibi. Non es oblitus ubi legeris: ſervus ſciens voluntatem Domini ſui, & non faciens digna, plagis vapulabit multis. Sic Prophetæ, ſic Apoſtoli factitabant. Fortes fuerunt in bello, non molles in ſericis.

Si filius

Si filius es Apoſtolorum & Prophetarum, & tu fac ſimiliter: Vindica tibi nobile genus ſimilibus moribus, quod non aliunde nobile, quam morum ingenuitate, & fidei fortitudine, fit. Per hanc vicerunt regna, operati ſunt juſtitiam, adepti ſunt repromiſsiones. Hoc chyrographum paternæ tuæ hæreditatis, quod tibi evoluimus; ubi inſpicias portionem ſubſtantiæ, quæ te contingit. Induere fortitudinem, & hæreditaſti. Poſside fidem, poſside pietatem, poſside ſapientiam, (ſed ſapientia Sanctorum ipſa eſt timor Domini) & habes quod tuum eſt. Habes ſine defraudatione integrum paternum fundum. Pretioſiſsimus fundus virtus eſt. Bonus fundus humilitas, in qua omne ædificium ſpirituale conſtructum creſcit in templum Sanctum in Domino. Per hanc nonnulli poſſedere etiam portas inimicorum. Quæ enim virtutum poteſt æquè dæmonum debellare ſuperbiam, Tyrannidem hominum? Cæterum cum omni indifferenter perſonæ hæc ſit quædam turris fortitudinis à facie inimici; neſcio quo pacto tamen vis ejus major in majoribus, & in clarioribus clarior comprobatur. Nulla ſplendidior gemma in omni præcipuè ornatu Summi Pontificis. Quo enim celſior cæteris, eo humilitate apparet illuſtrior & ſeipſo.

LXVI.

Primus deſcenſionis gradus, quo Prælatus Chriſtum imitatur, eſt, nolle dominari.

Vide Greg. lib. 29. mor. c. 6. & lib. 32. c. 18. & lib. 34. c. 17. *De cælo cecidit Angelus irreparabiliter, quia omnino intolerabilis ſuperbia eſt, velle dominari.*

Peccantes in Paradiſo primi parentes meruerunt reparari, quia cæteris ſuæ ſortis non præſumpſerunt dominari.

Quiſquis dominari non appetit, fructuosè præeſt cæteris inſtituendis.

Greg. lib. 1. ep. ep. 24. *Ad hoc Doctores Prælati providentur, ut ſubditorum corda mundentur.*

Bernar-

BERNARDUS.

Per incarnationis ſuæ myſterium deſcendit & aſcendit Dominus, relinquens nobis exemplum ut ſequamur veſtigia ejus. Sumamus & nos de myſterio ejus moribus noſtris exemplum. Qui enim dicit ſe in Chriſto manere debet ſicut ipſe ambulavit, & ipſe ambulare. Deſcendamus per viam humilitatis, ponaturque nobis primus ejus gradus, ideſt, Primus profectus, nolle dominari. Secundus velle ſubjici, Tertius in ipſa ſubjectione quaſlibet contumelias & injurias illatas æquanimiter pati. Primo gradu caruit in Cœlo Lucifer ille, qui dixit in corde ſuo: *In cælum aſcendam, ſuper aſtra Dei exaltabo ſolium meum, ſedebo in monte teſtamenti, in lateribus aquilonis, aſcendam ſuper altitudinem nubium, ſimilis ero altiſſimo.* Hæc dicens irreparabiliter cecidit de cælo, & hoc ideo forte, quia omnino intolerabilis ſuperbia eſt, velle dominari. Secundo gradu caruerunt primi parentes in Paradiſo, qui licet ſuâ maluerint voluntate abuti, quam creatori ſubijci; non tamen præſumpſerunt cæteris ſuæ ſortis dominari. Ideoque culpa eorum & pœna longe extitit diſſimilis ſuperbiæ atque ruinæ Diaboli: unde & divinâ clementiâ quandoque meruerunt reparari. Tertium gradum non habent, qui ad tempus credunt, ſed in tempore tentationis recedunt. Hæc dicimus, ut ſciamus à quorum imitatione declinare debeamus. Nam & Diabolus & homo, uterque aſcendere præpoſterè voluit, hic ad ſcientiam, ille ad potentiam, ambo ad ſuperbiam. Non ſic aſcendere velimus, quin potius audiamus Prophetam quærentem quomodo aſcendendum ſit. *Quis,* inquit, *aſcendet in montem Domini, aut quis ſtabit in loco ſancto ejus? Innocens manibus & mundo corde, qui non accepit in vano animam ſuam, nec juravit in dolo proximo ſuo.* Ubi notandum quod triplicem gradum aſcendendi con-

Serm. 38. in parvis.

Iſa. 14.

Pſal. 23.

ſtituit. Primus gradus eſt innocentia operis, ſecundus munditia cordis, tertius fructus ædificationis. Quos gradus miro modo invenimus in ſuperioribus gradibus deſcenſionis. Ibi quippe fuerat tertius gradus, tolerantia injuriarum. Ipſa eſt enim quæ probat primum aſcenſionis gradum, id eſt, innocentiam operis. Ibi ſecundus fuerat patientia ſubjectionis, & ipſam operatur munditia cordis, quæ eſt ſecundus aſcenſionis gradus. Ad hoc enim Doctores Prælatos habemus, ut cor mundemus, dicente Domino: *Iam vos mundi eſtis, propter ſermonem, quem locutus ſum vobis.* Ibi etiam primus gradus fuerat contemptus dominationis, hic tertius fructus eſt ædificationis. Quiſquis autem dominari non appetit, fructuosè præeſt cæteris inſtituendis.

Ioan. 15.

LXVII.

Vide Greg. hom. 17.

Prælato non negatur præeſſe, ſed vetatur dominari.

Præſit ut proſit, diſpenſet, non imperet.

Nullum venenum, nullus gladius in Prælato plus formidandus, quam libido dominandi.

Prælatus ſapientibus & inſipientibus eſt debitor, non dominator.

Præſit ut provideat, ut conſulat, ut procuret, ut ſervet, ut proſit.

Ne dominari affectet hominum homo.

Aug. regul. ad ſer. Dei, & ep. 109.

Debitoris moleſtum nomen, ſervienti potius quam dominanti congruit.

Curandum ſummoperè Prælato & diligenter conſiderandum, quomodo & qui non ſapiunt, ſapiant, & qui ſapiunt, non deſipiant, & qui deſipuêre, reſipiſcant.

Bernar-

BERNARDVS.

QVid? inquis: non negas præeſſe, & dominari vetas? Lib. 3. De coſid. cap. 1. plane ſic. Quaſi non bene præſit qui preæſt in ſolitudine. Nunquid non & villa villico, & parvus Dominus ſubjectus eſt Pedagogo? Nec tamen villæ ille, nec is ſui Domini Dominus eſt. Ita & tu præſis, ut provideas, ut conſulas, ut procures, & ſerves. Præſis ut proſis Præſis ut *fidelis ſervus & prudens quem conſtituit Dominus ſuper familiam ſuam.* Mat. 24. Ad quid? *Vt des illis eſcam in tempore*, hoc eſt, ut diſpenſes, non imperes. Hoc fac, & dominari ne affectes hominum homo, ut *non dominetur tui omnis injuſtitia.* Pſalm. 118. At ſatis ſuperque id intimatum ſupra, cum, quis ſis, diſputaretur. Addo tamen & hoc (nam nullum tibi venenum, nullum gladium plus formido, quam libidinem dominandi) certe ut multum tibi tribuas, ſi multum deceptus non es, nil te æſtimes plus accepiſſe à Magnis Apoſtolis. Recordare nunc vocis illius: *Sapientibus & inſipientibus debitor ſum.* Rom. 1. Et ſi non indebitam tibi ipſam cenſes, hoc quoque ſimul memento, debitoris moleſtum nomen ſervienti potius quam dominanti congruere. Servus in Evangelio audit: *Quantum debes Domino meo?* Luc. 16. Ergo ſi te agnoſcis ſapientibus & inſipientibus, non dominatorem, ſed debitorem, curandum ſummoperè tibi, & totâ vigilantiâ conſiderandum, quomodò & qui non ſapiunt ſapiant, & qui ſapiunt non deſipiant, & qui deſipuère reſipiſcant.

LXVIII.

Prælatus quis non fit, ut de ſubditis creſcat, verum ut ipſi de illo. Greg. lib. 5. in 1. Reg. c. 12. *Dejecti animi eſt de ſubditis non profectum quærere ſubditorum, ſed quæſtum proprium.*

Digitized by Google

Princeps à ſubditis conſtituitur, non ſibi, ſed illis.

Intendat præeſſe beneficus, non beneficis.

Ad hoc in ſublimitate ponitur à Deo, ut quantò eminentiori authoritate præeſt, tanto majori utilitati Eccleſiæ vivat, non propriæ.

BERNARDVS.

Lib. 3. De conſid. c. 3.

PRæes; & ſingulariter. Ad quid? eget, tibi dico, conſideratione. Nunquid ut de ſubditis creſcas? nequaquam, ſed ut ipſi de te. Principem te conſtituerunt, ſed ſibi, non tibi. Alioquin quo pacto te reputas ſuperiorem his, à quibus beneficium mendicas? Audi Dominum: *Qui poteſtatem habent ſuper eos, benefici vocantur.* (Luc. 22.) At iſtud de his qui foris ſunt: Quid ad nos? Tu id mendiciter diceris, ſi non tam beneficus eſſe, quam beneficis præeſſe intendas. Parvi dejectique animi eſt, de ſubditis non profectum quærere ſubditorum, ſed quæſtum proprium. (2. Cor. 12.) Quam pulchrè magiſter gentium parentes filijs, non filios debere cenſuit theſaurizare parentibus. Non mediocris gloriæ vox illa identidem ipſius: non requiro datum, ſed fructum. (Philip. 4.)

Bernardus epiſt. 129.

Ad hoc uos Deus in ſublimitate poſuit, ut tantò majori Eccleſiæ ſuæ utilitati vivatis, quantò in eâ eminentiori authoritate præeſtis. Alioquin deponet ille paterfamilias potentes de ſede, qui pro accepta poteſtate inventi fuerint ſuis utilitatibus defuiſſe.

LXIX.

Feruere debent charitate, qui alijs præſunt in regimine.

Difficile eſt quemvis ad aliorum regimen utiliter transferri.

Vide Greg. lib. 26. mor. c. 19.

Non dominetur Prælatus in clero, & fidei ſubditorum, ſed forma fiat gregis, & coadjutor gaudij eorum.

De tribus cellis quibus continentur & formantur omnium hominum mores.

Bernar-

Digitized by Google

BERNARDVS.

Triplex introductio fit animæ rationali à ſponſo ſuo. Serm: 62. in parvis.
Secunda introductio eſt in cellarium. Hoc cellarium continet moralem ſcientiam, & habet tres diſtinctas manſiones. Serm. 63. in parvis. Prima dicitur aromatica, Secunda fructuaria, Tertia cella vinaria. In Prima ſunt qui bene ſe habent cum Prælatis, in Secunda qui cum æqualibus, in Tertia qui cum ſubditis. Eſt ergo Prima cella diſciplinæ, Secunda naturæ, Tertia gratiæ ... Cum conſummati plene fuerint in Secunda cella naturæ, tunc tandem ingredi poſſunt Tertiam, quæ eſt gratiæ, ut etiam cæteris inſtituendis præſint, qui cum cæteris juſtè & ſine querela vixerint. Et hæc quoque cella dicitur vinaria, ut ſcilicet ferveant charitate, qui cæteris præſunt in regimine. Dicitur etiam cella gratiæ, quod nomen ſcilicet alijs quoque duabus poſſit eſſe commune. Nam & diſciplina & ſocialis vita donum gratiæ eſt: iſta tamen illud ſibi vendicat ſpecialiter, quoniam quidem multum facile eſt ſubijci vel ſociari: rarum vero & difficile ad aliorum regimen utiliter quemvis poſſe transferri. His tribus cellis continentur & formantur omnium hominum mores. Omnes enim homines vel ſunt Prælati, vel æquales, vel ſubditi. Quemadmodum autem eliguntur de hortis quæque potiora, & in cellarijs reponuntur, ubi etiam diſtincta habent loca, in quibus ſerventur. Ita de hiſtoria ſumitur & quaſi reconditur in cellario moralis ſenſus, unde omnis humana vita inſtruatur. Legunt enim ibi Prælati quales ſe exhibere ſubditis debeant, cum eis dicitur: *Non dominantes in clero, ſed forma facti gregis.* Et illud: *non quia dominamur fidei veſtræ, ſed adjutores ſumus gaudij veſtri.* Et Dominus in Evangelio: *Bonus Paſtor animam ſuam dat pro ovibus ſuis.*

1. Pet. 5. 2. Cor. 1. Ioan. 10.

Digitized by Google

LXX.

Vide Greg. lib. 1. dialog. c. 1. & lib. 5. ep. 53.

Item de dictis cellis, diſciplinæ, naturæ, gratiæ, ſive in quibus diſcitur ſubeſſe, coëſſe, præeſſe.

Præeſſe non debet, qui in cellam gratiæ necdum meruit introduci.

Optimus ille Prælatus qui totas tres cellas abſque offendiculo percurrerit.

Improbè præeſſe affectat, qui prodeſſe non curat.

Ambitioſe ſibi vendicat ſubjectionem, quorum non zelat ſalutem.

Multi diſciplinatè vivunt in ſubjectione, qui in Prælatione, non modo inutiliter, ſed & inſipienter & nequiter.

Pauci qui utiliter, pauciores qui humiliter præſint.

Greg. lib. 19 mor. c. 12.

Opus eſt magnâ diſcretione, quæ ſicut abſque feruore charitatis jacet, ſic abſque hac feruor vehemens præcipitat.

Itaque laudabilis cui neutrum deeſt, quatenus & feruor diſcretionem erigat & diſcretio feruorem regat.

BERNARDVS.

Serm. 23. in in cant.

IN morali diſciplinâ tria advertere eſt, cellas quaſi tres in cellario uno; & idcirco forſitan pluraliter cellaria, dixit, & non cellarium, cellarum videlicet hunc numerum cogitans. Infra denique introductam ſe gloriatur in cellam vinariam. Nos ergo quia legimus: *Da occaſionem ſapienti, & ſapientior erit*, habentes occaſionem ex vocabulo quod Spiritus ſanctus cellæ huic cenſuit imponendum, reliquis quoque duabus nomina imponamus, aromaticam uni, & unguentariam alteri. Cauſſas horum vocabulorum videbimus poſtea. Nunc autem adverte cuncta apud Sponſum ſalubria, cuncta ſuavia reperiri, vinum, ungenta, aromata. *Vinum*, ſcripturâ teſte, *lætificat cor hominis*. Exhilarari nihilominus faciem in

Prov. 9.

Pſalm. 103

etiam in oleo legis, quo utique pulvis pigmentorum infunditur, ut unguenta fiant. Aromata non modo grata ſuavitate odoris, ſed vi quoque medendi utilia ſunt. Meritò ſe introductam illuc exultat Sponſa, ubi tanta redundat ubertas gratiæ. Sed habeo & alia nomina, puto, evidentiorem ſui gerentia rationem. Et ut ſuo ordine nominentur, primam nuncupaverim diſciplinæ, ſecundam naturæ, poſtremam gratiæ. In priori diſcis, juxta Ethicæ partis rationem, inferior eſſe. In ſequenti par, in poſteriore ſuperior: Hoc eſt, ſub alio, cum alio, ſuper alium. Vel ſic: ſubeſſe, coëſſe, præeſſe. Primò ergò diſcis eſſe diſcipulos, Secundò ſocius, Tertio & Magiſter.

Equidem omnes homines natura æquales genuit, at quoniam bono naturæ in moribus ſuperbia depravato, facti ſunt homines æqualitatis impatientes, contendentes invicem ſuperiores conſtitui, atque alterutrum ſupergredi cupientes, & inanis gloriæ cupidi, invicem invidentes, invicem provocantes: Primò omnium in cella priori jugo diſciplinæ inſolentia morum domanda eſt, quouſque duris ac diuturnis ſeniorum attrita legibus, humilietur & ſanetur cervicoſa voluntas, bonumque in ſe naturæ, quod ſuperbiendo amiſerat, obediendo recipiat, dum ſolo jam naturali affectu, non metu diſciplinæ, cum univerſis naturæ ſuæ ſocijs, id eſt, cum omnibus hominibus, ſocialiter quantum in ſe eſt, quietèque ſeſe habere didicerit, in cellam tandem naturæ tranſiens, experienſque quod ſcriptum eſt; *Ecce quam bonum & quam jucundum habitare fratres in unum, ſicut unguentum in capite.* Pſalm. 132. Accedit nimirum diſciplinatis moribus, tanquam tritis ſpeciebus, oleum lætitiæ; bonum naturæ, & fit unguentum bonum atque jucundum. Quo quaſi unctus redditur homo ſuavis & mitis, homo ſine querela, neminem circumveniens, neminem concutiens, neminē lædens, nemini ſe ſuperextollens aut præferens, inſuper & libenter communicans in ratione:

tione dati & accepti. Puto, ſi bene intellexiſti utriuſque cellæ proprietates, non incongruè me hanc vnguentariam, illam aromaticam appellaſſe teſtaberis. In illa denique ſicut pigmentorum vires atque fragrantiam piſtilli extorquet & exigit violentia contuſio; ſic exprimit naturalem vim vis magiſterij & diſtrictio diſciplinæ. In hac autem voluntariæ & tanquam innatæ affectionis grata manſuetudo ſponte officioſa currit, inſtar planè unguenti, quod eſt in capite, ad levem caloris tactum deſcendentis & diffluentis per totum. Itaque in cella diſciplinæ, tanquam ſiccæ ac ſimplices aromatum ſpecies continentur, & inde aromaticam eam denominandam putavi. In ea verò, quæ naturæ dicta eſt, quoniam jam quaſi confecta reponuntur & ſervantur unguenta, nihilominus ex re nomen & ipſa accipit, ut unguentaria nuncupetur.

Nam vinariam quoque cellam non aliam ſane ſui nominis arbitror ferre rationem, niſi quod in ea vinum zeli charitate ferventis reconditur. Nec debet omninò præeſſe alijs, qui in eam necdum meruit introduci. Oportet prorſus hoc vino æſtuet, qui alijs præſidet, quemadmodum Doctor gentium æſtuabat, quando dicebat: *Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis ſcandalizatur, & ego non uror?* Alioquin improbè ſatis præeſſe affectas, quibus prodeſſe non curas; & quorum non zelas ſalutem, ſubjectionem nimis ambitiosè vendicas tibi. Hanc ego cellam quoque gratiæ nominavi, non quod abſque gratia vel reliquas duas obtinere omnino quis poſsit, ſed ob plenitudinem, quæ ſingulariter in illa percipitur. Denique *plenitudo legis eſt charitas*, & qui *diligit fratrem, legem implevit*. Vidiſti rationem vocabulorum, vide & differentiam cellarum. Nec enim paris facilitatis ceu facultatis ejuſdem eſt, petulantes vagoſque ſenſus, atque intemperantem carnis appetitum magiſtri comprimere metu, ac rigidâ diſciplinæ cohibere cenſurâ, ſpontaneo affectu bene

2. Cor. 11.

Rom. 13.

bene cum ſocijs convenire: caſtis ſub ferula vivere moribus, & ſolâ magiſtrâ voluntate gratum paribus gerere morem. Nam neque unius rurſum quis dicat eſſe meriti, uniuſque virtutis, ſocialiter vivere, & utiliter præeſſe. Quam multi denique ſub præceptore quieti vivunt, quos ſi jugo abſoluas, videas non poſſe quieſcere, nec ſe ullo modo æqualibus ſervare innoxios? Itemque innumeros cernes ſimpliciter ac ſine querela inter fratres converſari; ſuper fratres, non ſolum inutiliter, ſed & inſipienter & nequiter. Quadam ſiquidem bona mediocritate contenti ſunt, qui hujuſmodi ſunt ſicut ejus menſurâ gratiæ partitus eſt Deus, minimè quidẽ egentes magiſtro, nec tamen idonei magiſterio. Prioribus ergo ſequentes quidem in moribus antecellunt, ſed utriuſque ſuperiores exiſtunt, qui ſuperiores eſſe ſciunt. Denique & accipiunt in promiſsione, qui bene præſunt, conſtitui ſuper omnia bona Domini ſui. At pauci profectò qui utiliter, pauciores qui & humiliter præſint. Facile tamen utrumque adimplet, qui matrem virtutum diſcretionem perfectè adeptus, vino nihilominus charitatis uſque ad contemptum propriæ gloriæ, uſque ad ſui ipſius oblivionem, & non ad quærenda quæ ſua ſunt debriatur: quod ſolo ac miro Spiritus Sancti magiſterio intra cellam vinariam obtinetur. Virtus ſiquidem diſcretionis abſque charitatis fervore jacet & fervor vehemens abſque diſcretionis temperamento præcipitat. Ideoque laudabilis, cui neutrum deeſt, quatenus & fervor diſcretionem erigat, & diſcretio fervorem regat. Ergo taliter oportet eſſe moratum eum qui præeſt. Optimum autem in moribus dixerim, & ſummam diſciplinæ hujus appræhendiſſe, cui totas has cellas abſque offendiculo percurrere & circuire donatum eſt; qui in nullo prorſus aut reſiſtat prioribus, aut invideat paribus, aut ſubjectis vel deſit in cura, vel in ſuperbia præſit; Prælatis obediens, ſocijs congruens, ſubditis utiliter condeſcendens; quod quidem per-

 fectionis

fectionis inſigne haud dubius Sponſæ annuerim. Innuit hoc etiam ſermo quem dixit: Quia *introduxit me Rex in cellaria ſua*, dum non in unam aliquam cellam, ſed in cellaria pluraliter ſe introductam oſtendit.

LXXI.

Prælatus honorificet miniſterium ſuum non dominium.

Honorificatur autem miniſterium, non cultu veſtium, equorum faſtu, amplis ædificijs, ſed ornatis moribus, ſtudijs ſpiritualibus, bonis operibus.

Multi ipſas etiam mulierculas vincunt veſtium cultu, nec erubeſcunt in ſe depræhendi, quod ab Apoſtolo vident in illo ſexu damnari.

Greg. lib. 22 mor. c. 15 *Reclamant pauperes contra faſtum & exceſſus Prælatorum.*

Vix eſt hodie diſcernere Paſtores ab ovibus.

Greg. hom. 17. *Ipſe etiam Paſtor incurvus graditur, more pecorum ſenſibus incubat corporeis, hæret infimis, inhiat terrenis, vultum gerens deorſum & terram ſemper reſpiciens, ſoli ventri, mente jejunus, pabula quæritans.*

Greg. lib. 22 moral. c. 17. *Merito clamant oves videntes Paſtorem ipſum à lupis devorari, conſiderantes, quod & in ipſas multo amplius deſævient.*

Reclamantibus ovibus os occludunt Paſtores, ſed fruſtra, quamdiu non etiam claudent oculos, ne videant quæ contra loqui non permittuntur.

Plura & pulchra de vanitate ſacerdotum, honorificatione miniſterij, ornatu miniſtri.

BERNARDVS.

Epiſt. 42. VT brevi omnia ſermone concludam, ſi his credideritis, in omnibus exemplo Apoſtoli honorificabitis miniſterium veſtrum. Miniſterium, inquam, non dominium. Ipſum itaque honorificabitis, non vos. Nam qui

qui quærit qui ſua ſunt, ſe cupit honorari, non miniſterium. Honorificabitis autem, non cultu veſtium, non equorum faſtu, non amplis ædificijs, ſed ornatis moribus, ſtudijs ſpiritualibus, operibus bonis. Quam multi aliter. Cernitur in nonnullis ſacerdotibus veſtium cultus plurimus, virtutum autem nullus aut exiguus. Quibus ego ſi rememorem illud Apoſtolicum: *Non in veſte pretioſâ,* vereor ne indignentur, 1. Tim. 2.
dum nimirum indignum ducant in ſe aſſumptam ſententiam, quam prius in viliorem ſexum & ordinem prolatam fuiſſe recognoverunt. Quaſi verò non eodem utantur Medici ferro ſecandis Regibus, quo & popularibus hominibus aut capiti fiat injuria ſi ipſis forcipibus capilli excreſcentes detondeantur, quibus & unguium fuerint reſecata ſuperflua. Attamen ſi dedignantur pari cum mulierculis, non quidem à me, ſed ab Apoſtolo, feriri ſententiâ, dedignentur & cum ipſis eâdem involui culpa. Deſpiciant jam textricum ſive pellificum, & non proprijs operibus gloriari. Horreant & murium rubricatas pelliculas, quas gulas vocant, manibus circundare ſacratis, & ſacrantibus tremenda myſteria. Reſpuant & apponere pectori, quod decentius ornat gemina ſapientiæ. Pudeat & collo circumtexere, quod honeſtius atque ſuavius Chriſti jugo ſubmittitur. Non Chriſti ſtigmata ſunt hæc, quæ iſti martyrum exemplo circumferant in corpore ſuo. Muliebria potius eſſe noſcuntur inſignia, quæ utique curioſius & ſumptuoſius illæ ſibi comparare conſueverunt, cogitantes nimirum quæ ſunt mundi, quomodo placeant viris. Verum tu, ſacerdos Dei altiſſimi, cui ex his placere geſtis, mundo, an Deo? Si mundo, cur ſacerdos? Si Deo, cur qualis populus, talis & ſacerdos? Nam ſi placere vis mundo quid tibi prodeſt ſacerdotium? Nec enim potes duobus Dominis ſervire. *Qui autem vult amicus eſſe hujus* Iacob. 4.
mundi, inimicus Dei conſtituitur. Et Propheta, *Deus,* inquit: Pſalm. 52.
diſſipavit oſſa eorum qui hominibus placent, confuſi ſunt, quoniam

 Deus

Gal. 1. *Deus ſprevit eos.* Et Apoſtolus: *Si hominibus placerem Chriſti ſervus non eſſem.* Volens itaque placere hominibus, Deo non places; ſi non places, non placas. Cur ergo, ut dixi, ſacerdos? ſin verò, quod addidi, non mundo, ſed Deo, cur qualis populus, talis & ſacerdos? Enimvero ſi ſacerdos Paſtor eſt, & populus oves; dignum eſt ut in nullo appareat ovibus Paſtor diſſimilis? Si inſtar mei, qui ovis ſum, Paſtor meus & ipſe incurvus graditur, vultum gerens deorſum, & terram ſemper reſpiciens, & ſoli ventri, mente jejunus, pabula quæritans, in quo diſcernimur? Ve! Si venerit lupus, non erit qui prævideat, qui occurrat, qui eripiat. Decetne Paſtorem more pecorum ſenſibus incubare corporeis, hærere infimis, inhiare terrenis; & non potius erectum ſtare ut hominem, cælum mente ſuſpicere, quæ ſurſum ſunt & quærere & ſapere, non quæ ſuper terram? Cæterum mihi indignatur, ſi vel nutum facere audeam, jubetq; ori manũ apponere, dicens monachum, qui non habeam judicare de Epiſcopis. Vtinam & oculos mihi claudas, ut nec cernere poſſem, quæ contradicere prohibes. Magna verò pręſumptio, ſi ovis cum ſim, in ipſum Paſtorem meum lupas ſæviſſimas, vanitatem & curioſitatem, irruere cernens infremuero, quod & ad meum forte balatum cruentis beſtijs à quopiam occurratur. ſuccurratur perituro? Quid facient de me, qui ovicula ſum, quæ & in ipſum Paſtorem tantâ feritate inſiliunt? Et quidem ſi non vult vt clamem pro ſe; nunquid non & pro me balare licebit? Sed & ſi ego ſileo, ne ponere videar in cœlum os

1. Tim. 2. meum, clamatur tamen in Eccleſia: *Non in veſte pretioſa.* Clamatur autem ſpecialiter ad fæminas, ut erubeſcat in ſe depræhendi Epiſcopus, quod in fragiliori quoq; ſexu audierit reprehendi. An forte nulla timetur cõfuſio, ſi ego ſolus ſubmuſſitare deſiero? Nunquid etſi ego non loquor, ſua cuique non loquitur conſcientia? quid ſi alius audacior me non quidem de Apoſtolo, ut ego, non de Evangelio, non de Propheta, non

non denique quidpiam Eccleſiaſticum, ſed illud tantum gentilitium ingerat: dicite Pontifices, non quidem in Sancto, ſed fræno, quid facit aurum? Quam tolerabilius in Sancto, quam in fræno? Hoc me etiam tacente, etſi non curia regum, tamen penuria pauperum clamat. Sileat licet fama, ſed non fames. Fama quidem ſilet, quia non poteſt mundus odiſſe vos. Nam quomodo arguet mundus peccatum à quo potius *laudatur peccator in deſiderijs animæ ſuæ, & iniquus benedicitur?* Psalm. 9. Clamant verò nudi, clamant famelici, conqueruntur & dicunt: dicite Pontifices, in fræno quid facit aurum? Nunquid aurum à fræno repellit frigus ſive eſuriem? Nunquid frigore & fame laborantibus quid conferunt tot mutatoria, vel extenſa in perticis, vel plicata in manticis? Noſtrum eſt quod effunditis, nobis crudeliter ſubtrahitur, quod inaniter expenditis. Et nos enim Dei plaſmatio, & nos Sanguine Chriſti redempti ſumus. Nos ergo fratres veſtri. Videte quale ſit, de fraterna portione paſcere oculos veſtros. Vita noſtra cedit vobis in ſuperfluas copias. Noſtris neceſsitatibus detrahitur, quidquid accedit vanitatibus veſtris. Duo denique mala de una prodeunt radice cupiditatis, dum & vos vanitando peritis, & nos ſpoliando perimitis. Iumenta gradiuntur onuſta gemmis, & noſtra non curatis crura nuda caligulis. Annuli, catenulæ, tintinnabula, & clavatæ quædam corrigiæ, multaque talia tam ſpecioſa coloribus, quam ponderibus pretioſa, multorum dependent cervicibus, fratrum autem lateribus nec ſemicinctia miſerantes apponitis. Huc accedit, quod hæc omnia nec negotiationis ſtudio, nec proprio manuũ exercitio vobis elaboraſtis, ſed nec jure hæreditario poſsidetis, niſi forte & vos in corde veſtro dixeritis: *Hæreditate poſſideamus ſanctuarium Dei.* Psalm. 82. Et hæc pauperes modo quidem coram Deo tantum, cui corda loquuntur. Nec enim audent apertè cauſſari adverſum vos, quibus interim pro ſua vita neceſſe habent potius ſupplicare. Cæterum

in futuro *ſtabunt in magna conſtantia adverſus eos qui ſe anguſtiaverunt* ſtante quippe pro eis patre Orphanorum, & judice
Mat. 25. viduarum. Ipſius enim tunc vox erit: *Quamdiu non feciſtis uni de minimus meis, nec mihi feciſtis.* Vos autem, Reverendiſsime Pater, vos, inquam, abſit, ut in talibns honorificandum putetis miniſterium veſtrum. Videntur quidem honorifica; ſed oculo qui videt in facie, non qui videt in abſcondito. Nam quæ videntur in abſcondito, nullis apparent fucata coloribus, ſpectabilia ſunt tamen: nullis condita ſaporibus, prædulcia ſunt tamen: nullis elevata culminibus, excelſa ſunt tamen. Caſtitas, charitas, humilitas, nullius quidem coloris ſunt, ſed non nullius decoris. Nec mediocris decoris, qui divinos quoque delectare poſsit aſpectus.

LXXII.

Greg. lib. 30 moral. c. 31. *Prælatus caſtitate honorificat miniſterium ſuum.*

Caſtitatis inſigne præconium.

Ornat ſacerdotium, reddit dilectum Deo & hominibus Prælatum.

Reddit ſimilem in gloria Sanctorum, licet adhuc in hac regione diſsimilitudinis conſtitutum.

Differunt homo pudicus & Angelus, ſed fælicitate, non virtute.

Caſtitas Angeli fælicior, hominis fortior.

Sola caſtitas in hoc loco mortalitatis ſtatum quemdam immortalis gloriæ repræſentat.

BERNARDVS.

Epiſt. 42. QVid caſtitate decorius, quæ mundum de immundo conceptum ſemine, de hoſte domeſticum, Angelum denique de homine facit? Differunt quidem inter ſe homo pudicus & Angelus, ſed fælicitate, non virtute. Sed

et ſi

etſi illius caſtitas fælicior, hujus tamen fortior eſſe cognoſcitur. Sola eſt caſtitas quæ in hoc mortalitatis & loco & tempore ſtatum quendam immortalis gloriæ repræſentat. Sola inter nuptiarum ſolemnia morem beatæ illius vendicat regionis, in qua neque nubunt, neque nubuntur, præbens quodammodo terris cæleſtis jam illius converſationis experientiam. Vas interim fragile quod portamus, & in quo crebro periclitamur, tenet caſtitas ut monet Apoſtolus, in ſanctificationem; & inſtar odoriferi balſami, quo condita cadavera incorrupta ſervantur, ſenſus ipſa & artus continet & conſtringit ne diſſoluantur otijs, ne corrumpantur deſiderijs, ne carnis voluptatibus computreſcant, quemadmodum legitur de quibuſdam; quia *computruerunt ut jumenta in ſtercore ſuo.* Hoc itaque tantæ pulchritudinis ornamentum dignè dixerim ſacerdotium honorare, quod dilectum Deo & hominibus faciat ſacerdotem. Cujus quippe memoria, non in carnis ſucceſsione, ſed in ſpirituali benedictione ſit, reddatque ſimilem in gloria Sanctorum, in hac licet adhuc regione diſsimilitudinis conſtitutum.

LXXIII.

Caſtitas ſine charitate, lampas ſine oleo, nec pretium habens nec meritum. Greg. curæ paſt p.1.c.3.

Charitas autem intelligitur. Vide eund. lib.6.ep.ep. 62.

Primo charitas de corde puro.

Secundo, de conſcientia bona.

Tertio, de fide non ficta.

Cordis puritas in duobus ſita, in quærenda gloria Dei, & utilitate proximi.

Non valet purè Dei vel proximi quærere lucra, qui propria non contempſerit.

Duo ſunt præcipuè quæ bonam reddunt conſcientiam, commiſſa flere, flanda non committere, Greg. lib.4. ep.ep.53.

Viri-

Digitized by Google

Vtriuſque virtutis ſibi conſcius, ſecurè ſeipſum deſerat & perdat; ut alios lucrifaciat.

Quid & unde dicatur fides ficta.

Confutatur hæreſis ſentientium charitatem, à quo ſemel accipitur, nequaquam ultra recedere.

Primò de corde puro.

BERNARDVS.

Epiſt. 42. QVantalibet venuſtate ſui caſtitas eminere appareat, ſine charitate tamen pretium non habet nec meritum. Nec mirum. Quod enim abſque illa bonum ſuſcipitur? Fides? Sed nec ſi montes transferat. Scientia? Sed ne illa quidem, quæ linguâ loquitur Angelorum. Martyrium? Nec ſi tradidero, inquit, corpus meum, ita ut ardeam. Nec abſque illa quodlibet bonum ſuſcipitur, nec cum illa quamlibet exiguum reſpuitur. Caſtitas ſine charitate, lampas eſt ſine oleo. Subtrahe oleũ, lampas non lucet. Tolle charitatem, caſtitas non placet. Sed ô *quam pulchra eſt*, ſapiens clamat, *caſta generatio cum charitate*. Cum illa, inquam, charitate, quam deſcribit Apoſtolus, *de corde puro, & conſcientia bona, & fide non ficta*. Porro puritas cordis in duobus conſiſtit, in quærenda gloria Dei, & utilitate proximi; ut in omnibus videlicet actis ſuis vel dictis, nihil ſuum quærat Epiſcopus, ſed tantum aut Dei honorem, aut ſalutem proximorum, aut utrumque. Hoc enim agens implebit non ſolum Pontificis officium, ſed & etymologiam nominis, pontem utique ſeipſum faciens inter Deum & proximum. Pertingit pons iſte uſque ad Deum eâ fiduciâ, qua non ſuam ſed illius gloriam quærit. Pertingit uſque ad proximum illa pietate, qua & ipſi, non ſibi prodeſſe deſiderat. Offert Deo bonus mediator preces & vota populorum reportans

Sap. 4.

1. Tim. 1.

illis

illis à Deo benedictionem & gratiam. Supplicat majeſtati pro exceſsibus delinquentium, vindicat in peccantes injuriam Dei. Ingratis improperat beneficia pietatis, contemnentibus potentiæ ſeveritatem inſinuat. Vtriuſque tamen nihilominus placare ſtudet indignantis furorem, nunc quidem hominum obtendens infirmitatem, nunc divinæ magnitudinem pietatis. Denique ſive excedat Deo, ſive ſobrius ſit nobis, aut Deo ſemper quantum in ipſo eſt, placere geſtit, aut præſtare nobis, non quod ſibi omninò utile eſt quærens, ſed quod multis. Fidelis Pontifex, qui bona quælibet per manus ſuas tranſeuntia, ſive divina beneficia ad homines, ſive hominum vota ad Deum, columbino intuens oculo, nihil ſibi retentat ex omnibus: nec populi requirit datum, ſed lucrum, nec Dei gloriam uſurpat ſibi. Acceptum talentum non ligat in ſudario, ſed partitur nummularijs, à quibus & uſuras recipit, non ſibi, ſed Domino. Non habet foveã ut vulpes; nec tanquam volucres nidum; non loculos quomodo Iudas, non denique, ſicut nec Maria, locum in diverſorio. Imitatur profectò illum, qui non habebat ubi reclinaret caput, Factus impræſentiarum tanquam vas perditum, quandoque proculdubio futurum vas in honorem, & non in contumeliam. Denique perdit animam ſuam in hoc mundo, ut in vitam æternam cuſtodiat eam. Hoc tanto puritatis intimæ bono gloriari non poteſt veraciter, niſi qui extrinſecas gloriolas perfectè reſpuerit. Nec enim purè valet Dei vel proximi quærere lucra, qui propria non contempſerit. Is tantum puritatis interioris gloria non fraudatur, qui dicere poteſt cum Domino: *Si ego quæro gloriam meam, gloria mea nihil eſt.* Et cum Apoſtolo: *Mihi vivere Chriſtus eſt, & mori lucrum.* Et cum Propheta: *Oblivioni datus ſum tanquam mortuus à corde,* id eſt, à propria voluntate. Bona oblivio, ſi teipſum neſcias, ut proximo proſis. Benè autem mortuus à corde, ſi jam non ſibi vivere ſtudeas, ſed ei qui pro te mortuus eſt.

Ioan. 8.
Philip. 1.
Pſalm. 30.

Gal. 2. tuus eſt. Bene mortuus eſt à corde qui dicit: *Vivo autem jam non ego.* Sed ſi mortuus à ſe, non tamen à Chriſto, ſequitur enim: *Vivit vero in me Chriſtus.* Mortem hanc, quæ fit à corde, Cant. 4. infert charitas, de qua loquitur Sponſa in canticis: *Vulnerata charitate ego ſum.* Fortis quippe eſt ut mors dilectio, & mortem in nobis, non vitam, occidit. Vnde & audacter mi-Oſe 13. natur: *O mors, ero mors tua.* Peccatum extinguit, quod animæ vitam expulerat, animamque reſtituit innocentiæ. Verum ſi prævalet morti charitas, ita ut illã in congreſſu perimere poſsit, cur dicitur fortis ut mors, & non potius morte fortior? An forte quia & ipſa eſt mors, & ſeipſa fortior eſſe non poteſt? Bona mors, non vitæ, ſed mortis. Bona mors, & nequaquam abhorrenda, quæ vitam, & ſi adimit, non perimit. Adimit quidem, ſed ad tempus, reſtituendam in Coloſſ. 3. tempore, duraturam fine tempore. Denique *mortui eſtis,* inquit, *& vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo; cum autem Chriſtus apparuerit vita veſtra, tunc & vos apparebitis cum ipſo in gloria.* Libenter igitur carebo ad tempus, ut in æternum 1. Tim 1. poſsideam. Et iſta ſufficiant pro eo quod ſcriptum eſt, *de corde puro.*

Secundò de conſcientia bona.

Bern. ſup. Sanè in tanta oblivione ſui neceſſe eſt cor benè eſſe conſcium ſibi, quo ſe in lucra ſecurius foris extendat, cum ſe-Mat. 14. curam intra ſe requirit conſcientiam. *Quid enim prodeſt homini, ſi univerſum mundum lucretur, animæ autem ſuæ detrimentum patiatur?* Sed & ordinis exigit ratio, ut qui ad ſui menſuram proximum jubetur diligere, prius ſeipſum diligere norit. Itaque duo ſunt præcipuè, quæ bonam reddunt conſcientiam, pænitere de malis, & abſtinere à malis, hoc eſt (ut verbis loquar Beati Gregorii) & commiſſa flere, & flenda non committere. Horum neutrum ſolum ſufficit. Nam

Digitized by Google

Nam ſi primum abſque ſecundo ſufficeret, fruſtra & David hortaretur dicens: *Declina à malo*, & Iſaias: *Quieſcite agere* Pſalm. 36.
perverſe, & Deus ipſe ad Cain: *Peccaſti, quieſce.* Rurſum ſi ſe- Iſa. 1.
cundum per ſe poſt peccatum bonam ſufficit reſtaurare conſcientiam, ſine cauſſa clamat pœnitens in Pſalmo, *Beati quo-* Pſalm. 31.
rum remiſſæ ſunt iniquitates &c. Et illud: *Vide humilitatem meam* Pſalm. 42.
& laborem meum, & dimitte omnia delicta mea. Et in oratione
Dominica: *Dimitte nobis debita noſtra ſicut & nos dimittimus* Luc. 11.
debitoribus noſtris. Vtriuſque virtutis bene conſcius animus ſecurè jam ſeipſum deſerat, & quodammodo perdat, ut aliquos lucrifaciat. Cum infirmantibus infirmetur, uratur cum ſcandalizatis: fiat etiam, ſi oporteat, Iudæis Iudæus; nihilque formidet cum tali conſcientia, exemplo Hieremiæ & Hier. 41.
Ezechielis in Ægyptum vel Caldæam cum tranſgreſſori- 4. Reg. 24
bus captivari, & cum S. Iob frater fieri Draconum, & Socius Iob. 30.
Struthionum. Cum Moyſe quoque (quod gravius eſt) dele- Exod. 32.
ri de libro Dei, & cum Paulo Anathema eſſe à Chriſto pro Rom. 9.
fratribus non timeat cum hujuſmodi conſcientia. Ipſam denique, ſi neceſſe eſt, intrare gehennam ſecurus, medias pænetrans flammas, lætâ decantet conſcientia. *Si ambulavero in* Pſalm. 22.
medio umbræ mortis non timebo mala, quoniam tu mecum es. Comparemus ſi placet theſauros regum & faſtigia regnorum cum hujuſmodi fiducia; nonne cuncta harum fælicitas, præ tanti boni divitijs, miſeria reputabitur? Et hanc fiduciam operatur *Charitas de corde puro & conſcientia bonâ.*

Tertiò de fide non fictâ.

Iam verò quod reſtat de fide non fictâ, & item quod ex Bern. ubi
alio loco in mentem venit, *fides ſine operibus mortua eſt*, duo ſup.
iſta mittunt nos ad quandam fidei trifariam diviſionem, ut Iac. 2.
dicatur fides mortua, ficta, probata. Et mortuam quidem Apoſtolus definit eam eſſe, quæ ſine operibus eſt, id eſt, quæ

non operatur ex dilectione, quaſi non habens animam ipſam dilectionem, quâ vegetetur & moveatur ad opera. Fictam autem ego arbitror illam vocari fidem, quæ ſuſceptâ quidem ex charitate, vitâ, moveri inchoat ad bene operandum, ſed non perſeverans deficit, & moritur tanquam abortiva. Eo utique ſenſu fictam dixerim nominatam, quo vaſa figuli vocamus fictilia, non quia videlicet utilia non ſint quamdiu durant, ſed quia fragilia cum ſint, diu minimè durant. De
Luc. 8. hac fidei fictione puto illos notari in Evangelio, *qui ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedunt.* Interrogo eos qui dicunt charitatem, à quo ſemel accipitur, nequaquam ultra recedere. Ait Veritas de quibuſdam: *Et hi radices non habent, quia ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedunt.* Vnde, à quo recedunt? Vtique à fide in infidelitatem. Item quæro, poterantne in illa fide ſalvari, an non poterant? Si non poterant, quæ injuria ſalvatori, quæve tentatori lætitia quod hinc recedant, ubi ſalus non ſit? Siquidem nec ſalvator zelatur niſi ſalutem, nec malignus invidet niſi ſaluti. Si autem poterant, quomodo aut ſine charitate ſunt, quamdiu in illa fide ſunt, cum ſine charitate ſalus eſſe non poſsit: aut deſerentes fidem, non etiam deſerunt charitatem, cum charitas & infidelitas ſimul eſſe non poſsint. Recedunt ergo quidam à fide, quia veritas aſſerit: conſequenter & à ſalute, quia ſalvator redarguit. Inde nos colligimus quod & à charitate, ſine qua ſalus eſſe non poterit. *Et hi*, inquit, *radicem non habent.* Nec negat eos habere bonum, ſed in bono potius radicatos non eſſe cauſſatur. Denique ſequitur & ait: *Quia ad tempus credunt.* Bonum eſt, ſed utinam duraturum. Non
Marc. 10. enim qui cœperit, ſed *qui perſeveraverit uſque in finem, hic ſalvus erit.* Non autem dubitant, quoniam in tempore tentationis recedunt, beati ſi interim rapti fuiſſent, antequam malitia mutaret corda eorum. Nunc vero væ prægnantibus & lactantibus in illis diebus: teneros utique fœtus geſtantibus, &

Digitized by Google

bus, & de vita recenti facile in periculis exturbandos. Tales ſunt animæ parvam adhuc & teneram habentes charitatem; & ob hoc earum fidem vivam, ſed fictam neceſſe eſt in tentatione deficere. *Vaſa figuli*, ait, *probat fornax, & homines juſtos tentatio*, illos videlicet qui ex fide vivunt. Iuſtus nempe ex fide vivit, ſed ex fide quæ vivat. Neque enim quæ mortua eſt, vitam dare poteſt. Dæmonum fides non adducitur in examinationem, vacua quippe charitate, mortua eſt. Credunt quidem & contremiſcunt, ſed timor non eſt in charitate. Proinde *in labore hominum non ſunt, & cum hominibus non flagellabuntur*. Non quod extinctæ fidei nulla jam debeatur probatio, ſed reprobatio Solam utique juſto & fidem, id eſt, vivorum vivam, fornax tentationum ſuſcipit examinandam. Sed non omnium *juſtitia manet in ſæculum ſæculi*, quoniam ſunt qui *ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedunt*. Qualis ſit cujuſque fides tribulatio probat. Si cujus deficit, (deficit enim cum in charitate non perſeverat) ficta eſſe dignoſcitur. Si cujus perſeverat, probata & perfecta cenſetur. Liquet ex his ſatis, ut arbitror, non omnes qui habuerint charitatem, habere & perſeverantiam in charitate. Alioquin fruſtra commoneret diſcipulos Dominus: *Manete*, inquiens, *in dilectione mea*. Aut enim, ſi necdum diligebant, non debuerat dicere; *Manete*, ſed, eſtote, *in dilectione mea*; aut ſi jam diligebant, neceſſe non erat moneri de perſeverantia, qua ſecundum iſtos privari non poterant. Curet igitur ſervus bonus & fidelis fide ſervare non fictâ *charitatem de corde puro & conſcientiâ bonâ*, pluris æſtimans animæ vitam, quam corporis; minus horrens carnis mortem, quam fidei. Joan. 15.

Digitized by Google

LXXIV.

Item neceſſaria Prælato charitas de corde puro, conſcientiâ bonâ, fide non fictâ, quæ trinâ Petri interrogatione, amas me, amas me, amas me, ſignificata intelligitur.

Cordis puritas in hoc conſiſtit, ut prodeſſe deſideret, non præeſſe, nec aliud quærat, niſi tantum ſalutem animarum.

Vide Aug. lib. 4. de doct. Chriſt. c. 27.

Conſcientia bona in eo, ut dicere liberè poſſit: Quis ex vobis arguet me de peccato? *neque ei poſſit à ſubditis obijci:* Medice, cura teipſum, *quæ eſt plurima Prælati damnatio, & ſubditorum perditio.*

Vide lib. de conflic. vitiorum apud Auguſt.

Fides non ficta in eo, ut non ſit foris humilis, intus elatus.

Ea quæ arguit in diſcipulis oportet ſummopere vitare magiſtrum.

Aug. ep. 178

Noë regens arcam diluvij ne interiret, forma fuit Prælatorum.

BERNARDVS.

Serm. de tribus ordinibus Eccleſiæ.

NOë arcam rexit ne periret diluvio, ubi protinus Rectorum Eccleſiæ formam agnoſco . . . . Porro Prælati quidem ipſi ſunt, qui *deſcendunt mare in navibus, facientes operationem in aquis multis.* Neque enim certâ pontis aliquâ ſeu vadi ſemitâ coarctantur, ut liberè poſſint uſquequaque diſcurrere, & occurrere ſingulis ut oportet, ac dirigere pontis ſemitam ſeu vadi, ordinare gradientes, pericula inveſtigare ac declinare, excitare tepidos, puſillanimes ſuſtentare. Denique aſcendunt uſque ad cælos, & deſcendunt uſque ad inferos, nunc quidem ſpiritualia tractantes atque ſublimia, nunc infernalia & horribilia facta dijudicantes. Sed quæ poterit navis inveniri, quæ tam immanes ſuſtineat fluctus, & in tanto ſecura poſsit eſſe diſcrimine?

Vtique

Digitized by Google

Vtique *fortis ut mors dilectio, dura ſicut infernus æmulatio,* quia Cant. 8.
juxta quod alibi habes, *aquæ multæ non potuerunt extinguere charitatem.* Neceſſaria eſt, & omnino neceſſaria navis iſta Prælatis, tribus compacta lateribus, quæ eſt utique forma navium: Vt ſit nimirum, juxta Pauli doctrinam, *charitas de corde* 1. Tim. 1.
puro, & conſcientiâ bonâ, & fide non fictâ. Puritatem quidem cordis in eo Prælatus habet, ut prodeſſe deſideret, non præeſſe, ut ſcilicet proprium commodum vel honorem ſæculi, ſeu aliud quidpiam ſuum in Prælatione non quærat, præter ſolum beneplacitum Dei & animarum ſalutem. Sed cum intentione pura, irrepræhenſibilis quoque neceſſaria eſt converſatio, ut forma factus gregis, incipiat facere & docere, & ſecundum magiſtri noſtri regulam, *quæcumque docuerit diſcipulis eſſe contraria, hæc in ſuis actibus indicet non agenda,* ne forte ſubmurmurare poſsit frater quem arguit, & dicere: *Medice* Luc. 4.
cura teipſum. Talis enim occaſio plurima damnatio Prælati, plurima ſubditorum perditio eſt. Non quod ego bene id caveam, idcirco ſic loquor: ſed & mihi & omnibus pariter veritas clamat, quoniam *oportet irrepræhenſibilem eſſe eum qui* 1. Tim. 3.
præeſt, ita ut ſecurâ conſcientiâ cum Domino reſpondeat exprobrantibus ſibi verbum: *Quis ex vobis arguet me de peccato?* Ioan. 8.
Non quod ſine peccato penitus eſſe poſsit in hac miſera vita, ſed quod ea quæ arguit in diſcipulis, oportet ſummoperè vitare magiſtrum. Ob hoc, qualis eſt in converſatione, talis ſit neceſſe eſt etiam in occulta cogitatione; ne videlicet foris humilis, intus elatus ſit, in corde ſuo præſumens de ſapientia, ſeu virtute aut ſanctitate ſua, quæ eſt ſine dubio fides ficta, quando non ſicut oſtendit humilitas converſationis, in ſola Dei pietate confidit. Et vide quam propriè his tribus, cordis ſcilicet puritati, conſcientiæ bonæ, & fidei non fictæ, convenire videantur alia quoque ipſius Apoſtoli verba dicentis: *Mihi autem pro minimo eſt ut à vobis judicer, aut ab huma-* 1. Cor. 4.
no die &c. Non me judico, inquit, *quia nihil mihi conſcius ſum,*

quod

Digitized by Google

quod meum aliquid quæram, *ſed quæ Ieſu Chriſti.* Sed & *pro minimo mihi eſt, ut à vobis judicer,* propter conſcientiam bonam & irrepræhenſibilem converſationem. *Qui autem judicat me,* inquit, *Dominus eſt,* ut in eo ſolo ſpem ſuam poſitam eſſe doceret, humiliatus ſub potenti manu Dei. Sed & illud tu judica, utrum poſsit his convenienter aptari trina Petri interrogatio, ut hoc ſit dicere: *Amas me, amas me, amas me.* Habes charitatem de corde puro, & conſcientiâ bonâ, & fide non fictâ? Meritò ſiquidem interrogatur an charitatem habeat piſcator hominum conſtituendus.

LXXV.

Vide Greg. lib. 3. in 1. Reg. c. 4. & lib. 21. mor c. 2. & 3. & Aug. ſer. 10. de verb. Dom. & in reg. ad ſerv Dei & in Pſalm. 112.

In Prælatis prærequiritur humilitas, quæ meretur ut caſtitas & charitas donentur.

De hac ſola gloriandum ſibi dixit Maria.

Hujus magiſterium non per alios, ſed ipſe per ſe profiteri voluit Chriſtus.

De ſuperbia, cujus duæ ſunt ſpecies, cæca & vana.

His opponuntur totidem humilitatis; cæcæ, ut de ſe ſentiat quis humiliter: vanæ, ut nec conſentiat aliter ſentientibus.

Verus humilis oculos campi & ſylvarum aures ſolet habere ſuſpectas.

Auguſt. in pſalm. 128.

Humilitati familiarius ſolet propinquare divinitus.

Tantò magis neceſſaria humilitas, quantò major ſuppetit ſuperbiendi materia.

Vide Greg. lib. 26. mor. c. 16.

In altum poſito non altum ſapere difficile & inuſitatum, verum quantò inuſitatius, tantò glorioſius.

Timor de adepta altitudine, tædere magis quam placere facit altiora.

Non fælix Prælatus quia præeſt, ſed ſi non prodeſt, infælix.

De ſuperbia & humilitate fuſè & pulcherrimè.

Bernar-

Digitized by Google

BERNARDVS.

IAm de tribus, quæ ſuperius poſuimus, ſola (ni fallor) Epiſt. 42.
tractanda reſtat humilitas. Hæc duabus præmiſsis virtutibus in tantum eſt neceſſaria, ut abſque iſta illæ nec eſſe virtutes videantur. Nempe ut caſtitas ſeu charitas dentur, humilitas meretur, quoniam *humilibus Deus dat gratiam.* Iac. 4.
Servata acceptas, quia non *requieſcit ſpiritus Domini, niſi ſuper* Iſa. ult.
quietum & humilem. Servatas conſummat, nam *virtus in infirmitate*, hoc eſt, *in humilitate perficitur.* 2. Cor. 12.
Inimicum omnis gratiæ, omniſque initium peccati debellat ſuperbiam, & tam à ſe, quam à cæteris virtutibus ſuperbam illius propulſat tyrannidem, ſiquidem cum ex alijs quibuſque bonis virium magis ſuarum capere ſoleat incrementum ſuperbia; ſola hæc omnium propugnaculum quoddam turriſque virtutum, ejus fortiter reſiſtit malitiæ, obviat præſumptioni. Sola denique eſt, de qua omnium plena virtutum Maria gloriandum eſſe putavit. Audio quippe ab Angelo, *Ave gratia plena*, quaſi Luc. 1.
ſolam ex ipſa plenitudine humilitatem in ſe regnoſceret, ſolam rependiſſe ac reſpondiſſe memoratur in gratiam: *reſpexit*, inquiens, Deus *humilitatem ancillæ ſuæ.* Quid deinde author & dator virtutum Chriſtus, *in quo omnes theſauri ſapientiæ & ſcientiæ ſunt abſconditi*, in quo omnis quoque *plenitudo divinitatis habitat corporaliter?* Nonne tamen & ipſe de humilitate, tanquam ſumma ſuæ doctrinæ, ſuarumque virtutum, gloriatus eſt? *Diſcite*, ait, *à me*, non quod ſobrius, aut caſtus, aut prudens, aut aliquid hujuſmodi; ſed *quia mitis ſum & humilis corde. A me*, inquit, *diſcite.* Non ad doctrinam Mat. 11.
Patriarcharum, non ad Prophetarum libros ego vos mitto, ſed me vobis exemplum, me formam humilitatis exhibeo. Inviderunt mihi altitudinem quam habeo apud Patrem angelus & fæmina, ille potentiæ, illa ſcientiæ: vos autem

æmulamini charisinata meliora, diſcentes *à me, quia mitis ſum & humilis corde*. Commodum reor indagare aliquid & de ſuperbia, quatenus ex oppoſito ſibi vitio virtutis decor manifeſtior appareat. Superbia eſt appetitus propriæ excellentiæ. Hæc in ſpecies duas dividitur, in cæcam & vanam ſuperbiam: quæ quidem & alijs nominibus appellari poſſunt contumacia & vanitas. Quarum prior intelligentiæ, poſterior voluntatis vitium eſt. Nam ex illâ rationis fallitur oculus, & ex iſta voluntatis malæ appetitus afficitur, quod melius ex ſingularum definitionibus demonſtrabimus. Cæca ſuperbia ſeu contumacia eſt vitium, quo ſe exiſtimans aliquis, vel eſſe bonum quod non eſt, vel à ſe eſſe quod eſt, in ſe, non in Domino, gloriatur. Vana ſuperbia ſeu vanitas eſt vitium, quo quis tam de eo quod eſt, quam de eo quod non eſt, ſuis magis quam Dei laudibus delectatur. His ita præmiſsis, aptemus jam contraria humilitati, ſingula ſingulis opponentes. Humilitas eſt contemptus propriæ excellentiæ. Contemptus opponitur appetitui. Duabus quoque ſuperbiæ ſpeciebus duæ nihilominus humilitatis opponuntur. Contra cæcam, ut quis de ſe noverit ſentire humiliter. Contra vanam, nec conſentire aliter ſentientibus. Nempe qui de ſeipſo ſentire humiliter novit, in neutro ipſius de ſe judicium falli poteſt; videlicet ut aut majus aliquid putet ſe eſſe quam ſit, vel à ſe eſſe quod ſit. Et ideo patienter carens quod ſibi novit deeſſe, humiliter de eo quod certus eſt adeſſe, non in ſe, ſed in Domino gloriatur. Porro adverſus hoc, ut de ſe altius ſe aliquid ſentiat, ſolet, ne inſoleſcat, verus humilis, illud ſibi jugi meditatione revolvere: *Non alta ſapientes, ſed humilibus conſentientes*. Et illud. *Non ambulavi in magnis neque in mirabilibus ſuper me. Si non humiliter ſentiebam, ſed exaltavi animam meam*. Et item: *Qui ſe putat aliquid eſſe cum nihil ſit, ipſe ſe ſeducit*. Contra hoc autem, ut à ſe ſentiat eſſe, quod ſe ſentit eſſe, ſollicitè ſeipſum interrogat: *Quid habes quod non accepiſti?*

Rom. 12. Pſalm. 130. Gal. 6. 1. Cor. 4.

Digitized by Google

accepiſti? Si autem accepiſti, quid gloriaris quaſi non acceperis? 1. Cor. 4.
Item qui humanas laudes conſuevit perfecte contemnere, cum ſe laudari percipit de eo quod in ſe novit non eſſe, nullatenus acquieſcens, illud ſibi commemorat: *Qui te beatificant, in errorem mittunt.* Isa. 3.
Sed & illius nihilominus verſiculi recordatur: *Verumtamen vani filij hominum, mendaces filij hominum in ſtateris, ut decipiant ipſi de vanitate in idipſum.* Pſalm. 61.
Proinde ſollicitè ſtudet imitari Apoſtolum ita de ſe loquentem: *Parco autem ne quis me exiſtimet ſupra id quod videt in me, aut audit aliquid ex me.* 2. Cor. 12.
Cum vero laudari ſe comperit de bono quod ſe forte habere cognoſcit, nihilominus quantum in ſe eſt, ſcuto veritatis curat à ſe jaculum favoris repellere, dans gloriam Deo; & dicens: *Gratiâ Dei ſum id quod ſum.* Et propulſans à ſe omnem ſuſpicionem ait Domino: *Non nobis, Domine, non nobis, ſed nomini tuo da gloriam.* Pſalm. 113.
Metuit nimirum, ſi aliter egerit, ne forte audiat ab ipſo: *Recepiſti mercedem tuam.* Mat 6.
Et iterum: *Gloriam ab invicem quæritis, & gloriam quæ à ſolo Deo eſt, non vultis.* Ioan. 5.
Refugiens ergo & de hoc ad conſilium Apoſtoli, probat ipſe opus ſuum, ut ſic habeat in ſemetipſo gloriam, & non in altero. Gal. 6.
Fidelis ſuimet cuſtos, qui ſibi oleum favoris ſine fraude reſervet, ne in adventu Sponſi lampas conſcientiæ vacua extinguatur. Non in altero, inquam Nec enim tutum arbitratur labijs hominum committere gloriam ſuam; arcæ utique ſine clave & ſera, nullique omnino clauſæ nocere volenti. Non tutum plane ſed ſtultum ibi theſaurum tuum recondere, unde non valeas reſumere cum volueris. Si ponis in os meum, jam non in tua, ſed in mea poteſtate eſt, cum utique pro meo libitu vel laudare te poſſim, vel derogare tibi. Sanum vas & inconcuſſum, conſcientia, & ſecretis ſervandis idoneum, nullis patens inſidijs, nulli violentiæ cedens; nulli quippe oculo vel manui acceſſibilis, excepto dumtaxat ſpiritu, qui ſcrutatur etiam alta Dei. Quidquid in ea repoſuero, ſecurus ſum quia non perdam, ſervabit

Digitized by Google

vivo, defuncto reſtituet. Nam quocumque vado ego, ipſa it mecum, ſecum ferens depoſitum quod ſervandum acceperit. Adeſt vivo, mortuum ſequitur, ubi mihi vel gloria vel confuſio inſeparabilis, pro qualitate depoſiti. Beati, qui in veri-
2. Cor. 1. tate dicere poſſunt: *Gloria noſtra hæc eſt teſtimonium conſcientiæ noſtræ.* Non poteſt dicere niſi humilis, qui juxta vulgare, & oculos campi metuere, & ſylvarum aures ſoleat ſemper ha-
Prov. 28. bere ſuſpectas. *Beatus nempe homo qui ſemper eſt pavidus.* Non poteſt dicere arrogans & præſumptor qui ſeipſum impudenter oſtentans paſsim & ubique tanquam per campum incendens, totus fertur in gloriam: Gloriatur etiam cum male fecerit, & exultat in rebus peſsimis. Æſtimat ſe non videri, dum plures habeat imitatores quam reprehenſores, cæcus dux cæcorum. Sed habet hic campus oculos ſanctorum proculdubio Angelorum, quos ſemper offendere ſolet indiſciplinata converſatio. Non dicet hypocrita, gloria mea eſt teſtimonium conſcientiæ meæ, qui & ſi judicantium ſecundum faciem, verbo, vultu, habitu reſimulatorio, eludat opinioni, ſed non ejus, qui ſcrutatur renes & corda fallit: vel evadit judicium. Siquidem Deus non irridetur. Timeat ergo & iſte nemoris aurem. Linguâ licet manuque ceſſantibus, auri tamen ubique præſenti, de quacumque ſylva latebroſæ duplicitatis, & ſpinoſæ calliditatis, tacentis & qui-
1. Cor. 4. eſcentis cor loquitur, cogitatio confitetur. *Pravum eſt cor ho-*
Hier. 7. *minis & imperſcrutabile,* itaut *nemo ſciat quæ ſunt in homine niſi ſpiritus hominis qui in eo eſt*: Sed nec ipſe plenè; nam cum Apoſtolus diceret: *mihi pro minimo eſt ut à vobis judicer, aut ab humano die,* adjecit: *Sed nec ego meipſum judico.* Quare? Quia non poſſum, ait, ratam vel ipſe de me proferre ſententiam. Ego enim *nihil mihi conſcius ſum, non* tamen *in hoc juſtificatus ſum.* Non ex toto credo mihi vel ipſi conſcientiæ meæ, quippe cũ nec ipſa quidem queat me compræhendere totum: Nec poteſt judicare de toto, qui totum non novit. *Qui autem judicat me:*

Dominus

Digitized by Google

Dominus eſt. Dominus, inquit, cujus utique ſcientiam non effugit, ſententiam non ſubterfugit etiam quod propriam latet conſcientiam. Audit Deus in corde cogitantis, quod non audit vel ipſe qui cogitat. Aderat auris Prophetæ abſentis ori furtivè poſcentis pecuniam; & ego quamlibet in occulto lædere cogitans aut proximum nequiter aut turpiter meipſum, non vereor aurem nuſquam abſentem? Tremenda prorſus auris & reverenda, cui non ceſſat quies, non tacet ſilentium. Denique ait: *Auferte malum cogitationum veſtrarum ab oculis meis.* Sed quid eſt quod dicit, *ab oculis meis.* Isa. 1.
An & noſtra Deus non ſolum audit, ſed & videt arcana? Quales oculi, qui contemplantur cogitationes? Non ſunt coloratæ ut videantur, ſicut nec ſonant ut audiantur. Solent ſentiri à cogitante, non audiri ab auſcultante, non à contemplante videri. Meritò tamen Dominus ſcit cogitationes hominum, quoniam vanæ ſunt. Cur enim neſciret quas & audit & videt? His præcipuè duobus ſenſibus, id eſt, viſui & auditui, nemo fidem putat eſſe negandam. Hoc nos ſcire cõſtanter aſtruimus, quod vidimus & audivimus. Meritò itaque non erat opus Domino Ieſu ut quis teſtimoniũ perhiberet de homine. Ipſe nimirum ſciebat quæ eſſent in homine. *Quid cogitatis*, ait, *mala in cordibus veſtris?* reſpondebat, non ſermonibus, ſed cogitationibus. Audiebat non loquentes, videbat non apparentes. Contremiſco totus tuam, Domine Ieſu, tantillo poſſem intuitu, conſiderans majeſtatem, præſertim cum recordor in quantis ipſius aliquando contemptor extiterim. Sed & nunc, cum jam à facie majeſtatis fugi ad genua pietatis, quid amplius facio? Vereor, ne qui aliquando contrarius extiti majeſtati, & nunc ingratus pietati inveniar. Quid enim ſi ceſſant manus, & non ceſſet pectus? Quid ſi os jam ſilet, necdum cor quieſcit? Si ſinguli illiciti motus animi mei ſingula ſunt quædam in te, Deus, convicia, ut puta iracundiæ motus in manſuetudinem, invidiæ in charitatem;

tatem, in frugalitatem luxuriæ, turpitudinis in caſtitatem, & innumera his ſimilia, quæ de cænoſo lacu prurientis pectoris etiam nunc inceſſanter ebulliunt, inundantes & impingentes in ſerenitatem præfulgentis vultus tui; quid magnum feci, ſolos cohibere artus, actus corrigere? Si has atque hujuſmodi, quas, foris licet vacans, intus actitare non ceſſo, iniquitates obſervaveris, ô Domine, quis ſuſtinebit? An forte jam non ago illa, ſed patior? Aguntur quidem in me, ſed à me non aguntur, ſi non conſentio. Sane, ſi mei non fuerint dominati, tunc immaculatus ero, & immaculatus coram eo ſi non ſolum caruero, ſed etſi obſervavero me ab iniquitate mea. Meâ, dixerim, non quia facio, ſed quia ſuſtineo. Corpus geſto mortis carnemque peccati. Sufficit interim mihi, ſi non regnet peccatum in meo mortali corpore. Sic corpus crimini non reputatur, nec quod habitat in eo peccatum: ſi tamen non delector, ſi tamen non exhibeo membra mea arma iniquitati. Pro hac orabit, ô miſericors quivis etiam Sanctus in tempore oportuno; ſupplex nimirum, quod malum ſentiat; & nihilominus Sanctus, dum non conſentiat; ſupplex pro periculo, Sanctus pro virtute. Sanctus plane atque beatus, qui condelectatus legi ſecundum interiorem hominem, de malo quod ita corpori ineſſe ſentit, ut niſi pariter cum corpore carere non poſſit. meritò

Rom. 7. ſeſe conſolatur, & ait: *Iam non ego operor illud, ſed quod habitat in me peccatum.* Verumtamen debita quis intelligit? Nam ſi dicere poſſem cum Paulo (quod quidem longe eſt à me)

1. Cor. 4. *nihil mihi conſcius ſum*, non tamen in hoc eſſe juſtificatum oporteret me gloriari: *Non enim qui ſeipſum commendat* Si applauſerit mihi juſtitiam humanus dies, pro minimo habeo, quia ille lucet tantum in facie. Homo enim videt in facie, Deus autem intuetur cor. Propter hoc Hieremias non ſatis popularibus ſententijs, velut quibuſdam humanæ diei ra-

Hier. 17. dijs movebatur, ſed fidenter loquebatur Deo: *Diem hominis non*

Digitized by Google

non concupivi, tu ſcis. Si meus mihi arriſerit dies, *neque meipſum*, inquit, *judico*, quia nec ipſe me ſatis intelligo. Solus merito conſtitutus eſt judex vivorum & mortuorum, qui finxit ſigillatim corda univerſorum, & intelligit omnia opera eorum. Solum attendo judicem, quem & ſolum juſtificatorem agnoſco. Pater dedit ei judicium facere, quia filius hominis eſt. Non uſurpo mihi vel ſuper me ſervus filij poteſtatem, nec me annumero illis de quibus ita conqueri ſolet: *Tulerunt homines à me judicium.* Nec Pater judicat quemquam, ſed omne judicium dedit filio: & ego præſumam, quod nec ipſe Pater ſibi aſſumit? Velim, nolim, ipſi me aſtare neceſſe eſt, ipſi, horum, quæ geſſerim in corpore, reddere rationem, cui nec verbum prætervolat, nec ſubterfugit cogitatio. Sub tam æquo libratore meritorum, ſub tam intimo ſecretorum inſpectore, quis gloriabitur caſtum ſe habere cor? Sola profecto quæ non ſolet gloriari, non novit præſumere, contendere non conſuevit, gratiam inventura eſt in oculis pietatis humilitas. *Deus* namque *ſuperbis reſiſtit, humilibus autem dat* Iac. 4.
gratiam. Non contendit judicio, nec prætendit juſtitiam, qui verè humilis eſt, ſed dicit: *Non intres in judicium cum ſervo* Pſalm. 142.
tuo, Domine. Recuſat judicium, & poſtulat miſericordiam, facilius ſibi veniam impetrare poſſe, quam juſtitiam vendicare, confidens. Novit naturam divinam naturaliter piam, quæ noſtram nequaquam humilitatem abhorreat. Non deſpicit illa majeſtas cor contritum, & humiliatum in noſtro genere, quæ corpus ex eo humilitatis aſſumere non dedignata eſt. Neſcio quo pacto familiarius ſemper humilitati propinquare ſolet divinitas. Denique illa ſe induit ut appareret hominibus. Subſtantiam, formam habitumque geſtavit humilem, ipſius nobis commendans virtutis excellentiam, quam ſpeciali ſui voluerit honorare præſentiâ. Vobis autem, dilectiſsimi, vobis præcipuè tantò magis arbitror hanc eſſe neceſſariam, quanto major noſcitur materia ſuppetere

petere ſuperbiendi. Genus, ætas, ſcientia, cathedra, & quod majus eſt, primatus prærogativa, cui non eſſent inſolentiæ fomes, elationis occaſio? Quamquam eſſe poſsint & humilitatis. Meditantibus quidem honores blandiuntur; Infra. ſed onera penſantibus tædio ſunt atq; formidini .... Bona humilitas quæ & impræſentiarum ab hujuſmodi mordacibus curis mentem facit eſſe quietam, & à minacibus pœnis in futuro, ſecuram reddit conſcientiam. Hæc veſtros, Pater, animos ab horum omnium peſtiferâ æmulatione compeſcat. Audite potius Prophetam taliter à talibus dehortantem: Pſalm. 30. *Noli*, inquit, *æmulari in malignantibus, neque zelaveris* 2. Cor. 10. *facientes iniquitatem.* Æmulari magis oportet Apoſtolum non gloriantem in immenſum, nec ſe ultra ſe extendentem, nec audentem ſe, ut ipſe fatetur, comparare quibuſdam, qui ſeipſos commendant, ſed ſe ſibi comparantem & metientem ſecundum menſuram regulæ, quam menſus eſt ei Deus. Au- 1. Cor. 4. diendo etiam ex ore ejus: *Nolite fraudare invicem*, proprijs placebit eſſe contentum. Qui & provocatus ad humilitatem, ſuum illud Archi-epiſcopo non cunctabitur ſalubriter in- Rom. 11. timare: *Noli altum ſapere, ſed time.* In alto poſito non altum ſapere, difficile eſt, & omnino inuſitatum; ſed quantò inuſitatiùs, tanto glorioſius. Timor de adeptâ jam altitudine, tædere magis, quam placere facit altiora. Non vos ergo fælicem quia præeſtis; ſed ſi non prodeſtis, infælicem putate. Vt autem ſecurè præeſſe poſsitis, ſubeſſe & vos, ſi cui debetis, non dedignemini.

LXXVI.

Greg. lib. 2. dialog. c. 1. & Auguſt. lib. de opere monach.

Subſit etiam Prælatus quibus debet.

Dedignatio ſubjectionis, Prælationis reddit indignum.

Imitetur humilitatem centurionis, qui non prius dixit habere ſe ſub ſe milites, quam præmitteret eſſe ſe hominem, & hominem ſub poteſtate.

Propriæ

b *Propriæ ſubjectionis experimento melius diſcitur propria moderari imperia.* b Vide Greg. lib. 4 in 1. Reg. c. 10.

c *Non acquieſcat adulatorum conſilijs ſubjectionem hujuſmodi quovis prætextu diſſuadentium.* c Greg. lib. 5. ep. ep. 31.

BERNARDVS.

VT autem ſecurè præeſſe poſsitis, ſubeſſe & vos, ſi cui debetis, non dedignemini. Dedignatio quippe ſubjectionis, Prælationis reddit indignum. Sapientis conſilium eſt: *Quantò major es, tantò humilia te in omnibus*: Sapientiæ verò præceptum: *Qui major eſt veſtrum, fiat ſicut junior*. Quod ſi expedit etiam minoribus eſſe ſubjectum, majorum jugum quomodo licebit contemnere? Videant in vobis potius ſubditi quid vobis redhibeant. Intelligitis quæ dico? *Cui honorem, honorem. Omnis anima*, inquit, *poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit*. ſi *omnis*, & veſtra. Quis vos excipit ab univerſitate? ſi quis tentat excipere, conatur decipere. Nolite illorum acquieſcere conſilijs, qui cum ſint Chriſtiani, Chriſti tamen vel ſequi facta, vel obſequi dictis opprobrio ducunt. Ipſi ſunt qui vobis dicere ſolent, ſervate veſtræ ſedis honorem. Dicebat quidam ex vobis commiſſam Eccleſiam creſcere: nunc verò ſaltem in illa, quam ſuſcepiſtis, maneat dignitate. Et vos enim veſtro prædeceſſore impotentior? Si non creſcat per vos, non decreſcat per vos. Hæc iſti. Chriſtus aliter juſsit & geſsit. *Reddite*, ait, *quæ ſunt Cæſaris, Cæſari, & quæ ſunt Dei Deo*. Quod ore locutus eſt, mox opere implere curavit. Conditor Cæſaris, Cæſari non cunctatus eſt reddere cenſum. Exemplum enim dedit vobis, ut & vos ita faciatis. Quando verò Dei ſacerdotibus debitam negaret reverentiam, qui hanc ſæcularibus quoque poteſtatibus exhibere curavit? Porro vos, ſi cæſaris ſucceſſori, id eſt, Regi, ſedulus in ſuis curis, conſilijs, negotijs, exercitibuſque ad-

Epiſt. 42. Eccl. 3. Luc. 9. Rom. 13. Marc. 12.

eſtis: indignum erit vobis cuicumque Chriſti vicario taliter exhibere qualiter ab antiquo inter Eccleſias ordinatum eſt?
Rom. 13. *Sed quæ ſunt*, inquit Apoſtolus, *à Deo ordinata ſunt*. Viderint ergo hujus ignominiæ diſſuaſores, quale ſit Dei ordinationi reſiſtere. Valde ignominioſum ſervo, ſi ſit ſicut Dominus ejus, aut diſcipulo, ſi ſit ſicut magiſter ejus. Plurimum ſe vobis deferre putant, cum vos Chriſto præferre conantur,
Ioan. 13. ipſo reclamante ac dicente: *Non eſt ſervus major Domino ſuo; neque Apoſtolus eo, qui miſit eum*. Quod non dedignatus eſt magiſter & Dominus, taliſque & magiſter & Dominus, indignum ſibi judicabit ſervuus bonus, devotuſque diſcipulus? Quam pulchrè locutus eſt beatus ille centurio, cujus fidei
Luc. 7. nulla par inventa eſt in Iſrael, *& ego*, inquit, *homo ſum ſub poteſtate habens ſub me milites*. Non jactat poteſtatem, quam nec ſolam protulit, nec priorem. Dicturus quippe, *habens ſub me milites*, præmiſit, *homo ſum ſub poteſtate*. Prius ſe agnovit hominem, quam potentem. Agnovit inquam, ſe hominem homo gentilis; ut in ſe jam oſtenderet, quod longe ante
Pſalm. 9. dixerat David: *Sciant gentes quoniam homines ſunt. Homo*, inquit, *ſum*. Et *homo ſub poteſtate*. Iam quidquid ſubinferas, ſuſpectam non habemus jactantiam. Præmiſſa ſiquidem eſt humilitas, ne altitudo præcipitet nec enim locum invenit arrogantia, ubi tam clarum humilitatis inſigne præceſſerit. Agnoſcis infirmitatem, confiteris ſubjectionem. Iam & te ſub te habere milites profitere ſecurus. Revera quia non confuſus eſt de ſubjectione, jure ex Prælatione meruit honorari. Non erubuit ſuper ſe poteſtatem, & ideo dignus qui haberet & ſub ſe milites. Ex abundantia cordis os loquebatur, & juxta quod intus ordinatas habuit affectiones, foris quoque verba decenter compoſuit. Dedit prius honorem Præpoſitis, ut jam à ſubditis juſtè reciperet; ſciens ſe à ſuperioribus accipere, quod impenderet inferioribus, & quia melius propriæ ſubjectionis diſceret experimento ſua ipſe moderari

Digitized by Google

moderari imperia. Forte non ignoravit quod ſubjecto ſibi homini Deus omnia ſubjecerit ſub pedibus, offendenti ſe infenſa reddiderit; & is, quem humilem conſtituerat ſuper opera manuum ſuarum, ſuperbiæ merito comparatus eſt jumentis inſipientibus & ſimilis factus eſt illis. Noverat & fortaſsis, quod humanus ſpiritus ſubditus conditori, ſubjectam ſibi poſſederit carnem, rebellis rebellem invenerit: factuſque tranſgreſſor legis ſuperioris, ſentire cœperit aliâ legem in membris ſuis repugnantem legi mentis ſuæ, & captivantem ſe in legem peccati.

LXXVII.

Invectiva in Prælatos nonnullos, hanc humilitatis infringentes regulam, & ſub humili habitu ac tonſura ſuperbè ſapientes.

Ne unum verbulum de ſuis imperijs patiuntur ſubditos prætergredi, cum ipſi proprijs Epiſcopis & ſuperioribus obedire contemnant.

Spoliant Eccleſias ut emancipentur, redimunt ſe ne obediant, & ut obedientiâ careant, totum ſuum & ſuorum victum expendunt. a Auguſt. 19. de Civit. c. 19.

Non quia Abbates Prælati ſunt monachis, ideo non ſunt ipſi monachi. b Greg. lib. 4. in 1. Reg. c. 10. ſup.

a *Monachum facit profeſſio, Prælatum neceſſitas.*

Non debet neceſſitas hæc præjudicare profeſſioni, nec ſuccedere, ſed accedere Prælatio Monachatui.

b *Debent Prælati tam eſſe parati exhibere, quam exigere, obedientiam; tam obtemperare Præpoſitis, quam ſubjectis imperare.* c Vide de his Auguſt. ſerm. 3. de verb. Dom.

c *Contra ſimiles ſunt nonnulli Phariſæis, alijs imponentes onera importabilia, quæ ipſi nolunt digito tangere.* d Apud Aug lib. de 12 abuſion. & ſerm. de David & Goliat.

Contra Sancti BENEDICTI Regulam, indicant in factis ſuis agenda eſſe, quæ docent diſcipulis eſſe contraria.

d *Convincuntur maximum Chriſti mandatum & docere & ſolvere, ideo minimi vocandi in regno cælorum.*

Digitized by Google

Quiſquis Abbas tentat excutere proprij jugum Epiſcopi, ſubijcit certò ſeipſum Satanæ tyrannidi.

Nec eum juvat ſi prætexat ſe quærere Eccleſiæ ſuæ libertatem, quia libertas hæc omni ſervitute ſervilior comprobatur, quærentem peſſimæ addicens ſuperbiæ ſervituti.

Plura de ſubjectionis hujus utilitate, atque exemptionis vanitate.

Contra item Abbates inordinatè affectantes Epiſcopalia paramenta, pulchrè.

Monachorum inſignia, labor ſunt & latebra, & voluntaria paupertas.

His nobilitatur vita monaſtica, item fuſe ſatis & ornatè

BERNARDVS.

Epiſt. 42. MIror quoſdam in noſtro Ordine Monaſteriorum Abbates hanc humilitatis Regulam odioſá contentione infringere, & ſub humili (quod peius eſt) habitu & tonſura tam ſuperbè ſapere, ut cum ne unum quidem verbulum de ſuis imperijs ſubditos prætergredi patiantur, ipſi proprijs obedire contemnant Epiſcopis. Spoliant Eccleſias ut emancipentur, redimunt ſe ne obediant. Non ita Chriſtus. Ille ſiquidem dedit vitam ne perderet obedientiam, quà iſti, ut careant, totum fere ſuum ſuorumque victum expendunt. Quid hoc eſt præſumptionis, ô Monachi? Neque enim quia Prælati Monachis, ideo non Monachi. Nempe Monachum facit profeſsio, Prælatum neceſsitas. Vt autem non præjudicet neceſsitas profeſsioni, accedat, non Eccl. 33. ſuccedat, Prælatio Monachatui. Alioquin quomodo illud implebitur; *Principem te conſtituerunt, eſto inter illos tanquam unus ex illis?* Quomodo tanquam unus ex illis, manens inter humiles ſuperbus, inter ſubditos rebellis, immitis inter manſuetos? Vt te putemus tamquam unum ex illis, videamus tam

tam exhibere paratum, quam exigere, obedientiam: videamus tam libenter præpoſitis obtemperare ſubjectum, quam imperare ſubjectis. Quod ſi ſemper vis obedientes habere, & nunquam eſſe, probas te non eſſe tanquam unum ex illis, dum unus eſſe renuis ex obedientibus, à quibus dum te ſuperbiendo ſegregas, quorum aggregêris conſortio, patenter advertimus. Et ſi tu vel impudenter contemnis, vel imprudenter diſsimulas, reputari profectò inter illos te noveris, de quibus ſcriptum eſt: *Alligant onera gravia & importabilia, & imponunt humeris hominum, digito autem ſuo nolunt ea movere.* Mat. 23.
Quorum ergo tibi indignius conſortium judicas, delicatorum magiſtrorum, quos veritas increpat; an obedientium Monachorum, quos amicos ſuos commemorat. Ait ſiquidem: *Vos amici mei eſtis, ſi feceritis quæ præcipio vobis* Vides Ioan. 15.
igitur quale eſt jubere quod ipſe non feceris, aut nolle facere quod docueris? Deinde ut taceam illud de Regula, ubi à Sancto BENEDICTO tibi præcipitur, ut *quæ doces diſcipulis eſſe contraria, in tuis factis indices non agenda:* Vt item prætermittam, quod aperte definit tertium humilitatis eſſe gradum *ut quis pro Dei amore omni obedientiâ ſe ſubdat majori:* In Regula veritatis attende quod legitur. *Qui ſolverit*, inquit, Mat. 5.
unum de his minimis meis mandatis, & docuerit ſic homines, minimus vocabitur in regno cælorum. Proinde tu docens, & renuens obedire, non minimum, ſed maximum Chriſti mandatum, & docere & ſolvere convinceris. Itaque Doctor & ſolutor mandati, minimus tu vocandus in regno cælorum. Si ergo tui putas injuriam prioratus minorem ſummis videri ſacerdotibus; non magis indignum æſtimandum eſt minimum vocari in regno cælorum? Si multum ſuperbus es, plus minimus quam minor vocari confundere. Minor quippe vilitas eſt minorem videri quam minimum. Longe autem præſtantius ſolis ſubdi Epiſcopis, quam univerſitati, Sed non propter me, inquis, facio; ſed quæro Eccleſiæ libertatem. O

Digitized by Google

libertas omni (ut ita loquar) ſervitute ſervilior! Patienter ab hujuſmodi libertate abſtineam, quæ me peſsimæ addicat ſuperbiæ ſervituti. Plus timeo dentes lupi, quam virgam Paſtoris. Certus ſum enim ego Monachus, & Monachorum qualiſcumque Abbas, ſi mei quandoque Pontificis à proprijs cervicibus excutere jugū tentavero, quod Satanæ tyrannidi meipſum ſubijcio. Advertens nimirum cruenta illa beſtia, quæ circuit quærens quem devoret, elongatam cuſtodiam, heu ſtatim inſilit in præſumptorem. Meritò enim non cunctatur præſidere ſuperbo, qui ſe jure Regem gloriatur ſuper omnes filios ſuperbiæ. Quis dabit mihi centum in mei cuſtodiam deputari Paſtores? Quantò plures ſentio mei curam gerere, tantò ſecurior exeo in paſcua. Stupenda inſania. Animarum non cunctor turbas mihi cuſtodiendas colligere, & unum ſuper propriam gravor habere cuſtodem. Et quidem ſubjecti me de reddenda pro ſe ratione ſollicitant;
Hæbr. 13. qui autem præſunt mihi, ipſi potius, Paulo dicente, *pervigilant tanquam rationem pro me reddituri.* Illi, & ſi honorant, onerant: Hi non tam premunt quam protegunt. Scio me
Sap. 6. legiſſe: *Iudicium duriſſimum his qui præſunt, exiguo autem conceditur miſericordia.* Quid igitur vos, ô Monachi, ſacerdotum gravat authoritas? Metuitis infeſtationem? *Sed ſi quid patimini propter juſtitiam beati.* Sæcularitatem contemnitis? Sed
Ioan. 19. ſæcularior nemo Pilato, cui Dominus aſtitit judicandus. *Non haberes*, inquit, *in me poteſtatem, niſi tibi data eſſet deſuper.* Iam tunc per ſe loquebatur, & in ſe experiebatur, quod poſt per
Rom. 13 i Apoſtolos clamavit in Eccleſijs *Non eſt poteſtas niſi à Deo & qui poteſtati reſiſtit, Dei ordinationi reſiſtit.* Ite nunc ergo reſiſtere Dei vicario, cum nec ſuo adverſario Chriſtus reſtiterit. Aut dicite, ſi audetis, ſui præſulis Deum ordinationem neſcire, cum Romani Præſidis poteſtatem Chriſtus ſuper ſe quoque fateatur fuiſſe cælitus ordinatam. Verum apertè judicant quidam horum quid cogitent, dum multo labore ac pretio

Apoſto-

Digitized by Google

Apoſtolicis adeptis privilegijs, per ipſa ſibi vendicant inſignia Pontificalia, utentes & ipſi more Pontificum mitrâ, annulo, atque ſandalijs. Sane ſi attenditur rerum dignitas hanc Monachi abhorret profeſsio: Si myſterium, ſolis liquet congruere Pontificibus. Profectò eſſe deſiderant, quod videri geſtiunt, meritoque non queunt eſſe ſubjecti, quibus jam ipſo ſe comparant deſiderio. Quid ſi & nomen eis conferre privilegiorum poſſet authoritas? Quanto putas auro redimerent, ut appellarentur Pontifices? Quo iſta, ô Monachi? Vbi timor mentis? ubi rubor frontis? Quis unquam probatorum Monachorum tale aliquid aut verbo docuit, aut reliquit exemplo? Duodecim humilitatis gradus Magiſter veſter ediſſerit, proprijſque diſtinguit deſcriptionibus; in quo, quæſo, illorum docetur aut continetur, ut hoc faſtu delectari Monachus, has quærere debeat dignitates? Labor & latebræ, & voluntaria paupertas, hæc ſunt Monachorum inſignia, hæc vitam ſolent nobilitare monaſticam. Veſtri autem oculi omne ſublime vident, veſtri pedes omne forum circumeunt, veſtræ manus omne alienum diripiunt patrimonium. Tamen ſi ita oportet, ut emancipati à ſubjectione Pontificum, pari cum ſucceſſoribus Apoſtolorum gloriâ, pari cathedrâ, ijſdemq; ſolemniũ indumentorum inſignibus attollamini, cur non & ſacros Ordines celebratis, benedictiones datis in populis? Quam multa moveor dicere adverſus impudentiſsimam præſumptionem? Sed frænat impetum, quod auribus occupatis ſcribere apud me recolens, longiori lectione vereor fieri oneroſus Archiepiſcopo, & quia res tam manifeſta eſt, ut multitudo repræhendentium videatur impudentiam obduraſſe.

LXXVIII.

libertas omni (ut ita loquar) ſervitute ſervilior! Patienter ab hujuſmodi libertate abſtineam, quæ me peſsimæ addicat ſuperbiæ ſervituti. Plus timeo dentes lupi, quam virgam Paſtoris. Certus ſum enim ego Monachus, & Monachorum qualiſcumque Abbas, ſi mei quandoque Pontificis à proprijs cervicibus excutere jugũ tentavero, quod Satanæ tyrannidi meipſum ſubijcio. Advertens nimirum cruenta illa beſtia, quæ circuit quærens quem devoret, elongatam cuſtodiam, heu ſtatim inſilit in præſumptorem. Meritò enim non cunctatur præſidere ſuperbo, qui ſe jure Regem gloriatur ſuper omnes filios ſuperbiæ. Quis dabit mihi centum in mei cuſtodiam deputari Paſtores? Quantò plures ſentio mei curam gerere, tantò ſecurior exeo in paſcua. Stupenda inſania. Animarum non cunctor turbas mihi cuſtodiendas colligere, & unum ſuper propriam gravor habere cuſtodem. Et quidem ſubjecti me de reddenda pro ſe ratione ſollicitant; Hæbr. 13. qui autem præſunt mihi, ipſi potius, Paulo dicente, *pervigilant tanquam rationem pro me reddituri.* Illi, & ſi honorant, onerant: Hi non tam premunt quam protegunt. Scio me Sap. 6. legiſſe: *Iudicium duriſsimum his qui præſunt, exiguo autem conceditur miſericordia.* Quid igitur vos, ô Monachi, ſacerdotum gravat authoritas? Metuitis infeſtationem? *Sed ſi quid patimini propter juſtitiam beati.* Sæcularitatem contemnitis? Sed Ioan. 19. ſæcularior nemo Pilato, cui Dominus aſtitit judicandus. *Non haberes*, inquit, *in me poteſtatem, niſi tibi data eſſet deſuper*. Iam tunc per ſe loquebatur, & in ſe experiebatur, quod poſt per Rom. 13. Apoſtolos clamavit in Eccleſijs *Non eſt poteſtas niſi à Deo & qui poteſtati reſiſtit, Dei ordinationi reſiſtit.* Ite nunc ergo reſiſtere Dei vicario, cum nec ſuo adverſario Chriſtus reſtiterit. Aut dicite, ſi audetis, ſui præſulis Deum ordinationem neſcire, cum Romani Præſidis poteſtatem Chriſtus ſuper ſe quoque fateatur fuiſſe cælitus ordinatam. Verum apertè judicant quidam horum quid cogitent, dum multo labore ac pretio

Apoſto-

Digitized by Google

Apoſtolicis adeptis privilegijs, per ipſa ſibi vendicant inſignia Pontificalia, utentes & ipſi more Pontificum mitrâ, annulo, atque ſandalijs. Sane ſi attenditur rerum dignitas hanc Monachi abhorret profeſsio: Si myſterium, ſolis liquet congrure Pontificibus. Profectò eſſe deſiderant, quod videri geſtiunt, meritoque non queunt eſſe ſubjecti, quibus jam ipſo ſe comparant deſiderio. Quid ſi & nomen eis conferre privilegiorum poſſet authoritas? Quanto putas auro redimerent, ut appellarentur Pontifices? Quo iſta, ô Monachi? Vbi timor mentis? ubi rubor frontis? Quis unquam probatorum Monachorum tale aliquid aut verbo docuit, aut reliquit exemplo? Duodecim humilitatis gradus Magiſter veſter ediſſerit, proprijſque diſtinguit deſcriptionibus; in quo, quæſo, illorum docetur aut continetur, ut hoc faſtu delectari Monachus, has quærere debeat dignitates? Labor & latebræ, & voluntaria paupertas, hæc ſunt Monachorum inſignia, hæc vitam ſolent nobilitare monaſticam. Veſtri autem oculi omne ſublime vident, veſtri pedes omne forum circumeunt, veſtræ manus omne alienum diripiunt patrimonium. Tamen ſi ita oportet, ut emancipati à ſubjectione Pontificum, pari cum ſucceſſoribus Apoſtolorum gloriâ, pari cathedrâ, ijſdemq; ſolemniũ indumentorum inſignibus attollamini, cur non & ſacros Ordines celebratis, benedictiones datis in populis? Quam multa moveor dicere adverſus impudentiſsimam præſumptionem? Sed frænat impetum, quod auribus occupatis ſcribere apud me recolens, longiori lectione vereor fieri oneroſus Archiepiſcopo, & quia res tam manifeſta eſt, ut multitudo repræhendentium videatur impudentiam obduraſſe.

LXXVIII.

LXXVIII.

Greg. hom. 17.

Præmiſſis Monachorum armis parum congruit, quòd complures poſt ſpretam ſæculi pompam, in Schola humilitatis ſuperbiam magis addiſcant.

Quod impatientes amplius fiant in monaſterio, quam fuiſſent in ſæculo.

Quod in domo Dei non patiantur haberi contemptui, qui in ſua non niſi contemptibiles eſſe potuerunt.

Lib. 8. ep. ep. 11. apud Greg. & hom. 17.

Quod poſt aggreſſam Chriſti militiam rurſus ſæcularibus implicentur negotijs, & terrenis cupiditatibus immergantur.

Quod erigant muros, negligant mores.

Quod concupiſcant aliena, cum lite repetant ſua.

Quod qui antea vix cogniti in vico ſuo vel oppido, modo circumeant Provincias, frequentent curias, Regum notitias, Principumque familiaritates aſſequi delectentur.

Quod cultui veſtium quam virtutum amplius inſiſtant, vincentes hoc ſtudio etiam ipſas mulierculas.

Quod neglecto paupertatis inſigni, quod adverſus aërias poteſtates prætendere debuerant, in veſtimentorum mollitie pacis potius indicium præferentes, ultrò ſe hoſtibus ſine ſanguine tradant inermes.

BERNARDVS.

Hom. 4. ſuper Miſſus eſt.

OMitto autem de his quos excæcat ambitio, & honor ipſe ſuperbiendi eis materia eſt. Sed video (quod magis doleo) poſt ſpretam ſæculi pompam nonnullos in Schola humilitatis ſuperbiam magis addiſcere, ac ſub alis mitis humiliſque Magiſtri gravius inſoleſcere, & impatientes amplius fieri in clauſtro, quam fuiſſent in ſæculo. Quodque magis perverſum eſt, plerique in domo Dei non patiuntur

patiuntur haberi contemptui, qui in ſua non niſi contemptibiles eſſe potuerunt: ut quia videlicet ubi à pluribus honores appetuntur, ipſi locum habere non meruerunt, ſaltem ibi honorabiles videantur, ubi ab omnibus honores contemnuntur. Video & alios (quod non ſine dolore videri debet) poſt aggreſſam Chriſti militiam, rurſus ſæcularibus implicari negotijs, rurſus cupiditatibus terrenis immergi, cum magna cura erigere muros, & negligere mores, ſub prætextu quoque communis utilitatis verba vendere divitibus, & matronis ſalutationes: ſed & contra Imperatoris ſui edictum concupiſcere aliena, & ſua cum lite repetere, non audientes Apoſtolum ex imperio Regis tubicinantem: *Hoc ipſum*, inquit *delictum eſt in vobis, quod cauſſas habetis. Quare non magis fraudem patimini?* Itane mundum ſibi, & ſe mundo crucifixerunt, ut qui antea vix in ſuo vico vel oppido cogniti fuerant, modo circumeuntes Provincias & curias frequentantes, Regum notitias Principumque familiaritates aſſecuti ſint? Quid de ipſo habitu dicam, in quo jam non calor, ſed color requiritur, magiſque cultui veſtium quam virtutum inſiſtitur? Pudet dicere, vincuntur in ſuo ſtudio mulierculæ, quando à Monachis prætium affectatur in veſtibus, non neceſsitas: nec ſaltem forma religioni retenta in habitu ornari, non armari appetunt milites Chriſti: qui dum ſe præparare ad prælium, & contra aëreas poteſtates prætendere paupertatis inſigne debuerant (quod utique adverſarij valde formidant) in mollitie veſtimentorum pacis potius præferentes indicium, ultro ſe hoſtibus ſine Sanguine tradunt inermes. Nec aliundè hæc omnia mala contingunt, niſi quod illam, qua ſæculum deſervimus, deſerentes humilitatem, datum per hoc cogitamus inepta denuo ſectari ſtudia ſæcularium, canes efficimur revertentes ad vomitum.

1. Cor. 6.

Digitized by Google

LXXIX.

Quo animo eſſet BERNARDVS, *ſi quando eum à ſuis avelleret neceſſitas.*

Grave Admodum Prælato eſſe debet vel ad tempus abeſſe à ſubditis, ſine quibus & regnare, miſeram ſibi reputare debet ſervitutem.

Quantis curis, qua contritione afficiatur bonus Prælatus in abſentia, quoadusque ſuis reddatur viſceribus.

BERNARDVS.

Epiſt. 143. EX vobis perpendite, quid patiar ego. Si vobis moleſta eſt abſentia mea, nemo dubitet mihi eſſe moleſtiorem. Non enim paris jacturæ, nec ejuſdem gravaminis eſt me uno carere vobis, meque veſtra univerſitate deſtitui. Tot me neceſſe eſt affici curis, quot vos eſtis, & ad ſingulos quoſque veſtrum dolere abſentiam, timere pericula. Duplex contritio iſta non me deſeret, quoad uſque meis viſceribus ego reddar. Quod quidem & vos ſentire pro me non ambigo, ſed ego unus ſum. Vobis ergo una, mihi multiplex incumbit triſtandi ratio, utpote pro omnibus vobis. Nec ſolum cruciat quod abſque vobis vel ad tempus vivere cogor, ſine quibus & regnare miſeram mihi reputo ſervitutem, ſed etiam quod verſari compellor in his quæ amicam quietem omnino perturbant, & meo propoſito minus fortaſſe, conveniunt. Hæc ſcientes, moræ meæ, quæ meæ non eſt voluntatis, ſed Eccleſiaſticæ neceſſitatis, non oportet vos indignari, ſed compati. Spero autem quod non erit longa, vos orate ut non ſit infructuoſa. Detrimenta quæ interim forte contingent, emolumenta reputentur, quoniam Deus in cauſſa eſt, qui cum ſit benignus & omnia poſsit, facile damna reſarciet,

Digitized by Google

ſarciet, non ſolum integrè, ſed etiam cumulatè. Propterea bono animo ſimus, Deum habentes nobiſcum, in quo & vobis præſentes ſumus, quantiſlibet terrarum ſpatijs diviſi à vobis videamur. Quicumque in vobis benè officioſum ſeipſum exhibet, humilem, timoratum, ſtudioſum lectionis, orationibus vigilem, fraternæ charitatis ſollicitum, non me putet abſentem ſibi. Nam quomodo ei præſens ſpiritu non ſum, cum quo eſt mihi cor unum & anima una? Si quis autem ſuſurro (quod abſit) extitit inter vos aut bilinguis, aut murmurans, aut contumax, aut impatiens diſciplinæ, aut inquietus & vagus, & qui panem comedere otioſus non erubeſcat, huic etiamſi corpore præſens eſſem, longe eſſet ab eo anima mea, eo quod ipſe longè fecerit à ſe Deum morum, non locorum diſtantiâ. Interim fratres, dum venio, ſervite Domino in timore, ut ſine timore quandoque de manu inimicorum veſtrorum liberati ſerviatis illi. Servite in ſpe, quoniam fidelis eſt in promiſsis, ſervite ex merito, quia multus in meritis eſt. Nam etſi cætera taceam, hoc ſolo certè non immeritò vitam ſibi vendicat noſtram, quod pro ea præbuit ſuam. Nemo igitur ſibi vivat, ſed ei qui pro ſe mortuus eſt. Cui enim juſtius vivam, quam ei, qui ſi non moreretur, ego non viverem? Cui commodius, quam promittenti vitam æternam? Cui magis ex neceſsitate, quam flammas perpetuas minitanti? Sed ſervio voluntariè, quia charitas libertatem donat. Huc provoco viſcera mea. Servite in charitate illa, quæ timorem expellit, labores non ſentit, meritum non intuetur, præmium non requirit, & tamen plus omnibus urget. Nullus terror ſic ſollicitat, nulla præmia ſic invitant, nulla juſtitia ſic exigit. Ipſa vos mihi inſeparabiliter jungat, ipſa me vobis jugiter repræſentet, horis maximè quibus oratis, Chariſsimi & Deſideratiſsimi Fratres.

Digitized by Google

LXXX.

Triſtatur bonus Prælatus, ſi quando ſuos ad tempus vel modicum deſerere compellitur.

Quocumque euntem ſequitur dulcis memoria ſubditorum, quantò dulcior, tantò moleſtior.

Semper metuit abſens mori & non inter Fratres, domeſticos, chariſsimos, quod dulcius, humanius, tutiuſque eſſe conſtat.

Optat oculos ſibi claudi manibus ſubditorum, filiorum, qui extrema videant, exitum conſolentur, ſpiritum levent ad conſortium beatorum, corpus pauperis cum pauperum corporibus ſepeliant.

BERNARDVS.

Epiſt. 44. TRiſtis eſt anima mea uſque dum redeam, & non vult conſolari uſque ad vos. Quæ enim eſt mihi conſolatio in tempore malo, & in loco peregrinationis meæ? Nonne vos in Domino? Minimè quidem deſerit me quocumque jero, memoria veſtri, ſed quanto memoria dulcior, tanto abſentia moleſtior. Heu mihi, quia incolatus meus non ſolum prolongatus eſt, ſed etiam cumulatus. Et
Pſalm. 68. revera juxta Prophetam, *ſuper dolorem vulnerum meorum addiderunt*, qui me à vobis aliquando vel corpore ſeparant. Eſt commune exilium, ipſumque moleſtum ſatis, quod quamdiu ſumus in corpore, peregrinamur à Domino. Huic acceſsit & ſpeciale, (quod penè impatientem me reddit) ut cogar vivere ſine vobis; longa moleſtia, & tædioſa expectatio, vanitati huic occupanti omnia tamdiu manere ſubjectum: fæculenti corporis horrido circumdari carcere, & mortis vinculis funibuſque peccatorum necdum abſolvi, & tanto tempore non eſſe cum Chriſto. Cæterum adverſus hæc omnia unum mihi remedium qualecumque erat, & verè datum deſuper;

deſuper, pro vultu videlicet gloriæ, qui abſconditus eſt uſque adhuc, videre interim templum Dei Sanctum quod eſtis vos. Ex hoc templo facilis mihi videbatur tranſitus ad illud glorioſum, ad quod Propheta ſuſpirat dicens: *Vnam petij à Domino, hanc requiram, ut inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ, ut videam voluntatem Domini, & viſitem templum ejus.* Quid dicam? Quoties id ſolatium interpolatum eſt mihi? Ecce hoc tertio (niſi fallor) avulſa ſunt à me viſcera mea. Parvuli ablactati ſunt ante tempus, ipſos, quos per Evangelium genui, non licet educare. Propria denique deſerere, & aliena curare cogor, & dubito penè quid magis ægre feram, an ſubtrahi illis, an intricari iſtis. Itane, bone Ieſu, tota deficiet in dolore vita mea & anni mei in gemitibus? Bonum mihi, Domine, magis mori quam vivere eſt, non tamen niſi inter fratres, inter domeſticos, inter chariſſimos. Id ſiquidem dulcius, humanius, tutiuſque eſſe conſtat. Imò vero pium eſt, ut in hoc remittas mihi, ut refrigerer priuſquam abeam, & amplius non ero. Si placet Domino meo ut oculi Patris qualiſcumque, qui non ſum dignus vocari Pater, claudantur manibus filiorum, ut extrema videant, exitum conſolentur, ſpiritum ſuis deſiderijs levent ad conſortium, ſi dignum judicas, Beatorum, cum pauperum corporibus, pauperis corpus ſepeliant: Hoc prorſus, ſi inveni gratiam in oculis tuis, precibus & meritis eorundem fratrum meorum obtinere toto affectu deſidero. Verumtamen non mea voluntas, ſed tua fiat. Nec mihi vivere volo, nec mori. Sed dignum eſt, ut qui dolorem meum audiſtis, etiam conſolationem non ignoretis, ſi qua eſt. Primum quidem de omni labore & calamitate quam patior, ſolum arbitror eſſe in cauſſa eum cui omnia vivunt. Velim nolim, neceſſe eſt me vivere illi, qui meam ſibi propriæ vitæ poſitione acquiſivit, qui & potens eſt, ſi quid patimur pro ipſo, recompenſare nobis in illa die miſericors & juſtus judex. Quod ſi

Pſalm. 26.

invitus militavero ei, diſpenſatio mihi tantum credita eſt, & ero ſervus nequam : ſi autem volens, gloria eſt mihi. In hac ergo aliquantulum conſideratione reſpiro. Deinde quod ſæpe non meis meritis ſuperna gratia honeſtavit me in laboribus meis, & gratia illa in me vacua non fuit, ſicut in multis expertus ſum, & vos ex parte non latuit. Sed & hac vice quam neceſſaria Eccleſiæ Dei ſit vel fuerit præſentia parvitatis noſtræ, dicerem ad conſolationem veſtram, ſi non gloriam redoleret. Nunc autem melius eſt, ut hoc per alios

infra. cognoſcatis . . . . Rogate quæ ad pacem ſunt Eccleſiæ, rogate quæ ad ſalutem ſunt vobis, ut iterum vos videamus, vobiſcũ & vivamus & moriamur: & ſic vivite, ut obtineatis.

L X X X I.

Si quando abeſſe atque in publicum prodire cogebatur BERNARDVS, *inſignium monaſticorum hoc eſt, latebrarum ut erat amantiſſimus, implumem ſe aviculam querebatur, pœnè omni tempore nidulo exulantem, vento expoſitam & turbini.*

Greg. lib. 1 ep. ep. 79. & lib. 5. ep. 26.

Quot periculis & incommodis oves exponat abſentia Paſtoris, dum non eſt qui incurſantibus lupis occurrat, conſoletur in tribulationibus, provideat in tentationibus.

B E R N A R D V S.

Epiſt. 11.

IRaſcor occupationibus meis . . . Hoc frequenter patior & ideo frequenter iraſcor, dignus utinam cui omnis ſanctus condoleat. Alioquin dupliciter miſer ſum, ſi nec miſerabilis ſum. Ego vero fraternæ pietati locum in me oſtendo, non meritum. Miſeremini mei, non quia dignus, ſed quoniam inops & pauper ſum ego. Iuſtitia meritum quærit, miſericordia miſeriam intuetur. Vera miſericordia non judicat, ſed afficit: Non nititur diſcuſſione, occaſione

Digitized by Google

ſione contenta. Non enim expectatur ratio ubi affectio trahit. Lugebat Samuel Saul, miſerans, non deliberans. Fundebat lachrymas David parricida, etſi non profuturas, pias tamen. Ita & vos miſeremini mei, non quia merui, ſed quia egeo. Miſeremini mei tanquã miſericordiã conſecuti à Domino; ut ſine timore à mundi tumultibus liberati, ſerviatis ei. Fœlices quos abſcondit in tabernaculo ſuo in die malorum, in umbra alarum ſuarum ſperantes, donec tranſeat iniquitas. Cæterum ego infœlix, pauper & nudus, homo natus ad laborem, implumis avicula pene omni tempore nidulo exulans, vento expoſita & turbini; turbatus ſum, & motus ſum ſicut ebrius, & omnis ſcientia mea devorata eſt. Miſeremini proinde, etſi nihil meriti, certè ſic affecti.

4 Reg. 15
2 Reg. 18.

Quomodo ſecurus abis, qui gregi tibi commiſſo omnem de te ſecuritatem aufers? Quis occurret lupis incurſantibus? Quis conſolabitur in tribulationibus? Quis providebit in tentationibus? Quis denique Leoni reſiſtet rugienti & quærenti quem devoret? Patebunt ſine dubio morſibus malignantium, qui devorant plebem Chriſti, ſicut eſcam panis. Heu quid facient novellæ plantationes Chriſti, quæ per manus tuas conſitæ fuerant diverſis in locis, & locis horroris & vaſtæ ſolitudinis? Quis circumfodiet? Quis impinguabit fimo? Quis ſepem circumdabit? Quis ſuccreſcentes ſollicitus erit reſcindere ſurculos? Aut ſtante profecto tentationum vento tenerrimæ adhuc (heu) facile eradicabuntur; aut inter fruteta certè ſimul exorientia, cum non erit qui purget, ſuffocatæ, nullum afferent fructum.

Epiſt. 4.

LXXXII.

Digitized by Google

libertas omni (ut ita loquar) ſervitute ſervilior! Patienter ab hujuſmodi libertate abſtineam, quæ me peſsimæ addicat ſuperbiæ ſervituti. Plus timeo dentes lupi, quam virgam Paſtoris. Certus ſum enim ego Monachus, & Monachorum qualiſcumque Abbas, ſi mei quandoque Pontificis à proprijs cervicibus excutere jugũ tentavero, quod Satanæ tyrannidi meipſum ſubijcio. Advertens nimirum cruenta illa beſtia, quæ circuit quærens quem devoret, elongatam cuſtodiam, heu ſtatim inſilit in præſumptorem. Meritò enim non cunctatur præſidere ſuperbo, qui ſe jure Regem gloriatur ſuper omnes filios ſuperbiæ. Quis dabit mihi centum in mei cuſtodiam deputari Paſtores? Quantò plures ſentio mei curam gerere, tantò ſecurior exeo in paſcua. Stupenda inſania. Animarum non cunctor turbas mihi cuſtodiendas colligere, & unum ſuper propriam gravor habere cuſtodem. Et quidem ſubjecti me de reddenda pro ſe ratione ſollicitant;
Hæbr. 13. qui autem præſunt mihi, ipſi potius, Paulo dicente, *pervigilant tanquam rationem pro me reddituri.* Illi, & ſi honorant, onerant: Hi non tam premunt quam protegunt. Scio me
Sap. 6. legiſſe: *Iudicium duriſsimum his qui præſunt, exiguo autem conceditur miſericordia.* Quid igitur vos, ô Monachi, ſacerdotum gravat authoritas? Metuitis infeſtationem? *Sed ſi quid patimini propter juſtitiam beati.* Sæcularitatem contemnitis? Sed
Ioan. 19. ſæcularior nemo Pilato, cui Dominus aſtitit judicandus. *Non haberes*, inquit, *in me poteſtatem, niſi tibi data eſſet deſuper.* Iam tunc per ſe loquebatur, & in ſe experiebatur, quod poſt per
Rom. 13. Apoſtolos clamavit in Eccleſijs *Non eſt poteſtas niſi à Deo & qui poteſtati reſiſtit, Dei ordinationi reſiſtit.* Ite nunc ergo reſiſtere Dei vicario, cum nec ſuo adverſario Chriſtus reſtiterit. Aut dicite, ſi audetis, ſui præſulis Deum ordinationem neſcire, cum Romani Præſidis poteſtatem Chriſtus ſuper ſe quoque fateatur fuiſſe cælitus ordinatam. Verum apertè judicant quidam horum quid cogitent, dum multo labore ac pretio

Apoſto-

Digitized by Google

Apoſtolicis adeptis privilegijs, per ipſa ſibi vendicant inſignia Pontificalia, utentes & ipſi more Pontificum mitrâ, annulo, atque ſandalijs. Sane ſi attenditur rerum dignitas hanc Monachi abhorret profeſsio: Si myſterium, ſolis liquet congruere Pontificibus. Profectò eſſe deſiderant, quod videri geſtiunt, meritoque non queunt eſſe ſubjecti, quibus jam ipſo ſe comparant deſiderio. Quid ſi & nomen eis conferre privilegiorum poſſet authoritas? Quanto putas auro redimerent, ut appellarentur Pontifices? Quo iſta, ô Monachi? Vbi timor mentis? ubi rubor frontis? Quis unquam probatorum Monachorum tale aliquid aut verbo docuit, aut reliquit exemplo? Duodecim humilitatis gradus Magiſter veſter ediſſerit, proprijſque diſtinguit deſcriptionibus; in quo, quæſo, illorum docetur aut continetur, ut hoc faſtu delectari Monachus, has quærere debeat dignitates? Labor & latebræ, & voluntaria paupertas, hæc ſunt Monachorum inſignia, hæc vitam ſolent nobilitare monaſticam. Veſtri autem oculi omne ſublime vident, veſtri pedes omne forum circumeunt, veſtræ manus omne alienum diripiunt patrimonium. Tamen ſi ita oportet, ut emancipati à ſubjectione Pontificum, pari cum ſucceſſoribus Apoſtolorum gloriâ, pari cathedrâ, ijſdemq; ſolemniũ indumentorum inſignibus attollamini, cur non & ſacros Ordines celebratis, benedictiones datis in populis? Quam multa moveor dicere adverſus impudentiſsimam præſumptionem? Sed frænat impetum, quod auribus occupatis ſcribere apud me recolens, longiori lectione vereor fieri oneroſus Archiepiſcopo, & quia res tam manifeſta eſt, ut multitudo repræhendentium videatur impudentiam obduraſſe.

LXXVIII.

Digitized by Google

LXXVIII.

Grèg. hom. 17. *Præmiſſis Monachorum armis parum congruit, quòd complures poſt ſpretam ſæculi pompam, in Schola humilitatis ſuperbiam magis addiſcant.*

Quod impatientes amplius fiant in monaſterio, quam fuiſſent in ſæculo.

Quod in domo Dei non patiantur haberi contemptui, qui in ſua non niſi contemptibiles eſſe potuerunt.

Lib. 8. ep. ep. 11. apud Greg. & hom. 17. *Quod poſt aggreſſam Chriſti militiam rurſus ſæcularibus implicentur negotijs, & terrenis cupiditatibus immergantur.*

Quod erigant muros, negligant mores.

Quod concupiſcant aliena, cum lite repetant ſua.

Quod qui antea vix cogniti in vico ſuo vel oppido, modo circumeant Provincias, frequentent curias, Regum notitias, Principumque familiaritates aſſequi delectentur.

Quod cultui veſtium quam virtutum amplius inſiſtant, vincentes hoc ſtudio etiam ipſas mulierculas.

Quod neglecto paupertatis inſigni, quod adverſus aërias poteſtates prætendere debuerant, in veſtimentorum mollitie pacis potius indicium præferentes, ultrò ſe hoſtibus ſine ſanguine tradans inermes.

BERNARDVS.

Hom. 4. ſuper Miſſus eſt. OMitto autem de his quos excæcat ambitio, & honor ipſe ſuperbiendi eis materia eſt. Sed video (quod magis doleo) poſt ſpretam ſæculi pompam nonnullos in Schola humilitatis ſuperbiam magis addiſcere, ac ſub alis mitis humiliſque Magiſtri gravius inſoleſcere, & impatientes amplius fieri in clauſtro, quam fuiſſent in ſæculo. Quodque magis perverſum eſt, plerique in domo Dei non

patiuntur

patiuntur haberi contemptui, qui in ſua non niſi contemptibiles eſſe potuerunt: ut quia videlicet ubi à pluribus honores appetuntur, ipſi locum habere non meruerunt, ſaltem ibi honorabiles videantur, ubi ab omnibus honores contemnuntur. Video & alios (quod non ſine dolore videri debet) poſt aggreſſam Chriſti militiam, rurſus ſæcularibus implicari negotijs, rurſus cupiditatibus terrenis immergi, cum magna cura erigere muros, & negligere mores, ſub prætextu quoque communis utilitatis verba vendere divitibus, & matronis ſalutationes: ſed & contra Imperatoris ſui edictum concupiſcere aliena, & ſua cum lite repetere, non audientes Apoſtolum ex imperio Regis tubicinantem: *Hoc ipſum*, inquit *delictum eſt in vobis, quod cauſſas habetis. Quare non magis fraudem patimini?* Itane mundum ſibi, & ſe mundo crucifixerunt, ut qui antea vix in ſuo vico vel oppido cogniti fuerant, modo circumeuntes Provincias & curias frequentantes, Regum notitias Principumque familiaritates aſſecuti ſint? Quid de ipſo habitu dicam, in quo jam non calor, ſed color requiritur, magiſque cultui veſtium quam virtutum inſiſtitur? Pudet dicere, vincuntur in ſuo ſtudio mulierculæ, quando à Monachis prætium affectatur in veſtibus, non neceſsitas: nec ſaltem forma religioni retenta in habitu ornari, non armari appetunt milites Chriſti: qui dum ſe præparare ad prælium, & contra aëreas poteſtates prætendere paupertatis inſigne debuerant (quod utique adverſarij valde formidant) in mollitie veſtimentorum pacis potius præferentes indicium, ultro ſe hoſtibus ſine Sanguine tradunt inermes. Nec aliundè hæc omnia mala contingunt, niſi quod illam, qua ſæculum deſervimus, deſerentes humilitatem, datum per hoc cogitamus inepta denuo ſectari ſtudia ſæcularium, canes efficimur revertentes ad vomitum.

1. Cor. 6.

Digitized by Google

LXXIX.

Quo animo eſſet BERNARDVS, ſi quando eum à ſuis avelleret neceſſitas.

Grave Admodum Prælato eſſe debet vel ad tempus abeſſe à ſubditis, ſine quibus & regnare, miſeram ſibi reputare debet ſervitutem.

Quantis curis, qua contritione afficiatur bonus Prælatus in abſentia, quoadusque ſuis reddatur viſceribus.

BERNARDVS.

Epiſt. 143. EX vobis perpendite, quid patiar ego. Si vobis moleſta eſt abſentia mea, nemo dubitet mihi eſſe moleſtiorem. Non enim paris jacturæ, nec ejuſdem gravaminis eſt me uno carere vobis, meque veſtra univerſitate deſtitui. Tot me neceſſe eſt affici curis, quot vos eſtis, & ad ſingulos quoſque veſtrum dolere abſentiam, timere pericula. Duplex contritio iſta non me deſeret, quoad uſque meis viſceribus ego reddar. Quod quidem & vos ſentire pro me non ambigo, ſed ego unus ſum. Vobis ergo una, mihi multiplex incumbit triſtandi ratio, utpote pro omnibus vobis. Nec ſolum cruciat quod abſque vobis vel ad tempus vivere cogor, ſine quibus & regnare miſeram mihi reputo ſervitutem, ſed etiam quod verſari compellor in his quæ amicam quietem omnino perturbant, & meo propoſito minus fortaſſe, conveniunt. Hæc ſcientes, moræ meæ, quæ meæ non eſt voluntatis, ſed Eccleſiaſticæ neceſſitatis, non oportet vos indignari, ſed compati. Spero autem quod non erit longa, vos orate ut non ſit infructuoſa. Detrimenta quæ interim forte contingent, emolumenta reputentur, quoniam Deus in cauſſa eſt, qui cum ſit benignus & omnia poſſit, facile damna reſarciet,

ſarciet, non ſolum integrè, ſed etiam cumulatè. Propterea bono animo ſimus, Deum habentes nobiſcum, in quo & vobis præſentes ſumus, quantiſlibet terrarum ſpatijs diviſi à vobis videamur. Quicumque in vobis benè officioſum ſeipſum exhibet, humilem, timoratum, ſtudioſum lectionis, orationibus vigilem, fraternæ charitatis ſollicitum, non me putet abſentem ſibi. Nam quomodo ei præſens ſpiritu non ſum, cum quo eſt mihi cor unum & anima una? Si quis autem ſuſurro (quod abſit) extitit inter vos aut bilinguis, aut murmurans, aut contumax, aut impatiens diſciplinæ, aut inquietus & vagus, & qui panem comedere otioſus non erubeſcat, huic etiamſi corpore præſens eſſem, longe eſſet ab eo anima mea, eo quod ipſe longè fecerit à ſe Deum morum, non locorum diſtantiâ Interim fratres, dum venio, ſervite Domino in timore, ut ſine timore quandoque de manu inimicorum veſtrorum liberati ſerviatis illi. Servite in ſpe, quoniam fidelis eſt in promiſsis, ſervite ex merito, quia multus in meritis eſt. Nam etſi cætera taceam, hoc ſolo certè non immeritò vitam ſibi vendicat noſtram, quod pro ea præbuit ſuam. Nemo igitur ſibi vivat, ſed ei qui pro ſe mortuus eſt. Cui enim juſtius vivam, quam ei, qui ſi non moreretur, ego non viverem? Cui commodius, quam promittenti vitam æternam? Cui magis ex neceſsitate, quam flammas perpetuas minitanti? Sed ſervio voluntariè, quia charitas libertatem donat. Huc provoco viſcera mea. Servite in charitate illa, quæ timorem expellit, labores non ſentit, meritum non intuetur, præmium non requirit, & tamen plus omnibus urget. Nullus terror ſic ſollicitat, nulla præmia ſic invitant, nulla juſtitia ſic exigit. Ipſa vos mihi inſeparabiliter jungat, ipſa me vobis jugiter repræſentet, horis maximè quibus oratis, Chariſsimi & Deſideratiſsimi Fratres.

Digitized by Google

LXXX.

Triſtatur bonus Prælatus, ſi quando ſuos ad tempus vel modicum deſerere compellitur.

Quocumque euntem ſequitur dulcis memoria ſubditorum, quantò dulcior, tantò moleſtior.

Semper metuit abſens mori & non inter Fratres, domeſticos, chariſſimos, quod dulcius, humanius, tutiuſque eſſe conſtat.

Optat oculos ſibi claudi manibus ſubditorum, filiorum, qui extrema videant, exitum conſolentur, ſpiritum levent ad conſortium beatorum, corpus pauperis cum pauperum corporibus ſepeliant.

BERNARDVS.

Epiſt. 44. TRiſtis eſt anima mea uſque dum redeam, & non vult conſolari uſque ad vos. Quæ enim eſt mihi conſolatio in tempore malo, & in loco peregrinationis meæ? Nonne vos in Domino? Minimè quidem deſerit me quocumque jero, memoria veſtri, ſed quanto memoria dulcior, tanto abſentia moleſtior. Heu mihi, quia incolatus meus non ſolum prolongatus eſt, ſed etiam cumulatus. Et
Pſalm. 68. revera juxta Prophetam, *ſuper dolorem vulnerum meorum addiderunt*, qui me à vobis aliquando vel corpore ſeparant. Eſt commune exilium, ipſumque moleſtum ſatis, quod quamdiu ſumus in corpore, peregrinamur à Domino. Huic acceſsit & ſpeciale, (quod penè impatientem me reddit) ut cogar vivere ſine vobis; longa moleſtia, & tædioſa expectatio, vanitati huic occupanti omnia tamdiu manere ſubjectum: fæculenti corporis horrido circumdari carcere, & mortis vinculis funibuſque peccatorum necdum abſolvi, & tanto tempore non eſſe cum Chriſto. Cæterum adverſus hæc omnia unum mihi remedium qualecumque erat, & verè datum

deſuper;

deſuper, pro vultu videlicet gloriæ, qui abſconditus eſt uſque adhuc, videre interim templum Dei Sanctum quod eſtis vos. Ex hoc templo facilis mihi videbatur tranſitus ad illud glorioſum, ad quod Propheta ſuſpirat dicens: *Vnam petij à Domino, hanc requiram, ut inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ, ut videam voluntatem Domini, & viſitem templum ejus.* Quid dicam? Quoties id ſolatium interpolatum eſt mihi? Ecce hoc tertio (niſi fallor) avulſa ſunt à me viſcera mea. Parvuli ablactati ſunt ante tempus, ipſos, quos per Evangelium genui, non licet educare. Propria denique deſerere, & aliena curare cogor, & dubito penè quid magis ægre feram, an ſubtrahi illis, an intricari iſtis. Itane, bone Ieſu, tota deficiet in dolore vita mea & anni mei in gemitibus? Bonum mihi, Domine, magis mori quam vivere eſt, non tamen niſi inter fratres, inter domeſticos, inter chariſſimos. Id ſiquidem dulcius, humanius, tutiuſque eſſe conſtat. Imò vero pium eſt, ut in hoc remittas mihi, ut refrigerer priuſquam abeam, & amplius non ero. Si placet Domino meo ut oculi Patris qualiſcumque, qui non ſum dignus vocari Pater, claudantur manibus filiorum, ut extrema videant, exitum conſolentur, ſpiritum ſuis deſiderijs levent ad conſortium, ſi dignum judicas, Beatorum, cum pauperum corporibus, pauperis corpus ſepeliant: Hoc prorſus, ſi inveni gratiam in oculis tuis, precibus & meritis eorundem fratrum meorum obtinere toto affectu deſidero. Veruntamen non mea voluntas, ſed tua fiat. Nec mihi vivere volo, nec mori. Sed dignum eſt, ut qui dolorem meum audiſtis, etiam conſolationem non ignoretis, ſi qua eſt. Primum quidem de omni labore & calamitate quam patior, ſolum arbitror eſſe in cauſſa eum cui omnia vivunt. Velim nolim, neceſſe eſt me vivere illi, qui meam ſibi propriæ vitæ poſitione acquiſivit, qui & potens eſt, ſi quid patimur pro ipſo, recompenſare nobis in illa die miſericors & juſtus judex. Quod ſi

Pſalm. 26.

ſione contenta. Non enim expectatur ratio ubi affectio trahit. Lugebat Samuel Saul, miſerans, non deliberans. Fundebat lachrymas David parricida, etſi non profuturas, pias tamen. Ita & vos miſeremini mei, non quia merui, ſed quia egeo. Miſeremini mei tanquã miſericordiã conſecuti à Domino, ut ſine timore à mundi tumultibus liberati, ſerviatis ei. Fœlices quos abſcondit in tabernaculo ſuo in die malorum, in umbra alarum ſuarum ſperantes, donec tranſeat iniquitas. Cæterum ego infœlix, pauper & nudus, homo natus ad laborem, implumis avicula pene omni tempore nidulo exulans, vento expoſita & turbini; turbatus ſum, & motus ſum ſicut ebrius, & omnis ſcientia mea devorata eſt. Miſeremini proinde, etſi nihil meriti, certè ſic affecti.

4 Reg. 15
2 Reg. 18.

Quomodo ſecurus abis, qui gregi tibi commiſſo omnem de ſe ſecuritatem aufers? Quis occurret lupis incurſantibus? Quis conſolabitur in tribulationibus? Quis providebit in tentationibus? Quis denique Leoni reſiſtet rugienti & quærenti quem devoret? Patebunt ſine dubio morſibus malignantium, qui devorant plebem Chriſti, ſicut eſcam panis. Heu quid facient novellæ plantationes Chriſti, quæ per manus tuas conſitæ fuerant diverſis in locis, & locis horroris & vaſtæ ſolitudinis? Quis circumfodiet? Quis impinguabit ſimo? Quis ſepem circumdabit? Quis ſuccreſcentes ſollicitus erit reſcindere ſurculos? Aut flante profecto tentationum vento tenerrimæ adhuc (heu) facile eradicabuntur; aut inter fruteta certè ſimul exorientia, cum non erit qui purget, ſuffocatæ, nullum afferent fructum. Epiſt. 4.

Digitized by Google

LXXXII.

Greg. lib. 11 ep. ep. 79 & lib. 5. ep. 26

Idem hom. 17.

Invehitur contra dormitantes à ſpirituali ſtudio.

Qui toti intenti ſiniſtro lateri, dant oblivioni dexteram ſuam.

Qui avidè lucra captant præſentia, tranſitorijs gaudent ſæculariter utilitatibus, ad terrenarum damna facultatum puſillanimiter turbantur, carnaliter ſuper his decertant, impudenter diſcurrunt, irreligioſe ſæcularibus implicant ſe negotijs, ac ſi hæc forent tota eorum portio & ſubſtantia.

Revocat eos ad contemptum ſæcularis militiæ & terrenorum bonorum.

Ad cuſtodiendum horreum ſuum, qui tam prudenter ſervant paleas ſuas.

Ad invigilandum pretioſo theſauro ſuo qui ſic incubant ſterquilinio ſuo.

Providendum ei, qui eſt lateris dextri negligens, cultor ſiniſtri, ne tandem cum hædis locum accipiat in ſiniſtra, quam elegit.

Quamdiu hic ſumus, latus utrumque tegendum, ſed erit quando neutri metuendum.

BERNARDVS.

Serm: in pſalm. 90.

QVid nos miſeri dormitamus à ſpirituali ſtudio, quos tam multipliciter inſectatur nequitia ſpiritualis? Et pudor eſt dicere, & ſilere prohibet vis doloris. Quantos enim invenire eſt, fratres, ex his quoque qui in religionis habitu & propoſito degunt perfectionis, quos terribilis illa Prophetæ ſententia compræhendiſſe videtur: *Si oblitus fuero tui, Hieruſalem, oblivioni detur dextera mea?* Nempe ſiniſtri cuſtodiæ lateris totâ ſollicitudine incumbentes, callent admodum, ſed ſapientiâ hujus ſæculi, cui abrenunciaſſe debuerant: eâ quoque nihilominus, quam revelat caro

Pſalm. 136.

& ſanguis:

& ſanguis: quibus juxta Apoſtolum noluiſſe acquieſcere videbantur. Denique videas eos tam avide lucra captare præſentia, tam ſæculariter tranſitorijs utilitatibus gaudere, ad terrenarum damna vel minima facultatum tam puſillanimiter turbari, tam carnaliter ſuper his decertare, diſcurrere tam impudenter, tam irreligioſè ſæcularibus ſeſe implicare negotijs, ac ſi hoc eſſet tota eorum portio, hæc univerſa ſubſtantia. Attentius ſane agricola pauperem excolit fundum, ſed cui forte nulla amplior pretioſiorve ſit poſſeſsio. Buccellam panis in ſinu ſuo mendicus abſcondit, quod in ſacellis ſuis ſolum hoc metalli genus æruginet. Tu quid ita extremæ huic paupertati, & quidem proprij malè prodigus laboris, incumbis? Eſt & alia tibi profeſsio, & ſi forte remota. Erras, nihil tam prope nos, quam quod intra nos eſt. At forte non quidem longius poſitam, ſed inutilem eſſe cauſſaris, ut hic tibi quærendam magis ſufficientiam putes. Falleris, ibi magis invenies, imò non invenies niſi ibi. An vero æſtimas quod vel operam tuam non exigat, vel minus reſpondeat operanti? Aut certè in tuto credis eſſe locatam, nec ulla deinceps ſollicitudine cuſtodis egere? Quodlibet horum ſapias, ſcito quod deſipias vehementer. Ibi enim quam maximè *quæ ſeminaverit homo. hæc & metet.* Sed & *qui parcè ſeminat, parcè & metet,* qui verò *in benedictionibus ſeminaverit, de benedictionibus & metet,* ut faciat unum Trigeſimum, unum Sexageſimum, unum Centeſimum. Habes autem theſaurum iſtum in vaſis fictilibus, ſi tamen adhuc habes. Puto enim, jam amiſiſti, jàm ſublatus eſt; puto, jam comederunt alieni robur tuum, & ignoraſti, nec poteſt theſauro tuo cor opponere, quippe qui theſaurum ipſum non habeas. Alioquin, quæſo te ſi tam ſollicitus es, ſi nec minima ſpernis, ſi tam prudenter ſervas paleas tuas, etiam horreum tuum ſervare memento, & cuſtodire. Imo verò non exponas theſaurum tuum, qui ſic incubas ſterquilinio tuo. Fortè

Gal. 1.

Gal. 6.

2. Cor. 9.

Digitized by Google

enim illud tibi invident mille, ſed iſtum obſident decem millia, nec minus ſuperabundantes aſtutiâ & crudelitate
Pſalm. 90 quam numero. *Cadent*, inquit, *à latere tuo mille & decem millia à dextris tuis*. Verte illuc oculos fidei fortè enim jam irrupe-runt aditus, forte jam liberè diripiunt omnia, forte jam ſpolia ipſa diſtribuunt. Quid ſiniſtro lateri tam malè ſtudio-ſus obſervator inhæres, niſi quod non in latere jam tibi eſſe ſed in facie ſiniſtra videntur, quod hæc provideras in con-ſpectu tuo ſemper: & qui tangit hoc, non latus tetigiſſe putetur, ſed pupillam oculi tui? Cæterum jam nunc tibi provide quiſquis es dextri negligens, ſiniſtri lateris cultor, ne cum hædis locum accipias in ſiniſtra, quem elegiſti. Aſ-perum verbum eſt, fratres, non immerito expaviſtis. At cavere non minus neceſſe eſt quam pavere. Et quidem Do-minus meus Ieſus poſt cætera inæſtimabilis ſuæ erga me be-neficia pietatis, etiam dextrum ſibi propter me paſſus eſt latus fodi, quod videlicet nonniſi de dextra mihi propinare vel-let, nonniſi in dextra locum parare refugij. Vtinam ego talis merear eſſe columba, quæ in foramine petræ habitet, & in foramine lateris dextri. Conſidera tamen hoc vulnus eum penitus non ſenſiſſe. Neque enim illud excipere voluit, niſi jam ſoporatus in morte, ut moneret te, quamdiu vivis, in hujus ſemper lateris vigilare cuſtodia, ſed & mortuam cenſeri eam animam oportere, quæ quidem perniciosâ in-ſenſibilitate diſsimulet in dextra ſibi vulnus infligi. Meritò quidem in ſiniſtro latere poſitum eſſe dicitur cor hominis, quod affectio ejus prona ſit ſemper & proclivis in terram:
Pſalm. 118. Nec ſane ignorabat hoc qui miſerabiliter ingemiſcens, *Ad-hæſit*, inquit, *pavimento anima mea, vivifica me ſecundum verbum tuum*. Sed ne is quidem in hoc pondere nos conditionis hu-manæ & gravedine cordis volebat remanere, qui ſic admo-nens loquebatur: *Levemus corda noſtra cum manibus ad Deum*. Plane id ſuadebat, ut à ſiniſtro latere erigerentur ad dex-trum.

Digitized by Google

trum. Sæcularis militia, fratres, in ſiniſtro tantum latere clipeum portat: non imitemur, ſi inter eos nolumus deputari quos huic ſæculo militare conſtat, non Chriſto. *Nemo*, inquit, *militans Deo, implicat ſe negotijs ſæcularibus*, hoc eſt, ſcutum applicat, non tam dextræ, quam ſiniſtræ. Attamen, fratres, utrumque nobis latus tegendum eſt, ſi meminiſtis. *Scuto*, inquit, *circumdabit te veritas ejus*. Et Apoſtolus ipſe, *per arma*, inquit, *juſtitiæ, à dextris & à ſiniſtris*. Cæterum ipſam audi juſtitiam. Fortè enim non eadem utrique lateri forma præſcribitur. Nempe hinc quidem mandatur: *Non vosmetipſos defendentes, chariſſimi, ſed date locum iræ*. Inde verò præcipitur: *Nolite locum dare Diabolo*. Et item: *Reſiſtite Diabolo, & fugiet à vobis*. Audi adhuc quomodo regas utrumque latus: *Providentes bona*, ait idem Apoſtolus, *non tantum coram Deo, ſed etiam coram hominibus*. Hæc eſt enim voluntas Dei, ut benefacientes, non modo tabeſcere malignorum Dæmonum invidiam, verum etiam obmuteſcere faciatis imprudentium hominum ignorantiam. Nunquid tamen in æternum erit nobis hæc protectio neceſſaria, aut certe ab utroque latere hoſtile agmen inſtabit? Erit quando non modo non inſtabunt, ſed nec ſtabunt quidem. *Cadent à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis*. Siquidem nec humana malitia jam tunc habebit quid faciat, nec Dæmonum millia plus verebimur, quam totidem vermium agmina vel muſcarum. Haud aliter denique intuebimur eos, quam filij Iſraël tranſmiſſo jam mari rubro undique ſui Ægyptios mortuos, ſed & rotas curruum ire in profundum cernebant, ut & nos ſcilicet (longe tamen ſecurius & delectabilius) cantemus Domino quod glorioſè honoririficatus ſit, equum pariter & aſcenſorem ejus deijciens in abyſſum.

2.Tim.2. Pſalm.90. 1.Cor.6. Rom. 12. Eph. 4. Iacob. 4. 1.Cor.8.

Digitized by Google

LXXXIII.

a Greg. lib 1. ep. ep. 14. b Greg. lib 5. mor. c. 8. c Greg. hom. 17. in cap. 10. Luc.

a *Non ſe det Prælatus totum occupationibus nihil ſui ſibi relinquens.*

b *Multo prudentius interdum ſe illis ſubtrahet, quam patiatur trahi ab ipſis, & Duci paulatim quo non vult.*

In his ſtulto labore tempus teritur, quæ non ſunt aliud, quam afflictio ſpiritus, eviſceratio mentis, evacuatio gratiæ.

c *Fructus horum non aliud quam aranearum telæ.*

Occupationes ducunt ad cor durum.

Duri cordis pulcherrima deſcriptio.

BERNARDVS.

Lib. 1. De conſid. c. 2.

NOli nimis credere affectui tuo; qui nunc eſt. Nil tam fixum animo, quod neglectu & tempore non obſoleſcat. Vulneri vetuſto & neglecto callus obducitur, & eo inſanabile quo inſenſibile fit. Denique dolor continuus & acerbus, diuturnus eſſe non patitur. Nam ſi non aliunde extunditur neceſſe eſt cedat vel ſibi. Enim vero citò aut de remedio conſolationem recipiet, aut de aſsiduitate ſtuporem. Quid non invertat conſuetudo? Quid non aſsiduitate duretur? Quid non uſui cedat? Quantis, quod præ amaritudine exhorrebant, uſu ipſo malè indulce converſum eſt? Audi juſtum quid lamentetur ſuper hujuſcemodi: *Quæ prius tangere nolebat anima mea, nunc præ anguſtia cibi mei ſunt.* Primum tibi importabile videbitur aliquid, proceſſu temporis, ſi aſſueſcas, judicabis non ad eo grave; paulò poſt & leve ſenties: paulò poſt nec ſenties: paulò poſt etiam delectabit. Ita paulatim in cordis duritiam itur, & ex illa in averſionem. Sic & gravis & continuus dolor citum, ut dixi, habiturus eſt exitum, aut ſanitatem profecto, aut inſenſibilitatem.

Iob. 6.

Digitized by Google

litatem. Huic prorſus, huic tibi timui ſemper & timeo, ne dilato remedio dolorem non ſuſtinens, periculo te irrevocabiliter deſperatus immergas. Vereor, inquam, ne in medijs occupationibus (quoniam multæ ſunt) dum diffidis finem, frontem dures, & ita ſenſim te ipſum quodammodo ſenſu prives juſti utiliſque doloris. Multo prudentius te illis ſubtrahas vel ad tempus, quam patiare trahi ab ipſis, & duci certè paulatim quo tu non vis. Quæris quo? Ad cor durum. Nec pergas quærere, quid illud ſit: ſi non expaviſti, tuum hoc eſt. Solum eſt cor durum, quod ſemetipſum non exhorret, quia nec ſentit. Quid me interrogas? Interroga Pharaonem. Nemo duri cordis ſalutem unquam adeptus eſt, niſi quem forte miſerans Deus abſtulit ab eo (juxta Prophetam) cor lapideum & dedit cor carneum. Quid ergo cor durum? Ipſum eſt quod nec compunctione ſcinditur, nec pietate mollitur, nec monetur precibus, minis non cedit, flagellis duratur; ingratum ad beneficia eſt, ad conſilia infidum, ad judicia ſævum, inverecundum ad turpia, impavidum ad pericula, inhumanum ad humana, temerarium ad divina, præteritorum obliviſcens, præſentia negligens, futura non providens. Ipſum eſt, cui præteritorum, præter ſolas injurias, nihil omnino non præterit, præſentium nihil non perit, futurorum nulla, niſi forte adulciſcendũ proſpectio ſeu præparatio eſt. Et ut brevi cuncta horribilis mali mala complectar, ipſum eſt, quod nec Deum timet, nec hominem reveretur. En quo trahere te habent hæ occupationes maledictæ, ſi tamen pergis, ut cœpiſti, ita dare te totum illis, nihil tui tibi relinquens. Perdis tempus: & ſi licet nunc alterum me tibi exhibere Iethro, tu quoque in his ſtulto labore conſumeris, quæ non ſunt niſi afflictio ſpiritus, eviſceratio mentis, evacuatio gratiæ. Nam fructus horum, quid niſi aranearum telæ?

Ezech. 36

LXXXIV.

Greg lib 5. moral. c. 8. *Meminerit ergo Prælatus interdum ſe reddere ſibi.*

Non tanta ſit ei cura aliorum, ne obliviſcatur ſui.

Si quod vivit & ſapit, totum dat actioni, conſiderationi nihil, non in hoc laudandus.

BERNARDVS.

Lib. De conſid. c. 5. AVdi ergo quid redarguam, quid ſuadeam. Si quod vivis & ſapis, totum das actioni, conſiderationi nihil, laudo te, in hoc non laudo. Puto quod & Eccl. 38. nemo, qui à Salomone audierit: *Qui minoratur actu, percipiet ſapientiam.* Certè nec ipſi actioni expedit conſideratione 1. Cor. 9. non præveniri. Si item totus vis eſſe omnium, inſtar illius, qui omnibus omnia factus eſt, laudo humanitatem, ſed ſi plena ſit. Quomodo autem plena, te excluſo & tu homo es. Ergo ut integra ſit & plena humanitas, colligat & te intra ſe ſinus, qui omnes recipit. Alioquin quid tibi prodeſt, juxta verbum Domini, ſi univerſos lucreris, te unum perdens? Mat. 16. Quamobrem cum omnes te habeant, eſto etiam tu ex habentibus unus. Quid ſolus fraudaris munere tui? Vſque quo vadens ſpiritus & non rediens? Vſquequo non recipis te & ipſe inter alios vice tua? Sapientibus & inſipientibus debitor es, & ſoli negas te tibi? Stultus & ſapiens, ſervus & liber, dives & pauper, vir & fæmina, ſenex & juvenis, Clericus & Laicus, juſtus & impius, omnes pariter participant te, omnes de fonte publico bibunt, pectore tuo, & tu ſeorſum ſitiens ſtabis? Maledictus qui partem ſuam facit deteriorem, quid ille qui ſe penitus reddit expertem? Sanè. Deriventur aquæ tuæ in plateas; homines & jumenta & pecora bibant ex eis quin & camelis pueri Abrahæ potum tribuas, ſed inter cæ-

teros

teros bibe & tu de fonte putei tui. *Alienus*, inquit, *non bibat ex eo*. Nunquid tu alienus? Cui non alienus, ſi tibi es? Denique qui ſibi nequam, cui bonus? Memento proinde, non dico, ſemper, ſed vel interdum, reddere teipſum tibi: utere tu quoque te inter multos, aut certè, poſt multos. Quid indulgentius? hoc enim dico ſecundũ indulgentiá, non ſecundum judicium. Puto & ipſo Apoſtolo indulgentiorem me in hac parte. Ergo plus quam oportet, inquis. Non inficior. Quid ſi ita oportet? Nam tu, ut confido, noſtra non eris meticulosá infirmatione contentus, ſed abundabis magis. Sanè ſic decet, te ſcilicet abundantiorem, quam me audaciorem eſſe: Ego quoque mihi tutius judico apud Majeſtatem timiditate quam temeritate periclitari. Et fortaſsis non ſecus moveri ſapientem oportuit, ut ſit quod ſcriptum eſt: da occaſionem ſapienti, & ſapientior erit. Eccl. 14.

LXXXV.

Vt nec totum actioni, ſic nec totum contemplationi dandum à Prælato. Vide Greg. lib. 31 mor. c. 12.

Comparantur Dominus Ieſus in templo inventus à Maria & Ioſeph, & Prælatus contemplationi vacans, & pluſquam ſubditis expedit, indulgens.

Prælati nutricius Spiritus ſanctus, mater charitas.

Ab his caſtigatus reducitur in Nazareth, id eſt, ad ſollicitudinem ſuis exhibendam.

BERNARDVS.

Poſt triduum invenerunt eum in templo, haud dubium quin Maria & Ioſeph, altera mater, alter nutricius. Invenitur itaque ſpiritualis ſpiritualium contemplator, non in quolibet loco, ſed in templo. Habet enim Homilia infra octavam Epiphaniæ.

Hieruſa-

Hieruſalem atrium, habet portas, habet templum. Et atrium aliquando patet quidem inimicis, portæ autem patefiunt ſolis amicis, ingreſſus vero templi non indulgetur niſi perfectis. Igitur qui in temporalibus æterna, in terrenis cæleſtia, in humanis divina, in creaturis creatorem valet inſpicere, quaſi in atria cæleſtis Hieruſalem introductus exultet: Hucuſque Philoſophi, quaſi inimici, in atria intelligentiæ ſuæ vim poterant extendere, ſicut dicit Apoſtolus:

Rom. 1. *Quod enim notum eſt Dei, manifeſtum eſt in illis, inviſibilia enim ipſius à creatura mundi per ea quæ facta ſunt intellecta conſpiciuntur, ſempiterna quoque virtus ejus & divinitas.* Qui vero in ſcripturis ſanctis ablato velamine, revelatâ facie gloriam Dei poterit contemplari, de ingreſſu portarum Hieruſalem glorietur. At ſi pinguedinem intimæ dilectionis & tuæ adipem affectionis in cordis ara cæleſtis deſiderij flamma ſuccenderit, & aſcenderit fumus aromatum de flagrantia orationis, ſicque oculus mentis in ipſa cæli ſecreta radium porrexit & cordis quoque palato illius divinæ dilectionis fœlix tactus ſapuerit: cum holocauſto gratiſsimo templum Hieruſalem frequentaſti. Sed animâ ſanctâ in his delitijs commorante, dolet mater, mater & nutricius conqueruntur & quærunt: inventum tandem Ieſum levi increpatione caſtigant, & reducunt ad Nazareth. Hæc maximè viris ſpiritualibus congruunt, quibus diſpenſatio verbi Dei, vel animarum cura commiſſa eſt. Porrò nutricium noſtrum nihil liberius dixerim quam ſpiritum ſanctum, matrem vero nihil rectius quam charitatem. Hi nos fovent & promovent. paſcunt & nutriunt, & geminæ affectionis, Dei videlicet & proximi, lacte reficiunt. Ij nos in ſtudijs ſanctis, quaſi in Nazareth tenent & ſuſtinent, ij nos conſolantur in triſtibus ij in dubijs conſulunt, ij feſſos roborant, ij ſanant contritos corde, & alligant contritiones eorum: Horum auxilio de Nazareth tranſimus in Hieruſalem, de labore ad requiem, de

fructu

fructu bonæ actionis ad ſecreta contemplationis; ij nobis æternâ lege præſcribunt ut pro cura proximi non negligamus ex toto contemplationem Dei: nec rurſus pro delitijs contemplationis curam proximi omittamus. Vnde non immeritò, ſi quieti, pluſquam oportet, indulgeamus, de nobis charitas fraterna conqueritur, nec gratam habet noſtram in Hieruſalem commorationem, ſi alijs, quibus noſtra ſollicitudo proſpicit, ſenſerit imminere ex nimia quiete perniciem. Plerumque enim nobis vel ſecretis meditationibus, vel privatis orationibus poſtpoſitâ actione mentis; ſi plus quam ſubditis expedit, immoremur medijs delitijs: ſpiritu nimirum operante, & charitate ſuggerente, ſubitò venit in mentem memoria infirmorum, ut illum cogitemus contriſtatum expectare à paternis viſceribus conſolationem, alterum tentatum explorare quando procedens in publicum Pater ei afferat ſuo ſermone ſolamen; illum iræ ſtimulis agitatum, quando habeat ubi conceptum virus confeſsione ſalubri evaporet, adverſus patrem ſubmurmurare: alterum acediæ ſpiritu victum, ut inveniat cui loquatur, quem conſulat, huc illucque diſcurrere. Tali itaque ſuggeſtu progreſſo ex paternis cordibus, quaſi increpantem audimus Matrem charitatem: *Fili, quid feciſti nobis ſic? Ego & Pater tuus dolentes quærebamus te.* Non cum injuria dicimus Spiritum Sanctum vel charitatem in ſanctis, etſi adhuc minus perfectis, aut dolere aut conqueri, cum ipſe ſpiritus gemitibus inenarrabilibus interpellet pro nobis, qui & loqui & contriſtari, & talia agere in ſanctis conſuevit. Quod ſi contra hujuſmodi neceſsitates amator quietis in ipſis animæ affectibus murmuret dicens: *Nonne in his, quæ Patris mei ſunt, oportet me eſſe?* Nihilominus conſiderans ſpiritus rationalis quod ideo Chriſtus mortuus eſt, ut qui vivit, non ſibi vivat; deſcendit cum eis, & eſt ſubditus. Securè deſcendit cum tali nutricio, & cum tali matre deſcendit fœliciter. Deſcendit, qui ſpiri-

Digitized by Google

tu Dei actus, charitatem inferioribus oſtendit. Deſcendam libens cum his ducibus in Ægyptum, ſi tamen ducunt reluctantem, ſi cogunt deſcendere & recondeſcendere faciunt. Libenter ſubdar tali matri, libens ſupponam humeros oneri quod impoſuerunt, libens ſuſcipiam jugum cui me ſubdunt, ſciens quia jugum eorum ſuave eſt, & onus eorum leve. Sed & ſi te, fili mi, à talibus curis liberum adhuc ſub alis ſuis Chriſtus abſcondat, quod Prælatis incumbit facere ne ſubditi periclitentur, hoc ipſum expedit providere, ne ſocij ſcandalizentur. Illi neceſsitates quandoque præponant contemplationis delitijs, tu eas non præponas unitati & paci congregationis. Præcipuè hæc ipſa ſpiritualium viciſsitudinum tempora quando ſuppetunt, vel deſcendas ad Nazareth, vel aſcendas in Hieruſalem: nunquam ſolus, id eſt, propriæ voluntatis arbitrio, ſed ſemper ſeniorum diſtingue conſilio.

LXXXVI.

Locus Prælatorum altus & ſecretus, ſed minimè quietus.

Greg. lib. 11 ep. ep. 24. *Poſitum in contemplatione quieſcere non ſinit ſollicitudo ſubditorum.*

Intentum ſubditis rurſum inquietat deſiderium contemplationis.

Aſsiduè Beati Iobi exemplo ait: Si dormiero, dico, quando conſurgam? & rurſus expectabo veſperam.

BERNARDVS.

Serm. 23. in Cant. APud Sponſum manſiones multæ ſunt, & ſive regina, ſive concubina, ſive etiam de numero ſit adoleſcentularum, congruum quæque pro meritis accipit ibi locum terminumque, quouſque liceat ſibi contemplando procedere, & introire in gaudium Domini ſui, & rimari

rimari dulcia ſecreta Sponſi; quod ſuo loco diſtinctius, quantum dignabitur ipſe ſuggerere, demonſtrare conabor. Nunc vero id noſſe ſufficiat, nulli adoleſcentularum, nulli concubinarum, nulli vel reginarum patere omninò acceſſum ad ſecretum illud cubiculi, quod ſuæ illi columbæ formoſæ, perfectæ uni, unicum Sponſus ſervat. Vnde nec ego ſanè indignor, ſi non ad illud admittor, præſertim cum conſtet mihi, ne ipſam quidem Sponſam interim adhuc ad omne, quod vult, pervenire ſecretum. Denique & flagitat indicari ſibi ubi paſcat, ubi cubet in meridie. Sed audite quouſque pervenerim, aut me perveniſſe putaverim. Nec enim jactantiæ deputandum eſt, quod in veſtros pando profectus. Eſt locus apud Sponſum, de quo jura ſua decernit, & diſponit conſilia ipſe univerſitatis Gubernator, leges conſtituens omni creaturæ, pondus & menſuram, & numerum. Et locus iſte altus & ſecretus, ſed minimè quietus. Nam etſi ipſe quantum in ſe eſt, diſponat omnia ſuaviter, diſponit tamen, & contemplantem, qui forte eò loci pervenerit, quieſcere non permittit, ſed mirabiliter quamvis delectabiliter rimantem & admirantem fatigat, redditque inquietum. Pulchrè utrumque in conſequentibus Sponſa exprimit, & delectationem videlicet iſtiuſmodi contemplationis & inquietudinem, ubi & ſe dormire, & cor ſuum vigilare fatetur. Nam in ſomno quidem ſuaviſsimi ſtuporis placidæque admirationis ſentire quietem; in vigilijs verò inquietæ nihilominus curioſitatis ac laborioſæ exercitationis pati ſe fatigationem ſignificat. Hinc B. Iob, *Si dormiero, ait, dico, quando conſurgam? & rurſus expectabo veſperam.* Iob. 7. Sentiſne illis verbis ſanctam animam velle interdum moleſtam quodammodo declinare ſuavitatem, eandemque rurſum ſuavem moleſtiam affectare? Non enim dixiſſet, *quando conſurgam*, ſi ex toto ei quies illa ſuæ contemplationis placuiſſet: ſed & ſi ex toto diſplicuiſſet, non denuò expectaſſet horam quietis, id eſt, *veſperam.*

 Non

Non igitur locus eſt iſte cubiculi, ubi nequaquam per omnem modum quieſcitur.

LXXXVII.

Greg. ſup. *Prælato ut plurimum intermittenda dulcia oſcula propter lactantia ubera.*

Deſiderans contemplationem, ad actionem reducitur.

Non ſibi debet vivere, ſed ei qui pro omnibus mortuus eſt.

BERNARDVS.

Cant. 1. Serm. 4. in Cantica. *Similitudines aurifabri faciemus tibi cum diſtinctionibus argenti.* Vnum eſt, *cum diſtinctionibus argenti*, &, *vermiculatus argento.* In quo mihi ſignificare videtur non modo ſimilitudines intus per Angelos ſuggeri, ſed nitorem quoque eloquij per ipſos extrinſecus miniſtrari, quo congruè atque decenter ornatæ, & ab auditoribus facilius capiantur & delectabilius. Quod ſi dixeris, quid eloquio & argento? Pſalm. 11. Dicit tibi Propheta: *Eloquia Domini eloquia caſta, argentum igne examinatum.* Ita ergo illi cæleſtes adminiſtratorij ſpiritus peregrinanti in terris Sponſæ faciunt murenulas aureas vermiculatas argento. Vide autem quomodo illa aliud cupit, & aliud accipit, & nitenti ad contemplationis quietem labor prædicationis imponitur: & ſitienti Sponſi præſentiam, filiorum Sponſi pariendorum alendorumque ſollicitudo injungitur. Neque nunc tantum accidit illi hoc ſed & alia vice, ut memini, cum Sponſi amplexus & oſcula ſuſpiraret, Cant. 1. reſponſum eſt ei: *Quia meliora ſunt ubera tua vino:* ut ex hoc ſe intelligeret matrem, atque ad dandum lac parvulis, nutriendumque filios revocari. Fortaſsis & in alijs cantici hujus locis hoc ipſum tu quoque niſi piger ſis ad inquirendum, per teipſum advertere poteris. An non res iſta quondam in

Sancto

Digitized by Google

Sancto Patriarcha Iacob præfigurabatur, cum fruſtratus optatis diuque expectatis Rachelis amplexibus, pro ſterili & decora, fæcundam & lippam invitus atque ignarus accepit. Ita ergo nunc Sponſa ſcire cupiens, & inquirens ubi in meridianis horis dilectus paſcat & cubet, murenulas pro eo reportat aureas, vermiculatas argento, id eſt, ſapientiam cum eloquentia, haud dubium quin ad prædicationis opus. Docemur ex hoc ſanè intermittenda plerumque dulcia oſcula propter lactantia ubera, nec quemquam ſibi, ſed omnes illi, qui mortuus eſt pro omnibus, eſſe vivendum.

Væ qui bene de Deo & ſentire & eloqui acceperunt, ſi quæſtum æſtiment pietatem, ſi convertant ad inanem gloriam, quod ad lucra Dei acceperant erogandum, ſi alta ſapientes, humilibus non conſentiant. Paveant quod in Propheta legitur dicente Domino: Dedi eis aurum meum & argentum meum; ipſi autem de argento & auro meo operati ſunt Baal.

LXXXVIII.

Interim contemplanti Prælato non ſint moleſti ſubditi, quin gaudeant potius certi quia illi nihilominus erit cura de eis, omne, quod contemplationis ſtudio conquiſierit, in eos refundendo plenis uberibus.

De illo ſicut de matre præſumant, ejus lucra & gaudia, ſua reputent, propriæ repulſæ injuriam illius introductione ſolentur, ſi qui forte ad eaſdem contemplationis delitias needum admittuntur.

BERNARDVS.

INtroduxit me Rex in cellaria ſua. Ecce unde odor, ecce quò curritur. Dixerat quia currendum & in quo currendum: ſed quò currendum eſſet, non dixerat. Ergo ad cellaria curritur, & curritur in odore, qui ex ipſis procedit, Cant. 1. Serm. 23. in Cant.

dit, Sponsâ illum ſolitâ ſuâ ſagacitate præſentiente, & cupiente in ipſius plenitudinem introduci. Verum de cellarijs his quid ſentiendum putamus? Cogitemus ea interim loca quædam redolentia penes Sponſum, plena odoramentis, referta delitijs. In iſtiuſmodi nempe officina potiora quæq; ex horto ſive ex agro ſervanda reponuntur. Illuc ergo pariter currunt: Qui? Spiritu ferventes animæ. Currit Sponſa, currunt adoleſcentulæ, ſed quæ amat ardentius, currit velocius, & citius pervenit. Perveniens, non dico repulſionem, ſed nec cunctationem patitur. Sine mora aperitur ei tanquam domeſticæ, tanquam chariſsimæ, tanquam ſpecialiter dilectæ, & ſingulariter gratæ. Adoleſcentulæ autem quid? Sequuntur à longè. Neque enim, cum adhuc infirmæ ſint, pari poſſunt devotione cum Sponſa currere, nec ipſius omnino imitari deſiderium & fervorem, ideoque tardius pervenientes foris remanent. At charitas Sponſæ non quieſcit neque inſoleſcit, ut aſſolet, ſucceſsibus ſuis, ut eas obliviſcatur, conſolans magis & hortans ad patientiam; quatenus æquanimiter & ſui ferant repulſam, & illius abſentiam. Denique & nunciat eis gaudium quod percepit, non ob aliud ſanè, niſi ut ſibi congaudeant, dum confidant minimè alienum fore à ſe, quidquid gratiæ matri acceſſerit. Nam nec illa ita proficere curat quo ipſarum negligat curam, nec juvandos ſuos profectus putat illarum damno. Quocumque proinde meritorum prærogativa tollatur ab illis, charitate abſque dubio, & piâ ſollicitudine neceſſe eſt eam ſemper eſſe cum illis. Oportet denique eam Sponſum ſuum imitari, & petentem nimirum cælos, & nihilominus in terris cum ſuis ſe fore uſque ad conſummationem ſæculi pollicentem. Sic & iſta quantumvis proficiat, quantumlibet promoveatur; curâ, providentiâ, atque affectu, ab his, quas in Evangelio genuit, nunquam amovetur, nunquam ſua viſcera obliviſcitur. Dicat itaque eis: gaudete, confidite. Introduxit

me Rex

Digitized by Google

me Rex in cellaria ſua; putate & vos pariter introductas. Sola introducta videor, ſed ſoli non proderit, veſtrum omnium eſt meus omnis profectus: vobis proficio, vobiſcum partiar quidquid plus fortè vobis meruero. Vis indubitanter ſcire quia in hoc ſenſu & affectu locuta ſit? Audi quid illæ reſpondeant. *Exultabimus & lætabimur in te.* In te, inquiunt, exultabimus, & lætabimur, nam in nobis necdum meremur. Et addunt: *Memores uberum tuorum.* Hoc eſt, æquanimiter ſuſtinemus dum venias, ſcientes te plenis ad nos reverſuram uberibus. Tunc nos confidimus exultare & lætari, memores interim uberum tuorum. Quod adjungunt, *ſuper vinum*, ſignificant ſe adhuc quidem pro ſui imperfectione, carnalium deſideriornm, quæ vino deſignantur, recordatione pulſari, vinci tamen eadem deſideria memoriâ abundantiæ ſuavitatis, quam jam ex uberibus fluentem expertæ ſunt. Dicerem de uberibus, ſi non me ſatis dixiſſe ſuperius meminiſſem. Nunc verò vides quomodò de matre præſumunt, quomodo ejus lucra & gaudia ſua reputant, propriæ repulſæ injuriam illius introductione conſolantes. Minimè ita conſiderarent, niſi matré agnoſcerent. Audiant hoc Prælati, qui ſibi commiſsis ſemper volunt eſſe formidini, utilitati raró. *Erudimini qui judicatis terram.* Diſcite ſubditorum matres vos eſſe debere, non Dominos. Stude magis amari, quam metui. Et ſi interdum ſeveritate opus eſt, paterna ſit, nón tyrannica. Matres fovendo, Patres vos corripiendo exhibeatis.

Cant. 1.

Pſalm. 2.

LXXXIX.

Non facile vel leviter ſubditi excitent aut evigilare faciant dilectum, ſeu Prælatum contemplationi intentum.

Caprearum cervorumque in campis deſignata converſatio, liberos atque expeditos ſignat in contemplatione diſcurſus.

Attendant

Attendant ſubditi quos offendant pariter cum Prælatum inquietant.

Non ita de materna charitate confidant, ut in cæleſtem conventum ſine magna neceſsitate irruere vereantur.

Cogitent quanta Præpoſitis reverentia debeatur, quos temere inquietando, cœli quoque civibus ſe reddunt infeſtos.

Nihilominus quamvis hæc ita ſint, ſi tamen inquietatur Prælatus, non ægre vel impatienter ferat, ſed ſatisfacere magis ſtudeat unicuique, paratum exhibens omni horâ miniſterium ſuum.

BERNARDVS.

Cant. 2.

Serm. 52. in Cantica

ADjuro vos, filiæ Hieruſalem per capreas cervoſque camporum ut non excitetis, neque evigilare faciatis dilectam quoadusque ipſa velit. Prohibentur adoleſcentulæ. Has enim filias Hieruſalem dicit, quia etſi delicatæ & molles, quaſi fæmineis adhuc affectibus & actibus infirmæ, Sponſæ tamen inhærent ſpe proficiendi, & proficiſcendi Hieruſalem. Prohibentur ergo ab infeſtatione Sponſæ dormientis: ne ſcilicet præter voluntatem ipſius nullatenus eam excitare præſumant. Propterea enim dulciſsimus Sponſus lævam ſuam capiti ejus ſuppoſuit, ſecundum ea quæ præmiſſa ſunt; quatenus in ſinu ſuo eam quieſcere faceret & dormire. Et nunc, ſicut ſubinde ſcriptura proſequitur, ipſe cuſtos illius dignantiſsimè & benevolentiſsimè vigilat ſuper eam, ne adoleſcentularum crebris minutiſque neceſsitatibus inquietata evigilare cogatur. Iſta eſt litteralis coherentia textus. Sed enim conteſtatio illa facta per capreas cervoſque camporum, nihil omnino ſecundum litteram conſequentiæ rationabilis habere videtur, adeo totam ſibi eam vendicat intelligentia ſpiritualis. At quoquo modo illa ſe habeat, interim bonum eſt nos hic eſſe, & intueri pauliſper naturæ divinæ bonitatem, ſuavitatem, dignationem. Quid

namque

namque tu, homo in humanis unquam affectibus expertus es dulcius, quam modo tibi exprimitur de corde altiſsimi? Et exprimitur ab illo qui ſcrutatur alta Dei, & non poteſt neſcire quæ in eo ſunt, quia ſpiritus ipſius eſt; nec aliud plane loqui quam quod apud ipſum vidit, quoniam veritatis ſpiritus eſt. Denique nec deeſt in noſtro genere qui hoc munere fœlix lætificari meruerit, & ſic in ſemetipſo ſuaviſſimi arcani hujus habuerit experimentum: niſi tamen ſcripturæ loco, qui præ manibus eſt, omninò decredimus, ubi manifeſte inducitur cæleſtis Sponſus vehementiſsimè zelans pro quiete cujuſdam dilectæ ſuæ ſollicitus ſervare inter brachia propria dormientem, ne quâ fortè moleſtiâ vel inquietudine a ſomno ſuaviſsimo deturbetur. Non me capio præ lætitia, quod illa majeſtas tam familiari dulcique conſortio noſtræ ſe inclinare infirmitati minimè dedignatur, & ſuperna Deitas animæ exulantis inire connubia, eique Sponſi amore ardentiſsimo capti exhibere affectum non deſpicit. Sic in cœlo eſſe non ambigo, ut lego in terra: ſentietque pro certò anima, quod continet pagina, niſi quod non ſufficit iſta omninò exprimere, quantũ capere illa tunc poterit, ſed nec quantum jam poteſt. Quid putas illic accipiet, quæ hic tanta familiaritate donatur, ut Dei brachijs amplecti ſe ſentiat, Dei ſinu foveri, Dei curâ & ſtudio cuſtodiri, ne dormiens forte à quopiam, donec ultro evigilet, excitetur? Age jam itaque dicamus, ſi poſſumus, quiſnam ille ſit ſomnus, quo dilectam ſuam Sponſus obdormire velit, nec patiatur omnino, niſi ad ipſius arbitrium, excitari: ne fortè cum legerit quis apud Apoſtolum: *Hora eſt jam nos de* Rom. 13.
ſomno ſurgere; ſive apud Prophetam exorari ab ipſo Deum
illuminare oculos ſuos ne unquam obdormiat in morte: Nominum Pſalm. 12.
æquivocatione turbetur, nec inveniat omnino quid dignè de dormitione Sponſæ, quæ hoc loco memoratur, ſentire poſſit. Nam ne illud quidem ſimile eſt huic quod de Lazaro

 ait in

Ioan. 11. ait in Evangelio Dominus: *Lazarus amicus noſter dormit, eamus, & à ſomno excitemus eum.* Hoc enim dicebat de morte corporis ejus, cum diſcipuli de dormitione ſomni dictum putarent. Non eſt autem is Sponſæ ſomnus, dormitio corporis, vel placida, quæ ſenſus carnis ſuaviter ſopit ad tempus; vel horrida, quæ funditus vitam tollere conſuevit. Multo magis verò & ab illa alienus exiſtit, qua obdormitur morte, cum videlicet in peccato, quod eſt ad mortem, irrevocabiliter perſeveratur. Magis autem iſtiuſmodi vitalis vigilque ſopor interiorem ſenſum illuminat, & morte propulſatâ vitam tribuit ſempiternam. Revera enim dormitio eſt, quæ tamen ſenſum non ſopiat, ſed abducat. Eſt & mors (quod non dubius dixerim) quoniam Apoſtolus quoſdam in carne adhuc
Coloſſ. 3. viventes commendando, ſic loquitur: *Mortui enim eſtis, & vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo.* Proinde & ego non abſurdè Sponſæ extalim vocaverim mortem, quæ tamen non
Pſalm. 123 vitâ, ſed vitæ eripiat laqueis, ut poſsit dicere: *Anima noſtra ſicut paſſer erepta eſt de laqueo venantium.* Inter medios namque laqueos in hac vita inceditur, qui utique toties non timentur, quoties ſancta aliqua & vehementi cogitatione anima à ſemetipsâ abripitur: ſi tamen eò uſque mente ſecedat & avolet, ut & hunc communem tranſcendat uſum, & conſuetu-
Prov. 1. dinem cogitandi. Etenim *fruſtra jacitur rete ante oculos pennatorum.* Quid enim formidetur luxuria, ubi nec vita ſentitur? excedente quippe animâ, & ſi non vita certè vitæ ſenſu,
Pſalm. 54. neceſſe eſt etiam ut nec vitæ tentatio ſentiatur. *Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, & volabo & requieſcam?* Vtinam hac morte ego frequenter cadam, ut evadam laqueos mortis, ut non ſentiam vitæ luxuriantis mortifera blandimenta, ut non obſtupeſcam ad ſenſum libidinis, ad æſtum avaritiæ, ad iracundiæ & impatientiæ ſtimulos, ad angores ſollicitudinum & moleſtias curarum. Moriatur anima mea morte juſtorum, & nulla illam illaqueet fraus, nulla oblectet iniquitas.

quitas. Bona mors quæ vitam non aufert, ſed transfert in melius. Bona, quâ non corpus cadit, ſed anima ſublevatur. Verum hæc hominum eſt. Sed moriatur anima mea morte etiam (ſi dici poteſt) Angelorum, ut præſentium memoriâ excedens rerumque ſe inferiorum incorporearumque non modo cupiditatibus ſed & ſimilitudinibus eruat, ſitque ei pura cum illis converſatio, cum quibus eſt puritatis ſimilitudo. Talis (ut opinor) exceſſus aut tantum, aut maximè contemplatio dicitur. Rerum etenim cupiditatibus vivendo non teneri, humanæ virtutis eſt: corporum verò ſimilitudinibus ſpeculando non involui, Angelicæ puritatis eſt: Vtrumque tamen divini muneris eſt; utrumque excedere, utrumque teipſum tranſcendere eſt, ſed longe unum, alterum non longè. Beatus qui dicere poteſt: *Ecce elongavi fugiens, & manſi in ſolitudine.* Non fuit contentus exire, niſi & longe ſe faceret, ut poſſet quieſcere. Tranſiliſti carnis oblectamenta, ut minimè jam obedias concupiſcentijs ejus, nec tenearis illecebris? Profeciſti: Separaſti te, ſed nondum elongaſti, niſi & irruentia undique phantaſmata corporalium ſimilitudinum tranſvolare mentis puritate prævaleas. Hucuſque noli tibi promittere requiem. Erras ſi citra invenire te exiſtimas locum quietis, ſecretum ſolitudinis, luminis ſerenum, habitaculum pacis Sed da mihi qui illuc pervenerit, & incunctanter fateor quieſcentem, qui meritò dicat: *Convertere anima mea in requiem tuam, quia Dominus benefecit tibi.* Atque hic verè in ſolitudine locus, & in lumine habitatio, prorſus juxta Prophetam, tabernaculum in umbraculum diei ab æſtu, in ſecuritatem & abſconſionem à turbine & pluvia. De quo & S. David: *Abſcondit me,* inquit, *in tabernaculo ſuo in die malorum, protexit me in abſcondito tabernaculi ſui.* Puto ergo in ſolitudinem hanc ſeceſsiſſe Sponſam, ibique præ amœnitate loci inter amplexus Sponſi ſuaviter obdormiſſe, id eſt, in ſpiritu exceſsiſſe. Quando prohibitæ ſunt adoleſcentulæ

Pſalm. 54.

Pſalm. 11.

Iſa. 4.

Pſalm. 26.

expergefacere illam, quoaduſque ipſa voluerit. At illud qualiter? Non enim ſimpliciter, neque levi (ut aſſolet) commonitione prohibitæ ſunt, & omnino novâ & inſuetâ conteſtatione, *per capreas* ſcilicet *cervoſque camporum*. Quo quidem genere ferarum videntur mihi ſatis congruenter expreſſæ ſanctæ animæ exutæ corporibus, ſimul & qui cum Deo ſunt Angeli, nimirum propter acumen viſus, & ſaltus celeritatem. Vtrumque hoc ſiquidem utriſque ſpiritibus convenire cognoſcimus, nam facile & petunt ſumma, & intima penetrant. Quorum quoque in campis deſignata converſatio evidenter liberos atque expeditos ſignat in contemplatione diſcurſus. Quid ſibi vult ergo adjuratio facta per iſtos? Profectò ne inquietæ adoleſcentulæ audeant levi ex cauſſa evocare dilectam à tam Reverendo Collegio, cui abſque dubio toties admiſcetur, quoties contemplando excedit. Pulchrè itaque horum authoritate terrentur, à quorum ſocietate conſtat avelli illam ipſarum importunitate.

Attendant adoleſcentulæ quos offendant pariter cum matrem inquietant, & minimè ita maternâ de charitate confidant, ut non in illum cœleſtem conventum ſine magna neceſsitate irruere vereantur. Id quippe ſe agere cogitent quoties in contemplatione quieſcenti plus juſto moleſtæ ſunt. Ponitur ſane in voluntate ipſius, & vacare ſibi, & curæ illarum intendere, prout oportere judicaverit, cum vetatur excitari ab illis quouſque ipſa velit. Novit Sponſus quantâ flagret dilectione etiam erga proximos Sponſa, & ſatis propriâ charitate ſollicitari matrem de profectibus filiarum, nec ſe ullopacto illis ſubtracturam, ſe denegaturam quantum & quoties opus fuerit, proptereaque ſecurè diſcretioni ejus credendam cenſuit hanc diſputationem. Non enim eſt talis
Ezech. 34. quales multos videmus Prophetica inuſtione notatos, qui quòd craſſum eſt & fortè aſſumentes, quod debile eſt, projiciunt. Nunquid medicus valentes requirit, & non potius

ægrotan-

ægrotantes? Si contingat, facit forſitan ut amicus, ſed non ut medicus. Quos docebis, Magiſter bone, ſi omnes indoctos repuleris? Quibus, quæſo, adhibebis diligentiam diſciplinæ, ſi indiſciplinatos vel effugaveris omnes vel fugeris? In quibus, obſecro, tuam probabis patientiam, ſi ſolos admiſeris manſuetos, inquietos excluſeris? Sunt tamen de hic ſedentibus qui utinam præſens capitulum attentius obſervarent. Cogitarent certè quanta Præpoſitis reverentia debeatur, quos temerè inquietando, cœli quoque civibus ſe reddunt infeſtos: & nobis fortè pluſculum ſolito parcere demum inciperent, nec tam irreverenter leviterque ingererent, cum vacamus. Rara ſatis mihi ad feriandum à ſupervenientibus, ut bene norunt, conceditur hora, etiam cum ipſi me in omni patientia ſuſtinebunt. Verum ego ſcrupuloſius moveo iſtiuſmodi quærelam, nequis fortè puſillanimis ſupra vires propriæ patientiæ diſsimulet à neceſsitatibus ſuis, dum me inquietare veretur. Superſedeo igitur, & ne magis impatientiæ exemplum videar dare infirmis. Puſilli Domini ſunt, credentes in eum, non patior ut ex me ſcandalum patiantur. Non utar hac poteſtate, magis autem ipſi me utantur ut libet, tantum ut ſalui fiant. Parcent mihi, ſi non pepercerint: & in eo potius requieſcam, ſi non me inquietare timuerint pro neceſsitatibus ſuis. Geram eis morem quoad potuero, & in ipſis ſerviam Deo meo, quamdiu fuero in charitate non ficta. Non quæram quæ mea ſunt, nec quod mihi eſt utile; ſed quod multis, id mihi utile judicabo. Hoc ſolum deprecor, ut fiat acceptum eis fructuóſumque miniſterium meum, ſi fortè vel ex hoc inveniam in die mala miſericordiam in oculis Patris eorum, ſimul & Sponſi Eccleſiæ Ieſu Chriſti Domini Noſtri.

Digitized by Google

X C.

Qui alijs præeſt in ſollicitudine, vix unquam ſecurè vacat ſibi. Semper metuit ſui penuriam facere ſubditis, & non placere Deo, ſi contemplationis ſuæ dulcedinem communi ſuorum præferat utilitati.

Quod ſua Deo contemplatio placeat utcumque colligit Prælatus ex hoc, quod æquo animo ſuſtineatur à ſubditis, dum Patris grata non audent otia temere perturbare.

B. E R N A R D V S.

Serm. 53. in Cant.

VOx *dilecti mei.* Videns Sponſa novam adoleſcentularum verecundiam, & verecundum timorem, quod ſcilicet de novo cœpiſſent non audere ſe ingerere ſancto otio ipſius, nec ſicut heri & nudiuſtertius moleſtæ fieri quieſcenti in contemplatione præſumerent, agnoſcit hoc ſibi proveniſſe curâ & operâ Sponſi, & exultans in ſpiritu, ſive pro illarum profectu, quæ à nimia & ſuperflua inquietudine compeſcuntur, ſive pro ſua deinceps futura liberiori quiete, ſive etiam pro dignatione & favore Sponſi, adeò pro hac ipſa ejus quiete zelantis, & tanto ſtudio defenſantis ſuaviſſima otia ſua, imò ſtudia ferventiſſima: ait hoc facere vocem dilecti ſui, hujus rei gratiâ factam ad illas. Etenim is qui alijs præeſt in ſollicitudine, vix unquam vel rarò ſecurè vacat ſibi, dum ſemper timet ſui penuriam facere ſubditis, & non placere Deo quod communi utilitati propriam præfert quietem & contemplationis dulcedinem. Non autem parum gaudij & ſecuritatis accedit interdum ſuaviter ferianti, cum ex metu quodam & reverentia erga ſe immiſſa divinitus cordibus ſubditorum, intelligit ſuam Deo placere quietem, qui facit ut illi æquo magis animo

ſuas

ſuas neceſsitates ſuſtineant, quam Patris ſpiritualis grata audeant otia temerè perturbare. Nam juſta trepidatio parvulorum manifeſtè ſignat audiſſe eos intus quaſi minacem atque increpatoriam illius proculdubio vocem, qui in Propheta loquitur: *Ego qui loquor juſtitiam*. Vox ejus inſpiratio Iſa. 63: ejus eſt, ac juſti timoris incuſsio. Comperta ergo hac voce Sponſa, gaudens & exultans, *Vox*, inquit, *dilecti mei*. Amica Cant 2 eſt, & gaudio gaudet propter vocem Sponſi.

XCI.

Vix invenis, qui, non dicam continuè, ſed vel aliquamdiu, dum in hoc corpore manet, lumine contemplationis fruatur.

Mens aſſueta quieti, quoties ſibi contemplationis lux ſubtrahitur, ex bonis operibus recipit conſolationem.

Neque enim dum à contemplatione cadit, in peccati tenebras vel otij ignaviam recidit, ſed in activam ſe recipit, & in luce bonæ operationis ſe retinet.

Non pœnitet Prælatum intermiſſæ quietis, aut grave illi eſt avelli à Rachelis amplexibus, quin gaudet potius & conſolatur, ſi exinde proficere ſubditos perſpexerit.

BERNARDVS.

F*Vlcite me floribus, ſtipate me malis, quia amore langueo.* Serm. 51. in Cant. Ergo ex bonis operibus in fide non fictâ radicatis recipit conſolationem mens aſſueta quieti, quoties ſibi, ut aſſolet, lux contemplationis ſubtrahitur. Quis enim, non dico continuè, ſed vel aliquamdiu, dum in hoc corpore manet, lumine contemplationis fruatur? At quoties, ut dixi, corruit à contemplativa, toties in activam ſe recipit, inde nimirum tanquam è vicino familiarius reditura in idipſum, quoniam ſunt invicem contubernales hæ duæ, &

cohabi-

cohabitant pariter eſt quippe Soror Mariæ Martha. Neque enim, & ſi à contemplationis lumine cadit, patitur tamen ullatenus ſe incidere in tenebras peccati, ſeu ignaviam otij, ſanè in luce bonæ operationis ſe retinens. Et ut ſcias etiam
Mat. 5. opera lucem eſſe, *luceat lux veſtra*, inquit, *coram hominibus*: quod non eſt dubium de operibus fuiſſe dictum, quæ homi-
Cant. 2. nes poterant intueri. *Fulcite me floribus, ſtipate me malis, quia amore langueo.* Cum præſto eſt quod amatur, viget amor, languet cum abeſt. Quod non eſt aliud quam tædium quoddam impatientis deſiderij, quo neceſſe eſt affici mentem vehementer amantis abſentis, abſente quem amat, dum totus in expectatione, quantamlibet feſtinationem reputat tarditatem. Et ideo iſta poſtulat ſibi accumulari bonorum operum fructus cum fidei ornamentis, in quibus moram faciente Sponſo, interim requieſcat. Loquor vobis experimentum meum quod expertus ſum. Si quando ſanè comperi profeciſſe aliquos veſtrum, ex meis monitis, tunc non me piguit, fateor, curam prætuliſſe ſermonis proprio otio & quieti. Cum enim, verbi gratiâ, poſt ſermonem iracundus quiſpiam reperitur mutatus in mitem, ſuperbus in humilem, puſillanimis in fortem; porrò mitis, humilis, fortis, in ſua quiſque gratia excreviſſe, & ſeipſo melior factus eſſe agnoſcitur: ſed & qui forte tepuerant & languebant circa ſpirituale ſtudium, torpentes & dormientes, ad ignitum eloquium Domini referbuiſſe & evigilaſſe videntur, & qui deſerto fonte ſapientiæ foderant ſibi propriæ voluntatis ciſternas non valentes aquas continere, propterea que ad omne injunctum gravati, corde arido murmurabant, nullum in ſe habentes devotionis humorem: hi inquam, cum decore verbi & pluvia voluntaria, quam ſegregavit Deus hæreditati ſuæ, refloruiſſe probantur in opera obedientiæ, facti in omnibus voluntarij & devoti; non eſt, dico vobis, unde ſubeat mentem quaſi pro intermiſſo ſtudio jucundæ contemplationis triſtitia,

triſtitia, cum talibus fuero circumdatus floribus atque fructibus pietatis. Patienter avellor ab infæcundæ Rachelis amplexibus, ut de Lia mihi exuberent fructus profectuum veſtrorum. Minimè prorſus pigebit me intermiſſæ quietis pro cura ſermonis, cum videro in vobis germinare ſemen meum, atque ex ea augeri incrementa frugum juſtitiæ veſtræ. Charitas enim, quæ non quærit quæ ſua ſunt, id mihi jam dudum facile perſuaſit, nihil ſcilicet deſiderabilium meorum veſtris præferre utilitatibus. Orare, legere, ſcribere, meditari, & ſi quæ ſunt alia ſpiritualis ſtudij lucra, hæc arbitratus ſum propter vos detrimenta.

XCII.

Actualis charitas inferiora præfert, affectualis ſuperiora.

In bene-affecta mente dilectioni hominis dilectio Dei præponitur, atque inter homines, qui perfectiores ſunt, infirmioribus præferuntur. Sed in bene ordinatâ actione ſæpe aut ſemper ordo oppoſitus invenitur.

Circa proximi curam amplius occupamur, infirmioribus diligentius aſſiſtimus, temporalium inquietudine curarum, vix aliquid ſentire de æternis permittimur.

Orare cum Deo loqui eſt, & tamen, charitate jubente, non rarò ut cum hominibus loquamur, loquutio cum Deo omittitur.

Sæpius negotiorum tumultibus piè cedit pia quies; bonâ conſcientiâ ponitur codex, ut operi manuum inſudetur: Pro adminiſtrandis terrenis juſtiſſimè ſuperſedetur à celebrandis Miſſarum Solemnijs.

BERNARDVS.

O*Rdinavit in me charitatem.* Quam putas harum? *Serm. 50. in Cant.* Vtramque, ſed ordine oppoſito. Nam actualis inferiora præfert, affectualis ſuperiora. Etenim in bene affecta mente non dubium, verbi cauſſa, quin dilectioni

hominis dilectio Dei præponatur, & in hominibus ipſis perfectiores infirmioribus, cœlum terræ, æternitas tempori, anima carni. Attamen in bene ordinata actione ſæpe aut etiam ſemper ordo oppoſitus invenitur. Nam & circa proximi curam, & plus urgemur, & pluries occupamur, & infirmioribus fratribus diligentiori ſedulitate aſsiſtimus & paci terræ magis, quam cæli gloriæ, jure humanitatis & ipsâ neceſsitate intendimus, & temporalium inquietudine curarum vix aliquid ſentire de æternis permittimur, & languoribus noſtri corporis, poſtpoſitâ animæ curâ, penè continuè inſervimus, & ipſis denique infirmioribus membris noſtris abundantiorem honorem juxta ſententiam Apoſtoli circumdamus, per hoc quodammodo facientes verbum Domini, de quo habes: *Erunt noviſsimi primi, & primi noviſsimi.* Orantem denique hominem cum Deo loqui, quis dubitet? Quoties tamen inde charitate jubente abducimur & avellimur propter eos qui noſtra indigent operâ vel loquelâ? Quoties piè cedit negotiorum tumultibus pia quies? Quoties bona conſcientiâ ponitur codex, ut operi manuũ inſudetur? Quoties pro adminiſtrandis terrenis, juſtiſsimè ipſis ſuperſedemus celebrandis miſſarum ſolemnijs? Ordo præpoſterus, ſed neceſsitas non habet legem. Agit ergo ſuum actualis charitas ordinem, juxta Patris familias juſsionem incipiens à noviſsimis. Pia certè & juſta, quæ non ſit acceptrix perſonarum, nec prætia conſideret rerum, ſed hominum neceſsitates. At non ita affectualis. Nam à primis ipſa ducit ordinem. Eſt enim ſapientia, per quam utique quæque res ſapiunt prout ſunt, ut verbi gratiâ, quæ pluris natura habet, pluris quoque ipſa affectio ſentiat, minora minus, minima minimè. Et illum quidem ordinem charitatis veritas facit, hunc autem veritatis ordinem charitas vendicat ſibi. Nam & vera in hoc eſt charitas, ut qui indigent amplius, accipiant prius, & rurſus in eo chara apparet veritas, ſi ordinem tenemus affectu, quem illa ratione.

XCIII.

Digitized by Google

XCIII.

Prælatus, ut melius conſiderationi intendat, & nihilominus Domui ſuæ providè diſponat, quærat prudentem & fidelem, quem conſtituat ſuper familiam ſuam, cum eâ quidem authoritate, ut & timori ſit cæteris & utilitati.

Non recipiat adverſus eum clandeſtinas delationes, magis detractationes cenſeat.

Hæc ſit ei generalis Regula, ut ſuſpectum habeat omnem, qui quod in aure locutus eſt, palam dicere veretur; delatoremque, non accuſatorem judicet, ſi dicere coram ille renuerit.

Si quo minus aut prudens aut fidelis œconomus inveniatur, fidelem præferat, quia id ſecurius.

Quod ſi tandem idoneus non reperitur, & ſi minus fidelem potius ſuſtineat, quam per ſe ipſe omnia curanda ſuſcipiat, memor quod & Salvator Iudam habuit œconomum.

Indignum Prælato incumbere ſupellectili, de minutijs & quadrantibus quotidie rationem expoſcere.

Pharaone deteriores ſunt Prælati tales qui, Chriſtiani cum ſint, Chriſtiano ſua vix credunt, ubi contrà ignorabat ille quid haberet in domo ſua, Ioſepho creditis omnibus, & ſine fide fidem habens ſervo alienigenæ.

Prælati plures ultrò ad manum habent quibus committant animas; & cui tutò committant facultates ſuas non inveniunt.

Magnam de minimis, nullam de maximis curam gerunt, patientius ferentes Chriſti jacturam, quam propriam, & rerum vilium.

Tranſitoria ergo faciat Prælatus, ut à ſe tranſeant, non per ſe.

Diſcurſus temporalium conſcientiam rodit.

Multa neſciat, plurima diſſimulet, nonnulla oblviviſcatur.

Vacuum eſſe oportet animum à ſollicitudine rerum minorum & vilium, tam magnis intentum rebus.

Oportet & liberum, & ingenuum, & rectum, & cautum, & vigilem, & firmum, & invictum, & amplum. Quid hæc omnia, perpulchrè & profuſè.

BERNARDVS.

Lib. 4. De conſid.c. 6. NOn eſt ſupervacua conſideratio, quâ intendis diſponere domui tuæ, providere his, qui in ſinu tuo & in gemio tuo ſunt. Ego dico & neceſſariam. Paulum

1. Tim. 3. audi: *Si quis domui ſuæ præeſſe neſcit, quomodo Eccleſia Dei dili-*

1. Tim. 5 *gentiam habebit?* Item *Si quis ſuorum & maximè domeſticorum curam non habet, fidem negavit, & eſt infideli deterior.* Et hæc dicens, non te moneo, ſummis occupatum, intendere infimis, & quaſi minutum fieri, in minimis impendere quod maxi-

Mat. 6. mis debes. Quid te intrices, unde te eripuit Deus? *Hæc,* inquit, *omnia adijcientur vobis.* Verumtamen & hæc oportet facere, & illa non omittere. At illa per te agens, per te etiam oportet provideas, qui pro te de his provideant. Nam ſi unus è ſervis per ſe non ſufficit ſimul & cuſtodiæ jumentorum, & curæ menſarum; tu per te quomodo intendere valeas, &

Baruc. 3. tuæ domui, & Domini pariter, de qua ſcriptum eſt: *O Iſrael, quam magna eſt domus Domini?* Vacuum prorſus à ſollicitudine rerum minorum & vilium oportet eſſe animum tam magnis & tam multis intentum rebus. Oportet liberum eſſe, quem nulla ſibi vendicet violenta occupatio. Oportet ingenuum, quem nulla deorſum trahat indigna affectio. Oportet rectũ quem nulla ſeorſum avertat ſiniſtra intentio. Oportet cautum, quem nulla ſubeat furtiva ſuſpicio. Oportet vigilem, quem nulla à ſeſe abducat peregrina & curioſa cogitatio. Oportet firmum, quem nulla concutiat repentina turbatio. Oportet invictum, quem nulla fatiget vel continua tribulatio. Oportet amplum, quem nulla coarctet rei temporalis amiſsio. His te non dubites & bonis privandum, & feriendum malis, ſi animum dividens, & Dei rebus, & tuis pariter reculis, volueris impartiri. Procurandus quem implices, qui pro te molat. Pro te, dico, non tecum. Quædam

per

per temet facies, quædam per te & alios ſimul, quædam per alios, & abſque te. Quis ſapiens, & intelliget hæc? Non eſt quod inter iſta dormitet conſideratio tua. Ego verò agenda domus tuæ, ſub eo genere, quod noviſsimum poſui, locanda cenſuerim. Per alium, ut dixi, illa facies. Atis, ſi fidelis non fuerit, fraudabit: ſi non fuerit prudens, fraudabitur. Quærendus proinde fidelis & prudens, quem conſtituas ſuper familiam tuam. Adhuc inutilis eſt, ſi tertium deeſt. Quæris quid hoc? Authoritas. Quid enim prodeſt ei velle, & ſcire quæque diſponere prout neceſſe eſt, ſi quod ſcit & vult non poteſt? Danda ergo facultas agendi pro libitu. Si in præjudicium rationis putas hoc fieri, memento fidelem, qui agere nihilominus pro ratione volet; attende prudentem, qui agere nihilominus pro ratione ſciet. Sed fidelis ſolerſque voluntas tunc proderit, cum ei affatim ſuppetet, unde totâ facilitate mancipetur effectui, cunctis ſine cunctatione parentibus. Subdendi igitur omnes. Nullum patiatur contradictorem. Nemo qui dicat: cur feciſti ſic? Poteſtatem habeat excludere quos voluerit, mutare miniſtros, transferre miniſteria ad quos & quando voluerit. Ita timori ſit omnibus, ut ſit & utilitati. Præſit omnibus, ut omnibus proſit, & de omnibus. Clandeſtinas & ſuſurratas delationes non recipias adverſus eum, magis detractiones cenſueris. Et hanc velim generalem tibi conſtituas regulam ut omnem, qui palam veretur dicere, quod in aure locutus eſt, ſuſpectum habeas. Quod ſi te judicante dicendum corã, ille renuerit, delatorem judices non accuſatorem. Itaque unus omnibus facienda injungat, & uni omnes reſpondeant. Tu illi habeas fidem, vacans tibi, & Eccleſiæ Dei. Si quo minus aut fidelis inveniatur, aut prudens, fideli potius committendum. Sane à duobus tutius hoc. Quanquam ſi idoneus non reperitur, etſi minus fidelem ſuſtinere potius conſulo, quam te immergere labyrintho huic. Memento

ſalvatorem Iudam œconomum habuiſſe. Quid Epiſcopo turpius, quam incumbere ſupellectili, & ſubſtantiolæ ſuæ? ſcrutari omnia, ſciſcitari de ſingulis? morderi ſuſpicionibus, moveri ad quæque perdita vel neglecta? Ad verecundiam dico quorumdam ejuſmodi ſcrutantium quotidie omnem ſubſtantiam ſuam, numerantium ſingula, de minutis & quadrantibus exigentium rationem Non ita ille Ægyptius, qui Ioſepho omnibus traditis ignorabat quid haberet in domo ſua. Erubeſcat Chriſtianus, Chriſtiano ſua non credens. Homo ſine fide, fidem tamen habuit, ſervo, ſuper omnia bona ſua conſtituens eum. Et hic erat alienigena. Mira res. Satis ſuperque Epiſcopi ad manum habent quibus animas credant, & cui ſuas committant facultatulas non inveniunt? Optimi videlicet æſtimatores rerum, qui magnam de minimis, parvam aut nullam de maximis curam gerunt. Sed, ut liquidò datur intelligi, patientius ferimus Chriſti jacturam, quam noſtram. Quotidianas expenſas quotidiano reciprocamus ſcrutinio: dominici gregis detrimenta neſcimus. De pretio eſcarum, & numero panum, cum miniſtris quotidiana diſcuſsio eſt: rara admodum cum Præsbyteris celebratur collatio de peccatis populorum. Cadit aſina, & eſt qui ſublevet eam; perit anima, & nemo qui reputet. Nec mirum, cum nec noſtros quidem aſsiduos ſentiamus defectus.

Nonne ad ſingulas ſupputationes iſtas iraſcimur, urimur, anxiamur; Quam tolerabilius rerum quam mentium ſuſtineremus jacturam. *Quare*, inquit, *non magis fraudem patimini?* Quæſo te, qui alios doces, doce teipſum, ſi tamen jam non docuiſti pluris te habere quam tua. Tranſitoria iſta quæſtare tibi nullo pacto queunt; fac ut à te tranſeant, non per te. Rivus, qua fluit, cavat terram, ſic diſcurſus temporalium conſcientiam rodit. Si poteſt torrens in agros excurrere ſine læſione ſatorum, & tu, te iſta ſine vulnere

mentis

mentis poſſe tractare confidito. Omnimodis conſulo ſtudeas avertere à te concurſum horum. Multa neſcias, plurima diſsimules, nonnulla obliviſcaris. Sunt tamen quæ ignorare te nolim, mores quorumque & ſtudia. Non oportet ut vitia domus tuæ ultimus ſcias, quod quamplurimis novimus contigiſſe. Quapropter, ut dixi, alius alia diſpenſet, de diſciplina tu provide, illud nemini credas.

XCIV.

De eo quod dictum eſt, oportere Prælatum eſſe invictum & amplum. Vide Greg curæ paſt. p. 1. c. 3.

Non frangatur adverſis, non extollatur proſperis.

Magnus qui incidens in adverſa, non vel parum excidit à ſapientia.

Nec minor, cui præſens fælicitas, ſi arriſit, non irriſit.

Rarus qui in proſperis vel modicè non relaxaverit animum à ſui cuſtodia & diſciplina.

Quando hoc incautis non fuit ad diſciplinam, quod ignis ad ceram?

Prælatus conſtans eſſe debet in adverſitatibus ſuis, condolens in alienis, hoc enim recti cordis eſt, ſicut è contrà perverſiſsimi, ſi in proprijs impatiens, in alienis non compatiens fuerit. Greg. lib. 1. ep. cp. 24.

BERNARDVS.

IN tribulationibus quoque qualem te inveneris, nolo diſsimules. Si conſtantem in tuis, condolentem in alienis, gaude. Recti cordis hoc. E regione, perverſiſsimi, ſi cum in proprijs deprahendaris forte impatiens, minimè in alienis tamen compatiens ſentiaris. Quid in proſperis? Nihilne eſt quod conſiderationem ſollicitet? Eſt u ique, ſi diligenter attendas quam rarus ſemper extiterit, qui non Lib. 2. De conſid. c. 12.

vel

Digitized by Google

vel modicè in proſperitate animum relaxaverit à ſui cuſtodia & diſciplina. Quando hoc incautis non fuit ad diſciplinam, quod ignis ad ceram, quod ſolis radius ad nivem vel glaciem? Sapiens David, Sapiens Salomon fuit, ſed blandientibus nimis ſecundis rebus, alter ex parte, alter ex toto deſipuit. Magnus qui incidens in adverſa, non excidit vel parum à ſapientia: Nec minor, cui præſens fælicitas, ſi arriſit, non irriſit.

Quanquam facilius inveneris, qui ſapientiam retinuerunt contrariâ ſibi fortunâ, quam qui propria non perdiderunt. Præferendus ille, & magnus eſt, cui inter proſpera ſaltem riſus indecentior, aut ſermo inſolentior, aut immoderatior cura veſtis vel corporis non irrepſit.

X C V.

Habeat Prælatus non ſolum œconomum qualem ſupra, ſed & bonos alios officiales, qui ipſum adjuvent, ſintque illi familiares.

Non putet ſe ſanum, qui dolet latera.

Non eſt Prælato tuta bonitas ſua; obſeſſa malis.

Sive gravent, ſive levent, Prælato eſt imputandum, qui tales elegit.

Advocet ſibi ſenes, moribus tamen, non ætate.

Rogans non admoveatur officijs.

Qui pro ſe rogat, jam judicatus eſt; qui pro alio, ſuſpectus.

Non intereſt, roget quis per ſe, an per alium.

Adulantes rogantibus annumeret.

Verboſum adoleſcentem, juſtitiæ hoſtem reputet.

Bernar-

Digitized by Google

BERNARDVS.

VEniamus ad collaterales & coadjutores tuos. Hi ſeduli tibi, hi intimi ſunt. Quamobrem ſi boni ſunt, tibi potiſsimum ſunt: ſi mali, æquè plus tibi. Ne te dixeris ſanum, dolentem latera: hoc eſt, ne te dixeris bonum, malis innitentem. Aut ſi bonus ſis, bonitas tui ſolius quem fructum afferre poteſt? Sicut in ſuperiore libro dixiſſe memini. Quid, inquam, emolumenti affert Eccleſijs Dei tua unius nominis juſtitia, ubi ſententia prævalet aliter affectorum? Sed nec tuta tibi tua bonitas obſeſſa malis, non magis quam ſanitas vicino ſerpente. Non eſt quo te ſubducas malo inteſtino. Et è regione, bonum domeſticum eo amplius, quo ſæpius juvat. Sed ſive levent, ſive gravent, cui rectius imputandum quam tibi, qui tales elegiſti aut admiſiſti? Non de omnibus dico: nam ſunt quos non elegiſti, ſed ipſi te. At poteſtatem non habent, niſi quam tu eis aut tribueris aut permiſeris. Ad idem ergo revertimur. Tibi imputa quidquid pateris ab eo qui ſine te poteſt facere nihil. His exceptis, de cætero non inconſideratè, ut vides, eligendi quique, ſeu colligendi ſunt in opus miniſterij hujus. Tuum eſt undecumque evocare & aſcribere tibi, exemplo Moyſi, ſenes, non juvenes; ſed ſenes, non tam ætate, quam moribus, quos tu noſti, quia ſenes populi ſunt. An non eligendi de toto orbe totum orbem judicaturi? Sane huic negotio non ſe ingerat rogans. Conſilio, non prece agendum eſt. Sunt quæ neceſſario à nobis rogantium aut extorquet opportunitas, aut neceſsitas meretur. At iſtud his quæ noſtra ſunt. Vbi autem non licet, quod volo, facere, quis locus roganti? Niſi fortè qui me rogat, hoc rogat, ut quod vult, hoc liceat mihi, ut non magis velim alius pro alio, alius fortè & pro ſe rogat pro quo rogaris, ſit ſuſpectus. Qui ipſe rogat pro ſe, jam

Lib. 4. de conſid. c. 4.

judicatus eſt. Nec intereſt per ſe, an per alium quis roget. Clericum curiam frequentantē, qui non ſit de curia, ad idem noris pertinere ambientium genus. Adulantem, & ad placitum cujuſque loquentem, unum de rogantibus puta, etiamſi nihil rogaverit. Scorpioni non eſt in facie quod formides, ſed pungit caudâ. Si ad talium blanditias cor tuum, ut aſſolet, molliri ſenſeris, memineris eſſe ſcriptum: *Omnis homo primum vinum bonum ponet, cum autem inebriati fuerint, tunc id quod deterius eſt*: dari pondere æſtimaveris ejus humilitatem qui timet, & ejus qui ſperat. Viri callidi & doloſi proprium eſſe ſolet tunc prætendere humilitatem, cum aliquid obtinere voluerit. De qualibus dictat ſcriptura: *Eſt qui ſe humiliat nequiter, & interiora eius plena ſunt dolo.* De vobis ipſis ſume ſententiæ hujus evidens ac familiare exemplum. Quantos, quos ſimplices admiſiſtis, poſt modum ſuſtinuiſtis graves, inſolentes, contumaces, rebelles? Quod quidem interius malum tegunt principia, poſteriora produnt. Verboſum adoleſcentem, & ſtudentem eloquentiæ, cum ſapientiæ ſit inanis, non aliud quam juſtitiæ hoſtem reputes. Pro hujuſmodi falſis fratribus dicit tibi Magiſter: *manus citò nemini impoſueris.*

XCVI

Noviter converſi non admoveantur officijs rerum exteriorum, alioquin concutientur & areſcent ad modum arboris necdum præfixâ radice.

Tales inducat Prælatus, quos induxiſſe non pœniteat.

Non currentes aſſumat, ſed renuentes, verecundos, timoratos, timentes ſolum Deum, inque illo ſolo ſperantes.

Nemini citò manus imponat.

Turpe eſt Prælato ſæpius retractare quod ſemel conſtituerit.

Non decet ejus ſæpius periclitari judicium.

Poſt factum ſera retractatio eſt.

Probatos deligas, non probandos.

Bernar-

Digitized by Google

BERNARDVS.

QVi noviter ſunt converſi ad Deum, non debent in exterioribus curis provehi. Nam ſi illis implicentur, ſtatim quaſi arbuſcula plantata, & necdum radice præfixa, concutiuntur pariter & areſcunt. Lib. de modo bene vivendi. cap. 6.

Excluſo itaque univerſo hoc peſtilenti genere hominum, curæ tibi maximè ſit introducere tales, quos poſtmodum introduxiſſe non pœniteat. Turpe eſt tibi ſæpius retractare quod feceris, & judicium tuum frequenter periclitari non decet. Diligenter proinde omne quod faciendum erit, tracta apud te, & cum his qui te diligunt. Tracta ante factum, quia poſt factum ſera retractatio eſt. Sapientis conſilium eſt: *omnia fac cum conſilio & poſt factum non pœnitebit*. Et hoc tibi perſuade, qui admittendi ſunt, difficile in curia poſſe probari: & ideo, ſi fieri poteſt, viros probatos oportere deligi, non probandos. Nos in monaſterijs omnes recipimus ſpe meliorandi: at Curia bonos facilius recipere quàm facere conſuevit. Quod ſi plures in ea defeciſſe bonos, quam malos profeciſſe probavimus, quærendi ſane quibus nec defectus timeatur, nec profectus optetur, utpote jam perfectis. Itaque non volentes & neque currentes aſſumito, ſed cunctantes, ſed renuentes. Etiam coge illos & compelle intrare. In talibus, opinor, requieſcet ſpiritus tuus, qui non ſint attritæ frontis, ſed verecundi, ſed timorati, qui præter Deum timeant nihil, nihil ſperent niſi à Deo. Qui adventantium non manus attendant; ſed neceſſitates. Qui ſtent viriliter pro afflictis, & judicent in æquitate pro manſuetis terræ. Qui ſint compoſiti ad mores, probati ad ſanctimoniam, parati ad obedientiam, manſueti ad patientiam, ſubjecti ad diſciplinam, rigidi ad cenſuram, catholici ad fidem, fideles ad diſpenſationem, concordes ad pacem, conformes ad unitatem. Qui ſint in judicio recti, in conſilio providi, in ju-

Lib. 4. de conſid. c. 4.

Eccleſ. 32

Talis aſſumatur qualis fuit Gerardus, qui in officio non detineatur petulanti affectu, ſed ſolo charitatis intuitu. Qui Prælato ſit ſolatio, quo liberius ſibi vacet, & in quo requieſcat

tutus. De quo vide ſer. 26. in cant. fuſe

bendo diſcreti, in diſponendo induſtrij, in agendo ſtrenui, in loquendo modeſti, in adverſitate ſecuri, in proſperitate devoti, in zelo ſobrij, in miſericordia non remiſsi, in otio non otioſi, in hoſpitio non diſſoluti, in convivio non effuſi, in cura rei familiaris non anxij, alienæ non cupidi, ſuæ non prodigi, ubique & in omnibus circumſpecti. Qui legatione pro Christo fungi quoties opus erit, nec juſsi renuant, nec non juſsi affectent. Qui quod verecundè excuſant, obſtinatius non recuſent. Qui juſsi poſt aurum non eant, ſed Chriſtum ſequantur. Qui quæſtum legationem non æſtiment, nec requirant datum, ſed fructum. Qui regibus Joannem exhibeant, Ægyptijs Moyſem, fornicantibus Phinees, Heliam idololatris, Helizæum avaris, Petrum mentientibus, Paulum blaſphemantibus, negotiantibus Chriſtum. Qui vulgus non ſpernant, ſed doceant: divites non palpent, ſed terreant: pauperes non gravent ſed foveant: minas Principum non paveant, ſed contemnant. Qui non cum turba intrent, nec cum ira exeant; qui Eccleſias non ſpolient, ſed emendent. Qui marſupia non exhauriant, ſed corda reficiant, & crimina corrigant: famæ provideant ſuæ, nec invideant alienæ. Qui orandi ſtudium gerant, & uſum habeant, ac de omni re orationi plus fidant, quam ſuæ induſtriæ vel labori. Quorum ingreſſus pacificus, non moleſtus exitus ſit. Quorum ſermo ædificatio, quorum vita juſtitia, quorum præſentia gratia, quorum memoria in benedictione. Qui ſe amabiles præbeant, non verbo ſed opere: reverendos exhibeant, ſed actu, non faſtu? Qui humiles cum humilibus & cum innocentibus innocentes, duros dure redarguant, malignantes coërceant, reddant retributionem ſuperbis. Qui non de dote viduæ, vel patrimonio crucifixi, ſe vel ſuos ditare feſtinent, gratis dantes quòd gratis acceperunt, gratis facientes judicium injuriam patientibus, vindictam in nationibus, increpationes in populis. Qui de tuo

denique

Digitized by Google

denique ſpiritu, illorum inſtar ſeptuaginta Moyſi, accepiſſe cernantur, per quem ſive abſentes, ſive præſentes, contendant placere tibi, placere Deo.

XCVII.

Prælatus ejuſque officiales per Martham intelliguntur. Vide Greg. lib. 1. ep. ep. 5.

Prælato aliarum Martharum ſeu officialium incumbit cura & ſollicitudo.

Martha debet eſſe fidelis, ut ejus actio ordinata, ſit & pura intentio.

His ſollicitis circa frequens miniſterium, videat Maria quemadmodum vacet, videat quoniam ſuavis eſt Dominus.

BERNARDVS.

IPſam Martham admonitam eſſe neceſſe eſt id maximè queri inter diſpenſatores, ut fidelis quis inveniatur. Ser 3. in aſſump. B. Virginib. Erit autem fidelis, ſi neque quæ ſua ſunt quærat, ſed quæ Ieſu Chriſti, ut ſit intentio pura: nec ſuam faciat, ſed Domini voluntatem, ut ſit actio ordinata. Sunt enim quorum non ſimplex eſt oculus, & recipiunt mercedem ſuam. Sunt qui feruntur proprijs motibus animorum, & contaminata ſunt univerſa quæ offerunt, quippe cum voluntates eorum inveniantur in eis. Veni nunc mecum ad nuptiale carmen, & conſideremus quemadmodum ſponſus ſibi ſponſam vocat, nec omiſerit ullum ex his tribus, nec addiderit ultra. Surge, inquit, propera amica mea, formoſa mea, Columba mea, & veni. An non amica eſt quæ dominicis lucris intenta, fideliter ipſam quoque pro eo ponit animam ſuam? Quoties enim pro uno ex minimis ejus ſpirituale ſtudium interponit, toties pro eo ſpiritualiter ponit animam ſuam. An non formoſa, quæ revelatâ facie gloriam Domini ſpeculando, in eandem imaginem transformatur de claritate in claritatem tanquam à Domini ſpiritu? An non columba, quæ plangit

Digitized by Google

& gemit in foraminibus petræ, in cavernis maceriæ, tanquam ſepulti ſub lapide? *Mulier*, ait, *Martha nomine, excepit eum in domum ſuam.* Certum eſt hujus tenere locum fratres officiales, quos fraternæ charitatis intuitus varijs adminiſtrationibus deputavit. Vtinam autem & ego ipſe inter diſpenſatores fidelis merear inveniri. Quibus enim convenientius videtur aptandum, quod Dominus ait: *Martha, Martha, ſollicita es*, quam Prælatis, ſi tamen dignè in ſollicitudine præſunt? Aut quis turbatur erga plurima, niſi cui & Mariæ vacantis, & Lazari pœnitentis, ſed & ipſorum, quibus onera ſua partitur, univerſa incumbit ſollicitudo? Vide Martham ſollicitam, vide Martham erga plurima turbatam, Apoſtolum loquor, qui Prælatos ſollicitudinis admonens, gerit ipſe ſollicitudinem omnium Eccleſiarum. *Quis infirmatur*, inquit, *& ego non infirmor? Quis ſcandalizatur, & ego non uror?* Suſcipiat igitur Martha Dominum in domum ſuam, cui nimirum credita eſt diſpenſatio domûs. Mediatrix eſt, ut ſibi pariter & ſubjectis ſalutem obtineat,
Pſal. 71. ſuſcipiat gratiam, ſicut ſcriptum eſt: *Suſcipiant montes pacem populo, & colles juſtitiam.* Suſcipiant & cæteri coadjutores ejus, ſinguli pro qualitate miniſterij ſui, excipiant Chriſtum, ſerviant Chriſto, miniſtrent ei in membris ſuis: Ille in infirmis fratribus; ille in pauperibus, ille in hoſpitibus & peregrinis.

Quibus ita ſollicitis circa frequens miniſterium, videat Maria quemadmodum vacet, & videat quoniam ſuavis eſt Dominus. Videat, inquam, quam devotâ mente, quam tranquillo ſedeat animo ſecus pedes Ieſu, providens eũ ſemper in conſpectu ſuo, & verba ex ore ejus excipiens, cujus & aſpectus delectabilis, & eloquium dulce. Diffuſa eſt enim gratia in labijs ejus, & eſt ſpecioſus forma præ filijs hominum, imò etiam ſuper omnem gloriam Angelorum. Gaude & gratias age Maria quæ partem optimam elegiſti. Beati enim oculi

qui

Digitized by Google

qui vident quæ tu vides, & aures quæ merentur audire quod audis. Beata planè quæ venas divini ſuſurri percipis in ſilentio, in quo bonum eſt homini Dominum exſpectare. Simplex eſto, non tantum ſine dolo & ſimulatione, ſed & abſque multiplicitate occupationum, ut tecum ſit ſermocinatio ejus & vox dulcis, & facies decora. Vnum cave, ne abundare incipias in ſenſu tuo, & velis plus ſapere quam oportet ſapere, ne forte dum lucem ſectaris, impingas in tenebras; illudente tibi dæmonio meridiano, de quo non eſt hujus temporis diſputare. Nam Lazarus quòd evenit? Sorores alloquor, quæ ſepelierunt fratrem prædicatione & miniſterio, & exemplo, & oratione. Vbi ergo poſuiſtis eum? Abſconditus eſt foſsâ humo ſub lapide jacet, non facile invenitur.

XCVIII.

Ne murmuret adverſus Martham Maria, nec aſpiret ad tumultuoſam officialium vitam.

Non mirandum ſi quis frater officialis, laborans, adverſus fratrem vacantem murmuret, etſi fortè hodie id rarò accidat; quia & hoc legitur in Evangelio Martha feciſſe contra Mariam.

Quod autem Maria aliquando adverſus Martham murmuraverit, eò quod ejus actionibus implicari vellet, nuſquam reperitur. Eſt tamen id impræſenti perquam familiare.

Beata congregatio, ubi, ſicut tunc, de Maria Martha conqueritur.

Obſervanda tamen in hoc murmure modeſtia Marthæ, quæ auſa non eſt præſente Domino evocare Mariam, neque tamen etiam ad illam, ſed ad Dominum querelam direxit.

Optima pars Mariæ, & prærogativa ſingularis, quæ in omni cauſa Chriſtum habet advocatum.

Quibus nulla eſt credita diſpenſatio, adminiſtratio nulla commiſſa, ſedendum

Digitized by Google

ſedendum aut ſecus pedes Ieſu cum Maria, aut cum Lazaro intra ſepta ſepulchri: eſſe item eundem oportet, aut virum deſideriorum, ut Daniel erat, aut ut Iob, virum dolorum, & ſcientem infirmitatem.

BERNARDVS.

Serm. 5. in aſſump. B. M. Virg.

COnqueritur de ſorore, quod ab ea non adjuvetur, non tamen ad ipſam, ſed potius ad Dominum querelam dirigens: *Domine, non eſt tibi curæ, quod ſoror mea reliquit me ſolam miniſtrare? Dic ergo illi, ut me adjuvet.* Vbi ſanè advertenda eſt delatio quædam, & honoris obſequium erga Dominum, quod ſcilicet ipſo præſente non ſit auſa Martha evocare Mariam, quin imò & apud ipſum querelam depoſuerit, ipſumque Dominum vocaverit, in cujus poteſtate ſit imperare ſorori quidquid nececeſſe fuerit. Non ergo miremur, ſi quempiam laborantem & bene operantem adverſum fratrem vacantem murmurare videamus, quia hoc in Evangelio legimus Marthã feciſſe adverſus Mariam. Quod autem Maria quandoque murmuraverit adverſus Martham, nuſquam omnino reperitur.

Luc. 10.

Martha autem ſatagebat circa frequens miniſterium, quæ ſtetit & ait: Domine non eſt tibi curæ quod ſoror mea reliquit me ſolam miniſtrare? Putas, in domo, in qua Chriſtus ſuſcipitur, vox murmurationis audietur? Fœlix Domus, & beata ſemper congregatio eſt, ubi de Maria Martha conqueritur. Nam Mariæ Martham æmulari prorſus indignum, prorſus illicitum eſt. Alioquin ubi legitur Mariam cauſſantem, quia ſoror mea reliquit me ſolam vacare? Abſit, abſit, ut qui Deo vacat, ad tumultuoſam aſpiret fratrum Officialium vitam. Martha ſemper inſufficiens ſibi & minus idonea videatur, alijs magis id operis, quod adminiſtrat, optet imponi. *Reſpondit autem ei Ieſus: Martha, Martha, ſollicita es, & turbarı*

Digitized by Google

turbaris erga plurima. Vide prærogativam Mariæ, quem in omni cauſa habeat advocatum.

Indignatur ſiquidem Phariſæus, conqueritur ſoror, etiam diſcipuli murmurant: ubique Maria tacet, & pro ea loquitur Chriſtus. *Optimam,* inquit, *partem elegit ſibi Maria, quæ non auferetur ab ea in æternum.* Hoc unum illud neceſſarium eſt; hæc una quam Phopheta tam ſedulo requirebat, *Vnam,* inquit, *petij à Domino; hanc requiram.* Quid tamen ſibi vult, fratres, quod optimam partem Maria dicitur elegiſſe? Vbi jam erit, quod adverſus eam proferre ſolemus, ſi quando forte adminiſtrantis Marthæ turbationem, inæqualitatem dijudicare voluerit; *Melior eſt iniquitas viri, quam mulier benefaciens?* Vbi erit & illud: *Si quis mihi miniſtraverit, honorificabit eum Pater meus?* Et illud: *Qui major eſt veſtrum, erit miniſter veſter?* Poſtremò quæ conſolatio eſt laboranti, quaſi in ejus ſuggillationem, partem ſororis attollere? Vnum ego arbitror è duobus, ut aut de electione Maria laudetur: quod pars ipſa, quantum in nobis eſt, ſit omnibus eligenda, Aut certè ut neutrum dicatur defuiſſe, nec in partem quamlibet præcipitaſſe ſententiam, ſed ad obedientiam præceptoris in utrumlibet ſit parata. Quis enim ſicut David fidelis, ingrediens & pergens ad imperium regis? Denique *paratum,* inquit, *cor meum,* non ſemel tantum, ſed & ſecundò, & vacare tibi, & proximis miniſtrare. Hæc planè pars optima, quæ non auferetur, hæc mens optima, quæ non mutabitur, quocumque vocaveris eam. *Bonum,* inquit, *acquirit gradum qui bene miniſtraverit;* forte meliorem, qui bene vacaverit Deo; optimum autem qui perfectus eſt in utroque. Vnũ adhuc dico, ſi tamen id de Martha licet ſuſpicari. Nonne enim quaſi otioſam reputaſſe videtur, quam ſibi dari petijt adjutricem? Sed carnalis eſt, & omninò non percipit quæ ſunt ſpiritûs Dei, ſi quis fortè vacantem animam de ſua vacatione redarguit. Audiat igitur optimam eſſe hanc partem,

Pſalm. Eccleſ. 42. Ioan. 12. Math. 20. Pſal. 56. 1. Tim. 3.

Digitized by Google

quæ maneat in æternum. Nunquid non rudis quodammodo videtur anima, quæ divinæ contemplationis penitus expers, illam intravit regionem, ubi hoc unum omnium opus, unum ſtudium, eadem vita! Sed conſideremus, fratres, quemadmodum in hac domo noſtra tria hæc diſtribuerit ordinatio charitatis, Marthæ adminiſtrationem, Mariæ contemplationem, Lazaro pœnitentiam. Habet hæc ſimul quæcumque perfecta eſt anima, magis tamen videntur ad ſingulos ſingula pertinere, ut alij vacent ſanctæ contemplationi, alij dediti ſint fraternæ adminiſtrationi, alij in amaritudine animæ ſuæ recogitent annos ſuos tanquam vulnerati dormientes in ſepulchris. Sic planè, ſic opus eſt, ut Maria piè & ſublimiter ſentiat de Deo ſuo, Martha benignè & miſericorditer de proximo, Lazarus miſerè & humiliter de ſeipſo.
Ezech. 14. gradum ſuum quiſque conſideret, *Si inventi fuerint in civitate hac Noë, David, Iob, ipſi juſtitiâ ſuâ liberabuntur*, ait Dominus, *ſed filium aut filiam non liberabunt*. Nemini nos blandimur, utinam nec veſtrum quiſpiam ſe ſeducat. Quibus enim nulla credita eſt diſpenſatio, adminiſtratio nulla commiſſa; his omnino ſedendum erit aut ſecus pedes Ieſu cum Maria, aut certè cum Lazaro intra ſepta ſepulchri. Quidni erga multa turbetur Martha, quæ ſollicita eſt pro multis? Tibi ergo, cui neceſsitas hæc non incumbit, è duobus unum eſt neceſſarium, aut non turbari penitus, ſed delectari magis in domino; aut ſi id necdum potes, turbari non erga plurima; ſed (ut de ſe Propheta loquitur) ad teipſum. Iterum dico, ne quis de ignorantia habeat excuſationem: oportet te, frater, ad quem de fabricanda ſeu regenda inter undas diluvij arca nihil ſpectat, aut virum eſſe deſideriorum ut Daniel erat, aut cum Beato Iob virum dolorum & ſcientem infirmitatem. Alioquin vereor ne tepidum te, & nauſeam provocantem evomat ex ore ſuo qui te invenire cupit, aut ſui conſideratione calidum, charitatis igne flagrantem: aut tua ipſius

Digitized by Google

ſius cognitione frigidum & aquâ compunctionis ignita Diaboli jacula reſtinguentem.

XCIX.

Prælatus honorificèt miniſterium ſuum maturitate conſiliorum. Greg.lib.11 ep.ep.31.

Omnia faciat cum conſilio, non omnium, ſed bonorum.

Bonos in conſilio, bonos in obſequio, bonos habeat contubernales, qui vitæ & honeſtatis ſuæ & cuſtodes ſint & teſtes. Vide apud Aug lib.de Salutar.documen:c.6. & item Greg.lib.5. ep.ep.38.& lib.1. mor, c. 10

Bonus probabitur ſi à bonis teſtimonium habuerit.

Prælato talibus utendum conſiliarijs qui famam ejus ſervent & conſcientiam.

Non decet eum agi puerilibus ſæcularibuſve conſilijs.

Omnes inimici diligendi, ſoli in conſilium eligendi, qui prudentes ſint & benevoli.

Sine prudentia & benevolentia non ſunt perfecta conſilia.

Pauci in utroque conſummati, ſine numero utriuſque expertes.

Sine conſilio non poteſt cura Paſtoralis dignè adminiſtrari.

Cum bonorum conſilio honorificabit Paſtor miniſterium ſuum, ſed miniſterium, non Dominium.

BERNARDVS.

PAulum imitari curato in honorificando miniſterium tuum. Honorificabis autem, gravitate morum, maturitate conſiliorum, actuum honeſtate. Hæc ſunt, quæ officium Epiſcopale maximè nobilitant & ornant. Omnia fac cum conſilio, nec tamen omnium, aut quorumcumque, ſed tantum bonorum. Bonos in conſilio, bonos in obſequio, bonos habeas contubernales, qui vitæ & honeſtatis tuæ & cuſtodes ſint, & teſtes. In hoc enim te bonum probabis, ſi teſtimonium à bonis habueris. Epiſt. 28.

Nuper nobis à veſtris partibus ſtare cepit aura ſecundior. Epiſt. 42.

Digitized by Google

Rumoribus ſiquidem recentioribus nuntiata ſunt de vobis ſolito lætiora, & non ex incerto famæ, ſed ore veridico venerabilis Meldenſis Epiſcopi. Interrogatus enim de eſſe veſtro, vultu alacri, & tanquam bene fidens unde requirebatur, puto, inquit, hominem ex hoc jam conſilijs ſe ſubacturum Carnotenſis. Hoc ab eo reſponſum tam lætus accepi, quam certus fui conſilia Viri fideliſsima fore. In nullo melius poterat nobis cordis veſtri propoſitum commendare, in nullo ſpem dare certiorem veſtri profectûs in Domino. Securè, ni fallor, præfatis ambobus viris & vos & veſtra credetis. Talibus utendo conſiliarijs bonam vobis ſervabitis & famam & conſcientiam. Sic Dei Sacerdotem, ſic tantæ civitatis decet epiſcopum, puerilibus non agi, ſæcularibuſve conſilijs. Omnes juxta Domini præceptum, etiam inimici diligantur, ſed ad conſilium ſoli eligantur, qui & prudentes eſſe videantur, & benevoli. Abſque prudentia & benevolentia non ſint perfecta conſilia. Propterea Dominus & imprudens Diſcipuli, & fratrum infidele conſilium refutabat,
Marc. 8. reſpondens improvido: *Non ſapis quæ Dei ſunt*, & malevo-
Ioan. 7. lis: *Vos aſcendite ad diem feſtum hunc, ego autem non aſcendam*. Nec iſtorum malitiæ, nec illius imprudentiæ ſe credendum putavit. Quærens denique cui ſe credere debeat, cui tuto ſua committat diſpenſanda myſteria, & quaſi difficile inve-
Mat. 24. niens, ſub admiratione interrogat: *Quis putas eſt fidelis ſervus*
Ioan. 21. *& prudens, quem conſtituit Dominus ſuper familiam ſuam?* Quamobrem & Petro curam ovium crediturus, prius ejus ſtuduit probare benevolentiam, ter ſciſcitans an ſe diligeret? Probavit & prudentiam, quando errantibus hominibus, & putantibus ipſum eſſe quempiam ex Prophetis, ille prudenter veritatem advertens, Deum potius Prophetarum confeſſus
Mat. 16. eſt: *Tu es*, inquiens, *Chriſtus filius Dei*. Væ noſtro generi ab imperfectione ſua. Vix in multitudine hominum unum reperio in utraque gratia conſummatum. Haud facile ſiquidem

dem vel prudenti benevolentiam, vel fideli ineſſe ſapientiam deprǽhendas. Sine numerò autem ſunt, quos utriuſque muneris expertes eſſe conſtiterit. Prudenter igitur cogitaſti Sacerdotale onus, Epiſcopale opus, curamque paſtoralem dignè non poſſe adminiſtrari ſine conſilio. Hinc ipſa caſtorum conſiliorum mater Sapientia de ſeipſa loquens, *Ego Sapientia,* inquit, *habito in conſilio.* Sed quali conſilio? nunquid in qualicumque? *Et eruditis,*ait, *interſum cogitationibus.* Sed & quod infida conſilia declinanda ſint, per os Salomonis taliter monet: *Cauſam tuam tracta cum Amico tuo, & ſecretum extraneo ne reveles.* Pulchrè quoque per alium quemdam ſapientem, cum ſine conſilio nil agendum conſulat, virorum tamen conſilij intuens paucitatem, ita loquitur: *Multi ſunt tibi Amici, unus autem ſit tibi conſiliarius de mille.* Vnus, inquit, de mille. Benignam ego non dubitaverim vobis eſſe divinitatem, cui de tanta raritate inter mortales, non unum, ſed duos, ipſoſque idoneos ſatis indulſit conſiliarios, providos, benevolos; & ut facile adſint, comprovinciales, ut gratis, debitores jure ſubjectionis. Horum acquieſcendo conſilijs, nec præceps in ſententia, nec vehemens in vindicta. Non in corrigendis remiſsior, non ſeverior in parcendis, non puſillanimis in expectandis. Nec ſuperfluus in victu, nec notabilis in veſtitu. Non citus ad promittendum, non ad reddendum tardus, nec prodigus dator. Iſtorum conſilium longe ſemper faciet à vobis malum, tempori vetus, ſed cupiditati novum, ſimoniam, & matrem ejus avaritiam, quæ eſt idolorum ſervitus. Et ut brevi omnia ſermone concludam, ſi his credideritis, in omnibus, exemplo Apoſtoli, honorificabitis Miniſterium veſtrum. Miniſterium, inquam, non dominium.

Prov. 8
Prov. 25.
Eccleſ. 6.

C.

a Vide Greg lib. 4. in 1. Reg c. 10. & lib. 6. c. 15.

b Greg. lib. 35. mor. c. 10.

c Vide etiam lib. 5. in 1. Reg. c. 13.

d Greg. ſup.

a *Prælato obediendum à ſubditis.*

Qui Prælato obedit, obedit Deo: contrà, qui Prælatum deſpicit & inhonorat, Deum deſpicit & inhonorat.

b *Obedientia ſola virtus eſt quæ virtutes cæteras menti inſerit, inſertaſque cuſtodit.*

c *Inobedientia primi parentis generavit mortem, obedientia Chriſti vitam.*

d *Ita tamen obediendum homini, ut non offendatur voluntas Dei.*

Non obediendum mala imperanti, eſto pœna compellat, ſupplicia immineant, tormenta occurrant.

BERNARDVS.

De modo bene vivendi c. 19.

SOror chariſsima, audi verba Apoſtoli: *Non eſt poteſtas niſi à Deo. Quæ autem ſunt ordinata, à Deo ordinata ſunt.* Ideoque *qui reſiſtit poteſtati, Dei ordinationi reſiſtit* Ergo non debemus contemnere poteſtates, ſive mundi ſive Eccleſiæ, quia omnes à Deo ordinatæ ſunt.

Igitur quando per inobedientiam Prælatis noſtris rebelles ſumus, contrà Dei præcepta facimus. Quando Prælatis noſtris contumaces ſumus, atque inobedientes, Deum contemnimus, qui dicit: *Qui vos audit, me audit*, id eſt, qui vobis eſt obediens, mihi obediens eſt, & qui vos deſpicit, me deſpicit. Soror dilecta mihi in Chriſto, ergo qui Prælatum ſuum deſpicit, Deum deſpicit: & qui Prælatum ſuum honorat, Deum honorat: & qui obediens eſt Prælato ſuo, obediens eſt Deo. Hanc virtutem, ſcilicet obedientiam, laudat Samuel Propheta dicens; *Major eſt obedientia quam ſacrificium, & obedire magis, quam offerre adipem arietum, quoniam quaſi peccatum ariolandi eſt repugnare, & quaſi ſcelus idiolatriæ nolle acquieſ-*

Digitized by Google

acquieſcere, id eſt, nolle obedire. Maria ſoror Aaron per ſuperbiam & inobedientiam murmuravit contra Moyſem fratrem ſuum, & ſtatim percuſſa eſt leprâ. Maria, quæ contra Moyſem fratrem ſuum, id eſt, Prælatum, murmuravit per inobedientiam & rebellionem, ſignificat animum cujuſlibet hominis, qui murmurat contra Prælatum ſuum, cui non vult obedire, nec præcepta ſalutis accipere. Et quia non vult per obedientiam præcepta ſui Prælati ſuſcipere, læprâ peccatorum percútitur atque fædatur. Etiam Core, Dathan & Abiron, qui contra Moyſem & Aaron per ſuperbiam & contumeliam atque inobedientiam inſurrexerunt, ſtatim pro ſua præſumptione pœnas ſuſtinuerunt, ſicut ſcriptum eſt in Pſalmo: *Aperta eſt terra & deglutivit Dathan, & operuit ſuper congregationem Abiron.* Et iterum: *Exarſit ignis in Synagoga eorum, flamma combuſſit peccatores.* Nam & Ozias Rex cum per ſuperbiam & inobedientiam atque contumaciam thuribulum accepiſſet, & contra legem Dei ſacrificare voluiſſet, à Deo eſt leprâ percuſſus, atque maculatus in fronte. Nam & Saul Rex, quia inobediens fuit, regnum perdidit, & in manibus inimicorum ſuorum cecidit. Etiam Ionas Propheta per inobedientiam fugit, & eum piſcis abſorbuit, atque in profundum maris miſit. Cavendum eſt igitur nobis ne contra Prælatos noſtros per inobedientiam audeamus inſurgere, ne Dominus per eos velit nos, quia vice ſua funguntur, aſperè viſitare. . . . Obedientia ſola virtus eſt quæ virtutes cæteras menti inſerit: inſertaſque cuſtodit, de qua Salomon ait: *Melior eſt obedientia quam victima*, quia per victimas aliena caro mactatur, per obedientiam verò propria voluntas religatur. Vnde vir obediens loquitur victorias, quia qui pro Domino alienæ voci humiliter obedit, ſemetipſum in corde ſuperat. Adam in infernum cecidit, quia inobediens fuit: Chriſtus vero ad cælum aſcendit, quia usq; ad mortem Deo Patri obedivit. Sicut per inobedientiam

Adæ

Adæ peccatores conſtituti ſunt multi, ita per obedientiam Chriſti juſti conſtituti ſunt multi. Et ſicut propter peccatum Adæ omnes homines ſunt in condemnationem mortis; ita per juſtitiam Chriſti omnes homines in juſtificationem vitæ. Et iterum: Sicut inobedientia primi parentis generavit mortem, ita obedientia Chriſti generavit vitam. Igitur ſoror dilecta, ſi pro Chriſto fueris obediens tuis prælatis, cum Chriſto regnabis in cœlis. Contra matrem tuam, id eſt, Abbatiſſam vel Prioriſſam, nunquam verbum aſperum dicas. Prælatis tuis nunquam rebellis exiſtas, præpoſitis tuis in nulla cauſſa contradicas. Venerare autem omnes melioris ſcientiæ, ac melioris vitæ. Venerare unumquemque hominem pro ſuæ merito ſanctitatis. Majori gradui reverentiam tribue competentem. Secundum dignitatem unicuique homini tribue honorem. Superiori gradui æqualem te non exhibeas. Senioribus præſta obedientiam, & famulare humiliter imperijs eorum. Cede Authoritati Majorum, defer digna ſervitia Majoribus. Eſto cunctis obediens in bonis præceptis.

O Sponſa Chriſti, ita obedias homini, ut non offendas voluntatem Dei. In malis operibus nunquam ſis obediens. Non obedias illi, qui malè tibi facere mandaverit. Malum facere juſſa, non conſentias. Noli obedire in malo cuiquam poteſtati, etiamſi pœna compellat, ſi ſupplicia immineant, ſi tormenta occurrant. Melius eſt mortem pati quam mala juſſa implere. Melius eſt ab homine jugulari, quam æterno judicio damnari. Neque enim eſt ſine culpa, qui ut malum fieret, obedivit. Igitur, ſoror Venerabilis, eſto obediens uſque ad mortem, & dabit tibi Deus coronam vitæ.

Digitized by Google

CI.

Regularis traditio pro magna parte ſubeſt directioni Prælati, non Voluntati.

Supra regulam Abbas non eſt, cui ſemel & ipſe ſpontaneâ ſe profeſſione ſubmiſit.

Super fratrum transgreſſiones, non ſuper Patrum traditiones, Abbas conſtituitur, mandatorum cultor, ultor vitiorum.

Sanctæ obſervantiæ creditæ ſunt Abbatis prudentiæ & fidei, non ſubditæ voluntati.

Omnes Magiſtram ſequantur regulam, nec ab ea devictur à quoquam, ergo nec ab Abbate.

Omnes magiſtram ſequantur regulam, nemo ergo ſuam voluntatem.

Oportet eum, qui præeſt, non fræna ſuæ laxare voluntati ſuper ſubditos, ſed præfixam ex regula ſibi ſcire menſuram, & ſic demum imperia ſua moderari.

Non poteſt omne rectum imperare, ſed id ſolum quod legiſlator inſtituit, aut quod eſt ſecundum quod inſtituit.

Promittit profitens obedire ſecundum Regulam Sancti BENEDICTI, non ergo ſecundum voluntatem Præpoſiti.

Solum id à profeſſo poteſt exigi, quod promiſit.

Prælatus, ſi diſpenſat, rationis debet ſequi judicium, non ſuæ placitum voluntatis.

BERNARDVS.

EX magna parte regularis traditio ſubeſt ejus, qui præeſt, etſi non voluntati, certè diſcretioni. Sed dicitis: quid ergo relinquitur neceſſitati? Audite quam plurimum. Primò quidem quidquid de ſpiritualibus in ipſa regula traditum eſt, in manu Abbatis (ut ſupra taxatum eſt) Tract: De præcept & diſpenſ. c.7.

Digitized by Google

nequaquam relinquitur. Deinde reliqua pars quæ in corporalibus conſtat obſervantijs, ne ipſa quidem in ejus ita voluntate poſita eſt, ut ejuſdem deſerviat voluntati, ſed magis charitati. Neque enim Abbas ſupra regulam eſt, cui ſemel & ipſe ſpontaneâ ſe profeſsione ſubmiſit, & ſic (quod negandum non eſt) Dei Regula charitas, Regulæ Sancti BENEDICTI jure præponitur. Eſto proinde ut interdum Regulæ littera cedat pro tempore charitati, cum ratio neceſsitatis vel charitatis exegerit : abſit tamen ut hominis cujuſpiam ſubdatur voluntati. Super fratrum ſanè tranſgreſsiones, non ſuper patrum traditiones conſtituitur, qui Abbas eligitur, mandatorum cultor, & ultor vitiorum. Arbitror namque ſanctas illas obſervantias Prælatorum prudentiæ & fidei creditas, non ſubditas voluntati. Hinc eſt quod idem legiſlator, in his quæ Abbati diſpenſanda reliquit, cautè nuſquam (ut memini) voluntatem, ſed aut conſiderationem, aut diſpoſitionem , aut providentiam , aut certè arbitrium, ſeu aliquid hujuſmodi ponit; volens nimirum providum fidumque diſpenſatorem, rationis, ubi fortè diſpenſat, ſequi judicium ; non ſuæ placitum voluntatis. Vnde & intimat ei non ſemel quod de omnibus judicijs ſuis Deo redditurus ſit rationem. Lego profectò in regula : hæc conſideratio penes Abbatem ſit, & hoc vel illud eſſe in providentia vel arbitrio ſeu diſpoſitione Abbatis Vt autem pro ſua voluntate aliquid mutet, me ibi legiſſe non recolo: quinimo in omnibus, inquit, omnes magiſtram ſequantur regulam, nec ea temere de vitietur à quoquam. Ergo nec ab ipſo Abbate. Omnes, inquit, magiſtram ſequantur regulam, nemo ergo ſuam voluntatem. Vbi ſanè nec Abbatem excipi puto. Videtis quantum neceſsitati tribuitur, ſubtrahitur voluntati? quid etiam? nonne regularis ipſa profeſsio, quâ ſe junior ſubdit ſponte priori, æquè alligat & priorem? Communis equidem pacti pari reor utrumq; neceſsitate teneri

fierique

Digitized by Google

fierique duos per unius ſponſionem alterutrum debitores, fidelis curæ unum, alterum humilis obedientiæ. Quidnam igitur jam voluntati relinquitur, ubi & Prælatus debiti neceſsitate tenetur? Sed & de hoc item non parum Prælati præſcribitur voluntati, quod is qui profitetur, ſpondet quidem obedientiam, non tamen omnimodam, ſed determinatè ſecundum Regulam, nec aliam, quam Sancti BENEDICTI: ut oporteat eum, qui præeſt, non fræna ſuæ laxare voluntati ſi per ſubditos, ſed præfixam ex Regula ſibi ſcire menſuram, & ſic demum ſua imperia moderari circa id ſolum quod rectum eſſe conſtiterit: nec quodlibet rectum, ſed hoc tantum quod prædictus pater inſtituit, aut certè quod ſit ſecundum quod inſtituit. Sic ſe quippe habet profeſsio: promitto, non quidem Regulam, ſed obedientiam ſecundum Regulam Sancti BENEDICTI; non ergo ſecundum voluntatem Præpoſiti. Proinde ſi profeſſo ſecundum illam Regulam Abbas meus mihi aliud fortè imponere tentaverit, quod non ſit ſecundum Regulam, aut etiam quod non ſit ſecundum iſta inſtituta, verbi cauſſa, Baſilij, Auguſtini, Pacomij: Quænam mihi, quæſo, in hac re neceſſitas imminet obſequendi? Solum quippe id à me poſſe exigi arbitror, quod promiſi.

C I I.

A Prælatis ponenda meta obedientiæ ſubditorum ex votis labiorum ipſorum, non ſuorum deſideriorum.

Prælati juſsio vel prohibitio non prætereat terminos profeſſionis.

Subditorum vota non augeat ſine ipſorum voluntate, nec minuat ſine certa neceſſitate.

Monendi ſubditi, non cogendi, ad celſiora, eiſque, ubi neceſſe fuerit, condeſcendendum ad remiſsiora.

Digitized by Google

BERNARDVS.

Tract. De præcep. & diſpenſ.c.8.

VIdetis jam ergo obedientiæ limites quos requiritis, ſi modus eſt obeditionis tenor profeſsionis, nec ſe valeat extendere poteſtas imperantis, niſi quatenus attigerit votum profitentis: profectò citra & ultra, necnon etiam contra, quid aliud quam obedientiæ limites quoſdam cenſuerim,& his ſuis terminis virtutem eandem circumcludi? Quamobrem quiſque profeſſus in quovis genere ſalutiferæ vitæ, nec ultrà obedientiæ legem cogendus, nec citra eſt inhibendus quam ſua ipſius videtur complecti profeſsio. Quanto minus contra? Is ergo qui medius eſt vitæ modus præfixus voto, profeſsione firmatus, tanquam lignum quod erat in medio paradiſi, ſolus ſine dubio legi erit ſubjectus, obnoxius juſſuum. Ergo Prælati juſsio vel prohibitio non prætereat terminos profeſsionis. Nec ultra extendi poteſt, nec contrahi citra. Nihil me Prælatus prohibeat horum, quæ promiſi, nec plus exigat quam promiſi. Vota mea nec augeat ſine mea voluntate,nec minuat ſine certa neceſsitate. Neceſſitas quippe non habet legem, & ob hoc excuſat diſpenſationem. Voluntas verò,quia ſola meretur retributionem,etiam ſola non immeritò gradum altiorem uſurpat. Alioquin & abſque neceſsitate remiſsio voti, non diſpenſatio, ſed prævaricatio eſt: & reſtrictio contra voluntatem, murmur eſt, non profectus. Ponant ergo præpoſiti metam obedientiæ ſubjectorum ex votis labiorum ipſorum, non ſuorum deſideriorum: monentes eos, non cogentes ad celſiora; condeſcendentes eis, cum neceſſe fuerit, ad remiſsiora, non cadentes cum eis.

CIII.

CIII.

Nihilominus conſiderent ſubditi prædictam obedientiam, quæ voti finibus continetur, eſſe admodum imperfectam.

Perfecta obedientia legem neſcit, terminis non arctatur, in infinitam extenditur libertatem.

Illa obedientia votorum terminis arctata, iners eſt & ſervilis, nec charitati prompta, ſed obnoxia neceſſitati.

Eſt obedientiæ limes ſecundum tempus ipſa temporis extremitas, ut is ſit terminus obedientiæ, qui & vitæ.

Nulla inobedientia parui ducenda, non tamen omnis pari æſtimanda periculo.

Perfecta obedientia nobis commendatur etiam in regula.

BERNARDVS.

CÆterum ſubjectus hujuſmodi obedientiam, quæ voti finibus cohibetur, noveris imperfectam. Nam perfecta obedientia legem neſcit, terminis non arctatur: neque contenta anguſtijs profeſsionis, largiori voluntate fertur in latitudinem charitatis, & ad omne quod injungitur ſpontanea, vigore liberalis alacriſque animi, modum non conſiderans, in infinitam libertatem extenditur. Hæc eſt illa, de qua ſignanter Apoſtolus Petrus: *Caſtificantes,* ait, *corda veſtra in obedientia charitatis,* pulchrè ipſam per hoc ſequeſtrans ab illa inerti & ſervili obedientia quodammodo, nec charitati prompta, ſed obnoxia neceſsitati. Hæc juſti illius, cui lex poſita non eſt, propria eſt: non quod vel ille perfectus vivere debeat ſine lege, ſed quia non ſit ſub lege: minimè quippe contentus voto ſuæ cujuſcumque profeſsionis, quam ſuperat animi devotione. Quamquam nec iſtam regula ipſa tacuerit, ubi monet, ſi fratri impoſsibilia injunguntur, ut Tractat. De præcept. & diſpen. c 9.

 confidens

Digitized by Google

confidens de adjutorio Dei, obediat ex charitate. In eadem denique regula tertius humilitatis deſcribitur gradus, ut omni obedientiá monachus ſe ſubdat majori. Dicens quippe omni, non vult nos in obediendo menſurâ eſſe contentos profeſsionis, non attendere promiſsi debitum, non de pacto ſumere modum, ſed tranſire alacriter etiam modum, & obedire in omnibus. Eſt ſanè quidam obedientiæ limes ſecundum tempus ipſa temporis extremitas, ut ſit terminus obedientiæ, qui & vitæ. Hunc nobis maximè unigeniti Dei commendat exemplum, qui factus eſt patri obediens uſque ad mortem. Hæc ergo quoties interrumpitur, inobedientia dicitur & peccatum, & tranſgreſsio ſeu prævaricatio. Sed intereſt ſanè, quâ cauſsâ, quo affectu, quâ intentione, quo præcipiente, in quove præcepto malum hoc committatur. Et quidem nullam prorſus inobedientiam dico parui ducendam; non tamen omnem pari æſtimandam periculo. Enimvero mandatum Dei eſt: *Non occides.* Fac ergo duos homicidas, & unum quidem ſpoliandi cupiditate, alterum vero neceſsitate ſeſe defendendi facinus perpetraſſe. An non hic ſatis evidenter inter lepram & lepram cauſſa ſeparat, faciens utique diſparem valde culpam unius ejuſdemque tranſgreſsionis? quid verò ſi hunc ſubita ira, illum ſtudioſa malitia aut vetus odium forte ad idem ſcelus impulerit? Nunquid nam ſimili penſandum erit judicio, quod tam diſsimili factum conſtabit affectu? Nil deinceps inceſtius obſceniuſve, quam illas filias Loth paternum uſurpaſſe concubitum; & tamen quis non videat quantum evacuaverit aut attenuaverit turpis nefandique reatum flagitij, pietas intentionis & intentio pietatis.

CIV.

CIV.

Prælatus non prohibetur diſpenſare, ſed diſſipare.

Poſitus eſt diſpenſator in ædificationem, non in deſtructionem.

Ibi tantum uſurpet diſpenſationem, unde bonam habere poſsit recompenſationem.

Eadem fidelitas exigitur à ſubditis in obtemperando, quæ à Præpoſitis in diſpenſando

Vbi neceſsitas urget, excuſabilis diſpenſatio eſt.

Vbi utilitas provocat, laudabilis.

Vbi nihil horum, crudelis diſsipatio eſt.

BERNARDVS.

OMnia Sancti BENEDICTI inſtituta, exceptis ſanè nonnullis de ſpiritualibus, verbi cauſsâ, charitate, humilitate, manſuetudine, quæ non tam ipſum conſtat inſtituiſſe, quam Deum, & ob hoc penitus non eſſe mutanda; de cætero reliqua univerſa non profitentibus quidem monita tantum ſeu conſilia cenſenda ſunt, nec gravant non obſervata; cum tamen profitentibus in præcepta, prævaricantibus in crimina fiant, ſive (ut veſtra vobis reddam) illis voluntaria vel factitia, iſtis neceſſaria, & tanquam naturalia non immeritò reputantur. Ita ſanè neceſſaria dixerim, ut ex eis minimè præjudicetur neceſſarijs rationabilibuſque diſpenſationibus. Tractat. De præcep. & diſpenſat. c. 2.

Sed non omnibus in hujuſmodi credita eſt diſpenſatio, niſi his dumtaxat, qui cum Apoſtolis dicere poſſunt: *Sic nos exiſtimet homo ut miniſtros Chriſti, & diſpenſatores Myſteriorum Dei.* Novit autem fidelis ſervus & prudens, quem conſtituit Dominus ſuper familiam ſuam, ibi tantum uſurpare diſpenſationem, unde bonam poſsit habere recompenſationem. Ibid. c. 3. 1. Cor. 4.

Hoc

Hoc quippe quæritur inter diſpenſatores, ut fidelis quis inveniatur. Et eadem fortaſſe fidelitas à ſubditis nihilominus exigitur in obtemperando, quæ à præpoſitis in diſpenſando.

Lib. 3. De conſid. c. 4. Quid? inquis. Prohibes diſpenſare? Non, ſed diſsipare. Non ſum tam rudis, ut ignorem poſitos vos diſpenſatores, ſed in ædificationem, non in deſtructionem, Denique quæritur inter diſpenſatores, ut fidelis quis inveniatur. Vbi neceſsitas urget, excuſabilis diſpenſatio eſt. Vbi utilitas provocat, diſpenſatio laudabilis eſt. Vtilitas, dico, communis, non propria. Nam cum nihil horum eſt, non planè fidelis diſpenſatio, ſed crudelis diſsipatio eſt.

CV.

Sicut ſupra habitum eſt, invitandi ſunt ſubditi ad celſiora & vitam arctiorem, non cogendi.

Prælato volenti aliquid ordinare ſeu reformare ſi reſiſtunt ſubditi, præſtat nonnunquam cedere, bona ſua deſideria non perfici, rigorem temperari, quam quod infirmorum ſalus negligatur.

Qui altius vivere volunt, aut imbecillioribus condeſcendant quantum ſine peccato licet, aut vivant quomodo volunt, ſi ſine partis utriuſque ſcandalo fieri poteſt: Aut certè de congregatione dimittantur liberi, & fratribus alijs ſecundum eorum propoſitum viventibus ſocientur.

BERNARDVS.

Epiſt. 83. PErſecutionem quam propter juſtitiam pateris, per litteras tuas non ſine compaſsione cognoſcentes licet Chriſti conſolatio de promiſsione regni tibi ſufficiat, tamen nos, quod noſtrum eſt, & conſolationem quam poſſumus, & conſilium quod intelligimus ſanctum, fideliter exhibemus,

bemus. Quis enim ſine anxietate videat Petrum de medijs fluctibus brachia tendentem, ſine dolore audiat columbam Chriſti, non cantantem, ſed gementem, tanquam quæ dicat: *Quomodo cantabimus canticum Domini in terra aliena?* Quis, inquam, ſine lachrymis lachrymas ipſius Chriſti de limo profundi etiam nunc levantis oculos ſuos in montes, unde veniat auxilium ſibi, reſpiciat? Verumtamen nos, ad quos pro humilitate tua reſpicere te dicis, montes non ſumus, ſed & ipſi de convalle lachrymarum laborioſis conatibus enitentes adverſus renitentis inimici inſidias, ac mundialis malitiæ violentiam, tecum clamamus: *Auxilium noſtrum à Domino, qui fecit cœlum & terram. Omnes* quippe *qui piè volunt vivere in Chriſto, perſecutionem patiuntur.* Ita ut cum eis nunquam deſit pie vivere, non ſemper tamen adſit & perficere pro bona voluntate. Sicut enim impiorum eſt pijs bonorum propoſitis aſsiduè reluctari; ſic contra pietatem non eſt, propter multitudinem adverſantiũ, quamvis juſta & ſancta deſideria paucorum, plerumque non perfici. Sic Aaron ſceleratis tumultuantis populi contra voluntatem ſuam caloribus ceſsit. Sic Samuel eidem populo inordinatè Regem petenti invitus Saülem invexit. Sic David cum vellet Deo conſtruere templum, propter infeſtantium tamen bella inimicorum, quia vir bellicoſus erat, prohibitus eſt facere, quod ſanctè propoſuit. Simili formâ Tibi Pater Venerande, conſulimus, ut tamen ſapientiorum conſilio non præjudicemus, quatenus ad tempus propoſiti tui, tibique conſentientium, rigorem ſic temperes, ut infirmorum ſalutem non negligas. Invitandi quippe ſunt ad arctiorem vitam, non cogendi, quibus utique ſemel in Ordine illo Cluniacenſi præeſſe conſenſiſti. Illis autem, qui altius vivere deſiderant, aut condeſcendere imbecillioribus ex charitate, quantum ſine peccato poſſunt, ſuadendum eſt: aut ibidem tenere quod cupiunt, permittendum, ſi abſque utrarumque partium ſcandalo fieri

Pſalm. 136.

Pſalm. 120.

2. Tim. 3.

poteſt: aut certè de congregatione liberos dimitti, fratribuſque alijs ſecundum eorum propoſitum viventibus ſociari oportet.

C V I.

a Greg. lib. 2 ep. ep. 34.
b Lib. 20. mor. c 29.
c Greg. curæ paſt. p. 2. c. 6.
d Vide Greg. lib. 5. in 1. Reg.
e Greg. lib. 12. ep. ep 30. c. 10

a *Non debet Prælatus litigare cum ſubditis.*

b *Debet eſſe patiens & pacificus, etiam cum his qui oderunt pacem.*

Patiens, qui nolit vinci à malo.

Pacificus, qui vincat in bono malum.

Alterum, ut malos portet: alterum ut quos portat, ſanet.

c *Habeat charitas zelum, ſed pro tempore adhibeat ſeveritas modum.*

d *Cenſura nunquam remiſſa, intermiſſa tamen plerumque plus proficit.*

e *Vigor iuſtitiæ ſemper fervidus, ſed nunquam præceps.*

Non omne quod licet, continuò expedit.

B E R N A R D V S.

Epiſt. 25.

SI diei malitia invaleſcit, non prævaleat. Si turbat, non perturbet. Mirabiles elationes maris, ſed mirabilior in altis Dominus. Benignè, ſi non diſsimulas, egit tecum uſque huc ſuperna miſeratio, Pater illuſtris. Providâ namque diſpenſatione non prius præfectus es malis, quam ſociatus bonis, quorum conſortio & exemplo bonus fieres, ut ſic poſtmodũ etiam inter malos vivere bonus poſſes. Et quidem inter bonos bonum eſſe, ſalutem habet: inter malos verò, & laudem. Illud tantæ facilitatis eſt, quantæ & ſecuritatis: hoc tantæ virtutis, quantæ & difficultatis. Quale nempe eſt iſtud, tangere picem, & non inquinari ex ea; in igne ſine læſione verſari, & in tenebris abſque caligine? Palpa-

Digitized by Google

Palpabant quondam tenebras Egyptij, cum tamen de populo Dei ſcriptura dicat: *Vbicumque Iſraël erat, lux erat*. Erat Exod. 10. David verus Iſraëlita, & ideo cautè dicebat ſe habitare, non Pſalm. 119 in Cedar, ſed cum habitantibus Cedar, tanquam qui ſemper habitaret in lumine, licet ipſi fuerit cum habitantibus Cedar corporalis cohabitatio. Vnde & arguit quoſdam non veros Iſraelitas, quod commixti inter gentes didicerint opera eorũ & factum ſit illis in ſcandalum. Dico ergo, ſufficiebat tibi apud Cluniacenſes cuſtodire innocentiam, ſicut ſcriptum eſt: *Cum viro innocente innocens eris*. Porro apud Rothoma- Pſalm. 17. genſes opus eſt patientia, quemadmodum docet Apoſtolus: *Servum Dei*, inquiens, *non oportet litigare, ſed magis patientem* 2. Tit. 2. *eſſe ad omnes*. Nec ſolum patientem, qui nolit vinci à malo, ſed & pacificum, qui vincat in bono malum. Alterum, ut malos portes: alterum, ut & quos ſuſtines, ſanes. In patientia tua poſsides animam tuam: ſed ſis etiam pacificus, ut & commiſſas tibi poſsideas. Quæ tanta gloria, quam dicere poſſe: *Cum his qui oderunt pacem eram pacificus?* Eſto ergo pa- Pſalm. 119 tiens, quia es cum malis: eſto pacificus, quia præes malis.

Habeat charitas zelum, ſed adhibeat pro tempore modũ ſeveritas. Cenſura quidem nunquam remiſſa, intermiſſa tamen plerumque plus proficit. Vigor juſtitiæ ſemper fervidus, ſed nunquam præceps. Sicut non omne, quod libet, licet: ſic non omne, quod licet, ſtatim etiam expedit.

CVII.

Non contriſtetur Prælatus, ſi imperfectis ſe præeſſe deprahenderit.

Talium ſe Paſtorem, talium ſe noverit Abbatem.

Solus omnibus datus eſt in ſolatium, tanquam omnibus ſanior & fortior, quibus ſufficiat ſolatiari, & ipſe à nemine egeat confortari.

Quantum gravatur, tantum lucratur; quantum juvatur, tantum ejus meritum minuitur.

Miſſus eſt juvare, non juvari, miniſtrare non miniſtrari.

BERNARDVS.

Epiſt. 73. PLangis, Dilectiſsime fili, ſuper multis tribulationibus tuis, pijſque querimonijs me quoque excitas ad plangendum Nec enim te dolente poſſum non dolere, nec niſi moleſtus & anxius tuas moleſtias & anxietates audire. Verum quia hæc ipſa mala, quæ te inveniſſe cauſaris, & ego prævideram, & tibi, ſi recordaris, prædixeram, puto levius te præſcita portare debere, & mihi unde parcere potes, moleſtum non eſſe. Satis namque, & pluſquam ſatis crucior te carendo, te non videndo, te dulciſsimo mihi ſolatio non fruendo: itaut pœnè pœniteat me quod te elongaverim à me. Et licet charitas hoc cogeret, quâcumque tamen neceſſitate, quo te non videam miſſum; plango te tanquam amiſſum. Cum ergo ſuper hoc etiam velut quodam tuæ puſillanimitatis baculo me percellis, qui mihi debueras eſſe baculus ſuſtentationis, triſtitiam ſuper triſtitiam ingeris, & cruciatum crutiatibus addis. Etſi mihi pium eſt nullas tuas anguſtias diſsimulare: tibi tamen durum eſt, ſic affecto cunctas indicare. Quid enim neceſſe eſt, ſatis ſollicitum amplius ſollicitare, & abſentiâ filij ſaucia Patris viſcera gravioribus torquere doloribus? Onus meum tibi partitus ſum ut filio, ut neceſſario, ut fideli coadjutori meo. Vide quomodo te oporteat paternam portare ſarcinam. Si enim ſic portas ut me non alleves, ſed magis premas, tu quidem es oneratus, ſed ego non ſum exoneratus. Hoc autem onus animarum eſt, & infirmarum. Nam quæ ſanæ ſunt, portari non indigent, ac per hoc nec onus ſunt. Quoſcumque igitur de tuis inveneris triſtes, puſillanimes, murmuroſos, ipſorum te patrem.

patrem, ipſorum te noveris eſſe Abbatem. Conſolando, exhortando, increpando agis opus tuum, portas onus tuum, & portando ſanas, quos ſanando portas. Si quis verò ita ſanus eſt, ut magis juvet te, quam juvetur à te: Hujus te non patrem, ſed patrem Comitem non Abbatem, agnoſcas. Quid igitur cauſaris te aliquorum, qui tecum ſunt, magis gravari conſortio, quàm frui ſolatio, cum ſolus omnium omnibus datus ſis ſolatium, tanquam omnibus ſanior, omnibus fortior, qui omnibus ſufficias per Dei gratiam ſolatiari, & à nemine omnium indigeas confortari? Denique in quantum gravaris, in tantum lucraris, & in quantum juvaris, in tantum tua tibi præmia minuis. Elige ergo quos eligas, an qui gravando juvant, an qui invitando gravant Hi tibi promeritores, illi fraudatores meritorum exiſtunt. Nam qui ſocij laboris, proculdubio & mercedis participes erunt. Sciens ergo te miſſum juvare, non juvari, illius te agnoſce vicarium, qui venit miniſtrare, non miniſtrari.

CVIII.

Pulcherrima, & digniſſima quæ ab omnibus legatur, dentium Sponſæ & Monachorum comparatio. Huic moralitati occaſionem dedit Greg lib. 33. moral. c. 3. itemque in cantica cant. c. 4.

Dentes candidi ſunt, & vitæ monaſticæ profeſſores, de toto Eccleſiæ corpore, quod candidum eſt, candidiores eſſe videntur.

Dentes fortes ſunt: ſed nihil fortius his, quibus tribulatio pro ſolatio, contumelia pro gloria, inopia pro abundantia ducitur.

Dentes carnem non habent: at nec eam habent qui audiunt ab Apoſtolo: Vos autem in carne non eſtis, ſed in ſpiritu.

Dentes corio carent; carent & Monachi, qui nitorem & diſtenſionem mundanarum ſollicitudinum non habentes, in pace in idipſum dormiunt & requieſcunt.

Dentes nihil morari intra ſe patiuntur: nec monachi modicum quidem offendiculum tolerabile reputant, aut intra ſe, aut in conſcientijs ſingulorum.

Non eſt dolor ſicut dolor dentium, ſed nec tam horrendum & horribile eſt aliquid, quam murmur & diſſenſio in congregatione monachorum.

Dentes clauſi ſunt labijs ne videantur: & monachi materialibus vallis circumcinguntur, ne ſæcularium oculis pateant vel acceſſui.

Indecens eſt ſi appareant dentes, niſi interdum forte ad riſum: Ita nihil turpius monacho diſcurrente per urbes & caſtella, niſi cogat charitas, quæ ipſa riſus eſt, quia hilaris, læta quidem, non tamen diſſoluta.

Dentes toti corpori maſticant cibum; & monachi pro toto Eccleſiæ corpore, vivis & defunctis, orare ſunt conſtituti.

Dentes ex hujuſmodi maſticatione nullum ſaporem habent: nec monachi aliquam ſibi ex oratione gloriam aſſignant, ſed dicunt cum Propheta: Non nobis, Domine, non nobis, ſed nomini tuo da gloriam.

Dentes non facile conſumuntur; & monachi quantò annoſiores, tantò ferventiores.

Dentes per ordinem poſiti ſunt: ſed ubi quæſo ordinatum aliquid eſt, ſi in monachis non eſt, ubi cibus & potus, quies & vigiliæ, & cætera omnia in numero, pondere, menſura conſtituuntur?

Dentes alij ſuperiores, alij inferiores, & monachi Prælati alij, alij ſubditi,

Dentes ſuperiores ſic junguntur inferioribus, ut inferiores à ſuperioribus non diſcordent:

Vide Greg. lib 6. in I. Reg. c. 16. *Cum autem inferiores moveantur, non ſimiliter moventur ſuperiores; ſed & inter monachos, quamvis ſubditi interdum turbentur, Prælatorũ tamen eſt non turbari, ſed in mente compoſita perdurare.*

Dentes Sponſæ ſimiles introducuntur gregibus tonſarum; & monachi tonſi ſunt, utpote quibus nec corda, nec corpora, nec mundanum aliquid in proprietate eſt relictum.

Tonſæ iſtæ feruntur aſcendiſſe de lavacro, & monachi de baptiſmo ad vitæ perfectioris celſitudinem intenderunt.

Tonſæ gemellis fœtibus: & monachi verbo pariunt & exemplo.

Sterilis

Digitized by Google

Sterilis non eſt in eis: nullus vere monachus infœcundus.

BERNARDVS.

D*Entes tui ſicut greges tonſarum, quæ aſcenderunt de lavacro, omnes gemellis fœtibus, & ſterilis non eſt in eis.* Cant. 4.
Spiritus Sanctus, de cujus ſecretiori fonte canticorum flumen emanat, in his, ut ſentio, dentibus myſteria nobis non parva commendat. Non ſunt hi dentes de quibus dicitur: *Deus conteret dentes eorum in ore ipſorum*: vel de quibus ad virum ſanctum vox diuina proclamat: *Per gyrum dentium ejus formido*. Dentes iſti lacte candidiores. Serm. 64. in parvis Pſalm. 57. Iob. 41.

Quippe Sponſæ ſunt, cujus ſpeciem concupivit altiſsimus, quæ non habet maculam neque rugam. Cum enim tota candida ſit, candidior probatur in dentibus. Novâ tamen & inauditâ comparatione in illius laudes perorat dicens: *Dentes tui ſicut greges tonſarum*. Quid in hac, rogo, ſimilitudine dignum eſt, ut eam de cæleſtibus arcanis deſcendiſſe credamus? Magnum prorſus, & magno animo magnifice ſentiendum.

Spiritus enim eſt qui loquitur, qui cum loquitur, nec unũ poteſt iota vacuum præterire. Aliquid profectò eſt in his dentibus involutum, quod devolutum ſacratioris intelligentiæ præſignet arcanum. Dentes enim candidi ſunt & fortes, carnem non habent, carent corio, nihil intra ſe pati poſſunt, non eſt dolor ſicut dolor eorum, clauſi ſunt labijs ne videantur, indecens eſt cum videntur, niſi ridendo, toti corpori maſticant cibum, nullum inde ſaporem habent, non facile conſumuntur, per ordinem poſiti ſunt, ſuperiores alij, alij inferiores, & cum inferiores moveantur, ſuperiores nunquam. Hujuſmodi dentes ego arbitror homines monaſticæ profeſsionis, qui viam compendioſiorem & ſecuriorem vitam eligentes, de toto Eccleſiæ corpore, quod candidum eſt,

eſt, candidiores eſſe videntur. Quid enim illis candidius, qui totius immunditias ſpurcitiæ evitantes, cogitationum ſicut actionum peccata deplorant? Quid fortius illis, quibus tribulatio pro ſolatio, contumelia pro gloria, inopia pro abundantia ducitur? Iſti carnem non habent, quia in carne carnem obliti, audiunt ab Apoſtolo: *Vos autem in carne non eſtis, ſed in ſpiritu.* Corio carent, quia nitorem & diſtenſionem mundanarum ſollicitudinum non habentes, in pace in idipſum dormiunt & requieſcunt. Nihil morari intra ſe patiuntur, quia nec modicum quidem offendiculum tolerabile reputant, aut intra ſe, aut in conſcientijs ſingulorum. Hinc eſt illa veſtra opportuna importunitas, quâ tam ſæpe fatigatis nos, ut multoties, etiam cum neceſſe non ſit, multũ diei expendatis. Non eſt dolor ſicut eorum, quia nihil tam horrendum & horribile eſt, ſicut murmur & diſſenſio in congregatione. Clauſi ſunt labijs ne videantur, ſic & nos materialibus vallis circumcingimur, ne ſæcularium oculis & acceſſui pateamus. Indecens eſt ſi appareant, niſi interdum forte ad riſum, quia nihil turpius quam monachus per urbes & caſtella diſcurrens, niſi cum illa cogit, quæ operit multitudinem peccatorum. Charitas enim riſus eſt, quia hilaris; læta quidem, ſed non diſſoluta. Toti corpori maſticant cibum dentes, quia ipſi pro toto Eccleſiæ corpore, videlicet tam vivis quam defunctis, orare ſunt conſtituti.

Rom. 8.

Nullum inde ſaporem habent, nullam ſibi gloriam aſſignare, ſed dicere cum Propheta: *Non nobis Domine, non nobis, ſed nomini tuo da gloriam.* Non facile conſumuntur, qui quantò annoſiores, tantò ferventiores, & eò rapidius currunt, quò vicinius appropinquant ad palmam. Per ordinem poſiti ſunt; ubi enim aliquid ordinatum eſt, ſi hic non eſt, ubi cibus & potus, vigilare & dormire, laborare & quieſcere, ambulare & ſedere, & cætera omnia, in numero & menſura & pondere conſtituuntur? Superiores & inferiores ſunt, quia inter

Pſalm. 113.

inter nos Prælati & ſubditi ſunt. Et ſic ſuperiores inferioribus junguntur, ut inferiores a ſuperioribus non diſcordent. Cum autem inferiores moveantur, ſuperiores nunquam moveri debent; quia etſi ſubditi quandoque turbentur, Prælatorum eſt in mente compoſitâ perdurare. *Sicut greges tonſarum*, inquit. Quam bene monachi tonſis ovibus comparantur, quia revera tonſi ſunt, quibus nec corda nec corpora, nec aliquid mundanum in proprietate relictum eſt. *Quæ aſcenderunt de lavacro*: lavacrum baptiſmus eſt, de quo aſcendit, qui ad celſitudinem vitæ perfectioris intendit. Deſcendit autem qui ſe vitæ mancipat inhoneſtæ. *Omnes gemellis fœtibus*, & quia verbo pariunt & exemplo, *Sterilis non eſt in eis*, quia nullus eſt infœcundus.

CIX.

a *Quamvis inter lupos & ſubverſores verſari ſe intelligat Prælatus, talium tamen eſt Paſtor.* a Vide Greg. lib. 8. ep. ep. 36. & lib. 20. mor. c. 29.

b *Vulneret quos poteſt ad ſalutem, inſiſtat reſiſtentibus, clamet ad ſceleratos.*

Si indomiti ſunt, fortè tamen non indomabiles:
Si durâ fronte ſunt, duret & ſuam.
Demum abſolvendus, ubi fecerit quod potuit. b Auguſt. de correp. & grat. cap. 16.

BERNARDVS.

ÆMulor te æmulatione bonâ, & utinam quam vehementi, tam utili. Scio ubi habitas, increduli & ſubverſores ſunt tecum. Lupi, non oves ſunt: talium tamen Paſtor es. Vtilis conſideratio, qua forte inveneris quomodo ſi fieri poſsit, convertas eos, non ipſi ſubvertant te. Quid diffidimus poſſe reverti in oves, è quibus verti in lupos potuerunt? Hic, hic, non parco tibi, ut parcat Deus. Lib. 4. De conſid. c. 3.

 Paſtorem

Digitized by Google

Ibid. infra. Paſtorem te populo huic certè aut nega, aut exhibe .... Ad ea te incito, quorum te ſcio debitorem ... Non eſt quod horreas operam curamve Paſtoralem Paſtoris, non eſt quod erubeſcas Evangelium. Quanquam ſi volens evangelizes, inter Apoſtolos quidem etiam gloria eſt tibi. Evangelizare, paſcere eſt: Fac opus Evangeliſtæ, & Paſtoris opus impleſti. Dracones, inquis, me mones paſcere & ſcorpiones, non oves. Propter hoc, inquam, magis aggredere eos, ſed verbo, non ferro ... Arripe illum (*gladium*) qui tibi ad feriendum creditus eſt, & vulnera ad ſalutem, ſi non omnes, ſi non vel multos, certè quos poſsis. Non ſum, inquis, melior quam Patres mei. Quem illorum domus exaſperans, non dico, audivit, ſed non irriſit? Ideo tu inſiſte magis, ſi fortè audiant, & quieſcant: inſiſte & tu reſiſtentibus. Dicendo hæc, fortè nimius dicar. Num noſtra illa vox: *inſta opportune importunè?* Hunc, ſi audes, nimium appellato. Prophetæ præcipitur: *Clama, ne ceſſes.* Ad quos, niſi ad ſceleratos & peccatores? *Annuntia*, inquit, *populo meo ſcelera eorum, & domui Iacob peccata eorum.* Prudenter adverte, & ſceleratos perhiberi, & populum Domini. Puta de his idem. Etſi ſcelerati, etſi iniqui, vide ne audias: *Quod uni ex his minimis meis non feciſti, nec mihi feciſti.* Fateor populum iſtum extitiſſe uſque adhuc durâ fronte & indomito corde, ſed utrum etiam indomabili, neſcio unde liquidò ſcire poſsis. Poteſt forte, quod necdum

Luc. 1. fuit. Si diffidis tu, ſed *apud Deum non erit impoſsibile omne verbum.* Si dura fronte ſunt, durato & tu econtrà tuam. Nil tam durum, quod duriori non cedat. Dominus ad Prophe-

Ezech. 3. tam: *Dedi frontem tuam duriorem frontibus eorum.* Vnum eſt quod te abſolvit, ſi egiſti cum populo illo, ut poſsis dicere:

Luc. 4. *Popule mi, quid tibi debui facere, & non feci?*

CX.

C X.

a *Inſolentiæ ſubditorum mater eſt negligentia Prælatorum.* a Greg. hom. 17 in c. 10. Luc. & Aug. ſer. 15. de verb. Dom. & lib. de 12 abuſion.

A ſubditis poſteà Prælati conculcantur, atque hæc juſtiſſima merces, ut quales fovent, tales & ſuſtineant.

b *Omni curâ ſatagat Prælatus cavere incuriam, atque impunitatem, matrem omnium malorum, radicem impudentiæ, tranſgreſſionum nutricem.*

c *Ad illum reſpicit quidquid à ſubditis delinquitur.* b Vide pro his quæ ſequuntur, Greg. lib. 1. in Ezech. hom. 11.

Mirum eſt tot exceſſus à Prælatis diſſimulari, niſi quod nemo fidenter reprehendit in quo ſe irreprehenſibilem eſſe non confidit.

Humanitatis eſt omnium, in quo ſibi quiſque indulget, alijs non vehementer iraſci.

d *Quorum nobis vita via vitæ debet eſſe, cæci ſunt, & duces cæcorum, præbentes exemplum ſuperbiæ.* c Damian.

Verum de his tacendum, ne non tam reprehenſioni quam reprehenſori indignentur, eique de præſumptione calumnientur. d Greg. hom. 17.

BERNARDVS.

INſolentia Clericorum, cujus mater eſt negligentia Epiſcoporum, ubique terrarum turbat & moleſtat Eccleſiam. Dant Epiſcopi ſanctum canibus, & Margaritam porcis: & illi converſi conculcant eos. Meritò quales fovent, tales & ſuſtinent. Epiſt. 152.

Luctu amariſſimo dignum quid ſecutum eſt. Quid hoc? impunitas incuriæ ſoboles, inſolentiæ mater, radix impudentiæ, tranſgreſſionum nutrix. Et Beatus, ſi omni ſatagas curâ malorum omnium primam parentem cavere incuriam. Lib. 3. De conſid. c. 5.

* Miror cum Regula dicat, ad Magiſtrum reſpicere quidquid à diſcipulis delinquitur, & Dominus per Prophetam * Apologia ad Guilelm Abbat. ſub finem.

 ſangui-

Digitized by Google

ſanguinem in peccato morientium de manu Paſtorum requirendum eſſe minetur, quomodo Abbates noſtri patiuntur fieri talia, niſi forte (ſi audeam dicere) nemo fidenter repræhendit, in quo ſe eſſe irrepræhenſibilem non confidit. Siquidem humanitatis eſt omnium, in quo ſibi quiſque indulget, alijs non vehementer iraſci. Dicam, dicam; præſumptuoſus dicar, ſed verum dicam: Quomodo lux mundi obtenebrata eſt? Quomodo ſal terræ infatuatum eſt? Quorum nobis vita, via vitæ debuit eſſe, dum exemplum in ſuis actibus oſtendunt ſuperbiæ, cæci facti ſunt, duces cæcorum.

Epiſt. 2. Sed quid ad me de magiſtris noſtris, qui principatum meruerunt in Eccleſijs? Clavem ſcientiæ tenent, & primas Cathedras in conventibus poſsident... Omitto ergo illos, ne non tam repræhenſioni, quam repræhenſori juſtè indignentur, nec tam de ſua correctione cogitent: quam mihi de præſumptione calumnientur.

CXI.

Greg. curæ paſt. p. 2. c. 6. & lib. 21. mor. c. 10.

Prælatis incumbit incutere metum, & timorem Domini, à quo invitandi ſunt ſubditi, ut ad charitatem perveniant.

Triplex eſt timor iſte, alter ne cruciemur in gehenna, alter ne privemur gloriâ, tertius ne deſeramur à gratia.

Et quamvis hi omnes extinguant concupiſcentiam, hoc tamen tertiò ſignanter impleri hydriæ jubentur.

De hydria ſexta, hoc eſt, diſciplina.

BERNARDVS.

Serm. 2. dom. 1. poſt octav. Epiphaniæ.

SExta hydria diſciplina eſt, qua non noſtro arbitrio ſed alieno vivimus, ut deleatur quidquid indiſciplinatè vivendo deliquimus. Lapidea ſunt hæc, dura ſunt, ſed neceſſe habemus in his lavari: niſi forte voluerimus propter

fæditates

fœditates noſtras à Domino accipere libellum repudij. Attamen in eo quod dicuntur lapideæ, non ſolum duritia, ſed multo melius ſoliditas poteſt intelligi: quoniam non lavant hæc, niſi firma ſoliditate permanſerint. Ait ergo Dominus ad miniſtros: *Implete, hydrias aquâ.* Quid ſibi iſtud vult, Domine? Miniſtri ſolliciti ſunt de vini penuria, & tu dicis, *implete hydrias aquâ?* Illi de poculis cogitant, & tu præcipis ut vaſa purificationis impleant? Sic omninò, ſic ſuſpiranti Iacob ad Rachelis amplexus, Lia à Patre ſupponitur. Nobis, fratres, qui miniſtri ſumus & ſervi veſtri per Chriſtum præcipitur implere hydrias aquâ, quoties deeſt vinum. Ac ſi dicatur: illi devotionem deſiderant, vinum requirunt, fervorem flagitant, ſed nondùm venit hora mea, implete hydrias aquâ. Quæ eſt enim aqua ſapientiæ ſalutaris, & ſi non adeo ſuavis, niſi fons vitæ & initium ſapientiæ timor Domini? Dicitur ergo miniſtris, incutite metum,& ſpiritu timoris, non tam vaſa, quam corda replete: quia ut ad charitatem perveniant, initiandi ſunt à timore, ut dicant. Et ipſi: *A timore tuo concepimus Domine, & parturivimus ſpiritum ſalutis.* Sed quomodo implebuntur hydriæ? Prædixerat enim Evangeliſta. *Capientes ſingulæ metretas binas vel ternas.* Quæ ſunt duæ metretæ, queve tertia? Vtique duplex timor, communis, & notus omnibus: ac tertius quidem minus communis & minus notus. Primus enim timor eſt, ne cruciemur in gehenna. Secundus, ne excluſi à viſione Dei privemur tam inæſtimabili gloriâ. Tertius replet animam omni ſollicitudine timidam, ne forte deſeratur à gratia. Et quidem omnis timor Domini, ſicut aqua extinguit ignem, ſic extinguit peccati concupiſcentiam; Sed is maximè cum ad omnem tentationem ſtatim occurrit, ne fortè contingat amittere gratiam, ut ſibi derelictus homo labatur quotidie de malo in peius, de periculo minori in graviorem culpam; quales utique multos videmus, cum in ſordibus ſint, ſordeſcentes

Digitized by Google

adhuc. Nam adverſus timorem iſtum non eſt unde ſibi blandiatur anima, ſive de minori forte quantitate peccati, ſive de emendatione futura. Talibus enim blandimentis impediuntur aliquatenus duo prima genera timoris.

Præcepit ergo nobis Dominus ut hâc aquâ hydrias impleamus. Sunt enim aliquando vacuæ, & plenæ vento: ſi quis tamen adeò inſanus eſt, ut in eo per vanitatis ſtudium illæ, quas prædiximus, obſervantiæ, mercede perpetuâ vacuentur, ut ſunt fatuæ virgines, in quarum vaſis oleum non habetur. Interdum autem, quod peius eſt, plenæ quidem ſunt, ſed plenæ veneno quod eſt invidia, murmur, rancor animi, & detractio. Propterea ne fortè ſubintrent iſta, dum vinum deeſt, jubemur implere hydrias aquâ, ut obſerventur mandata Domini in timore: quæ tunc mutatur in vinũ, cum timor expellitur à charitate, & implentur omnia fervore ſpiritûs, & jucundâ devotione.

CXII.

Greg. ſup. *Item de eodem argumento, hoc eſt, de timore incutiendo à Prælatis, & tribus ejuſdem ſpeciebus ſupra memoratis.*

Per illa verba Mariæ, quodcumque dixerit vobis, facite, innuitur officium prædicationis aut Prælaturæ uſurpari non debere, niſi ab his quos Maria, id eſt, mater gratiæ, prius inſtruxerit.

Solent ſæculares, qui honoris alicujus adipiſcendi deſiderio tenentur, cæteros per amorem prius acquirere, ac deinde, eo adepto, eoſdem ſibi per timorem ſubijcere, quibus prius non terrorem, ſed amorem exhibuerant.

Contrà Chriſtus, primò vinum ponit quod deterius eſt, deinde quod melius; id eſt, timorem primò proponit & propinat; deinde quos terruerat, per amorem acquirit & fovet.

Bernar-

BERNARDVS.

C*Apientes ſingulis metretas binas vel ternas.* Hic primum ſciendum eſt, quod hujuſmodi hydriæ aliquando ſunt plenæ. Plenæ autem aliquando veneno, aliquando aquâ, interdum etiam vino. Vacuæ quippe & inanes ſunt, cum pro inani gloria vel aliquo temporali emolumento fiunt. Plenæ veneno ſunt, ſi cum murmure & animi rancore gerantur. Aquâ plenæ dicuntur, cum ex timore Dei obſervantur. Siquidem per aquam timor intelligitur, unde & apud Salomonem legitur: *Timor Domini fons vitæ* Vino autem plenæ ſunt, cum timor vertitur in amorem, cum charitas excludit timorem; cum ea quæ prius obſervabantur timore pœnæ, jam exercentur delectatione & amore juſtitiæ. Vt vacuæ vel veneno infectæ ſint, non vult Dominus: ut impleantur aquâ, jubet Dominus: ut autem aqua in vinum vertatur, hoc facit Dominus. Sed quibus implere hydrias aquâ imperat Dominus? Miniſtris utique, quos & conſtituit ſuper familiam ſuam, ut dent illis in tempore tritici menſuram: Quibus tamen Maria primum ſuggerit: *Quodcumque dixerit vobis, facite* Quo exemplo innuitur quod officium prædicationis non debent uſurpare ſibi, niſi quos Maria, id eſt, mater gratiæ, prius inſtruxerit. Alioquin dicetur eis: *Regnaverunt, & non ex me: Principes extiterunt, & ego ignoravi.* Implent ergo miniſtri hydrias aquâ, prædicant mira de dulcedine regni; intentant horrenda de terrore ſupplicij: fit ſummus auditoribus de utroque timor, ne vel illo fraudentur, vel iſto plectantur: & ita capiunt hydriæ metretas binas. Quid eſt autem, *vel ternas?* Addatur illis duobus tertius timor, & capiunt hydriæ metretas ternas. Et illi quidem duo prædicti timores de futuro ſunt valde utiles: Sed eſt alius timor de præſenti multo probabilior quo timet

Serm. 13. in parvis.

Ioan. 2.

Oſe. 8.

timet homo, & ſemper eſt pavidus ne internâ gratiâ deſeratur. Quiſquis igitur hoc timore repletus fuerit, profectò binis metretas ternas addidit. Notandum autem quod cum hydriæ plenæ factæ ſunt uſque ad ſummum, tunc aqua verſa eſt in vinum bonum; quia nimirum ordo rationis eſt, ut ſi timor eſt initium charitatis, perfectum ſequatur etiam plenitudo dilectionis. Vnde etiam Architriclinus dicit ad Sponſum: *Omnis homo primum vinum bonum ponit, & cum inebriati fuerint, tunc id quod deterius eſt. Tu autem ſervaſti vinum bonum uſque adhuc.* Conſuetudinis eſt ſæcularium hominum, ut cum aliquem honorem adipiſci deſiderant, cæteros ſibi prius per amorem acquirant. Cum verò adepti fuerint, elati poteſtate, eoſipſos per timorem ſibi poſtmodum ſubijciunt, quibus prius privati, non terrorem, ſed amorem exhibuerant. Iſti ponunt primum bonum vinum, id eſt, amorem: & cum inebriati fuerint, tunc id quod deterius eſt, id eſt, timorem. E contrario facit Sponſus noſter. Semper enim ſervat ad ultimum bonum vinum: quod vero in ejus comparatione deterius eſt, ante propinat, dicens: *Fili, accedens ad ſervitutem Dei, ſta in timore.* Si ex timore te feceris, ipſius ſervum, faciet te ex charitate amicum ſuum: & ſic aqua timoris commutabitur in vinum dilectionis. Ad hoc enim purificaris in illis ſex hydrijs aquis timoris; ad hoc in timore accedis ad ipſum tanquam ſervus ad Dominum, ut ex ſervo proveharis in filium.

Eccleſ. 2.

CXIII.

a Vide Greg. hom. 31. in c. 13 Luc.

a *Prælatis eſt moleſtum increpare atque corrigere ſubditos, plerumque tamen neceſſarium.*

b Auguſt. de correp. & grat. c. 16.

b *Non deterreatur ab increpatione per hoc quod inde aliqui amplius indurentur.*

Increpatio aſſimilatur ſtercori quo ager impinguatur.

Suſcipien-

Suſcipienda, non tanquam verbum hominum, ſed ſicut, quod vere eſt, verbum Dei, benigno animo, mente devotâ.

BERNARDVS.

Timeo ne toties audita verba ſalutis vileſcere nobis incipiant tanquam verba hominis. Vilis ſiquidem & volatilis res verbum hominis, nullius molis, nullius ponderis, nullius prætij, nullius ſoliditatis. Aërem verberat, unde & verbum dicitur: Et ſicut folium, quod vento rapitur, effluit, & non eſt qui conſideret. Nemo veſtrum, fratres, ſic accipiat, imò nemo ſic deſpiciat verbum Dei. Dico enim vobis, bonum illi fuiſſet, ſi non audiſſet homo ille. Fructus vitæ ſunt verba Dei, non folia: & ſi folia, ſed aurea ſunt. Serm 2. in die Apoſt. Pet. & Paul.

Proinde non parvipendantur, non pertranſeant, non prætervolent; ipſa quoque colligite fragmenta ne pereant. Terra enim quæ ſæpius ſupervenientem ſuſceperit imbrem, & non fecerit fructum, terra reproba eſt, proxima maledicto. Sic & ea quæ in Evangelio ſterilis ficulnea legitur, ſi poſtea quam foderit circa eam vineæ cultor, atque miſerit ſtercora, nihilominus ſterilis inventa fuerit, nonne jam ſecuris ad radicem illius arboris eſt ponenda? Et ego dico vobis, ſi minus bonos in ſæcularibus invenerit, majorem in eis Dominus habiturus eſt patientiam quam in nobis, cæleſtium conſolationum pluviam voluntariam ſegregavit: quibus non ſarculus diſciplinæ, non paupertatis & vilitatis ſtercora ſunt abominationes Ægypticorum quas immolamus Deo noſtro. Stercora plane vilia ad aſpectum, ſed ad fructum utilia. Non refugiat hanc fæditatem, qui fæcunditatem deſiderat. Siquidem ex deformi ſtercorum aceruo, qui portatur in agrum, formoſus ſurget acervus manipulorum qui reportabitur ex agro. Propterea non vileſcat vobis vilitas pretioſa, ſed pretioſius cunctis theſauris Ægypti Chriſti

Digitized by Google

improperium æſtimate. Verumtamen terrenum habentibus ſterquilinium ipſa quoque cæleſtis non deeſt pluvia, quæ eſt orationum devotio, jucunda ruminatio pſalmodiæ, dulcis meditatio, conſolatio ſcripturarum. Denique & hæc ipſa pluvia eſt, quam accipitis per os meum, ſi quando de flumine, cujus impetus lætificat Dei civitatem, & torrente voluptatis illius aliqua ſuper vos, dum de eis loquimur, ſtillicidia ſtillare contigerit. Sed neceſſe habeo interdum circumfodere, quandoquidem poſuerunt me cuſtodem & cultorem in vineis. Heu, qui meam non colui, nec cuſtodivi. Neceſſe habeo tamen, dum hunc occupo locum, & circumfodere nonnunquam, & apponere ſtercora. Moleſtum id quidem, ſed diſsimulare non audeo: ſciens multò amplius ſecurim nocituram, quam ſarculum, ignem quam fimum. Itaque & arguere & increpare interdum neceſſe eſt. Nec ignoro fimum eſſe verbum increpatorium, verbum improperij, & quod ſi non excuſet neceſsitas, ipſum quoque minus deceat proferentem. Sed quid agimus quod hoc fimo, & ſi aliquos impinguari, ſed alios planè & lapidari & indurari
Eccleſ. 22 videmus? Hinc namque ſcriptum eſt: *De ſtercore boum lapidabitur piger.* An non impinguatur, qui increpatus benignè accipit, manſuetè reſpondet, libenter emendare conatur? Hæc plane ſalubris & fæcunda impinguatio eſt, ut corripiat me juſtus in miſericordia & increpet: oleum autem peccatoris non impinguet caput meum. Ex ea ſiquidem pinguedine quam generat oleum peccatoris, abundantius pullulant ſpinæ & tribuli, & omnis radix amaritudinis germinat copioſius. Itaque qui juſtorum increpationem miſericordiam nominat, ſatis indicat quemadmodum ſuſcipienda ſit, quam benigno animo, quam devotâ mente, quantaque ei gratia ſit habenda. Sic accipientibus nobis erit impinguatio ſalubris; non fertilis vitiorum quemadmodum oleum peccatoris: ſed fructus illius, quem ſecundum Apoſtolum habemus, in ſancti-

in ſanctificationem. Quid autem faciamus tibi, ô piger, qui ad hanc miſericordiam irritaris magis & aſperaris? Nonne bonum fimum ſparſi in agro tuo? Vnde ergo lapides habet? Sed tu, inimice homo (quoniam qui diligit iniquitatem, odit animam ſuam) tu, inquam, inimice homo, hoc feciſti: qui deſidiam tuam, non excutere, ſed excuſare pergens, fimum tibi pervertis in lapides, & unde impinguari debueras, lapidaris. Hæc idcirco dicta ſunt, fratres, ut noveritis quam benignè audiendum ſit, quam devotè ſuſcipiendum, quam ſollicitè conſervandum, quidquid ad animarum ſalutem pertinet, & non ſicut verbum hominum, ſed ſicut, quod verè eſt, verbum Dei, ſive illud conſolatorium, ſive commonitorium, ſive etiam increpatorium audiatur.

CXIV.

a Greg. lib. 1. ep. ep. 24. & curæ paſt. p. 1 c. 9
b Greg. hom. 31. in c. 13. Luc. & curæ paſt. 3. p. admonit. 5 & p. 1. c. 2.
c Greg. lib. 24. mor c 14. & 15. & apud Aug. lib. de paſtorib c. 9

a *Prælatus, cujus eſt increpare & lavare ſubditos, deque oculis illorum feſtucam educere, ipſe inquinatus, non dico trabem, ſed vel exiguum pulverem in oculis ſuis, curet non inveniri.*

b *Alioquin caput impium non proficit, ſed ſubjectos potius ſuæ conformat impietati, & Civitas, in qua regnat Herodes, herodianæ particeps erit malitiæ.*

c *Error Prælati tantis obeſt, quantis præeſt.*

BERNARDVS.

ISte ſine dubio lavare me poteſt, quem conſtat inquinatum non eſſe. Hæc manus opertum luto detergat oculũ meum, quæ ſola ſine pulvere eſt. Iſte mihi feſtucam educat de oculo, qui non habet trabem in ſuo: Imo iſte trabem educat de meo, qui nec exiguum pulverem habet in ſuo. Serm. 4. in vigil. nativ. Dom.

* Venientes ab oriente Magi quid dixerint, audiamus. *Vbi* * Serm 3. in Epiphan Mat. 2.

Digitized by Google

eſt qui natus eſt Rex Iudæorum? ... Porro audito (nec mirum) nomine Regis, Rex Herodes ſucceſſorem ſuſpicatus, expavit. Nec mirum, ſi turbatur Herodes, ſed quod Hieruſalem Civitas Dei (quæ viſio pacis eſt) cum Herode turbetur, quis non miretur? Videte, Fratres, quantum noceat iniqua poteſtas: quomodo caput impium ſubjectos quoque ſuæ conformat impietati. Miſera plane Civitas in qua Regnat Herodes, quoniam herodianæ ſine dubio particeps erit malitiæ & ad novæ ſalutis ortum herodianâ movebitur turbatione.

Epiſt. 127. Errorem veſtrum ultra diſsimulare non fero, quippe carne propinquus, & corde Amicus.

Si quis de populo deviat, ſolus perit. Verum Principis error multos involuit, & tantis obeſt, quantis præeſt. Nec præſumus, ſicut ſcitis, ut perdamus, ſed ut regamus ſubjectos. Per quem Reges regnant, ipſe nos præfecit populis ſuis, à nobis tuendis, non ſubvertendis, plane ſanctæ ſuæ Eccleſiæ miniſtros, non Dominos.

C X V.

a *Vita Prælati reſpondeat dignitati.*

Monſtroſa res, gradus ſummus & animus infimus: ſedes prima, vita ima.

b *Semper in corde, frequenter in ore, reductis ad memoriam Beatorum* B E N E D I C T I, B E R N A R D I *& talium multiplicibus meritis & virtutibus, verſet illud melliflui Patris: Abbas fuit, & ego.*

O Abbas & Abbas! Nomen unum, ſed in altero ſola magni nominis umbra.

a Greg. curæ paſt. p.1.c.1.&.3 lib.4.in. 1. Reg.c.9 & lib.1. in Ezech. hom. 11.& lib.7. ep.ep.119.

b Greg. lib.1.ep.ep. 24 & curæ paſt.p.2.c.2.

Bernar-

BERNARDVS.

AVdi canticum meum, & quidem minus ſuave, ſed ſalutare. Monſtroſa res gradus ſummus & animus infimus, ſedes prima & vita ima, lingua magni loqua & manus ocioſa, ſermo multus & fructus nullus, vultus gravis & actus levis, ingens auctoritas & mutans ſtabilitas. Admove ſpeculum, fœdus ſe in eo vultus agnoſcat: tu tuum gaude diſsimilem inveniri. Inſpice tamen & tu, ne forte & ſi ſit unde merito placeas tibi; etiam in quo debeas diſplicere, non deſit. Volo glorieris teſtimonio conſcientiæ, ſed non minus ut eodem ipſo humilieris. Rara vox eſt: *Nihil mihi conſcius ſum.* Cautior in bonis ambulas, ſi & mala non lateant. Quamobrem, ut dixi, noveris te, ut inter anguſtias, quæ non deſunt, fruaris conſcientiæ bono. Magis autem ut ſcias quid deſit tibi. Nam cui non deſit? Omnia illi deſunt, qui nil ſibi deeſſe putat. . . . . Nam quomodo proficis, ſi jam ſufficis tibi? Non ſit proinde tibi aut pigrum veſtigare quid deſit, aut fateri, quod deſit, verecundum. Loquere & tu voce anteceſſoris tui: *Non quod jam acceperim, aut jam perfectus ſim.* Et rurſum: *Ego me non arbitror compræhendiſſe.* Hæc ſcientia ſanctorum, hæc longè ab illa quæ inflat. Hanc qui apponit, apponit & dolorem. Sed dolorem hunc nemo unquam ſapiens ſubterfugit. Eſt quippe medicinalis dolor per quem ſtupor ille lethalis animi duri & impœnitentis excludi tur. & ideo ſapiens qui dicere potuit: *& dolor meus in conſpectu meo ſemper.* Lib. 2. De conſid. c. 7. Phil. 3.

Celebramus hodie Magiſtri noſtri glorioſi BENEDICTI natalem: pro eo vobis & de eo ſolemnis ex more ſermo debetur. Cujus dulciſsimum nomen cum omni vobis iucunditate amplectendum eſt & honorandum, quoniam ipſe Dux veſter, ipſe Magiſter & legiſer veſter. Serm. de Sancto Benedicto.

Delector quidem & ego in ipſius memoria, licet non meo ſine rubore Beati hujus Patris nomen audeam memorare. Eſt enim mihi de ipſius imitatione vobiſcum ſæculi abrenunciatio, & monaſticæ profeſsio diſciplinæ; ſed ſingulariter ſine vobis cum eo participo nomen Abbatis. Abbas fuit, & ego.

O Abbas & Abbas. Nomen unum, ſed in altero ſola magni nominis umbra. Miniſterium unum, ſed heu me! quam diſsimiles miniſtri, quantum miniſtratio ipſa diſsimilis? Væ mihi, ſi tam longe à te fuero, ô Beate BENEDICTE, in futuro, quam à tuæ veſtigijs ſanctitatis longe eſſe reperior in præſenti.

CXVI.

Putet Prælatus non licere ſibi quidquid eſt male coloratum.

Curam habeat tum conſcientiæ, tum opinionis & famæ.

Decorem induat, induat & fortitudinem.

a *Non decet niſi quod licet: non expedit niſi quod decet & licet; non tamen omne quod licet, aut decet continuò aut expedit.*

b *Non decet Prælatum voluntate pro lege uti.*

Nil tam beſtiale, quam non pro ratione ſed pro libitu agere; non agi judicio, ſed appetitu.

Prælato fugienda ocioſitas mater nugarum, noverca virtutum.

c *Lex requiritur ex ore Prælati, non nugæ, vel fabulæ.*

Verba, facta non ſolum non proferenda ab illo, ſed nec audienda

Damnabile nihilominus illi eſt, ſive detrahere, ſive audire detrahentem.

a Vide Greg. lib. 5. moral. c. 8.

b Vide Greg. hom. 26. in c. 20. Ioan.

c Vide Greg. lib. 1. in Ezech. hom. 11.

Bernar-

Digitized by Google

BERNARDVS.

INtereſt tuæ perfectionis & malas res, & malas pariter ſpecies devitare. In altero conſcientiæ, in altero famæ conſulis. Puta tibi non licere (etſi alias fortaſſe liceat) quidquid male fuerit coloratum. Denique interroga majores tuos, & dicent tibi: *Ab omni ſpecie mala abſtinete vos.* Sanè miniſter Domini Dominum imitetur, quia ipſe ait: *Qui mihi miniſtrat, me ſequatur.* Et habes de illo: *Dominus regnavit, decorem induit, induit Dominus fortitudinem.* Tu quoque eſto fortis in fide, decorus in gloria, & probaſti te imitatorem Dei. Fortitudo tua, fiducia fidelis conſcientiæ: decor tuus, ſplendor bonæ opinionis. Ita, quæſo, induere fortitudinem, etenim gaudium Domini fortitudo tua. Porro ſpecie tuâ & pulchritudine tuâ nihilominus tanquam propriâ ſimilitudine delectatur. Induere veſtimentis gloriæ tuæ, veſtire duplicibus, quibus domeſticos ſuos fortis illa mulier induere conſuevit. Non ſit in conſcientia nutaris infirmitas modicæ fidei; non ſit in fama nævus malæ ſpeciei & veſtieris duplicibus, & gaudebit Sponſus ſuper Sponſam animam tuam & gaudebit ſuper te Deus tuus. . . . . Spiritualis homo ille qui omnia dijudicat, ut ipſe à nemine dijudicetur, omne opus ſuum trinâ quadam conſideratione præveniet. Primum an liceat, deinde an deceat, poſtremò an expediat.

Lib. 3. De conſid. c. 4

1. Theſſ. 5.

Ioan. 12.

Pſalm. 92

Ibid. infra.

Nam etſi conſtet in Chriſtiana utique Philoſophia non decere niſi quod licet, non expedire niſi quod decet & licet: non continuò tamen omne quod licet, decere aut expedire conſequens erit. Age, aptemus, ſi poſſumus, tria ipſa operi huic. At quomodo non indecens tibi voluntate pro lege uti, poteſtatem exercere, negligere rationem? Tune major Domino tuo, qui ait: *Non veni facere voluntatem meam?* Quanquam non minus dejecti quam elati animi eſt, veluti ratio- Ioan. 6.

nis

Digitized by Google

nis expertem non pro ratione, ſed pro libitu agere, nec judicio agi, ſed appetitu. Quid tam beſtiale? Et ſi indignum cuivis utenti ratione vivere ut pecus, quis in te rectore omnium tantam contumeliam naturæ honoris injuriam ferat? Sic degenerando, quod abſit, generale opprobrium feciſti proprium tibi: *Homo cum in honore eſſet, non intellexit, comparatus eſt jumentis inſipientibus, & ſimilis factus eſt illis.*

Pſalm. 48.

Lib. 2. De conſid. c. 13

Etſi ſapiens hortatur ſapientiam ſcribi in otio, cavendum & in otio otium eſt. Fugienda proinde otioſitas, mater nugarum, noverca virtutum. Inter ſæculares nugæ ſunt; in ore Sacerdotis, blaſphemiæ. Interdum tamen ſi incidant, færendæ fortaſsis, referendæ nunquam. Magis interveniendum cautè & prudenter nugacitati. Prorumpendum ſanè in ſerium quid, quod non modo utiliter, ſed & libenter audiant, & ſuperſedeant otioſis. Conſecraſti os tuum Evangelio, talibus jam aperiri illicitum, aſſueſcere ſacrilegium eſt. *Labia ſacerdotis*, ait, *cuſtodiunt ſcientiam, & legem requirunt de ore ejus*, non nugas profecto vel fabulas. Verbum ſcurrile, quod faceti urbanive nomine colorant, non ſufficit peregrinari ab ore: procul & ab aure relegandum. Fædè ad cachinnos moveris, fœdius moves. Porro detrahere aut detrahentem audire, quid horum damnabilius, non facile dixerim.

Malac. 2.

CXVII.

Prælati à Deo poſiti ſunt in ſalutem ſubditorum, ut eos à malis perpetrandis cuſtodiant totâ vigilantia & ſollicitudine.

Deſignantur per ſexaginta fortes, ambientes lectulum Salomonis ex fortiſſimis Iſraël.

Omnes tenentes gladios.

Omnes ad bella doctiſſimi.

Vniuſcujuſcumque enſis ſuper fæmur ſuum propter timores nocturnos.

Bernar-

Digitized by Google

BERNARDVS.

Venerabilis Soror, pro ſalute noſtra poſuit Deus Prælatos in Eccleſia, ut nobis provideant, ut Deo pro nobis rationem reddant, atque nos, ne mala faciamus, cuſtodiant. Vnde Paulus Apoſtolus: *Obedite præpoſitis veſtris & ſubjacete eis, ipſi enim pervigilant quaſi rationem reddituri pro animabus veſtris.* Prælati debent cuſtodire ac regere gregem dominicum magna vigilantia ac ſollicitudine, de quibus in Canticis Canticorum legitur: *lectulum Salomonis ſexaginta fortes ambiunt ex fortiſſimis Iſraël, omnes tenentes gladios, & ad bella doctiſſimi: uniuſcujuſque enſis ſuper femur ſuum propter timores nocturnos.* Verus Salomon Chriſtus eſſe intelligitur, quia revera pacificus eſt, quia pacem inter Deum & hominem reformavit. Lectulus vero Salomonis congregatio eſt fidelium, in qua Deus habitat & requieſcit. Lectulum vero Salomonis ſexaginta fortes ambiunt, ſcilicet Prælati, qui defendendo, caſtigando, increpando, corripiendo, admonendo, circumeunt & cuſtodiunt Eccleſiam Dei contra vitia & contra inimicos viſibiles atque inviſibiles. Qui ideo *fortes* eſſe dicuntur, quia Prælati Sanctæ Eccleſiæ perfecti ſunt in obſervatione mandatorum Dei: *Omnes tenentes gladios,* id eſt, ſpirituale verbum, quia prædicando vitia ſubditorum debent reprimere. *Ad bella ſunt doctiſſimi,* quia neceſſe eſt, ut ad bella ſpiritualia ſint inſtructi. *Vniuſcujuſque enſis ſuper femur ſuum.* Prælati Sanctæ Eccleſiæ ſuper femur enſes tenent, quia prius in ſe, & tunc in ſibi ſubjectis vitia debent reſecare. Et hæc omnia faciunt *propter timores nocturnos,* id eſt propter occultas inſidias malignorũ ſpirituum, qui in nocte hujus ſæculi maximè inſidiantur Sanctis Prælatis, ut illis deceptis, lectulum Salomonis, id eſt, congregationem ſervorum Dei fœdare ac maculare poſſint.

Lib. de modo bene vivendi c. 19.

CXVIII.

Diligenter examinet ſeſe quotidie Prælatus ſuper incremento aut decremento virtutum & profectuum ſuorum.

a Greg. lib. 1. ep. ep. 24. & curæ paſt. p. 1. c. 9.

Non arroget ſibi quod non habet, vel adſcribat quod habet.

a *Innoteſcat ſibi ſuus zelus, ſua clementia, ſua denique diſcretio earumdem virtutum moderatrix.*

b Vide Greg. lib. 26. mor. c. 28.

b *Diſcretionis oculo caligante, alterutrum ſibi illæ loca præripiunt, terminos occupant.*

c *Caliginis hujus duæ ſunt cauſſæ, ira & mollior affectus.*

c Vide Greg. hom. 26. in c. 10 Ioan.

d *Non erit innocens, ſi vel puniat cui fuerat parcendum, vel è contra parcat ei, qui fuerat puniendus.*

BERNARDVS.

Lib. 2. De conſid. c. 11.

IN conſideratione tui cautè ambules, & totâ æquitate verſeris, ut nec plus vero tibi tribuas, nec plus juſto parcas. Porrò plus vero tribuis, non modo arrogando tibi quod non habes bonum, ſed & quod habes adſcribendo. Vigilanter diſcerne, qualis ex te, & qualis ſis dono Dei, & non ſit in ſpiritu tuo dolus. Erit autem, ubi fideliter partiens, tua tibi, & quæ ſunt Dei, Deo, ſine fraude reſignes. Ex te mala, bona à Domino eſſe, perſuaſum tibi non ambigo. Sanè inter conſiderandum qualis ſis, etiam qualis fueris, ad memoriam revocandum. Conferenda poſteriora prioribus. Profeceriſne in virtute, in ſapientia, in intellectu, in ſuavitate morum; an ab his fortè, quod abſit, defeceris? Patientior ſis, an impatientior ſolito, iracundior leniorve, inſolentior an humilior, affabilior an auſterior, exorabilior an difficilior, puſillior animo, an magnanimior, ſerius magis an pluſculum diſſolutus, timoratior an forte fidentior quam oportet? Quam latus tibi patet campus in hoc genere conſiderandi?

Digitized by Google

ſiderandi? Memoro ego pauca, veluti quædam ſeminaria proferens: non tamen ipſe ſerens, ſed dans ſemen ſerenti. Oportet innoteſcat tibi zelus tuus, clementia tua, diſcretio quoque moderatrix earumdem virtutum, qualis videlicet in condonandis injurijs, qualis ſis in ulciſcendis, quâ in utroq; providus modi, loci, temporis obſervator. Prorſus conſideranda tria hæc in uſu virtutum harum, ne non ſint virtutes, ſi præter hæc reperiantur. Nempe ejuſmodi non natura virtutes, ſed uſus facit. Nam ex ſe indifferentes eſſe noſcuntur.

Tuum eſt, aut abutendo & confundendo facere vitia, aut bene ordinatèque utendo, virtutes. Solent diſcretionis oculo caligante alterutrum ſibi præripere loca, terminos occupare. Porro caliginis duæ ſunt cauſſæ, ira & mollior affectus. Is judicij cenſuram enervat, illa præcipitat. Quomodo enim ab altero non periclitetur, aut pietas clementiæ, aut zeli rectitudo? Turbatus præ ira oculus, clementer nil intuetur: Suffuſus fluxâ quadam, & muliebri mollitie animus, rectum non videt. Non eris innocens, ſi aut punias eum cui forte parcendum eſſet, aut parcas ei qui fuerat puniendus.

CXIX.

Zelus abſque diſcretione importabilis, qui quo major eſt, eo etiam majore ſcientiâ opus eſt. Greg lib 1. ep. ep 24.

Diſcretio omni virtuti ordinem ponit.

Attamen ipſa non tam eſt virtus, quam moderatrix & auriga virtutum, affectuum, ordinatrix, doctrix morum.

Eâ ſublatâ, virtus vitium erit, & affectio naturalis in perturbationem exterminiumque natura convertetur. Greg. curæ paſt. p. 2. c. 11

Charitas ordinanda eſt, aliàs non unitas, ſed confuſio expectanda.

Plura de iſta ordinatione charitatis ſuper qua paſtorum eſt perfectè cum Sponſa gloriari.

Digitized by Google

BERNARDVS.

Serm. 40. in cantica. IMportabilis abſque ſcientia zelus. Vbi ergo vehemens æmulatio, ibi maximè diſcretio eſt neceſſaria, quæ eſt ordinatio charitatis. Semper quidem zelus abſque ſcientia minus efficax, plerumq; autem & perniciosus valde ſentitur. Quo igitur zelus fervidior atque vehementior ſpiritus, profuſiorque charitas, eo vigilantiori opus ſcientiâ eſt, quæ zelum ſupprimat, ſpiritum temperet, ordinet charitatem. Proinde ſanè ne tanquam nimia & importabilis pro impetu ſpiritus, quem è cella videtur vinaria reportaſſe, præſertim ab adoleſcentulis Sponſa timeatur, jungit quod diſcretionis eſt etiam ſe pariter accepiſſe, id eſt, ordinem charitatis. Diſcretio quippe omni virtuti ordinem ponit, ordo modum tribuit & decorem, etiam & perpetuitatem.

Pſalm. 118 Denique ait: *Ordinatione tuâ perſeverat dies*, diem virtutem appellans. Eſt ergo diſcretio, non tam virtus, quam quædam moderatrix & auriga virtutum, ordinatrixque affectuum, & morum doctrix. Tolle hanc, & virtus vitium erit, ipſaque affectio naturalis in perturbationem magis convertetur, exterminiumque naturæ.

Cant. 2. *Ordinavit in me charitatem*. Factum eſt autem hoc cum in Eccleſia quoſdam quidem dedit Apoſtolos, quoſdam autem Prophetas, alios vero Evangeliſtas, alios Paſtores & Doctores ad conſummationem Sanctorum. Oportet autem ut hos una omnes charitas liget, & contemperet in unitatem corporis Chriſti: quod minimè omnino facere poterit, ſi ipſa non fuerit ordinata. Nam ſi ſuo quiſque feratur impetu ſecundum ſpiritum quem accepit, & ad quæque volet indifferenter prout afficitur, & non pro rationis judicio, convolarit; dum ſibi aſsignato officio nemo contentus erit, ſed omnes omnia indiſcretâ adminiſtratione pariter attentabunt, non plane unitas eſt, ſed magis confuſio.

Ordi-

Ordinavit in me charitatem. Vtinam & in me Dominus Ieſus tantillum ordinet charitatis, quod dedit, ut ſic mihi curæ ſint vniuerſa, quæ ſunt ipſius, ut tamen quod mei potiſſimum propoſiti ſeu officij eſſe conſtiterit, ante omnia curem; ſed ſanè ita id prius, ut tamen ad multa, quæ mihi ſpecialiter non attinent, afficiar amplius. Non enim ſemper quod prius curandum, id etiam diligendum amplius erit: cum ſæpè quod prius eſt ad ſollicitudinem, minus ſit ad utilitatem; ac per hoc minus eſſe oporteat & in affectu. Frequenter proinde quod pro injuncto præponitur, de judicio poſthabetur, & quod veritas judicat præponendum, id charius amplectendum ordo poſtulat charitatis. Nonne verbi gratia; ex injuncto incumbit mihi cura omnium veſtrum? Iam quidquid huic forte prætulero operi, quod minus ipſi invigilem dignè & utiliter pro viribus exequendo: etſi ex charitate fortaſsis id facere videar, ordinis tamen ratio non conſentit. Quod ſi ante omnia quidem (ut debeo) huic intendo curæ, non autem magis ad majora gaudeo Dei lucra, quæ per alterum fieri compererо, patet me ordinem charitatis ex parte tenere, ex parte nequaquam Si verò me & ad id amplius, quod ſpecialius incumbit, ſollicitum; & nihilominus ad illud, quod majus eſt, magis affectum exhibeam, utrobique profectò invenior charitatis ordinem aſſecutus, & non eſt cur dicere non poſsim etiam ipſe, quia *ordinavit in me charitatem.* Si autem dicas difficile quemquam plus alieno gaudere magno bono, quam proprio parvo: advertes certè vel ex hoc excellentiam gratiæ apud Sponſam & quoniam non cuilibet animæ dicere ſit; quia *ordinavit in me charitatem.* Quare facies deciderunt quorumdam veſtrum modo ad hunc ſermonem? Nam alta ſuſpiria teſtantur triſtitiam animorum, conſcientiarumque dejectionem. Nimirum metientes noſmetipſos nobis, ſentimus aliqui noſtrum pro noſtræ imperfectionis experientia, quam rara virtus ſit alienæ non invi-

invidere virtuti, nedum gaudere ad illam, necdum etiam tantò plus, quam ad propriam quemque gratulari, quantò ſe perpenderit in virtute ſuperatum. Adhuc modicum lumen in nobis eſt, fratres, quotquot de nobis ita ſentimus. Ambulemus dum lucem habemus,ne tenebræ nos compræhendant. Ambulare, proficere eſt. Ambulabat Apoſtolus, qui dicebat: *Non arbitror me compræhendiſſe.* Et addit: *Vnum autem quæ retro ſunt, obliviſcens, ad ea quæ ante ſunt,me extendo.* Quid eſt, *unum autem?* unum autem, inquit, quaſi remanſit mihi ad remedium,ad ſpem,ad conſolationem.Quid illud? Quæ retro ſunt videlicet *obliviſcens, ad ea quæ ante ſunt, me extendo.* Magna fiducia, quod magnum electionis vas perfectum abnuens, profectum fatetur. Ergo non ambulantem, ſed ſedentem, à mortis tenebris compræhendi periculum eſt. Et quis ſedens, niſi qui non curat proficere? Id caveto:
Sap. 4. & *ſi morte præoccupatus fueris, in refrigerio eris.* Dices Deo: *Im-*
Pſalm. 136. *perfectum meum viderunt oculi tui; & in libro tuo* nihilomninus, inquit, *omnes ſcribentur.* Qui omnes? Profecto qui n deſiderio proficiendi inveniuntur. Sequitur enim: *Dies formabuntur, & nemo in eis,* ſubaudi, peribit. Dies proficientes intellige,qui ſi morte præoccupati fuerint,in eo,quod eis deeſt, perficiendi ſunt. *Formabuntur & nemo in eis* informis relinquetur. Et quomodo, ais, ego proficere poſſum, qui fratri proficienti invideo? Sic oles quod invides, ſentis, ſed non conſentis. Paſsio eſt quandoque ſananda, non actio condemnanda. Tantum non illic reſideas, iniquitatem meditans in cubili tuo, qualiter videlicet foveas morbum, ſatiſfacias peſti, perſequaris inſontem, bene ab illis geſta calumniando, deprimendo, pervertendo, atque impediendo gerenda. Alioquin non nocet ambulanti, & extendenti ſe ad meliora, quod jam non ipſe operatur, ſed quod habitat in eo peccatum. Non eſt ergo damnatio illi qui non dat membra ſua arma iniquitati, non linguam ad detrahendum,non quid-

quidquam reliqui corporis ad lædendum nocendumve aliquo modo, magis autem confunditur ſic ſe eſſe malè affectum: & inolitum ex longo vitium, confitendo, flendo, orando, conatur expellere, & cum non prævalet, mitior inde ad omnes, atque apud ſe humilior invenitur. Quis ſane ſapiens hominem damnet, quia à Domino dicitur mitis eſſe & humilis corde. Abſit ut inveniatur expers ſalutis imitator ſalvatoris.

CXX.

Poſſideat nihilominus Prælatus unguentum pietatis, ſitque miſericordiæ rore imbutus. Greg. lib. 1. ep. ep. 24. 45. d. licet, & vera, &, recedite.

Fælix erit, ſi pietatis viſceribus affluens, factus ſibi vas perditum, cæteris præſto ubique ſemper occurrat & ſuccurrat, mortuus ſibi, vivens omnibus.

Sit ignoſcere facilis, iraſci difficilis, ulciſci penitus non acquieſcens, per omnia ſubditorum æquè ut proprias reſpiciens neceſſitates.

BERNARDVS.

DVo unguenta vobis tradidiſſe recordor. Vnum contritionis, delicta multa complectens; alterum devotionis, multa continens beneficia. Ambo ſalubria, ſed non ambo ſuavia. Primum ſiquidem pungitivum ſentitur, quia movet ad compunctionem amara recordatio peccatorum & dolorem facit: cum ſequens mitigatorium ſit, divinæ bonitatis intuitu conſolationem dante, & ſedante dolorem, Serm. 12. in cant.

Sed eſt unguentum quod ambobus longe antecellit, & hoc appellaverim pietatis, eo quod fiat neceſſitatibus pauperum, de anxietatibus oppreſſorum, de perturbationibus

triſtium,

triſtium, de culpis delinquentium, & poſtremo de omnibus quorumlibet miſerorum ærumnis, etiam ſi fuerint inimici. Deſpicabiles videntur ſpecies iſtæ, ſed eſt ſuper omnia aromata unguentum, quod ex eis conficitur. Sanativum eſt: *Beati*
Mat. 5. enim *miſericordes*, *quoniam ipſi miſericordiam conſequentur*. Igitur multæ miſeriæ collectæ, atque oculo pietatis inſpectæ, ipſæ ſunt ſpecies ex quibus unguenta optima componuntur, Sponſæ digna uberibus, Sponſi ſenſibus grata. Fœlix mens, quæ talium collectione aromatum ſeſe ditare & impinguare curavit, infundens ea oleo miſericordiæ, & ardore decoquens charitatis. Quis, putas, eſt *jucundus homo qui miſeretur & commodat*, pronus compati, ſubvenire promptus, dare quam accipere beatius judicans, ignoſcere facilis, iraſci difficilis, ulciſci penitus non acquieſcens, & per omnia proximorum æquè ac proprias reſpiciens neceſſitates. O quæcumque es anima ſic affecta, ſic imbuta rore miſericordiæ, ſic affluens pietatis viſceribus, ſic te omnibus omnia faciens, ſic facta ipſa tibi tanquam vas perditum, ut cæteris præſto ubique ſemper occurras atque ſuccurras, ſic denique mortua tibi, ut vivas omnibus: tu planè tertium optimumque unguentum fœlix poſsides, & manus tuæ diſtillaverunt totius ſuavitatis liquorem. Non exſiccabitur in tempore malo nec fervor perſecutionis ebibet illum: ſed ſemper Deus memor erit omnis ſacrificij tui, & holocauſtum tuum pinguè fiet. Sunt viri divitiarum in civitate Domini virtutum, quæro an apud aliquos hæc unguenta inveniantur? Et primus occurrit (ſicut ubique ſolet) Paulus vas electionis, revera vas aromaticum, vas odoriferum, & refertum omni pulvere pigmentario. Chriſti enim erat bonus odor Deo in omni loco. Multæ profectò ſuavitatis fragrantiam longè latèque ſpargebat pectus illud quod ſic affecerat ſollicitudo omnium Eccleſiarum. Vide enim quales ſpecies & qualia aromata coacervaverat ſibi. *Quotidie*, inquit, *morior* *propter*

propter veſtram gloriam. Et rurſum: *Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis ſcandalizatur, & ego non uror?* Et multis talibus, quæ vobis bene nota ſunt, abundabit dives iſte in componendis unguentis optimis. Decebat namque primis & puriſsimis aromatibus redolere ubera, quæ Chriſti membra lactarent, quorum Paulus mater erat, pro certo parturiens ſemel & iterum, donec Chriſtus formaretur in eis, ac membra capiti ſuo reformarentur.

CXXI.

Optandum Prælato non foret neceſſe quemquam objurgare.

Quomodo angatur & torqueatur, ſi non proficere videat correctionem ſuam, ſi contemptus accedat, ſi impatientia, ſi peccati defenſio, ſi impudentia.

Si ei dicas quia quod debuit fecit, quia animam ſuam liberavit; minimè iſta conſolabuntur mortem filij intuentem: Sicut neque ſolatium mater admittit, moriente filio, cui, ne moreretur, curam omnem adhibuit.

Quantis Prælatum malis liberet, qui ejus correptioni humiliter acquieſcit.

Huic ſe Prælatus fatetur in omnibus debitorem, ſervum, & miniſtrum.

BERNARDVS.

CVm *eſſet Rex in accubitu ſuo, nardus mea dedit odorem ſuum.* Hæc ſunt verba Sponſæ, quæ in hodiernum diem diſtulimus. Hoc reſponſum quod dedit, ubi increpata eſt à Sponſo, non tamen Sponſo, ſed ejus ſodalibus: quod facile eſt advertere ex verbis ipſis. Cum enim non dicit quaſi ad ſecundam perſonam, cum eſſes, Rex, in accubitu tuo, ſed, cum eſſet in accubitu ſuo, patet quod non Serm. 42. in cantic.

ad ipſum loquitur, ſed de ipſo. Puta proinde Sponſum, ubi eam, quatenus viſum fuit, aut corripuit aut repreſsit, compertâ ex ſuffuſione genarum verecundiâ, ceſsiſſe loco, ut illa, ſe abſente, loqueretur liberius quæ ſentiret: ſed etſi pavidior, ut aſſolet, quam oportuerit, & dejectior animo facta eſſet, ſodalium eam conſolationes erigerent. Quod tamen & per ſeipſum facere non neglexit, quantum judicavit pro tempore oportere. Nam ut clarum relinqueret, quantum ſibi in illa correptione complacuit, quippe quam ſenſit dignè, & prout oportuit, acceptari; non ſanè ante ſe abſentavit, quam ex abundantia (quod non eſt dubium) cordis prorumperet in laudes ejus, & genarum colliquе ipſius pulchritudinem commendaret: propterea & qui cum ipſa remanent, blandè loquuntur illi & munera offerunt, ſcientes Domini voluntatem. Ad ipſos ergo reſponſio ejus. Et litteralis quidem contextio ſchematis ita ſe habet. Sed priuſquam ex hac teſta nucleum ſpiritûs elicere inchoëmus, dico unum breviter: Fœlix, cui ſua objurgatio ſic reſpondet, quemadmodum habemus formam præſentis loci.

Vtinam neminem magis objurgare neceſſe ſit, hoc enim melius. Sed quoniam in multis offendimus omnes, mihi tacere non licet, cui ex officio incumbit peccantes arguere, magis autem urget charitas. Quòd ſi arguero & fecero quod meum eſt, illa autem increpatio procedens minimè quod ſuum eſt faciat, neque id ad quod miſi illam, ſed revertatur ad me vacua, tanquam jaculum feriens & reſiliens; quid me animi tunc habere putatis, fratres? Nonne angor, nonne torqueor? Et ut mihi uſurpem aliquid ex verbis Magiſtri (quia de ſapientia non poſſum) prorſus coarctor è duobus, & quid eligam neſcio, placerene mihi in eo, quod locutus ſum, quoniam quod debui, feci: an pœnitentiam agere ſuper verbo meo, quia quod volui, non recepi. Volui nimirum perimere hoſtem, & eripere fratrem: & non feci ſic, magis

autem

autem contrarium accidit. Nam læſi animam, & culpam auxi. Siquidem acceſsit & contemptus. *Nolunt audire te*, inquit, *quia nolunt audire me*. Vides quæ Majeſtas contemnitur? Non te putes me ſolum ſpreviſſe, Dominus locutus eſt. Et quod dixit Prophetæ, dixit & Apoſtolis: *Qui vos ſpernit*, ait, *me ſpernit*. Non ſum Propheta, non ſum Apoſtolus, & Prophetæ tamen & Apoſtoli (audeo dicere) vice fungor: & quibus non æquor meritis, eorum implicor curis. Et ſi ad meam multam confuſionem, etſi ad grande periculum mihi, ſuper cathedram Moyſi ſedeo, cujus tamen non vendico mihi vitam, nec experior gratiam.

Ezech. 3.
Luc. 10.

Quid tamen? Num ideo cathedræ non deferetur, quoniam occupata eſt ab indigno? Etiamſi Scribæ & Phariſæi in ea ſedeant, inquit, *quæ dicunt, facite*. Plerumque etiam impatientia contemptui jungitur, itaut aliquis non ſolum non curet corrigi objurgatus, ſed inſuper objurganti indignetur more phrenetici manum medici repellentis.

Mira perverſitas. Medicanti iraſcitur, qui non iraſcitur ſagittanti. Eſt enim qui ſagittat in obſcuro rectos corde, qui & teipſum nunc ſagittavit ad mortem, & in illum non commoveris; mihi indignaris, qui ſanum te fieri cupio. *Iraſcimini*, inquit, *& nolite peccare*. Si peccato iraſceris, non ſolum minimè peccas, ſed & quod peccáras, exterminas. Nunc verò & peccatum retines, medicamentum reſpuendo; & peccare apponis, irrationabiliter iraſcendo, & eſt ſupra modum peccans peccatum. Aliquoties additur & impudentia, ut non modo impatienter ferat quod corripitur, ſed etiam id, unde repræhenditur impudenter defendat. Hoc planè deſperatio. *Frons*, inquit, *meretricis facta eſt tibi, noluiſti erubeſcere*. Et ait: *Receſſit zelus meus à te ultra, non iraſcar tibi*. Solo auditu contremiſco. Sentiſne quanti periculi, quantique horroris & tremoris ſit peccati defenſio? Dicit iterum: *Ego quos amo, arguo & caſtigo*. Si ergo te zelus deſeruit, & amor. Nec eris

Pſalm. 4.
Hier. 3.
Ezech. 16.
Apoc. 3.

 amore

Digitized by Google

amore dignus, qui indignus caſtigatione cenſeris. Vides quia
Iſa. 26. tunc magis iraſcitur Deus, cum non iraſcitur? *Miſereamur impio*, inquit, *& non diſcet facere juſtitiam.* Miſericordiam hanc ego nolo. Super omnem iram miſeratio iſta ſæpiens
Pſalm. 2. mihi vias juſtitiæ. Satius profectò mihi juxta Prophetæ conſilium appræhendere diſciplinam, ne quando iraſcatur Dominus, & peream de via juſta. Volo iraſcatis mihi, Pater miſericordiarum, ſed illâ irâ quâ corrigis devium, non quâ extrudis de via. Illud tua nobis benigna animadverſio parit, hoc formidoloſa nutrit diſsimulatio. Non enim cum neſcio, ſed cum ſentio te iratum, tunc maximè confido propitium,
Pſalm. 98. etenim *cum iratus fueris, miſericordiæ recordaberis. Deus*, inquit, *tu propitius fuiſti eis, & ulciſcens in omnes adinventiones eorum.* Moyſem loquitur & Aaron atque Samuelem, quos modo præmiſerat, & hoc vocat propitiationem, quod eorum Deus non pepercit exceſsibus. I nunc tu ergo, atque hanc tibi excludito in æternum, defendendo errorem, & accuſando correptionem. An non iſtud eſt malum dicere bonum, & bonum malum? An non ex hâc odioſâ impudentiâ pullulabit mox impœnitentia, mater deſperationis? Quem enim pœniteat ſuper bono quod putat? *Væ illis*, inquit. Væ illud æternum eſt. Aliud eſt quemque tentari à propria concupiſcentia abſtractum & illectum, & aliud ſponte appetere malum tanquam bonum, ad mortem quaſi ad vitam malè ſecurum properare. Pro hujuſmodi, dico, mallem aliquando tacuiſſe & diſsimulaſſe, quod agi perperam depræhendi, quam ad tantam repræhendiſſe perniciem.

Dicas forſan mihi, quod bonum meum ad me revertatur, & quia liberavi animam meam, & mundus ſum à ſanguine hominis, cui annunciavi & locutus ſum ut averteretur à via ſua mala, & viveret. Sed etſi innumera talia addas, me tamen minimè iſta conſolabuntur, mortem filij intuentem. Quaſi vero meam illâ repræhenſione liberationem quæſierim, &

non

non magis illius. Quæ enim mater etiamſi omnem, quam potuit, curam & diligentiam ægrotanti filio adhibuiſſe ſe ſciat, ſi demum fruſtratam ſe viderit, & omnes labores ſuos eſſe penitus inefficaces, illo nihilominus moriente, propterea unquam à fletibus temperabit? Et illa quidem hoc pro morte temporali; quantò magis me pro morte æterna mei manet utique ploratus & ululatus multus, etiamſi nihil mihi conſcius ſum quo minus annunciaverim illi? Vides etiam à quantis è regione malis & ſe & nos liberat qui correptus manſuetè reſpondet, verecundè acquieſcit, modeſtè obtemperat, humiliter confitetur? Huic ego animæ in omnibus me profitear debitorem, huic me miniſtrum & ſervum, tanquam digniſsimæ Domini mei Sponſæ; & quæ revera dicere poſsit: *Cum eſſet Rex in accubitu ſuo, nardus mea dedit odorem ſuum.* Cant. 1.

CXXII.

Videns Prælatus male verſantem ſubditum, ejus miſereatur, & doleat, ſi neque oratione neque diſciplinâ emendetur. Aug. lib. 3. cont. ep. Parmen. c. 2.

Non ſoletur ex toto eum quod oratio ſua in ſinu ſuo revertetur, quod quæ debuit, egerit; inquam, his recipiat conſolationem, videns fratris deſolationem

Tentandæ ſunt viæ omnes, ſi quo modo tandem reduci poſſit etiam ſi non aliter, quam cum aliqua Prælati humiliatione.

BERNARDVS.

Conſiderans miſeri hujus miſerabilem conditionem, Epiſt. 70. miſereor quidem, ſed vereor ne fruſtra. Neque enim non ideo mihi videor fruſtra miſereri, quod ipſo licet remanente in ſua miſeria, mea tamen vel mihi non ſit infructuoſa miſericordia, in quam utique miſericordiam

Digitized by Google

non propria utilitas inclinavit, ſed intimis eam viſceribus proximi miſeria & fraternus dolor inflixit. Miſericordia quippe affectio eſt quæ nec voluntate coërcetur, nec rationi ſubijcitur, quando non eam in ſe quiſque pertrahit voluntario nutu, ſed ipſa pias mentes ad compaſsionem dolentium neceſſario cogit affectu; ita ut etiamſi peccatum eſſet miſereri, etſi multum vellem, non poſſem tamen non miſereri. Poteſt quidem ratio vel voluntas affectui effectum ſubtrahere, ſed nunquid ipſum affectum evellere? Diſcedant
Pſalm. 34. à me qui conſolantur, & dicunt, quia *oratio mea in ſinu meo revertetur*, dum is pro quo emiſſa eſt, nondum convertitur.
Ezech. 18. Nec audio illos, qui mihi blandientes aſſerunt: *juſtitia juſti ſuper eum erit*, dum impius in ſua adhuc impietate remoratur. Non, inquam, recipio conſolationem, ubi Fratris video deſolationem. Si ergo, dulciſsime fili, tua quoque pia mens ſimiliter affecta eſt, imò quia aliter affecta non eſt, quanquam tibi infœlix iſte cunctas ſuæ egreſsionis de monaſterio, & denuo regreſsionis regulares vices infœliciter percurriſſe videtur, quia tamen ipſe aliter putat, non ſolum patienter ſed etiam libenter audiendum eſt, quod humiliter calumniatur, ſi fortè tam deſperatæ ſalutis reparandæ rationabilis ulla occaſio inveniatur, quam (ut bene mecum tua intelligit experientia) difficile quidem in congregatione, ſed multò difficilius foris poterit obtinere. Inito itaque omnium fratrum conſilio, omnia quæ in eum feciſti judicia diligenter retractare non dedigneris, quatenus tuâ humilitate ejus contumacia ſanetur, ſi vel ſic videlicet adinveniri poterit, quomodo adhuc ſemel regulariter ſuſcipiatur. Nec timendum eſt in hac retractatione, quod diſpliceat juſto ac miſericordi Deo, ſi miſericordia ſuperexaltatur judicio.

CXXIII.

CXXIII.

Non deſideret Prælatus occaſiones puniendi ſubditos ſuos.

a *Vbi culpa tam eſt aperta & inexcuſabilis, ut nulla miſericordiæ relinqui videatur occaſio, etiam tunc tremens & dolens, vindicem ſe exhibeat, magis ſcilicet officij neceſſitate coactus, quam libidine vindicandi.* a Aug. Regul. ad ſerv. Dei & ep. 109.

Vbi objectum crimen minus certum videtur, aut excuſandum ſuſcipitur, non ſolum non renuat, ſed & libenter amplectatur, lætus quod ſalvâ juſtitiâ miſericordia ſua locum inveniat.

b *Sicut cupit Deum ſui miſereri, ſic & aliorum miſereatur.* b 2. q. 7. § de his 23 q. 2. præcepta.

Non accingatur ad corrigendum ſine magna triſtitia.

c *Hujus triſtitiæ non recordabitur videns Chriſtum formatum in ſobole.*

Prælato tenerius aſtricti tenentur, qui per increpatoria convaluerint, quam qui non eguerint hujuſcemodi medicamento. c Vide Greg lib. 35 mor. c. 8.

BERNARDVS.

Poteſtate acceptâ malle in malo, quam in bono uti, abuti eſt. Epiſt. 245.

In talibus ubi culpa tam aperta atque inexcuſabilis eſſe videtur, quatenus nulla niſi cum juſtitiæ periculo miſericordiæ occaſio relinquatur, etiam tunc tremens & dolens vindicem vos exhibere debetis, magis videlicet officij compulſus neceſsitate, quam vidicandi libidine. Vbi autem objectum crimen aut minus certum eſſe cognoſcitur, aut excuſandum ſuſcipitur, hoc non ſolum non renuere, ſed & libentiſsime debetis amplecti, lætus nimirum quod ſalvâ juſtitiâ, pietas veſtra locum invenerit. Ecce hoc ſecundo veſtræ ſupplico eximietati, ut ſicut Deum vobis vultis miſereri, ita vos Humberto miſeremini, ſive illa vobis promiſsione Epiſt. 37.

domi-

Mat. 5. dominicâ blandiente: *Beati miſericordes, quoniam ipſi miſericordiam conſequentur*; ſive illâ vos comminatione terrente: Iac. 2. *Iudicium ſine miſericordia illi, qui non fecerit miſericordiam.*

Serm. 92. in cant. Vtinam corripiat me juſtus in miſericordia, & increpet me, percutiens & ſanans, occidens & vivificans, quo audeam & ego dicere: Galat. 2. *Vivo ego jam non ego, vivit verò in me Chriſtus.* Mat. 5. *Eſto*, inquit, *conſentiens adverſario tuo, dum es cum eo in via, ne tradat te judici, & judex tortori.* Bonus adverſarius, cui ſi conſentiens ero, non erit unde aut judex me calumnietur, aut tortor. Ego profectò ſi quos veſtrûm aliquando pro hujuſmodi contriſtavi, ne me pœnitet. Contriſtati enim ſunt ad ſalutem. Et quidem neſcio me id feciſſe unquam abſque mea Ioan. 16. quoque magna triſtitia, ſecundum illud: *Mulier cum parit, triſtitiam habet.* Sed abſit, ut jam meminerim preſſuræ, tenens fructum doloris mei, dum perinde videam Chriſtum formatum in ſobole. Neſcio autem quomodo etiam tenerius mihi aſtricti ſunt, qui poſt increpatoria, & per increpatoria tandem convaluerunt de infirmitate, quam qui fortes ab initio permanſerunt, non indigentes iſtiuſmodi medicamento.

CXXIV.

a Greg. lib. 20. mor. c. 8. — a *Prælatus ſit ita clemens in alienis delictis, ſicut in ſuis, non diſtrictius alios, quam ſe judicans.*

b Greg. lib. 12. ep. ep. 30. — b *Neminem ante judicium, & non probatum reum, condemnet.*

Non qui accuſatur, ſed qui convincitur, reus eſt.

De ſuſpicione quemque judicare periculoſum.

c Vide Greg. hom. 26. — c *Non eligat cui miſereatur, ne prætereat qui meretur accipere.*

Caveat ab acceptione perſonarum.

Eſt Vitium, quod vix ulli cavent Prælati, facilitas credulitatis: Fatetur BERNARDVS vidiſſe ſe Magnorum neminem, qui hujus callidiſsima vulpeculæ ſat caverit verſutias.

Hinc

Digitized by Google

Hinc eis pro nihilo iræ multa, præjudicia in abſentes, innocentium addictiones.

Vbi forte quis ad Prælatum defertur, ſedulò prius examinet & inquirat, quam puniat aut ſententiam ferat, exemplo Domini, qui diffamatum apud ſe villicum, quaſi bona ipſius diſſipaſſet, prius illum conveniſſe legitur in hæc verba: Quid hoc audio de te? Redde rationem villicationis tuæ.

BERNARDVS.

ITa clemens eſto in alienis delictis ſicut in tuis, nec quemquam diſtrictius quam te judices; ſic alios judica ut ipſe judicari cupis. Lex tua te conſtringit. Iudicium quod alijs imponis, ipſe portabis. Nullum ante judicium condemnes, antè proba, & ſic judica. Non enim qui accuſatur, ſed qui convincitur, reus eſt. Valde periculoſum eſt de ſuſpicione quempiam judicare. In ambiguis, Deí judicio, ſerva ſententiam. Non eligas cui miſerearis, ne fortè prætereas illum, qui meretur accipere. *Tract. De interior domo c.45.*

Eſt quod non minus ſæpe, nec noxiè minus inſidiari judicantibus ſolet. Quid illud ſit quæris? Acceptio perſonarum. Non parvi te reum peccati exiſtimes, ſi facies peccatorum ſumis, & non potius cauſſas judicas meritorum. Eſt item vitium, cujus ſi te immunem ſentis inter omnes, quos novi ex his qui cathedras aſcenderunt, ſedebis, me judice, ſolitarius, quia veraciter ſingulariterque levaſti te ſupra te, juxta Prophetam. Facilitas credulitatis hæc eſt, cujus callidiſsimæ vulpeculæ Magnorum neminem comperi caviſſe verſutias. Inde eis ipſis pro nihilo iræ multæ, inde innocentium frequens addictio, inde præjudicia in abſentes. *Lib. 2 De conſid. c.14.* *Thren. 3.*

Quid hoc audio de te? Redde rationem villicationis tuæ, jam enim amplius non poteris villicare. In hoc facto cognoſcitur mirabiliter pietas hujus Domini qui non circumvenit ſer- *Serm. De villico iniquitatis.*

 vum

Digitized by Google

a Greg. curæ paſt. p. 2. c. 6. & lib. 24. mor. c. 10. & lib. 26. c. 19. Aug. ſer. de verb. Dom.

vum ſuum, ſed ad reddendam rationem prius ſubmonet eum, quam judicet. Sic quoque viſus eſt Abrahamo dixiſſe, cum loqueretur ad eum de Sodomis: deſcendam & videbo per me metipſum ſi ſic ut rumor eſt, opere compleverint Et hic inſtruimur non ſtatim debere dare fidem quibuſlibet verbis, ſed ſi ſic eſt, ut dicitur, prius adhibere cautelam.

b Greg. curæ paſt. p. 2. c 16.

C X X V.

c p. 3. admonit 26 29. d. neceſſe & no. in c. omnis.

Eſto Prælatus Lilium inter ſpinas, id eſt, mitis & tractabilis inter ſuos.

Arguat, obſecret, increpet, in omni patientia & manſuetudine.

a *Ita foris exerceat zelum diſciplinæ, ut lenitatem non perdat in mente.*

d Greg. prolog. in 3. p. curæ

b *Vitia quandoque arguenda, quandoque tacitè ſufferenda, prout expedire videbitur.*

e Vide Greg. lib. 30 mor. c. 4. & lib. 24. c. 9. & 10.

c *Non omnes ægri eâdem medicinâ curantur.*

d *Conſiderandum quo vitio quiſque laboret, ut ſecundum laboris magnitudinem & qualitatem verbi, medicina provideatur.*

e *Alij leviter caſtigandi, alij ſeverius, alij verbis, alij flagellis, alij palam, alij ſecreto.*

f Aug. ſerm. in nat. D. Io. Bapt.

f *Portari debent qui corriguntur, & corrigi qui portantur.*

B E R N A R D V S.

Tractat. de paſſion: Domini c. 19.

S*Icut Lilium inter ſpinas, ſic amica mea inter filias.* Tractabile & leve eſt Lilium, pungentes & duræ ſunt ſpinæ. Non perdit Lilium ſuam lenitatem, licet proferat ſpinarum acerbitatem. O quam malæ filiæ per communionem fidei, ſpinæ per amaritudinem morum. Tu ergo ſi vis eſſe Lilium verum, ſi vis à Sponſo dulciſsimo collaudari, eſto Lilium inter filias, inter illas animas quæ ejuſdem fidei, ejuſdem profeſsionis tecum ſunt, ſed & morum amaritudine, &

ne & verborum aſperitate te pungunt. Eſto inter tales mitis & tractabilis. Non exaſpereris ad quodlibet verbum, ſed habe ſuſtinentiam, ut merearis & tu audire: *Sicut Lilium inter ſpinas &c.* Nec tamen hæc dicimus, ut tacita tranſeat omnium perverſitas, & ut non corripiantur inquieti, vel ut tumidi non comprimantur: imo qui hujuſmodi ſunt, repræhendendi veniunt, ut ne amittatur tractabilitas tuæ radicis, qui vis eſſe Lilium. Sed ſecundum Apoſtolum, *argue, obſecra, increpa, inſta opportunè, importunè, in omni manſuetudine & patientia*, quaſi dicat: Ita foris exerce zelum diſciplinæ, ut lenitatem non perdas interius in mente, ut revocando perverſum, tu ipſe quoque non pervertaris. Sunt autem quandoque malorum vitia arguenda, quandoque tacitè ſufferenda, ſecundum quod uniuſcujuſque, qui talis eſt, utilitati videris expedire, quia non omnes ægroti uno genere medicinæ curantur.

Conſiderandum nobis eſt quo vitio unuſquiſque laboret, ut ſecundum laboris ſui magnitudinem & qualitatem, verborum medicinam miniſtremus. Tract. eod. cap 26.

Plus proficit caſtigatio linguæ apud prudentem, quam centum plagæ apud ſtultũ. Vir ſapiens & diſciplinatus non murmurabit adverſus eum qui caſtigat illum. Tamen caſtigatio debet eſſe moderata. Vnde Beatus Ambroſius: Leviter caſtigatus exhibet reverentiam caſtigandi: qui vero crudeliter caſtigatur vel increpatur, nec increpationem ſuſcipit, nec ſalutem. Blandâ pietate ſunt portandi, qui pro ſua infirmitate non poſſunt increpari. Pro diverſitate peccantium alij portandi ſunt, alij caſtigandi, quia modus eſt diverſus peccatorum Prælati Eccleſiæ portare debent ſubditos ſuos quos corrigunt, & corrigere quos portant. Hinc Salomon in baſibus templi Domini imaginem leonis & bovis & cherubim opere ſculptorio fecit pingi. Quid aliud deſignant baſes in templo, niſi Prælatos in Eccleſia? Quicumque ſollicitudinem regiminis ſuſcipiunt, tanquam baſes portant onus ſuperpoſitum. Lib. de modo bene vivendi cap. 18.

Digitized by Google

poſitum. Cherubin plenitudo ſcientiæ interpretatur. In baſibus Cherubin monſtrantur, quia Prælati Eccleſiæ pleni debent eſſe cæleſtis ſcientiæ. Per leonem terror ſeveritatis figuratur. Per bovem vero patientia manſuetudinis oſtenditur. Itaque in baſibus neque leones ſine bobus, neque boves ſine leonibus exprimuntur: quia Prælati Eccleſiæ aliquando rigidè, aliquando cum dulcedine, aliquando cum aſperitate, aliquando verbis, aliquando flagellis, debent ſubjectos ſuos corrigere; quia ille qui blandis verbis caſtigatus non corrigitur, neceſſe eſt ut acrius corrigatur & arguatur. Cum dolore enim abſcindenda ſunt vulnera, quæ leviter ſanari non poſſunt. Qui ſecretò admonitus de peccato corrigi negligit, publicè eſt arguendus: ut vulnus quod occultè ſanari nequit, manifeſtè debeat emendari. Palam ſunt arguendi, qui palam nocent, ut dum aperta objurgatione ſanantur, hi, qui eos imitando deliquerunt, corrigantur, ut dum unus corripitur, cæteri emendentur. Melius eſt ut pro multorum ſalvatione unus emendetur, quam per unius licentiam multi periclitentur. Etiam Beatus Gregorius ait: Sunt multi qui verba increpationis audiunt, & ad pœnitentiam redire contemnunt. Vnuſquiſque audiat de regno Dei quod diligat, audiat de inferno quod timeat: ut ſi per amorem ad regnum non venit, ſaltem per timorem veniat.

CXXVI.

Greg. curæ paſt. p.2.c.6 & lib.2. hom 21. in Ezechiel.

Prælato neceſſaria ſunt tria mentis acumata.
Affectus compaſsionis.
Zelus rectitudinis.
Spiritus diſcretionis.
Porro tria iſta emenda ſunt nummo propria voluntatis.
Prælato ungere incumbit, non ſuſcitare.

Bernard.

BERNARDVS.

ACcepimus ab Apoſtolo *habitare Chriſtum per fidem in cordibus noſtris.* Vnde videtur non incongruè intelligi poſſe tam diu Chriſtum in nobis vivere quamdiu vivit fides. At poſtquam fides noſtra mortua eſt, quodammodo Chriſtus mortuus eſt in nobis. Porro fidei vitam opera atteſtantur, ſicut ſcriptum eſt: *Opera quæ dedit mihi pater, ipſa teſtimoniũ perhibent de me.* Non diſcrepare videtur ab hac ſententia qui *fidem ſine operibus mortuam aſſerit in ſemetipſa.* Sicut enim corporis hujus vitam ex motu ſuo dignoſcimus, ita & fidei vitam ex operibus bonis. Itaque vita quidem corporis eſt anima, per quam movetur & ſentit, vita vero fidei charitas eſt, quia per illam operatur, ſicut in Apoſtolo legis: *Fides quæ per dilectionem operatur.* Vnde & refrigeſcente charitate fides moritur, ſicut corpus animâ recedente. Tu ergo ſi videris hominem in bonis operibus ſtrenuum, & fervore converſationis hilarem, vivere in eo fidem non dubites, indubitata tenens vitæ illius argumenta. Sed ſunt nonnulli, qui cum ſpiritu cœperint, heu, carne poſtea conſummantur. Scimus autem quia jam non permaneat in eis ſpiritus vitæ, quia ſcriptum eſt: *non permanebit ſpiritus meus in homine in æternum, quia caro eſt.* Quod ſi non permanet ſpiritus, haud dubium quin excidat charitas, quæ nimirum *diffuſa eſt in cordibus noſtris per Spiritum ſanctum qui datus eſt nobis.* Porro fidei vitam ut jam diximus, in charitate conſtituit, qui fidem per dilectionem perhibuit operari. Hinc ergo colligitur recedente ſpiritu fidem mori, quoniã ſpiritus eſt qui vivificat. Deniq; ſi ſapere ſecundum carnem mors eſt, non dubium quin illi, quos vivere lætabamur, quamdiu facta carnis ſpiritu mortificabant, ſecundum carnem viventes, plangendi ſint tanquam mortui. Vnde & in eodem Apoſtolo legis: *Si, inquit, ſecundum*

Serm. 2. in Reſurrect. Domini. Epheſ. 3. Ioan. 10. Iac. 2. Gal. 5. Geneſ. 6. Rom. 5. Rom. 8.

carnem vixeritis, moriemini: ſi autem ſpiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis. Væ tibi quicumque es canis reverſus ad vomitum, & ſus lota in volutabro luti. Non eis tantum loquor, qui corpore, ſed etiam eis qui corde redeunt in Ægyptum, ſæculi hujus oblectamenta ſectantes, ac proinde fidei vitam, quæ eſt charitas, non habentes. Si quis enim diligit mundum, non eſt charitas patris in eo. Quis magis mortuus eo qui fovet ignem in ſinu, peccatum in conſcientia, nec ſentit, nec expaveſcit, nec excutit? Ecce igitur Chriſtus in ſepulchro, fides mortua eſt in animo. Quid faciemus ei? Quid fecerunt ſanctæ mulieres, quæ ſolæ ex omnibus ſuis ampliori tenebantur affectu? *Emerunt aromata, ut venientes ungerent Ieſum.* Nunquid ut ſuſcitarent? Et nos ſcimus, fratres, quia ſuſcitare noſtrum non eſt, ſed ungere nobis incumbit. Cur hoc? Nempe ne fœteat qui hujuſmodi eſt, ne ſit cæteris odor mortis, ne pereffluat, & penitus diſſolvatur. Emant proinde aromata ſua tres mulieres, mens, lingua, manus. De his enim, ut arbitror, Petrus mandatum accepit tertio paſcere gregem Domini. Paſce, inquit, mente; paſce, ore, paſce opere; paſce animi oratione, verbi exhortatione, exempli exhibitione. Quærat igitur mens aromata ſua; ante omnia, compaſsionis affectum, de hinc rectitudinis zelum, & inter hæc diſcretionis ſpiritum non omittat. Quoties peccantem videris fratrem, continuò procedere debet compaſsionis affectus, tanquam cognatus humanitati, quippe quem concipis ex teipſo. *Vos*, inquit Apoſtolus, *qui ſpirituales eſtis, inſtruite hujuſmodi in ſpiritu lenitatis, conſiderans teipſum, ne & tu tenteris.* Et cum exiret Dominus bajulans ſibi crucem, & plangerent ſuper eum nondum quidem omnes tribus terræ, ſed mulieres paucæ, converſus ad eas: *Filiæ*, inquit, *Hieruſalem, nolite flere ſuper me, ſed ſuper voſipſas flete, & ſuper filios veſtros.* Ordinem diligenter attende. *Super vos*, inquit, primò: deinde *ſuper filios veſtros.* Temetipſum attende,

Galat. 6.

Luc. 2.

ut alij

ut alij noveris compati, ut arguas in ſpiritu lenitatis. Teipſum conſidera, ne & tu tenteris. Sed quia exemplum efficacius perſuadet,& altius imprimit animo, mitto vos ad ſanctum illum ſenem, qui cum audiſſet peccaſſe unum ex fratribus, amariſsime flebat, inquiens: ille hodie, & ego cras. Qui ſic flebat ſuper ſe, putas quia non compaſſus ſit fratri? Hic itaq; compaſsionis affectus multis quidem prodeſt, quia animus liberalis contriſtare quem pro ſe viderit anxium, erubeſcit. Sed quid agimus quod nonnulli durâ cervice, & attritâ ſunt fronte, ut quo magis eis compatimur, tanto magis noſtrâ & compaſsione & patientiâ abutantur? Nonne ſicut compatiebatur fratri, ita ipſi juſtitiæ compatiendum eſt, quam videmus tam impudenter allici, tam imprudenter provocari? Scio quia ſi quæ in nobis eſt charitas, contemptum hunc Dei ferre æquanimiter non poſſumus. Hic eſt zelus juſtitiæ, quo adverſus delinquentes accendimur, tanquam pietate ducti erga eam, quam contemni videmus, juſtitiam Dei. Verumtamen oportet ut priora ſibi vendicet compaſsionis affectus. Alioquin in ſpiritu vehementi conterimus naves Tharſis, conterimus quaſſatum calamum, extinguimus linum fumigans. Sed cum uterque aderit, videlicet & compaſsionis affectus & zelus juſtitiæ, neceſſe eſt ut adſit ſpiritus diſcretionis, ne fortè cum oporteat hunc exhiberi, ille procedat, & indiſcretio ipſa confundat univerſa. Habeat itaque mens noſtra tertium, ſpiritum diſcretionis, ut miſcens aptè temporibus tempora, oportunè æmulari, & nihilominus ignoſcere ſciat. Samaritanus ſit cuſtodiens & obſervans quando oleum miſericordiæ, quando vinum ferroris exhibeat. Et ne fortè meum putetis inventum, Prophetam audite in Pſalmo hæc eadem & eodem ordine poſtulantem: *Bonitatem*, inquit, *& diſciplinam, & ſcientiam doce* Pſalm. 118.
me. Sed unde hæc nobis? Neque enim talia profert virtutum germina terra cordis noſtri, ſed magis ſpinas & tribulos germi-

Iſa. 55. germinat nobis. Emere ergo oportet. A quo autem emenda ſunt? Ab eo utique qui ait: *Venite, emite abſque argento & abſq; ulla commutatione vinum & lac.* Non ignoratis quid lactis dulcedo, quid vini deſignet auſteritas. Quid eſt autem emere ſine argento & ſine commutatione? Non talis eſt emptio apud amatores hujus ſæculi, ſed apud authorem hujus ſæculi alia eſſe non poteſt. Propheta enim dixit Domino: *Deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges.* Quam igitur commutationem ei dabis, homo, pro gratia ſua, qui nullius eget, & cujus ſunt univerſa? Gratia gratis datur, etiam cum emitur, quia quod datur pro ea, nobis melius retinetur. Tria ergo aromata mentis nummo propriæ voluntatis emenda ſunt, quam quidem dimittentes, nihil amittimus, etiam & lucramur plurimum, commutantes illam in meljus, ut communis fiat, quæ propria fuit. Porro communis voluntas charitas eſt. Emimus ergo abſque commutatione, recipientes quod non habuimus; & quod habuimus melius, retinentes. Quando vero compatietur fratri, qui in propria voluntate neſcit compati niſi ſibi? Aut quando amans ſeipſum diliget juſtitiam, & odio habebit iniquitatem? Simulare quidem poteſt ante oculos hominum, etiam & ſemetipſum ſeducere, ut cum privato amore vel odio ducitur, compaſsionis affectum, aut zelum putet eſſe juſtitiæ. Verum facile eſt noſſe, quam ſint aliena à propria voluntate, quæ propria ſunt charitatis cui illa rectâ fronte contrariam ſe conſtituit. Nam charitas benigna eſt, charitas ſuper iniquitate non gaudet: Iam de ſpiritu diſcretionis ſcimus quia nihil ſic illum extinguit, quomodo voluntas propria, ſubvertens corda hominum, & rationis oculos claudens. Emenda proinde ſunt tria mentis aromata, affectus compaſsionis, rectitudinis zelus, & ſpiritus diſcretionis, nummo, ut dictum eſt, propriæ voluntatis.

Pſalm. 15 (marginal reference beside "culi alia eſſe non poteſt")

CXXVII.

CXXVII.

Prælato neceſſaria nihilominus tria linguæ aromata.
Modeſtia in increpando.
Copia in exhortando.
Efficacia in perſuadendo.
Verbum mordacius exaſperat magis & exulcerat. Greg. curæ paſt. p. 2. c. 10.
Emuntur hæc aromata nummo confeſſionis.

BERNARDVS.

LInguæ quoque aromata tria nihilominus ſunt modeſtia in increpando, copia in exhortando, efficacia in perſuadendo. Vis habere illa aromata? Eme illa à Domino Deo tuo. Eme, inquam, ſicut & priora, ſine ulla commutatione, ut aliquid recipias, perdas nihil. Eme à Domino moderatam correptionem, quia omninò magnum quoddam bonum, & datum optimum eſt, & quod habeant pauci. *Linguam* enim, ut ait beatus Iacobus, *nemo domare poteſt.* Videas multos, ſincerâ licet intentione & benigno accedant animo, leviter dicere quod graviter audiatur. Serm. 2. De Reſurrect. Dom. ſup. Iacob. 3.

Volat irrevocabile verbum; & quod ſanare debuerat, quia mordacius fortè videtur, exaſperat & exulcerat magis, quando negligentiæ additur impudentia, etiam & impatientia cumulatur: ut qui ſordidus erat, ſordeſcat adhuc, declinans in verba malitiæ ad excuſandas excuſationes in peccatis, ac more phrenetici non ſolum repellens, ſed & mordere tentans medici manum. Multis quoque non ſuppetit verborum copia, ſed præ ſermonis inopia linguam ſuam adhæreſcere palato ſentiunt, quod & ipſum interdum ſolet audientibus obeſſe non parum. Alijs verò ad manum eſt abundantia noſtra ſermonis, ſed quæ dicunt, minus ſapiunt, minus ac-

 ceptantur,

ceptantur, & quia gratiam non habent, minus efficacia ſunt quæ loquuntur. Vides quam neceſſe ſit emere ab eo, à quo omne bonum eſt, à quo omnis ſcientia, modeſtiam in increpando, copiam in exhortando, efficaciam in perſuadendo? Proinde eme iſta nummo confeſsionis, ut prius peccata tua confitearis, quam ad expurganda accedas aliena. Magnum prorſus & mirabile Sacramentum, animæ ſuſcitatio. Vide ne ad illud immundus accedas. Quod ſi fortè non potes innocens, imò quia non potes, lava inter innocentes manus tuas, antequam circumdes monumentum Domini. Omnia ſiquidem in confeſsione lavantur. Et hæc ablutio in quandam innocentiam tibi deputabitur, ut inter innocentes aſsiſtas. Ad altaris officium nemo accedit in veſte communi, ſed quiſquis acceſſurus eſt, albis induitur. Et tu ergo, cum ad monumentum Domini properas, lavare, dealbare, induere veſtimentis gloriæ, ut dicatur tibi: *Confeſsionem & decorem induiſti.* Quia ubi confeſsio, ibi in conſpectu Domini pulchritudo eſt. Hæc pro eo dicta ſunt, ut aromata linguæ, moderata increpatio, copioſa exhortatio, efficax perſuaſio, nummo confeſsionis emantur.

a Greg. curæ paſt. p. 2. c. 6.

CXXVIII.

Prælato inſuper neceſſaria æquè tria manus aromata.

a *Continentia in carne.*

b *Miſericordia in fratre.*

Patientia in pietate.

Emuntur hæc tria nummo ſubjectionis.

c *Cum prædictis omnibus aromatibus ſecure ad eum, in quo fides mortua eſt, acceditur ut ſuſcitetur.*

b Vide Cicer. in Orat. pro Q. Ligario apud Aug. 9. de Civit. c. 5.

c Vide eundem de prædictis omnibus. lib. 1. in Ezechiel. hom. 11

Bernar-

BERNARDVS.

VErumtamen legimus, & quotidianis etiam experimentis didicimus, cujus vita deſpicitur, reſtat ut prædicatio contemnatur. Paret ergo & manus aromata ſua, ne ſubſannet nos ſapiens tanquam pigrum illum, cui labor ſit manum ad os porrigere, ne poſsit dicere is quem arguit: Tu qui alium doces, teipſum non doces: alligas onera gravia & importabilia & imponis ea in humeros hominum, digito tuo nolens ea movere. Dico vobis: ſermo quidem vivus & efficax exemplum eſt operis, facile perſuadens quod intendimus, dum factibile probat eſſe quod ſuademus Pro hujuſmodi habeat neceſſe eſt, etiam manus aromata ſua, continentiam in carne, miſericordiam in fratre, patientiam in pietate. Vnde Apoſtolus ait: *Sobriè, & juſtè, & piè vivamus*. Hæc enim tria ſunt converſationi noſtræ maximè neceſſaria, quoniam primum debemus nobis, ſecundum proximo, tertium Deo. Nam qui fornicatur, in corpus ſuum peccat, magno illud privans honore, & pavendo addicens pudendoque dedecori, tollens membrum Chriſti, & faciens membrum meretricis. Ego autem non ab ea tantum, quæ tam abominabilis eſt, ſed ab omni voluptate carnis continendum dico. Ante omnia igitur perfectam hanc continentiam quære, quam debes tibi ipſi. Nemo enim tibi propinquior eſt. De hinc adde miſericordiam, quam debes proximo, quia cum eo ſalvandus es. *Omnes* enim *qui piè volunt vivere in Chriſto, perſecutionem patientur,* & *per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Cœlorum.* Vide ergo ne per impatientiam pereas, ſed univerſa pro eo ſuſtine, qui prior majora pro eo ſuſtinuit, & apud quem infructuoſa patientia non erit, ſicut ait Propheta: *Patientia pauperum non peribit in finem.* Porro hæc manus aromata nummo ſubjectionis

Serm. 2. De Reſurrect. Dom. ſup.

Tit. 2.

2. Tim. 3.
Act. 14.

Pſalm. 9.

nis emuntur. Hæc eſt enim quæ dirigit greſſus noſtros, & ſanctæ converſationis gratiam promeretur. Nam ſi contraria lex inventa eſt in membris noſtris per inobedientiam, quis neſciat per obedientiam continentiam dari? Ipſa quoque eſt quæ miſericordiam ordinare novit: ipſa quæ patientiam & docet & donat. Cum his igitur aromatibus accede ad eum in quo fides mortua eſt. Verum ſi conſideremus quam magnum ſit ad nos ſuſcitare eum qui hujuſmodi eſt, quam difficile ſit vel accedere ad cor ejus, quod lapidea quædam obſtinatio & impudentia clauſit, puto quod dicere habeamus & nos: *Quis revolvet lapidem ab oſtio monumenti?* Attamen dum ſic tepidi veremur accedere cunctantes ad tam grande miraculum, fit nonnumquam ut ſolitâ pietate præparationem cordis noſtri audiat auris divina, & ad vocem virtutis ejus reſurgat qui erat mortuus: Et ecce Angelus Domini, hilaritas quædam in vultu illius tanquam in oſtio monumenti nobis apparet, & fulgor quidam index reſurrectionis, ut apertè videatur facies ejus immutata, acceſſum præbens nobis ad cor ſuum, imò & advocans, ipſumque obſtinationis ſuæ revolvens lapidem, & ſedens ſuper eum, itaut ſuſcitatâ fide ipſâ, etiam linteamina, quibus obvoluta fuerant, ipſe demonſtret. Dumque omnia, quæ in corde ſuo prius actitabantur, aperit, & confitetur quomodo ſeipſum ſepelierat intus, ipſam tepiditatem & negligentiam ſuam prodens, *Venite*, inquit, *& videte locum, ubi poſitus erat Dominus.* Mat. 28

CXXIX.

Eadem, quæ ante repetuntur brevius,

Dum pigritia nimia vel triſtitia, vel duritia, cordis aditum obſtruit. Fruſtra ad ungendum mortuum mens vel manus vel lingua cum quibuſlibet aromatibus venit,

Bernar

BERNARDVS.

QVid eſt quod poſt mortem ejus tres illæ ſanctæ mulieres emerunt aromata, ut in monumento poſitum ungerent eum? Quid in ſua actione nobis reliquerunt imitandum? Res enim geſta, ut ait Beatus Gregorius aliquid in ſancta Eccleſia ſignat gerendum. Et nos ergo ſi Chriſtum mortuum, id eſt, fidem Chriſti mortuam in corde cujuſpiam fratris ſenſerimus, danda nobis opera eſt, ut ad ungendum corpus mortuum emptis aromatibus accedamus. Significant autem tres illæ mulieres, tres in nobis efficientias, quæ ſibi congrua parat aromata. Quæ ſunt illæ? Mens, manus, lingua. Omnis enim qui emit, dat & accipit aliquid: & quod dat, perdit, & poſsidet quod accipit. Dat igitur mens nummum propriæ voluntatis, & comparat affectum compaſsionis, zelum juſtitiæ, diſcretionem conſilij. Dat manus obedientiam, & emit in tribulatione patientiam; in opere perſeverantiam, in carne continentiam. Dat lingua nummum confeſsionis, & accipit modum in correctione, copiam in exhortatione, efficaciam in perſuaſione. Talibus unguentis compoſitis, dum ad monumentum ſimul venerint, colloquuntur invicem & dicunt: *Quis revolvet nobis lapidem ab oſtio monumenti?* Lapis iſte vel nimia triſtitia, vel pigritia, vel duritia, quæ dum cordis aditum obſtruit, fruſtra ad ungendum mortuum mens vel manus, vel lingua cum quibuſlibet aromatibus venit. Sed quoniam ſcriptum eſt: *Præparationem cordis ejus audivit auris tua*: Vident lapidem revolutum introeunt in monumentum, & quem ungere volebant mortuum, audiunt ſuſcitatum. Quis hoc indicat? Quis hoc prædicat? Angelus utique teſtis reſurrectionis. Videtur ſcilicet hujus, in quo Chriſtus reſurrexit, vultus lætior, aſpectus venuſtior, ſermo purior, inceſſus modeſtior, & ad omne

Serm. 15 in parvis

Pſalm. 9

a Greg. paſt. p. 2. c. 10 — opus bonum ſpiritus promptior. Quæ omnia quid ſunt aliud quam quidam internæ reſurrectionis hilaris nuncius?

b Vide Greg. lib. 20 mor. c. 8

CXXX.

a *Traditur optimorum forma Prælatorum in corrigendis ſubditis.*

c Vide Greg hom. 26 & lib. 26 mor. c. 28. & apud gratiatian 23. q. 5 c. 1. ex Aug.

b *Correctio fieri debet in ſuavitate.*

c *Prælatus det operam ſaluti ſubditorum, non propriæ ultioni. Medicum ſe exhibeat, non Dominum.*

Malevolos favorabili demulceat vocabulo, nec amplius irritet ſat alioqui per ſe commotos.

d *Paret medicinam, non vindictam.*

d Aug. hom 4. inter 50

BERNARDVS.

Serm. 25. in cantic.

Ecce quod dixeram in ſermone, quia æmulis laceſſentibus Sponſa reſpondere cogatur, quæ corpore quidem de numero adoleſcentularum eſſe videntur, animo autem longè ſunt. Ait nempe. *Nigra ſum, ſed formoſa, filiæ Ieruſalem.* (Cant. 1.) Patet quod detraherent ei, nigredinem improperantes. Sed adverte Sponſæ patientiam ac benignitatem. Non modo enim non reddidit maledictum pro maledicto, ſed inſuper benedixit, *filias Ieruſalem* vocans, quæ magis pro ſua nequitia filiæ Babylonis, vel filiæ Baal, aut ſi quod aliud nomen improperij occurriſſet, appellari meruerant. Sanè didicerat à Propheta, imò ab ipſa unctione quæ docet ſuavitatem, *calamum quaſſatum non conterendum, & linum fumigans non extinguendum.* (Iſa. 42.) Propterea non putavit amplius irritandas ſatis commotas per ſe, nec quidquam addendum ſtimulis invidiæ qua torquebantur. Magis autem cum his, qui oderunt pacem, ſtuduit eſſe pacifica, ſciens ſe etiam inſipientibus debitricem. Maluit ergo ipſas favorabili demulcere vocabulo, quia curæ fuit ei infirmarum potius operam dare ſaluti,

Digitized by Google

luti, quam propriæ ultioni. Omnibus quidem optanda eſt iſta perfectio, propriè autem optimorum forma eſt Prælatorum. Sciunt quippe boni fideleſque præpoſiti languentium ſibi creditam animarum curam, non pompam. Cumque internum murmur cujuſpiam illarum querulæ vocis indicio depræhendunt, & ſi in ipſos uſque ad convitia & contumelias prorumpentis, medicos ſe, & non Dominos, agnoſcentes, parant confeſtim adverſus phreneſim animæ, non vindictam, ſed medicinam. Hæc igitur ratio, cur Sponſa, filias Hieruſalem dicat eas ipſas, quas malevolas ſuſtinet atque maledicas, videlicet ut in blando ſermone deliniat murmurantes, commotionem ſedet, ſanet livorem. Scriptum eſt enim: *Lingua pacifica compeſcit lites.* Prov. 15.

CXXXI.

a *Dicant Prælati, qui ſubditis ſuis ſemper volunt eſſe formidini, utilitati rarò, diſcant ſe matres eſſe, non Dominos.*

b *Studeant magis amari quam metui.*

c *Si interdum ſeveritate opus eſt, paterna ſit, non tyrannica.*
Non eorum aggravent jugum, quorum onera portare debent.
Suſpendant verbera, producant ubera.
Pectora lacte pingueſcant, non typho turgeant.

d *Non effugent infirmos, ſed inſtruant in ſpiritu lenitatis.*

e *Charitas cum arguit mitis eſt, cum blanditur ſimplex eſt. Piè ſævit, ſine dolo mulcet, patienter iraſcitur, humiliter indignatur.*

f *Quædam tamen eſt impatientia probabilior, quam patientia.*
Patientia & manſuetudo Corinthiorum ſuggillatur ab Apoſtolo.

g *Sic puniendum peccatum ut cæteri metum habeant & compeſcantur.*

a Greg. hom. 17. in c. 10 Luc
b Et lib. 20 moral. c. 8. pulchre:
c Greg. lib. 4 ep. ep 4 & Aug. in Regul. ad ſerv. Dei; & ep. 109.
d Greg. lib. 20. mor. c. 7 & lib. 24. c. 9.
e Idem lib 26. mor. c. 19.
f Aug ep. 50.
g Greg. lib. 18. mor. c. 13.

Bernar-

BERNARDVS.

Serm. 23. in cantic. Vides quomodo de matre præſumunt. Quomodo ejus lucra & gaudia ſua reputant, propriæ repulſæ injuriam illius introductione conſolantes. Minimè ita conſiderent, niſi matrem agnoſcerent. Audiant hoc Prælati, qui ſibi commiſsis ſemper volunt eſſe formidini, utilitati raro. Pſalm. 2. *Erudimini qui judicatis terram.* Diſcite ſubditorum matres vos eſſe debere, non Dominos. Studete magis amari quam metui. Etſi interdũ ſeveritate opus eſt, paterna ſit, non tyrannica. Matres fovendo, Patres vos corripiendo exhibeatis. Manſueſcite, ponite feritatem. Suſpendite verbera, producite ubera; pectora lacte pingueſcant, non typho turgeant. Quid jugum veſtrum ſuper eos aggravatis, quorum potius onera portare debetis? Cur morſus à ſerpente parvulus fugit conſcientiam ſacerdotis, ad quem eum magis oportuerat tanquam ad ſinum recurrere matris? Si ſpirituales eſtis, inſtruite hujuſmodi in ſpiritu lenitatis: Conſideret unuſquiſque ſeipſum, ne & ipſe tentetur. Alioquin ille Ezech. 3 Epiſt. 2 *in peccato ſuo morietur, ſanguinem autem ejus,* ait, *de manu tua requiram.*

O bona mater charitas, quæ ſive foveat infirmos, ſive exerceat provectos, ſive arguat inquietos, diverſis diverſa exhibens, ſicut filios diligit univerſos. Cum te arguit, mitis eſt: cum blanditur, ſimplex eſt. Piè ſolet ſævire, ſine dolo mulcere; patienter novit iraſci, humiliter indignari. Ipſa eſt, quæ hominum mater & Angelorum, non ſolum quæ in terris, ſed etiam quæ in cælo ſunt, pacificavit. Ipſa eſt quæ Deum homini placans hominem Deo reconciliavit.

Lib. 1 De conſid. c. 3 Interdum impatientem eſſe, probabilius. Tunc approbes illorum patientiam, quibus Paulus dicebat: 2 Cor. 11 *Libenter ſuffertis inſipientes, cum ſitis ipſi ſapientes?* Niſi fallor, ironia erat, & non

non laus, ſed ſuggillatio quorumdam manſuetudinis, qui quaſi datis manibus Pſeudo-Apoſtolis (à quibus & ſeducti erant) ad quæque ipſorum peregrina & prava dogmata trahi ſe patientiſsimè ferrent.

Vltio quæ facienda eſt, eo quoque zelo, quo facienda eſt, fiat, quatenus non ſolum præſens facinus mulctatum eſſe videatur, ſed etiam à ſimili temeritate audiens omnis malignitas compeſcatur.

CXXXII.

Prælati tales ſint, qui illuminati ſpiritu ſapientiæ, & proprio experimento edocti, dicere veraciter poſsint: non ignoramus aſtutias Diaboli, & cogitationes ejus.

b *Ejus eſt habere ſpiritum manſuetudinis, in quo parvulorum in Chriſto teneritudinem blandè foveat, & dolores pœnitentium conſoletur.*

c *Spirituali medico neceſſarium etiam vinum fervidi zeli cum oleo manſuetudinis, tanquam cui conveniat, non modo conſolari puſillanimes, ſed & corripere inquietos.*

d *Qui levibus blandimentis non emendatur, ſed Prælati manſuetudine abutitur, ejuſdem patientiâ fit negligentior, obdormit in peccato, curari debet mordacioribus medicamentis, vino compunctionis infundi, increpationibus atque invectionibus tentari, finaliter quo que ſi non emollitur, Eccleſiaſticæ cenſuræ baculō contemptor percelli.*

e *Quod Prælatus, vel quivis alius, manſuetus ſit ad omnes, provenit ex conſideratione ſuiipſius, & de ipſo, quem geſtat, homine, materiam ſumit & formam hominibus alijs miſerendi.*

Hanc tamen manſuetudinem exterminavit amor ſuiipſius, & carnales concupiſcentiæ quæ tamen à gratia reſtituitur, etiam copioſior; quam ante à natura traheretur.

Vinum zeli trahimus ex perfecto amore Chriſti, quo ejus injurias

a Greg. lib. 4 in 1 Reg. c. 9

b Greg. l. 22 mor. c. 12

c Greg. curæ paſt. p. 2 c. 6 & lib 26. mor c. ult. & Aug. Regul. ad ſerv. Dei, & ep. 109

d De poſtul. Prælat. c. 1 De elec. c. *cum in cunctis.* 28 diſt. *quia ſunt* 45 d. diſciplina 23 q. 4 eſt injuſtitia & jur.

e Vide Greg. lib. 20 mor. c. 8

Digitized by Google

contemptumve prorſus æquanimiter ferre poſſumus.

Habens itaque ex fraterno oleum manſuetudinis, & ex divino amore vinum æmulationis, ſecurus accedat ad ſanandum eum qui incidit in latrones.

BERNARDVS.

Serm. 44 in cant.

B*Otrus Cypri dilectus meus mihi in vineis Engaddi*: Engaddi duplicem habet interpretationem, & uni ambæ intellectui ſerviunt. Dicitur namque fons hœdi, & baptiſma gentium, lachrymaſque peccantium apertè deſignat. Dicitur & oculus tentationis, qui & lacrymas æquè fundat, & tentationes, quæ minimè unquam deſunt vitæ hominis ſuper terram proſpiciat. Sed & populus gentium qui ambulabat in tenebris, nunquam per ſe laqueos tentationum agnoſcere, ac per hoc nec evadere potuit, donec per gratiam illius qui illuminat cæcos, recepit oculos fidei, donec venit ad Eccleſiam, quæ habet oculos tentationis, donec ſe tradidit viris ſpiritualibus inſtruendum: qui illuminati ſpiritu ſapientiæ, ſuo & experimento docti, poſſunt veraciter dicere, quia non ignoramus aſtutias Diaboli, & cogitationes ejus. Ferunt in Engaddi arbuſculas balſami creſcere, quæ in modum vinearum ab indigenis excoluntur, & inde forſitan vineas appellavit. Alioquin quid faceret Botrus Cypri in vineis Engaddi? Quis unquam botros de vineis in vineas tranſportavit? Solet ſiquidem vinum, ubi deeſt, aliunde invehi, non ubi adeſt. Ergo vineas Engaddi dicit plebes Eccleſiæ, quæ habet balſami liquorem, ſpiritum manſuetudinis, in quo parvulorum adhuc in Chriſto teneritudinem blandè fovet, & dolores pœnitentium conſolatur. Sed & ſi quis frater in aliquo delicto præoccupatus fuerit, Vir Eccleſiaſticus, qui hunc ſpiritum jam accepit, curabit hujuſmodi mox inſtruere in eodem ſpiritu lenitatis, conſiderans ſeipſum,

Digitized by Google

ipſum, ne & ipſe tentetur. In hoc typo quotquot baptizandi ſunt, etiam corpaliter Eccleſia oleo materiali ungere conſuevit. Quia verò vulnera illius qui incidit in latrones, & jumento corporis pij Samaritani Eccleſiæ eſt deportatus in ſtabulum, non in ſolo oleo, ſed in vino ſimul & oleo ſanitatem recipiunt: neceſſarium habet ſpiritualis medicus etiam vinum fervidi zeli cum oleo manſuetudinis; cui ſanè convenit, non modo conſolari puſillanimes, ſed & corripere inquietos. Si enim viderit illum, qui vulneratus eſt, id eſt, qui peccavit, blandis aut lenibus hortamentis, quæ in eum prærogata ſunt, minimè emendatum, magis autem fortè etiam abutentem ſuâ manſuetudine, & patientiâ negligentiorem fieri, & in peccato ſuo etiam ſecurius obdormire: fruſtrato tamen ſuavium oleo monitorum, oportebit ſanè mordacioribus uti medicamentis, & vinum compunctionis infundere, duris videlicet cum eo increpationibus atque invectionibus agere, & ſi cauſſa requirit, & duritia tanta eſt, etiam cenſuræ Eccleſiaſticæ baculo percellere contemptorem. Sed unde illi hoc vinum? Nec enim in vineis Engaddi vinum invenitur, ſed oleum. Quærat ergo in Cypro: Nam illa Inſula ferax eſt vini, & vini optimi: tollenſque inde ſibi ingentem botrum, quem olim exploratores de Iſraël in vecte ferebant, chorum Propheticum præcedentem, & ſubſequentem Apoſtolicum, medium autem Ieſum, pulchro ſchemate figurantes: hunc ergo botrum accipiens, ſibi dicat: *Botrus Cypri dilectus meus mihi.* Cant. 1 Vidimus botrum, videamus qualiter zeli vinum exprimatur de eo. Etenim ſi peccanti homini homo peccator minimè indignatur, ſed magis quaſi quendam ei ſuaviſsimi balſami rorem ſudans, pium exhibet compaſsionis affectum: hoc ſcimus unde venit, & jam audiſtis, ſed non advertiſtis forſitan. Dictum namq; eſt quòd ex conſideratione ſui ipſius, cuiq; veniat manſuetum eſſe ad omnes, dum homo conſilio ſapientiſsimi Pauli, ut piè condeſcen-

 dere

Digitized by Google

dere ſciat præoccupatis in peccato, conſiderat ſeipſum, ne & ipſe tentetur. An non hinc denique amor proximi radicem
Deut. 6. trahit, de quo in lege mandatur: *Diliges proximum tuum ſicut teipſum?* Ex intimis ſanè humanis affectibus primordia ducit ſui ortûs fraterna dilectio, & de inſita homini ad ſeipſum naturali quadam dulcedine tanquam de humore terreno ſumit procul dubio uegetationem & vim, per quam, ſpirante quidem gratiâ deſuper, fructus parturit pietatis: ut quod ſibi anima naturaliter appetit, naturæ conſorti, id eſt, alteri homini, jure quodam humanitatis, ubi potuerit, & oportuerit, non exiſtimet denegandum, ſed ſponte ac libens impertiatur. Ineſt ergo naturæ, ſi peccato non obſoleſcat, iſtiuſmodi gratæ & egregiæ quaſi ſuavitatis liquor, ut molliorem magis ad compatiendum peccantibus, quam ad indignandum aſperiorem, ſeſe ſentiat & exhibeat. Verum quia juxta ſapientis ſententiam, muſcæ moritúræ exterminant hoc ſuavitatis unguentum, & minimè in ſe natura habet, unde id reparet ſibi ſemel amiſſum, ſentit ſe dolendâ mutatione corruere in illud, quod veraciter ait ſcriptura: Proni ſunt ſenſus hominis & cogitationes in malum ab adoleſcentia. Non bona adoleſcentia, in qua filius junior portionem ſibi paternæ ſubſtantiæ poſtulat ſequeſtrari, & bonum incipit velle dividere, quod in commune dulcius poſsidetur: & habere ſolus, quod participatione non minuitur. Denique omnia, inquit, bona ſua diſsipavit, vivendo luxurioſè cum meretricibus. Quænam hæ meretrices? Vide ne ipſæ ſint, quæ exterminant ſuavitatis unguentum, carnales videlicet concupiſcentiæ, de quibus ſaluberrimè ſcriptura te admonens,
Eccl. 18. *poſt concupiſcentias*, inquit, *tuas non eas*. Et meritò morituras
1. Ioan. 2. deſcribit ſapiens, quoniam & *mundus tranſit, & concupiſcentia ejus*. His ergo dum ſatisfacere ſingulariter volumus, boni nos ſocialis atque communis ſingulari ſuavitate privamus. Hæ prorſus muſcæ, ſordidæ & pungentes, quæ in nobis decorem

decorem naturæ fædant, mentem curis & ſollicitudinibus lacerant, ſocialis gratiæ ſuavitatem exterminant. Hic homo junior filius appellatur, quod natura quodam inſenſatæ lubrico adoleſcentiæ depravata, omnem virilis maturitatis ac ſapientiæ ſuccum amiſerit, & verſus in aſperum, arente animo, præter ſe, univerſos deſpiciat, factus ſine affectione. Igitur ab ineunte adoleſcentia iſta peſſima atque miſerrima, proni ſunt ſenſus hominis & cogitationes in malum, & natura ad indignandum, quam ad compatiendũ paratior. Inde homo tanquam omnino exutus hominem, in quo vult ſibi, cum opus habet, ab hominibus ſubveniri, non vult ipſe hominibus opus habentibus ſubvenire. Magis autem judicat, ſpernit, irridet homo homines, delinquentes peccator, non conſiderans ſeipſum, ne & ipſe tentetur. A quo malo minimè per ſe, ut dixi, natura reſurget, neque recuperabit oleum ingenitæ manſuetudinis, quod ſemel eſt exterminatum in ea. Verumtamen quod non poteſt natura, poteſt gratia. Quem ergo hominum unctio ſpiritus miſerata, perfundere denuò ſua benignitate dignabitur, is continuo revertetur in hominem, inſuper & aliquid melius à gratia, quam à natura recipiet. In fide & lenitate ſanctum faciet illum; & dabit illi, non oleum, ſed balſamum in vineis Engaddi. Nec enim dubium ex fonte hœdi profluere chariſmata meliora, cujus utiq; unctio hœdos vertit in agnos, & de ſiniſtra transfert in dexteram peccatores, abundantius quidem quam ante perfuſos unctione miſericordiæ, ut ubi abundaverunt delicta, ſuperabundet & gratia. An non verè videtur tibi rediiſſe quodammodo is homo in hominem, qui animi ſæcularis feritate depoſitâ, & recuperatâ etiam cum fœnore gratiæ humanæ unctione manſuetudinis, quam in ipſo muſcæ carnalium cupiditatum penitus exterminarant, de ſuo, quem geſtat, homine, imò qui ipſe eſt, & materiam ſumit & formam miſerendi hominibus alijs, ita ut tanquam feralem quendam

Digitized by Google

rictum exhorreat, non ſolum cuiquam facere hominum quod pati ipſe nolit, ſed etiam non facere omnia omnibus, quæcumque ſibi fieri velit. En unde oleum. Vinum unde? Profectò ex botro cypri. Etenim ſi amas Dominum Ieſum toto corde, totâ animâ, totâ virtute tuâ, nunquid ſi videris ejus injurias contemptumque, ferre ullatenus æquo animo poteris? Minimè, ſed mox arreptus ſpiritu judicij, & ſpiritu ardoris, & tanquam potens crapulatus à vino, repletus zelo

Pſalm. 77. Phinees dices cum David: *Tabeſcere me fecit zelus meus, quia*

Pſalm. 63. *obliti ſunt verba tua inimici mei.* Et cum Domino: *Zelus domus tuæ comedit me.* Vinum eſt ergo fervidiſsimus zelus iſte, expreſſum de botro Cypri, & calix inebrians Chriſti amor.

Denique Deus noſter ignis conſumens eſt, & Propheta ignem dicebat de excelſo miſſum in oſsibus ſuis, eo quod divino amore flagraret. Habens itaque ex fraterno oleum manſuetudinis, & ex divino amore vinum æmulationis, ſecurus accede ad ſananda vulnera illius qui incidit in latrones, pijſsimi Samaritani optimus imitator. Securè quoque

Cant. 1. dicito & tu cum Sponſa: *Botrus Cypri dilectus meus mihi in vineis Engaddi*, hoc eſt, zelus juſtitiæ amor dilecti mei mihi in affectibus pietatis.

CXXXIII.

Vide Greg. hom. 26.

Nemo à Prælato ex invidia corripiendus:

Mala eſt invidia omnis, ea tamen peſsima quæ ſub ſpecie ſanctitatis ſuas exercet injurias.

De malis quamplurimis quæ ſuggerit & ad quæ inſtigat invidia.

Bernar-

Digitized by Google

BERNARDVS.

Triſtius invidiâ nihil eſt, quæ protinus ipſum Authorem torquet diſcruciatque ſuum.

Tractat de interiori domo c. 62

OMnino igitur fugienda eſt & execranda, quoniam illâ Deus offenditur, proximus læditur, animus affligitur. Invidia etenim ſemper torquet poſſeſſoris ſui animum, quamvis ſæpe lædere non poſsit ſuum, erga quem ſævit, proximum. Sed cum mala ſit omnis invidia, peſsima tamen eſt hujus mali ſpecies, quæ ſub ſpecie ſanctitatis ſuas exercet injurias. Sæpe enim quando ſævit in proximum ex vitio iracundiæ vel veneno invidiæ, fingit ſibi cogitatio quod faciat illud zelo juſtitiæ. Læſus namque quilibet à proximo ſuo, non jam eum facile reſpicere poteſt ſimplici oculo. Diſplicet ſibi quidquid ab illo fieri conſiderat. Omni ferè horâ tacitâ apud ſe cogitatione illum accuſat. Surgunt cauſæ quotidie innumeræ, quæ illum culpabilem oſtendunt: occurrunt rationes multæ, quæ illum reum, illum eſſe puniendum convincunt. Creſcit autem ſæpe eouſque malum, ut apud Deum eſſe credat ſe reum, niſi illum ſeverius corripiat, & de ſua perverſitate redarguat. Loquitur enim apud ſe hujuſmodi maligna cogitatio: Vſquequo illum talem tolero? Conſentire ei comprobor, ſi eum non corripio: conſentiens autem Deum offendo. Corripiam ergo eum ne Deum offendam; nihil enim pro mea ſed pro Dei injuria ulciſcenda totum facio: imò ſic illum ſibi reſtituam. Proximum enim corripere, & eum caſtigare, hoc non eſt proximo nocere, ſed prodeſſe velle. Sic ſæpe apud ſe loquitur maligna cogitatio. Excæcavit enim eam malitia ſua. Et putat odium ſuum amorem eſſe, & injuriâ ſuâ juſtitiam exerceri. Conveniunt itaque undique hujuſmodi malignæ cogitationes

tationes ad mentē,& fingunt ſe ad obſequiū Dei convenire, non autē ſuum odium exercere velle. Conſidera ergo adhuc frequenter, vehementer, inveſtiga diligenter conſcientiam tuam, ut ſcias quid corigere, ſeu etiam unde debeas gratias agere. Valde enim utile & perneceſſarium eſt, ut ſcias quid deſit tibi, quid vis, quid cupis, quid habere optas.

CXXXIV.

a Greg. curæ paſt. p. 2. c. 10.

a *Multa neſciat Prælatus, plurima diſſimulet, nonnulla oblivißcatur.*

b Idem lib. 20. moral. c. 3.

b *Non ſit auſterus, ſed gravis.*

Auſteritas infirmiores fugat, ſed gravitas reprimit leviores.

Illa, ſi adſit, odibilem; hæc, ſi deſit, contemptibilem reddit.

Sit affabilis, actu ſeverus, vultu ſerenus, verbo ſerius.

c Greg. curæ paſt. p. 2. c. 3. & Auguſt. in Regul. ad ſerv. Dei.

c *Sciat eſſe ſe debere juſtitiæ formam, ſpeculum ſanctimoniæ, pietatis exemplar.*

Vultus ejus ſuper facientes mala.

Timeat ſpiritum iræ ejus, qui hominem non veretur.

Qui iraſcitur, Deum ſibi iratum, non hominem putet.

Qui eum non audierit, auditurum contra ſe Deum timeat.

BERNARDVS.

Lib. De conſid. c. 6.

MVlta neſcias, plurima diſsimules, nonnulla obliviſcaris. Sunt tamen quæ ignorare te nolim, mores quorumq; & ſtudia. Non oportet ut vitia domus tuæ ultimus ſcias, quod quam plurimis novimus contigiſſe. Quapropter ut dixi, alius alia diſpenſet, de diſciplina tu provide: illud nemini credas. Si inſolentior coram te vel ſermo ſonuerit, vel habitus apparuerit, manus tua ſuper hujuſmodi, tu ulciſcere injuriam tuam. Impunitas auſum parit, auſus exceſſum. . . . . Memento quod ſapiens admonet: *Filiæ tibi*

Eccl. 7.

ſunt ?

ſunt? noli faciem tuam hilarem ad eas oſtendere. Nec auſteritatem tamen ſuadeo tibi, ſed gravitatem. Illa infirmiores fugat, hæc reprimit leviores. Illa ſi adſit, odibilem; hæc ſi deſit, contemptibilem reddit. In omnibus tamen modus melior. Ergo nec ſeverius velim, nec diſſolutius. Quid hâc mediocritate gratius, ut non de ſeveritate ſis oneri, nec de familiaritate contemptui.... Ament te domeſtici tui: ſi non, facito ut timeant. Ille convenientior habitus, ſi tu actu quidem ſeverus ſis, vultu ſerenus, verbo ſerius... Oportere te eſſe conſidera formam juſtitiæ, ſanctimoniæ ſpeculum, pietatis exemplar, magiſtrum inſipientium, refugium oppreſſorum, oculum cæcorum, linguam mutorum, baculum ſenũ, ultorem ſcelerum, malorum metum, bonorum gloriam. Intellige quæ dico: dabit tibi Dominus intellectum.. Vbi malitiæ juncta potentia eſt, aliquid tibi ſupra hominem præſumendum. Vultus tuus ſuper facientes mala. Timeat ſpiritum iræ tuæ, qui hominem non veretur. Timeat orationem, qui admonitionem contempſit. Cui iraſceris tu, Deum ſibi iratum, non hominem, putet. Qui te non audierit, auditurum Deum, & contra ſe, paveat.

Lib. 4. De conſid. cap. ultimo.

CXXXV.

Prælato neceſſaria duo ubera, compaſſionis & congratulationis. Qui abſque his regimen animorum ſuſcipit, ſibi non prodeſt, & alijs plurimum obeſt.

Greg. lib. 1. ep. cp. 24.

Qui verò ſe etiam ingerit, ſummè impudens eſt.

De ubere congratulationis fluit lac exhortationis.

De ubere compaſſionis funditur lac conſolationis.

Quam multi hodie ubera hæc non habentes, quibus nec caſus animarum reputatur nec ſalus, acquiſitioni turpis quæſtûs intenti, omnia in fornace avaritiæ conflantes, Iudam Iſcariotem non modò æquantes, ſed & ſuperantes.

Digitized by Google

BERNARDVS.

Serm. 10. in cant.

NOn ſum ego profundi ſenſûs, neque adeò perſpicacis ingenij, ut novi quidpiam ex me adinvenire poſsim: ſed eſt fons magnus & indeficiens, os Pauli, quod pa et ad nos. De ipſo haurio mihi etiam nunc in oſtenſione uberum Sponſæ, ſicut & frequenter ſoleo. *Gaudete*, inquit, *cum gaudentibus, flete cum flentibus.* Materni breviter exprimuntur affectus, quia nec dolere parvuli, nec valere queunt, abſque illa quæ genuit. Vtrobique neceſſe eſt ſuis eam conformari viſceribus. Igitur juxta Pauli ſententiam duas illas affectiones duobus Sponſæ uberibus aſsignabo, compaſsionem uni, & congratulationem alteri. Alioquin parvula eſt, & nondum nubilis, ſi nondum ubera miſit, ſi ſe videlicet neque ad congaudendum ſentiat promptam, neque pronam ad condolendum. Talis ſi fortè ad regimen animarum, ſeu ad officiũ prædicationis aſſumitur, alijs quidẽ non prodeſt, ſibi verò obeſt plurimũ. Porrò ſeſe ingerere, quantæ impudentiæ eſt? Sed redeamus ad ubera Sponſæ; ac pro diverſitate uberum, diverſas & lactis ſpecies proponamus. Nam congratulatio quidẽ exhortationis, cõpaſsio verò conſolationis lac fundit. Porrò utramq; ſpeciem uberim cælitus irrorari pio pectori ſuo ſpiritualis mater toties ſentit, quoties oſculum ſumit. Videas eã mox plenis uberibus parvulis incubare lactandis, & ex uno quidem conſolatoria, ex altero verò exhortatoria uberius miniſtrare, prout ſingulis convenire videbit. Verbi cauſſã, ſi quem fortè ex his, quos genuit in evangelio, deprahenderit forti aliquã tentatione concuſſũ, & inde turbatum ac triſtem puſillanimemq; factum, non poſſe jam ferre vim tentationis: quomodò condolet, quomodò mulcet quomodò plangit, quomodò conſolatur, quot argumẽta pietatis mox reperit, quibus erigat deſolatum! E contra, ſi promptum,

ptum, ſi alacrem, ſi bene proficientem cognoverit, exaltat, aggreditur ſalutaribus monitis, accendit amplius, inſtruit de quibus poteſt, ut perſeveret, utque in melius ſemper proficiat, exhortatur. Omnibus ſe conformat, omnium in ſe transfert affectus, matrem ſe denique probat non minus deficientium quam proficientium. Quanti hodie ſecus affectos ſe oſtendunt? de his dico, qui animas regere ſuſceperunt. Quod enim ſine miſerabili gemitu dicendum non eſt, Chriſti Opprobria, Sputa, Flagella, Clavos, Lanceam, Crucem, & Mortem, hæc omnia in fornace avaritiæ conflant, & profligant in acquiſitionem turpis quæſtus, & pretium univerſitatis ſuis marſupijs includere feſtinant, hoc ſolo ſanè à Iuda Iſchariote differentes, quod ille horum omne emolumentum denariorum numero compenſavit; iſti voraciori ingluvie lucrorum infinitas exigunt pecunias. His inſatiabili deſiderio inhiant, pro his, ne amittant, timent, & cum amittunt, dolent; harum in amore quieſcunt quantum dumtaxat liberum eis eſt aſſervandi vel augmenti cura. Animarum nec reputatur caſus, nec ſalus. Non ſunt profectò matres, qui cum ſint de Crucifixi patrimonio, nimium incraſſati, impinguati, dilatati non compatiuntur ſuper contritione Ioſephi. Quæ mater eſt, non diſſimulat, habet ubera, & non vacua. Gaudere cum gaudentibus, flere cum flentibus novit, nec ceſſat exprimere, de ubere quidem congratulationis exhortationis; de ubere verò compaſsionis lac conſolationis.

CXXXVI.

Imitetur Prælatus Chriſti humilitatem & manſuetudinem in lavandis pedibus ſubditorum. Aug. ſerm. 18. de verb. Dom. & 12. q. 1. exemplum.

Alioqui ſi id non praſtet, ſatius ei eſſet, appenſâ ad collum molâ aſinariâ, mitti in profundum maris, quam portare nomen Abbatis.

Melius illi eſſet, ſi foret cuſtos porcorum, quam quod eſſet Abbas monachorum.

 Nihil-

Digitized by Google

Nihilominus tamen rari ſunt admodum & pauci hodie tales.

Si, qui peccavit, lavari nolit, dicat ei: ſi non lavero te, non habebis partem mecum.

VideGreg. lib. 20. mor. c. 8. & Aug. ep. 266.

Si finaliter acquieſcit, lavetur humiliter, manſuetè, miſericorditer.

BERNARDVS.

Serm. 2. in Cæna.

SI ego lavi pedes veſtros Dominus & Magiſter, & vos debetis alter alterius lavare pedes. Sicut prius exemplo, ſic nunc eos verbo inſtruit magiſter veritatis. Hic enim ſumitur argumentum habendæ humilitatis, ac ſi dicat: ſi ego qui ſum Dominus & Magiſter, lavi pedes veſtros; & vos qui non eſtis Magiſtri nec Domini, debetis alter alterius lavare pedes. Exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodum feci vobis, ita & vos faciatis. Et eſt ſenſus: ſi ego lavi pedes veſtros, id eſt, ſi ego dimiſi vobis peccata, qui ſum Dominus Deus potens omnia, & Magiſter ſciens omnia antequam fiant; vos qui eſtis ſervi & diſcipuli, debetis in vos peccantibus dimittere, & pro eis orare. Exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis. Non eritis boni ſervi, ſi non fueritis ſecuti Dominum, nec veraces diſcipuli, ſi deviaveritis à doctrina Magiſtri. Audite Prælati, qui cathedram tenetis regiminis. Putaſne tenetis exemplum Domini? Vnuſquiſque noſtrum conveniat conſcientiam ſuam. Gaudeat ſi tenet; ſi non tenet, jam non eſt diſcipulus Domini. Melius illi eſſet ſi haberet molam aſinariā in collo, & demergeretur in profundum maris, quam ut eſſet ſortitus nomen Abbatis. Melius illi eſſet, ſi eſſet cuſtos porcorum, quam quod eſſet Abbas monachorum. O pelvis Domini ô humilitas Chriſti, quam longe receſſiſti! ô quam ſunt rari, ô quam ſunt pauci, qui aquam in pelvim mittant, & flexo poplite ad lavandum, pedes diſcipulorum petant! Peccat frater, offen-

dit

dit frater, in aliquod delictum cecidit? Non eſt peluis, non eſt aqua, non eſt qui ſe præparet ad illum abluendum, ſed potius ad expellendum. Diſcite Prælati, quod hoc non eſt de regula Chriſti. Ille lavit pedes diſcipulorum genibus flexis, & vos non vultis lavare ſordes veſtrorum conſervorum totis corporibus in terram proſtratorum? Non eſt diſcipulus ſuper Magiſtrum. Peccat monachus, peccat converſus, pulverem portat in pede, imò forte toto corpore tabeſcit in cute. Tolle aquam, tolle doctrinam de peluibus magiſtri, de præceptis Domini; curre ad eum, non in equo Pharaonis, ſed in humilitate redemptoris, vultu placido, mente tranquillâ: quam citius potes, lavare feſtina, ne puluis vertatur in ſcabiem, ſcabies vertatur in lepram, & leproſus expellatur de grege Domini. Sed ſi obſtinatus fuerit, & emendari noluerit, dic & tu: ſi non lavero te, non habebis partem cum Chriſto Domino. Poſtea ſi cum Petro aſſentire voluerit, lava eum cum omni humilitate, manſuetudine, & miſericordia, ut tu ipſe miſericordiam à Deo conſequaris. Quod ſi non feceris, non tenes exemplum Chriſti, nec es diſcipulus Chriſti. Quod Chriſtus fecit, facere dedignaris? Quod Dominus fecit, ſervum cur facere tædet? Non eſt ſervus major Domino ſuo, nec Apoſtolus major eo qui miſit illum. Sicut ego patior, & vos patimini: ſicut me humilio, & vos humiliamini. Si hæc ſcitis, quæ feci & docui, beati eritis, ſi feceritis.

CXXXVII.

a *Correctiones benignè ſunt ſuſcipiendæ.* [a] Vide Greg. lib 8. mor. c. 24.

Diligendi inſuper Prælati qui eas adhibent.

b *Ideo à Prælatis in hac vita corripimur, ut non cum hoc mundo damnemur.* [b] Apud Aug. lib. de agone chriſtiano & de mor. Eccl. c. 34.

Melius eſt de manu Prælati ſuſtinere flagella, quam plecti pœnis æternis in gehenna.

BERNARDVS.

Lib. De modo bene vivendi cap. 18.

IVſti benignè ſuſcipiunt caſtigationem, quando de ſuis culpis arguuntur. ſoror chariſsima, diſciplina eſt emendatrix, quæ non eſt vilipendenda: & ideò debemus Prælatos noſtros diligere, & verba eorum benignè ſuſcipere, qui per increpationes & caſtigationes ſuas auferunt à nobis proprias voluntates, & mundi cupiditates. Vnde in Canticis Canticorum de eiſdem Prælatis Eccleſia vel qualibet fidelis anima dicit: *Invenerunt me cuſtodes qui cuſtodiunt civitatem, percuſſerunt me & vulneraverunt me, tulerunt pallium meum cuſtodes murorum.* Per cuſtodes civitatis intelligimus Prælatos, qui ſtatum ſanctæ Eccleſiæ cuſtodiunt, qui etiam animam fidelium inveniunt, eamque ſuis prædicationibus & exhortationibus atque minis percutiunt, & amore charitatis Chriſti vulnerant: Nec ſolum hoc ſufficit eis, ſed etiam pallium ei tollunt, id eſt, omnem terrenam delectationem atque ſubſtantiam temporalem ab ea auferunt, & eam nudam peccatis, ac ſpoliatam divitijs ad regnum cælorum tranſmittunt. Igitur ſoror mihi in Chriſto dilecta, valde dignum eſt, ut Prælatos noſtros quaſi patres diligamus, ut ab eis diſciplinam noſtræ ſalutis libenter ſuſcipiamus, ſecundum conſilium David dicentis: *Apprehendite diſciplinam, ne quando iraſcatur Dominus, & pereatis de via juſta.* Ergo ſi de via juſta nolumus perire, neceſſe eſt nos diſciplinam ſuſcipere. Si ille qui diſciplinam non ſuſcipit, de via juſta peribit, procul dubio in via juſta confirmatus erit, qui diſciplinam ſuſcipit. Nunc ergo ſoror venerabilis, moneo te ut libenter ſuſcipias diſciplinam, ut ab ira Dei libereris, & in via juſta confirmeris, Multas age gratias illi qui caſtigaverit te; illi, qui increpaverit te, gratias repende. Si Abbatiſſa vel Prioriſſa pro ſalute tua increpaverit te; non contriſteris: cum Abbatiſſa

Digitized by Google

tiſſa vel Prioriſſa monſtraverit tibi viam ſalutis tuæ, ſuſcipe doctrinam illius gratis; quando aliquis monſtraverit tibi cauſſam tuæ ſalutis, tu non ſis rebellis. Dilige eas quæ te repræhendunt de tuis tranſgreſsionibus, Ama eas quæ te caſtigaverint de tuis negligentijs. Quaſi alacres dilige eas quæ te repræhendunt de tuis tranſgreſsionibus. Caſtigantibus injuriam ne reſpondeas: increpantibus te contumeliam non dicas, pro bonis mala non reddas. Adverſus bona conſilia non reſpondeas jurgia. Adverſus bona verba non reſpondeas mala. Quare? Quia qui diligit diſciplinam, diligit ſapientiam. Ergo & tu, ſi diſciplinam dilexeris, ſapiens eris. Prudens eris, ſi increpationes patienter ſuſtinueris: Patiens eris, ſi humiliter caſtigationes portaveris. Honeſta virgo, ideò à Domino & à Prælatis noſtris in hac vita corripimur, ut non cum hoc mundo damnemur. Multò melius eſt nobis in hac vita à Prælatis noſtris pro negligentijs corripi, quàm in futura vita damnari. Melius eſt nobis in hoc ſæculo à Præpoſitis noſtris pro tranſgreſsionibus & culpis caſtigari, quàm in futuro ſæculo puniri. Amabilis mihi in Chriſto ſoror, melius eſt tibi manu Abbatiſſæ flagellis cædi, quàm in inferno pœnas pati. Melius eſt tibi manu Abbatiſſæ vel Prioriſſæ flagellari in hac vita, quàm in inferno cruciari in futura. Melius eſt tibi in manu Abbatiſſæ flagellis verberari, quàm in inferno torqueri. Melius tibi eſt in hoc mundo de manu Abbatiſſæ vel Prioriſſæ ſuſtinere flagella, quàm pati æternas pœnas in gehenna. Melius eſt tibi manu Abbatiſſæ vel Prioriſſæ temporaliter affligi virgulis, quàm cremari æternis incendijs. A quibus te dignetur liberare ille, qui te redemit ſuo pretioſo ſanguine. Amen.

Digitized by Google

CXXXVIII.

Auguſt. in Pſal. 98. & hom. 46. & lib. de contin. c. 11.

Si quis fortè innocens corripitur, non continuò murmuret, potius pro oblatæ mortificationis occaſione Deo gratias agens gaudeat, æſtimetque vel ad probationem ſui fieri, quemadmodum olim Abrahæ patientia tentata fuit, vel in finem alium Prælato notum.

Rara avis in terris, aut ſanctitatem non perdere, aut humilitatem ſanctimoniâ non excludi.

BERNARDVS.

Serm. 45. in cant.

ECce, inquit, *tu pulchra es Amica mea, ecce tu pulchra.* Ecce, admirantis vox eſt, reliquum laudis. Meritò admiranda, cui ſanctitas amiſſa humilitatem non attulit; ſed ſervata admiſit. Meritò pulchra repetitur, cui neutra defuit pulchritudo.

Rara avis in terris, aut ſanctitatem non perdere, aut humilitatem ſanctimoniâ non excludi, & ideò beata quæ utramque retinuit. Denique probatum eſt, nihil ſibi conſcia eſt, & correptionem non abnuit. Nos & cum magna delinquimus, vix ferimus repræhendi: hæc autem æquo animo audit contra ſe amaritudines, nihil peccans. Nam ſi deſiderat videre charitatem Sponſi, quid mali eſt? Magis & laudis eſt: tamen increpata, pœnitentiam agit, & dicit: *faſciculus myrrhæ dilectus meus mihi, inter ubera mea commorabitur.* Hoc eſt, ſufficit mihi, nolo jam ſcire niſi Ieſum, & hunc crucifixum. Magna humilitas. Actu innocens ſuſcipit pœnitentis affectum, & quæ non habet, unde pœniteat, habet tamen ut pœniteat. Cur ergo, inquis, increpata eſt, ſi nihil mali fecit? Sed enim audi nunc diſpenſationem & prudentiam Sponſi. Sicut Abrahæ olim obedientia ſanè tantata eſt, ita & nunc humilitas Sponſæ. Et quomodo ille, impletâ obedientiâ

Cant. 1.

tunc

tunc audivit: *Nunc cognovi quod times Deum*; hic huic modò quaſi ſub alijs verbis dicitur: nunc cognovi quoò humilis ſis. Hoc enim eſt quod ait: *Ecce tu pulchra es.* Et ideò præconium iterat, ut gloriæ ſanctitatis additum ſignet humilitatis decorem. *Ecce tu pulchra es, Amica mea, ecce tu pulchra.* Nunc cognovi, quòd pulchra ſis, non ſolum ex meo amore, ſed etiã ex tua humilitate. Non dico nunc pulchram inter mulieres, nec pulchram in genis, nec in collo, ſicut ante dicebam; ſed pulchram ſimpliciter fateor, non utique pulchram ex comparatione, non cum diſtinctione, non ex parte.

CXXXIX.

Quantò acrius inſiſtit Diabolus quomodo à grege infirmam ſeparet oviculam, tantò enixius debet Prælatus inſiſtere, ne de manu ſua poſſit eam eruere.

Aggrediendus itaque eſt turbans aut turbatus frater omni charitatis officio, beneficijs, monitis, ſecretis increpationibus, publicis exhortationibus, duris ſive verborum ſive verberum correptionibus, denique Prælati & fratrum orationibus ad Deum. Aug. de fide & op. c. 5

Si neque his emendetur, projiciatur malus, ne malos generet. Abſcindatur velut ovis morbida à grege, habeatur tanquam ethnicus & publicanus. Vide Greg. lib. 5. ep. ep. 38. & Aug. lib 4. cont. ep. Parmen.

Non eſt contra charitatem, vnius ejectione ſcandalum multorum pace compenſare.

Melius eſt ut pereat unus, quam unitas

BERNARDVS.

SVper fratre turbato & turbante fratres, & contemnente magiſtrum, breve tibi, ſed fidele damus conſilium. Diaboli ſtudium eſt circuire in domo Dei, & quærere quem devoret; Tuæ è contra vigilantiæ, in quantum potes, Epiſt. 102.

nunquam locum dare Diabolo. Quantò igitur ille acrius inſiſtit, quomodo à grege infirmam ſeparet oviculam, quatenus eo licentius rapiat, quò non fuerit qui eripiat: tanto enixius tibi, quantum in te eſt, reſiſtendum eſt, ne de manu tua
Pſalm. 12. poſsit eam eruere, nequando dicat inimicus, *prævalui adverſus eam*. Itaque aggredere fratrem omni officio charitatis, videlicet beneficijs, ſalutaribus monitis, ſecretis increpationibus, publicis exhortationibus, duris etiam & verborum & verberum correptionibus, quodque efficacius eſſe ſolet, tuis ad Deum pro eo, fratrumque pijs orationibus. Quod ſi jam hæc omnia feciſti, nec profeciſti: ad Apoſtoli conſilium con-
1. Cor. 5. fugiendum eſt, dicentis: *Auferte malum ex vobis*. Auferatur ergo malus, ne malos generet. Neque enim poteſt arbor mala fructus niſi malos facere. Auferatur autem dico, ſed non quomodo ipſe vult; ut videlicet tanquam ex tua licentia cum malè ſecura conſcientia extra congregationem contra profeſsionem devitans ſubjectionem, ſui juris eſſe, ſuâ permittatur vivere lege. Sed abſcindatur ut ovis morbida à grege, ut putridum membrum à corpore; qui jam exinde ſe pro certo noverit à te haberi tanquam ethnicum & publicanum. Et ne timeas eſſe contra charitatem; ſi unius ejectione ſcandalum multorum recompenſaveris pace; quippe qui ſuâ fortè malitiâ fratrum cohabitantium turbare facilè poterat unanimitatem: conſoletur te illa Salomonis ſenten-
Eccl. 7. tia, *Quem Deus negligit, nemo poteſt corrigere*. Et illa Salvatoris:
Mat. 15. *Omnis plantatio, quam non plantavit pater meus, eradicabitur*. Et
1. Ioan. 2. illa Beati Ioannis Evangeliſtæ. *A nobis exierunt, ſed non erant*
1. Cor. 7. *ex nobis*. Et rurſus apud Apoſtolum: *Infidelis, ſi diſcedit, diſcedat*. Alioquin non eſt relinquenda virga peccatorum ſuper ſortem juſtorum, ut non extendant juſti ad iniquitatem manus ſuas. Melius eſt enim ut pereat unus, quam unitas.

FINIS.

CENSVRA.

HOC opus R. P. IGNATII HVART ex S. BERNARDO collectum, quoddam promptuarium eſt documentorum ſaluberrimorum omnibus Prælatis utiliſſimum, ut inde vitam moreſque ſuo ſtatui congruentes, & regendi formam hauriant. Quapropter prælo ac publicâ luce dignum cenſeo. Datum Lovanij die 18. Iulij 1651.

IACOBVS PONTANVS S. Theol. Doctor & Profeſſor ac Librorum Cenſor.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

6-7-2

Digitized by Google